

ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว
ของผู้หญิงในชุมชนอีสาน

จิรายุ ทรัพย์สิน
วันชัย สุขตาม
สิริพัฒน์ ลาภจิตร

ได้รับทุนสนับสนุนจาก
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
สิงหาคม พ.ศ. 2563

คำนำ

โครงการวิจัย ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน มุ่งเน้นการศึกษาพฤติกรรมกรรมการดื่มเหล้าขาว การรับรู้ถึงความหมายและผลกระทบจากการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสานและผลกระทบต่อผู้ไม่ดื่มเหล้าขาว ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัย ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชนและระดับสังคมวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน วิเคราะห์ผลกระทบและให้ข้อเสนอแนะในการป้องกันหรือลด ละ เลิก การดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน และสังเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ใหม่จากประสบการณ์และตัวแบบในพื้นที่ จังหวัดสุรินทร์ใน 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอปราสาท อำเภอท่าตูม และอำเภอเมืองสุรินทร์ โดยอาศัยกระบวนการวิจัยแบบผสมวิธีทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) เป็นอย่างสูง ที่ให้การสนับสนุนทุนวิจัย และขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ และคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในด้านสาธารณูปโภคและการประสานงานออกหนังสือไปยังกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อจัดทำวิจัย และสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตลอดจนกระบวนการศึกษาและดำเนินงานวิจัย และขอขอบพระคุณผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งระดับจังหวัด อำเภอและระดับพื้นที่ อาทิ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล องค์กรเครือข่ายงดเหล้า เครือข่ายสถาบันอุดมศึกษา รู้เท่าทันปัญหาแอลกอฮอล์ ศูนย์เครือข่ายเฝ้าระวังธุรกิจสุรา หน่วยงานฝ่ายข่าวจังหวัดสุรินทร์ เป็นต้น ขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้นำชุมชน ผู้ประสานงานชุมชน รวมทั้งคณะผู้วิจัยทุกท่าน ที่ทำให้การวิจัยนี้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานผลการวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งแนวทางในการพัฒนางานส่งเสริมด้านสุขภาวะ การป้องกัน และการลด ละ เลิก การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเฉพาะในกลุ่มผู้หญิงในชุมชนอีสาน และผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อให้ประชาชนในชุมชนดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพและปกติสุข มีสิ่งแวดล้อมที่ดีที่พึงปรารถนา สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ

คณะผู้วิจัย

สิงหาคม 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการดื่มเหล้าขาว การรับรู้ถึงความหมายและผลกระทบจากการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน 2) ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน 3) วิเคราะห์ผลกระทบและให้ข้อเสนอแนะโดยใช้กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การสัมภาษณ์ จากกลุ่มเป้าหมาย 45 คน สอบถามกลุ่มตัวอย่าง 115 คน และสนทนากลุ่มย่อยใน 3 แห่งๆ ละ 15 คน เลือกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง แบบลูกโซ่ (Snowball sampling) ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน มีความเกี่ยวข้องกับงานประเพณี วัฒนธรรมชุมชน ความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยมเกี่ยวกับการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีการนำเหล้ามาใช้ประกอบในประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ การรับรู้ถึงความหมายของการดื่มเหล้าแบ่งเป็น 2 ทศนะคือ 1) กลุ่มที่มีความเห็นว่าการดื่มเหล้าไม่ใช่เรื่องเสียหายและยอมรับได้ “ยาต้องเหล้า” ดื่มช่วยรักษาสุขภาพ 2) กลุ่มที่เห็นว่าการดื่มเหล้าไม่ดีเป็นอันตรายต่อร่างกาย ชีวิตและทรัพย์สิน ผลประเมินพฤติกรรมการดื่มเหล้าขาวพบว่าเป็นการดื่มแบบปกติมีร้อยละ 73.04 ส่วนดื่มแบบผิดปกติมีร้อยละ 26.96 ส่วนผลกระทบจากการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ในมิติของกลุ่มอาชีพมีทัศนะต่างกัน โดยกลุ่มเกษตรกรและรับจ้างมีทัศนะในเชิงบวกว่าการดื่มเหล้าช่วยให้มีแรงทำงาน, อารมณ์ดี เชิงลบเห็นว่าเป็นอันตรายต่อสุขภาพ มีปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มนักเรียนนักศึกษามีทัศนะในเชิงบวกว่าการดื่มเหล้าทำให้มีเพื่อนและสังคมยอมรับ เชิงลบมีปัญหาเศรษฐกิจและความมั่นคงในชีวิต

2. ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.61$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3 ปัจจัย คือ ระดับชุมชน ($\bar{x}=3.72$) รองลงมาคือระดับบุคคล ($\bar{x}=3.70$) และระดับสังคม ($\bar{x}=3.55$) ส่วนปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง คือ ระดับครอบครัว ($\bar{x}=3.42$)

3. ผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.00$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมากทุกด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ($\bar{x}=4.13$) รองลงมาคือด้านความมั่นคง ($\bar{x}=4.01$) ด้านสุขภาพ ($\bar{x}=3.98$) และด้านสังคม ($\bar{x}=3.87$)

4. ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกัน ลดละเลิกการดื่มเหล้าในชุมชน ได้แก่ สร้างกติกาชุมชน เพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี ส่งเสริมอาชีพ กิจกรรมที่กลุ่มสตรีสนใจ และกิจกรรมครอบครัว ทำร่วมกัน ส่งเสริมให้ทำบัญชีครัวเรือนเพื่อตระหนักการใช้จ่าย การบังคับใช้กฎหมายกับผู้ขายและผู้บริโภคให้เข้มงวด หนุนเสริมหน่วยงานรัฐและองค์กรเครือข่ายทำงานในทิศทางที่กำหนดไว้ร่วมกัน ประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจกับผู้นำชุมชน แกนนำแม่บ้าน แกนนำเยาวชน เพื่อให้ทราบ เข้าใจและรณรงค์การลดละเลิกดื่มเหล้า ควรมีอาสาชุมชน/ทีมสุขภาพชุมชน ค้นหาต้นแบบผู้ที่สามารถ ลด ละ เลิกเหล้า และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้ที่ดื่มเหล้า มีกิจกรรมรณรงค์ไม่ดื่มเหล้า กิจกรรมครัวเรือนสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา ศิลปะ ดนตรี กีฬา และสนทนาการให้กับนักเรียนนักศึกษาและคนในชุมชน กำกับติดตามช่วยเหลือให้ผู้ดื่ม ลด ละ เลิกการดื่มเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการควบคุมการดื่มเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 1) ยุทธศาสตร์การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเชื่อมการทำงานกับองค์กรเครือข่ายและชุมชน 2) การบังคับใช้กฎหมายและสร้างสิ่งแวดล้อมปลอดสุราและยาเสพติด 3) การกำกับติดตามช่วยเหลือให้ผู้ดื่ม ลด ละ เลิกการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 4) สนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรและสถานศึกษาปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และ 5) การพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและเฝ้าระวังผู้ดื่มเหล้า

บทสรุปผู้บริหาร

ในชุมชนอีสานมีแนวโน้มที่ผู้หญิงจะมีการตีแม่เหล็กเพิ่มมากขึ้น ด้วยปัจจุบันผู้หญิงมีบทบาทกับสังคมชุมชนค่อนข้างมาก ทั้งงานในบ้านครัวเรือน งานภายในและภายนอกชุมชน หรืองานบุญประเพณีพิธีกรรมของชาติพันธุ์ต่าง ๆ ทำให้ผู้หญิงได้มีโอกาสเข้าถึงเหล็กได้ง่าย อีกทั้งผู้หญิงต้องทำงานหาเลี้ยงชีพคล้ายผู้ชายทั้งงานหนักงานเบา งานการเกษตร ทำนาทำไร่ จักสาน งานก่อสร้าง และรับจ้างทั่วไป เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระครอบครัว ขณะเดียวกันการทำงานหนักก็ส่งผลต่อสุขภาพจะมีอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย ทำให้ผู้หญิงในชุมชนอีสานจึงนิยมตีแม่เหล็กและเหล็กดองยา เพื่อบรรเทาอาการปวดเมื่อยปวดหลัง ปวดเอว บำรุงร่างกาย บำรุงกำลัง ช่วยเจริญอาหาร ขับน้ำคาวปลา กระตุ้นให้มีน้ำนมในสตรีหลังคลอด มดลูกเข้าอู่เร็วทำให้ร่างกายสมส่วน วิถีชีวิตของคนบางกลุ่มและวิถีชุมชนแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ยังมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับการตีแม่เหล็กและเครื่องตีแม่เหล็กอลูมิเนียมมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งการตีแม่เหล็กถือเป็นปัญหาด้านสังคม เศรษฐกิจและด้านสาธารณสุขที่สำคัญของประเทศ การตีแม่เหล็กส่งผลกระทบต่อตัวผู้ตีแม่เหล็ก ผลกระทบต่อผู้อื่น ครอบครัว และชุมชนสังคม แนวทางการส่งเสริมให้ผู้ตีแม่เหล็กลด ละเลิกพฤติกรรมตีแม่เหล็กจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเพื่อประโยชน์ต่อสุขภาพร่างกายของผู้ตีแม่เหล็กและความปกติสุขของสังคมชุมชน

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการตีแม่เหล็กขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมตีแม่เหล็กขาว การรับรู้ถึงความหมายและผลกระทบจากการตีแม่เหล็กขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสานและผลกระทบต่อผู้อื่น 2) ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชนและระดับสังคมวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการตีแม่เหล็กขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน 3) วิเคราะห์ผลกระทบและให้ข้อเสนอแนะ ในการป้องกันหรือ ลด ละ เลิก การตีแม่เหล็กขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน 4) ผลสังเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ใหม่จากประสบการณ์และตัวแบบในพื้นที่ โดยนำเสนอแนวคิดและนวัตกรรมใหม่ที่นำเสนอต่อการป้องกันหรือ ลด ละ เลิก การตีแม่เหล็กขาวของผู้หญิงและแนวทางการส่งเสริมสุขภาพที่ดีในชุมชนอีสาน โดยใช้กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ ในพื้นที่ศึกษา 3 แห่ง คือ อำเภอปราสาท อำเภอท่าตูม และอำเภอเมือง ด้วยสถิติส่วนการตีแม่เหล็กมีมากที่สุดในจังหวัดสุรินทร์ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การสัมภาษณ์ จากกลุ่มเป้าหมาย 45 คน สอบถามกลุ่มตัวอย่าง 115 คน และสนทนากลุ่มใน 3 แห่งๆ ละ 15 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball sampling) และที่ยินยอมสมัครใจเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครในโครงการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา ส่วนแบบสอบถามได้วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมตีแม่เหล็กขาว การรับรู้ถึงความหมายและผลกระทบจากการตีแม่เหล็กขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสานและผลกระทบต่อผู้อื่น

1.1 พฤติกรรมตีแม่เหล็กขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน

พฤติกรรมการตีแม่เหล็กขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน มีความเกี่ยวข้องกับงานประเพณี วัฒนธรรมชุมชน ความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยมเกี่ยวกับการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีการนำเหล็กมาใช้ประกอบในประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ เพราะมีความเชื่อว่าเหล็กเป็นหนึ่งในสิ่งสำคัญ 7 อย่างใน

การเช่นไหว้บูชา เพื่อเช่นไหว้บรรพบุรุษ ฝึบ้านผีเรือน เจ้าที่เจ้าทางเรียกสวนไร่นา หรือเจ้าป่าเจ้าเขา เป็นต้น นอกจากนี้พบว่ากลุ่มชาติพันธุ์ไทย- เขมร และไทย- กูย (ส่วย) มีความเชื่อว่าการตี๋มสุราและเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ช่วยแก้ปวดเมื่อย หรือผ่อนคลายกล้ามเนื้อ โดยการใช้เหล้าขาวกับสมุนไพรที่เก็บหามาได้ในพื้นที่มาหมักหรือดองยากับเหล้าขาว เรียกว่า “เหล้าดองยา” มีความเชื่อว่าเป็นยาบำรุงร่างกาย ทำให้เจริญอาหาร เลือดลมสูบฉีดดีขึ้น ชับน้ำคาวปลาทำให้ มีร่างกายสมส่วน ช่วยกระตุ้นประสาท กระปรี้กระเปร่า ทำให้มีกำลังวังชา ส่วนกลุ่มชาติพันธุ์ไทย- ลาว ในจังหวัดสุรินทร์ จะมีรูปแบบพฤติกรรมการตี๋มสุราที่คล้ายกับกลุ่มชาติพันธุ์เขมรและกูย(ส่วย) แต่จะแตกต่างไปจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ไปบ้างโดยเฉพาะการตี๋มสุราควกับกับการรับประทานอาหารในแต่ละมื้อโดยเฉพาะอาหารประเภทสุกๆ ดิบๆ เช่น ลาบ ก้อย ชกเล็ก ซึ่งเป็นอาหารประเภทที่กลุ่มชาติพันธุ์ลาวนิยมรับประทาน กลุ่มชาติพันธุ์ลาวเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ชื่นชอบความสนุกสนาน รื่นเริงบันเทิงใจและเมื่อมีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความสนุกสนาน รื่นเริงบันเทิงใจ ก็จะมีสุราและเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์เข้ามาเกี่ยวข้อง ประกอบกับส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพที่ต้องใช้แรงงาน ทำให้ระบบกล้ามเนื้อ รวมถึงเส้นประสาท กระดูกและข้อต่อ อาจได้บาดเจ็บอันเนื่องจากการออกแรงในการทำงาน คนในชุมชนจึงเลือกวิธีการดูแลรักษาตัวเองแบบง่าย ๆ โดยการพึ่งทรัพยากรจากธรรมชาติ โดยการใช้สมุนไพร คนในชุมชนมีพฤติกรรมความเชื่อตั้งแต่โบราณว่าการตี๋มเหล้ายา (เหล้ายาตอง) สามารถรักษาอาการเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานได้ เช่น รักษาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย ปวดหลังปวดเอว เหน็บชา บำรุงกำลัง แก้เครียดและรู้สึกผ่อนคลาย บางตำหรับสำหรับสตรีที่คลอดบุตร ช่วยชันน้ำคาวปลา บำรุงน้ำนม สรรพคุณในการใช้เหล้าเป็นส่วนประกอบยาสมุนไพรให้ประโยชน์

1.2 การรับรู้ถึงความหมายของการตี๋มเหล้าและสาเหตุของการตี๋มเหล้า

การรับรู้ถึงความหมายของการตี๋มเหล้าแบ่งเป็น 2 ทศณะคือ 1) กลุ่มที่มีความเห็นว่าการตี๋มเหล้าไม่ใช่เรื่องเสียหายและยอมรับได้ “ยาตองเหล้า” ตี๋มช่วยรักษาสุขภาพ 2) กลุ่มที่เห็นว่าการตี๋มเหล้าไม่ดีเป็นอันตรายต่อร่างกาย ชีวิตและทรัพย์สิน ผลประเมินพฤติกรรมการตี๋มเหล้าชาวพบว่าเป็นการตี๋มแบบปกติมีร้อยละ 73.04 ส่วนตี๋มแบบผิดปกติมีร้อยละ 26.96 โดยจากการประเมินพฤติกรรมการตี๋มเหล้าหรือเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ (AUDIT) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มากกว่าครึ่งหนึ่งตี๋มเหล้าขาวหรือเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงน้อย (ร้อยละ 73.04) และสัดส่วน 1 ใน 3 เริ่มมีการตี๋มแบบมีความเสี่ยง (ร้อยละ 26.96) จำแนกเป็น 4 กลุ่ม คือ แบบมีความเสี่ยง (ร้อยละ 17.39) ตี๋มแบบอันตราย (ร้อยละ 6.08) และตี๋มแบบติด (ร้อยละ 3.47)

สาเหตุของการตี๋มเหล้าของผู้ใหญ่ ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าเป็นการตี๋มเพื่อสังสรรค์/งานบุญ ประเพณี คิดเป็นร้อยละ 48.23 รองลงมา คือ ตี๋มเพื่อสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 20.00 ตี๋มเพื่อคลายเครียด/ผ่อนคลาย คิดเป็นร้อยละ 14.12 ตี๋มเพราะเพื่อนชวน คิดเป็นร้อยละ 9.41 ตี๋มเพราะมีเรื่องกลุ่มใจ คิดเป็นร้อยละ 4.71 ตี๋มเพราะอยากลองอยากรู้ คิดเป็นร้อยละ 2.35 ส่วนการตี๋มตามคนในครอบครัวมีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.18 ตามลำดับ ประเภทสุราหรือเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่นิยมชนิดเหล้า(สุรา)หรือเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ที่นิยมมากที่สุด คือ เหล้าขาว คิดเป็นร้อยละ 70.59 รองลงมา สุราสีคิดเป็นร้อยละ 14.12 เบียร์ คิดเป็นร้อยละ 9.41 เหล้ายาตองคิดเป็นร้อยละ 3.53 สุราพื้นบ้าน มีความนิยมตี๋มน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.35 ตามลำดับ เหตุผลที่ความถี่ของการตี๋มสุราขาวมีมากกว่าการตี๋มสุราและเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ประเภทอื่น เนื่องมาจากราคาที่ถูกตี๋มง่าย

ไม่เปลือง หาซื้อได้ง่ายในชุมชน มีขนาดการจำหน่ายทั้งแบบย่อยให้เลือกซื้อ เช่น แบบครึ่งขวดหรือเป็นแก้วเล็ก หรือเรียกว่า “เป๊ก” หรือเป็น “ก๊ก” ซ้อสุราขาวใสขวด M150 กลับบ้านหรือพกพาไปเพื่อดื่มในพื้นที่ต่าง ๆ ได้ง่าย ไม่เสียรสชาติ นอกจากนี้ การดื่มสุราขาวไม่ต้องมีองค์ประกอบที่เป็นส่วนผสมในการเพิ่มรสชาติ เช่น ไม่ต้องเติมน้ำแข็ง/โซดาก็สามารถดื่มได้ตามต้องการ ส่วนการเลือกดื่มเบียร์คือ ดื่มง่ายปริมาณแอลกอฮอล์ไม่มาก และสุราสีมักนิยมเลือกดื่มเฉพาะตามโอกาสเนื่องจากราคาแพง ต้องหาซื้อที่ร้านค้าใหญ่ในชุมชนเมือง ไม่มีการแบ่งขายและหากจะดื่มก็นิยมดื่มผสมน้ำแข็ง/โซดา หรือน้ำมากกว่าดื่มเพียวๆ สำหรับปริมาณการดื่ม หากเป็นสุราขาว นิยมซื้อดื่มเป็นเป๊ก ก๊ก ขวดทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ และโดยส่วนใหญ่ผู้ดื่มจะนิยมดื่มสุราขาวมากที่สุด โดยนิยมดื่มเป็นเป๊กครั้งละ 1 - 2 เป๊ก คิดเป็นร้อยละ 44.71 รองลงมา คือ ดื่มเป็นเป๊กครั้งละ 3 - 4 เป๊ก คิดเป็นร้อยละ 28.23 ดื่มเป็นก๊ก คิดเป็นร้อยละ 23.53 ส่วนการดื่มตั้งแต่จำนวน 1 ขวดขึ้นไป มีจำนวนน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 3.53 ส่วนสุราสีจะนิยมดื่มเป็นขวด จำนวน 1 - 2 ขวด โดยเฉพาะการดื่มในช่วงงานเทศกาลสำคัญที่ดื่มร่วมกันเป็นกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 64.71 ส่วนเบียร์นิยมซื้อดื่มเป็นขวดประมาณ 1 - 2 ขวด คิดเป็นร้อยละ 29.41 เหล้ายาดอง คิดเป็นร้อยละ 3.53 สุราพื้นบ้าน มีความนิยมดื่มน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.35 ตามลำดับ สาเหตุที่ยังคงดื่มส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าเพื่อนชวน/มีเพื่อนดื่ม คิดเป็นร้อยละ 37.68 รองลงมาคือ เกิดความเคยชิน/เปรี้ยวปาก คิดเป็นร้อยละ 22.35 ยังดื่มเพื่อสังคม คิดเป็นร้อยละ 16.47 ยังดื่มเพื่อสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 10.58 ดื่มเพื่อคลายเครียด คิดเป็นร้อยละ 9.41 เห็นคนอื่นดื่มจึงอยากดื่ม คิดเป็นร้อยละ 4.71

ส่วนเยาวชนหญิง สาเหตุของการดื่ม พบว่า ส่วนใหญ่ให้เหตุผลเป็นการดื่มเพื่อสังสรรค์/กิจกรรมสังสรรค์ คิดเป็นร้อยละ 43.34 รองลงมาคือ ดื่มเพราะเพื่อนชวน คิดเป็นร้อยละ 23.33 ดื่มเพราะอยากลองอยากรู้ คิดเป็นร้อยละ 20.00 ดื่มเพราะมีเรื่องกลุ่มใจดื่มเพื่อคลายเครียด/ผ่อนคลาย คิดเป็นร้อยละ 10.00 ดื่มเพราะงานบุญประเพณีคิดเป็นร้อยละ 3.33 ตามลำดับ ประเภทสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ส่วนใหญ่นิยมชนิดเหล้า(สุรา)หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นิยมมากที่สุดคือ เหล้าขาว คิดเป็นร้อยละ 43.33 รองลงมา เบียร์/สปาย คิดเป็นร้อยละ 30.00 สุราสี คิดเป็นร้อยละ 20.00 สุราพื้นบ้าน มีความนิยมดื่มน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.67 ตามลำดับ เหตุผลที่ความถี่ของการดื่มสุราขาวมีมากกว่าการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทอื่น เนื่องจากราคาถูกหาซื้อได้ง่ายไม่เปลืองหาซื้อได้ง่ายในชุมชนและสามารถนำมาผสมกับเครื่องดื่มอื่นชนิดอื่นเช่น น้ำแดง โฉก ทำให้ได้ปริมาณมาก มีขนาดการจำหน่ายเป็นขวดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กทั้งแบบย่อยให้เลือกซื้อ เช่น แบบครึ่งขวดหรือเป็นแก้วเล็ก หรือเรียกว่า “เป๊ก” หรือเป็น “ก๊ก” ซ้อสุราขาวใสขวด M150 กลับบ้านหรือพกพาไปเพื่อดื่มในพื้นที่ต่าง ๆ ได้ง่าย ไม่เสียรสชาติ นอกจากนี้ การดื่มสุราขาวสามารถนำไปผสมกับ น้ำแดง น้ำโฉก โซดาก็สามารถดื่มได้ตามต้องการ ทำเป็นเหล้าปั่น (สามารถเลือกกลิ่นได้ เช่น น้ำแดง แดงโม สีฟ้าบลูโทนิค) และเหล้าปั่นสามารถใส่เกลือได้ด้วย ช่วยสร้างบรรยากาศในการกินเล่น เป็นการสร้างค่านิยมใหม่ในการกินเหล้า ส่วนเหล้าปอก (เอาเหล้าขาวมาใส่เกลือมะนาว โซดา) สุราสีมักนิยมเลือกดื่มเฉพาะตามโอกาสเนื่องจากราคาแพง ต้องรวบรวมเงินกับเพื่อนๆ ซึ่งต้องหาซื้อที่ร้านค้าใหญ่ในชุมชนเมือง ไม่มีการแบ่งขายและหากจะดื่มก็นิยมดื่มผสมน้ำแข็ง/โซดา มากกว่าดื่มเพียวๆ ส่วนปริมาณการดื่ม หากเป็นสุราขาวนิยมซื้อดื่มเป็นขวดขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก (ก๊ก) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเงินที่มีหรือตามงบประมาณที่ได้รวบรวมจากกลุ่มมาได้ สาเหตุที่เยาวชนยังคงดื่มส่วนใหญ่

ให้เหตุผลว่าเพื่อนชวน/มีเพื่อนดื่ม คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาคือ มีงานสังสรรค์ คิดเป็นร้อยละ 33.33 ดื่มเพื่อคลายเครียดให้ลืมความทุกข์ คิดเป็นร้อยละ 16.67 อยากดื่มเกิดความเคยชิน/เปรี้ยวปาก คิดเป็นร้อยละ 6.67 และเห็นคนอื่นดื่มจึงอยากดื่ม คิดเป็นร้อยละ 3.33

1.3 ผลกระทบจากการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน และผลกระทบต่อผู้อื่น

ผลกระทบจากการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ในมิติของกลุ่มอาชีพมีทัศนคติเกี่ยวกับการดื่มเหล้าต่างกันทั้งทัศนคติเชิงบวกและเชิงลบ โดยกลุ่มเกษตรกรและรับจ้างมีทัศนคติในเชิงบวกว่าการดื่มเหล้าช่วยให้มีแรงทำงาน, แก้ปวดเมื่อยตามร่างกาย เส้นเอ็น และข้อต่อ ทำให้เคลิบเคลิ้ม อารมณ์ดี บำรุงร่างกาย มิติเชิงลบเห็นว่าเป็นอันตรายต่อสุขภาพ มีปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคม ส่วนกลุ่มวัยรุ่นมีทัศนคติในเชิงบวกว่าการดื่มเหล้าทำให้มีเพื่อนและสังคมยอมรับ มิติเชิงลบเห็นว่ามีปัญหาด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงในชีวิต ดังนี้

(1) ผลกระทบจากการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน

ผลกระทบจากการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ในมิติของกลุ่มอาชีพมีทัศนคติเกี่ยวกับการดื่มเหล้าต่างกันทั้งทัศนคติเชิงบวกและเชิงลบ โดยกลุ่มเกษตรกรและรับจ้างมีทัศนคติในเชิงบวกว่าการดื่มเหล้าช่วยให้มีแรงทำงาน, แก้ปวดเมื่อยตามร่างกาย เส้นเอ็น และข้อต่อ บรรเทาอาการปวดเมื่อยปวดหลัง ปวดเอว บำรุงร่างกาย บำรุงกำลัง ช่วยเจริญอาหาร ขับน้ำคาวปลา กระตุ้นให้น้ำนมในสตรีหลังคลอด มดลูกเข้าอู่เร็วทำให้ร่างกายสมส่วน ทำให้เคลิบเคลิ้มหรืออารมณ์ดี ผู้หญิงกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 73.04) ดื่มเหล้าขาวประเภทดื่มแบบปกติ จะดื่มเหล้าขาวปริมาณน้อยหรือ ประมาณตนเองได้ว่าควรดื่มเท่าไร ดื่มอย่างไรให้เหมาะสมกับสถานการณ์ หรืองานที่ต้องทำให้แล้วเสร็จ ดื่มไม่ทำให้เสียงาน เช่น บางคนดื่มเช้า 1 เป๊ก หรือเย็น 1 เป๊ก ทำให้ขยันทำงาน สู้งานได้ทั้งวัน อยู่ทำสวนทำนาทำไร่ ทอผ้าไหม งานจักสาน ทำขนมขาย ทำงานรับจ้างได้ตลอดทั้งวัน ทำให้มีรายได้จากการทำงาน บางคนดื่มเฉพาะช่วงงานประเพณีวัฒนธรรมหรือพิธีกรรมที่ได้เข้าไปร่วมกิจกรรมด้วย ซึ่งสังคมชนบทจะให้ความสำคัญกับชุมชน ส่วนมิติเชิงลบเห็นว่าเป็นอันตรายต่อสุขภาพ มีปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคม ผลกระทบจากการดื่มเหล้าขาวมาก ส่งผลทำให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพและร่างกายผู้ดื่ม เช่น มีนิ่ว มีอาการซึม เดินเซเพราะควบคุมการเดินไม่ได้ มีอาการเมา อาเจียน อ่อนเพลีย หมด เร็วแรง แขนขาสั่น ลูกไปทำงานไม่ไหว ไม่ได้ไปทำงานขาดรายได้ มีหนี้สิน ทะเลาะกับคนใกล้ชิดหรือคนในครอบครัว มีการทุบตีกัน อีกทั้งปัญหาด้านเศรษฐกิจเพราะต้องนำเงินมาซื้อเหล้า ทำให้มีหนี้สินขายที่นาเพื่อใช้หนี้ที่เกิดจากการใช้ในชีวิตประจำวันและหนี้จากการดื่มเหล้า ยิ่งก่อให้เกิดมีปัญหาคือความสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วย เกิดการทะเลาะเบาะแว้งกับคนในครอบครัว ลูกหลานหรือเพื่อนบ้าน การดื่มสุราเป็นปริมาณมากจะส่งผลเสียมีอันตรายต่อร่างกาย ทำให้เป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดโรคกระเพาะอาหาร ปวดท้อง เลือดออกทางเดินอาหาร โรคตับแข็ง มะเร็ง ความดันโลหิตสูง ระบบประสาท เป็นต้น ส่วนผลกระทบต่อสังคมชุมชน ได้แก่ เพื่อนบ้านไม่อยากคุยด้วย ตัวเหม็นเหล้าพูดจาไม่เพราะทำให้ไม่มีใครอยากเข้าใกล้ และก่อให้เกิดอุบัติเหตุเป็นผลให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินของตนเองและผู้อื่น จากการสัมภาษณ์พบว่ามีจำนวน 4 ราย ที่หย่ากันเนื่องจากมีการทุบตีกันบ่อยและไม่ดูแลลูกและค่าใช้จ่ายในบ้าน ดิดหนี้สินเพื่อนบ้านและร้านค้า

ส่วนกลุ่มเยาวชนนักเรียนนักศึกษามีทัศนคติในเชิงบวกว่าการดื่มเหล้าทำให้มีเพื่อนและสังคมยอมรับ เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นได้พบปะสังสรรค์พูดคุยกันมากขึ้น ได้ปรึกษาหารือกันทั้งเรื่องเรียน

และปัญหาต่างๆ ได้ระบายความเครียด พุดคุยหยอกล้อกัน ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ทำให้รู้สึกสนุกสนาน ทำให้มีเพื่อนมาก และเพื่อนๆ ต่างให้การยอมรับในการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ได้ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน หากมีงานประเพณีหรืองานพิธีกรรมในหมู่บ้านก็มาร่วมงานช่วยเหลือกันทำงานเป็นอย่างดี ส่วนมิติเชิงลบเห็นว่ามีปัญหาด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงในชีวิต เนื่องจากยังไม่มีรายได้หรือรายได้น้อย ยังต้องพึ่งพาเงินจากพ่อแม่และครอบครัว

(2) ผลกระทบของการตีแม่ที่มีต่อผู้อื่นหรือผลกระทบต่อผู้ไม่ตีแม่แล้ว

ผลกระทบของการตีแม่ที่มีต่อผู้อื่นหรือผลกระทบต่อผู้ไม่ตีแม่แล้ว มีลักษณะตามรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ตีแม่กับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากผู้ตีแม่แล้ว ได้แก่ กรณีผู้ตีแม่เป็นสมาชิกในครอบครัว ลูกหลาน ญาติพี่น้อง เพื่อนร่วมงาน หรือคนแปลกหน้า ผลกระทบมีหลากหลายระดับครอบคลุมตั้งแต่ความรุนแรงในระดับเล็กน้อย เช่น การรู้สึกรำคาญใจ จนถึงผลกระทบที่รุนแรงมาก เช่น การถูกทำร้ายร่างกาย ทำลายทรัพย์สิน สูญเสียเงินหรือค่าใช้จ่ายในการรักษาตัวเข้าโรงพยาบาล การจ่ายเงินให้กับคู่กรณี เป็นต้น จากการสัมภาษณ์สามารถจำแนกผลกระทบของการตีแม่ที่มีต่อผู้อื่นได้ 4 กลุ่ม คือ 1) ระดับบุคคล 2) ระดับครอบครัว 3) ระดับชุมชน และ 4) ระดับสังคม ดังนี้

1. ระดับบุคคล: เคยถูกคนที่ตีแม่แอลกอฮอล์ พุดจาหายาบคายใส่, เคยถูกล่ามจากผู้ตีแม่, เคยรู้สึกเสียใจหรือการเพิกเฉยไม่สนใจเรา เนื่องจากการตีแม่ของคนในครอบครัว, เคยต้องดูแลคนในครอบครัว, ต้องเสียรายจ่ายจากผลกระทบจากการตีแม่ฯ เช่น ค่าสินไหมทดแทน ค่าทำขวัญ ค่าไถ่เกลี้ย ค่าซ่อมรถ เป็นต้น

2. ระดับครอบครัว: คนในครอบครัวต้องดูแลผู้ตีแม่แล้ว, เคยต้องทำความสะอาด (บ้าน) เช็ดพื้นหลังจากการตีแม่หรือการอาเจียนของผู้ตีแม่แล้ว, ดูแลเช็ดเนื้อเช็ดตัวให้, เมื่อคนในครอบครัวตีแม่แล้วทำงานกิจกรรมในชุมชนต่างๆ ที่เราเข้าร่วมด้วยหมดสนุกหรือเกิดปัญหา, เคยรู้สึกเสียใจจากการเพิกเฉยจากการตีแม่ของคนในครอบครัว, เคยมีปัญหาทางการเงิน เป็นหนี้ มีเงินไม่พอสำหรับใช้จ่ายในครอบครัว, ทรัพย์สินเสียหาย, สิ่งของในบ้านถูกเอาไปจำหน่าย, เคยถูกทำร้ายร่างกาย, เสียเวลาเสียเงินที่ต้องใช้ดูแลรักษาผู้ตีแม่ในการได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุหรือจากการป่วยเป็นโรค

3. ระดับชุมชน: รู้สึกไม่ปลอดภัยเมื่ออยู่ในสถานที่สาธารณะเพราะการตีแม่ของคนแปลกหน้า, ชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการตีแม่แล้วของบุคคลอื่นจะต้องไปใช้บริการจากหน่วยงานที่ให้บริการพบว่ามีเล็กน้อย ได้แก่ ร้อยละ 5.6 เคยต้องไปขอความช่วยเหลือ หรือขอคำแนะนำจากผู้นำชุมชน, เพื่อน, เพื่อนบ้าน ผู้นำศาสนา, หรือหน่วยบริการอื่น ๆ (ที่ไม่เป็นทางการ), ร้อยละ 4.5 เคยต้องโทรศัพท์ขอความช่วยเหลือจากตำรวจ เนื่องจากการตีแม่ของคนอื่น และร้อยละ 4.2 เคยต้องหยุด/ขาด/ลางาน (หรือหยุดเรียน) เพราะได้รับอันตรายหรือผลกระทบจากการตีแม่ของคนอื่น, มีผู้เคยได้รับผลกระทบจนต้องไปรับบริการหน่วยกู้ภัย, แผนกฉุกเฉินที่โรงพยาบาลหรือพักรักษาตัวในโรงพยาบาล เพราะได้รับบาดเจ็บ หรือได้รับผลกระทบจากการตีแม่ของคนอื่น

4. ระดับสังคม : รู้สึกหวาดกลัว เมื่อต้องเผชิญหน้ากับคนแปลกหน้าที่ตีแม่ตามถนนหรือในสถานที่สาธารณะต่าง ๆ, ต้องตื่นขึ้นกลางดึกหรือนอนไม่หลับเพราะมีการส่งเสียงดังรบกวนจากวงเหล้าหรือผู้มึนเมาออกบริเวณบ้านหรืออยู่ใกล้บ้าน, มีการขว้างปาสิ่งของออกมาจากบ้าน, ด้านสังคมเสียสัมพันธภาพกับเพื่อนบ้านที่คนของเราผู้ตีแม่แล้วไปทะเลาะและสร้างปัญหากับชาวบ้าน

2. ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน

พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3 ปัจจัย คือ ระดับชุมชน รองลงมาคือระดับบุคคล และ ระดับสังคม ตามลำดับ และมีปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง คือ ระดับครอบครัว

สาเหตุการดื่มเหล้าขาวหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของ ส่วนใหญ่ให้เหตุผลเป็นการดื่มเพื่อสังสรรค์/งานบุญประเพณี มากที่สุด รองลงมา คือ ดื่มเพื่อสุขภาพ, ดื่มเพื่อคลายเครียด/ผ่อนคลาย, ดื่มเพราะเพื่อนชวน, ดื่มเพราะมีเรื่องกลุ้มใจ, ดื่มเพราะอยากลองอยากรู้ ส่วนเยาวชน สาเหตุของการดื่มเหล้าขาว พบว่า ส่วนใหญ่ให้เหตุผลเป็นการดื่มเพื่อสังสรรค์/กิจกรรมสังสรรค์ รองลงมาคือ ดื่มเพราะเพื่อนชวน, ดื่มเพราะอยากลองอยากรู้ คิดเป็นร้อยละ, ดื่มเพราะมีเรื่องกลุ้มใจดื่มเพื่อคลายเครียด/ผ่อนคลาย, ดื่มเพราะงานบุญประเพณี

3. ผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน

พบว่า ผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับมากที่สุดไปน้อยคือ ด้านเศรษฐกิจ รองลงมาคือด้านความมั่นคงในชีวิต ด้านสุขภาพ และด้านสังคม

1. ด้านเศรษฐกิจ โดยผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน พบว่า ได้รับผลกระทบสูงสุดด้านเศรษฐกิจ คือ การมีปัญหาทางการเงิน ที่ต้องนำมาซื้อเหล้า, เกิดการขาดงานหรือการละทิ้งงานทำให้สูญเสียรายได้, การดื่มเหล้าทำให้มีภาวะหนี้สิน, ทำให้ยากจนไม่มีรายได้มาใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน, การได้รับการบาดเจ็บจากการเกิดอุบัติเหตุและการเจ็บป่วยจากการดื่มแอลกอฮอล์ทำให้เป็นภาระในการดูแลและค่าใช้จ่าย, การดื่มสุราเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุต้องเสียค่ารักษา ค่าเสียหายให้กับคู่กรณีและทรัพย์สินถูกทำลายเสียหายได้แก่บ้านเรือนรถยนต์สิ่งของ

2. ด้านความมั่นคงในชีวิต เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยสามารถเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้คือ การดื่มสุราทำให้เกิดปัญหาทะเลาะเบาะแว้งในครอบครัว รองลงมาคือ การเป็นโรคติดก๊งวลหรือซึมเศร้ารู้สึกไม่สบายใจจากการดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว การมีปัญหาภายในครอบครัวหรือแตกแยกหรือหย่าร้าง การเกิดความเครียดและปัญหาสุขภาพจากการดูแลผู้ที่ดื่มแอลกอฮอล์, คนที่อาศัยในครอบครัวอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย, เกิดการละเลยการดูแลลูกหลานและสมาชิกในครอบครัว, การดื่มสุราทำให้ครอบครัว ได้รับความเดือนร้อน, การถูกทำร้ายร่างกายอันเกิดจากการดื่มสุรา และ คนที่อาศัยในครอบครัวถูกดูต่ำ ทูต และทำร้ายร่างกาย

3. ด้านสุขภาพ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยสามารถเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ การเป็นโรคติดก๊งวลรู้สึกหดหูใจ รองลงมา คือ การดื่มสุราทำให้การทำงานวัตรประจำวัน และการดูแลความสะอาดส่วนบุคคลบกพร่อง, การดื่มสุราทำให้ร่างกายอ่อนเพลีย ทำงานไม่ได้, การดื่มสุราเป็นการทำลายบุคลิกภาพของตนเอง, การดื่มสุราเป็นอันตรายต่อสุขภาพ และ การดื่มสุราเป็นโรคอื่น ๆ ตามมา

4. ด้านสังคม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกประเด็น เรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้คือ เพื่อนบ้านไม่ยกคบหาสมาคมด้วย อันเกิดจากการดื่มสุรา รองลงมาคือ การดื่มสุราทำให้มีปัญหากับเพื่อน/เพื่อนบ้าน, การดื่มสุราทำให้ขาดสติก่อให้เกิดปัญหา

ทางกฎหมายและศีลธรรม, การทำให้รู้สึกหวาดกลัวถูกคุกคามและรู้สึกไม่ปลอดภัย, การดื่มสุราทำให้มีพฤติกรรมหยาบคาย/เสียงดัง, รบกวนเพื่อนบ้าน การก่อกวนอาชญากรรมและคดีอื่นๆ อันเกิดจากการดื่มสุรา, การดื่มสุราทำให้ไม่เป็นที่ยอมรับของคนในสังคม และการเป็นคู่อริของอุบัติเหตุทางจราจร

4. ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกัน ลดละเลิกการดื่มเหล้า

ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกัน ลดละเลิกการดื่มเหล้า ได้แก่ สร้างกติกาชุมชนเป็นข้อตกลงร่วมกันเพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมและความเป็นระเบียบเรียบร้อยแก่ชุมชน ส่งเสริมอาชีพที่กลุ่มสตรีสนใจ ส่งเสริมให้ทำบัญชีครัวเรือนเพื่อตระหนักในการใช้จ่าย มีกิจกรรมที่ครอบครัวสามารถทำร่วมกัน กีฬาที่สามารถแข่งและเล่นได้ทั้งปี ควรมีอาสาชุมชนหรือทีมสุขภาพชุมชน การบังคับใช้กฎหมายกับผู้ขายและผู้บริโภคให้เข้มงวด หนุนเสริมหน่วยงานรัฐและองค์กรเครือข่ายทำงานในทิศทางที่กำหนดไว้ร่วมกัน ประชาสัมพันธ์ ทำความเข้าใจกับผู้นำชุมชน แกนนำแม่บ้าน แกนนำเยาวชน เพื่อให้ทราบเข้าใจและรณรงค์การลดละเลิกดื่มเหล้า ควรมีอาสาชุมชน/ทีมสุขภาพชุมชน ค้นหาต้นแบบผู้ที่สามารถ ลดละ เลิกเหล้าและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้ที่ดื่มเหล้า กิจกรรมรณรงค์ไม่ดื่มเหล้า ปรับรูปแบบกิจกรรมทางสังคมหรือการเลี้ยงสังสรรค์เป็นทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา ศิลปะ ดนตรี กีฬา และสันทนาการให้กับนักเรียนนักศึกษาและคนในชุมชน โรงเรียนให้ความรู้เด็กถึงโทษ และชักชวนพ่อแม่ผู้ปกครองลดละเลิกเหล้าและมีกิจกรรมร่วมกับสังคม หลีกเลี้ยงปัจจัยเสี่ยง-สถานที่-สิ่งแวดล้อมที่ทำให้ดื่มเหล้าได้ง่าย การบังคับกฎหมายกับผู้ขายและผู้บริโภคให้เข้มงวด นำแนวทางการป้องกัน/แก้ไขของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่น อำเภอ จังหวัด และข้อเสนอของหน่วยงานสาธารณสุขในระดับพื้นที่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัดสุรินทร์ เพื่อเป็นข้อเสนอต่อการทำงานของภาคประชาสังคม เช่น เครือข่ายองค์กรงดเหล้าในพื้นที่ และ/หรือระดับชาติ

การสังเคราะห์องค์ความรู้เพื่อลดละเลิกเหล้า

โมเดลหมู่บ้าน "ลด-ละ-เลิกอบายมุข อยู่ดีมีสุข ด้วยวิถีพอเพียง" มีรูปแบบในการจัดการ โดยมีปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิตและผลลัพธ์ ผลสะท้อนกลับ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป

1. ประชุมหมู่บ้าน เพื่อให้รับทราบข้อมูลชุมชน ทั้งเรื่องเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และสภาพปัญหาชุมชน ข้อสรุปตัวเลขที่ชัดเจนว่าชาวบ้านแบกรับค่าใช้จ่ายที่ไม่เกิดประโยชน์ที่ล้นมาจากอบายมุข เหล้า บุหรี่ เล่นการพนัน การซื้อหวย ล้วนแต่เป็นค่าใช้จ่ายไม่เกิดประโยชน์ ซึ่งชาวบ้านต้องเสียไปทุกเดือน แต่กลับไม่มีรายได้ที่แน่นอน ไม่มีงานทำ เพื่อรับรู้ปัญหาและหาทางแก้ปัญหาาร่วมกัน ด้วยแนวคิดการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดจากความต้องการของชุมชน คือทางออกของการแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน โดยมีเจ้าหน้าที่รัฐขององค์การบริหารส่วนตำบลหรือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) มาเป็นพี่เลี้ยง

2. รวมพลคนช่วยชาติ โดยผู้นำชุมชนดึงกลุ่มแกนนำ พระสงฆ์ ปราชญ์ชาวบ้าน องค์กรเครือข่ายงดเหล้า ศูนย์เฝ้าระวังธุรกิจสุรา มามีส่วนร่วมในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลประเด็นปัญหาสาเหตุของปัญหาในชุมชนทั้งการดื่มเหล้า ยาเสพติดและปัญหาอื่น ๆ ดำเนินการร่างรูปแบบกิจกรรม/โครงการเพื่อแก้ไขปัญหาหญิงเลิกเหล้า/คนในชุมชน และสร้างสรรค์กิจกรรมโครงการใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน โดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อประโยชน์ของชุมชน

3. ประชาคมหมู่บ้านสร้างกติกายุวมชน กำหนดรูปแบบกิจกรรมหรือโครงการ เช่น กิจกรรมการรดเกล้า ลด ละ เลิกเกล้า บุหรี/ยาสูบ กิจกรรมวันต่อต้านยาเสพติด กิจกรรมการแข่งขันกีฬาต้านยาเสพติด กิจกรรมลานกีฬาต้านยาเสพติด กิจกรรมส่งเสริมกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ที่กลุ่มสตรีสนใจ เช่น กลุ่มทอผ้า กลุ่มจักรสาน ประดิษฐ์ดอกไม้แห้ง กลุ่มเพาะเห็ด กลุ่มดนตรีพื้นเมือง กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมงานศพปลอดเหล้า กิจกรรมลดเหล้าหลังเลิกงาน กิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ กิจกรรมเครือข่ายคนต้นแบบ ศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่ เป็นต้น

4. จัดทำมาตรการหรือสัญญาชุมชน งดเหล้า และลด ละ เลิกเหล้าบุหรี/อบายมุข ซึ่งเป็นมาตรการบังคับคนในพื้นที่ ห้ามมิให้มีการทะเลาะวิวาท โดยกำหนดให้การจัดงานเลี้ยง งานรื่นเริง บันเทิง งานมงคล และอวมงคล ต่าง ๆ ให้เจ้าภาพประกาศงดเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สิ่งของมีนเมา หากมีการละเมิดฝ่าฝืนกฎระเบียบสังคม ผู้ฝ่าฝืนจะถูกลงโทษตามกฎหมายที่กำหนดไว้ โดยถูกปรับและเอาค่าปรับมาพัฒนาชุมชน โดยกระบวนการต่าง ๆ ให้ผ่านการประชาคมหมู่บ้าน

5. มีอาสาชุมชนและกลุ่มแกนนำชุมชนเลิกเหล้าเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรม รณรงค์ประชาสัมพันธ์เชิญชวนเพื่อนบ้าน ภาคประชาชนและภาคีเครือข่ายเข้าร่วมกิจกรรม เป็นผู้สอดส่องดูแลตรวจสอบผู้ดื่มเหล้าในชุมชนและวัดปริมาณแอลกอฮอล์ เข้าพูดคุยสร้างทัศนคติใหม่ให้ผู้ดื่มเหล้าเข้าใจคุณและโทษจากการดื่มเหล้า โมเดลหมู่บ้าน "ลด-ละ-เลิกอบายมุข อยู่ดีมีสุข ด้วยวิถีพอเพียง" เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน การรับทราบข้อมูลและข้อเท็จจริงในประเด็นปัญหา วิธีการแก้ไข และกิจกรรมที่ต้องดำเนินการ

6. การค้นหาร้านค้าสีขาว ร้านค้าต้นแบบ บุคคลต้นแบบ หรือภาคีเครือข่ายต้นแบบ เพื่อให้ภาคประชาชนเห็นว่าการดำเนินกิจกรรม/โครงการดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ชุมชน เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมสุขภาพอนามัย ตลอดจนสามารถสร้างชุมชนต้นแบบปลอดเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่แท้จริง ซึ่งถือเป็นผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรมของและเป็นตัวชี้วัดของของความสำเร็จ

7. ชาวบ้านดำเนินกิจกรรมภายใต้ความร่วมมือบ้านกับวัด โรงเรียน องค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพตำบล หรือ รพสต. เช่น กิจกรรมการรดเกล้า ลดละเลิกเกล้า กิจกรรมต้านยาเสพติด กิจกรรมการแข่งขันกีฬา กิจกรรมลานกีฬา กิจกรรมส่งเสริมกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ทั้งกลุ่มทอผ้าไหม กลุ่มจักรสาน ประดิษฐ์ดอกไม้แห้ง กลุ่มเพาะเห็ด กลุ่มดนตรีพื้นเมือง กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมงานศพปลอดเหล้า กิจกรรมลดเหล้าหลังเลิกงาน ปลุกผักสวนครัวรั้วกินได้ เกษตรอินทรีย์วิถีพอเพียง เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง

8. โรงเรียนร่วมดำเนินงานด้วยมอบการบ้านให้นักเรียน ให้ชักชวนผู้ปกครองออกจากวงเหล้า มีพระสงฆ์เข้ามาสอนในโรงเรียน มีหลักสูตรของวัด กิจกรรมตามหลักธรรม และโรงเรียนมาเติมในวิถีชีวิต เช่น จิตสำนึก บ้านวัด โรงเรียน โครงการเป็นค่ายคุณธรรม หลีกเลี้ยงปัจจัยเสี่ยง โดยให้นักเรียนคิดข้อตกลงระเบียบของตัวเอง เป็นกติกาของโรงเรียน

9. ส่งเสริมกิจกรรมสำหรับสตรี ผู้สูงอายุ ผู้ดื่มเหล้า และคนทั่วไป เช่น กิจกรรมถือศีลกินเจ "งดเหล้าเข้าพรรษา" กิจกรรมเครือข่ายคนต้นแบบ ศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่ โดยมีภาคีเครือข่ายในพื้นที่ เช่น อบต. รพ.สต. โรงเรียน ปราชญ์ชุมชน พระสงฆ์ องค์กรเครือข่ายงดเหล้า เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมและประเมินผลกิจกรรม

แนวทางการส่งเสริมสุขภาพที่ดีในชุมชนอีสาน

แนวทางการส่งเสริมสุขภาพที่ดีในชุมชนอีสานเพื่อให้ปลอดจากการดื่มเหล้าและสิ่งอบายมุข ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการป้องกันหรือ ลด ละ เลิก การดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสานทั้งกลุ่มผู้ใหญ่และกลุ่มเยาวชน รวมทั้งกลุ่มผู้ดื่มเหล้าในชุมชน มีแนวทางการส่งเสริมทั้งในระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน และหน่วยงานระดับพื้นที่

1. ระดับบุคคล : กลุ่มผู้ใหญ่ ยึดมั่นในศีลธรรม ศีลห้าข้อ หาเทคนิควิธีการปฏิเสธการชวนดื่มเหล้า งดเหล้าเข้าพรรษา นำหลักการดำเนินชีวิตตามแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เพื่อการดำรงชีวิตที่ปกติสุข ทำกิจกรรมเพื่ออาชีพและเพิ่มรายได้ ส่วนกลุ่มเยาวชนโดยการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์กับสังคมชุมชน การเล่นดนตรี กีฬา และสันทนาการ การช่วยพ่อแม่ประกอบอาชีพของครอบครัว การเลือกคบเพื่อน ชักชวนเพื่อนทำกิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นเพื่อนคู่คิด-มิตรร่วมแก้ปัญหา

2. ระดับครอบครัว : ครอบครัวควรดูแลใส่ใจกันมากขึ้น ถามไถ่ลูกหลานหรือพ่อแม่หรือคนในครอบครัวเพื่อสร้างความอบอุ่นในครัวเรือน ทำกิจกรรมร่วมกัน ให้ลูกหลานได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบทั้งงานบ้าน และงานในอาชีพของครอบครัว จัดทำบัญชีครัวเรือน ลงรายการรายรับ-รายจ่ายในแต่ละวัน เพื่อตระหนักในการใช้จ่ายอย่างระมัดระวัง ทั้งนี้ครอบครัวและชุมชนควรให้ความร่วมมือกับชุมชน มีกติกาชุมชน หรือใช้กลไกสภาชุมชนในการขับเคลื่อน นำสู่ปฏิบัติเป็นกติกาครัวเรือน

3. ระดับชุมชน : ชุมชนควรมีข้อตกลงร่วมกันในการกำหนดกติกาชุมชน สัญญาใจชุมชน เพื่อสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยให้กับชุมชน ส่งเสริมอาชีพ และกิจกรรมที่สตรีสนใจ มีอาสาสมัครและกลุ่มแกนนำชุมชนเลิกเหล้าเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรม รมรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้และโทษพิษภัยจากเหล้า เชิญชวนเพื่อนบ้านร่วมกิจกรรมสร้างรรค์ ค้นหาต้นแบบผู้ที่สามารถ ลด ละ เลิกเหล้าและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มาให้ความรู้และแนวคิดในการดำเนินชีวิต เพื่อสร้างแรงบันดาลใจ

4. ระดับหน่วยงาน : หน่วยงานระดับท้องถิ่นและจังหวัด องค์กรเครือข่ายงดเหล้าร่วมมือขับเคลื่อนภารกิจลด ละเลิกเหล้าชุมชน เป็นพี่เลี้ยงให้ข้อเสนอแนะปรึกษา การส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา ศิลปะดนตรี กีฬา และสันทนาการให้กับเยาวชนนักเรียนนักศึกษาและคนในชุมชน โดยอาจจัดอยู่ในกิจกรรมของชุมชน หรือสถานศึกษา หรือหลักสูตรรายวิชา จัดสรรทรัพยากรทั้งบุคคลงบประมาณและอุปกรณ์ที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน พิจารณาทบทวนนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีความชัดเจน

5. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

5.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายป้องกัน การลด ละ เลิก การดื่มเหล้าและเครื่องแอลกอฮอล์ ได้แก่ 1) รัฐบาลควรให้การส่งเสริมสนับสนุนโครงการกิจกรรมหรือแนวทางการดำเนินงานการป้องกันการลด ละ เลิก การดื่มเหล้าและเครื่องแอลกอฮอล์ในครัวเรือน ชุมชนและในท้องถิ่นให้ทั่วถึงทุกพื้นที่และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และหนุนเสริมหน่วยงานภาครัฐ องค์กรเครือข่าย 2) ดำเนินการกำกับติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน การลด ละ เลิกการดื่มสุราและเครื่องแอลกอฮอล์ในครัวเรือน ชุมชนและในท้องถิ่น เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์และพิจารณาทบทวนประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในนโยบายดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง 3) จัดสรรทรัพยากร ทั้งบุคคลงบประมาณ และเครื่องมืออุปกรณ์ที่เป็นปัจจัยหลักในการดำเนินงานให้เพียงพอต่อการปฏิบัติภารกิจ

4) ส่งเสริมการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่น อำเภอ จังหวัด หน่วยงานสาธารณสุขในระดับพื้นที่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัดสุรินทร์ เพื่อเชื่อมการขับเคลื่อนการทำงานของภาคประชาสังคม เช่น เครือข่ายองค์กรงดเหล้าในพื้นที่ รวมทั้งการจัดตั้งเครือข่ายหรือองค์กรเพื่อลงไปให้ความรู้เกี่ยวกับคุณและโทษของเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับสตรี เด็กและเยาวชนรวมทั้งคนในชุมชน และ 5) พิจารณา ทบทวนมาตรการ, นโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้มีความเหมาะสมที่จะยกระดับหรือพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนให้อยู่ดีมีสุข ไม่มีหนี้สิน ใช้กฎหมายควบคุมร้านค้าอย่างเคร่งครัด ห้ามจำหน่ายเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี กำหนดสถานที่ราชการปลอดเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยใช้เครือข่ายหรือสภาผู้นำชุมชนเป็นกลไกในการขับเคลื่อนภารกิจและสอดส่องตรวจสอบ

5.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในมาตรการควบคุมการดื่มเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

1) ยุทธศาสตร์การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเชื่อมการทำงานกับองค์กรเครือข่ายและชุมชน
 2) การบังคับใช้กฎหมายและสร้างสิ่งแวดล้อมปลอดเหล้าและยาเสพติด 3) การกำกับติดตามช่วยเหลือให้ผู้ดื่ม ลด ละเลิกการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 4) สนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรและสถานศึกษาปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และ 5) การพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและเฝ้าระวังผู้ดื่มเหล้า

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการตีพิมพ์ผลงานของผู้หญิงในชุมชนอีสาน สำเร็จลุล่วงด้วยดีโดยการสนับสนุนงบประมาณ จาก การสนับสนุนจากศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) ที่ได้ให้การสนับสนุนทุนดำเนินการวิจัยประจำปีงบประมาณ 2563

รายงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี อันเนื่องมาจากการสนับสนุนและให้ความร่วมมือของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ประชาชนท้องถิ่น เยาวชน กลุ่มสตรี แม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ ตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในพื้นที่อำเภอปราสาท อำเภอท่าตูม และอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ รวมทั้งหน่วยงานท้องถิ่นในระดับพื้นที่ ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งระดับจังหวัด อำเภอและระดับพื้นที่อาทิ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล องค์กรเครือข่ายงดเหล้า เครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาผู้เท่าทันปัญหาแอลกอฮอล์ ศูนย์เครือข่ายเฝ้าระวังธุรกิจสุรา หน่วยงานฝ่ายข่าวจังหวัดสุรินทร์ ตลอดจนที่ปรึกษาทุกฝ่ายที่กรุณาช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา แนะนำ เสนอข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่เอื้อประโยชน์ต่อการทำวิจัยจนสำเร็จและสมบูรณ์ทุกขั้นตอน และขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ที่ให้โอกาสและสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ การประสานงานออกหนังสือไปยังกับหน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนกระบวนการการศึกษาและดำเนินงานวิจัย

คุณประโยชน์และองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยนี้ ขอมอบเป็นแนวทางเพื่อใช้ประโยชน์ในการศึกษาวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมด้านสุขภาวะของประชาชนและชุมชน การป้องกัน การลด ละ เลิก การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และกระบวนการดำเนินงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

คณะผู้วิจัย

สิงหาคม 2563

สารบัญ

	หน้า
คำนำ.....	(3)
บทสรุปผู้บริหาร.....	(4)
กิตติกรรมประกาศ.....	(14)
สารบัญ	(15)
สารบัญตาราง	(18)
สารบัญภาพ	(22)
สารบัญแผนภูมิ	(23)
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมา หลักการเหตุผลและความสำคัญ.....	1
วัตถุประสงค์ของโครงการ.....	5
ขอบเขตการดำเนินงาน.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับเหล็ก (สุรา) และประเภทเครื่องตี้มแอลกอฮอล์.....	11
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค.....	17
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภคและการตัดสินใจซื้อ.....	24
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้และการรับรู้.....	26
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติและความเชื่อ.....	27
แนวคิดเกี่ยวกับการตี้มเครื่องตี้มแอลกอฮอล์และเหล้าขาว.....	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	47
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	57
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	59
ขอบเขตการดำเนินการวิจัย.....	59
กระบวนการวิจัย.....	61
ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	62
เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย.....	62
แบบแผนการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย.....	64
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	68

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล.....	70
กระบวนการเกี่ยวกับจริยธรรมวิจัย.....	73
4 ผลการวิจัย.....	75
ผลการศึกษาพฤติกรรมการดื่มเหล้าขาว การรับรู้ถึงความหมายและผลกระทบจากการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน และผลกระทบต่อผู้ไม่ดื่มเหล้าขาว.....	75
ผลการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน.....	104
ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน.....	107
ผลการวิเคราะห์ผลกระทบและให้ข้อเสนอแนะในการป้องกันหรือ ลด ละ เลิก การดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสานผลการวิจัยเชิงปริมาณ.....	136
ผลการสังเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ใหม่จากประสบการณ์และตัวแบบในพื้นที่โดยนำเสนอแนวคิดและนวัตกรรมใหม่ที่นำเสนอต่อการป้องกันหรือ ลด ละ เลิก การดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงและแนวทางการส่งเสริมสุขภาพที่ดีในชุมชนอีสาน.	139
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	157
พฤติกรรมการดื่มเหล้าขาว การรับรู้ถึงความหมายและผลกระทบจากการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน.....	157
ผลศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัย ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชนและระดับสังคมวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน.....	171
ผลกระทบต่อ การดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน.....	173
ผลการทดสอบสมมติฐาน.....	174
ผลการวิเคราะห์ผลกระทบและให้ข้อเสนอแนะในการป้องกันหรือ ลด ละ เลิก การดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน.....	178
ผลการสังเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ใหม่จากประสบการณ์และตัวแบบในพื้นที่โดยนำเสนอแนวคิดและนวัตกรรมใหม่ที่นำเสนอต่อการป้องกันหรือ ลด ละ เลิก การดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงและแนวทางการส่งเสริมสุขภาพที่ดีในชุมชนอีสาน..	181
อภิปรายผล	197
ข้อเสนอแนะในการป้องกันหรือ ลด ละ เลิก การดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน.....	205

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม.....	209
ภาคผนวก	216
ประวัติผู้วิจัย	238

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	กลุ่มตัวอย่างสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย.....	6
2.1	ปริมาณของแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ในหนึ่งดื่มมาตรฐานของประเทศต่าง ๆ	12
2.2	จำนวนโรงงานผลิตและกำลังการผลิตแอลกอฮอล์ของไทย.....	16
3.1	กลุ่มตัวอย่างสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย.....	60
3.2	กระบวนการวิจัยมีการดำเนินงานตามขั้นตอนการวิจัย.....	61
3.3	กิจกรรม วิธีการ เครื่องมือและกลุ่มเป้าหมาย.....	72
4.1	เปรียบเทียบความเชื่อและพฤติกรรมการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงอีสานระหว่าง ผู้ใหญ่และเยาวชน.....	85
4.2	ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้หญิงชุมชนในอีสานที่มีพฤติกรรมการดื่มเหล้าขาว (กลุ่ม ผู้ใหญ่).....	87
4.3	ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้หญิงชุมชนในอีสานที่มีพฤติกรรมการดื่มเหล้าขาว (กลุ่ม เยาวชนหญิง).....	89
4.4	ข้อมูลสถานการณ์ความถี่ในการดื่มเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้หญิงใน ชุมชนอีสาน (กลุ่มตัวอย่างผู้ใหญ่).....	90
4.5	ข้อมูลสถานการณ์ความถี่ในการดื่มเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้หญิงใน ชุมชนอีสาน (กลุ่มเยาวชนหญิง).....	91
4.6	ข้อมูลลักษณะการดื่มเหล้าขาวและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้หญิงชุมชนอีสาน (กลุ่มผู้ใหญ่).....	93
4.7	ข้อมูลลักษณะการดื่มเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้หญิงชุมชนอีสาน (กลุ่มเยาวชน).....	95
4.8	ข้อมูลสาเหตุของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้หญิงอีสาน (กลุ่มตัวอย่าง ผู้ใหญ่).....	97
4.9	ข้อมูลสาเหตุของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้หญิงอีสาน (กลุ่มเยาวชน หญิง).....	99
4.10	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์.....	101
4.11	ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงใน ชุมชนอีสาน โดยภาพรวม.....	104
4.12	ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงใน ชุมชนอีสาน ด้านระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ).....	105
4.13	ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงใน ชุมชนอีสาน ด้านระดับครอบครัว (ความสัมพันธ์ในครอบครัว).....	106

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.14	ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านระดับชุมชน (ความสัมพันธ์ในชุมชน).....	106
4.15	ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านระดับสังคม (แรงสนับสนุนทางสังคม).....	107
4.16	ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน โดยภาพรวม.....	108
4.17	ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม.....	108
4.18	ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านเศรษฐกิจ.....	109
4.19	ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสุขภาพ.....	110
4.20	ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านความมั่นคงในชีวิต.....	111
4.21	การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน จำแนกตามประเภทผู้ตอบ (n = 115).....	112
4.22	การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน จำแนกตามอายุ (n = 115).....	113
4.23	การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน จำแนกตามการศึกษา (n = 115).....	114
4.24	การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน จำแนกตามสถานภาพ (n = 115).....	115
4.25	การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน จำแนกตามอาชีพ (n = 115).....	116
4.26	การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน (n = 115).....	117
4.27	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนที่ได้จากความถดถอยพหุคูณของสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว ที่มีอิทธิพลกับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ในภาพรวม.....	118
4.28	ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวกับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ในภาพรวม.....	118

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.40	ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของของสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว ด้านระดับครอบครัว (ความสัมพันธ์ในครอบครัว) ที่มีต่อระดับผลกระทบต่อ การดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านเศรษฐกิจ.....	130
4.41	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนที่ได้จากความถดถอยพหุคูณของสาเหตุและ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว ที่มีอิทธิพลกับระดับผลกระทบต่อการดื่ม เหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสุขภาพ.....	132
4.42	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนที่ได้จากความถดถอยพหุคูณของสาเหตุและ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว ที่มีอิทธิพลกับระดับผลกระทบต่อการดื่ม เหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านความมั่นคงในชีวิต.....	132
4.43	ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อ การดื่มเหล้าขาว กับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชน อีสาน ด้านความมั่นคงในชีวิต.....	133
4.44	ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของของสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว ที่ มีต่อระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านความ มั่นคงในชีวิต.....	133
4.45	ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของของสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว ในด้านระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ) ที่มีต่อระดับผลกระทบ ต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านความมั่นคงในชีวิต.....	135

สารบัญญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	เครื่องตัดไม้แอลกอฮอล์ที่นักตัดไม้ปัจจุบันตัดไม้บ่อยที่สุดใน 12 เดือน จำแนกตามเพศ	42
2.2	เครื่องตัดไม้แอลกอฮอล์ที่นักตัดไม้ปัจจุบันตัดไม้บ่อยที่สุดใน 12 เดือน จำแนกตามกลุ่มอายุ.....	43
2.3	แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย.....	58
4.1	การรวมกลุ่มของผู้หญิงในชุมชนชนบท ตัดไม้เหล้าขาวดองยา, เหล้ายาต้องผสมสมุนไพร น้ำผึ้ง มะนาว.....	76
4.2	เหล้าและเครื่องตัดไม้ เป็นส่วนประกอบเพื่อเช่นไหไว้ในพิธีกรรมต่าง ๆ.....	79
4.3	พิธีกรรมเช่นบอกผีบรรพบุรุษ (ภาษาเขมร “แซนโฏนตา”) จะมีเหล้าขาวและเครื่องตัดไม้ในการทำพิธี.....	81
4.4	พิธีกรรมงานขึ้นบ้านใหม่ จะมีเหล้าขาวและเครื่องตัดไม้ในการประกอบพิธีกรรม..	81
4.5	ของเช่นไหในงานประเพณีพิธีกรรมของชาวบ้านอีสานจะมีผู้หญิงสูงอายุมาทำการเช่นไห.....	81
4.6	การร่ำรำในพิธีกรรมการเล่นกลมพร้อมเครื่องเช่นไห ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย-กวย.....	82
4.7	เปรียบเทียบงานประเพณีพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย-เขมร, ไทย-กวย, ไทย—ลาว.....	84
4.8	ร้านขายของชำในหมู่บ้าน , อุปกรณ์การตวงเหล้าขาว มีแก้วเล็ก (เป็ก) กรวย...	91
4.9	พิธีกรรม ประเพณีและวัฒนธรรมชาวอีสาน จะมีเหล้าขาวและเครื่องตัดไม้เป็นองค์ประกอบเพื่อเช่นไห.....	140
4.10	ไหวรรคันใหม่ จะมีข้าวปลาอาหาร เหล้าขาวและเครื่องตัดไม้เพื่อเช่นบอกเจ้าที่เจ้าทาง เลี้ยงญาติ ตัดไม้เหล้าหลังจากทำงานเสร็จ เพื่อช่วยผ่อนคลาย.....	141
4.11	การรวมกลุ่มของผู้หญิงในชุมชนชนบท ตัดไม้เหล้าขาวดองยา, เหล้ายาต้องผสมสมุนไพร น้ำผึ้ง มะนาว.....	141
4.12	ผลการวิเคราะห์ตัวกำหนดพฤติกรรม การตัดไม้เหล้าขาวของผู้หญิงอีสานกรณีศึกษาจังหวัดสุรินทร์.....	142
4.13	โมเดลหมู่บ้าน "ลด-ละ-เลิกอบายมุข อยู่ดีมีสุข ด้วยวิถีพอเพียง”.....	144
4.14	แนวทางการส่งเสริมสุขภาพที่ดีในชุมชนอีสาน : แหล่งปลอดเหล้าและสิ่งอบายมุข.....	145
4.15	การสนทนากลุ่มกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและองค์กรเครือข่ายการงดเหล้า.....	148
5.1	ผลวิเคราะห์ตัวกำหนดพฤติกรรมและความเสี่ยงการตัดไม้เหล้าขาวของผู้หญิงอีสานกรณีศึกษาจังหวัดสุรินทร์.....	184
5.2	โมเดลหมู่บ้าน "ลด-ละ-เลิกอบายมุข อยู่ดีมีสุข ด้วยวิถีพอเพียง”.....	186
5.3	แนวทางการส่งเสริมสุขภาพที่ดีในชุมชนอีสาน : แหล่งปลอดเหล้าและสิ่งอบายมุข	187

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
4.1	แสดงสาเหตุของการดื่มเหล้า (สุรา) และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้หญิงอีสาน (กลุ่มผู้ใหญ่).....	97
4.2	แสดงสาเหตุของการดื่มเหล้า (สุรา) และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้หญิงอีสาน (กลุ่มวัยรุ่น).....	99

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา หลักการเหตุผลและความสำคัญ

ปัจจุบันสุราหรือ “เหล้า” เป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่หาได้ง่ายและกลายส่วนประกอบหนึ่งของงานสังคมต่าง ๆ ข้อมูลที่ได้จากการค้นพบแหล่งอื่น ๆ พบว่าคนไทยบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับที่น่าเป็นห่วงคือดื่มมากจนติดอันดับโลกอีกทั้งยังเป็นการบริโภคที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับองค์การอนามัยโลกที่ได้เผยแพร่สถานการณ์แอลกอฮอล์และสุขภาพโลก ปี 2561 พบว่าประชากรทั่วโลก ร้อยละ 43 เป็นนักดื่มสุรา หรือประมาณ 2.3 พันล้านคน ความชุกของนักดื่มหญิงกำลังเพิ่มโดยเฉพาะในกลุ่มประเทศภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และภูมิภาคแปซิฟิกตะวันตก แอลกอฮอล์เป็นปัจจัยเสี่ยงลำดับ 7 ของการตายและพิการของประชากรทั้งหมดและเป็นปัจจัยเสี่ยงอันตรายอันดับหนึ่งของประชากรกลุ่มอายุ 15-49 ปี คนเสียชีวิตด้วยโรคและการบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราประมาณ 3 ล้านคนต่อปี (5.3% ของการเสียชีวิตทั้งหมดทั่วโลก) ดังนั้นหากพิจารณาโดยละเอียดถึงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนไทยจนติดอันดับโลกนั้นจะเห็นได้ว่าเป็นปัญหาสำคัญของประเทศที่น่าเป็นห่วงอย่างมากอีกทั้งยังเป็นปัญหาและผลกระทบที่เป็นภัยคุกคามต่อชีวิตและสุขภาพจากการดื่มสุราซึ่งนับวันยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นโดยจัดเป็นปัญหาบุคคล ครอบครัว สังคม และปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญปัญหาหนึ่งของประเทศไทยดังจะเห็นได้จากการประชุมสมัชชาองค์การอนามัยโลกครั้งที่ 32 ได้ระบุให้ “ปัญหาสาธารณสุขเนื่องมาจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญ” (Problems related to alcohol and particularly to its excessive consumption, rank among the world’s major public health concern) ซึ่งสอดคล้องกับ ศ.นพ.อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม ที่ปรึกษาคณะกรรมการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ได้กล่าวเนื่องในงานประชุมวิชาการสุราระดับชาติ ครั้งที่ 10 เมื่อ 21 พฤศจิกายน 2561 ว่า “...งานวิจัยทั่วโลกที่ผ่านมายืนยันและเป็นที่ยอมรับแล้วว่า สุรา คือ สารเสพติดถูกกฎหมายที่เยาวชนเข้าถึงได้ง่ายที่สุดและเป็นด่านแรกในการเข้าสู่การใช้สารเสพติดชนิดต่าง ๆ และอบายมุขอื่น ๆ ที่บ่อนทำลายสุขภาพสังคมและประเทศชาติ..”

สถานการณ์การดื่มสุราหรือเหล้าในประเทศไทยในปัจจุบันมีแตกต่างหลากหลายรูปแบบซึ่งสะท้อนจากประเภทของเหล้า กลุ่มอาชีพ รวมถึงบริบทและวิถีชีวิตของชุมชนที่แตกต่างกัน ในสังคมชุมชนอีสานตอนล่างในจังหวัดสุรินทร์ ปัจจุบันมีแนวโน้มที่ประชาชนนิยมดื่มเหล้ามีจำนวนมากขึ้นโดยสุราหรือเหล้าที่นิยมคือสุรากลั่นชุมชนชนิดสุราขาวหรือที่เรียกกันอย่างง่าย ๆ ว่า “เหล้าขาว” ซึ่งทำจากวัตถุดิบจำพวกข้าว หรือแป้ง หรือผลไม้ หรือน้ำผลไม้ หรือผลิตทางการเกษตรอื่น ๆ มีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่า 15 ดีกรี แต่ไม่เกิน 40 ดีกรี โดยสามารถเข้าถึงกลุ่มคนทุกกลุ่มและทุกเพศทุกวัย

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาในชุมชนอีสานมีแนวโน้มที่ผู้หญิงจะมีการดื่มเหล้าขาวเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในจังหวัดสุรินทร์ มีแนวโน้มในการดื่มเหล้าขาวสูงขึ้นโดยเฉพาะในกลุ่มวัยแรงงานถึงวัยสูงอายุ ดังจะเห็นได้จากสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2561) ได้เผยแพร่ผลสำรวจสถานการณ์การดื่มสุรา พบว่าจากจำนวนประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปทั้งสิ้น 55.9 ล้านคน เป็นผู้ที่ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน

รอบปีที่แล้วประมาณ 15.9 ล้านคน (ร้อยละ 28.4) โดยเป็นผู้ที่ดื่มสม่ำเสมอ 6.98 ล้านคน (ร้อยละ 12.5) และเป็นผู้ที่ดื่มนาน ๆ ครั้ง 8.91 ล้านคน (ร้อยละ 15.9) กลุ่มอายุ 25-44 ปี มีอัตราการดื่มสุราสูงสุด (ร้อยละ 36.0) กลุ่มอายุ 20-24 ปี และ 45-49 ปี มีอัตราการดื่มสุราใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 33.5 และ 31.1 ตามลำดับ) กลุ่มผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป มีอัตราการดื่มสุราร้อยละ 15.2 สำหรับกลุ่มเยาวชน (อายุ 15-19 ปี) มีอัตราการดื่มสุราต่ำสุด (ร้อยละ 13.6) และจังหวัดที่มีพฤติกรรมการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างสม่ำเสมอในรอบปีที่แล้ว พบว่า จังหวัดสุรินทร์ เป็น 1 ใน 5 จังหวัดทั่วประเทศที่มีอัตราการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างสม่ำเสมอ และเป็นจังหวัดลำดับที่ 1 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีอัตราการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างสม่ำเสมออยู่ที่ร้อยละ 40.6 ซึ่งมีแนวโน้มของพฤติกรรมการดื่มที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง พิจารณาสถิติจากปี 2550 อยู่ที่ลำดับ 43 ของประเทศ (กมลลา วัฒนพร ประพัทธ์ เนมิตพิทักษ์กุล ปนรรฐพร จงประเสริฐยิ่ง และทักษพล ธรรมรังสี, 2550) และปี 2555 อยู่ที่ลำดับ 19 ของประเทศ (สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดสุรินทร์, 2555) โดยกลุ่มดังกล่าวนิยมดื่มเหล้าขาวเมื่อเสร็จภารกิจ การเกษตร การทำนาและการรับจ้างทั่วไป รวมทั้งงานสังคมหรือกิจกรรมในหมู่บ้านหรืองานบุญประเพณีของชุมชน เป็นต้น เนื่องจากการดื่มเหล้าของผู้หญิงไม่เป็นเรื่องที่ผิดแปลกและไม่ค่อยเป็นประเด็นของสังคมหรือของชุมชนท้องถิ่น และเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการดื่มเหล้าขาวเป็นเรื่องธรรมดา กระทั่งมีคำกล่าวติดปากในอดีตที่ว่า “ไป (มา) สุรินทร์ต้องกินสุรา ใครไม่กินสุรา คือ หมาสุรินทร์” เป็นการสะท้อนถึงสังคมสมัยก่อนสุรินทร์ที่สามารถเก็บภาษีสุราได้มากที่สุด โดยผู้หญิงในชุมชนอีสานมีความเชื่อว่าการดื่มเหล้าขาวหรือเรียกกันว่า “การเป๊กเหล้าขาว” ทำให้มีร่างกายมีกำลังวังชา สมส่วนมีสุขภาพดีทานข้าวได้และที่สำคัญคือเป็นที่ยอมรับของสังคมโดยการดื่มเหล้าขาวหรือการเป๊กเหล้าขาวในชุมชนอีสานยังถือเป็นพฤติกรรมหนึ่งทางสังคมที่มีความเชื่อค่านิยมและวัฒนธรรมที่ผสมผสานกันอย่างเหนียวแน่นเปรียบเสมือนการทำหน้าที่เชื่อมสัมพันธ์ของคนในชุมชนให้มีชีวิตชีวา อีกทั้งวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนอีสานนั้นยังเปิดโอกาสให้เกิดการดื่มเหล้าขาวมาก เช่น เทศกาลสงกรานต์ ปีใหม่ งานแต่งงาน ทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานทอดกฐิน งานสังสรรค์หรือแม่แต่งงานประเพณีสำคัญของชุมชนตามคติความเชื่อแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ปัจจุบันในสังคมอีสานการดื่มเหล้าขาวหรือการเป๊กเหล้าขาวส่วนใหญ่สามารถพบได้โดยมักพบในกลุ่มวัยแรงงานจนกระทั่งผู้สูงอายุทั้งผู้ชายและผู้หญิง

ด้วยมูลเหตุดังกล่าวเมื่อมีผู้นิยมดื่มเหล้าขาวมากขึ้นโดยเฉพาะผู้หญิงจึงนำมาซึ่งผลกระทบเชิงโครงสร้างทางด้านสังคมในชุมชนมักจะมีผู้หญิงที่อยู่ในภาวะติดเหล้าขาว โดยมีคำพูดที่พูดในกลุ่มว่า “ไปเพอะ” ซึ่งหมายถึงการไปดื่มเหล้าขาวหรือการเป๊กเหล้าขาว ในแต่ละชุมชนจึงมักปรากฏภาพของการทะเลาะวิวาท เกิดการมีปากมีเสียง ขาดสติ เกิดความรุนแรง ขาดการยอมรับ บางครอบครัวเกิดการละเลยการดูแลลูกหลานและสมาชิกในครอบครัวทางด้านเศรษฐกิจนำมาซึ่งการสูญเสียรายได้ ภาวะหนี้สิน การขาดงานหรือการละทิ้งงาน เกิดความยากจนไม่มีรายได้มาใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน มีหลายครอบครัวที่นำเงินสวัสดิการของรัฐ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ รายได้ที่ได้รับการทำงานหรือการรับจ้างมาใช้เป๊กเหล้าขาว รวมถึงการเกิดปัญหาทางด้านสุขภาพ เกิดความเครียด เกิดปัญหาโรคต่าง ๆ ตามมา

ทั้งนี้จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเชิงสังเคราะห์ อาทิ จากรายงานการศึกษาของ สุวิทย์ วิบูลผลประเสริฐ และคณะ (2548) ระบุว่า จำนวนของผู้หญิงที่ดื่มเพิ่มมากขึ้น

และผู้หญิงที่ดื่มมีอายุน้อยลงโดยผู้หญิงในชนบทดื่มมากกว่าผู้หญิงที่อยู่ในเมือง (สาวิตรี, 2552) เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของเยาวลักษณ์ ยานูช และศิริพร ยอดกมลศาสตร์ (2559) ที่พบว่า ผู้หญิงทุกกลุ่มในชุมชนเข้าถึงสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่าย การดื่มสุราบ้างเล็กน้อยหลังเลิกงานถือเป็นเรื่องปกติ ไม่ถือว่าติดสุรา และไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพและปัญหาในครอบครัว เช่นเดียวกันกับศูนย์ความเป็นเลิศด้านการวิจัยระบบสุขภาพและการแพทย์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ (2562) ได้มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสำรวจพฤติกรรม การสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร (สพบส.) ปี พ.ศ. 2554 และ 2557 จากการศึกษาที่มีแนวโน้มการดื่มที่ค่อนข้างคงที่ แต่เพศหญิงมีอัตราการดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มสูงขึ้น จาก 9.09% ในปี 2550 เป็น 13.0% ในปี 2558 และการตลาดของ “เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผสมน้ำผลไม้ หรือ ready-to-drink (RTD)” ซึ่งมีดีกรีเทียบเท่าหรือต่ำกว่า เบียร์ แต่งกลิ่นและรสใหม่ ๆ รวมถึงการลดขนาดบรรจุภัณฑ์ให้มีขนาดเล็กลงเพื่อให้มีราคาต่ำและสามารถพกพาได้ง่ายขึ้นเพื่อมุ่งเป้ากลุ่มเยาวชนและกลุ่มเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับ พฤติกรรมการดื่มในเพศหญิงมองหาผลิตภัณฑ์ที่ตอบโจทย์ด้านรสชาติของเครื่องดื่มที่มีดีกรีต่ำ หรือมีความขมน้อย และสามารถตอบโจทย์ในด้านสังคมที่ดื่มแล้วดูทันสมัย ส่วนในกลุ่มเยาวชนต้องการผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีราคาต่ำ และสามารถพกพาไปยังสถานที่ต่าง ๆ ได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิเศษ สุจินพรัหม และสหทยา วิเศษ (2559) ที่พบว่า ในอดีตผู้หญิงจะดื่มสุราเช่นเดียวกับผู้ชาย โดยจะดื่มเฉพาะช่วงที่มีงานเทศกาลเท่านั้น ต่อมาเมื่อมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นสุราขาว สุราสี เบียร์ ซึ่งมีให้เลือกหลายยี่ห้อ มีจำหน่ายทั่วไปสามารถหาซื้อได้ง่าย ประชาชนทุกเพศทุกวัยจึงเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้สะดวก ผนวกกับมีการจัดงานเลี้ยงต่าง ๆ มากขึ้น ส่งผลให้ผู้หญิงโดยเฉพาะผู้นำสตรีเข้าสู่วงจรของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยผู้หญิงบางรายมีการดื่มหรือเปกที่ร้านของชำในหมู่บ้านเป็นเวลาเช่นเวลาเช้าก่อนไปทำงานและเวลาเย็นหลังเลิกงานบางรายซื้อเหล้าขาวเป็นขวดมาดื่มที่บ้าน จากจุดเริ่มต้นที่ดื่มจำกัดเริ่มมีการเพิ่มปริมาณการดื่มและเริ่มส่งผลกระทบต่อให้เกิดอาการเมามาขาดสติยั้งคิด จิตใจและอารมณ์ไม่ปกติควบคุมอารมณ์ไม่ได้ ก่อให้เกิดการทะเลาะวิวาทเกิดความรุนแรงภายในครอบครัว สูญเสียรายได้ หนี้สินรวมถึงได้รับบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุจากการขับขี่ยานยนต์ ในระยะยาวอาจเกิดอาการติดเหล้าเป็นผลเสียต่อสุขภาพ เป็นต้น ซึ่งเป็นสาเหตุของความยากจน ความทิวโหย การเจ็บป่วย พิกการ ตาย การทำหน้าที่พ่อแม่ถูกละเลย เด็กถูกทอดทิ้ง สูญเสียรายได้ เกิดหนี้สิน ตกงาน เต็มเชื่อไฟให้กับการใช้ผู้หญิงเป็นวัตถุเพศ และลดทอนความเป็นมนุษย์ของผู้หญิง คุณคามความปลอดภัยในพื้นที่สาธารณะ การใช้ทรัพยากรแหล่งน้ำ ก่อให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจมหาดาล ความไม่เท่าเทียมในสังคม (ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.), 2562) และจากการศึกษาของรัศมี สังข์ทอง กาญจน์สุนภัส บาลทิพย์ ฌนอมศรี อินทนนท์ อุไรวรรณ พัฒนัสถ์ยาวงศ์ และนุรตัสนิม อุมูตี (2561) พบผู้ได้รับผลกระทบของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากบุคคลอื่น ส่วนใหญ่เพศหญิง อาศัยอยู่ในย่านชนบท ระดับการศึกษามัธยมศึกษา/ปวช./เทียบเท่า สถานภาพสมรสแล้ว รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท ซึ่งมีสาเหตุหลักที่ได้รับบาดเจ็บทางร่างกาย เช่น การกระแทก เตะ ต่อย ถูกยิง ถูกแทง โดยเกิดเหตุทั้งที่บ้านตนเองและสถานที่สาธารณะ เช่น ถนน ฝั่บ ร้านอาหาร ร้านขายของชำ หรือที่ขายสุราอื่น ๆ ช่วงเวลาเกิดเหตุเป็นเวลาระหว่าง 12.00-23.59 ขนาดความรุนแรงและผลกระทบอยู่ในระดับปาน

กลางถึงมากที่สุด โดยมีเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีอยู่ในเหตุการณ์ ช่วงอายุของผู้กระทำ ระหว่าง 21-40 ปี และความสัมพันธ์กับผู้ถูกกระทำจะเป็นเพื่อนหรือคนคุ้นเคย

นอกจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้ว ผู้วิจัยยังได้ทำการศึกษา สัมภาษณ์ สอบถามข้อมูล สังเกตการณ์เบื้องต้น และจากประสบการณ์การวิจัยในพื้นที่ท้องถิ่นก็สะท้อนถึงสภาพปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมและมีความชัดเจนรุนแรงมากยิ่งขึ้น จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญและหาแนวทางการแก้ไขปัญหา ด้วยเหตุนี้เองการพัฒนาโจทย์วิจัยภายใต้กรอบแนวคิด “ผลกระทบจากการดื่มสุรา” ผู้วิจัยจึงมีความสนใจการศึกษาประเด็นที่มีความท้าทายด้านความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสานรวมทั้งศึกษาบทบาทของท้องถิ่น องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชนภาคประชาชนและกลไกในระดับพื้นที่และการบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชุมชน เพื่อหาวิธีการทำงานที่นำไปสู่การรณรงค์ การลด ละ เลิก การดื่มเหล้าลง และหาแนวทางการส่งเสริมให้ผู้หญิงหันมาใส่ใจคุณภาพของตนเอง รวมทั้งครอบครัวและชุมชนมากขึ้น อีกทั้งศึกษาความหลากหลายทางชาติพันธุ์ วรรณนาบนพื้นฐานพหุวัฒนธรรมที่สอดคล้องกันอย่างแยกไม่ออก รวมทั้งมีความสนใจต่อการพัฒนาองค์ความรู้ และการแก้ไขปัญหาในประเด็นการดื่มสุราและการจัดการประเด็นพหุวัฒนธรรมในพื้นที่ เช่น ทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรม และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติที่มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ วิถีชีวิตและประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้เสนอโครงการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน เนื่องจากตระหนักถึงความสำคัญเร่งด่วนในการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสานในขณะเดียวกันการป้องกันและแก้ไขปัญหาการดื่มเหล้าขาวในชุมชนอีสานยังนับว่าเป็นเรื่องที่ลึกซึ้งและละเอียดอ่อนเชิงโครงสร้างทางสังคมและจิตวิทยาเชื่อ ประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนอีสานเป็นอย่างมาก ดังนั้นการที่จะสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องร่วมกันรวมถึงการหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงนับว่ามีความสำคัญทั้งนี้การดำเนินการให้ประสบผลสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยข้อมูลหลากหลายที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงมีความเห็นสอดคล้องกันว่าควรจะหาผลเหตุแห่งความเข้าใจพื้นฐานร่วมกันของคนในสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนที่สะท้อนถึงความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน ที่อาจส่งผลทำให้เกิดวิธีการและแนวทางที่สมดุลในการแก้ไขปัญหาการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงและหาแนวทางการส่งเสริมสุขภาพที่ดี ในชุมชนอีสาน บนรากฐานแห่งความเป็นจริงของชุมชนและวัฒนธรรมชุมชน รวมถึงการหาแนวทางการส่งเสริมให้ชุมชนเห็นความสำคัญและคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยมีการผนวกรวมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนรวมถึงภาคีการพัฒนา การกระตุ้นและสร้างกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมโดยเริ่มต้นจากประชาชน และชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการรวบรวม ค้นหา รักษาและสืบทอดองค์ความรู้ให้คงอยู่กับตนเองและชุมชน นำมาซึ่งวิธีการและแนวทางที่สมดุลในการแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องและยั่งยืนต่อไป

เป้าหมายของการวิจัยในครั้งนี้ คือ ทราบถึงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสานและผลกระทบจากการดื่มเหล้าขาวและผลกระทบต่อผู้ไม่ดื่มเหล้าขาว อีกทั้งเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ตลอดจนเป็นการวางมาตรการและแนวทางที่เป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหาสุรา เกิดข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ภายใต้บทบาทและอำนาจที่มีอยู่เพื่อช่วยสร้างความเข้าใจนำมาซึ่งแนวทางการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างทางสังคมและคติความเชื่อ ประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนอีสานซึ่งสัมพันธ์กับ ทูทางสังคม ทูทางวัฒนธรรม และทูทางทรัพยากรธรรมชาติที่มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ วิถีชีวิตและประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น นำมาซึ่งการกินที่อยู่ที่มีความปกติสุข มีรายได้ มีอาชีพ มีสุขภาพที่แข็งแรง ครอบครัวมีความสุข ซึ่งจะนำไปสู่สังคมชุมชนน่าอยู่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการดื่มเหล้าขาว การรับรู้ถึงความหมายและผลกระทบจากการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน และผลกระทบต่อผู้ไม่ดื่มเหล้าขาว
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัย ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน และระดับสังคมวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน
3. เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบและให้ข้อเสนอแนะในการป้องกันหรือ ลด ละ เลิก การดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน
4. เพื่อสังเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ใหม่จากประสบการณ์และตัวแบบในพื้นที่ โดยนำเสนอแนวคิดและนวัตกรรมใหม่ที่นำเสนอใจต่อการป้องกันหรือ ลด ละ เลิก การดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงและแนวทางการส่งเสริมสุขภาพที่ดีในชุมชนอีสาน

ขอบเขตการดำเนินงาน

1. ขอบเขตด้านพื้นที่เก็บข้อมูลวิจัย

พื้นที่วิจัย คือจังหวัดสุรินทร์ เนื่องจากมีข้อมูลเชิงสถิติในเรื่องดื่มเหล้า และมีแนวโน้มในการดื่มเหล้าขาวสูงขึ้นโดยเฉพาะในกลุ่มวัยแรงงานถึงวัยสูงอายุ ดังจะเห็นได้จากสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2561) ได้เผยแพร่ผลสำรวจสถานการณ์การดื่มสุรา พบว่า จากจำนวนประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปทั้งสิ้น 55.9 ล้านคน โดยเลือกพื้นที่จำนวน 3 อำเภอ จาก 17 อำเภอในเขตจังหวัดสุรินทร์ ได้แก่ อำเภอนาทม อำเภอปราสาท และอำเภอเมือง เนื่องจากมีสถิติจำนวนผู้ดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุด (ข้อมูลจากการหน่วยงานสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์) ผนวกกับมีการจัดงานเลี้ยงต่าง ๆ มากขึ้น ส่งผลให้ผู้หญิงโดยเฉพาะผู้นำสตรีเข้าสู่วงจรของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

2.1 ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วยผู้รู้ ผู้นำและหญิงในชุมชนจังหวัดสุรินทร์ที่ดื่มเหล้าขาว จาก 3 อำเภอในจังหวัดสุรินทร์ ได้แก่ อำเภอนาทม อำเภอปราสาท และอำเภอเมือง ซึ่งมีจำนวน ผู้ดื่มสุรามากที่สุดของจังหวัด เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างผู้หญิงในชุมชนจังหวัดสุรินทร์ที่ดื่มเหล้าขาว จำนวน 85 คน และเก็บข้อมูลกับกลุ่มเยาวชนจำนวน 30 คน รวมจำนวน 115 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีวิธีการเลือกตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างแบบไม่คำนึงถึงความน่าจะเป็น โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง แบบลูกโซ่ (Snowball sampling) เป็นการเรียนรู้และเข้าถึงชุมชนด้วยการอ้างอิงต่อเนื่องปากต่อปาก คือ การเดินเข้าหา แนะนำตนเอง เรียนรู้บันทึก ขอร้องอ้างอิงหรือขอสอบถาม คำแนะนำต่อไป แหล่งการอ้างอิงหรือการแนะนำที่ซ้ำบ่อย ๆ จากกลุ่มแกนนำหรือกลุ่มตัวแทนที่มีความเป็นผู้นำโดยธรรมชาติ ซึ่งจะมีการเก็บข้อมูลจาก

ผู้หญิงที่ตีพิมพ์แล้วโดยการสัมภาษณ์ แล้วให้ผู้หญิงที่ตีพิมพ์แล้วที่ได้รับการสัมภาษณ์นั้นช่วยแนะนำผู้หญิงที่ตีพิมพ์คนอื่น ๆ ต่อไปอีก และผู้หญิงที่ตีพิมพ์แล้วที่ได้รับการสัมภาษณ์ในรายถัดไปก็จะช่วยแนะนำบุคคลอื่นต่อไปอีกเรื่อย ๆ อย่างเป็นแบบลูกโซ่ จนเมื่อผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและเพียงพอแล้ว ผู้วิจัยก็จะนำมาวิเคราะห์ผล สรุป อภิปรายผล และนำไปสู่การเป็นข้อเสนอแนะต่อไป

ตารางที่ 1.1 กลุ่มตัวอย่างสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

อำเภอ	วัยรุ่น	ผู้ใหญ่	รวม
ท่าตูม	9	27	36
ปราสาท	10	28	38
เมือง	11	30	41
รวม	30	85	115

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตในด้านเนื้อหาและการรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยกำหนดขึ้นตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยในแต่ละข้อ เพื่อให้ครอบคลุมตามประเด็นต่าง ๆ มีรายละเอียดดังนี้

1) พฤติกรรมการตีพิมพ์ข่าว การรับรู้ถึงความหมายและผลกระทบจากการตีพิมพ์ข่าวของผู้หญิงในชุมชนอีสานและผลกระทบต่อผู้ไม่ตีพิมพ์ข่าว โดยการศึกษาตามแนวมานุษยวิทยาวัฒนธรรมโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับพฤติกรรมการตีพิมพ์ข่าว แบบวัดความรู้ในการรับรู้ถึงความหมาย การวัดแบบประเมิน (AUDIT) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยเข้าไปศึกษาข้อมูลเชิงลึกในพื้นที่เป้าหมายและใช้ข้อมูลจากการถอดบทเรียนภาคสนามในพื้นที่ที่ศึกษา เพื่ออธิบายปรากฏการณ์สังคมที่เกิดขึ้น

2) ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัย ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชนและระดับสังคมวัฒนธรรม ที่ส่งผลต่อการตีพิมพ์ข่าวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน โดยใช้แนวทางสังคมศาสตร์เชิงเปรียบเทียบ (Comparative Social Method) และเก็บแบบสอบถาม เพื่ออธิบายเรื่องเกี่ยวกับคนหรือความสัมพันธ์ระหว่างระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน

3) วิเคราะห์ผลกระทบและให้ข้อเสนอแนะในการป้องกันหรือ ลด ละ เลิก การตีพิมพ์ข่าวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ใช้ข้อมูลจากการถอดบทเรียนภาคสนามในพื้นที่ที่ศึกษาและเก็บแบบสอบถาม โดยศึกษาผลกระทบต่อการตีพิมพ์ใน 4 ด้าน (สังคม, เศรษฐกิจ, สุขภาพ, ความมั่นคงในชีวิต)

4) สังเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ใหม่จากประสบการณ์และตัวแบบในพื้นที่ โดยนำเสนอแนวคิดและนวัตกรรมใหม่ที่น่าสนใจต่อการป้องกันหรือ ลด ละ เลิก การตีพิมพ์ข่าวของผู้หญิงและแนวทางการส่งเสริมสุขภาพที่ดีในชุมชนอีสาน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นที่ 1 ศึกษาพฤติกรรมการตีพิมพ์ข่าว การรับรู้ถึงความหมายและผลกระทบจากการตีพิมพ์ข่าวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ได้เก็บข้อมูลทำการสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ 3 อำเภอ

เครื่องมือเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ใบตรวจประเมิน AUDIT และแบบวัดความรู้ในการรับรู้ถึงความหมาย

ขั้นที่ 2 ศึกษาผลกระทบจากการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสานและผลกระทบต่อผู้ไม่ดื่มเหล้าขาว เก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมาย จำแนกเป็นกลุ่มวัยรุ่นและผู้ใหญ่ โดยกลุ่มผู้ใหญ่แยกเป็นกลุ่มอาชีพ และกลุ่มโรค (โรคประจำ, ครั่นคราว) ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้รับผลกระทบและผลกระทบต่อผู้ไม่ดื่มเหล้าขาว

ขั้นที่ 3 ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและปัจจัยผลกระทบจากการดื่มเหล้า ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชนและระดับสังคมวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน โดยใช้แบบสอบถาม

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะในการป้องกันหรือ ลด ละ เลิก การดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน แล้วนำเสนอที่ประชุมสนทนากลุ่ม

ขั้นที่ 5 สังเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ใหม่จากประสบการณ์และตัวแบบในพื้นที่ โดยนำเสนอแนวคิดและนวัตกรรมใหม่ที่น่าสนใจต่อการป้องกันหรือ ลด ละ เลิก การดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงและแนวทางการส่งเสริมสุขภาพที่ดีในชุมชนอีสาน จากข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

5. จริยธรรมวิจัย

งานวิจัย เรื่องความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสานและผลกระทบจากการดื่มสุรานี้ ได้เสนอผ่านคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ให้ความเห็นชอบก่อนดำเนินการเก็บข้อมูล โดยมีกระบวนการดังนี้ คือ (1) เกณฑ์การคัดเลือกอาสาสมัครเข้าสู่โครงการ (Inclusion criteria) โดยได้รับการคัดเลือกอย่างปราศจากอคติหรือการบังคับ หลังจากอาสาสมัครให้ความยินยอมที่จะเข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้แล้ว ผู้วิจัยจะขอตรวจสอบคุณสมบัติ เพื่อคัดกรองว่าท่านมีคุณสมบัติที่เหมาะสมที่จะเข้าร่วมในการวิจัยในการให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการวิจัยนี้ ได้แก่ การให้คำสัมภาษณ์ การตอบแบบสอบถาม และการสนทนากลุ่มย่อย (2) เกณฑ์การคัดอาสาสมัครออกจากการศึกษา (Exclusion criteria) กล่าวคือ กรณีอาสาสมัครไม่มีความพร้อมในการให้ข้อมูล ไม่ยินดีเข้าร่วมโครงการวิจัยนั้น อาสาสมัครสามารถถอนตัวได้ตลอดเวลา ซึ่งหากอาสาสมัครเห็นว่าอาจจะได้รับความเสี่ยงตั้งแต่ความเสี่ยงเล็กน้อยที่ไม่มากกว่าความเสี่ยงในชีวิตประจำวัน เช่น เสียเวลา ไม่สะดวก ไม่สบาย สูญเสียรายได้ จนถึงความเสี่ยงต่อร่างกาย ต่อจิตใจ ความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจและสังคม หรือความไม่พึงประสงค์ได้ทั้งสิ้นไม่มากนักน้อย ดังนั้นให้อาสาสมัครรายงานให้ผู้ทำวิจัยทราบโดยเร็ว ถ้าหากไม่ยินดีเข้าร่วมโครงการวิจัย อาสาสมัครสามารถถอนตัวได้ตลอดเวลา

นิยามศัพท์เฉพาะ

สุรา หมายถึง วัตถุทั้งหลายหรือของผสมที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งสามารถดื่มกินได้ เช่นเดียวกับน้ำสุราหรือซึ่งดื่มกินไม่ได้ แต่เมื่อผสมกับน้ำหรือของเหลวอย่างอื่นแล้วสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา (พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493, 2546) สุราจัดเป็นสิ่งเสพติดประเภทหนึ่ง เมื่อดื่มสุราจนมีการสะสมในระดับหนึ่งจะติดสุราและเมื่อหยุดการดื่มแล้วจะมีปฏิกิริยาของร่างกายที่เรียกว่า อาการลงแดง

สุราสี หมายถึง น้ำเมาที่กลั่นหรือหมักแล้ว ซึ่งเป็นเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบสำคัญออกฤทธิ์กดระบบประสาทส่วนกลางผู้ดื่มเหล้า ซึ่งมีผลมาจากทั้งในประเทศและต่างประเทศเช่น หงส์ทอง หงส์ทิพย์ แม่โขง แสงโสม รีเจนซี เอ็กซ์โอ

สุรากลั่น หมายความว่า สุราที่ได้กลั่นแล้ว และให้หมายความรวมถึงสุรากลั่นที่ได้ผสมกับสุราแช่แล้ว แต่มีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่าสิบห้าดีกรีด้วย เช่น สุราสามทับ สุราขาว สุราผสม สุราปรุงพิเศษ และสุราพิเศษ เป็นต้น

สุราแช่ หมายความว่า สุราที่ไม่ได้กลั่นและให้หมายความรวมถึงสุราแช่ที่ได้ผสมกับสุรากลั่นแล้ว แต่ยังมีแอลกอฮอล์ไม่เกิน 15 ดีกรีด้วย เช่น เบียร์ ไวน์ สปาร์กลิงไวน์ และสุราแช่พื้นเมือง เป็นต้น

เหล้า หมายถึง น้ำเมาที่กลั่นหรือหมักแล้ว เป็นเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ชนิดเอทิลแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบสำคัญออกฤทธิ์กดระบบประสาทส่วนกลางผู้ดื่มเหล้าปริมาณไม่มากจะรู้สึกผ่อนคลายและเพลิดเพลินเนื่องจากแอลกอฮอล์ไปกดจิตใต้สำนึกที่คอยควบคุมตนเองทำให้กล้าแสดงออกมากขึ้น แต่ถ้าดื่มปริมาณมากจะกดสมองบริเวณอื่น ๆ ทำให้เสียการทรงตัว พูดไม่ชัด และอาจหมดสติหรือตายได้

เหล้าขาว หมายถึง น้ำเมาที่กลั่นหรือหมักแล้ว เหล้าขาวจัดเป็นสิ่งเสพติดประเภทหนึ่ง เมื่อดื่มเหล้าขาวจะทำให้คนมีพฤติกรรมแสดงออกที่หลากหลายทั้งในแง่ดีและไม่ดี ซึ่งจะมีผลกระทบต่อตนเอง ต่อคนในครอบครัว ต่อสังคมชุมชน และถ้าหากดื่มเหล้าจนมีการสะสมในระดับหนึ่งจะติดเหล้าและเมื่อหยุดการดื่มแล้วจะมีปฏิกิริยาของร่างกายที่เรียกว่า อาการลงแดง หรือเกิดโรคตับแข็งหรือโรคอื่น ๆ

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง เครื่องดื่มที่มีเอทิลแอลกอฮอล์ผสมอยู่ ได้แก่ สุรา และเมรัย แอลกอฮอล์มีฤทธิ์กดระบบประสาทส่วนกลาง ผู้ที่กินเหล้าในปริมาณไม่มาก จะรู้สึกผ่อนคลายเนื่องจากแอลกอฮอล์ไปกดจิตใต้สำนึกที่คอยควบคุมตนเองอยู่ แต่เมื่อกินมากขึ้นก็จะกดสมองบริเวณอื่น ๆ ทำให้เสียการทรงตัว พูดไม่ชัด จนแม้กระทั่งหมดสติในที่สุด เครื่องดื่มชนิดนี้ผลิตจากวัตถุดิบที่มีส่วนประกอบของน้ำตาลมาหมัก และเติมยีสต์ลงไปเพื่อให้ยีสต์กินน้ำตาลที่อยู่ในวัตถุดิบ และเปลี่ยนให้กลายเป็นแอลกอฮอล์

พฤติกรรม หมายถึง การกระทำของบุคคลทั้งที่เป็นการแสดงปรากฏออกมาภายนอกและสิ่งที่อยู่ภายในจิตใจของบุคคล ซึ่งไม่สามารถสังเกตเห็นได้โดยตรง หรือแสดงออกทางร่างกายโดยตรง

พฤติกรรมการณ์ดื่มสุรา หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกถึงการนำสารแอลกอฮอล์ที่ทำให้เกิดอาการเมามาเข้าสู่ร่างกาย อาทิ การดื่มสุรา เป็นต้น ในที่นี้หมายถึง “พฤติกรรมการณ์ดื่มเหล้า” ซึ่งมีทั้งพฤติกรรมการณ์ที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้โดยตรง หรือแสดงออกมามาภายนอก โดยพฤติกรรมการณ์ที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้โดยตรง ได้แก่ ค่านิยมที่ยึดถือเป็นหลัก ทศนคติ การรับรู้ ความคิดเห็น ความเชื่อ รสนิยมที่เชื่อถือเป็นบุคลิกภาพของบุคคลนั้น ๆ ส่วนพฤติกรรมการณ์แสดงออกทางร่างกายโดยตรง ได้แก่ ความถี่ในการดื่ม ปริมาณในการดื่ม ช่วงเวลาในการดื่ม โอกาสในการดื่ม เป็นต้น ผลการดื่มก็ทำให้เกิดพฤติกรรมการณ์หลายลักษณะ เช่น ดื่มแล้วกล้าแสดงออก กล้าพูด กล้าทำ ดื่มแล้วทำให้เพลิดเพลิน มีความสุข ลืมความทุกข์ ดื่มแล้วทำให้ควบคุมตัวเองไม่ได้ทำให้ควบคุมสติไม่ได้ เกิดอาการเมาเหล้า ทูบตีสิ่งของหรือร่างกายตัวเองหรือคนอื่นทำให้เกิดอุบัติเหตุจากการขับรถ เป็นต้น

ลักษณะพฤติกรรมกรรมการดื่มเหล้าขาว หมายถึง ลักษณะของการกระทำในการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน เป็นการกระทำอันเนื่องมาจากการกระตุ้นหรือการจูงใจจากการดื่มเหล้าขาว ซึ่งจะทำให้ผู้ดื่มเหล้าขาวมีพฤติกรรมการแสดงออกแตกต่างกันไปเฉพาะบุคคลทั้งในแง่ดีและไม่ดี ทำให้ส่งผลกระทบต่อตนเอง ต่อคนในครอบครัว ต่อสังคม โดยมีลักษณะตัวบ่งชี้ ได้แก่ สาเหตุของการดื่มครั้งแรก เหตุผลที่ยังคงดื่ม อายุที่ดื่มครั้งแรก ประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ความถี่ในการดื่ม ปริมาณในการดื่ม เวลาในการดื่ม โอกาสในการดื่ม บุคคลร่วมดื่ม สถานที่ดื่ม ค่าใช้จ่ายในการดื่มแต่ละครั้ง การใช้จ่ายเสพติดร่วม ผลจากการดื่มเหล้า

การประเมินพฤติกรรมกรรมการดื่มสุรา (AUDIT) หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินระดับพฤติกรรมกรรมการดื่มสุรา (AUDIT : Alcohol Use Disorders Identification Test) เป็นแบบตรวจสอบเพื่อที่ใช้คัดแยกคัดกรองกลุ่มผู้ดื่มสุราที่มีรูปแบบการดื่มแตกต่างกัน มีความเสี่ยงจากการดื่มมากน้อยเพียงใด ซึ่งแบบประเมินสามารถวัดกลุ่มการดื่มได้ 3 ระดับคือ

(1) การดื่มแบบเสี่ยง : ได้แก่ ความถี่ในการดื่ม ปริมาณที่ดื่มประจำ ความถี่ในการดื่มหนัก

(2) การดื่มแบบติดสุรา : ได้แก่ ไม่สามารถควบคุมการดื่มหนักได้ ดื่มเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ดื่มเพื่อถอนถอนเช้า

(3) การดื่มแบบอันตราย : ได้แก่ รู้สึกผิดหลังจากดื่ม จำเหตุการณ์ช่วงเมาสุราไม่ได้ ได้รับความบาดเจ็บจากการดื่มสุรา มีคนเป็นห่วงถึงการดื่มสุราของตน

การรับรู้ถึงความหมายต่อการดื่มเหล้า หมายถึง กระบวนการที่รับข่าวสารจากสภาพแวดล้อมในด้านการรับรู้หรือความเชื่อ (Cognitive or belief component) เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้หรือความเชื่อ ความคิดเห็น ความเข้าใจหรือความรู้ที่แต่ละบุคคลยึดมั่นไว้ในใจที่มีต่อการดื่มเหล้า สิ่งเหล่านี้จะเป็นข้อมูลที่ได้เก็บสะสมมาจากประสบการณ์ในอดีตที่ผ่านมา ความเชื่อที่ได้มานี้จะเป็นความเชื่อที่ได้มาจาก การประเมินซึ่งมักจะแสดงผลเป็นแนวโน้มทางใดทางหนึ่งว่าดีหรือไม่ดี ชอบหรือไม่ชอบ มีคุณค่าหรือไม่มีความหมาย ทักษะคติของบุคคลที่แสดงออกมาแบบนี้จะทำให้ผู้อื่นทราบว่าบุคคลนั้นมีความเชื่อต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในทางใดทางหนึ่งความเชื่อเช่นนั้นมีผลต่อการแสดงออกของบุคคล เช่น เหล้ากินแล้วมีกำลังวังชา การดื่มสุราเป็นสาเหตุทำให้เกิดโรคตับแข็ง เป็นต้น

ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว หมายถึง ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งมีปัจจัยที่ส่งผลในการดื่มเหล้าขาว ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคม ใน 4 ระดับ คือ

(1) ระดับบุคคล: ความเชื่อ ความเครียด หนี้สิน มีทุกข์ อยากรอง

(2) ระดับครอบครัว: การยอมรับ ครอบครัวชนวน ปัญหาครอบครัว

(3) ระดับชุมชน: เพื่อนชวน การเลียนแบบ งานเลี้ยง งานพิธีกรรม

(4) ระดับสังคม: สังสรรค์ เข้าสังคม วัฒนธรรม ประเพณี

ผลกระทบจากการดื่มเหล้าขาว หมายถึง ผลที่เกิดจากการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ซึ่งมีผลกระทบต่อตนเองครอบครัว สังคม หรือผลกระทบต่อผู้ไม่ดื่มเหล้าขาว ซึ่งใช้กรอบการศึกษาผลกระทบ 4 ด้าน คือ 1) ด้านสังคม 2) ด้านเศรษฐกิจครอบครัว 3) ด้านสุขภาพ และ 4) ด้านความมั่นคงในชีวิต

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้ทราบข้อมูลพฤติกรรมกรรมการตีมเหล่าขาว การรับรู้ถึงความหมายและผลกระทบจากการตีมเหล่าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน และผลกระทบต่อผู้ไม่ตีมเหล่าขาว
2. ได้ทราบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัย ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชนและระดับสังคมวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการตีมเหล่าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน
3. ได้ทราบผลกระทบและให้ข้อเสนอแนะในการป้องกันหรือ ลด ละ เลิก การตีมเหล่าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน
4. ได้องค์ความรู้ใหม่จากประสบการณ์และตัวแบบในพื้นที่ โดยนำเสนอแนวคิดและนวัตกรรมใหม่ที่นาสนใจต่อการป้องกันหรือ ลด ละ เลิก การตีมเหล่าขาวของผู้หญิงและแนวทางการส่งเสริมสุขภาพที่ดีในชุมชนอีสาน
5. ได้ข้อมูลเพื่อนำเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชน มีข้อมูลเพื่อนำไปวางแผนงานเพื่อแก้ไขปัญหาและผลกระทบจากการตีมเหล่าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน และผลกระทบต่อผู้ไม่ตีมเหล่าขาวเพื่อวิเคราะห์ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสานครั้งนี้ ได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องดังมีเนื้อหาสาระโดยสังเขปตามลำดับดังต่อไปนี้

แนวคิดเกี่ยวกับเหล้า (สุรา) และประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ความหมายของคำว่าสุรา

สุรา หมายถึง วัตถุทั้งหลายหรือของผสมที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุราหรือซึ่งดื่มกินไม่ได้ แต่เมื่อผสมกับน้ำหรือของเหลวอย่างอื่นแล้วสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา (พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493, 2546)

สุรา คือ เครื่องดื่มที่มีเอทิลแอลกอฮอล์ผสมอยู่ปริมาณไม่เกิน 60 ดีกรี (Vol%) ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่คนสามารถใช้ดื่มได้ สุราจัดเป็นสิ่งเสพติดประเภทหนึ่ง เมื่อดื่มสุราจนมีการสะสมในระดับหนึ่งจะติดสุราและเมื่อหยุดการดื่มแล้วจะมีปฏิกิริยาของร่างกายที่เรียกว่า อาการลงแดง (เกษนภา กิ่งก้าน, 2554)

สุรา หมายถึง เครื่องดื่มที่มีแรงแอลกอฮอล์เกิน 0.5 ดีกรี แต่ไม่เกิน 80 ดีกรี โดยปริมาตร แต่ไม่ถึง 80% และสามารถดื่มได้ (อรรณพ หุ่นดี, 2536)

สุรา หรือ เหล้า คือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ (ชนิดเอทิลแอลกอฮอล์) เป็นส่วนประกอบที่สำคัญ โดยแอลกอฮอล์มีฤทธิ์กดระบบประสาทส่วนกลาง ผู้ที่กินเหล้าในปริมาณไม่มาก จะรู้สึกผ่อนคลาย เนื่องจากแอลกอฮอล์ไปกดจิตใต้สำนึกที่คอยควบคุมตนเอง ทำให้กล้าแสดงออกมากขึ้น แต่เมื่อกินมากขึ้นก็จะกดสมองบริเวณอื่น ๆ ทำให้เสียการทรงตัว พูดไม่ชัด จนแม้กระทั่งหมดสติในที่สุด (อารีกุล พวงสุวรรณ, 2553)

สุรา (อังกฤษ: Liquor หรือ Spirit) หมายถึง น้ำเมาที่ได้จากการกลั่นสารบางประเภท อาทิ เอทิลแอลกอฮอล์ และเมรัย คือ น้ำเมาที่เกิดจากการหมักหรือแช่ให้เกิดสารบางประเภท เมื่อดื่มแล้วสารนั้นจะออกฤทธิ์กดระบบประสาทส่วนกลาง หากดื่มไม่มากอาจรู้สึกผ่อนคลาย เนื่องจากสารกดจิตใต้สำนึกที่คอยควบคุมตนเองทำให้กล้าแสดงออกมากขึ้น แต่เมื่อดื่มมากขึ้นก็จะกดสมองบริเวณอื่น ๆ ทำให้เสียการทรงตัว พูดไม่ชัด จนแม้กระทั่งหมดสติในที่สุด ทั้งสุราและเมรัยเรียกโดยภาษาปากว่า “เหล้า” (นพดล วรรณิกา, 2552)

สุรา ไม่ได้แปลว่า “เหล้า” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 และ พ.ศ. 2525 แต่แปลว่า “น้ำเมาที่กลั่น” เพิ่งจะมาแปลว่าเหล้าในฉบับปี พ.ศ. 2542 แล้วแปลคำว่า “เหล้า” หมายความว่า “น้ำเมาที่กลั่นหรือหมักแล้ว” (เชษฐ รัชดาพรธนาธิกุล, 2552)

ไพรัตน์ อ้นอินทร์ (2552 :13) อธิบายว่า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง กลุ่มเครื่องดื่มที่มีเอทิลแอลกอฮอล์เป็นส่วนผสม เช่น เหล้า เบียร์ กระแช่ ไวน์ โดยที่เครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่ละชนิดจะมีปริมาณแอลกอฮอล์แตกต่างกัน

เหล้า คือ เครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ชนิดเอทิลแอลกอฮอล์ เป็นส่วนประกอบสำคัญ ออกฤทธิ์กดระบบประสาทส่วนกลางผู้ดื่มเหล้าปริมาณไม่มาก จะรู้สึกผ่อนคลาย และเพลิดเพลิน เนื่องจากแอลกอฮอล์ไปกดจิตใต้สำนึกที่คอยควบคุมตนเองทำให้กล้าแสดงออกมากขึ้น แต่ถ้าดื่มปริมาณมากจะกดสมองบริเวณอื่น ๆ ทำให้เสียการทรงตัว พุดไม่ชัด และอาจหมดสติหรือตายได้

โทษของการดื่ม

1. ความบกพร่องทางสติปัญญา
2. ความบกพร่องทางสติปัญญาและการเคลื่อนไหว จะเกิดขึ้นหลังจากการดื่มในแต่ละครั้ง ซึ่งจะขึ้นอยู่กับปริมาณการดื่มในครั้งนั้น ๆ ด้วย
3. ความจำเสื่อมแบบไปข้างหน้า หลังการดื่มในปริมาณมาก ๆ เซลล์สมองถูกทำลาย เนื่องจากการใช้แอลกอฮอล์
4. ความบกพร่องด้านความจำ ซึ่งรูปแบบที่รุนแรงที่สุดคือ Korsakoff syndrome มีความสัมพันธ์กับการขาดธัยอามีน ร่วมกับการได้รับพิษจากแอลกอฮอล์ โดยจะมีอาการความจำเสื่อมในระยะสั้น แต่การรักษาความจำระยะยาวและการคิดย้อนอดีตได้ดีกว่า
5. อาการผิดปกติที่สมองส่วนหน้า ทำให้เกิดความบกพร่องในด้านการคิดรวบยอด การวางแผน และการจัดระบบ
6. การฝ่อของสมองส่วนซีรีเบลลัม ทำให้เกิดการเดินเซ ทรงตัวได้ไม่ดี
7. ภาวะเลือดใต้เยื่อหุ้มสมอง ทั้งเฉียบพลันและเรื้อรัง อาจเกิดหลังจากมีอุบัติเหตุที่ศีรษะ ซึ่งอาจถูกมองข้ามไปเนื่องจากการได้รับพิษจากแอลกอฮอล์

อันตรายของหลอดเลือดสมอง

1. เส้นเลือดในสมองแตก มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการบริโภคแอลกอฮอล์ที่ก่อให้เกิดอันตราย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดื่มในปริมาณมาก ๆ ในคราวเดียวกัน
2. หลอดเลือดสมองอุดตัน มีความสัมพันธ์กับการดื่มที่ก่อให้เกิดอันตรายติดต่อกันเป็นเวลานาน

เส้นประสาทส่วนปลายพิการ

จะมีอาการชาตามเท้า รู้สึกหนาวเหมือนใส่ถุงมือถุงเท้า หรือกล้ามเนื้อกลุ่ม Proximal หรือ Datal อ่อนกำลังลง การฟื้นตัวจะช้ามาก ประมาณ 1 ปี แม้ว่าจะหยุดดื่มอย่างสิ้นเชิงแล้วก็ตาม

บาดแผล

1. การบาดเจ็บที่ศีรษะ
2. ซีโครงหัก
3. กระดูกขนาดยาวหัก

ผลของแอลกอฮอล์ต่อตัวอ่อนในครรภ์

ในปัจจุบันพบว่าเป็น 1 ใน 2 สาเหตุที่พบบ่อยที่สุด ของการเกิดภาวะปัญญาอ่อนในประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศ ค่าเฉลี่ย IQ ของเด็กที่ได้รับผลกระทบจากแอลกอฮอล์ จะอยู่ที่ 70 และจะไม่มีการพัฒนาทางด้านสติปัญญาเพิ่มขึ้นตามวัยใบหน้าจะมีลักษณะเฉพาะ ได้แก่ สันจมูกยุบ ริมฝีปากบางผิดปกติ ไม่มีกระดูกอ่อนที่ก้นโพรงจมูก พบความผิดปกติของหัวใจได้บ่อย

ไพร์ตัน อันอินทร์ (2552 :13-14) อธิบายว่า แอลกอฮอล์สามารถออกฤทธิ์ได้นานถึง 24-48 ชั่วโมง เมื่อเขาสร้างกาย จะมีผลออกฤทธิ์ ดังนี้ 1) ผลต่อระบบประสาทสมองส่วนกลาง ส่งผลถึงการควบคุม การตัดสินใจ สติ การยั้งคิด ทำให้เกิดอาการพุดอ้อแอ้ กล้ามเนื้อทำงานไม่ประสานกัน เสียการทรงตัว มีความเคลิบเคลิ้ม การตัดสินใจผิดพลาด ถ้าหากดื่มปริมาณมากจะกดศูนย์ ควบคุมการหายใจและการไหลเวียนเลือด 2) ผลต่อระบบหัวใจ หลอดเลือด แอลกอฮอล์มีฤทธิ์กดการบีบตัวของกล้ามเนื้อ หัวใจทำให้เส้นเลือดขยายตัว ความดันโลหิตต่ำลงเล็กน้อย เส้นเลือดที่ผิวหนังขยายตัว ทำให้มี อาการใบหน้า ลำคอแดง รู้สึกร้อน ถ้าดื่มในปริมาณมาก อุณหภูมิของร่างกายจะลดต่ำลง เพราะเส้นเลือดส่วนปลายขยาย ทำให้ร่างกายสูญเสียความร้อน 3) ผลต่อระบบทางเดินอาหาร แอลกอฮอล์มีฤทธิ์ทำให้มีการหลั่งน้ำย่อยมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการระคายเคืองเยื่อ ุเกิดแผลในกระเพาะอาหาร อาเจียน เกิดอาการแทรกซ้อนอื่น ๆ เช่น สูญเสียเลือด ขาดโปรตีน วิตามินบี 1 (Thiamine) เกิดอาการชาตามปลายมือปลายเท้า และ 4) ผลต่อตับ ผู้ที่ดื่มแอลกอฮอล์มานานจะเกิดความผิดปกติของการเผาผลาญที่ตับ การผลิตน้ำตาลลดลง ทำให้น้ำตาลในเลือดต่ำ

ประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ประเภทของสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1) สุรากลั่น คือ สุราที่เกิดจากการหมักแป้งหรือน้ำตาลด้วยยีสต์จนเกิดมีแอลกอฮอล์ อาจจะทำตามด้วยการเติมสี ปรงกลั่น แต่งรส ด้วยสารปรุงแต่งอื่น ๆ ยกตัวอย่างเช่น สุราขาว สุราผสม สุราผสมพิเศษ สุราปรุงพิเศษ (เหล้าเหลือง)

2) สุราไม่กลั่น (สุราแช่) คือ สุราที่ได้จากการหมักสาให้เกิดเป็นน้ำเมาแต่ไม่มีการกลั่นมักจะหมักสาจากเมล็ดธัญพืช แป้งจากพืช ผลไม้ และน้ำตาลจากพืช เช่น เบียร์ ไวน์ กระแช่ น้ำชา น้ำตาลเมา เป็นต้น สุราไม่กลั่นของไทยที่มีจำหน่ายส่วนใหญ่ คือ เบียร์ ไวน์ สบาย เบียร์ไทยจะมีดีกรีสูงและแรงกว่าเบียร์ต่างประเทศ ส่วนน้ำชา กระแช่ น้ำตาลเมา ชาวบ้านมักจะทำกันเอง ซึ่งจะผิดกฎหมาย จึงไม่มีจำหน่าย

ชนิดของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

เหล้ากลั่น มีชื่อเรียกต่าง ๆ ออกไปตามวัตถุดิบและกรรมวิธีการผลิต 1) ตากีลา-Tequila จากกระบองเพชร Agave แห่งเมือง Tequila เม็กซิโก 2) จิน-Gin จากข้าวผสม Juniper ผลไม้ตระกูลเบอร์รี่ 3) รัม-Rum จากน้ำอ้อยหมัก 4) วอดก้า-Vodka 5) วิสกี้-Whisky/ Whiskey จากข้าวบาเลย์ ข้าวโพด ข้าวไรน์ กลั่นแล้วบ่มในถังไม้โอ๊ก มี Scotch whisky จากสกอตแลนด์ Rye whisky จากแคนาดา Irish whiskey จากไอร์แลนด์ Bourbon whiskey จากอเมริกา 6) บรันดี-Brandy หมักองุ่น กลั่นแล้วบ่ม 7) คอนญัก-Cognac ราชานแห่งบรันดี

เหล้า มนุษย์ค้นพบน้ำเมาจากผลของการหมัก ย้อนไปได้ถึงสมัยบาบิโลนและอียิปต์ที่พบว่า ถ้าเอาผลองุ่นมาบีบให้แตกแล้วหมักกับข้าวที่ทำให้ขึ้นจะได้น้ำที่มีฟองเล็กน้อย ดื่มแล้วรู้สึกครึ้มอกครึ้มใจ ส่วนในแง่วิทยาศาสตร์ หลุยส์ ปาสเตอร์ พบเชื้อราชนิดที่เรียกว่ายีสต์ เป็นสิ่งมีชีวิตและใช้น้ำตาลที่ได้จากการย่อยแป้งเป็นอาหาร แล้วถ่ายเอาของเสียออกมา ซึ่งก็คือแอลกอฮอล์และคาร์บอนไดออกไซด์

เปียร์ หลักฐานบอกว่าการผลิตเปียร์มีมาเป็นเวลานานเกือบ 5,000 ปี บันทึกแคว้นเมโสโปเตเมียราว 2,800 ปีก่อนคริสต์ศักราช พูดถึงการแบ่งปันเปียร์ให้ผู้ใช้แรงงาน สมัยอียิปต์โบราณก็พบว่ามี การผลิตเปียร์และนิยมดื่มเปียร์อย่างกว้างขวาง มีภาพเขียนและภาพสลักบนแผ่นหินเป็นหลักฐาน

ไวน์ มีต้นกำเนิดในศตวรรษที่ 19 เมื่อหลุยส์ ปาสเตอร์ นักวิทยาศาสตร์คนดังของโลกพบว่า “ยีสต์” หรือเชื้อราขนาดเล็ก เป็นตัวเปลี่ยนน้ำตาลในผลไม้เป็นแอลกอฮอล์ โดยอาศัยปฏิกิริยาที่ ค่อนข้างซับซ้อนการหมักน้ำองุ่นให้กลายเป็นเหล้าเป็นไวน์นั้นเป็นวิธีตามธรรมชาติโดยยีสต์ที่มีอยู่ตาม ธรรมชาติของผิวองุ่นให้เป็นแอลกอฮอล์และฟองก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ นอกจากนี้อาจเติมยีสต์เข้าไปอีก เพื่อช่วยกระบวนการหมัก

ไวน์แดงทำมาจากองุ่นแดง ที่หมักเชื้ออุณหภูมิประมาณ 2 สัปดาห์ ด้วยอุณหภูมิ 21-29 องศาเซลเซียส ส่วนไวน์ขาวทำมาจากองุ่นเขียวขาว หมักเชื้อที่อุณหภูมิ 10-15 เซลเซียส นาน ประมาณ 3-6 สัปดาห์ขั้นนี้ ตอนคร่าว ๆ ที่ผู้ผลิตไวน์ทำกันก็คือ สกัดน้ำออกมาจากองุ่นก่อน และใส่ถัง หมัก เมื่อหมักและกรองตะกอนจากเหล้าองุ่นแล้ว จึงนำเก็บไว้แล้วค่อยบรรจุขวดที่หลัง รสชาติของ ไวน์ที่ต่างกันนั้น นอกจากจะแตกต่างที่ตัวองุ่นแล้ว ยังขึ้นกับขั้นตอนและเวลาของการหมักอีกด้วย

แชมเปญ คือไวน์ชนิดมีแก๊ส หรือ Sparkling wine เรียกแชมเปญตามชื่อแคว้น Champagne ของฝรั่งเศส อันเป็นที่ซึ่งผลิตไวน์ประเภทนี้ออกมา ทั้งนี้ต้องผลิตจากองุ่น 1 ใน 3 พันธุ์ คือ Pinot noir, Pinot meunier และ Chardonnay ต่างไปจากนั้นจัดเป็นสปาร์กลิง ไวน์ธรรมดา

วอดก้าไอท้อปรัสเซีย รวมถึงโปแลนด์ และฟินแลนด์ เหล้าสีขาวใส มีกลิ่นเพียงเล็กน้อย จนแทบไม่รู้สึกรส หนักจากข้าวหรือมันฝรั่งผ่านการกรองและดูดกลืนจนเหลือสีเจือปนและกลิ่นน้อยที่สุด มี ประวัติว่าวอดก้าถือกำเนิดในโปแลนด์ เมื่อศตวรรษที่ 9 ต่อมาไปแพร่หลายไปในประเทศแถบยุโรป ตะวันออก และรุ่งโรจน์มีชื่อเสียงที่ประเทศรัสเซียในศตวรรษที่ 14 เมื่อทูตสหราชอาณาจักรเดินทางสู่ ไปมอสโก มีการต้อนรับด้วยเครื่องดื่มวอดก้า จากนั้นวอดก้าก็ได้ยกในฐานะเป็นเครื่องดื่มประจำชาติ ชาติรัสเซีย ซึ่งต่อมาผลิตเพื่อการส่งออกด้วย ผู้รับซื้อชาติแรกที่ถูกบันทึกไว้คือประเทศสวีเดน มีการ เซ็นสัญญาซื้อขายใน ค.ศ. 1505 (สุรศักดิ์ ไชยสงค์, 2554)

มาตรฐานการดื่มแอลกอฮอล์ (Standard drink)

มาตรฐานการดื่มแอลกอฮอล์ คือ หน่วยอ้างอิงของจำนวนการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุก ชนิด โดยจะบ่งชี้ถึงขนาดของแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ที่ผสมอยู่ในเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ชนิดนั้น ๆ ซึ่งจะ แตกต่างกันในแต่ละประเทศ ทั้งนี้ จำนวนดื่มมาตรฐานจะขึ้นอยู่กับความเข้มข้นของแอลกอฮอล์ และ ขนาดของภาชนะที่บรรจุเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ชนิดนั้น ๆ ซึ่งได้แสดงขนาดของ 1 ดื่มมาตรฐานของ ประเทศต่าง ๆ ไว้ในตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 ปริมาณของแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ในหนึ่งดีมมาตรฐานของประเทศต่าง ๆ

ประเทศ	ปริมาณแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ที่มีในเครื่องดื่ม ขนาด 1 ดีมมาตรฐาน (กรัม)
อังกฤษ	8.00
ออสเตรเลีย	10.00
แคนาดา	13.60
สหรัฐอเมริกา	14.00
ญี่ปุ่น	19.75

จากตารางที่ 2.1 ปริมาณของแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ในหนึ่งดีมมาตรฐานของประเทศต่าง ๆ ซึ่งประเทศไทยของเราใช้มาตรฐานเดียวกันกับประเทศออสเตรเลียคือ 1 ดีมมาตรฐาน จะมีปริมาณแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ จำนวน 10 กรัม ซึ่ง 1 ดีมมาตรฐานสามารถทำให้เกิดระดับแอลกอฮอล์ในเลือดได้ประมาณ 15-20 mg% ที่สำคัญแอลกอฮอล์ขนาด 1 ดีมมาตรฐานนั้น ให้พลังงานแก่ร่างกายเพียง 100 แครอรีเท่านั้นและยังไม่มีสารอาหารใดเลย ทราบหรือไม่ว่า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่ละชนิดที่บรรจุในขวดที่มีปริมาตรแตกต่างกัน จะมีกี่ดีมมาตรฐาน เรามีวิธีการคำนวณปริมาณแอลกอฮอล์ในเครื่องดื่มแต่ละประเภทซึ่งคำนวณ โดยการนำปริมาณของเครื่องดื่มนั้น (ซีซี) $\times$ ร้อยละ (%) หรือดีกรีของแอลกอฮอล์ในเครื่องดื่มนั้น $\times 0.789$ (ค่ามาตรฐานที่ใช้เปลี่ยนหน่วยของเอทานอลแอลกอฮอล์จากซีซีเป็นกรัมหารด้วย 10 (เครื่องดื่มที่มีปริมาณแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ 10 กรัม เท่ากับ 1 ดีมมาตรฐาน)

ข้อควรทราบ 1 ดีกรี หรือ 1 กรัมเปอร์เซ็นต์ หมายถึง เอทานอลแอลกอฮอล์ 1 กรัม ในเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้น 100 ซีซี เท่ากับ 0.01 ตัวอย่างเช่น แอลกอฮอล์ 40 ดีกรี = 0.40 เป็นต้น

จากสูตรการคำนวณ 1 ดีมมาตรฐาน จะต้องทราบปริมาตรของภาชนะที่บรรจุเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และความเข้มข้นของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ชนิดนั้น ๆ ด้วย เพื่อจะได้คำนวณและทราบถึงจำนวนดีมมาตรฐานของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในขวดบรรจุขนาดนั้น ๆ ได้

ตัวอย่างการคำนวณหาจำนวนดีมมาตรฐานของเบียร์และสุราในภาชนะบรรจุแต่ละชนิดเบียร์ที่มีความเข้มข้น 6% = 0.06

1. กระป๋อง มีแอลกอฮอล์ 330 ซีซี $\times 0.06 \times 0.789$ เท่ากับ 15.62 กรัม/ 10 กรัม = 1.56 หรือประมาณ 1 ½ ดีมมาตรฐาน

2. ขวดเล็ก มีแอลกอฮอล์ 355 ซีซี $\times 0.06 \times 0.789$ เท่ากับ 16.80 กรัม/ 10 กรัม = 1.68 หรือประมาณ 1 ¾ ดีมมาตรฐาน

3. ขวดใหญ่ มีแอลกอฮอล์ 640 ซีซี $\times 0.06 \times 0.789$ เท่ากับ 30.29 กรัม/ 10 กรัม = 3.03 หรือประมาณ 3 ดีมมาตรฐาน

สุรา ที่มีความเข้มข้น 40 ดีกรี = 0.40

1. เป๊ก มีแอลกอฮอล์ 50 ซีซี $\times 0.40 \times 0.789$ เท่ากับ 15.78 กรัม/ 10 กรัม = 1.58 หรือประมาณ 1 ½ ดีมมาตรฐาน

2. ก๊ก มีแอลกอฮอล์ 150 ซีซี $\times 0.40 \times 0.789$ เท่ากับ 47.34 กรัม/ 10 กรัม = 4.73 หรือประมาณ 5 ต้มมาตรฐาน

3. แบน มีแอลกอฮอล์ 375 ซีซี $\times 0.40 \times 0.789$ เท่ากับ 118.35 กรัม/ 10 กรัม = 11.83 หรือประมาณ 12 ต้มมาตรฐาน

4. ขวด มีแอลกอฮอล์ 750 ซีซี $\times 0.40 \times 0.789$ เท่ากับ 236.7 กรัม/ 10 กรัม = 23.67 หรือประมาณ 24 ต้มมาตรฐาน

เมื่อปริมาตรของภาชนะที่บรรจุเท่าเดิม แต่ความเข้มข้นของแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้น จะทำให้มีจำนวนต้มมาตรฐานเพิ่มขึ้นด้วยดังนั้นจึงควรเลือกดื่มเครื่องดื่มที่มีความเข้มข้นของแอลกอฮอล์ต่ำๆ และขนาดเล็กๆ ก็จะดื่มได้ในปริมาณที่ไม่มากเกินไปและเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การดื่มแบบมีความเสี่ยงต่ำ แล้วก็จะยิ่งทำให้การดื่มเป็นไปอย่างเหมาะสมมากขึ้นแต่อย่างไรก็ตาม ให้พึงระลึกไว้เสมอว่า “ไม่มีการดื่มใด ที่ไม่เสี่ยง”

การผลิตแอลกอฮอล์ในประเทศไทย

ประเทศไทยของเราเป็นประเทศที่มีผลผลิตทางการเกษตรเป็นจำนวนมาก สามารถนำวัสดุเหล่านั้นมาใช้เป็นวัตถุดิบในการนำไปผลิตเป็นแอลกอฮอล์จากกระบวนการผลิตทางธรรมชาติได้เป็นอย่างดีจากรายงานสถานการณ์เอทานอลปี พ.ศ. 2558 และแนวโน้มปี พ.ศ. 2559 ของธนาคารแห่งประเทศไทย การผลิตแอลกอฮอล์ของไทยถือเป็นอันดับ 6 ของโลก มีโรงงานแอลกอฮอล์ที่เปิดดำเนินการแล้ว 21 แห่ง กำลังการผลิตรวม 4.4 ล้านลิตรต่อวัน โดยมีโรงงานที่อยู่ระหว่างก่อสร้างเพื่อเตรียมเปิดดำเนินการอีก 2 แห่ง กำลังการผลิตรวม 1.2 ล้านลิตรต่อวัน สำหรับระยะเวลาการผลิตต่อปีประมาณ 33 วัน และระยะเวลาการซ่อมบำรุงเครื่องจักร 330 วัน ซึ่งส่วนใหญ่จะปิดซ่อมบำรุงในช่วงเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม ดังแสดงในตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 จำนวนโรงงานผลิตและกำลังการผลิตแอลกอฮอล์ของไทย

ประเภทวัตถุดิบ	ภูมิภาค					
	กลาง		เหนือ		ตะวันออกเฉียงเหนือ	
	จำนวนโรงงาน (โรง)	กำลังการผลิต (ล้านลิตร/วัน)	จำนวนโรงงาน (โรง)	กำลังการผลิต (ล้านลิตร/วัน)	จำนวนโรงงาน (โรง)	กำลังการผลิต (ล้านลิตร/วัน)
กากน้ำตาล	10	1.7	-	-	4	1.1
น้ำอ้อย	-	-	1	0.2	-	-
มันสำปะหลัง	4	0.9	-	-	2	0.5
รวม	14	2.6	1	0.2	6	1.6

โดยการผลิตแอลกอฮอล์ของไทยในปี พ.ศ. 2558 มีปริมาณ 1,173.8 ล้านลิตร หรือเฉลี่ย 3.2 ล้านลิตรต่อวัน โดยเป็นแอลกอฮอล์ที่ผลิตจากกากน้ำตาล 759.2 ล้านลิตร จากน้ำอ้อย 68.8 ล้านลิตร

และจากมันสำปะหลัง 346.0 ล้านลิตร คิดเป็นสัดส่วน 64.7 : 5.8 : 29.5 ตามลำดับ สำหรับปริมาณวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตแอลกอฮอล์ พบว่าใช้กากน้ำตาล 3.2 ล้านตัน น้ำอ้อย 0.9 ล้านตัน และมันสำปะหลัง 2.2 ล้านตัน ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีการขออนุญาตนำน้ำอ้อยมาผลิตแอลกอฮอล์อย่างต่อเนื่องเนื่องจากน้ำตาลมีราคาต่ำ (สถิติข้อมูลเกี่ยวกับแอลกอฮอล์ องค์กรสุรา กรมสรรพสามิต, 2560)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค

แนวความคิดทฤษฎีที่จะใช้เป็นกรอบในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบไปด้วยแนวคิดทฤษฎีที่สำคัญดังต่อไปนี้

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม

ความหมายของพฤติกรรม

ราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 573) ได้ให้ความหมายไว้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรืออาการที่แสดงออกทางกล้ามเนื้อ ความคิดของบุคคลที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าภายในจิตใจและภายนอก อาจทำไปโดยรู้ตัว ไม่รู้ตัว อาจเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ ผู้อื่นอาจสังเกตการณ์กระทำนั้นได้และสามารถใช้เครื่องมือทดสอบได้

ซูดา จิตพิทักษ์ (2530 : 2) กล่าวว่า พฤติกรรมนั้น หมายถึง การกระทำของบุคคลทั้งที่เป็นการแสดงปรากฏออกมาภายนอก และสิ่งที่อยู่ภายในจิตใจของบุคคล ซึ่งไม่สามารถสังเกตเห็นได้โดยตรง เช่น ค่านิยมที่ยึดถือเป็นหลักในการประเมินสิ่งต่าง ๆ ทศนคติที่เขามีต่อสิ่งต่าง ๆ ความคิดเห็น ความเชื่อ รสนิยมที่เชื่อถือเป็นบุคลิกภาพของบุคคลนั้น ๆ

กันยา สุวรรณแสง (2536) กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง อาการ บทบาท ลีลา ท่าที การกระทำที่แสดงออกให้ปรากฏสัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสหรือวัดด้วยเครื่องมือ พฤติกรรมที่ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า คือ ตา ปาก จมูก หู และผิวหนัง

ลักขณา สรีวิวัฒน์ (2544) กล่าวว่า พฤติกรรม ตามความหมายทางจิตวิทยา หมายถึง การกระทำซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด ความต้องการของจิตใจที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้า ซึ่งอาจสังเกตได้โดยตรงและทางอ้อม

สุรพล พะยอมแย้ม (2545 : 18-20) กล่าวว่า พฤติกรรม ในทางจิตวิทยานั้น หมายถึง การกระทำอันเนื่องมาจากการกระตุ้นหรือการจูงใจจากสิ่งเร้าต่าง ๆ การกระทำหรือพฤติกรรมเหล่านั้นเกิดขึ้นหลังจากที่บุคคลได้ผ่านกระบวนการกลั่นกรอง ตกแต่งและตั้งใจที่จะทำให้เกิดขึ้น เพื่อให้บุคคลอื่นได้สัมผัสรับรู้พฤติกรรมของบุคคลแม้จะกระทำด้วยสาเหตุจุดมุ่งหมายเดียวกัน แต่จะมีลักษณะอาการแตกต่างกัน เมื่อบุคคล เวลา สถานที่ หรือสถานการณ์เปลี่ยนไปเนื่องจากการกระทำของบุคคลล้วนจะต้องผ่านกระบวนการคิดการตัดสินใจ อันประกอบด้วย อารมณ์และความรู้สึกของผู้กระทำพฤติกรรมนั้น ๆ จึงทำให้พฤติกรรมของแต่ละคนมีความแตกต่างกัน

หรือปรับเปลี่ยนไปตามเรื่องราวที่เกี่ยวข้องเสมอ ด้วยเหตุผลที่ว่าพฤติกรรมแต่ละครั้งเกิดจาก

กระบวนการ ซึ่งหากพิจารณาแยกกระบวนการออกเป็นส่วน ๆ จะพบว่า ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ

1. ส่วนการแสดงออกหรือกิริยาท่าทาง (Acting)
2. ส่วนการคิดที่เกี่ยวกับกิริยานั้น (Thinking)
3. ส่วนความรู้สึกที่มีอยู่ในขณะนั้น (Feeling)

บุญทริกา บุญไชยแสน, ศิริพร หงส์ทะนี, ศิรินันท์ ปะนะญเต และนันท์นช ตั้งจาทุโรโสภณ (2555) กล่าวว่า พฤติกรรม (Behavior) คือ กิริยาอาการที่แสดงออกหรือปฏิกิริยาโต้ตอบเมื่อเผชิญกับสิ่งเร้า (Stimulus) หรือสถานการณ์ต่าง ๆ อาการแสดงออกต่าง ๆ เหล่านี้ อาจเป็นการเคลื่อนไหว ที่สังเกตได้หรือวัดได้ เช่น การเดิน การพูด การเขียน การคิด การเต้นของหัวใจ เป็นต้น ส่วนสิ่งเร้าที่มากระทบแล้วก่อให้เกิดพฤติกรรมก็อาจจะเป็นสิ่งเร้าภายใน (Internal stimulus) และสิ่งเร้าภายนอก (External stimulus) สิ่งเร้าภายใน ได้แก่ สิ่งเร้าที่เกิดจากความต้องการทางกายภาพ เช่น ความหิว ความกระหาย สิ่งเร้าภายในนี้จะมีอิทธิพลสูงสุดในการกระตุ้นเด็กให้แสดงพฤติกรรม และเมื่อเด็กเหล่านี้โตขึ้นในสังคม สิ่งเร้าใจภายในจะลดความสำคัญลง สิ่งเร้าภายนอกทางสังคมที่เด็กได้รับรู้ในสังคมจะมีอิทธิพลมากกว่าในการกำหนดว่า บุคคลควร จะแสดงพฤติกรรมอย่างไรต่อผู้อื่น สิ่งเร้าภายนอก ได้แก่ สิ่งกระตุ้นต่าง ๆ สิ่งแวดล้อมทางสังคมที่สามารถสัมผัสได้ด้วยประสาททั้ง 5 คือ หู ตา จมูก ลิ้น และกาย ซึ่งการสัมผัสสิ่งเร้าที่มีอิทธิพลที่จะจูงใจให้บุคคลแสดงพฤติกรรมได้แก่ สิ่งเร้าที่ทำให้บุคคล เกิดความพึงพอใจที่เรียกว่า การเสริมแรง (Reinforcement) ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ชนิด คือ การเสริมแรงทางบวก (Positive reinforcement) คือ สิ่งเร้าที่พอใจทำให้บุคคลมีการแสดงพฤติกรรมเพิ่มขึ้น ส่วนการเสริมแรงทางลบ (Negative reinforcement) คือ สิ่งเร้าที่ไม่พอใจหรือไม่พึงปรารถยานำมาใช้เพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาให้น้อยลง

บุญเกื้อ วัชรเสถียร (2543) กล่าวว่า พฤติกรรม (Behavior) หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกของสัตว์เพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือสิ่งที่มีอิทธิพล (Stimulus) ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นทันทีหรือเกิดขึ้นหลังจากที่ถูกกระตุ้นมาแล้วระยะหนึ่ง

นันทนา สำเภา (2557) กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง กิริยาอาการแสดงออกทุกรูปแบบของสิ่งมีชีวิตเพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้า ทั้งภายนอกและภายใน เป็นการแสดงออกที่เห็นได้จากภายนอก โดยรูปแบบของพฤติกรรมต่าง ๆ นั้น เป็นผลมาจากการทำงานร่วมกันของพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม

จากความหมายของพฤติกรรมที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสรุปได้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรืออาการที่แสดงออกทั้งจากข้างในและข้างนอกจิตใจในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้น ไม่ว่าจะด้วยท่าทาง คำพูด อากัปกิริยาประเภทของพฤติกรรม

นักจิตวิทยาแบ่งพฤติกรรมมนุษย์ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. พฤติกรรมที่มีมาแต่กำเนิด ซึ่งเกิดขึ้นโดยไม่มีการเรียนรู้มาก่อน ได้แก่ ปฏิกิริยาสะท้อนกลับ (Reflect action) เช่น การกระพริบตา และสัญชาตญาณ (Instinct) เช่น ความกลัว การเอาตัวรอด เป็นต้น

2. พฤติกรรมที่เกิดจากอิทธิพลของกลุ่ม ได้แก่ พฤติกรรมที่เกิดจากการที่บุคคลติดต่อกับสังคม และมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม ดังนั้น การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของมนุษย์ให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมแบ่งออกได้เป็น 4 ลักษณะ (อรรถัย วลีวงศ์, สุรศักดิ์ ไชยสงค์ และทักษพล ธรรมรังสี, 2553) คือ

2.1 การปรับเปลี่ยนทางด้านของสรีระร่างกายเช่น การปรับปรุง บุคลิกภาพการแต่งกาย การพูด

2.2 การปรับเปลี่ยนทางด้านอารมณ์และความรู้สึกนึกคิด ให้มีความสัมพันธ์ภาพที่ดีกับบุคคลอื่น ปรับอารมณ์ความรู้สึก ให้สอดคล้องกับบุคคลอื่น รู้จักการยอมรับผิด

2.3 การปรับเปลี่ยนทางด้านสติปัญญา เช่น การศึกษาค้นคว้าเพื่อให้มีความรู้ที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์ การมีความคิดเห็นคล้ายตามความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่

2.4 การปรับเปลี่ยนอุดมคติ หมายถึง การสามารถปรับเปลี่ยนหลักการ แนวทาง บางส่วนบางตอนเพื่อให้เข้ากับสังคมส่วนใหญ่ได้ โดยพิจารณาจากความจำเป็น และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เป็นประโยชน์แก่ตนเอง เพื่อสวัสดิภาพของตนเองและของกลุ่ม

อัลเบิร์ต บันดูลา (Albert Bandura. 1986 : 22-24) มีความเห็นเชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์ไม่ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสภาพปัจจัยทางสภาพแวดล้อมเพียงอย่างเดียว แต่ต้องมีปัจจัยส่วนบุคคลเข้าร่วม นอกจากนี้พฤติกรรมมนุษย์ยังมีกลไกเกิดขึ้นระหว่าง 3 ปัจจัย คือ สภาพแวดล้อมบุคคล และชนิดของพฤติกรรม ซึ่งทั้งสามกลไกนี้จะมีอิทธิพลต่อกัน แต่อาจส่งผลต่อพฤติกรรมไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2550 : 86-88) ได้สรุปเกี่ยวกับสาเหตุของพฤติกรรมบุคคล ซึ่งแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านชีวพันธุกรรมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม ความสามารถของบุคคล ซึ่งรวมทั้งความรู้สึกนึกคิดและการกระทำของบุคคล 2) ด้านบุคลิกภาพและจิตใจที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม บุคลิกภาพและจิตใจด้านอื่นๆ 3) ด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม และ 4) ด้านบูรณาการของสาเหตุหลายด้านที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม

จิตติพร ไวรโรจน์พิทยากร (2551 : 33) เสนอแนวคิดของจิตที่นำพาบุคคลไปสู่พฤติกรรมแห่งการมีภูมิคุ้มกันตนเอง โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่มักมีโอกาสเสี่ยงที่จะทำสิ่งต่างๆ ที่ไม่ได้คาดหวังผลที่จะตามมา เพราะช่วงวัยนี้มักเป็นช่วงวัยที่ด้านทานการช่วยเหลือได้น้อย ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือจากความคิด ความรู้สึกภายในตน และการช่วยเหลือจากสถานการณ์ภายนอกความชอบเสี่ยงของบุคคลมักปรากฏเพิ่มขึ้นอย่างคงที่เรื่อยๆ จนกระทั่งบุคคลเข้าสู่วัยผู้ใหญ่จึงจะมีภูมิคุ้มกันสูงขึ้น

โสฬรรณ อินทสิทธิ์ (2554 : 5) ได้เสนอแนวทางถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรมต่างๆ ตาม แนวคิดพฤติกรรมของ Green & Kreuter ซึ่งแบ่งปัจจัยออกเป็น 3 หมวด ได้แก่ 1) ปัจจัยนำ (Predisposing Factor) เป็นปัจจัยเฉพาะบุคคลที่จิตใจทำให้เกิดพฤติกรรม ประกอบด้วย ความรู้ ความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยม อายุ เพศ ระดับการศึกษา ปัจจัยเหล่านี้อาจช่วยสนับสนุน หรือจำกัดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม 2) ปัจจัยสนับสนุน (Reinforcing Factor) เป็นปัจจัยที่อำนวยความสะดวกหรือทำให้ง่ายต่อการเกิดพฤติกรรมเสี่ยง ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม อิทธิพลของกลุ่ม (เพื่อน ครอบครัว บิดามารดา) การใช้สารเสพติด หรือสื่อ 3) ปัจจัยเอื้ออำนวย (Enabling Factor) เป็นสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงได้อย่างสะดวก ซึ่งได้แก่ การอยู่ใกล้ตัวชกุง หรือความง่ายในการเข้าถึงผู้ชกุง เช่น การอยู่ตามลำพัง ห่างจากอิทธิพลครอบครัว ทำให้ง่ายที่จะถูกชกุงให้แสดงพฤติกรรมเสี่ยงออกมา หรือการมีผู้ปกครองที่มีพฤติกรรมเสี่ยง ทำให้วัยรุ่นเกิดพฤติกรรมเลียนแบบ

ภาณุวัฒน์ ศิวะสกุลราช (2557) กล่าวว่า พฤติกรรมมนุษย์มีความซับซ้อนที่ต้องศึกษา โดยละเอียด แต่อย่างไรก็ตามนักวิชาการได้จำแนกพฤติกรรมมนุษย์ที่เป็นสาระในการศึกษาออกเป็นประเภทต่าง ๆ โดยใช้เกณฑ์ในการจำแนก 5 เกณฑ์ ดังนี้

1. เกณฑ์ในการใช้การสังเกตพฤติกรรมสามารถจำแนกเป็น 2 ประเภท

1.1 ประเภทแรก คือ พฤติกรรมภายนอก (Overt behavior) ซึ่งปรากฏเห็นได้ชัดเจน เช่น การหัวเราะ ยิ้ม ร้องไห้ เป็นต้น

1.2 ประเภทที่สอง คือ พฤติกรรมภายใน (Covert behavior) ซึ่งไม่ปรากฏให้สามารถสังเกตได้อย่างชัดเจน เช่น ความคิด ความรู้สึก การเข้าใจ ความจำ เป็นต้น

พฤติกรรมภายนอกและพฤติกรรมภายในมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน กล่าวคือ พฤติกรรมภายนอกและพฤติกรรมภายในต่างก็เป็นตัวกำหนดซึ่งกันและกัน เช่น ถ้าพฤติกรรมภายในโศกเศร้า ก็จะแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอกทางสีหน้าแววตาเศร้า ท่าทางเก็บกดเก็บตัว หรือร้องไห้ ออกมาได้ ในทำนองเดียวกัน ถ้าพฤติกรรมภายนอกเกรี้ยวกราด ตวาดแม่ไปโดยไม่ตั้งใจ ก็จะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมภายใน คือ รู้สึกผิด และอาจคิดในทางร้ายว่าแม่ไม่รักตน

2. เกณฑ์ด้านแหล่งกำเนิดพฤติกรรม ในการใช้แหล่งที่เกิดเป็นเกณฑ์พฤติกรรม สามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

2.1 ประเภทแรก คือ พฤติกรรมวุฒิภาวะ (Maturity) ซึ่งเป็นความพร้อมที่เกิดขึ้นโดยมีธรรมชาติเป็นตัวกำหนดให้เป็นไปตามเผ่าพันธุ์ และวงจรของชีวิต มนุษย์สามารถเกิดพฤติกรรมนั้นขึ้นมาได้ด้วยตนเอง ไม่ต้องผ่านประสบการณ์หรือการฝึกฝน เช่น การคลาน การร้องไห้ การนอน เป็นต้น

2.2 ประเภทที่สอง คือ พฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ (Learned) ซึ่งเป็นผลมาจากการได้รับประสบการณ์และการฝึกฝน เช่น การว่ายน้ำ การขี่จักรยาน การอ่านหนังสือ เป็นต้น

3. เกณฑ์ด้านภาวะทางจิตของบุคคล ในการใช้ภาวะทางจิตของบุคคลเป็นเกณฑ์พฤติกรรม สามารถจำแนกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

3.1 ประเภทแรก คือ พฤติกรรมที่กระทำโดยรู้ตัว (Conscious) เป็นพฤติกรรมที่อยู่ในระดับจิตสำนึก เช่น พุด วัง เดิน เป็นต้น

3.2 ประเภทที่สอง พฤติกรรมที่กระทำโดยไม่รู้ตัว (Unconscious) เป็นพฤติกรรมที่อยู่ในระดับจิตไร้สำนึก หรือจิตใต้สำนึก หรือเป็นพฤติกรรมที่ขาดสติสัมปชัญญะ เช่น ผื่น ละเมอ เป็นต้น

4. เกณฑ์ด้านการแสดงออกของอินทรีย์ ในการใช้การแสดงออกของอินทรีย์เป็นเกณฑ์พฤติกรรมสามารถจำแนกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

4.1 ประเภทแรก คือ พฤติกรรมทางกาย (Physical activity) เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกโดยใช้อวัยวะของร่างกายอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การเคลื่อนไหวร่างกายด้วยแขนหรือขา การปรับเปลี่ยนอิริยาบถของร่างกาย การพยักหน้า การโคลงตัว เป็นต้น

4.2 ประเภทที่สอง คือ พฤติกรรมทางจิต (Psychological activity) เป็นพฤติกรรมที่อยู่ในภายใน เช่น ความคิด ความเข้าใจ หรือการเกิดอารมณ์ เป็นต้น

5. เกณฑ์ด้านการทำงานของระบบประสาท ในการใช้การทำงานของระบบประสาทเป็นเกณฑ์ พฤติกรรมสามารถจำแนกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

5.1 ประเภทแรก คือ พฤติกรรมที่ควบคุมได้ (Voluntary) เป็นพฤติกรรมที่อยู่ใน การควบคุมและสั่งการด้วยสมอง จึงสามารถแสดงพฤติกรรมได้ตามที่ต้องการ เช่น การพูดคุยก การแกว่ง แขนขา เป็นต้น

5.2 ประเภทที่สอง พฤติกรรมที่ควบคุมไม่ได้ (Involuntary) เป็นการทำงานของอินทรีย์ที่ เป็นไป โดยอัตโนมัติ เช่น ปฏิกริยาสะท้อน (สะอึก) สัญชาติญาณ (สะดุ้ง) และการทำงานของระบบ อวัยวะภายใน เป็นต้น

จากสาระข้อมูลที่ศึกษาจะเห็นได้ว่า พฤติกรรมครอบคลุมถึงการกระทำทุกอย่างของมนุษย์ทั้ง ที่ปรากฏชัดแจ้งและไม่ปรากฏชัดแจ้ง ในอันที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าภายในและสิ่งเร้าภายนอก เพื่อให้ เกิดความสมดุลของระบบในร่างกายและจิตใจ ทำให้ตอบสนองความต้องการของอินทรีย์ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ซึ่งถือเป็นความสามารถในการปรับตัวและการจัดการกับสภาพการต่าง ๆ ของมนุษย์

กล่าวโดยสรุป การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์นั้น จึงจำเป็นต้องศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับ การเกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ทั้งปัจจัยภายในและภายนอก อันได้แก่ ปัจจัยเฉพาะบุคคล ปัจจัยของ ครอบครัว ปัจจัยทางสังคมหรือปัจจัยแวดล้อม ที่มีผลหรือมีอิทธิพลรวมถึงผลกระทบที่ทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ในการรับรู้ การเรียนรู้ การคิด หรือตอบสนองต่อสิ่งเร้าภายในและภายนอก เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เป็นประโยชน์แก่ตนเอง เพื่อสวัสดิภาพของตนเองและของกลุ่ม

องค์ประกอบของพฤติกรรม

สุรพล พะยอมแย้ม (2545 : 25-26) ได้แบ่งกระบวนการเกิดพฤติกรรมแต่ละครั้งออกเป็น กระบวนการย่อยได้อีก 3 กระบวนการ คือ

1. กระบวนการรับรู้ (Perception process) กระบวนการรับรู้เป็นกระบวนการเบื้องต้นที่ เริ่มจากการที่บุคคลได้รับสัมผัสหรือรับรู้ข่าวสารจากสิ่งเร้าต่าง ๆ โดยผ่านระบบประสาทสัมผัสซึ่ง รวมถึงความรู้สึก (Sensation) กับสิ่งเร้าที่ได้สัมผัสนั้น ๆ ด้วย

2. กระบวนการคิดและเข้าใจ (Cognition process) กระบวนการนี้อาจเรียกได้ว่า “กระบวนการทางปัญญา” ซึ่งประกอบไปด้วยการเรียนรู้ การคิด และการจำ ตลอดจนการนำไปใช้ หรือเกิดการพัฒนาจากการเรียนรู้ นั้น ๆ ด้วยการรับการสัมผัสและการรับรู้ไปสู่การคิดและการ เข้าใจนี้เป็นระบบการทำงานที่มีความซับซ้อน และเป็นกระบวนการภายในทางจิตที่ศึกษาและสรุป เป็นคำอธิบายที่ชัดเจนได้

3. กระบวนการแสดงออก (Spatial behavior process) หลังจากที่ผ่านมาขั้นตอนของการรับรู้ และการคิดและเข้าใจ แล้วบุคคลจะมีอารมณ์ตอบสนองต่อสิ่งที่ได้รับรู้ นั้น แต่ยังไม่ได้แสดงออกให้ ผู้อื่นได้รับรู้ ยังคงเป็นพฤติกรรมที่อยู่ภายใน (Covert behavior) แต่เมื่อได้คิดและเลือกที่จะแสดง การตอบสนองให้บุคคลอื่นสังเกตได้เราเรียกว่า พฤติกรรมภายนอก (Overt behavior) ซึ่งพฤติกรรม ภายนอกนี้เป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมที่มีอยู่ทั้งภายในตัวบุคคลนั้น เมื่อมีปฏิกริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้า ใดสิ่งเร้าหนึ่ง การแสดงออกมาเพียงบางส่วนของที่มีอยู่จริงเช่นนี้ จึงเรียกว่า Spatial behavior

พฤติกรรมมนุษย์ มีองค์ประกอบ 7 ประการ (Cronbach, 1972)

1. ความมุ่งหมาย (Goal) เป็นความต้องการที่ทำให้เกิดกิจกรรมเพื่อสนองตอบความต้องการ ที่เกิดขึ้น ความต้องการบางอย่างสามารถตอบสนองได้ทันที แต่บางอย่างต้องใช้เวลาอันจึงบรรลุ ความต้องการได้

2. ความพร้อม (Readiness) คือ ระดับวุฒิภาวะหรือความสามารถที่จำเป็นในการทำกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการ

3. สถานการณ์ (Situation) เป็นเหตุการณ์ที่เปิดโอกาสให้เลือกทำกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการ

4. การแปลความหมาย (Interpretation) ก่อนที่จะทำกิจกรรมหนึ่งลงไป มนุษย์จะพิจารณาสถานการณ์ก่อนแล้วจึงตัดสินใจเลือกวิธีการที่เกิดความพึงพอใจมากที่สุดเพื่อตอบสนองความต้องการ

5. การตอบสนอง (Response) เป็นการกระทำกิจกรรมเพื่อสนองตอบความต้องการโดยวิธีการที่ได้เลือกแล้วในขั้นแปลความหมาย 6. ผลที่ได้รับหรือผลที่ตามมา (Consequence) เมื่อทำกิจกรรมแล้วย่อมได้รับผล

การกระทำนั้น ผลที่ได้รับอาจเป็นไปตามที่คาดคิดหรืออาจตรงข้ามก็ได้

7. ปฏิกริยาต่อความผิดหวัง (Reaction to thwarting) ในกรณีที่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้ มนุษย์ก็อาจจะย้อนกลับไปแปลความหมายของสถานการณ์และเลือกวิธีการใหม่

ภาณุวัฒน์ ศิวะสกุลราช (2557) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของพฤติกรรมของมนุษย์นั้นแยกออกมาเป็นปัจจัยย่อย ๆ เรียกว่าองค์ประกอบพฤติกรรม ได้แก่ การรับรู้ การเรียนรู้ การคิด

สติปัญญา เจตคติ อารมณ์ และความเชื่อ

1. การรับรู้ (Perception) เป็นการแปลความหมายจากการสัมผัส โดยเริ่มตั้งแต่การมีสิ่งเร้ามากระทบกับอวัยวะรับสัมผัสทั้งห้าและส่งกระแสประสาทไปยังสมองเพื่อการแปลความ

2. การเรียนรู้ (Learning) เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลอย่างค่อนข้างถาวรอันเป็นผลมาจากประสบการณ์หรือการฝึกฝน ไม่ใช่จากการตอบสนองของสัญชาตญาณ อุบัติเหตุหรือความบังเอิญ โดยกระบวนการเรียนรู้จะเป็นกระบวนการต่อเนื่องเชื่อมโยงจากการรับรู้

3. การคิด (Thinking) เป็นกระบวนการของสมอง ในการสร้างสัญลักษณ์ หรือภาพให้ปรากฏในสมองเพื่อเป็นตัวแทนของวัตถุ สิ่งจาง เหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ความสามารถ ในการคิดนั้นมีความสัมพันธ์ระดับสติปัญญา แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

3.1 ความคิดรวบยอด (Concept) เป็นลำดับขั้นที่เกิดจากการทำงานของสมองในการจัดกลุ่มหรือการสรุปรวมที่จะทำความเข้าใจในสิ่งของ บุคคล เรื่องราว ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับรู้หรือต่อความคิดเห็น เพื่อให้เกิดความชัดเจน ว่าคืออะไร

3.2 จินตนาการ (Imagination) เป็นการสร้างภาพขึ้นในสมองตามความนึกคิดของตนเอง เป็นผลมาจากการสะสมการรับรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมา ผสมกับความต้องการ ความสนใจ ความคาดหวังอารมณ์และความรู้สึกของบุคคล การจินตนาการในสิ่งเดียวกันของบุคคลแต่ละคนจะแตกต่างกันออกไป

4. สติปัญญา (Intelligence) เป็นความสามารถในตัวบุคคลที่จะทราบได้จากพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก ระดับของสติปัญญาสังเกตได้จากการแสดงออกที่มีความคล่องแคล่ว รวดเร็ว ความถูกต้อง ความสามารถในการคิด การแก้ปัญหาและการปรับตัว การใช้แบบทดสอบวัดสติปัญญาทำให้ทราบระดับสติปัญญาชัดเจนขึ้น

5. เจตคติ (Attitude) เป็นความรู้สึกที่แสดงออกมาในทางบวกหรือทางลบ เช่น พอใจหรือไม่พอใจ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ชอบหรือไม่ชอบ ต่อบุคคล หรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด สถานะนี้เป็นแรงที่จะกำหนดทิศทางของพฤติกรรมของบุคคลต่อเหตุการณ์ สิ่งของ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง

6. อารมณ์ (Emotion) เป็นสภาวะทางจิตใจ ที่มีต่อสิ่งเร้า ซึ่งมีผลต่อร่างกาย และการแสดงพฤติกรรมของบุคคล

7. ความเชื่อ (Beliefs) เป็นการยอมรับนับถือเชื่อมั่นในสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่อยู่บนพื้นฐานของความคิดเหตุผลที่สามารถพิสูจน์ได้ หรืออาจตั้งอยู่บนพื้นฐานของการยอมรับศรัทธาโดยปราศจากเหตุผลหรือการพิสูจน์ใดๆ จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดพฤติกรรม เราไม่อาจสังเกตความเชื่อได้โดยตรง แต่จะสังเกตได้จากพฤติกรรมที่บุคคลกระทำและสันนิษฐานว่าพฤติกรรมที่เกิดขึ้นนั้นเป็นผลมาจากความเชื่อ ความเชื่อไม่จำเป็นต้องมีเหตุผล แต่เป็นการกำหนดขึ้นจากสิ่งที่บุคคลต้องการจะเชื่อในสิ่งใด เขาสามารถเชื่อในสิ่งใด เขาสามารถเชื่อในอะไร และเขาถูกวางเงื่อนไขในสิ่งที่เชื่อมาอย่างไร อีกประการหนึ่งความเชื่อนั้นทำให้เขาตอบสนองความต้องการพื้นฐานได้

การวัดพฤติกรรม

การวัดพฤติกรรมเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและมีความหมายยิ่งขึ้น ควรใช้การวัดพฤติกรรมหลาย ๆ วิธี ดังนี้ (กุลิสรา สุวรรณที, 2550)

1. เจตนาเชิงพฤติกรรม (Behavioral intention) การวัดเจตนาเชิงพฤติกรรมของบุคคลคือการถามว่า เขาได้วางแผนที่จะทำอะไรบ้างในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น จะพาลูกไปฉีดวัคซีนหรือ เป็นต้น

2. การสังเกตพฤติกรรม (Behavioral observation) ใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมที่เราต้องศึกษาในสถานการณ์ทดลองหรือสถานการณ์จริง

3. ตัวบ่งชี้พฤติกรรม (Behavioral indicators) คือ การรวบรวมข้อมูลการกระทำต่าง ๆ เมื่อบุคคลได้แสดงพฤติกรรมแล้ว เช่น ต้องการรู้ว่าชาวบ้านต้องการดื่มเหล้าหรืออะไร ก็รวบรวมเหล้าหรือต่าง ๆ ที่มีขายในร้านค้าของหมู่บ้านว่ายี่ห้อใดขายได้มากที่สุด

การศึกษาตัวบ่งชี้พฤติกรรมนี้ อาจได้รับการสังเกตหลักฐานของพฤติกรรมได้ เพราะพฤติกรรมที่เกิดขึ้นมักจะมีร่องรอยเหลือไว้ให้สังเกต ซึ่งอาจจะติดตัวผู้กระทำพฤติกรรมหรืออยู่ในสิ่งของอื่น ๆ ร่องรอยที่ติดตัวบุคคลผู้กระทำพฤติกรรม เช่น รอยคราบบุหรี่ปั้นหรือที่ปลายนิ้วมือหรือหน้าตาเศร้าหมองเพราะมีเรื่องกั้มใจ เป็นต้น นอกจากนี้หลักฐานพฤติกรรมที่เป็นตัวบ่งชี้พฤติกรรมยังอาจหาได้จากเอกสารและระเบียบต่าง ๆ เช่น หลักฐานการจดทะเบียนสมรส จดหมาย เป็นต้น

4. การวัดพฤติกรรมทางอ้อม (Behavioral measures) คือ การให้บุคคลรายงานสถานการณ์นั้น ๆ

กระบวนการของพฤติกรรมบุคคล

กระบวนการของพฤติกรรม จะมีขั้นตอนของกระบวนการเกิดพฤติกรรม 3 กระบวนการ ดังนี้ (วิมลสิทธิ์ หรยางกูร, 2526 : 7-9)

1. กระบวนการรับรู้ (Perception) คือ กระบวนการที่รับข่าวสารจากสภาพแวดล้อมโดยผ่านทางระบบประสาทสัมผัส กระบวนการจึงรวมความรู้สึก (Sensation) ด้วย

2. กระบวนการรู้ (Cognition) คือ กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางจิตที่รวบรวม การเรียนรู้ การจำ การคิด กระบวนการทางจิตดังกล่าวย่อมรวมถึงการพัฒนาด้วย กระบวนการเรียนรู้ จึงเป็นกระบวนการทางปัญญาพร้อมกันในกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการรู้เกิดจากการตอบสนอง ทางด้านอารมณ์ (Affect) กั้นกระบวนการรับรู้ กระบวนการรู้ และกระบวนการทางอารมณ์เป็น พฤติกรรมภายใน

3. กระบวนการเกิดพฤติกรรมในสภาพแวดล้อม (Spatial behavior) คือ กระบวนการที่ บุคคลมีพฤติกรรมเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อม มีสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ผ่านการกระทำ สังเกตได้จาก ภายนอก เป็นพฤติกรรมภายนอก

การสังเกตพฤติกรรม

การสังเกตพฤติกรรมสามารถสังเกตได้ดังนี้ (สมาน มานะกิจ, 2539 : 12)

1. การสังเกตโดยตรง เป็นการสังเกตในขณะที่พฤติกรรมนั้น ๆ กำลังเกิดขึ้นอยู่การสังเกต โดยวิธีนี้มีข้อบกพร่องในแง่ที่ไม่สามารถจะให้ผู้ถูกสังเกตแสดงพฤติกรรมที่ผ่านไปแล้วเหมือนอย่างเดิม ได้อีก การสังเกตจึงต้องละเอียดรอบคอบทุกแง่ทุกมุมในขณะที่พฤติกรรมนั้น ๆ กำลังเกิดขึ้น การ สังเกตโดยตรงแบ่งตามลักษณะการสังเกตได้ดังนี้

1.1 สังเกตโดยการเข้าร่วมสังเกต กระทำตนเป็นเสมือนสมาชิกของกลุ่มนั้น ๆ เช่นเข้าไป อยู่ร่วมกับชาวบ้าน และบันทึกพฤติกรรมไปเรื่อย ๆ วิธีนี้ใช้กันมากในวิชามานุษยวิทยา (Anthropology) ในทางสาธารณสุขก็อาจใช้ได้ โดยการให้สาธารณสุขตำบลผู้ใกล้ชิดกับชาวบ้านเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ของชาวบ้าน โดยไม่ให้ชาวบ้านรู้ตัว

1.2 ลอบสังเกต ทำเป็นปิดบังซ่อนเร้น ผู้สังเกตอาจทำได้โดยใช้กล้องส่องทางไกลดู พฤติกรรม เช่น การสังเกตชีวิตสัตว์ป่าของนักนิยมนิพร หรืออาจทำได้โดยใช้กระจกทางเดียว (One-way mirror) ซึ่งด้านหนึ่งเป็นกระจกใสสามารถมองเห็นได้ ส่วนอีกด้านเป็นกระจกเงา ไม่สามารถ มองทะลุไปหลังกระจก ใช้สังเกตพฤติกรรม

2. การสังเกตทางอ้อม เป็นการสังเกตพฤติกรรมซึ่งผ่านการถ่ายทอดด้วยเครื่องมืออย่างใด อย่างหนึ่ง เช่น สังเกตจากการถ่ายทำภาพยนตร์ไว้

โดยสรุป ในการศึกษาการวัดพฤติกรรมบุคคลนั้น สามารถวัดพฤติกรรมได้จากการรับรู้ การ เรียนรู้ การคิดความเข้าใจ นำสู่การแสดงออกทางพฤติกรรมทั้งทางตรงและทางอ้อม สามารถ สังเกตเห็นและวัดได้จากการกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ ซึ่งอาจเกิดจากตัวบุคคลหรือสภาพแวดล้อม ทั้งนี้ ผู้ทำการศึกษาสามารถสร้างแบบวัดพฤติกรรมขึ้นเพื่อประเมินพฤติกรรมว่าพฤติกรรมที่กระทำนั้นเป็น พฤติกรรมในระดับเสียง หรืออันตราย สามารถกำหนดค่าคะแนนเพื่อทำการวัดพฤติกรรมได้

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภคและการตัดสินใจซื้อ

Kotler (1999) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer behavior) หมายถึง การกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดหาให้ได้มาแล้วซึ่งการใช้สินค้าและ บริการ ทั้งนี้หมายถึง กระบวนการตัดสินใจ และการกระทำของบุคคลที่เกี่ยวกับการซื้อและการ ใช้สินค้า โมเดลพฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer behavior model) เป็นการศึกษาถึงเหตุจูงใจ ที่ทำ ให้เกิดการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ โดยมีจุดเริ่มต้นจากการที่เกิดสิ่งกระตุ้น (Stimulus) ที่ทำให้เกิด

ความต้องการ สิ่งกระตุ้นผ่านเข้ามาในความรู้สึกนึกคิดของผู้ซื้อ (Buyer's black box) ซึ่งเปรียบเสมือนกล่องดำ ที่ผู้ผลิตและผู้ขายไม่สามารถคาดได้ ความรู้สึกนึกคิดของผู้ซื้อที่จะได้รับอิทธิพลจากลักษณะต่าง ๆ ของผู้ซื้อ แม้จะมีการตอบสนองของผู้ซื้อ (Buyer's response) หรือการตัดสินใจของผู้ซื้อ (Buyer's purchase decision)

1. พฤติกรรมของผู้ซื้อ ผู้ผลิต และผู้จำหน่ายสินค้าจะสนใจถึงพฤติกรรมของผู้บริโภค (Buyer behavior) ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการปฏิบัติการบริโภค ซึ่งหมายถึง การกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการด้วยเงิน และรวมทั้งกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งเป็นตัวกำหนดให้มีกระบวนการกระทำนี้ พฤติกรรมของผู้ซื้อที่เราหมายรวมถึงผู้ซื้อที่เป็นอุตสาหกรรม (Industrial buyer) หรือเป็นการซื้อบริษัทในอุตสาหกรรมหรือผู้ซื้อเพื่อขายต่อแต่พฤติกรรมของผู้บริโภคที่เราเน้นถึงการซื้อของผู้บริโภคเอง ปกติเรามักใช้คำว่า พฤติกรรมของลูกค้า (Customer behavior) แทนกันกับพฤติกรรมผู้ซื้อได้คำทั้งสองคือ พฤติกรรมผู้ซื้อและพฤติกรรมลูกค้านี้เป็นความหมายเหมือนกัน และค่อนข้างไปในแง่ลักษณะในทางเศรษฐกิจของการบริโภคมากกว่า

2. การซื้อและการบริโภค คำว่า พฤติกรรมผู้บริโภคนั้น ในความหมายที่ถูกต้อง มิใช่หมายถึงการบริโภค (Consumption) แต่หากหมายถึง การซื้อ (Buying) ของผู้บริโภค จึงเน้นถึงตัวผู้ซื้อเป็นสำคัญและที่ถูกต้องแล้ว การซื้อเป็นเพียงกระบวนการหนึ่งของการตัดสินใจและไม่สามารถแยกออกได้จากการบริโภคสินค้า ทั้งที่กระทำโดยตัวผู้ซื้อเองหรือบริโภคโดยสมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัวซึ่งมีผู้ซื้อทำตัวเป็นผู้แทนให้การซื้อแทนนั้น ผู้ซื้อแทนจะเป็นผู้ทำงานแทนความพอใจของผู้ที่จะบริโภคอีกต่อหนึ่ง ด้วยเหตุผลนี้เอง ผู้วิเคราะห์การตลาดจึงต้องระวังอยู่เสมอถึงความสัมพันธ์นั้น

การตัดสินใจ

1. การรับรู้ถึงความต้องการหรือปัญหา (Problem/ Need recognition) ในขั้นตอนแรก ผู้บริโภคจะตระหนักถึงปัญหา หรือความต้องการในสินค้าหรือการบริการซึ่งความต้องการหรือปัญหานั้นเกิดขึ้นมาจากความจำเป็น (Needs) ซึ่งเกิดจาก

1.1 สิ่งกระตุ้นภายใน (Internal stimuli) เช่น ความรู้สึกหิวข้าว กระจายน้ำ เป็นต้น

1.2 สิ่งกระตุ้นภายนอก (External stimuli) อาจเกิดจากการกระตุ้นของส่วนประสมทางการตลาด (4 P's) เช่น เห็นขนมเค้กน่ากิน จึงรู้สึกหิว, เห็นโฆษณาสินค้าในโทรทัศน์-กิจกรรมส่งเสริมการตลาดจึงเกิดความรู้สึกอยากซื้อ อยากได้, เห็นเพื่อนมีรถใหม่แล้วอยากได้ เป็นต้น

2. การแสวงหาข้อมูล (Information Search) เมื่อผู้บริโภคทราบถึงความต้องการในสินค้าหรือบริการแล้ว ลำดับขั้นต่อไปผู้บริโภคก็จะทำการแสวงหาข้อมูล เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจโดยแหล่งข้อมูลของผู้บริโภค แบ่งเป็น

2.1 แหล่งบุคคล (Personal sources) เช่น การสอบถามจากเพื่อน ครอบครัว คนรู้จักที่มีประสบการณ์ในการใช้สินค้าหรือบริการนั้น ๆ

2.2 แหล่งทางการค้า (Commercial sources) เช่น การหาข้อมูลจากโฆษณาตามสื่อต่างๆ พนักงานขาย ร้านค้า บรรจภัณฑ์

2.3 แหล่งสาธารณชน (Public sources) เช่น การสอบถามจากรายละเอียดของสินค้าหรือบริการจากสื่อมวลชน หรือองค์กรคุ้มครองผู้บริโภค

2.4 แหล่งประสบการณ์ (Experiential sources) เกิดจากการประสบการณ์ส่วนตัวของผู้บริโภคที่เคยทดลองใช้ผลิตภัณฑ์นั้น ๆ มาก่อน

3. การประเมินทางเลือก (Evaluation of alternatives) เมื่อได้ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 2 แล้วในขั้นต่อไปผู้บริโภคก็จะทำการประเมินทางเลือก โดยในการประเมินทางเลือกนั้น ผู้บริโภคต้องกำหนดเกณฑ์หรือคุณสมบัติที่จะใช้ในการประเมิน เช่น ยี่ห้อ ราคา รูปแบบ บริการหลังการขาย ราคาขายต่อหน่วย เป็นต้น

4. การตัดสินใจซื้อ (Purchase decision) หลังจากที่ได้ทำการประเมินทางเลือกแล้วผู้บริโภคนั้นก็จะเข้าสู่ขั้นของการตัดสินใจซื้อ ซึ่งต้องมีการตัดสินใจในด้านต่าง ๆ ดังนี้

4.1 ด้านผลิตภัณฑ์

4.2 ด้านตราสินค้า

4.3 ด้านร้านค้า

4.4 ด้านเวลา

4.5 ด้านปริมาณ

5. พฤติกรรมภายหลังการซื้อ (Post purchase behavior) หลังจากที่ถูกค้าได้ทำการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการไปแล้วนั้น นักการตลาดจะต้องทำการตรวจสอบความพึงพอใจภายหลังการซื้อ ซึ่งความพึงพอใจนั้นเกิดขึ้นจากการที่ถูกค้าทำ

จากแนวคิดการตัดสินใจ สรุปได้ว่า การตัดสินใจ เป็นกระบวนการที่ผู้บริโภคตัดสินใจว่าจะซื้อผลิตภัณฑ์หรือบริการใด ภายใต้การรับรู้ถึงความต้องการหรือปัญหาหรือความจำเป็น ซึ่งเกิดจากสิ่งกระตุ้นภายในและสิ่งกระตุ้นภายนอก โดยมีปัจจัยในการแสวงหาข้อมูล ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับตัวสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ ข้อมูลจากแหล่งบุคคล แหล่งทางการค้า แหล่งสาธารณชน แหล่งประสบการณ์ รวมทั้งข้อมูลจากด้านสังคม และกลุ่มทางสังคม ทศนคติของผู้บริโภค เวลาและโอกาส โดยการประเมินทางเลือก เช่น ยี่ห้อ ราคา รูปแบบ บริการหลังการขาย ราคาขายต่อหน่วย เป็นต้น

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้และการรับรู้

ความหมายของความรู้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ว่า “ความรู้” คือ สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะความเข้าใจหรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากประสบการณ์สิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิดหรือการปฏิบัติองค์วิชาในแต่ละสาขา

ความรู้ (Knowledge) ยังหมายถึง การใช้ข้อมูลและสารสนเทศที่มีคุณค่าซึ่งมีการนำประสบการณ์ วิจารณ์ญาณ ความคิด ค่านิยม และปัญหาของมนุษย์มาวิเคราะห์ เพื่อนำไปใช้ในการทำงานหรือการแก้ปัญหา ความรู้จะช่วยตอบคำถามว่า “อย่างไร” (How questions) ทำให้เข้าใจรูปแบบของความสัมพันธ์

ความรู้ (Knowledge) จะเป็นภูมิปัญญา หรือ Wisdom เมื่อความรู้นั้นนำไปใช้เพื่อการตัดสินใจในประเด็นที่สำคัญ หรือ ระบุว่าความรู้ที่ผ่านการปฏิบัติและพิสูจน์ว่าได้ผลมาอย่างยาวนาน ซึ่งการนำเอาข้อมูลมาองรวมกันไม่ได้ทำให้เกิดข่าวสารมาองรวมกันไม่ได้เป็นความรู้การนำเอาความรู้มา

กองรวมกันไม่ได้เป็นปัญญา เพราะข่าวสาร ความรู้ ปัญญา มีอะไรที่มากกว่าการนำเอาส่วนประกอบต่าง ๆ

ความรู้ (Knowledge) ที่ชัดแจ้งหรือที่เขียนระบุไว้ หมายถึง ความรู้ที่สามารถถ่ายทอดในภาษาที่เป็นทางการและเป็นระบบ ในทางกลับกันความรู้ฝังลึกนั้นมีลักษณะที่ขึ้นกับบุคคลซึ่งทำให้การระบุอย่างเป็นทางการและการสื่อสารทำได้

ความรู้ หมายถึง เรื่องที่เกี่ยวกับการระลึกถึงสิ่งเฉพาะ วิธีการและกระบวนการต่าง ๆ โดยเน้นในเรื่องของกระบวนการทางจิตวิทยาของความจำ อันเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงเกี่ยวกับการจัดระเบียบ

ประเภทของความรู้

แนวคิดในการแบ่งประเภทความรู้ที่น่าสนใจและได้รับความนิยมน้อยกว่าหลายเป็นของ Polanyi and Nonaka (1991) โดยเป็นแนวคิดที่แบ่งความรู้ออกเป็น 2 ประเภท คือ

ความรู้ทั่วไป หรือความรู้ชัดแจ้ง (Explicit knowledge) เป็นความรู้ที่สามารถรวบรวมถ่ายทอดได้ โดยผ่านวิธีต่าง ๆ เช่น การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ทฤษฎี คู่มือต่าง ๆ และบางครั้งเรียกว่าเป็นความรู้แบบรูปธรรม การจัดการความรู้เด่นชัด จะเน้นไปที่การเข้าถึงแหล่งความรู้ ตรวจสอบ และตีความได้เมื่อนำไปใช้แล้วเกิดความรู้ใหม่ ก็นำมาสรุปไว้ เพื่อใช้อ้างอิง หรือให้ผู้อื่นเข้าถึงได้ต่อไป

ความรู้เฉพาะตัว หรือความรู้ที่ฝังอยู่ในคน (Tacit knowledge) เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ พรสวรรค์ หรือ สัญชาตญาณ ของแต่ละบุคคลในการทำความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ เป็นความรู้ที่ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดหรือลายลักษณ์อักษรได้โดยง่าย เช่น ทักษะ ในการทำงาน งานฝีมือ การจัดการความรู้ซ่อนเร้น จะเน้นไปที่การจัดเวทีเพื่อให้มีการแบ่งปันความรู้ที่อยู่ในตัวผู้ปฏิบัติทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันอันนำไปสู่การสร้างความรู้ใหม่ที่แต่ละคนสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ต่อไป

ซึ่งความรู้ 2 ประเภทนี้จะเปลี่ยนสถานภาพ สลับปรับเปลี่ยนไปตลอดเวลา บางครั้ง Tacit ก็ออกมาเป็น Explicit และบางครั้ง Explicit ก็เปลี่ยนไปเป็น Tacit จากความรู้ทั้ง 2 ประเภท สัดส่วนของความรู้ในองค์กรจะพบว่า ส่วนใหญ่เป็นความรู้แบบฝังลึกมากกว่าความรู้แบบชัดแจ้ง สัดส่วนได้ประมาณ 80 : 20 ซึ่งเปรียบเทียบได้กับภูเขาน้ำแข็ง ส่วนที่พ้นเหนือน้ำสามารถมองเห็นชัดเจนเปรียบได้กับความรู้แบบชัดแจ้งซึ่งเป็นส่วนน้อยมากเมื่อเทียบกับส่วนที่จมอยู่ใต้น้ำเปรียบได้กับความรู้ฝังลึก

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติและความเชื่อ

ทัศนคติ

ทัศนคติ เป็นแนวความคิดที่มีความสำคัญมากแนวหนึ่งทางด้าน จิตวิทยาสังคม และการสื่อสาร และมีการใช้คำนี้กันอย่างแพร่หลาย สำหรับการนิยามคำว่า “ทัศนคติ” ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายไว้ดังนี้

Roger (1978, pp. 208-209 อ้างถึงใน สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2533 : 122) ได้กล่าวถึงทัศนคติ ว่าเป็นดัชนีชี้ว่าบุคคลนั้นคิดและรู้สึกอย่างไรกับคนรอบข้าง วัตถุหรือสิ่งแวดล้อมตลอดจนสถานการณ์ต่าง ๆ โดย ทัศนคตินั้นมีรากฐานมาจาก ความเชื่อที่อาจส่งผลถึงพฤติกรรมในอนาคตได้

ทัศนคติจึงเป็นเพียงความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าและเป็นมิติของการประเมินเพื่อแสดงว่า ชอบหรือไม่ชอบต่อประเด็นหนึ่ง ๆ ซึ่งถือเป็น การสื่อสารภายในบุคคล (Interpersonal communication) ที่เป็นผลกระทบมาจากการรับสารอันจะมีผลต่อพฤติกรรมต่อไป

Rosenberg and Hovland (1960, p. 1) ได้ให้ความหมายของ ทัศนคติ ไว้ว่า ทัศนคติโดยปกติสามารถนิยามว่าเป็นการจูงใจต่อแนวโน้มในการตอบสนองอย่างเฉพาะเจาะจงกับสิ่งที่เกิดขึ้น

Kendler (1963, p. 572) กล่าวว่า ทัศนคติ หมายถึง สภาวะความพร้อมของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมออกมาในทางสนับสนุน หรือต่อต้านบุคคล สถาบัน สถานการณ์ หรือแนวความคิด

ทัศนคติเป็นการกำหนดของพฤติกรรมเพราะว่าเกี่ยวข้องกับความรู้ บุคลิกภาพ และการจูงใจ ทัศนคติเป็นความรู้สึกทั้งในทางบวกและในทางลบ เป็นภาวะจิตใจของการเตรียมพร้อมที่จะเรียนรู้ และถูกปรับตัวให้เข้ากับองค์การ โดยประสบการณ์ที่ใช้อิทธิพลที่มีลักษณะเฉพาะต่อการตอบสนองของบุคคลไปสู่บุคคล สิ่งของ และสถานการณ์ของแต่ละบุคคลหรืออาจกล่าวได้ว่าทัศนคติเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรา และมีอิทธิพลอย่างมากต่อสิ่งที่เราสนใจ สิ่งที่เราจดจำ และการแปลความหมายข้อมูลไม่ว่าจะเป็นบุคคล สิ่งของ การกระทำ สถานการณ์ และอื่น ๆ รวมถึงท่าทีที่แสดงออก อันมุ่งถึงสภาพจิตใจที่มีต่อสิ่งเร้าสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มีแนวโน้มต่อการตอบสนองทางด้านอารมณ์ โดยเป็นความรู้สึกที่ชอบหรือไม่ชอบ ถูกใจหรือไม่ถูกใจ ดีหรือไม่ดี สนใจหรือไม่สนใจ อันเป็นผลมาจากการประเมินสิ่งที่เป็นสิ่งเร้า และสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวบุคคลนั่นเอง

ทัศนคติมีลักษณะที่เป็นนามธรรม และเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการแสดงออกทางด้านปฏิบัติแต่ไม่ใช่แรงจูงใจและแรงขับ หากเป็นสภาพแห่งความพร้อมที่จะโต้ตอบและแสดงให้ทราบถึงแนวทางของการตอบสนองของบุคคล ทัศนคติจึงนับได้ว่าเป็นปัจจัยหนึ่ง ซึ่งมีอิทธิพลต่อการกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม และมีผลต่อแบบของพฤติกรรมที่แสดงออกมา ซึ่งเป็นส่วนที่เราสามารถสังเกตเห็นได้

ความเชื่อและจารีตประเพณีปฏิบัติเกี่ยวกับเครื่องตีมแอลกอฮอล์

อานนท์ อภาภิรมย์ (2525 : 103) อธิบายว่า จารีต คือ ประเพณีที่ถือสืบต่อกันมานาน จารีตประเพณี (Mores) จึงเป็นประเพณีที่สำคัญต่อสวัสดิภาพของสังคม และมีลักษณะบังคับให้สมาชิกของสังคมต้องปฏิบัติตามหรือดเว้นปฏิบัติ หากผู้ใดฝ่าฝืนก็จะมีผลที่จารีตประเพณีได้กำหนดโทษไว้สอดคล้องกับ ยุทธ ศักดิ์เดชยนต์ (2527 : 9) ที่อธิบายว่าจารีตประเพณี เป็นแนวความประพฤติที่นับถือและปฏิบัติสืบต่อกันมาช้านาน โดยไม่ต้องมีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรบุคคลที่ฝ่าฝืนจารีตประเพณีจะได้รับโทษด้วยคำติเตียนจากสมาชิกรวมสังคม ก่อให้เกิดความสำนึก และละอายต่อใจของตนเอง

ร. แลงการ์ด (2526 : 1) อธิบายว่า วิวัฒนาการจากความเชื่อ จารีตประเพณีจนเป็นกฎหมายเกี่ยวกับสุราจากความเชื่อ ที่ได้รับอิทธิพลจากศาสนา หรือประเพณีปฏิบัติที่บอกเล่าต่อกันมานานแล้ว จึงมีการพัฒนาเป็นจารีต มีพัฒนาการความคิด จึงก่อให้เกิดระเบียบความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันขึ้นทีละน้อย ๆ และเพิ่มมากขึ้นจนกลายเป็นข้อบังคับของความเกี่ยวพันระหว่างกันในสังคม

อานนท์ อภาภิรมย์ (2525 : 67-70) อธิบายว่า ความเชื่อและจารีตปฏิบัติในสมัยโบราณมนุษย์ในสมัยดึกดำบรรพ์ เมื่อประสบเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นทั้งความกลัวแปลกประหลาดเกี่ยวกับปรากฏการณ์ธรรมชาติ เช่น ความมืด สว่าง ดวงอาทิตย์ พายุพัด ไฟแลบไฟไหม้ป่า แผ่นดินไหว เป็น

ต้น จึงเกิดความเชื่อทางไสยศาสตร์ หรือระบบมายาศาสตร์ ที่เชื่อเกี่ยวกับโชคกลางหรือผีสาม อันเป็นความเชื่อจากความเขลา

กิริติ บุญเจือ (2529 : 99) อธิบายว่า สุรายังเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในพิธีมหาบูชามิสซา ของชาวคริสต์คาทอลิก หรือกลุ่มลัทธิมหาสนิท เพราะเป็นการรื้อฟื้นอาหารค้ำมือสุดท้าย อันเป็นพินัยกรรมยิ่งใหญ่ที่พระเยซูได้ทรงประทานแก่มวลมนุษย์ พระองค์ทรงสัญญาไว้ว่าจะทรงประทับอยู่ท่ามกลางผู้ชุมนุมกัน ในนามพระองค์ และจะทรงประทับในปังและเหล้าองุ่นที่ผ่านพิธีกรรมตามที่พระองค์ได้กำหนดไว้ ดังนั้น ผู้ที่รับประทานปังและ/หรือเหล้าองุ่นย่อมได้รับพระเยซูเข้าประทับในจิตใจ เป็นสัญญาว่าร่วมชีวิตรักเสียดสละด้วยกันอย่างลึกซึ้งจริงจัง เพราะเหล้าองุ่นเสกเปรียบเสมือนพระโลหิตพระเยซู ปังเสก แทนพระกาย

อรธ นันทจักร (2531 : 12-16) อธิบายว่า สุรายังใช้เป็นสิ่งของในการสมมา หรือค่าปรับสินไหม ในสมัยโบราณ ดังปรากฏในฮิตคองของชาวอิสราเอลโบราณว่าถ้าใครปล่อยให้ช่าง ม้า ไปกัดกินต้นข้าวในนาคนอื่นจนเกิดความเสียหาย ต้องมีการปรับไหมเป็นเงินและมีเหล้าเป็นของสมมา “ช่างม้าตกเข้ากล่า ไชนากินสินคิน ให้พิจารณาหมदन้อยมาก ต่ำสูงท่อใด ผิกินเข้าแอกให้แบ่งเงินสลึงหนึ่งเหล้าไหโกโต” เป็นต้น

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) (2538 : 221) อธิบายถึงหลักคำสอนศาสนาเกี่ยวกับสุราว่า สุรานั่นเป็นสิ่งต้องห้ามสำหรับบรรพชิต และเป็นข้อควรละเว้นในกลุ่มฆราวาส ดังปรากฏในเบญจศีลข้อที่ห้า ของพุทธศาสนาและการดื่มสุรา จัดว่าเป็นอบายมุข อันเป็นทางแห่งความเสื่อม ความหายนะ เป็นบ่อเกิดของความประมาทพลั้งพลาดมัวเมาเนื่องจากใช้สิ่งเสพติด ทำให้เสียดสละสัมปชัญญะ

สนิท สมัครการ (2539 : 1-4) อธิบายว่า อิทธิพลของความเชื่อและพฤติกรรมที่ปรากฏแพร่หลายในสังคมดั้งเดิมและสังคมโบราณก่อนยุควิทยาศาสตร์ คือ ความเชื่อเกี่ยวกับวิญญาณซึ่ง Edward B. Tylor บิดาของมานุษยวิทยาสสมัยใหม่เรียกว่า “ลัทธิวิญญาณ” ซึ่งความเชื่อนี้เป็นส่วนประกอบอย่างหนึ่งของศาสนา และอีกส่วนหนึ่งคือพิธีกรรม (Rites) ดังนั้น ในแต่ละศาสนาจึงต้องมีพิธีกรรมปฏิบัติ ยิ่งถ้าเป็นกลุ่มที่เชื่อในลัทธิวิญญาณแล้ว จะมีพิธีการบวงสรวงเช่นไหว้ภูต ผี ปีศาจ รวมทั้งการบูชาวิญญาณในรูปแบบต่าง ๆ เพราะคิดว่าวิญญาณเหล่านั้นจะรับรู้ถึงการกระทำของคน หนึ่งในเครื่องเช่นไหว้ บูชาวิญญาณ มักจะมีสุราอยู่ด้วย เพราะเชื่อว่าเหล้าแทนความบริสุทธิ์ ความซื่อสัตย์

อุดม บัวศรี (2540 : 37-124) อธิบายว่าในวัฒนธรรมทางคตินิยม (Moral Culture) ของชาวชนบท ในส่วนคติเกี่ยวกับความเชื่อที่ถือเป็นแนวทางหรือคติของการดำเนินชีวิต เช่น ความเชื่อเรื่องตาแอก ปูตา เรื่องผีและเทวดา การถือโชคกลาง คาถาอาคม เป็นต้น จึงเกิดมีพิธีเลี้ยงผี พิธีบายศรีสู่ขวัญ ในพิธีดังกล่าวจะมี “เหล้า” อยู่ในส่วนประกอบของเครื่องเช่นไหว้หรือพานในการบายศรี เลือกว่า “น้ำผีพาย” หรือ “กำมิมพาย” อันเป็นน้ำบริสุทธิ์ ถือว่าศักดิ์สิทธิ์ เพื่อใช้ขับไล่เสนียดจัญไร นอกจากนั้นยังปรากฏในฮิตที่ 6 อันเป็นฮิตที่จัดทำกันในเดือนหก ที่มีบุญบวชนาค บุญกองฮอด (สร่งน้ำพระสงฆ์) และบุญบังไฟ ในบุญบังไฟนี้เองที่มีการละเล่นสนุกสนานของหนุ่มสาวไปกับความหวาดเสียวจากการฟ้อนของพวกขี้เหล้า ที่เรียกว่า “ฟ้อนเซ็ง ฟ้อนกินเหล้า” ตัวอย่างคำร้อง เช่น “ขอเหล้าเด็ดให้ข้อยสักโอ ขอเหล้าโทให้ข้อยสักขวด” เป็นต้น

วิชัย โปษยะจินดา และคณะ (2544 : 5) อธิบายว่าความเชื่อในยุคปัจจุบันนี้ผู้ชายเชื่อว่าดื่มเหล้าแล้วจะช่วยให้ใจกล้าทำบางสิ่งบางอย่าง “กินเหล้ายอมใจ” ช่วยให้หมีเพื่อน มีสังคม ส่วนผู้หญิงเชื่อ

ว่าการกินเหล้าทำให้หญิงหลังคลอดนมดลูกเข้าอู่เร็วขึ้น เพราะการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะช่วยให้ การหมุนเวียนเลือดในร่างกายดีขึ้น ในด้านขนบธรรมเนียม ประเพณีและค่านิยมของสังคมส่วนใหญ่ ถือปฏิบัติ มีส่วน ผลักดันให้คนไทยดื่มสุรา เช่น การนิยมดื่มสุราในเทศกาลปีใหม่ สงกรานต์ ถือว่าเป็น การเฉลิมฉลองงานแต่งงาน งานศพ มีการดื่มสุรามากเพื่อให้มีคอนอยู่เป็นเพื่อน “ศพ” จนถึงรุ่งเช้า งานต่าง ๆ นี้ เจ้าภาพจะจัดเตรียมสุราไว้อย่างมากมาย เพราะถ้าเตรียมไม่พอ ถือว่า “เสียหน้า”

เบญจมาศ ดวงจำปา (2547 :11-26) กล่าวว่า กลุ่มเกษตรกรบางกลุ่มมีความเชื่อว่าเหล้าช่วย ในการกระตุ้นร่างกายให้ทำงานได้ดี ดั่งมีงานวิจัยในจังหวัดขอนแก่นที่พบว่าชาวนาดื่มเหล้าหลังจากใช้ ยาฆ่าแมลง โดยเฉพาะเหล้ากลั่นจะช่วยขับไล่ หรือชะล้าง กำจัดพิษจากสารเคมีออกจากร่างกาย

ธัญรัตน์ แจ่มใส และศรณรงค์ ปล่องทอง (2561) กลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนศรีสะเกษที่ เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่า มีความเชื่อว่า สุราเป็นยารักษาโรค อาทิเช่น สุราขาว 40 ดีกรีหมักผสมกับสมุนไพรรากไม้สกัดให้ดื่มแล้วนำไปบริโภค เรียกว่า เหล้าดอกยา มีสรรพคุณช่วยบำรุงร่างกาย บำรุงโลหิต บรรเทาอาการปวดเมื่อย ใน กลุ่มสตรีมีครรภ์จะช่วยในการขับ น้ำคาวปลา และยังช่วยขับเลือดเสียออกจากร่างกายในกรณีที่เกิด อุบัติเหตุโดยผสมกับน้ำตาลทรายขาว 1-2 ซ้อน ดื่มทันทีที่เกิดอุบัติเหตุ สุราขาวผสมกับสมุนไพรใน ป่าช่วยรักษาและบรรเทา อาการบาดเจ็บภายนอก สัตว์มีพิษกัดต่อยเช่น พิษแมงป่อง ตะขาบ งู และสัตว์มีพิษอื่น ๆ สุรา ช่วยสร้างความอบอุ่นแก่ร่างกาย โดยเฉพาะในฤดูหนาว และในอดีตสุราช่วย ป้องกันโรคระบาดที่ เกิดขึ้นในพื้นที่ชายแดนได้ดี โดยเฉพาะโรคอหิวาตกโรคหรือโรคระบาดอื่น ๆ ในกลุ่มกลุ่มชาติพันธุ์ เขมร และกวย(ส่วย) สุราขาวหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบหลัก สำคัญในพิธีกรรมแซน หรือ พิธีเซ่นไหว้ต่าง ๆ เนื่องจากมีความเชื่อว่าสุราขาวเปรียบเหมือนน้ำบริสุทธิ์เมื่อนำมาถวายบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์จะช่วยให้เกิดมงคลแก่ชีวิต ครอบครัวและชุมชน สุราเป็นเครื่องมือในการสร้างความสัมพันธ์ ที่ดีระหว่างบุคคล กลุ่ม ชุมชน เมื่อนำมาใช้เป็นเครื่องดื่มในต้อนรับแขกผู้มาเยือน เพราะเป็นการแสดง ถึงความมีน้ำใจของผู้ให้ ในกลุ่มผู้สูงอายุมีความเชื่อว่าการดื่มสุราโดยเฉพาะสุราขาวก่อนมื้ออาหารจะ ช่วยเจริญอาหาร ในกลุ่มวัยแรงงานการดื่มสุราจะช่วยให้เลือดลมสูบฉีด ร่างกายกระปรี้กระเปร่าสดชื่น สามารถทำงานได้ปกติไม่เมื่อยล้า

กล่าวโดยสรุป ในการศึกษาว่าความเชื่อและจารีตประเพณีปฏิบัติเกี่ยวกับเหล้าหรือเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ ในวัฒนธรรมทางคตินิยม (Moral Culture) ของชาวชนบท ในส่วนคตินิยมที่ถือเป็นแนวทางหรือคติของการดำเนินชีวิต เช่น ความเชื่อเรื่องตาแฮก ปูตา เรื่องผีและเทวดา การถือโชคกลาง คาลาอาคม เป็นต้น เหล้า (สุรา) เป็นหนึ่งในส่วนประกอบของเครื่องเซ่นไหว้ หรือใช้ในพิธีกรรมต่าง ๆ หรือบูชาวิญญาณ ของ กลุ่มชน ชาติพันธุ์ต่าง ๆ มักจะมีสุราอยู่ด้วย เพราะเชื่อว่าเหล้าแทนความบริสุทธิ์ ความซื่อสัตย์ เหล้าอันเป็นน้ำบริสุทธิ์ที่ถือว่าศักดิ์สิทธิ์

แนวคิดเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และเหล้าขาว

จากการทบทวนวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นแนวคิดเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์และเหล้าขาวสามารถสรุปได้ดังนี้คือ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ALCOHOL) หมายถึง เครื่องดื่มที่มีเอทิลแอลกอฮอล์ (Ethanol) เป็นส่วนประกอบที่ผสมอยู่ ได้แก่ เหล้า เบียร์ ไวน์ เหล้าขาว เหล้าแดง สาโท เหล้าอู เหล้าแช่ น้ำตาลเมา แชมเปญ วิสกี้ ค็อกเทล หรือสุราไทยและ

ต่างประเทศทุกชนิดเมื่อบริโภคเข้าไปแล้วจะส่งผลทำให้ร่างกายและจิตใจได้รับอันตรายและส่งผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจ ตลอดจนนำมาซึ่งปัญหาต่าง ๆ มากมาย ทั้งนี้ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถแบ่งเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ 1) เบียร์ (Beer) หมายถึง เครื่องดื่มแอลกอฮอล์หลายรูปแบบที่ผ่านกระบวนการหมักผลิตภัณฑ์พวกธัญพืช ทั้งนี้ เบียร์มีสารอาหารหลายชนิด เช่น คาร์โบไฮเดรต โปรตีน แคลเซียม แมกนีเซียม ฟอสฟอรัส โซเดียม สังกะสี วิตามินบี 1 วิตามินบี 12 และไบโอติน 2) เหล้า (Spirits) หมายถึง เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผ่านกระบวนการกลั่นจนได้แอลกอฮอล์ไม่น้อยกว่า 20% โดยปริมาตร ได้แก่ เหล้าขาว สุรากลั่น สุราผสม เหล้าปรุงพิเศษ และ 3) ไวน์ (Wine) หมายถึง เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผลิตจากองุ่น แต่ยังมีไวน์ที่ผลิตจากผลไม้ชนิดอื่น ๆ รวมถึงธัญพืช ซึ่งจะเรียกชื่อตามวัตถุดิบที่นำมาผลิตนั้น ๆ เช่น ไวน์แอปเปิ้ล ไวน์เชอรี่ เป็นต้น สำหรับความหมายของเหล้าขาวหรือสุราขาวนั้นคือ สุรากลั่นที่ปราศจากเครื่องย้อมหรือสิ่งปรุงแต่ง มีแรงแอลกอฮอล์ต่ำกว่า 80 ดีกรี ทั้งนี้เหล้าขาวหรือสุราขาวถือได้ว่าเป็นสุราที่มีการผลิตมากที่สุดประมาณร้อยละ 50 ของการผลิตทั้งหมด มีดีกรีตั้งแต่ 28 ดีกรีถึง 60 ดีกรี

1. พฤติกรรมการดื่มเหล้าขาว

จากการทบทวนวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นพฤติกรรมการดื่มเหล้าขาวสามารถสรุปได้ดังนี้คือ คำว่าพฤติกรรม หมายถึง อากัปกิริยา การกระทำหรือการแสดงออกของแต่ละบุคคลต่อสถานการณ์หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งนี้เป็นปฏิกริยาที่สามารถสังเกตได้และสังเกตไม่ได้ เช่น การเคลื่อนไหว การเดิน การวิ่ง ความสนใจและความชอบ เป็นต้น ดังนั้นพฤติกรรมการดื่มเหล้าขาวจึงหมายถึงการกระทำหรือการแสดงออกถึงปริมาณความถี่ในการบริโภคหรือดื่มเหล้าขาว

2. สถานการณ์การดื่มชาในระดับประเทศและในชุมชนอีสาน

จากการทบทวนวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสะท้อนให้เห็นว่าจากหลักฐานทางวิชาการทั้งในประเทศและทั่วโลกในการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง อุบัติเหตุ อันตรายต่าง ๆ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ การทำร้ายร่างกาย ตลอดจนการเกิดอุบัติเหตุความรุนแรงต่าง ๆ ปรากฏผลชัดเจนว่าการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เป็นส่วนผสมไม่ว่าในรูปแบบใด เช่น เบียร์ สุรา ไวน์ ฯลฯ ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดภาวะและโรคต่าง ๆ ดังกล่าว อันส่งผลทำให้คนไทยป่วยและตายก่อนวัยอันควรเป็นจำนวนมากในแต่ละปี และประเทศชาติต้องสูญเสียทรัพยากรมนุษย์อันมีคุณค่ายิ่ง (ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, 2560 : 5) สำหรับกรณีประเทศไทยถึงแม้ว่าจะมียุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติเป็นยุทธศาสตร์เพื่อจัดการปัญหาจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการควบคุมขนาดและความรุนแรงของปัญหาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมไทย โดยมีเป้าหมายเชิงกลไกของนโยบาย 4 ประการ คือ 1) ควบคุมและลดปริมาณการบริโภคของสังคม 2) ปกป้องนักดื่มหน้าใหม่และควบคุมความชุกของผู้บริโภค 3) ลดความเสี่ยงจากการบริโภคทั้งมิติของปริมาณการบริโภค รูปแบบการบริโภค และพฤติกรรมหลังการบริโภค และ 4) จำกัดและควบคุมความรุนแรงของปัญหาจากการบริโภค (อุดมศักดิ์ แซ่โง้ว, พลเทพ วิจิตรคุณากร และสาวิตร์ อัจฉนากรกรชัย, 2559 : 1) แต่จากผลการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2560 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า จากจำนวนประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปทั้งสิ้น 55.9 ล้านคน เป็นผู้ที่ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรอบปีที่แล้วประมาณ 15.9 ล้านคน (ร้อยละ 28.4) โดยเป็นผู้ที่ดื่มสม่ำเสมอ 6.98 ล้านคน (ร้อยละ 12.5) และเป็นผู้ที่ดื่มนาน ๆ ครั้ง 8.91 ล้านคน (ร้อยละ

15.9) กลุ่มอายุ 25-44 ปี มีอัตราการดื่มสุราสูงสุด (ร้อยละ 36.0) กลุ่มอายุ 20-24 ปี และ 45-49 ปี มีอัตราการดื่มสุราใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 33.5 และ 31.1 ตามลำดับ) กลุ่มผู้สูบบุหรี่ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) มีอัตราการดื่มสุราร้อยละ 15.2 สำหรับกลุ่มเยาวชน (อายุ 15-19 ปี) มีอัตราการดื่มสุราต่ำสุด (ร้อยละ 13.6) เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างสม่ำเสมอในรอบปีที่ผ่านมา พบว่าจังหวัดที่มีอัตราผู้ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สม่ำเสมอ เกินกว่าร้อยละ 40 มีจำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย (ร้อยละ 45.3) จังหวัดลำพูน (ร้อยละ 44.1) จังหวัดพะเยา (ร้อยละ 44.0) จังหวัดน่าน (ร้อยละ 42.4) และ จังหวัดสุรินทร์ (ร้อยละ 40.6) สำหรับแนวโน้มการดื่มสุราในประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ในภาพรวมยังไม่ชัดเจน หากเปรียบเทียบกับผลสำรวจครั้งก่อน (ปี 2558) ก็ยังถือว่าลดลงอย่างเห็นได้ชัด โดยในภาพรวมลดลง ร้อยละ 5.6 สัดส่วนผู้ชายที่ดื่มลดลงมากกว่าผู้หญิง อัตราการดื่มของผู้ชายลดลงร้อยละ 56.6 เป็นร้อยละ 47.5 (ลดลงร้อยละ 9.1) อัตราการดื่มของผู้หญิงลดลงจากร้อยละ 13.0 เป็นร้อยละ 10.6 (ลดลงร้อยละ 2.4) ทั้งนี้จากข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ดังกล่าวจึงเห็นว่าเป็นเรื่องจำเป็นอย่างมากที่ต้องดำเนินการวิจัยเพื่อค้นหารูปแบบและมาตรการการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เหมาะสมต่อไป

การตลาดและโฆษณาของธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

(1) การตลาดและโฆษณาของธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับชาติ

ธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นธุรกิจที่ประเภทหนึ่งที่ได้ชื่อว่าธุรกิจประเภท Quick response หมายถึง ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของผู้บริโภคและปัจจัยทางสังคมอย่างรวดเร็ว ถึงแม้ว่าผลิตภัณฑ์จะเปลี่ยนน้อยก็ตาม แต่เปลี่ยนวิธีการขาย เปลี่ยนวิธีการสื่อสาร เปลี่ยนวิธีการนำเสนอสินค้าให้เข้าถึงผู้ซื้อมากขึ้น เปลี่ยนวิธีการนำสินค้าเข้าเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตผู้บริโภค และเปลี่ยนวิธีการหากลุ่มลูกค้ากลุ่มใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา พบว่าสัดส่วนการตลาดของธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ ธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยี่ห้อหนึ่งรายงานว่าในปี 2560 มีกำไร 2.6 หมื่นล้านบาท โดยการเติบโตดังกล่าวเป็นผลมาจากกลยุทธ์การตลาดใหม่ ๆ ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นการปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์สินค้าให้ดูทันสมัย การออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อจับกลุ่มวัยรุ่น การทำตลาดออนไลน์ และการตลาดดนตรี (ศรีรัช ลอยสมุทร, 2561 : 9)

การปรับกลยุทธ์ของธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่าเริ่มเข้าขั้นขึ้นตั้งแต่หลังปี พ.ศ.2551 เป็นต้นมา เนื่องจากต้องพบกับมาตรการการควบคุมการตลาดและการโฆษณาโดยมีเรื่องเวลามาจำกัด (Timeline) โดยหลังจากมีการออกประกาศบังคับพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การตลาดและวิธีการสื่อสารตลาดมา เมื่อถูกห้ามโฆษณาผลิตภัณฑ์ แต่พระราชบัญญัติอนุญาตให้โฆษณาแนวรับผิดชอบต่อสังคม (CSR: Corporate Social Responsibility) ทำให้การสื่อสารในยุคแรกหลังประกาศใช้พระราชบัญญัติมีแนวทางเป็นโฆษณา CSR ทุกแบรนด์ และแตกยอดการสื่อสารแนว CSR มาเป็น Goodwill advertising คือ โฆษณาที่น่าเสนอในเรื่องดี ๆ คนดี สังคมดี สังคมน่าใจ สุภาพบุรุษ รักสิ่งแวดล้อม เป็นต้น เป็นความพยายามสะท้อนถึงตัวผู้บริโภคมากขึ้น สร้างภาพลักษณ์แบรนด์ (brand personality) และภาพลักษณ์ผู้บริโภคของแบรนด์นั้น ๆ รวมทั้งยังเป็นการสื่อสารภาพลักษณ์บวกให้แก่ผู้ดื่ม จาก Goodwill advertising จะพบว่า กลยุทธ์การสื่อสารพัฒนามาเป็นการใช้พฤติกรรมการดื่มเป็นกลุ่ม

ความเชื่อเรื่องมิตรภาพมาจากวงตี๋มของนักตี๋มไทย เป็นเนื้อหาหลัก (Content) หลักในการสื่อสาร เช่นความสำเร็จได้มาจากเพื่อน มิตรภาพอยู่เบื้องหลังความสำเร็จ หรือให้ใจเพื่อให้ตี๋มที่เพราะเพื่ออยู่กับเราตลอดเวลา ฯลฯ ซึ่งพบว่า Content นี้ได้ผลดี และถูกใช้มาตลอดจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งยังดยกย้ามายาคติดั้งเดิมที่อยู่คู่กับสังคมไทยและคนไทย คือ ตี๋มเพื่อผูกมิตร ตี๋มเพิ่มมิตร ตี๋มไปคุยไปจะได้เพื่อกลับมาและความสนิทสนมเกิดในวงตี๋มเหล่า (ศรีรัช ลอยสมุทร, 2561 : 10)

ในเวลาต่อมา พบว่ามีกลยุทธ์การตลาดและการสื่อสารแบบใหม่ๆ คือ adverture marketing หรือการตลาดแนวผจญภัย ซึ่งมาพร้อมกับการชิงโชคลุ้นรางวัลได้เดินทางผจญภัยไปกับแบรนด์นั้นๆ รวมทั้งการตลาดแนว Sexy marketing ที่ต่อยอดมาจากการประกวดสาวเซ็กซี่ มาเป็นของที่ระลึกในรูปแบบการแจกปฏิทิน และถูกผูกเป็นกิจกรรมต่าง ๆ แต่พบแรงต่อต้านจากสังคมสูงมากในการใช้ผู้หญิงนุ่งน้อยห่มน้อยเป็นแรงจูงใจ แต่พบว่า กลยุทธ์ที่ประสบผลสำเร็จจนธุรกิจเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ใช้เป็นกลยุทธ์หลักจนถึงปัจจุบันคือ Music marketing หรือการตลาดดนตรี ที่แฝงมาในรูปแบบต่างๆ เช่น คอนเสิร์ต เบียร์ปาร์ตี้ มินิคอนเสิร์ตในร้านเหล้ารอบสถานศึกษา ลานเบียร์+ดนตรี และงานเฟสติวัลดนตรีกลางแจ้ง รวมไปถึงกลยุทธ์ Sports marketing หรือการตลาดกีฬา ที่ถูกใช้มาตลอดและได้ผลดีมากกับนักตี๋มและเยาวชนไทย (ศรีรัช ลอยสมุทร, 2561 : 11)

ปัญหาหลักของการโฆษณาสินค้าเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ คือการหลีกเลี่ยงมาตรการควบคุมการโฆษณาเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์พยายามที่จะหลีกเลี่ยงกฎหมายมาตรา 32 ของ พรบ.การควบคุมเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ ด้วยกลยุทธ์การโฆษณาแบบใหม่ๆ ซึ่งพบว่ามีกลยุทธ์หลีกเลี่ยงอยู่ในรูปแบบต่างๆ มีอยู่ 8 วิธี (ศรีรัช ลอยสมุทร, 2561 : 20)

1. การโฆษณาผ่านสื่อ social media ในหลายรูปแบบเช่น แฝงโปรโมทผ่านบุคคล ใช้ Influencer หรือผู้ชี้หน้าที่มีอิทธิพลต่อการจูงใจในโลกโซเชียล

2. การดัดแปลงตราสัญลักษณ์เพื่อสื่อสารในพื้นที่สื่อสารที่ถูกห้าม และการใช้ตราสัญลักษณ์องค์กรในการโฆษณา เครื่องตี๋มแอลกอฮอล์จะใช้วิธีดัดแปลงตราสัญลักษณ์ของบริษัทหรือตราสัญลักษณ์ของสินค้าแอลกอฮอล์ เปลี่ยนสี ลดทอนข้อความประกอบตราสัญลักษณ์ ตัดคำที่มีความหมายถึงเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ออกจากตราสัญลักษณ์ หรือลดทอนองค์ประกอบของตราสัญลักษณ์เพียงเล็กน้อยแต่ยังคงรูปลักษณะหลักๆ ของตราสัญลักษณ์เครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ เพื่อให้เกิดการจดจำแบบเชื่อมโยง แต่สามารถทำให้การโฆษณาได้ตลอดในทุกสื่อและในทุกกิจกรรมการตลาด

3. กิจกรรม CSR คือการโฆษณาแนวรับผิดชอบต่อสังคม ประเภทต่าง ๆ กิจกรรมจิตอาสา การตั้งองค์กรแนวช่วยเหลือสังคม โดยใช้ชื่อเดียวกับสินค้าแอลกอฮอล์

4. มุ่งทำตลาดด้านการสนับสนุนดนตรี และกิจกรรมกีฬา (Music and Sports Sponsorship)

5. การใช้สินค้าทดแทน (Surrogate Product) คือ น้ำตี๋ม น้ำแร่ หรือโซดา ในการโฆษณาและแสดงตราสัญลักษณ์ผ่านทุกสื่อ ทำให้สามารถแสดงตราสัญลักษณ์ได้และใช้ในการสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ เช่น คอนเสิร์ต แข่งกีฬา ฯลฯ

6. Lifestyle marketing เน้นการทำตลาดให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตคนรุ่นใหม่ หรือ Lifestyle ของคนรุ่นใหม่ เช่น การท่องเที่ยว สันทนาการแบบใหม่ๆ สถานที่ท่องเที่ยวใหม่ๆ

7. Sports Sponsorship เป็นแนวทางโฆษณาและทำตลาดสินค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่นิยมทั้งโฆษณาตรง โฆษณาแฝง แฝงการสนับสนุนด้วยชื่อสินค้า ตราสัญลักษณ์และชื่อองค์กรในรายการต่างๆ รวมทั้งในกิจกรรมกีฬา

8. สื่อสารการตลาด ทำกิจกรรมผ่าน Music Sponsorship ร่วมกับร้านสุรา สถานที่ท่องเที่ยว ฯลฯ ในการจัดกิจกรรมดนตรีรูปแบบต่างๆ เพื่อดึงดูดวัยรุ่น ทำให้มี Partner เพิ่มขึ้นในการโฆษณาและสื่อสารจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ทั้งหมดที่กล่าวมานี้แสดงถึงความพยายามที่จะหลีกเลี่ยงมาตรการควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หลบหลีกข้อกำหนด โดยเฉพาะมาตรา 32 เพราะความสำคัญของโฆษณาคือก่อนการจดจำ มีผลต่อการรับรู้และระลึกถึงตราสินค้า รวมทั้งต่อยอดความภักดีสำหรับสินค้าเก่า และเป็นแรงเร้าใจสำหรับสินค้าใหม่ด้วยเช่นกัน

(2) การตลาดและโฆษณาธุรกิจเหล้าขาวและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับพื้นที่ชุมชนอีสาน กรณีศึกษาจังหวัดสุรินทร์

การขยายตัวของธุรกิจสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้เข้ามาในพื้นที่ชุมชนอีสาน โดยมีร้านขายของหรือร้านค้าย่อยในชุมชน ทำให้คนในชุมชนมีโอกาสเข้าถึงสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้น ด้วยการขยายตัวของธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งในเชิงสังคม ค่านิยม พฤติกรรมใหม่ ๆ วิธีการสื่อสารการตลาดรูปแบบใหม่ การเข้าถึงผู้บริโภคในรูปแบบใหม่ เจตคติใหม่ในกลุ่มเสียง การขยายตัวของชุมชนทั้งในเชิงชนบทรับธุรกิจสุราและเชิงคัดค้าน และเศรษฐกิจทั้งระดับจุลภาคและมหภาคที่เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง พบว่ากลุ่มเสียงมีอายุน้อยลงเรื่อยๆ เพศหญิงกลายเป็นนักดื่มหน้าใหม่มากขึ้น และถูกชักชวนมากขึ้นผ่านทางโฆษณาสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้านอาหาร สถานบันเทิงรายย่อยหรือรายชุมชนมีมากขึ้น พฤติกรรมและค่านิยมแปลกใหม่ในการดื่มมีให้เห็นมากขึ้น ตลอดจนความพยายามในการเข้าถึงผู้บริโภคซึ่งเข้มข้นมากขึ้น มีช่องทางออนไลน์และระบบส่งถึงร้านค้าย่อยในชุมชนและส่งถึงบ้าน (Delivery) หรือสถานที่จัดงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน เช่น งานกีฬา งานบุญประเพณีต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งจากการลงพื้นที่ภาคสนามและสัมภาษณ์ร้านค้ารวมทั้งผู้ซื้อ พบว่าในพื้นที่มีกลยุทธ์การตลาดและการโฆษณาสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หลากหลายวิธีทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนี้

1. การให้ของแถม ด้วยร้านค้าในชุมชนจะรับเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มาจากร้านค้าส่งในตัวเมืองหรือตัวอำเภอ และบางร้านในตัวเมืองจะนำเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาถึงร้านย่อยตามตัวอำเภอและหมู่บ้าน ซึ่งร้านค้าย่อยในชุมชนสามารถโทรศัพท์หรือส่งไลน์แจ้งยอดที่ต้องการสั่งซื้อให้ทางเอเยนต์หรือบริษัทหรือร้านค้าส่งมาส่งสินค้าที่ร้านในหมู่บ้านได้ ทำให้ร้านค้าในชุมชนมีเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อยู่ในร้านไม่ขาดมือ กลยุทธ์การตลาดของบริษัทหรือร้านค้าส่งมีกลยุทธ์การตลาดทั้งทางตรงและทางอ้อม ต้องมีของแถมเพื่อแข่งขันยอดขาย เมื่อเอเยนต์หรือร้านค้าส่งได้รับจากบริษัทแล้วจะมีการแถมของหลากหลาย เป็นกลยุทธ์วิธีการสร้างแรงจูงใจให้เอเยนต์กระจายเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไปยังร้านค้าชุมชน เช่น หากร้านค้าย่อยซื้อเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 100 ลิ้ง จะแถม 5 ลิ้ง หรือแถมเป็นของก็ฟวอยส์เซอร์, การ์ดเงินสด, ทอง, ของใช้ (ถาด, แก้ว, กล่องใส่ของ เป็นต้น) จึงเป็นแรงจูงใจให้ผู้ค้ารายย่อยหรือร้านค้าในชุมชนต้องทำยอดขายให้ได้เยอะ ๆ เพื่อที่จะได้ของแถมเยอะ

2. การซื้อเหล่าขาวถูกผูกกับสินค้าชนิดอื่น เช่น สั่งซื้อเปียร์จึงจะขายเหล่าขาวให้ หรือสั่งซื้อเหล่าขาวแต่แถมสพาย, เปียร์, โซดา, น้ำเปล่า เป็นต้น ส่วนใหญ่กรณีดังกล่าวจะเป็นการซื้อขายระหว่างเอเยนต์กับร้านค้าส่งค้าปลีก ส่วนร้านย่อยในชุมชนบางร้านก็มีการใช้รูปแบบนี้เช่นเดียวกัน ซึ่งเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่ทำให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ ไม่ค้างสต็อกและขายได้เพิ่มขึ้นเช่น ซื้อเหล่าขาว 1 ลังใหญ่ แถมเปียร์ 1ขวด หรือแถมกระตักน้ำ จึงเป็นแรงจูงใจให้ผู้ค้ารายย่อยหรือร้านค้าในชุมชนต้องใช้กลยุทธ์ในการขายเช่นเดียวกันกับเอเยนต์หรือบริษัท และทำให้ผู้ซื้ออยากมาซื้อร้านนี้อีก เป็นการโปรโมทการขาย

3. การชิงโชคลุ้นรางวัล ได้เหล่าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือของใช้ ในกรณีที่ร้านขายเหล่าซื้อได้ตามโควตาหรือซื้อได้ตามจำนวนที่กำหนด ก็จะสามารถชิงโชคลุ้นรางวัล หรือจับรางวัลได้ตามจำนวนยอดที่กำหนดไว้ เช่น ซื้อเหล่าขาว 5 ลัง ได้จับรางวัล 1 ใบ, ซื้อเหล่าขาว 10 ลัง ได้จับรางวัล 2 ใบ ซึ่งของรางวัลจะมีหลากหลายทั้งเหล่าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือของใช้ เช่น หม้อหุงข้าว กระตักน้ำ ร่ม ผ้าขนหนู เป็นต้น ทำให้ผู้ค้ารายย่อยหรือร้านค้าในชุมชนต้องทำกลยุทธ์การตลาดในชุมชน เช่น การให้เอาเหล่าไปก่อนได้และจ่ายเงินหลังงานเสร็จ เขาให้ซื้อเงินเชื่อหรือการให้ติดหนี้หรือให้เครดิตเหล่าได้โดยให้จ่ายเงินสิ้นเดือน เป็นต้น

4. ยุทธศาสตร์การขาย ในกรณีมีงานบุญหรืองานประเพณีหรืองานประจำจังหวัดหรืออำเภอหรือตำบล เช่น งานลอยกระทง งานช้าง งานประกวดต่างๆ เป็นต้น จะมีบริษัทหรือเอเยนต์ มาเสนอการเข้ามาเปิดร้านหรือจำหน่ายเหล่าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายในงาน ซึ่งกรณีดังกล่าวมีเกิดขึ้นก่อนที่จะมีพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ด้วยหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งชุมชนได้มีการรณรงค์งดเหล้าในงานบุญประเพณีต่างๆ อีกทั้งการกวดขันการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อลดความเสี่ยงการทะเลาะหรือตีกัน, แทะกันบาดเจ็บ ทำให้เกิดผลกระทบต่อผู้มาร่วมงานได้รับลูกหลงถูกทำร้ายไปด้วย หรือทำให้คนไม่กล้ามางานบุญประเพณีหรืองานประจำจังหวัดที่จัดขึ้น แต่ปัจจุบันก็ยังมีบ้างในบางงานเปิดร้านหรือจำหน่ายเหล่าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายในงานตามร้านอาหารหรือแผงอยู่ในร้านอาหารและเครื่องดื่ม

5. สื่อสารการตลาด ทำกิจกรรมผ่านดนตรี ร่วมกับร้านสุรา สถานที่ท่องเที่ยว สถาบันทั้งในเขตตัวเมืองและในชุมชน ฯลฯ รวมทั้งมีการเปิดร้านเหล่าหรือสถาบันทั้งอยู่รอบๆ สถานศึกษา ในการจัดกิจกรรมดนตรีรูปแบบต่างๆ เพื่อดึงดูดวัยรุ่นหรือเยาวชน รวมทั้งผู้ใหญ่ ทำให้มีกลุ่มเครือข่ายลูกค้าเพิ่มขึ้นในการโฆษณาและสื่อสารจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

6. การผลักดันค้าเข้าตลาดผ่านทางสายการจัดจำหน่ายมากกว่าการซื้อโฆษณาประชาสัมพันธ์เพื่อหลีกเลี่ยงมาตรการควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่โดยส่วนใหญ่แล้วเหล่าขาวไม่นิยมโฆษณา ซึ่งคนในชุมชนของกลุ่มผู้ใช้แรงงานหรือนักดื่มจะรู้จักและนิยมดื่ม เนื่องจากราคาถูกหาซื้อได้ง่ายในชุมชน และนำเหล่าขาวมาใช้ในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มคนแต่ละชาติพันธุ์ ด้วยผู้หญิงให้ความสำคัญกับงานบุญประเพณีในชุมชนมาร่วมงานหรือมาเป็นแม่ครัว ทำให้มีโอกาสเข้าถึงเหล่าได้ง่าย ประกอบกับงานแต่งงานเช่นชาติพันธุ์ไทย-เขมร จะให้เจ้าสาวดื่มเหล่า

7. มุ่งทำตลาดด้านการสนับสนุนกิจกรรม โดยการผลักดันค้าผ่านรูปแบบการทำตลาดผ่านกิจกรรมมากขึ้น เช่น กิจกรรมกีฬา การแข่งขันกีฬาและดนตรี เอเยนต์ขายเหล่าบางแห่งยื่นข้อเสนอถ้าทีม A แข่งชนะจะจัดเหล่าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้ ซึ่งเป็นเกมส์กับตัวกลาง นอกจากนี้ยังมี

การเติมพั้นเป็นเหล้า ซึ่งรองมาจากเติมพั้นเป็นเงิน ซึ่งใครชนะต้องเป็นผู้เลี้ยงฉลองจัดซื้อเหล้ามาเลี้ยง ถ้าในชุมชนในชนบทก็จะซื้อเหล้าขามาเลี้ยงกัน เช่นเติมพั้นไว้เป็นเหล้าขาว 1 ลัง เบียร์ 1 ลัง จึงทำให้ผู้มาร่วมงานมีโอกาสดื่อกินเหล้าทั้งนักกีฬาและผู้ดูแลนักกีฬา รวมทั้งผู้มาเชียร์ซึ่งมีทั้งผู้ชายและผู้หญิง

8. การสนับสนุนของกินควบคู่กับเหล้า ด้วยผู้ดื่มเหล้าขาวหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มักดื่มไปคุดไปและจะมีกับแกล้มทั้งขนมผลไม้เช่น บางร้านรู้ใจลูกค้า ถ้าซื้อเหล้าจะมีของแถมเพื่อเอาไปกินเป็นเครื่องเคียงได้ เช่น แยมถั่วลิสงคั่ว ถั่วปากอ้า มะม่วงหิมพาน เป็นกับแกล้ม มียาตองเหล้า น้ำผึ้งผสมมะนาวและสมุนไพรไว้ให้ชิม นอกจากนี้ยังมี มะยม มะนาวฝานเป็นแว่นๆ รวมถึงพริกเกลือไว้จิ้ม ไว้ให้ลูกค้ากินกับเหล้าทำให้รู้สึกกระปรี้กระเปร่าสดชื่น โดยเฉพาะผู้หญิงจะชอบ ทำให้ลูกค้าอยากมาซื้อเหล้าร้านนี้อีกเพราะมีกับแกล้มให้

การตลาดและโฆษณาธุรกิจเหล้าขาวและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับพื้นที่ ประกอบด้วยกลไกที่สำคัญ ได้แก่ บริษัทเหล้า เอเยนต์ ร้านค้าส่งปลีก และร้านค้าย่อยในชุมชน ร้านเหล้า ผับหรือบาร์ รวมทั้งสถานบันเทิง ที่มีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกันต่อการพัฒนาตลาด เช่น การให้ของแถม การซื้อเหล้าขาวถูกผูกกับสินค้าชนิดอื่น การชิงโชคลุ้นรางวัล สื่อสารการตลาด สนับสนุนกิจกรรม การสนับสนุนของกินควบคู่กับเหล้า เป็นต้น โดยการเติบโตของธุรกิจเหล้าขาวและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับพื้นที่เป็นผลมาจากกลยุทธ์การตลาดใหม่ ๆ และใช้กลวิธีหลากหลาย รวมทั้งรูปแบบกิจกรรมหรือวิธีการที่เข้าถึงความต้องการของคนในพื้นที่/กลุ่มคน

การดำเนินงานของหน่วยงานและเครือข่ายองค์กรงดเหล้าในระดับชาติ ท้องถิ่น และพื้นที่

การดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ รวมถึงภาคประชาสังคม ที่เคยดำเนินการมา มีผลลดปัญหาจากการดื่มเหล้าขาวในกลุ่มประชากรวิจัย หรือไม่ อย่างไร

การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การดำเนินงานของหน่วยงานและเครือข่ายองค์กรงดเหล้าในพื้นที่ พบปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยในรอบ 10 ปี ที่ผ่านมา (สาวิตตรี อัจฉางค์ชัย และอรทัย วลีวงศ์, 2563) ได้แก่

1. โครงสร้างพื้นฐานด้านการสาธารณสุขของรัฐเข้มแข็งสำหรับการขับเคลื่อนงานสร้างเสริมและปกป้องสุขภาพประชาชนโดยรวม รวมถึงโครงสร้างการทำงานตามสามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขาจากภาครัฐ ภาควิชาการ และภาคประชาสังคมที่ได้รับการสนับสนุนต่อเนื่องจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ตลอดจนการมีโครงสร้างทางกฎหมายและมีหน่วยงานที่มีบทบาทเฉพาะเจาะจงในการดำเนินงานควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศ ทำให้มีความต่อเนื่องในการทำงาน

2. บริบททางสังคม วัฒนธรรมและศาสนาที่เอื้อต่องานควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเฉพาะความเชื่อและข้อปฏิบัติตามหลักพุทธศาสนา

3. แร่งสนับสนุนทางสังคม โดยเฉพาะ ในช่วงที่มีเหตุการณ์ความรุนแรงหรือคดีอาชญากรรม อุกฉกรรจ์ที่เกี่ยวข้องกับการตีมีสุราที่สร้างความสูญเสียสะเทือนใจ และที่เป็นประเด็นข่าวที่สังคมให้ความสนใจ

4. เครือข่ายภาคประชาสังคมในระดับประเทศและระดับพื้นที่ ซึ่งเป็นคนในชุมชนเอง มีความเข้มแข็งกระตือรือร้น โดยภาคประชาสังคมมีบทบาทสำคัญในการทำให้การบังคับใช้กฎหมายของภาครัฐมีความเข้มแข็งมากขึ้น ตลอดจนช่วยสร้างบรรยากาศทางสังคมเพื่อสนับสนุนการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

5. การมีหน่วยงานที่เฉพาะเจาะจงและมีความเชี่ยวชาญ (ตัวอย่างเช่น สำนักสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมของ สสส. และฝ่ายสื่อสารสังคมขององค์กรภาคประชาสังคม) ในการทำหน้าที่สื่อสารสังคม ด้วยแนวทางการตลาดเพื่อสังคม (Social Marketing) เกี่ยวกับสภาพปัญหาและความจำเป็นในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การจัดการปัญหาแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่

การจัดการปัญหาแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่ มีมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับชุมชน และการดำเนินการมาตรการของชุมชนที่สำคัญในรอบ 10 ปี ที่ผ่าน ดังนี้ (สาวิตตรี อัจฉรงค์กรชัย และอรรถัย วลีวงศ์, 2563: 101-104) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. มาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับชุมชนแบ่งเป็น 2 แนวทางหลักคือ (1) การนำนโยบายระดับประเทศไปสู่การปฏิบัติหรือขยายผลในระดับพื้นที่ตามโครงสร้างการปกครองตั้งแต่ระดับอำเภอ ตำบล เทศบาล ตลอดจนระดับหมู่บ้านและชุมชน ซึ่งอาจเป็นทั้งกฎหมายเช่น การบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่ตามโครงสร้างคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับจังหวัด หรือโครงการรณรงค์ระดับประเทศ เช่น โครงการงดเหล้าเข้าพรรษา โครงการงานบุญประเพณีปลอดเหล้า โครงการชุมชนปลอดเหล้า (ข้อมูลเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์) และ (2) การพัฒนานโยบายนวัตกรรม หรือโครงการในการจัดการปัญหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เฉพาะเจาะจงในบริบทของพื้นที่ภาคประชาชนในชุมชนเอง ซึ่งเมื่อประสบความสำเร็จสามารถขยายผลไปสู่พื้นที่อื่นๆ จนสามารถประกาศเป็นนโยบายระดับจังหวัดได้ในบางพื้นที่ เช่น งานศพปลอดเหล้า งานแข่งเรือปลอดเหล้า งานแสดงช้างปลอดเหล้า งานประจำอำเภอปลอดเหล้า (ข้อมูลเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์) การขับเคลื่อนงานจังหวัดยุทธศาสตร์ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับจังหวัด เป็นต้น

โครงสร้างการทำงานในระดับพื้นที่เน้นทั้งกลไกทางการและกลไกที่ไม่เป็นทางการ กลไกที่เป็นทางการขับเคลื่อนผ่านคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับจังหวัด แต่งตั้งตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดเป็นเลขานุการคณะกรรมการฯ ระดับจังหวัดนี้ยังประกอบไปด้วยผู้แทนจากหน่วยงานภาคส่วนต่างๆ ในระดับจังหวัด ได้แก่ สรรพสามิตจังหวัด ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ประชาสัมพันธ์จังหวัด พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่รับผิดชอบในเขตพื้นที่ผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นภายในเขตจังหวัด เป็นต้น ส่วนกลไกทางสังคมที่ไม่ใช่กลไกตามที่ระบุไว้ในกฎหมาย แต่มีการจัดตั้งเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับจังหวัด โดยเฉพาะภาคประชาสังคม เช่น เครือข่ายองค์กรงดเหล้า ซึ่งมี

สมาชิกอยู่ทุกจังหวัดทั่วประเทศมีกว่า 5,000 คน และภาควิชาการ เช่น นักวิชาการสาธารณสุข และ อาจารย์จากมหาวิทยาลัยในพื้นที่ เป็นต้น

2. การดำเนินการมาตรการของชุมชนที่สำคัญในรอบ 10 ปี ที่ผ่าน

2.1 กลไกภาคประชาชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับการบังคับใช้กฎหมายในระดับพื้นที่
เครือข่ายภาคประชาสังคมในพื้นที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้กับการบังคับใช้กฎหมายในระดับพื้นที่ของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับจังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งบทบาทในการลงพื้นที่ตรวจสอบการกระทำตามกฎหมายของผู้ประกอบการในพื้นที่ทั้งการตรวจจับ การตรวจเตือนตามแผนหรือตามเทศกาลช่วงที่มีความเสี่ยงสูง ตลอดจนการตรวจเยี่ยมผู้ประกอบการ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ประกอบการเกี่ยวกับกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น ข้อกำหนดเรื่องใบอนุญาต ข้อกำหนดเรื่องการขายและโฆษณา โดยเครือข่ายภาคประชาสังคม จะทำหน้าที่กระตุ้นการทำงานของเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ เฝ้าระวังและติดตามการกระทำผิดกฎหมาย โดยเฉพาะกรณีการโฆษณาและการส่งเสริมการตลาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น ป้ายโฆษณาหน้าร้าน โดยเครือข่ายภาคประชาชนรายงานการกระทำผิดโดยตรงไปยังหน่วยงานรัฐส่วนกลางผ่านระบบร้องเรียนออนไลน์ หลังจากนั้นหน่วยงานรัฐส่วนกลางจะส่งเรื่องไปยังเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดเพื่อดำเนินการเข้าไปตรวจสอบต่อไป หรือกรณีที่เป็นการกระทำผิดร้ายใหญ่ไม่สามารถจัดการได้ โดยเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ เจ้าหน้าที่ส่วนกลางจะลงไปพื้นที่เพื่อตรวจสอบเอง นอกจากนี้เครือข่ายภาคประชาสังคมยังทำการรณรงค์สาธารณะปรับเปลี่ยนค่านิยมของสังคม ในด้านการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อเสริมการทำงานของเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ด้วย

2.2 โครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาและคนต้นแบบในการเลิกเหล้า

โครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาในยุทธศาสตร์ที่ 2 ในส่วนของการรณรงค์สาธารณะนั้น ในระดับชุมชนได้มีการพัฒนามาตรการเพื่อสร้างความตระหนักรู้และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้สอดคล้องกับการรณรงค์ในระดับประเทศ โดยการรณรงค์ในระดับชุมชนมีกิจกรรมที่จัดขึ้นตามบริบทของพื้นที่และทุนทางสังคมของชุมชน โดยชุมชนร่วมรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษา 1,546 แห่ง และมีกิจกรรมย่อยต่าง ๆ เช่น การลงนามเพื่อปฏิญาณตนในการงดเหล้าช่วงเทศกาลเข้าพรรษา การให้รางวัลเพื่อการยกย่องคนในชุมชนที่เลิกเหล้าได้ครบพรรษาหรือ “รางวัลคนหัวใจหิน” (มีผู้ได้รับรางวัล 19,501 คน ในปี พ.ศ.2561) และผู้เลิกเหล้าครบพรรษาได้ต่อเนื่อง 3 ปี หรือ “รางวัลคนหัวใจเพชร” (มีผู้ได้รับรางวัล 3,222 คน ในปี พ.ศ. 2561) โครงการบวชใจงดเหล้าเข้าพรรษา (มีผู้เข้าร่วม 24,376 คน ในปี พ.ศ.2561) การรณรงค์ให้ผู้นำท้องถิ่นหรือผู้นำชุมชนให้เป็นต้นแบบในการเลิกเหล้าหรือเป็นตัวอย่างในการไม่สูบบุหรี่ดื่มสุรา เช่น “โครงการนายอำเภอณรงค์” (เริ่มต้น ปี พ.ศ.2561) ที่มีการให้รางวัลนายอำเภอนักรณรงค์ซึ่งเป็นผู้นำที่ไม่สูบบุหรี่ดื่มเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับคนในอำเภอ โดยในปัจจุบันมีอำเภอทั่วประเทศเข้าร่วมกว่า 157 อำเภอ ใน 69 จังหวัด การยกย่องและให้รางวัลผู้อำนวยการสถานศึกษา รส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีบทบาทในการชวนผู้ปกครองพ่อแม่เลิกเหล้า เช่น “โครงการพลังมดชวนงดเหล้าเข้าพรรษา” โดยโครงการคนต้นแบบในการเลิกเหล้านี้ มุ่งเน้นการสร้างเจตนาธรรมเพื่อ ลด ละ เลิก และนำไปสู่การเลิกเหล้า และเป็นแบบอย่างที่ดีและสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นในชุมชน นอกจากนี้ภาคประชาสังคมยังได้สนับสนุนชุมชนการจัดกิจกรรมในระหว่างเทศกาลงดเหล้าเข้าพรรษา เช่น

การเทศนาของพระภิกษุสงฆ์เพื่อสร้างความตระหนักรู้และให้กำลังใจผู้ประสงค์จะงดเหล้าในเทศกาลเข้าพรรษา โดนในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมา มีการขยายพื้นที่ในการดำเนินการจนปัจจุบันพื้นที่ดำเนินการจำนวน 912 ชุมชน ในพื้นที่ทุกจังหวัดจัดงาน กิจกรรม หรือ พิธีกรรมปลอดเหล้าชุมชน เช่น งานศพ ปลอดเหล้า งานแต่งงานปลอดเหล้า

แนวทางการจัดงานปลอดเหล้าในชุมชน คือ การพยายามปรับเปลี่ยนความเชื่อที่ต้องมีการเลี้ยงเครื่องตี่มแอลกอฮอล์ในงาน กิจกรรม หรือพิธีกรรมต่างๆ ในวิถีชีวิตของชุมชนไทย เช่น งานศพ งานแต่งงาน งานบวช ให้เป็นงานที่ปราศจากเครื่องตี่มแอลกอฮอล์ และทำให้เป็นประโยชน์ด้านต่างๆ ในการจัดงานปลอดเหล้า ตลอดจนการสร้างตระหนักรู้ถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้น การบริโภคเครื่องตี่มแอลกอฮอล์และการจัดงานเลี้ยงเครื่องตี่มแอลกอฮอล์ต่อชุมชนพร้อมหาทางออก ร่วมกัน

งานศพปลอดเหล้าเป็นงานพิธีกรรมที่มีการดำเนินการอย่างแพร่หลาย มีการริเริ่มในระดับหมู่บ้านหรือชุมชนเล็กๆ ก่อนนำบทเรียนความสำเร็จไปขยายผลในพื้นที่อื่นๆ จนกลายเป็นนโยบายระดับจังหวัด โดยการดำเนินงาน 10 ปี ที่ผ่านมา มี 20 จังหวัดที่ได้ประกาศงานศพปลอดเหล้าเป็นนโยบายจังหวัดแล้ว ยิ่งไปกว่านั้นในบางจังหวัดมีการบูรณาการกับการแก้ปัญหาการพนันร่วมด้วย และประกาศเป็นงานศพปลอดดารพนัน เช่น จังหวัดศรีสะเกษ

2.3 โครงการชุมชนร่วมใจต้านภัยเหล้า : เป็นแผนงานสร้างสรรค์โอกาสและนวัตกรรมสุขภาพของ สสส. ได้มีการสร้างกลไก “สภาผู้นำชุมชน” ตามโครงการชุมชนน่าอยู่เพื่อเป็นกลไกการพัฒนาศักยภาพชุมชนระดับหมู่บ้านให้สามารถวิเคราะห์ปัญหาในพื้นที่และหาแนวทางแก้ไขปัญหาตามความต้องการของพื้นที่เองได้ โดยกิจกรรมที่สำคัญกิจกรรมหนึ่งคือ การรณรงค์ให้ลดละเลิกเครื่องตี่มแอลกอฮอล์ของคนในชุมชน มีชุมชนร่วมโครงการในปี พ.ศ. 2561 จำนวน 382 ชุมชน

2.4 จังหวัดต้นแบบการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยาสูบ

การพัฒนายุทธศาสตร์แอลกอฮอล์ระดับจังหวัดเกิดจากความตระหนักรู้ถึงปัญหาของคนในพื้นที่ สืบเนื่องมาจากการรายงานสถานการณ์แอลกอฮอล์ระดับจังหวัดปี พ.ศ.2556 ซึ่งรายงาน ว่า จังหวัดในภาคเหนือตอนบนมีความชุกในการดื่มสุราสูงสุดของประเทศ อดีตคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุและผู้พิการ ซึ่งเป็นอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพะเยาได้เล็งเห็นถึงปัญหาในพื้นที่จึงได้เรียนเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมหรือเช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (สคอ.) สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.) ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) และสำนักวิจัยนโยบายสร้างเสริมสุขภาพ (สวน.) และมีการจัดประชุมหารือเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในภาคเหนือตอนบนขึ้นในปี พ.ศ.2556 หลังจากนั้นได้มีการดำเนินโครงการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับจังหวัด โดยมี 5 จังหวัดนำร่อง ได้แก่ พะเยา แพร่ น่าน ลำปาง และเชียงใหม่ ไร่ปี พ.ศ.2556-2557 และมีการนำความรู้ไปขยายต่อในจังหวัดต่างๆ มีการบูรณาการเข้ากับงานควบคุมยาสูบและประกาศเป็น “จังหวัดต้นแบบการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยาสูบ 5 จังหวัด คือ เชียงใหม่ สกลนคร อานาจเจริญ นครราชสีมา และลำพูน จากข้อมูลมีชุมชนต้นแบบปลอดบุหรี่และสุรา” 73 ชุมชน และมี “โรงเรียนปลอดบุหรี่และสุรา” จำนวน 1,361

แห่ง โดยโรงพยาบาลประจำจังหวัดอำเภอและตำบลของจังหวัดต้นแบบเหล่านี้จึงให้บริการเลิกบุหรี่ และสุราทั้งเชิงรับและเชิงรุกโดนผสมผสานการให้บริการในคลินิกโรคไม่ติดต่อเรื้อรังอีกด้วย

จากการติดตามประเมินผล และถอดบทเรียนโครงการการพัฒนายุทธศาสตร์แอลกอฮอล์ ระดับจังหวัดข้างต้นทำให้เห็นการขับเคลื่อนที่เป็นรูปธรรมและมีการขับเคลื่อนงานในเชิงยุทธศาสตร์ ต่อมาในปี พ.ศ. 2558 จึงมีการขยายผลไปอีก 25 จังหวัดทุกภูมิภาคทั่วประเทศ

สถานการณ์และแนวโน้มการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย

ปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อหัวประชากรไทย (คำนวณได้จากข้อมูลปริมาณ การผลิตและการนำเข้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระบบภาษีจากฐานข้อมูลของกรมสรรพสามิต โดย ไม่ได้หักการดื่มของนักท่องเที่ยว และไม่รวมการดื่มสุรานอกระบบภาษี) โดยช่วงปี พ.ศ. 2550-2560 ไม่มีการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน โดยเฉพาะตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 ปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ที่ถูกบริโภคอยู่ในระดับใกล้เคียง 7 ลิตรต่อหัวประชากรต่อปี ในปี พ.ศ. 2561 และ 2562 ปริมาณ ดังกล่าวลดลงมาอย่างชัดเจน เหลือเพียงประมาณ 6 ลิตร ต่อหัวต่อปี เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ ประชาชนไทยบริโภคนั้น ส่วนใหญ่มาจากสุรากลั่น ส่วนไวน์เป็นเครื่องดื่มที่มีความนิยมไม่มากนักใน ประเทศไทย (อุดมศักดิ์ แซ่โง้ว, 2563) ซึ่งนักดื่มไทยมีความหลากหลาย และมีแนวโน้มในการ เปลี่ยนแปลง โดยเบียร์กลายเป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นิยมมากที่สุดในกลุ่มนักดื่มวัยหนุ่มสาว และผู้หญิง ในขณะที่เหล้าแดงและเหล้าขาวเป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นิยมในกลุ่มนักดื่มที่อายุมาก ขึ้นและในกลุ่มผู้ชาย (Wichaidit W. McNell E. Saingam D, Assanangkornchai S. (2019)

สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รายงานสถานการณ์ดื่มสุราและสูบบุหรี่ไตรมาส 3 ปี 63 พบคนไทยบริโภคสุราและยาสูบลดลง 5.5% โดยสุราลดลง 7.5% ยาสูบลดลง 2.5% เนะ เพิ่มกลไกขับเคลื่อนงานระดับชุมชนท้องถิ่นมากขึ้น "หมอมปรกิต" วอน รมว.มหาดไทย กำชับผู้ว่าฯ ทุกจังหวัดรุดงานควบคุมสุราและยาสูบในพื้นที่ ผ่านกลไกคณะกรรมการควบคุมยาสูบและเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ระดับจังหวัด

เมื่อวันที่ 19 พ.ย. ศ.นพ.ประกิต วาทีสาธกกิจ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการ ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบแห่งชาติ และเลขาธิการมูลนิธิธรรมาภิบาลเพื่อการไม่สูบบุหรี่ เปิดเผยว่า ยาสูบและ สุราเป็นสาเหตุของ "ภาระโรค" หรือความสูญเสียทางสุขภาพจากการเจ็บป่วยและเสียชีวิตของคนไทย ถึง 15.13% หรือเกือบ 1 ใน 6 ของภาระโรคทั้งหมดในปี 2557 นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ทั้งระดับครัวเรือน ชุมชน และประเทศ เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุเป้าหมายการ พัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ อย่างไรก็ตาม จากรายงานสถานการณ์การดื่มสุราและการสูบบุหรี่ ไตรมาส 3 ปี 2563 โดยสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่า การบริโภคเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์และบุหรี่ยี่ลดลงเล็กน้อย คือ ลดลงเฉลี่ย 5.5%แบ่งเป็นบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลง 7.5%และการบริโภคบุหรี่ยี่ลดลง 2.5%

“สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้คำแนะนำว่า การดำเนินงานควบคุม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ยี่ที่ผ่านมา ส่วนใหญ่มุ่งเน้นมาตรการในระดับประเทศ แต่ยังขาดการให้ ความสำคัญกับกลไกการจัดการปัญหาในระดับชุมชนท้องถิ่น ที่มีความใกล้ชิดและเข้าใจบริบททางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจของพื้นที่ โดยต้องอาศัยความร่วมมือทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านหรือ อสม. และชุมชนท้องถิ่น ให้เกิดเป็นข้อตกลงร่วมของคนในชุมชน จะช่วยให้การดำเนินงานควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์และบุหรีมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น” ศ.นพ.ประทีปกล่าว (สำนักข่าว Hfocus เจาะลึกระบบสุขภาพ <https://www.hfocus.org/content/2020/11/20479> สถานการณ์ตี้มสุราและสูบบุหรี Thu, 2020-11-19 13:46 hfocusteam

การบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์และยาสูบเป็นหนึ่งในปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลต่อการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง และผลกระทบอื่นๆ เช่น อุบัติเหตุจากการจราจรทางถนน ปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น ซึ่งการดำเนินงานควบคุมการบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์และยาสูบของเขตสุขภาพที่ 8 ในปีที่ผ่านมา ได้มีการขับเคลื่อนงานแบบบูรณาการกับหลากหลายภาคีเครือข่าย ได้แก่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สถานบริการสาธารณสุข สถานศึกษา สถานประกอบการ/ร้านค้า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/ชุมชน และหน่วยงาน/องค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้แนวโน้มของการบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์และยาสูบในเขตสุขภาพที่ 8 ลดลงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

จากสถานการณ์การบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ทั่วโลก พบว่า มีผู้เสียชีวิตทั่วโลกประมาณ 3.3 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 5.9 ผลกระทบที่เกิดจากการตี้มแอลกอฮอล์อันดับ 1 คือ ความผิดปกติที่เกิดจากการตี้มแอลกอฮอล์ ได้แก่ ความเครียด วิตกกังวล ซึมเศร้า เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 32.7 รองลงมาคือ การเกิดอุบัติเหตุจากการจราจรทางถนน ร้อยละ 22.8 โรคตับแข็ง ร้อยละ 8.5 โรคหัวใจและหลอดเลือด ร้อยละ 8.5 โรคมะเร็งต่างๆ (มะเร็งในช่องปาก มะเร็งลำไส้ใหญ่ มะเร็งเต้านม เป็นต้น) ร้อยละ 7.7 และโรคไม่ติดต่ออื่นๆ (WHO, 2018) แนวโน้มของการบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย มีแนวโน้มลดลง และเขตสุขภาพที่ 8 รวมถึง ทุกจังหวัดในเขตสุขภาพที่ 8 มีแนวโน้มที่ลดลงเช่นเดียวกัน ส่งผลให้ช่องว่างของการขับเคลื่อนงานจากปี 2560 -2563 เพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น มีความเป็นไปได้เพิ่มมากขึ้น

สถานการณ์พฤติกรรมการตี้มสุรา

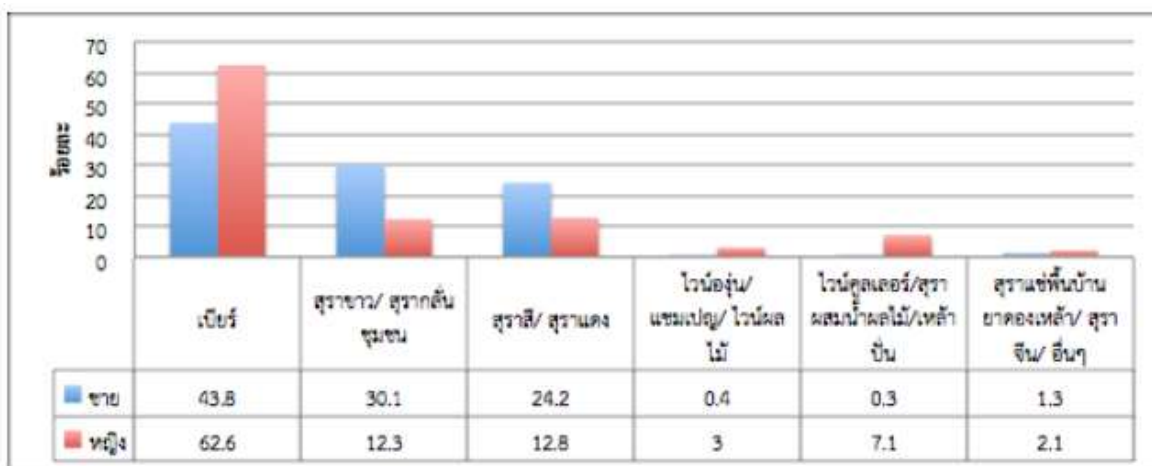
เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการตี้มสุราของประชากรระหว่างภูมิภาค พบว่า ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนนักตี้มปัจจุบันสูงสุดคือ ร้อยละ 35.4 และร้อยละ 32.8 ตามลำดับ ภาคเหนือมีนักตี้มประจำในสัดส่วนสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 16 รองลงมาคือภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 13.7 นอกจากนี้พบว่าภาคกลางและภาคเหนือมีสัดส่วนนักตี้มหนักประจำสูงสุด คือ ร้อยละ 3.8 และร้อยละ 3.7 ตามลำดับสำหรับกลุ่มผู้ไม่เคยตี้มสุรานั้นภาคใต้มีสัดส่วนสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 74.5 และภาคเหนือมีสัดส่วนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.1

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์อย่างสม่ำเสมอในรอบปีที่แล้วในประชากรทั่วไป (15 ปีขึ้นไป) พบว่า จังหวัดที่มีอัตราการบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์อย่างสม่ำเสมอมากกว่าร้อยละ 40 มีจำนวนทั้งสิ้น 5 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย (ร้อยละ 45.3) ลำพูน (ร้อยละ 44.1) พะเยา (ร้อยละ 44.0) น่าน (ร้อยละ 42.4) และ สุรินทร์ร้อยละ 40.6 (รูปที่ 4)

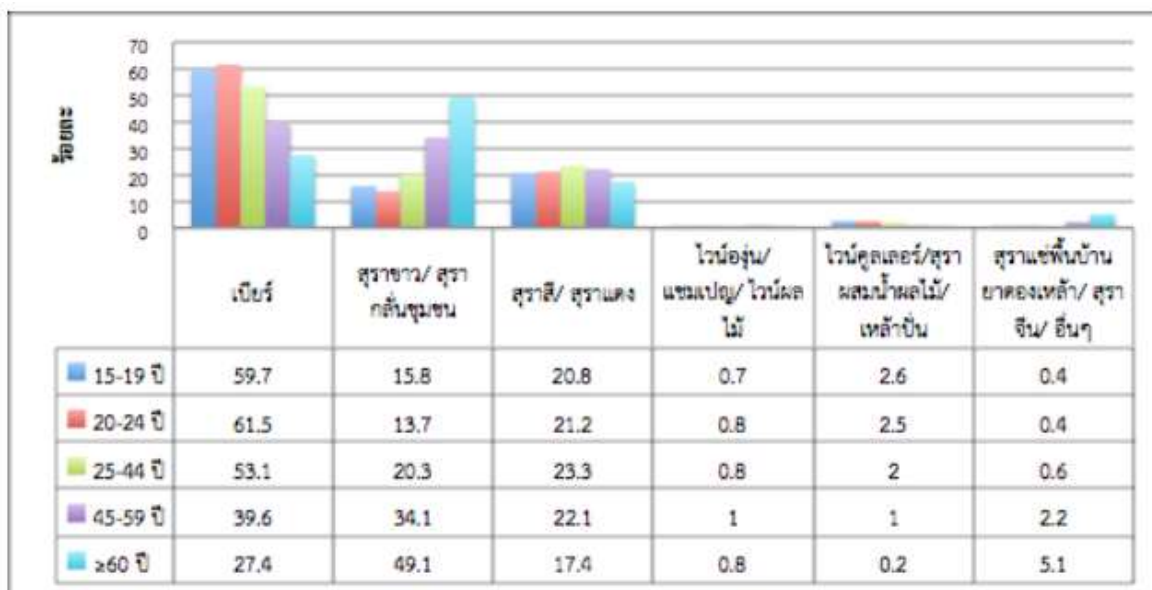
เมื่อพิจารณาข้อมูลปริมาณการจัดเก็บภาษีแยกตามประเภทสุรา จำแนกในประเทศและนำเข้าปีงบประมาณ 2560 – 2561 ในปี 2560 ปริมาณการจัดเก็บภาษีแยกตามประเภทสุรา มากเป็นอันดับ 1 คือเบียร์ รองลงมาคือ สุราขาว และสุราผสม ตามลำดับ และในปี 2561 ปริมาณการ

จัดเก็บภาษี แยกตามประเภทสุรา มากเป็นอันดับ 1 คือ เบียร์ รองลงมาคือ สุราสามทับ และสุราขาว ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับรายได้แผ่นดิน ปีงบประมาณ 2560 กล่าวคือ รายได้ภาษีเบียร์ 86,457,035,807.35 บาท และ รายได้ภาษีสุราและแสดมปีสุรา 56,395,739,492.04 บาท 8 จาก ข้อมูลจำนวนใบอนุญาตจำหน่ายสุราพบว่าจำนวนใบอนุญาตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แม้ในปี พ.ศ. 2562 จะมีจำนวนใบอนุญาตลดลงจากปี พ.ศ. 2561 และเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนจุดจำหน่ายต่อจำนวน ประชากร พบว่า ปี 2562 มีสัดส่วนเฉลี่ย 1 ใบอนุญาตต่อประชากร 114 คน ซึ่งพบว่ามี ความหนาแน่นมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้ว

ประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นิยมดื่ม 5 ประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นักดื่ม ปัจจุบันดื่มบ่อยที่สุดใน 12 เดือนที่ผ่านมา ได้แก่ 1) เบียร์ 2) สุราขาว/ สุรากลั่นชุมชน และ 3) สุราสี/ สุราแดง คิดเป็นร้อยละ 47.4 ร้อยละ 26.6 และร้อยละ 22.0 ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า นักดื่มเพศชายและนักดื่มเพศหญิงนิยมดื่มเบียร์มากที่สุด (ร้อยละ 43.8 และ 62.6 ตามลำดับ) (รูปที่ 10) กลุ่มเยาวชนอายุ 15-19 ปีดื่มเบียร์บ่อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 59.7 เช่นเดียวกับกลุ่มวัยทำงาน ในขณะที่นักดื่มอายุ 60 ปีขึ้นไป ดื่มสุราขาว/ สุรากลั่นชุมชน บ่อยที่สุด (ร้อยละ 49.1) (รูปที่ 11)

ภาพที่ 2.1 เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นักดื่มปัจจุบันดื่มบ่อยที่สุดใน 12 เดือน จำแนกตามเพศ

ภาพที่ 2.2 เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นักดื่มปัจจุบันดื่มบ่อยที่สุดใน 12 เดือน จำแนกตามกลุ่มอายุ

ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

จากการสำรวจสถิติความรุนแรงในครอบครัว โดยรวบรวมข่าวจากหนังสือพิมพ์ 10 ฉบับ ระหว่างเดือนมกราคม - มิถุนายน 2563 พบข่าวความรุนแรงในครอบครัว จำนวน 350 ข่าว และในจำนวนข่าวดังกล่าวมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยกระตุ้นถึง 74 ข่าว (ร้อยละ 21.14)¹⁰

จากสถิติการเกิดอุบัติเหตุช่วงเทศกาลปีใหม่ พ.ศ. 2563 (ระหว่างวันที่ 27 ธันวาคม 2562 – 2 มกราคม 2563 พบว่า เกิดอุบัติเหตุ จำนวน 3,421 ครั้ง โดยสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุมากที่สุด คือ เมาแล้วขับถึงร้อยละ 32.68¹¹

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุ หากผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ระมัดระวังในการบริโภค บริโภคด้วยความประมาท ก็ย่อมประสบอุบัติเหตุได้โดยง่ายยิ่งเป็นขณะขับรถบนท้องถนนด้วยแล้วจากข้อมูลจะเห็นว่าจำนวนคดีขับรถขณะเมาสุรามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ในช่วงปีพ.ศ.2551-2560 จำนวนคดีขับรถขณะเมาสุราค่อนข้างคงที่เฉลี่ย 44,164 คดี คิดเป็นร้อยละ 84.59

ปัญหาด้านสุขภาพจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

จากผลการสำรวจปัญหาสุขภาพจิตในคนไทยระดับชาติ ปี พ.ศ.2556 พบว่า คนไทยอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีความผิดปกติพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือ alcohol use disorders 2.7 ล้านคน โดยเป็นผู้ดื่มแบบอันตราย (alcohol abuse) 1.8 ล้านคน และเป็นผู้ดื่มแบบติด (alcohol dependence) 9 แสนคนแต่ในจำนวนนี้เข้ารับบริการสุขภาพจากฐานระบบ 43 แห่ง กระทรวงสาธารณสุขในปี พ.ศ. 2559 เพียง168,729 คน นั้นหมายความว่า มีผู้มีปัญหาพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ควรได้รับการดูแลทางการแพทย์ได้รับการจริงเพียงร้อยละ 6.13

แสดงถึงช่องว่างการเข้าถึงบริการของผู้มีปัญหาการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่สูงมาก 13 มีการพัฒนาจากงานวิจัยอย่างเป็นระบบโดยอาศัยแนวคิดการดูแลเชิงรุกในชุมชนที่ดำเนินการโดยบุคลากรสุขภาพ ผลการศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมฯ ในชุมชน 4 ภาค เมื่อครบ 1 ปี พบว่า ผู้ติดสุราลดปริมาณการดื่ม ร้อยละ 90.0 - 96.7 และสามารถเลิกดื่มสุราได้ร้อยละ 10.0 - 30.0 และในปี พ.ศ. 2560 ได้มีการนำเอาโปรแกรมกลับบ้าน สมานใจ เป็นหนึ่งในรูปแบบการดูแลผู้มีปัญหาการดื่มสุราในชุมชนที่บูรณาการระบบการดูแลผู้มีปัญหาการดื่มสุราในระบบสุขภาพ โดยอาศัยกลไกระบบสุขภาพอำเภอ (District Health System) พบว่า โปรแกรมกลับบ้าน สมานใจ สามารถนำไปใช้ในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง 14 ในปี พ.ศ. 2560 สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้ร่วมมือกับแผนงาน ผรส. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผลักดันให้การประเมินพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราและบำบัดแบบสั้นในผู้มารับบริการสุขภาพได้รับการจัดอยู่ในแบบบันทึกข้อมูลรับบริการของกระทรวงสาธารณสุข 43 เพิ่มข้อมูล ในแฟ้มที่ 41 Special PP การส่งเสริมป้องกันโรค เพื่อผู้ให้บริการสุขภาพทุกระดับสามารถให้บริการส่งเสริมป้องกันโรคด้วยการคัดกรองปัญหาการดื่มสุรา โดยแบ่งกลุ่มผู้รับบริการเป็นกลุ่มไม่ดื่ม ดื่มแบบเสี่ยงต่ำ เสี่ยงปานกลาง หรือเสี่ยงสูงแล้ว จัดบริการตามความเหมาะสมตั้งแต่ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา หรือส่งต่อ และลดทอนความเสี่ยงพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราและชนิดของการให้บริการเบื้องต้น ซึ่งฐานข้อมูลนี้จะเป็นประโยชน์ในการวางแผนการให้บริการ

ผลการดำเนินงานรับเรื่องร้องเรียนระบบสารสนเทศเพื่อการเฝ้าระวังการละเมิดกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยาสูบผ่าน App TAS ผลการรับเรื่องร้องเรียนระบบสารสนเทศเพื่อเฝ้าระวังการละเมิดกฎหมายควบคุมเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์และยาสูบผ่าน App TAS (Tobacco & Alcohol Surveillance System) ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2562 ถึงวันที่ 20 สิงหาคม 2563 พบว่า ประชาชนร้องเรียนผ่าน TAS จำนวน 967 เรื่อง เป็นกรณีการกระทำความผิดตามกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 645 เรื่อง (ร้อยละ 67) กฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยาสูบ จำนวน 297 เรื่อง (ร้อยละ 31) และกฎหมายควบคุมยาสูบ จำนวน 25 เรื่อง (ร้อยละ 2) สถานะการดำเนินงานจัดการเรื่องร้องเรียน(1) ดำเนินการแล้วทั้งหมด 389 เรื่อง (คิดเป็นร้อยละ 40) โดยตรวจสอบพบเป็นความผิด จำนวน 189 เรื่อง ไม่เป็นความผิด จำนวน 148 เรื่อง และข้อมูลไม่เพียงพอ จำนวน 52 เรื่อง(2) อยู่ระหว่างดำเนินการทั้งหมด 492 เรื่อง (คิดเป็นร้อยละ 51) โดยอยู่ระหว่างรอตรวจสอบจำนวน 478 เรื่อง และสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม 14 เรื่อง (3) ยังไม่ดำเนินการ จำนวน 86 เรื่อง (คิดเป็นร้อยละ 9) ซึ่งการดำเนินงานจัดการข้อร้องเรียน พนักงานเจ้าหน้าที่จำเป็นต้องลงพื้นที่ตรวจสอบสถานประกอบการ แต่เนื่องจากสถานการณ์โรคระบาดโควิด - 19 มีการประกาศพระราชกำหนดฉุกเฉินนับตั้งแต่วันที่ 26 มีนาคม 2563 โดยหนึ่งในมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของโรค คือ คำสั่งปิดสถานประกอบการส่งผลให้พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่สามารถดำเนินการตรวจสอบสถานประกอบการได้

ฐานความผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

ซึ่งจากเรื่องร้องเรียนของประชาชนในโปรแกรมประยุกต์ระบบสารสนเทศเพื่อเฝ้าระวังการละเมิดกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ TAS พบว่าเป็นกรณีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ใน 5 อันดับสูงสุด ดังนี้

1. ฐานความผิดโฆษณาเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ มาตรา 32 จำนวน 943 เรื่อง
2. ฐานความผิดขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์โดยวิธีการหรือลักษณะอันฝ่าฝืนกฎหมาย มาตรา 30 จำนวน 373 เรื่อง
3. ฐานความผิดขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในเวลาห้ามขาย ตามมาตรา 28 จำนวน 21 เรื่อง
4. ฐานความผิดขายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในสถานที่หรือบริเวณที่กฎหมายกำหนด ตามมาตรา 27 จำนวน 14 เรื่อง
5. ฐานความผิดบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในสถานที่หรือบริเวณที่กฎหมายกำหนด ตามมาตรา 31 จำนวน 13 เรื่อง

ผลการดำเนินงาน

ปัญหาอุปสรรคข้อจำกัดและความท้าทายในการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในประเทศ

ปัญหาอุปสรรคข้อจำกัดและความท้าทายในการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในประเทศในรอบ 10 ปี ที่ผ่านมา (สาวิตตรี อัจฉรงค์กรชัย และอรทัย วลีวงศ์ (2563) ได้แก่

1. ปัญหาอุปสรรคข้อจำกัดและความท้าทายในการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในประเทศ ด้วยกลไกดำเนินคดีทางกฎหมายโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติปัญหาอุปสรรคข้อจำกัดและความท้าทายในการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มีข้อจำกัด กระบวนการมีความซ้ำซ้อนและล่าช้าและยังขึ้นอยู่กับการทำงานของภาคตำรวจเป็นหลักการบังคับใช้และดำเนินคดีไม่ตอบสนองต่อสถานการณ์และขนาดปัญหาการฝ่าฝืนกฎหมาย
2. โครงสร้างในการบังคับใช้กฎหมายในระดับพื้นที่ที่มีความอ่อนแอ ทั้งนโยบาย โครงสร้างองค์กร บุคลากร (จำนวนและศักยภาพ) งบประมาณ และกลไกสนับสนุนการทำงานในระดับพื้นที่
3. ข้อจำกัดของการแบ่งประเภทของสุราในการเก็บภาษี การพิจารณาอัตราภาษีขึ้นภาษีและระบบใบอนุญาตจำหน่ายในปัจจุบัน (หมายรวมถึงประเภทใบอนุญาต ขั้นตอนการออกใบอนุญาตและค่าธรรมเนียม) ที่ไม่เอื้อต่อการควบคุมการเข้าถึงทางราคาและกายภาพของเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ กล่าวคือจุดจำหน่ายปลีกกระจายย่อยมีจำนวนมากและกระจายอยู่ทั่วไป เนื่องจากขั้นตอนในการขอใบอนุญาตง่ายและค่าธรรมเนียมต่ำ และการขาดมาตรการในการควบคุมจำนวนและ/หรือความหนาแน่นของจุดจำหน่าย กอปรกับการขาดการตระหนักของผู้ประกอบการกลุ่มนี้ในการปฏิบัติตามกฎหมาย ความลึกลับของอัตราภาษีตามปริมาณแอลกอฮอล์ระหว่างเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ประเภทต่างๆ การขึ้นอัตราภาษียังไม่เหมาะสมกับค่าครองชีพและสภาพเศรษฐกิจของประเทศ เป็นต้น
4. ความไม่ชัดเจนของเนื้อหากฎหมาย โดยเฉพาะกฎหมายห้ามโฆษณาและส่งเสริมการตลาดที่เปิดโอกาสให้มีการตีความเอื้อต่อธุรกิจและต้องตีความเป็นรายกรณี ซึ่งบ่อยครั้งที่การตีความไม่สอดคล้องกันระหว่างพนักงานเจ้าหน้าที่และนักกฎหมาย รวมถึงการมีข้อจำกัดในการกล่าวโทษผู้กระทำผิด
5. การใช้ข้อมูลข่าวสารในการผลักดันและพัฒนานโยบายยังทำได้อย่างจำกัด การตัดสินใจทางนโยบายบ่อยครั้งกับฝ่ายการเมือง การขาดกระบวนการที่สร้างเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของสังคมในวงกว้าง

6. อุตสาหกรรมเครื่องตี้อัลกอฮอลล์ของประเทศไทยในธุรกิจขนาดใหญ่มีมูลค่าการตลาดสูง มีการเติบโตต่อเนื่องและมีการขยายกิจการไปทำการการค้าสินค้า บริการ และผลิตภัณฑ์อื่น นอกเหนือจากผลิตภัณฑ์เครื่องตี้อัลกอฮอลล์ ทำให้มีอิทธิพลต่อทั้งนโยบายเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศ

7. ระบบติดตามและประเมินผลของมาตรการยังไม่ชัดเจน ตัวชี้วัดตามที่ระบุไว้ในยุทธศาสตร์หลายตัวชี้วัดยังไม่มีฐานข้อมูล ทำให้การประเมินผลไม่สำเร็จ ของการเปลี่ยนแปลงหรือการบังคับใช้นโยบายใหม่ได้ยาก เช่น การไม่มีข้อมูลรายปีของจำนวนนักตี้อัลกอฮอลล์ การไม่มีฐานข้อมูลตัวชี้วัดเพื่อติดตามผลกระทบด้านต่างๆ ในภาพรวมระดับประเทศ, การไม่มีฐานข้อมูลผู้มีปัญหาจากการตี้อัลกอฮอลล์ นอกจากนี้ยังไม่มีงานวิจัยเชิงระบบและนโยบายที่มาจากช่วยสนับสนุนการพัฒนาและปรับปรุงระบบ เช่น งานวิจัยการประเมินประสิทธิภาพของมาตรการของประเทศ, การวิเคราะห์และประเมินศักยภาพของระบบในการบังคับใช้กฎหมาย การวิเคราะห์ปัจจัยทางด้านเศรษฐศาสตร์การเมือง เป็นต้น

ประเด็นปัญหาที่ควรจัดการและแก้ไขอย่างเร่งด่วน

1. การป้องกันนักตี้อัลกอฮอลล์หน้าใหม่อย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะการบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่ เช่น อายุขั้นต่ำของผู้ซื้อ อายุขั้นต่ำของผู้ตี้อัลกอฮอลล์ การห้ามจำหน่ายในพื้นที่รอบสถานศึกษาและหอพัก เป็นต้น รวมถึงการใช้มาตรการในสถานศึกษา มาตรการชุมชน และกลไกทางสังคมในการสร้างความรับผิดชอบของผู้ประกอบการและบทบาทของผู้ปกครอง

2. การป้องกันและลดอุบัติเหตุทางการจราจรที่เกี่ยวข้องจากการตี้อัลกอฮอลล์ ตลอดทั้งปี ไม่จำกัดเฉพาะช่วงเทศกาลวันหยุดยาว โดยเฉพาะผ่านบังคับใช้นโยบายแอลกอฮอล์เรื่องการควบคุมการเข้าถึงเชิงกายภาพของเครื่องตี้อัลกอฮอลล์ให้มากขึ้น

3. การควบคุมการเข้าถึงทางกายภาพของเครื่องตี้อัลกอฮอลล์ของประชาชน โดยเฉพาะจุดจำหน่ายปลีกย่อย รวมถึงการขายในช่องทางออนไลน์และระบบส่งถึงบ้าน (Delivery)

4. การลดแรงสนับสนุนในการตี้อัลกอฮอลล์ และการได้รับสื่อโฆษณาส่งเสริมการขายจากธุรกิจเครื่องตี้อัลกอฮอลล์ โดยเฉพาะการโฆษณาในช่องทางสื่อออนไลน์ และการโฆษณาผลิตภัณฑ์อื่นๆ และผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช่เครื่องตี้อัลกอฮอลล์ที่ใช้ตราสัญลักษณ์คล้ายคลึงกับเครื่องตี้อัลกอฮอลล์

5. การพัฒนาศักยภาพผู้บริโภค โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนให้เท่าทันกลยุทธ์การตลาดของธุรกิจเครื่องตี้อัลกอฮอลล์ และมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังการกระทำความผิดกฎหมายและการแทรกแซงนโยบายของธุรกิจเครื่องตี้อัลกอฮอลล์และองค์กรหน้าฉากของธุรกิจ

6. การปกป้องประชาชนและคนไม่ตี้อัลกอฮอลล์จากผลกระทบเชิงสังคมของการตี้อัลกอฮอลล์และการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการตี้อัลกอฮอลล์ โดยเฉพาะกลุ่มประชาชนที่เปราะบาง เด็ก เยาวชน สตรี และครอบครัวที่มีรายได้น้อย

7. การพัฒนาฐานข้อมูลในการติดตามความก้าวหน้าและประเมินผลการดำเนินงานและประสิทธิผลของการควบคุมเครื่องตี้อัลกอฮอลล์ในระดับประเทศและระดับจังหวัด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

มีงานศึกษาที่ได้ทำการศึกษเกี่ยวกับสาเหตุและปัจจัยส่งผลต่อการดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในหลายประเด็น อย่างเช่นงานศึกษาวิจัย รังสรรค์ โฉมยา และสมบัติ ท้ายเรือคำ (2549) ได้ทำการศึกษาวิจัยถึงปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยผลการวิจัยจากการศึกษาด้วยการใช้จำลองเพื่ออธิบายพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่อีสาน จำนวน 456 คน และ 30 ชุมชน ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ในระดับบุคคลตัวแปรที่มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด 3 อันดับคือ การจูงใจ สถานการณ์ที่ทำให้เกิดการดื่ม และทัศนคติที่มีต่อการดื่มในระดับชุมชนตัวแปรที่มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด 3 อันดับคือ วิถีประชา จารีตประเพณี และค่านิยมของสังคม ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการดื่มสุราทั้งทางตรงทางอ้อมคือ สถานการณ์ที่ทำให้เกิดการดื่ม ประเพณี การจูงใจ ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการดื่มสุราทั้งทางตรงทางเดียวคือ ค่านิยม วิถีประชา การรับรู้เรื่องแอลกอฮอล์จากครอบครัว การรับรู้ผลเสียของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มสุรา ตัวอย่างในงานวิจัยของ บรรจง ควรคง (2551) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มสุราของวัยรุ่น กรณีศึกษาชุมชนส่วย ลาว เขมร อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัย พบว่า ลักษณะชุมชนวัยรุ่น ส่วนใหญ่เป็นชุมชนส่วย ร้อยละ 43.05 ระดับพฤติกรรมการดื่มสุราจำแนกตามความถี่การดื่มสุรา พบว่าส่วนใหญ่ดื่มในระดับที่น้อย ร้อยละ 84.73 มีวัยรุ่นดื่มสุรา ร้อยละ 57.44 วัยรุ่นชุมชนลาวดื่มสุรามากที่สุด ร้อยละ 63.63 ชนิดสุราที่วัยรุ่นดื่มมากที่สุด ได้แก่ เบียร์ เหล้าสี และเหล้าขาวหรือเหล้าดองยาตามลำดับ เหตุผลที่วัยรุ่นชอบดื่มสุรา ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าหาซื้อง่าย สะดวก ช่วงเวลาที่วัยรุ่นชอบดื่มสุราคือช่วงเย็น สถานที่ที่วัยรุ่นดื่มสุราส่วนใหญ่เป็นบ้านเพื่อน ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของปัจจัยนำ ต่อพฤติกรรมการดื่มสุราของวัยรุ่น พบว่า ปัจจัยเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถาบันการศึกษา เกรดเฉลี่ยของวัยรุ่นที่กำลังศึกษา สถานภาพ อาชีพ ลักษณะการคบเพื่อน ความรู้พิษภัยการดื่มสุรา และทัศนคติการดื่มสุราที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการดื่มสุราแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนลักษณะของชุมชน และสถานภาพพ่อแม่ที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการดื่มสุราแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ปัจจัยเอื้อ พบว่า ปัจจัยรายได้ครอบครัว ระยะทางของแหล่งซื้อสุรา วัฒนธรรม ประเพณี หรือกิจกรรมในชุมชนมีผลที่เอื้อต่อการดื่มสุราของผู้ดื่ม และการมีหรือไม่มีกิจกรรมการรณรงค์ไม่ดื่มสุราในชุมชน ที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการดื่มสุราแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติวัลลภา กุณพิยะ (2557) เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในนักเรียนอาชีวศึกษาชาย จังหวัดชัยนาท โดยพบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ความมั่นใจตนเองในการปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ลักษณะการพักอาศัย และการเข้าถึงสื่อเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และ สลิลทิพย์ โกพลรัตน์ (2558) วิจัยเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบผิตปกติของนักเรียนชายอาชีวศึกษาจังหวัดชลบุรี พบว่า ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความเครียด การรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ความคาดหวังผลจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิท (ส่วนความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของบุคคล

ในครอบครัว และความผูกพันกับครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบ ผิดปกติ

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนในครอบครัว เนื่องจากครอบครัวเป็นสถาบันสำคัญในการขัดเกลาทางสังคมต่อบุตร ครอบครัวที่มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะทำให้เยาวชนเกิดการเรียนรู้การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้แตกต่างกันกับเยาวชนที่มาจากครอบครัวที่ไม่มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ปิยะ ทองบาง, 2550) สอดคล้องกับการศึกษาของ ปราณี ทองคำ และคณะ (2549) ที่พบว่า วัยรุ่นที่มีบุคคลในครอบครัวดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้น 1 หน่วย มีความน่าจะเป็นที่จะดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าวัยรุ่นที่ไม่มีบุคคลในครอบครัวดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถึง 6.2 เท่า ($Exp(B) = 0.658$) เช่นเดียวกับการศึกษาของ จิตติ นิสัยนต์ และคณะ (2549) ที่พบว่า พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของบิดามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษา อาชีวศึกษา รวมทั้งการศึกษาของ หนึ่งฤทัยมีสะอาด (2551) ที่พบว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของบุคคลในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับการดื่มเบียร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สำหรับการศึกษาของต่างประเทศ การศึกษาของ Yeh and Chiang (2005) พบว่า นักเรียนที่มีพ่อแม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เสี่ยงต่อการมีพฤติกรรมการดื่มเช่นเดียวกับพ่อแม่ 2-5 เท่า ของนักเรียนที่พ่อแม่ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

มีหลายงานศึกษาทั้งในต่างประเทศ และประเทศไทย ที่ศึกษาการดื่มแอลกอฮอล์ในเยาวชน ทั้งหญิงและชายที่พบว่า ความผูกพันกับครอบครัวมีความสัมพันธ์หรือทำนายการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นได้ (จรรยา เศรษฐพงษ์, เกียรติกา จร กุศล, สายฝน เอกวารงกูร และปิยธิดา จุลละเปี้ย, 2553; สุวรรณิ แสงอาทิตย์, 2550; อัญชลี เหมชะญาตี และศรีวรรณ ยอดนิล, 2555) การศึกษาในกลุ่มวัยรุ่นชายหญิง อายุ 13 - 18 ปี (จรรยา เศรษฐพงษ์ และคณะ, 2553) พบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการดื่มสุราและใช้สารเสพติดของวัยรุ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $< .01$ ($r = -.29$) และการศึกษาในกลุ่มนักเรียนมัธยมและอาชีวศึกษา โดยศึกษาในนักเรียนที่มีสุขภาพปกติและเจ็บป่วยเรื้อรัง (สุวรรณิ แสงอาทิตย์, 2550) พบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมเสี่ยงด้านการสูบบุหรี่ดื่มสุรา และเสพยาเสพติดในนักเรียนสุขภาพปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $< .01$ ($r = -.35$) สอดคล้องกับการศึกษาในกลุ่มนักเรียนหญิงมัธยม (อัญชลี เหมชะญาตี และศรีวรรณ ยอดนิล, 2555) พบว่า นักเรียนหญิงที่มีความผูกพันกับครอบครัวน้อย มีโอกาสเสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงเป็น 2.74 เท่า (95% CI = 1.55 - 4.85) ของนักเรียนที่มีความผูกพันกับครอบครัวมาก

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่ามีปัจจัยสำคัญหลายปัจจัย ทั้งในระดับบุคคลและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในการศึกษาครั้งนี้จึงใช้แนวคิดระบบนิเวศวิทยาเชิงสังคม โดยนำมาเป็นแนวทางในการจัดกลุ่มปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวออกมาเป็น 2 กลุ่ม คือ ปัจจัยภายในตัวบุคคล ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความเครียด ความรู้สึก มีคุณค่าในตนเอง การรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ความคาดหวังผลจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของบุคคลในครอบครัว ความผูกพันกับครอบครัว การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิท นอกจากนี้ยังสามารถแบ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงใน

ชุมชนอีสานสะท้อนให้เห็นว่ามีปัจจัย 4 ปัจจัยหลัก ที่ส่งผลต่อการตีพิมพ์เหล่าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสานดังนี้ 1) ระดับบุคคล 2) ระดับครอบครัว 3) ระดับชุมชน และ 4) ระดับสังคมวัฒนธรรม

พฤติกรรมกรรมการตีพิมพ์และผลกระทบจากการตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์

กนกวรรณ จังอินทร์ และสมเดช พิณจสุนทร (2560) วิจัยเรื่อง พฤติกรรมการตีพิมพ์แอลกอฮอล์และผลกระทบต่อครอบครัวของผู้ตีพิมพ์แอลกอฮอล์ที่เข้าบำบัดในโรงพยาบาลธัญญารักษ์อุดรธานี เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบที่มีต่อครอบครัวผู้ป่วยที่ตีพิมพ์แอลกอฮอล์ ซึ่งมารับการบำบัดในโรงพยาบาลธัญญารักษ์อุดรธานี กลุ่มตัวอย่างคือสมาชิกในครอบครัวผู้ป่วยที่ตีพิมพ์แอลกอฮอล์ที่เข้าบำบัดรักษา ระหว่างเดือน ธันวาคม 2559 – มีนาคม 2560 โดยเลือกแบบเจาะจงจำนวน 108 คน ผลการวิจัยพบว่าครอบครัวได้รับผลกระทบจากการตีพิมพ์แอลกอฮอล์ของผู้ป่วยที่ตีพิมพ์แอลกอฮอล์ด้านเศรษฐกิจมากที่สุดร้อยละ 84.8 โดยร้อยละ 37.0 ขาดคนทำงานช่วยครอบครัวและร้อยละ 27.8 พบปัญหาทางการเงินของครอบครัว รองลงมาคือผลกระทบด้านร่างกายและจิตใจของคนในครอบครัวร้อยละ 74.6 โดยร้อยละ 33.3 เกิดความเครียดและปัญหาสุขภาพจากการดูแล ผู้ที่ตีพิมพ์แอลกอฮอล์ รองลงมาคือร้อยละ 31.5 การมีปัญหาภายในครอบครัวหรือมีปัญหาชีวิตสมรสและการเป็นโรควิตกกังวลหรือซึมเศร้ารู้สึกไม่สบายใจจากการตีพิมพ์แอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว และผลกระทบด้านสังคมพบร้อยละ 61.7 โดยการเป็นคู่กรณีของอุบัติเหตุทางจราจร ร้อยละ 15.7 การตีพิมพ์แอลกอฮอล์ก่อให้เกิดปัญหาต่อครอบครัว จึงควรมีการพัฒนากระบวนการให้บริการ เช่นควรมีแบบประเมินผลกระทบจากการตีพิมพ์ที่มีต่อครอบครัวผู้ตีพิมพ์ที่เป็นมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับในการให้บริการสุขภาพ รวมทั้งการช่วยเหลือเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบอย่างเหมาะสมกับความต้องการและครอบคลุมทุกปัญหาเพื่อให้สามารถดูแลทั้งผู้ตีพิมพ์และผู้ได้รับผลกระทบอย่างมีคุณภาพ

พงษ์เดช สารการ และคณะ (2552) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมกรรมการตีพิมพ์และผลกระทบจากการตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ของกลุ่มแรงงานภาคอุตสาหกรรม จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าประมาณสัดส่วนความชุกของการตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ ร้อยละ 75.2 ชนิดเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ที่พบมากที่สุดได้แก่ เบียร์ ความถี่ในการตีพิมพ์เฉลี่ยต่อสัปดาห์เท่ากับ 1.6 วัน ปริมาณการตีพิมพ์ต่อครั้งค่าประมาณเฉลี่ยเท่ากับ 5.24 แก้ว ช่วงเวลาที่ตีพิมพ์พบในช่วงเย็น (17.00-23.59 น.) และมีการขบขันยานพาหนะภายหลังการตีพิมพ์ทุกครั้ง ร้อยละ 29.6 ผลกระทบจากการตีพิมพ์พบด้านอุบัติเหตุ ร้อยละ 14.3 ด้านสุขภาพ ร้อยละ 6.9 ด้านครอบครัว ร้อยละ 27.7 เคยถูกตำหนิจากคนในครอบครัว ด้านสังคม ร้อยละ 20.7 เคยถูกตำหนิจากบุคคลรอบข้างหรือเพื่อนบ้าน ด้านการทำงาน ร้อยละ 17.6 เคยไปทำงานสาย และร้อยละ 16.7 เคยขาดงานและพบปัจจัยที่มีผลต่อการตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนใหญ่เป็น เพศชาย กลุ่มอายุต่ำกว่า 35 ปี สถานภาพสมรสส่วนใหญ่เป็นโสด และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 7,000 บาท สภาพการใช้จ่ายต่อเดือนแบบพอใช้แต่ไม่มีเหลือเก็บ แบบไม่พอใช้และมีหนี้สิน ดังนั้นจากผลการศึกษา จึงเห็นควรเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องคำนึงถึงประเด็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ของกลุ่มแรงงานภาคอุตสาหกรรม เพื่อนำไปกำหนดมาตรการและนโยบายในการควบคุมและป้องกันนักตีพิมพ์หน้าใหม่และผลกระทบจากการตีพิมพ์ต่อไป

กมลทิพย์ วิจิตสุนทรกุล (2542) และนอกจากนี้ ปัจจัยนำ ได้แก่ ความรู้เรื่องสุรา ทักษะคิดต่อการป้องกันตนเองจากการดื่มสุรา การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคจากการดื่มสุรา การรับรู้ความรุนแรงของโรคที่เกิดจากการดื่มสุรา การรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคของการป้องกันตนเองจากการดื่มสุรา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการดื่มสุรา ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การใช้เวลาว่าง การใช้จ่ายเงินรายได้ การเข้าถึงแหล่งบริการของมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการดื่มสุรา ปัจจัยเสริม ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ การได้รับข้อมูลคำแนะนำจาก พ่อ แม่ ผู้ปกครอง อาจารย์ เพื่อน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการดื่มสุรา ตัวแปรที่มีอำนาจในการทำนายสูงสุด มีทั้งปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม 6 ตัวแปร ได้แก่ การใช้จ่ายเงินรายได้ การเข้ากับแหล่งบริการของมหาวิทยาลัย การได้รับข้อมูล คำแนะนำจากเพื่อน ความรู้เกี่ยวกับสุรา การได้รับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ ทักษะคิดต่อการป้องกันตนเองจากการดื่มสุรา สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการดื่มสุรา

อุษา ศิลป์เรืองวิไล (2551) การรับรู้และการตีความเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเด็กวัยรุ่น เป็นโครงการวิจัยที่มีแนวคิดเริ่มต้นจากโครงการรณรงค์ต่าง ๆ ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ (สสส.) ซึ่งมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตลอดมาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นมีอยู่หลายด้าน ทั้งด้านที่เกิดจากผู้ผลิต ผู้บริโภค รวมถึงสื่อที่เป็นตัวกลางในการรับรู้ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งล้วนแต่เป็นประเด็นที่สามารถนำมาศึกษาได้ทั้งสิ้นผู้บริโภค โดยเฉพาะกลุ่มเด็กวัยรุ่นที่ส่วนใหญ่กำลังอยู่ในวัยศึกษาและเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และปัจจุบันเป็นกลุ่มที่มีอัตราการบริโภคจำนวนสูงซึ่งจนทำให้เกิดข้อคำถามว่า “ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น, สิ่งแวดล้อม, ตัวเด็กวัยรุ่น, การรับรู้ข่าวสาร/ สื่อประชาสัมพันธ์/ สินค้า, หรือว่าการตีความของตัววัยรุ่นเองที่มีต่อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลให้เด็กวัยรุ่นมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โครงการวิจัยชิ้นนี้เป็นโครงการวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ การตีความเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเด็ก

อดิศวร์ หลายชูไทย (2550) พบว่า พฤติกรรมการดื่มของนักเรียนเริ่มเมื่อประมาณอายุระหว่าง 18-25 ปี หรืออาจน้อยกว่านั้น อย่างไรก็ตาม นักเรียนหญิงจะเริ่มดื่มช้ากว่าผู้ชาย เนื่องจากผู้หญิงจะถูกควบคุมโดยครอบครัวมากกว่า นักเรียนที่เรียนไม่ดีหรือไม่สนใจเรียนเข้าสู่วงจรการดื่มเร็วกว่านักเรียนที่เรียนดีหรือตั้งใจเรียน และนักเรียนที่ครอบครัวเฝ้าระวังและเอาใจใส่ก็เข้าสู่วงจรการดื่มช้ากว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่ละเลยไม่ดูแล นอกจากนี้คำแนะนำในครอบครัวก็มีผลทั้งทางลบและทางบวกต่อการเข้าสู่วงจรการดื่มของเยาวชนครอบครัวที่เอาใจใส่เยาวชนสามารถสกัดกั้นเยาวชนไม่ให้เข้าสู่การเป็นนักดื่มอายุน้อยได้ แต่ในขณะเดียวกัน ในการสำรวจ พบกลุ่มเยาวชนอายุ 10 ปีที่เริ่มดื่ม เนื่องจากครอบครัวและญาติพี่น้องแนะนำให้ดื่ม ครอบครัวมีส่วนอย่างมากต่อการดื่มของเยาวชน ผลการวิจัยบ่งชี้ว่า ถ้านักเรียนเคยถูกครอบครัวว่ากล่าวเรื่องการดื่มโอกาสที่จะเลิกดื่มจะมีมากกว่ากลุ่มนักเรียนที่ครอบครัวไม่ห้าม เหตุผลในการดื่มของนักเรียนทั้งหญิงและชายเริ่มจากความอยากลองเป็นอันดับแรก และอิทธิพลเพื่อนเป็นลำดับสอง โอกาสในการดื่มครั้งแรกมาจากโอกาสตามเทศกาล โดยเฉพาะตามงานต่างๆ และงานเลี้ยงหรืองานรับน้องในสถานศึกษา กระแสนิยมและสื่อมี

ส่วนในการกระตุ้นการดื่มของเยาวชน โดยเฉพาะเครื่องดื่มประเภทไวน์คูลเลอร์ที่ใช้ความทันสมัยเข้ามาเป็นแรงจูงใจนักเรียนนักศึกษาที่มีทัศนคติว่า การดื่มเป็นเรื่องปกติ และมีความเชื่อลักษณะมาคาดเกี่ยวกับการดื่มมากมาย เช่น เชื่อว่าการดื่มสุราต่างประเทศจะไม่เมา ดื่มเป็น คือคนทันสมัย ดื่มสุราต่างประเทศเป็นเครื่องแสดงสถานะทางสังคมการดื่มเครื่องดื่มบางประเภทเช่น ไวน์คูลเลอร์ไม่ทำลายสุขภาพ ผลการสำรวจนี้สอดคล้องกับผลการสำรวจเยาวชนกับการดื่มในสหรัฐอเมริกา ซึ่งพบว่า ถ้าผู้ดื่มเริ่มเข้าสู่วงจรการดื่มตั้งแต่ยังเป็นวัยรุ่นอายุน้อย โอกาสที่จะกลายเป็นผู้ดื่มถาวรมีสูงมากและสูงกว่าผู้ที่เริ่มดื่มตอนอายุมากผลการสำรวจในประเทศไทยสอดคล้องกับผลการสำรวจขององค์กร WHO ในหลายประเทศทั่วโลกว่า การที่สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หาซื้อได้ง่ายนั้นมีผลสูงมากต่อการดื่มของวัยรุ่น 5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มของกลุ่มนักเรียน นักศึกษาหลายด้านทั้งในระดับสังคม ระดับชุมชน ระดับกลุ่ม ระดับครอบครัว และระดับบุคคล ที่มีผลต่อการดื่มของกลุ่มวัยรุ่น ชุมชนและการใช้เวลาของวัยรุ่น ชุมชนรอบตัววัยรุ่นและสถานที่ที่วัยรุ่นอยู่มีส่วนในการเป็นปัจจัยส่งเสริมการดื่ม ถ้าชุมชนมีการกวดขันเรื่องสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมพฤติกรรมการดื่ม เช่น จำกัดสถานที่ขายสุรา สถานที่ขายสุราอยู่ห่างจากสถานศึกษา เป็นต้น ก็จะมีส่วนลดการดื่มได้นอกจากนี้ การใช้เวลาหลังเลิกเรียนของวัยรุ่นก็มีส่วนสำคัญ ผลวิจัยพบว่า วัยรุ่นที่ใช้เวลาทำงานหลังเลิกเรียน มีกิจกรรมกีฬาหลังเลิกเรียน มีกิจกรรมที่เกี่ยวกับการศึกษา ก็จะมีเข้าสู่วงจรการดื่มช้าลง นอกจากนี้ สถานที่ที่วัยรุ่นจับกลุ่มปะปนกันมาก ๆ ก็มีส่งเสริมพฤติกรรมชักชวนกันดื่มได้ เช่น ในหอพัก เป็นต้น

ศรัรัช ลาภใหญ่ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษางานโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลต่อความรู้สึกอยากทดลองดื่ม และการจดจำตราสินค้าในกลุ่มเยาวชนและวัยรุ่น ปี 2550 ผลการศึกษาระบุว่า กลุ่มประชากรตัวอย่างทุกกลุ่มมีความชื่นชอบโฆษณาสุรา/ เบียร์ กลุ่มทดสอบทุกกลุ่มมองว่า โฆษณาสุรา/ เบียร์ ถ่ายทำสวย สนุก เพื่อดึงดูดใจ ผู้แสดงสวย กลุ่มตัวอย่างชั้นประถมและมัธยมต้นมองว่าโฆษณาสนุก ส่วนกลุ่มตัวอย่างมัธยมปลายและนักศึกษา มองว่าโฆษณาสุรา/เบียร์ มีแนวคิดของโฆษณาที่ดี มีส่วนเพิ่มความสนุกของโฆษณามากกว่าแค่ภาพสวยหรือถ่ายทำดีกลุ่มมัธยมปลายและนักศึกษามีแนวโน้มที่จะใส่ใจเรื่องแนวคิดของโฆษณามากกว่ากลุ่มเด็กประถมและได้รับอิทธิพลจากแนวคิดของโฆษณามากกว่ากลุ่มเด็กเล็ก โดยเฉพาะเรื่องแรงบันดาลใจและเห็นโฆษณาเป็นตัวอย่างในการสร้างแรงบันดาลใจ กลุ่มเด็กชั้นประถมและมัธยมต้นจะไม่เข้าใจแนวคิดของโฆษณามากนัก ดังนั้น กลุ่มนี้จะชอบโฆษณาที่ ดูง่าย เนื้อเรื่องง่าย ๆ ไม่ซับซ้อนหรือไม่ใช้แนวคิดในเชิงนามธรรม การใช้กลยุทธ์ผู้มีชื่อเสียงหรือ Celebrity endorsement นั้นมีผลต่อผู้รับสารอย่างเห็นได้ชัด โดยมีผลในแง่การจดจำได้ในทุกกลุ่มทดสอบ โดยเฉพาะโฆษณาเบียร์ช้างชุดอีกนิคคนไทย ที่ทุกกลุ่มจดจำได้สูงมาก ฉากสุดท้ายของโฆษณาเป็นที่จดจำได้มากและเป็นฉากที่ผู้ชมจำชื่อสินค้า จำชื่อบริษัท เห็นขวดสุรา ได้ชัดเจน ตราสินค้าเบียร์ช้าง เป็นตราสินค้าที่ได้รับความชื่นชมมากที่สุดในทุกกลุ่ม ทุกกลุ่มปฏิเสธว่า โฆษณาไม่ได้มีผลต่อตนเอง แต่ผล

การทดสอบพบว่า โฆษณามีผลในเรื่องการจดจำและความนิยมในตราสินค้า เพราะทุกกลุ่มมีความภักดีต่อตราสินค้าสูงมาก โดยเฉพาะตราสินค้าช้าง ผลสรุปพบว่า ทุกกลุ่มมีความรู้เท่าทันสื่อในระดับที่ไม่สูงมากและมีความรู้เท่าทันกลยุทธ์ทางการสื่อสารและการตลาดของบริษัทสุรา

กรวรรณ บุชบง (2557) วิจัยเรื่อง พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิต สาขาสุขศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตบางเขนที่พบว่า นิสิตดื่มแอลกอฮอล์ทุกวันมากที่สุดเพียง ร้อยละ 7.5 นอกจากนี้ด้านค่าใช้จ่ายจากการดื่มแต่ละครั้งพบว่า เฉลี่ยอยู่ที่ 1,43.5 บาท

ยุพา จิวพัฒนกุล และคณะ (2557) วิจัยเรื่อง การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของครอบครัวไทย การวิจัยผสมผสานครั้งนี้ เพื่อสำรวจการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของครอบครัว และหากกลยุทธ์การช่วยลดการบริโภค เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของครอบครัว แบบวัดการบริโภค เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของ Mabjabok ถูกประยุกต์เพื่อใช้สอบถามสมาชิก ในครอบครัว 400 คน และเลือกตัวแทนชุมชน 50 คน แบบเจาะจง เพื่อสัมภาษณ์เจาะลึก ก่อนวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา เพื่อร่าง กลยุทธ์การช่วยเหลือจากชุมชน ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกในครอบครัวหาซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่ายตามร้านขายของชำใกล้บ้าน (ร้อยละ 71.7) ส่วนใหญ่บริโภคเบียร์ 1 - 2 กระป๋อง (ร้อยละ 70.7) เมื่อมีโอกาสพิเศษ (ร้อยละ 50.8) โดยเคยคิดว่าตนเองควรลดปริมาณลง เพราะ ต้องเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมาก (ร้อยละ 52.9) แต่ 132 คน คิดว่าไม่สามารถเลิกได้ในอนาคต เนื่องจากต้องเข้าสังคม (ร้อยละ 69.1) ดังนั้นชุมชนจึงได้พัฒนา 3 กลยุทธ์เพื่อลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในครอบครัวคือจำกัดการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน ชุมชนงดการเลี้ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในการจัดงานทุกชนิดในชุมชน และสร้างอาชีพในชุมชน

ผลการศึกษานี้ทำให้เห็นพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของครอบครัวไทย และความ ร่วมมือของชุมชน ที่สำคัญยังเป็นแนวทางสำหรับผู้กำหนดนโยบายท้องถิ่นในการออกกฎข้อบังคับ เพื่อลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของครอบครัว การวิจัยครั้งต่อไปจึงควรดำเนินการตามกล ยุทธ์ที่ชุมชนวางไว้

วัลลภา กุณฐิยะ (2557) วิจัยเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ในนักเรียนอาชีวศึกษาชายจังหวัดชัยนาท มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน อาชีวศึกษาชาย กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือนักเรียนอาชีวศึกษาชาย จังหวัดชัยนาท จำนวนทั้งหมด 330 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ความมั่นใจตนเองในการ ปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการเข้าถึงสื่อ เกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีค่าความเที่ยงของแบบสอบถามดังกล่าว เท่ากับ 0.77, 0.89, 0.81, 0.75 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และ Binary logistic regression ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนอาชีวศึกษาชายมีการดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 73.6 โดยพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ทศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (AOR = 4.85, 95%CI = 2.575-9.128) ความมั่นใจตนเองในการปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (AOR= 2.74, 95%CI = 1.520-4.922) ลักษณะการพักอาศัย (AOR = 2.03, 95%CI = 1.014-4.064) และการเข้าถึงสื่อ เกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (AOR = .05, 95%CI = 0.277-0.885) ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การมีเป้าหมายของชีวิต ความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง สถานภาพสมรสของบิดามารดา การดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนในครอบครัว การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อน และการเข้าถึง

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผลการศึกษาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับพยาบาลเวชปฏิบัติในชุมชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อพัฒนาวิธีการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นที่มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นที่การปรับเปลี่ยนทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การพัฒนาทักษะการปฏิเสธเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การรู้เท่าทันสื่อและการสนับสนุนบทบาทครอบครัว

อรทัย วลีวงศ์ และคณะ (2558) วิจัยเรื่อง ผลกระทบของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อบุคคลรอบข้างของผู้ดื่มในประเทศไทย ผลวิจัยพบว่า ผลกระทบของการดื่มแอลกอฮอล์ต่อผู้อื่น (Alcohol's Harm to Others) เป็นมิติหนึ่งในผลกระทบทั้งหมดที่เกิดจากการดื่มแอลกอฮอล์ โดยให้ความสนใจผลกระทบเชิงลบที่เกิดขึ้นกับบุคคลอื่นนอกจากผู้ดื่ม ซึ่งมักมีลักษณะตามรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ดื่มกับผู้ที่ได้รับผลกระทบ เช่น กรณีผู้ดื่มเป็นสมาชิกในครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อน เพื่อนร่วมงาน หรือคนแปลกหน้า ผลกระทบมีหลากหลายระดับครอบคลุมตั้งแต่ความรุนแรงในระดับเล็กน้อย เช่น การรู้สึกรำคาญใจ จนถึงผลกระทบที่รุนแรงมาก เช่น การถูกทำร้ายเสียชีวิต ข้อมูลสถานการณ์ผลกระทบของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อผู้อื่นในประเทศไทย มีการศึกษาและรวบรวมอยู่ใน 3 ลักษณะ ได้แก่ การสำรวจผลกระทบในประชากร การรายงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาต้นทุนทางสังคม อย่างไรก็ตาม ข้อมูลดังกล่าวยังมีข้อจำกัดอยู่มากทั้งในประเด็นขอบเขตของปัญหาและวิธีการศึกษา โดยมีเฉพาะบางประเด็นที่เป็นเหตุการณ์รุนแรง เช่น อุบัติเหตุจราจร ความรุนแรงในครอบครัว หรือการนำเสนอเป็นสัดส่วนของเหตุการณ์ที่มีแอลกอฮอล์เกี่ยวข้อง จึงยังไม่สามารถสะท้อนสถานการณ์ของผลกระทบของการดื่มต่อผู้อื่นในภาพรวมอย่างแท้จริง แต่มีประเด็นสำคัญที่น่าสนใจศึกษาต่ออีกหลายประเด็น เช่น ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตร่างกายและจิตใจ หรือทรัพย์สินที่เสียหายของคนรอบข้างผู้ดื่ม ผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนจากการดื่มของคนในครอบครัว ผลกระทบในสถานที่ทำงานต่อเพื่อนร่วมงานหรือเจ้านาย ข้อมูลเชิงประจักษ์ของสถานการณ์และความรุนแรงของผลกระทบเชิงลบของแอลกอฮอล์ที่เกิดต่อสาธารณะนี้ถือว่ามีความสำคัญและประโยชน์ในการสนับสนุนการพัฒนานโยบายควบคุมแอลกอฮอล์ การติดตามผล รวมถึงการสร้างตระหนักต่อสังคมของประเทศได้

ศิริลักษณ์ นียกิจ (2559) วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชน ตำบลไร่น้อย อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี การวิจัยเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวางครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนตำบลไร่น้อย อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างคือประชาชนตำบลไร่น้อย อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 390 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ระหว่างเดือน ตุลาคม 2558 ถึง ธันวาคม 2558 วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอโดยใช้ค่าความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยการวิเคราะห์ถดถอยหาค่าด้วยวิธี Stepwise ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 50.3 มีอายุเฉลี่ย 36.77 ปี (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.14 ปี) ประกอบอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 36.0 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 46.7 มีมีฐานของรายได้ 3,500 บาทต่อเดือน (รายได้สูงสุด 15,000 บาทต่อเดือน รายได้ต่ำสุด 1,000 บาทต่อเดือน) มีมีฐานของหนี้สิน 35,000 บาท (หนี้สินสูงสุด 100,000

บาท หนี้สินต่ำสุด 15,000 บาท) เคยมีประสบการณ์การได้รับผลกระทบจากการตีมี เช่น อุบัติเหตุ บาดเจ็บ เจ็บป่วย การทะเลาะวิวาท ร้อยละ 42.7 มีมีมาตรฐานของการได้รับผลกระทบจากการตีมี เช่น อุบัติเหตุ บาดเจ็บ เจ็บป่วย การทะเลาะวิวาท 4 ครั้ง (จำนวนครั้งสูงสุด 9 ครั้ง จำนวนครั้งต่ำสุด 2 ครั้ง) กลุ่มตัวอย่างตีมีเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ ร้อยละ 36.7 โดยส่วนใหญ่ตีมีทุกสัปดาห์ ร้อยละ 54.5 ตามลำดับ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตีมีเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ของประชาชนตำบล ไร่น้อย อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานีมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งสิ้น 13 ปัจจัย พบปัจจัยที่ร่วมกันทำนาย พฤติกรรมการตีมีแอลกอฮอล์ของประชาชนตำบลไร่น้อย อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 4 ตัว คือ สัมพันธภาพในครอบครัว (X_{25}) แรงสนับสนุนทางสังคม (X_{27}) ทศนคติเกี่ยวกับเครื่องตีมี (X_{23}) และเพศชาย (X_2) โดยสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการตีมีเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ของประชาชน ตำบลไร่น้อย อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานีได้ร้อยละ 60.20 ($R^2=0.602$, $R=0.776$, $SEst=4.406$, $F=123.826$, $p<0.001$) การแก้ไขปัญหการตีมีเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ของประชาชนตำบลไร่น้อย จึง ควรให้ความสนใจเรื่องสัมพันธภาพในครอบครัว

การสนับสนุนจากเพื่อนและครอบครัว การปรับทัศนคติให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม รวมไปถึงการวางแผนการจัดการการตีมีในผู้ชายให้มากขึ้นเพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมการตีมีเครื่องตีมี แอลกอฮอล์ของประชาชนตำบลไร่น้อย อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานีให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

วิเศษ สุจินพรีหม และ สหทัยา วิเศษ (2559) วิจัยเรื่อง สุรา นารี กับการจัดการตนเอง ของชุมชนในจังหวัดพะเยา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสุรากับผู้หญิงในสังคมสมัยใหม่มาจากการ เปลี่ยนแปลงไปสู่เกษตรเชิงพาณิชย์ พะเยาเป็นจังหวัดที่ "มีผู้หญิงนักตีมีมากที่สุด" สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากสาวล่องใต้ที่กลับมาอยู่บ้านและนำวัฒนธรรมการตีมีจากที่ทำงานมาเผยแพร่ ผู้หญิงได้ใช้สุราเป็น ตัวระบายความเครียด ปกปิดความทุกข์ การวิเคราะห์พฤติกรรมการตีมีสุราของสาวล่องใต้ในเวที เครือข่ายแม่หญิงพะเยา พบว่า ยังมีข้อถกเถียงในประเด็นที่สาวล่องใต้หรือสาวในบ้านใครตีมีสุรามากกว่า กัน อย่างไรก็ตาม สำหรับผู้หญิงคนหนึ่งการเปลี่ยนสถานที่ทำให้ความหมายของการตีมีเปลี่ยนตาม เช่น การตีมีในที่ทำงานเพื่อเอาใจลูกค้าถือว่าเป็นการทำงาน แต่การตีมีที่บ้านอาจเนื่องมาจากนิสัย ความชอบ เป็นการระบาย การแสดงออกถึงความเท่าเทียมชาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้หญิงแต่ละคนว่าจะให้ความหมายกับการตีมีอย่างไร ในยุคนี้มีสถิติการหย่าร้างสูงขึ้น ส่วนใหญ่เกิด จากปัญหาด้านเศรษฐกิจในครอบครัว ไฟฟ้าได้เริ่มเข้ามาในหมู่บ้าน เพื่อนบ้านนิยมซื้อโทรทัศน์ เครื่องซักผ้า ตู้เย็น รถจักรยานยนต์ รถยนต์ ซึ่งส่วนใหญ่จะซื้อเงินผ่อน เมื่อถึงเวลาส่งงวด ไม่มีเงิน เกิดการ ชักหน้าไม่ถึงหลัง หมุนเงินไม่ทัน เพราะบางปีขายข้าวไม่ได้ ผู้หญิงในยุคนี้เริ่มมีความคิดว่าตนเองมี ฐานะเท่าเทียมกับผู้ชายออกไปทำงานนอกบ้าน สามารถหารายได้เข้าครอบครัว และเริ่มเข้าสู่สังคมที่ กว้างขวางขึ้น ต่างจากแต่ก่อน สามารถดูแลตนเองได้มากยิ่งขึ้นไม่ต้องพึ่งพาอาศัยสามีเหมือน สมัยก่อน นั่นคือเส้นแบ่งขอบเขตในบ้านนอกบ้านได้เปลี่ยนแปลงไป อันส่งผลกระทบต่อการดำเนิน ชีวิตผู้หญิงให้เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

ชีวฮวย แซ่ลิ้ม กนกพร หมูพยัคฆ์ และ นันทวัน สุวรรณรูป (2560) วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตีมีเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษา 1) พฤติกรรมการตีมีเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น 2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตีมี เครื่องตีมีแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น โดยใช้กรอบแนวคิด PRECEDE Model กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียน

มัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม จำนวน 110 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม ข้อมูลทั่วไป ทศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การรับรู้ผลกระทบจากการดื่ม การเข้าถึงแหล่งซื้อขายความสัมพันธ์ในครอบครัว แรงสนับสนุนทางสังคม และแบบประเมินพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (AUDIT test) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัย กลุ่มตัวอย่างมีระดับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงต่อการเกิดอันตรายน้อยร้อยละ 93.7 แบบมีความเสี่ยงร้อยละ 2.7 แบบอันตรายร้อยละ 1.8 และการดื่มแบบติดร้อยละ 1.8 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นตามความเสี่ยงต่อการเกิดอันตราย ได้แก่ ทศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ($r = -0.325, p < 0.01$) การรับรู้ผลกระทบจากการดื่ม ($r = -0.195, p < 0.05$) การเข้าถึงแหล่งซื้อขาย ($r = -0.188, p < 0.05$) แรงสนับสนุนทางสังคม จากครอบครัว ($r = -0.250, p < 0.01$) จากเพื่อน ($r = -0.189, p < 0.05$) และจากสถานศึกษา ($r = -0.196, p < 0.05$) ส่วนความสัมพันธ์ในครอบครัวมีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น ข้อเสนอแนะ ประสานงานกับสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันพัฒนาโปรแกรมป้องกันการดื่มและบำบัด ผู้ดื่มที่เสี่ยงต่ออันตรายระดับต่างๆ จนถึงแบบติดโดยการใช้กลยุทธ์เสริมสร้างทัศนคติที่ถูกต้อง การรับรู้ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แรงสนับสนุนทางสังคม คือ ครอบครัว เพื่อน มาตรการในสถานศึกษา เพื่อป้องกัน ลด ละ เลิก การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างยั่งยืน

ธัญวรรณ์ แจ่มใส และคณะ (2561) การศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและชุมชน และทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมการดื่มของกลุ่มชาติพันธุ์ ลาว กูยและเขมร : กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษารูปแบบพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามวิถีชีวิต ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ และ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในด้านชาติพันธุ์วรรณนา บุคคล ครอบครัว สังคมและสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้กรณีศึกษาพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การสัมภาษณ์ การสังเกต และการสนทนากลุ่มจากกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 95 คน และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 388 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามวิถีชีวิต ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ในพื้นที่ชายแดนจังหวัด ศรีสะเกษ พบว่า ประชาชนทุกกลุ่มวัยมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตลอดทั้งวัน กลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนศรีสะเกษ มีความเชื่อ ความคิด ทศนคติ และค่านิยม เกี่ยวกับการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีการนำสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาใช้ประกอบในประเพณี และพิธีกรรมต่างๆ

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในด้านชาติพันธุ์วรรณนา บุคคล ครอบครัว สังคมและสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า บุคคลที่ดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 53.4 มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี เป็นกลุ่มชาติพันธุ์เขมร คิดเป็นร้อยละ 49.2 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา คิด

เป็นร้อยละ 81.4 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 31.7 ช่วงเวลาที่ดื่มส่วนใหญ่ เป็นช่วงเวลา 18.00 น. ค่าใช้จ่ายในการดื่มต่อเดือน จำนวน 500 - 999 บาท สาเหตุการดื่มส่วนใหญ่ให้เหตุผลเป็นการดื่มแก้เครียด/ผ่อนคลาย นิยมดื่ม สุราขาว เปียร์ และสุราสี รูปแบบพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผลรวมพบว่า 1) ด้านวิถีประชา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.29$, S.D. = 0.84) ด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.86$, S.D. = 0.82) ด้านวัฒนธรรมกลุ่มฯ และชุมชน สังคม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.16$, S.D. = 1.01) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดน ได้แก่ เพศ อาชีพ รายได้ ความเชื่อ บุคคล ชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เพียงพิมพ์ ปันระสี และณรงค์ศักดิ์ หนูสอน (2562) วิจัยเรื่องพฤติกรรมและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของสตรีวัยแรงงานภาคเกษตรกรรม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของสตรีวัยแรงงานภาคเกษตรกรรม เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ร่วมกับการสังเกตการณ์ ด้วยตัวผู้วิจัยเองซึ่งมีประสบการณ์การทำงานด้านการดูแลผู้มีปัญหาแอลกอฮอล์มากกว่า 24 ปี และผ่านการศึกษาคำวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักมี 3 กลุ่มคือ (1) สตรีที่มีพฤติกรรมดื่มแอลกอฮอล์จำนวน 14 คน (2)บุคคลในครอบครัวหรืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจำนวน 7 คน และ (3) เจ้าหน้าที่ด้านสุขภาพในโรงพยาบาลชุมชนจำนวน 7 คน ในพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี วิเคราะห์ข้อมูลเชิงประเด็น ตรวจสอบคุณภาพข้อมูลแบบสามเสา ผลการวิจัยพบว่าการดื่มแอลกอฮอล์ของสตรีวัยแรงงานภาคเกษตรกรรมมีพฤติกรรม 2 ลักษณะ คือ ดื่มเป็นครั้งคราว และการดื่มเป็นประจำ ซึ่งการดื่มแบบประจำสามารถจำแนกได้จากปริมาณแอลกอฮอล์ที่ได้รับเป็น 3 ระดับ คือ (1) ดื่มเล็กน้อย (2) ดื่มปานกลาง และ (3) ดื่มหนัก ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดื่มมี 3 ด้านคือ (1) ปัจจัยภายในตนเอง ที่สำคัญคือความรู้และความเชื่อที่ว่า การดื่มช่วยให้คลายปวดเมื่อยและความตึงเครียดจากการทำงาน (2) ปัจจัยแวดล้อมเช่น การมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานเลี้ยง เทศกาลงานประเพณี และการมีแหล่งจำหน่ายใกล้ที่อยู่อาศัย ทำให้เข้าถึงการดื่มได้ง่าย และ (3) ปัจจัยสนับสนุนหรือปัจจัยเอื้อ ที่สำคัญคือ การได้รับค่าจ้างแรงงานเป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เรียกว่า “การเลี้ยงแขก” และ “การไหว้เจ้าที่” ภายหลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตรซึ่งเป็นธรรมเนียมปฏิบัติสืบต่อกันมา ดังนั้นจากผลการวิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันโรคและลดผลกระทบอันเกิดจากการดื่มแอลกอฮอล์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานบริการด้านสาธารณสุข และเครือข่ายการดูแลสุขภาพ ควรที่จะมีการสำรวจและประเมินพฤติกรรมการดื่มด้วยแบบประเมินปัญหาการดื่มสุรา (AUDIT) เพื่อให้การดูแลช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนให้สตรีที่มีพฤติกรรมดื่มแอลกอฮอล์ในระดับที่เกินมาตรฐานสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมลด หรือเลิกดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อป้องกันหรือลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการดื่มแบบเสียดสูงหรืออันตราย

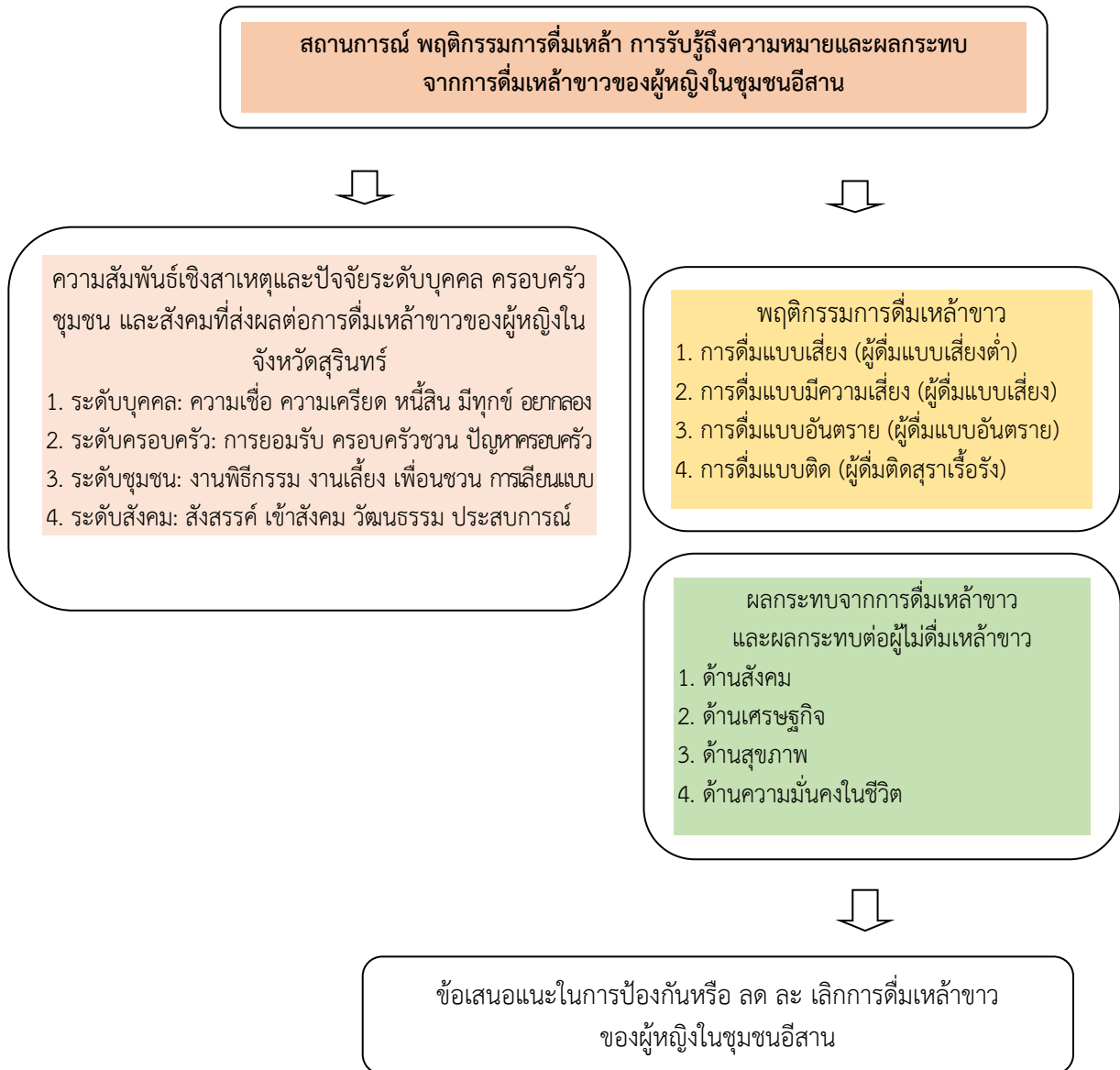
จากการทบทวนงานวิจัยในประเทศและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศในรอบเกือบ 10 ปีที่ผ่านมา นั้นพบว่า มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้มาตรการชุมชนในฐานะเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ค่อนข้างน้อย โดยส่วนใหญ่เน้นศึกษาประชาชนในพื้นที่

ต่างจังหวัด และมีงานวิจัยบางส่วนเน้น ศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์ ลาว กูย และเขมร แต่ยังไม่มีการวิจัยใดที่สนใจศึกษาประเด็น ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการตีพิมพ์เหล่าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน นอกจากนี้ในส่วนของคุณลักษณะของวิธีการศึกษาจะเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพผสมระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและ การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก และการสนทนากลุ่ม เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการดำเนินกิจกรรมการควบคุม ตลอดจนปัจจัยที่มีผลต่อการลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชากรในแต่ละกลุ่มเป้าหมายอย่างชัดเจน

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual framework)

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการตีพิมพ์เหล่าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสานและผลกระทบจากการตีพิมพ์เหล่าขาวและผลกระทบต่อผู้ไม่ตีพิมพ์เหล่าขาว ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำมา กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual framework) โดยการวิจัยครั้งนี้จะเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ในพื้นที่ 3 อำเภอในจังหวัดสุรินทร์ ได้แก่ อำเภอท่าตูม อำเภอปราสาท และอำเภอเมือง เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวประชากรส่วนใหญ่ในชุมชนประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนาและรับจ้างทั่วไปและผู้หญิงในชุมชนนิยมตีพิมพ์เหล่าขาวและมีแนวโน้มสูงขึ้นอีกทั้งยังเป็นพื้นที่ที่เห็นว่าการตีพิมพ์เหล่าขาวเป็นส่วนหนึ่งของคติความเชื่อและวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งนับว่ามีความสำคัญและมีความละเอียดอ่อนลึกซึ้งเชิงโครงสร้างทางสังคม มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ยังคงสืบทอดต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน โดยการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการ กำหนดกรอบแนวคิดที่สำคัญประกอบด้วย 1) พฤติกรรมการตีพิมพ์เหล่าขาว การรับรู้ถึงความหมายและผลกระทบจากการตีพิมพ์เหล่าขาวและผลกระทบต่อผู้ไม่ตีพิมพ์เหล่าขาว 2) ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัย ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชนและระดับสังคมวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการตีพิมพ์เหล่าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน 3) ผลกระทบและข้อเสนอแนะในการป้องกันหรือ ลด ละ เลิกการตีพิมพ์เหล่าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน 4) องค์ความรู้ใหม่จากประสบการณ์และตัวแบบในพื้นที่ โดยนำเสนอแนวคิดและนวัตกรรมใหม่ที่นำเสนอต่อการป้องกันหรือ ลด ละ เลิก และแนวทางการส่งเสริมสุขภาพ 5) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับองค์กรเครือข่ายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายใต้บทบาทและอำนาจที่มีอยู่ โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 2.3 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชน สุรินทร์ เป็นการวิจัยผสมผสานทั้งการวิจัยเชิงสำรวจ วิจัยเชิงคุณภาพ และวิจัยเชิงปริมาณ มีวิธีการดำเนินการวิจัย การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) โดยการศึกษาหาความจริงนั้นจำเป็นที่ จะต้องอาศัยความพิถีพิถันละเอียดถี่ถ้วนและใช้เวลาอย่างต่อเนื่องในการศึกษาเพื่อที่จะทำให้เข้าใจถึง ความเชื่อและพฤติกรรมของผู้หญิงอีสานที่ดื่มเหล้าขาว และผลกระทบจากการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงอีสาน สำหรับการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) จากนั้นผู้วิจัยจึงทำการสัมภาษณ์ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยใช้คำถามแบบปลายเปิด (Open-end) ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ มีการเก็บข้อมูลแบบประเมินการดื่มสุรา (AUDIT) มีคำถามชนิดปลายปิดและปลายเปิด ถามทั้งในเรื่องของความถี่ในการดื่ม และผลกระทบจากการดื่มสุรา ทั้งนี้วิธีดำเนินการวิจัยมีรายละเอียดขอบเขตการวิจัย เครื่องที่ใช้ในการวิจัย การรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

ขอบเขตการดำเนินงานวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่เก็บข้อมูลวิจัย

พื้นที่วิจัย คือจังหวัดสุรินทร์ เนื่องจากมีชื่อเสียงในเรื่องดื่มเหล้า และมีแนวโน้มในการดื่มเหล้าขาวสูงขึ้นโดยเฉพาะในกลุ่มวัยแรงงานถึงวัยสูงอายุ ดังจะเห็นได้จากสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2561) ได้เผยแพร่ผลสำรวจสถานการณ์การดื่มสุรา พบว่า จากจำนวนประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปมีจำนวนทั้งสิ้น 55.9 ล้านคน ทั้งนี้ในงานวิจัยดังกล่าวได้เลือกพื้นที่ศึกษาจำนวน 3 อำเภอ จาก 12 อำเภอในจังหวัดสุรินทร์ ได้แก่ อำเภอท่าตูม อำเภอปราสาท และอำเภอเมือง เนื่องจากมีสถิติจำนวนผู้ดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุด (ข้อมูลจากการหน่วยงานสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์) ผนวกกับมีการจัดงานเลี้ยงต่าง ๆ มากขึ้น ส่งผลให้ผู้หญิงโดยเฉพาะผู้นำสตรีเข้าสู่วงจรของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

2.1 ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วยผู้รู้ ผู้นำและหญิงในชุมชนจังหวัดสุรินทร์ที่ดื่มเหล้าขาว จาก 3 อำเภอในจังหวัดสุรินทร์ ได้แก่ อำเภอท่าตูม อำเภอปราสาท และอำเภอเมือง ซึ่งมีจำนวนผู้ดื่มสุรามากที่สุดของจังหวัด เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างผู้หญิงในชุมชนจังหวัดสุรินทร์ที่ดื่มเหล้าขาว จำนวน 85 คน และเก็บข้อมูลกับเยาวชนจำนวน 30 คน (อายุ 15-24 ปี) รวมจำนวน 115 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีวิธีการเลือกตัวอย่างโดยการใช้การสุ่มตัวอย่างแบบไม่คำนึงถึงความน่าจะเป็น โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง แบบลูกโซ่ (Snowball sampling) เป็นการเรียนรู้และเข้าถึงชุมชนด้วยการอ้างอิงต่อเนื่องปากต่อปาก คือ การเดินเข้าหาแนะนำตนเอง เรียนรู้บันทึก ขอร้องอ้างอิงหรือขอสอบถาม คำแนะนำต่อไป แหล่งการอ้างอิงหรือการแนะนำที่ซ้ำบ่อยๆ จากกลุ่มแกนนำหรือกลุ่มตัวแทนที่มีความเป็นผู้นำโดยธรรมชาติ ซึ่งจะมีการเก็บข้อมูลจากผู้หญิงที่ดื่มเหล้าโดยการสัมภาษณ์ แล้วให้ผู้หญิงที่ดื่มเหล้าที่ได้รับการสัมภาษณ์นั้นช่วย

แนะนำผู้หญิงที่ดื่มเหล้าคนอื่น ๆ ต่อไปอีก และผู้หญิงที่ดื่มเหล้าที่ได้รับการสัมภาษณ์ในรายถัดไปก็จะช่วยแนะนำบุคคลอื่นต่อไปอีกเรื่อย ๆ อย่างเป็นแบบลูกโซ่ จนเมื่อผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและเพียงพอแล้ว ผู้วิจัยก็จะนำมาวิเคราะห์ผล สรุป อภิปรายผล และนำไปสู่การเป็นข้อเสนอแนะต่อไป

ตารางที่ 3.1 กลุ่มตัวอย่างสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

อำเภอ	เยาวชน	ผู้ใหญ่	รวม (คน)
ท่าตูม	9	27	36
ปราสาท	10	28	38
เมือง	11	30	41
รวม	30	85	115

สำหรับแนวทางและข้อเสนอแนะในการป้องกันหรือลด ละ เลิกการดื่มเหล้า ได้จัดประชุมสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ นักวิชาการ ผู้นำท้องถิ่น ผู้สูงอายุ พระสงฆ์ ผู้นำในการประกอบพิธีกรรมและตัวแทนผู้หญิงในชุมชนอีสานที่ดื่มเหล้าขาว สนทนากลุ่มย่อยทั้ง 3 แห่งๆ ละ 15 คน

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตในด้านเนื้อหาและการรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยกำหนดขึ้นตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยในแต่ละข้อ เพื่อให้ครอบคลุมตามประเด็นต่าง ๆ มีรายละเอียดดังนี้

1) พฤติกรรมการดื่มเหล้าขาว การรับรู้ถึงความหมายและผลกระทบจากการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงใน ชุมชนอีสานและผลกระทบต่อผู้ไม่ดื่มเหล้าขาว โดยการศึกษาตามแนวมานุษยวิทยาวัฒนธรรมโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับพฤติกรรมการดื่มเหล้าขาว แบบวัดความรู้ในการรับรู้ถึงความหมาย การวัดแบบประเมิน (AUDIT) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยเข้าไปศึกษาข้อมูลเชิงลึกในพื้นที่เป้าหมายและใช้ข้อมูลจากการถอดบทเรียนภาคสนามในพื้นที่ที่ศึกษา เพื่ออธิบายปรากฏการณ์สังคมที่เกิดขึ้น

2) ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัย ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชนและระดับสังคมวัฒนธรรม ที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน โดยใช้แนวทางสังคมศาสตร์เชิงเปรียบเทียบ (Comparative Social Method) และเก็บแบบสอบถาม เพื่ออธิบายเรื่องเกี่ยวกับคนหรือความสัมพันธ์ระหว่างระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน

3) วิเคราะห์ผลกระทบและให้ข้อเสนอแนะในการป้องกันหรือ ลด ละ เลิก การดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงใน ชุมชนอีสาน ใช้ข้อมูลจากการถอดบทเรียนภาคสนามในพื้นที่ที่ศึกษาและเก็บแบบสอบถาม โดยศึกษาผลกระทบต่อการดื่มเหล้าใน 4 ด้าน (สังคม, เศรษฐกิจ, สุขภาพ, ความมั่นคงในชีวิต)

4) สังเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ใหม่จากประสบการณ์และตัวแบบในพื้นที่ โดยนำเสนอแนวคิดและนวัตกรรมใหม่ที่น่าสนใจต่อการป้องกันหรือ ลด ละ เลิก การดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงและแนวทางการส่งเสริมสุขภาพที่ดีในชุมชนอีสาน

กระบวนการวิจัย

ตารางที่ 3.2 กระบวนการวิจัยมีการดำเนินงานตามขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอน	กระบวนการ	เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล
1. เลือกพื้นที่ศึกษา พื้นที่ศึกษาจังหวัดสุรินทร์ เลือกอำเภอที่มีสถิติดื่มเหล้ามากที่สุด 3 อันดับแรกจาก 12 อำเภอ ข้อมูลจากสาธารณสุขจังหวัด และ รพสต. เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball sampling)	<pre> graph TD A[เลือกพื้นที่] --> B[อ.ท่าตูม (36คน)] A --> C[อ.ปราสาท (38 คน)] A --> D[อ.เมือง (41 คน)] </pre>	ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball sampling) เป็นการเรียนรู้และเข้าถึงชุมชนด้วยการอ้างอิงต่อเนื่องปากต่อปากหรือการแนะนำที่ช้าบ่อยๆ จากกลุ่มแกนนำ เก็บจากวัยรุ่นหญิง 30คนและผู้ใหญ่ 85 คน รวม 115 คน
2. เก็บข้อมูลวิจัยในการศึกษาพฤติกรรมการดื่มเหล้าขาว การรับรู้ถึงความหมายของผู้หญิงในชุมชนอีสาน	<pre> graph LR A[สัมภาษณ์] --> B[ประเมินดื่มสุรา (AUDIT)] B --> C[แบบวัดการรับรู้] </pre>	1. แบบสัมภาษณ์พฤติกรรม การดื่มสุรา 2. แบบประเมินการดื่มสุรา (AUDIT) 3. แบบวัดความรู้
3. ศึกษาผลกระทบจากการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน และผลกระทบต่อผู้ไม่ดื่มเหล้าขาว	<pre> graph TD A[วัยรุ่น] --> B[กระทบ] A --> C[ไม่กระทบ] D[ผู้ใหญ่ กระทบ/ไม่กระทบ] --> E[กลุ่มอาชีพ] D --> F[กลุ่มโรค] E --> G[ประจำ] E --> H[ครั้งคราว] F --> G F --> H </pre>	1. แบบสัมภาษณ์เจาะลึก ผลกระทบต่อพฤติกรรม
4. ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยระดับบุคคล, ครอบครัว ชุมชนสังคมวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงชุมชนอีสาน		1. แบบสอบถาม
5. วิเคราะห์ผลกระทบและให้ข้อเสนอแนะในการป้องกันหรือลด ละ เลิก การดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน		1. แบบสอบถาม 2. สนทนากลุ่ม
5. สังเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ใหม่จากประสบการณ์และตัวแบบในพื้นที่และนำเสนอแนวคิด		1. สังเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ใหม่และตัวแบบในพื้นที่

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นที่ 1 ศึกษาพฤติกรรมกรรมการตี้มเหล่าขาว การรับรู้ถึงความหมายและผลกระทบจากการตี้มเหล่าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ได้เก็บข้อมูลทำการสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ 3 อำเภอ เครื่องมือเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ใบตรวจประเมิน AUDIT และแบบวัดความรู้ในการรับรู้ถึงความหมาย

ขั้นที่ 2 ศึกษาผลกระทบจากการตี้มเหล่าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสานและผลกระทบต่อผู้ไม่ตี้มเหล่าขาว เก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมาย จำแนกเป็นกลุ่มวัยรุ่นและผู้ใหญ่ โดยกลุ่มผู้ใหญ่แยกเป็นกลุ่มอาชีพ และกลุ่มโรค (โรคประจำ, ครึ่งคราว) ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้รับผลกระทบและผลกระทบต่อผู้ไม่ตี้มเหล่าขาว

ขั้นที่ 3 ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและปัจจัยผลกระทบจากการตี้มเหล่า ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชนและระดับสังคมวัฒนธรรม ที่ส่งผลต่อการตี้มเหล่าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน โดยใช้แบบสอบถาม

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะในการป้องกันหรือ ลด ละ เลิก การตี้มเหล่าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน แล้วนำเสนอที่ประชุมสนทนากลุ่ม

ขั้นที่ 5 สังเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ใหม่จากประสบการณ์และตัวแบบในพื้นที่ โดยนำเสนอแนวคิดและนวัตกรรมใหม่ที่น่าสนใจต่อการป้องกันหรือ ลด ละ เลิก การตี้มเหล่าขาวของผู้หญิงและแนวทางการส่งเสริมสุขภาพที่ดีในชุมชนอีสาน จากข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ได้แก่ แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมกรรมการตี้มสุรา (Questionnaire) แบบประเมินการตี้มสุรา (AUDIT) แบบสัมภาษณ์สาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการตี้มเหล่าขาว และการสนทนากลุ่มเพื่อหาข้อเสนอแนะในการป้องกันหรือ ลด ละ เลิกการตี้มเหล่าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน

(1) แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมกรรมการตี้มสุรา (Questionnaire) ที่มีคำถามชนิดปลายปิดและปลายเปิด โดยแบ่งโครงสร้างคำถามออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถานภาพ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้รวมของครอบครัว ค่าใช้จ่ายต่อเดือน ที่พักอาศัย และการตี้มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 8 ข้อ เป็นลักษณะคำถามแบบให้เติมข้อความและตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการตี้มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ การตี้มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และตี้มเหล่าขาว อายุที่ตี้มครั้งแรก สาเหตุของการตี้มครั้งแรก เหตุผลที่ยังคงตี้มอยู่ ประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ความถี่ในการตี้ม ปริมาณในการตี้ม ช่วงเวลาในการตี้ม โอกาสในการตี้ม บุคคลร่วมตี้ม สถานที่ที่ตี้ม ค่าใช้จ่ายใน การตี้มแต่ละครั้ง การใช้จ่ายเสพติดร่วม ผลจากการตี้มเหล่า

ตอนที่ 3 ผลกระทบจากการตี้มเหล่า ได้แก่ ผลกระทบจากการตี้มเหล่าขาว ผลกระทบต่อผู้ไม่ตี้มเหล่าขาว จำนวน 12 ข้อ เป็นลักษณะคำถามแบบให้เติมข้อความและตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการดื่มเหล้าขาว

(2) **แบบประเมินการดื่มสุรา (AUDIT)** มีคำถามชนิดปลายปิดและปลายเปิด ถามทั้งในเรื่องของความถี่ในการดื่ม และผลกระทบจากการดื่มสุรา

แบบประเมินปัญหาการดื่มสุรา (AUDIT: Alcohol Use Disorders Identification Test) เป็นแบบตรวจสอบสร้างขึ้นโดยองค์การอนามัยโลก เพื่อที่ใช้คัดแยกคัดกรองกลุ่มผู้ดื่มสุราที่มีรูปแบบการดื่มแตกต่างกันแปลเป็นภาษาไทยโดยแผนงานการพัฒนากระบวนการแบบและวิธีการบำบัดรักษาผู้มีปัญหาการบริโภคสุราแบบบูรณาการ (WHO, 2011 แปลโดยปริทรรศ ศิลปะกิจ และพันธุภา กิตติรัตน์ไพบูลย์, 2552) ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ ส่วนของ AUDIT นั้นลักษณะคำถาม จะถามทั้งในเรื่องของความถี่ในการดื่ม (ข้อที่ 1-3) และผลกระทบจากการดื่มเหล้า (ข้อที่ 4-10) โดยแต่ละข้อมีคะแนน ระหว่าง 0-4 คะแนน มีค่าคะแนนรวมทั้งหมด 40 คะแนน แปลความหมายของคะแนนได้ดังนี้

0-7 คะแนน แสดงว่ามีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีความเสี่ยงต่ำ

8-15 คะแนน แสดงว่ามีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีความเสี่ยง

16-19 คะแนน แสดงว่ามีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เป็นอันตราย

20 คะแนนขึ้นไป แสดงว่ามีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่แบบติด

ระดับการดื่มสุราตามแบบประเมิน AUDIT จำแนกเป็นระดับ ได้ดังนี้

1) **การดื่มแบบเสี่ยง:** เนื้อหาลำดับข้อ 1, 2, 3 ได้แก่ ความถี่ในการดื่ม ปริมาณที่ดื่มประจำ ความถี่ในการดื่มหนัก

2) **การดื่มแบบอันตราย:** เนื้อหาลำดับข้อ 4, 5, 6 ได้แก่ ไม่สามารถควบคุมการดื่มหนักได้ ดื่มเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ดื่มเพื่อถอนตนเข้า

3) **การติดสุรา:** เนื้อหาลำดับข้อ 7, 8, 9, 10 ได้แก่ รู้สึกผิดหลังจากดื่ม จำเหตุการณ์ช่วงเมาสุราไม่ได้ ได้รับความเจ็บจากการดื่มสุรา มีคนเป็นห่วงถึงการดื่มสุราของตน

(3) **แบบสัมภาษณ์ปริมาณการดื่มสุรา** ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ข้อแรก “โดยทั่วไป ในรอบ 30 วัน ท่านดื่มสุราหรือเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์กี่ครั้งโดยเฉลี่ย?” คำตอบมีลักษณะเป็นมาตรเรียงลำดับไล่ตั้งแต่ “1” คือ น้อยกว่า 1 ครั้ง จนถึง “9” คือทุกวัน ข้อที่สอง “โดยทั่วไปในการดื่มแต่ละครั้ง ท่านดื่มสุราหรือ เครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์เฉลี่ยกี่ดื่มมาตรฐาน” คำตอบเรียงจาก “1” คือ 1-2 ดื่ม จนถึง “10” คือ 18 ดื่มขึ้นไป และข้อที่ 3 “โดยทั่วไปในรอบ 30 วัน มีกี่ครั้งที่ท่านดื่มสุราตั้งแต่ 4 ดื่มขึ้นไป (ใช้กรณีเป็นเพศหญิง) ภายใน ระยะเวลา 2 ชั่วโมง” คำตอบเรียงจาก “1” คือ ไม่มีเลย จนถึง “11” คือ 18 ดื่มขึ้นไป

(4) **แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม สาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน**

1. ระดับบุคคล: ความเชื่อ อยากรอง ความเครียด หนี้สิน มีความทุกข์
2. ระดับครอบครัว: การยอมรับ คนในครอบครัวชวน ปัญหาครอบครัว
3. ระดับชุมชน: เพื่อนชวน การเลียนแบบ งานเลี้ยง งานพิธีกรรม
4. ระดับสังคม: สังสรรค์ เข้าสังคม ถูกบังคับ วัฒนธรรมประเพณี ประสบการณ์

(5) การสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่ม เพื่อหาข้อเสนอแนะในการป้องกันหรือ ลด ละ เลิกการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน รวมทั้งนโยบายเกี่ยวกับสุรา โดยกรอบการสนทนากลุ่ม (Focus Group) คณะผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวทางในการสนทนากลุ่ม กับกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ เพื่อนำไปสู่กรอบวัตถุประสงค์การวิจัย โดยมีประเด็นหัวข้อในการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย ประวัติชุมชน ข้อมูลบริบทชุมชนทั่วไป กลุ่มชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อในชุมชน แบบแผนพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราและเหล้าขาวและเครื่องแอลกอฮอล์ของประชาชนในชุมชน สาเหตุและปัจจัย รวมทั้งปัญหาและผลกระทบการดื่มเหล้าขาวและเครื่องแอลกอฮอล์ของประชาชนในชุมชนพื้นที่เป้าหมาย แนวทางการจัดการปัญหาด้านการดื่มเหล้าขาวและเครื่องแอลกอฮอล์ในชุมชน ปัญหาอุปสรรค แนวโน้มในอนาคตในการลดพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราและเครื่องแอลกอฮอล์ในชุมชน การป้องกันหรือ ลด ละ เลิกการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสานและข้อเสนอแนะอื่นๆ

เครื่องมือ/แบบเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

คณะผู้วิจัยได้ทำการสร้างเครื่องมือจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้เครื่องมือสำหรับการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามที่มีโครงสร้าง และเพื่อให้แบบสอบถามในงานวิจัยมีความเที่ยงตรงและสมบูรณ์ คณะผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามเสนอไปยังผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง หรือค่า IOC เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) 3 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านภาษา และการวัดผลประเมินผล โดยกำหนดค่าความสอดคล้อง = +1 ไม่แน่ใจ = 0 และไม่สอดคล้อง = -1 เมื่อได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์แล้วนำข้อมูลไปประมวลผลหาค่าความเที่ยงตรง (Validity)

แบบแผนการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก การสอบถาม การสนทนากลุ่ม การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และเข้าร่วมกิจกรรมประเพณีท้องถิ่น เครื่องมือในการวิจัยได้แก่ แนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์แบบสอบถาม แนวการสนทนากลุ่ม และแนวการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยได้คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง สำหรับการสนทนากลุ่มพื้นที่ในการวิจัยได้แก่ จังหวัดสุรินทร์ มีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 : การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ

ส่วนแรกมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการดื่มเหล้าขาว การรับรู้ถึงความหมายและผลกระทบจากการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน การศึกษาเชิงคุณภาพโดยการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นและเก็บข้อมูลขั้นทุติยภูมิจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาภาคสนามโดยใช้เทคนิคการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำหมู่บ้าน ผู้สูงอายุ พระสงฆ์ ผู้นำในการประกอบพิธีกรรมและผู้หญิงในชุมชนอีสานที่ดื่มเหล้าขาว เพื่อตอบวัตถุประสงค์ในข้อที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลไว้เพื่อการวิเคราะห์และนำมาสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์และสังเกต โดยการใช้

ขั้นตอนที่ 2 : การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัย

ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัย ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชนและระดับสังคมวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการตีความเนื้อหาของผู้หญิงในชุมชนอีสาน โดยนำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 มาสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์และสังเกต แล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าว แล้วนำไปจัดเก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักวิชาการ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำหมู่บ้าน ผู้สูงอายุ พระสงฆ์ ผู้นำในการประกอบพิธีกรรมและผู้หญิงในชุมชนอีสานที่ตีความเนื้อหาของ 3 อำเภอในจังหวัดสุรินทร์ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ในข้อที่ 2

ขั้นตอนที่ 3 การประชุมระดมสมองโดยการสนทนากลุ่มย่อย

จัดการประชุมสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) กลุ่มเป้าหมายจำนวน 45 คน จาก 3 อำเภอในจังหวัดสุรินทร์ ได้แก่ อำเภอท่าตูม อำเภอปราสาท และอำเภอเมือง จัดทำการสนทนากลุ่มทั้ง 3 แห่ง ๆ ละ 15 คน ผู้เข้าร่วมประกอบด้วย ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำหมู่บ้าน ผู้สูงอายุ พระสงฆ์ ผู้นำในการประกอบพิธีกรรมและผู้หญิงในชุมชนอีสานที่ตีความเนื้อหาของ เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบและให้ข้อเสนอแนะในการป้องกันหรือ ลด ละ เลิกการตีความเนื้อหาของผู้หญิงในชุมชนอีสาน เพื่อตอบวัตถุประสงค์ในข้อที่ 3 และ 4

ขั้นตอนที่ 4 : การสรุปผล และรายงานผลการวิจัย

สังเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ใหม่จากประสบการณ์และตัวแบบในพื้นที่ โดยนำเสนอแนวคิดและนวัตกรรมใหม่ที่นำเสนอการป้องกันหรือ ลด ละ เลิก การตีความเนื้อหาของผู้หญิงและแนวทางการส่งเสริมสุขภาพที่ดีในชุมชนอีสาน และจัดทำสรุปผลและรายงานการวิจัยเพื่อนำเสนอข้อมูลให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในการเลือกระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เนื่องจากเรื่องความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการตีความเนื้อหาของผู้หญิงในชุมชนอีสาน เป็นเรื่องที่ลึกซึ้งและละเอียดอ่อนเชิงโครงสร้างทางสังคมและคติความเชื่อ ประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนอีสานเป็นอย่างมาก ดังนั้นการศึกษาจึงต้องระมัดระวังในการสื่อสารและทำความเข้าใจในประเด็นที่ศึกษา ซึ่งในการสัมภาษณ์เจาะลึกและการสังเกตทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมจะทำให้ได้ข้อมูลข้อเท็จจริงและสถานการณ์ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง การที่จะสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องร่วมกันรวมถึงการหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงนับว่ามีความสำคัญทั้งนี้การดำเนินการให้ประสบผลสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยข้อมูลหลากหลายที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงมีความเห็นสอดคล้องกันว่าควรจะหาเหตุผลแห่งความเข้าใจพื้นฐานร่วมกันของคนในสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนที่สะท้อนถึงความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน ที่อาจส่งผลทำให้เกิดวิธีการและแนวทางที่สมดุลในการแก้ไขปัญหาการตีความเนื้อหาของผู้หญิงและหาแนวทางการส่งเสริมสุขภาพที่ดี ในชุมชนอีสาน บนรากฐานแห่งความเป็นจริงของชุมชน

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่นำมาประกอบการวิจัยครั้งนี้ 3 ประเด็นหลักคือ 1) แนวคิดและระเบียบวิธีวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) 2) ระเบียบวิธีวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic Research) และ 3) แนวคิดและระเบียบวิธีวิจัยประชาพิจัยและพัฒนา PR&D (People Research and Development) ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

1) แนวคิดและระเบียบวิธีวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research- PAR) เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาสังคมและชุมชนที่ได้รับความสนใจอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน โดยเป็นงานวิจัยที่เริ่มต้นจากชุมชน สนับสนุนให้ชาวบ้านหรือตัวแทนในชุมชนเป็นคนสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้กับตนเองและชุมชน โดยการศึกษาเรียนรู้หาข้อมูล การศึกษาวิเคราะห์พื้นที่ ศักยภาพพื้นที่ วัฒนธรรมในพื้นที่เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายและสอดคล้องยุทธศาสตร์องค์กร รวมทั้งยุทธศาสตร์จังหวัดและระดับชาติรวมทั้งการแก้ไขปัญหาค่าตั้งประสพอยู่ โดยการร่วมกันวางแผน และกำหนดการดำเนินงานตามแผนหรือโครงการ พร้อมทั้งการปฏิบัติตามแผน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาก็ถูกต้องตรงตามความต้องการ และมีนักวิจัยภายนอก ทำหน้าที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้กระบวนการวิจัยบังเกิดผลสอดคล้องกับเป้าหมายอันนับได้ว่าการวิจัยได้ช่วยสร้างคุณลักษณะของการเรียนรู้แบบพหุภาคี พร้อมกับก่อให้เกิดผลพลอยได้ที่เป็นจิตสำนึกตระหนักในปัญหาหน้าที่และร่วมกันแก้ปัญหา ส่งเสริมกิจกรรมกลุ่มทำงานร่วมกันในการแก้ปัญหาและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2) ระเบียบวิธีวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic Research) เป็นวิธีการศึกษาของสาขาวิชามานุษยวิทยา (Anthropological Method) โดยผู้วิจัยจะทำการศึกษาศึกษาวัฒนธรรม ความคิด ความเป็นอยู่ของคนกลุ่มนั้น ๆ อย่างลึกซึ้ง เพื่ออธิบายและตีความข้อมูลทางสังคม เจตคติ ความเชื่อ ความรู้สึก วัฒนธรรม ภาษา และพฤติกรรมของมนุษย์ วิถีชีวิตของกลุ่มคนในสังคม โดยใช้วิธีการค้นคว้าหาข้อเท็จจริงที่มีลักษณะเป็นวิทยาศาสตร์ ซึ่งผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการเก็บข้อมูลที่เคร่งครัด เพื่อหลีกเลี่ยงอคติและให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยจะเน้นการพรรณนา และการวิเคราะห์ที่เน้นปัจจัยทางวัฒนธรรมและสังคมเป็นตัวแปรสำคัญ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมของกลุ่มชนหรือสังคม มีขั้นตอนการทำวิจัย 4 ขั้นตอน คือ (1) การเข้าสู่สนามและการกำหนดบทบาทผู้วิจัย (2) การเก็บรวบรวมข้อมูล (3) การวิเคราะห์ข้อมูล และ (4) การเสนอผล

3) แนวคิดและระเบียบวิธีวิจัยประชาพิจัยและพัฒนา PR&D (People Research and Development) ประชาพิจัย หรือ ประชาพิจัยและพัฒนา (People Research and Development - PR&D) เป็นคำที่คิดขึ้นใหม่โดยมูลนิธิหมู่บ้าน เพื่อเรียกกระบวนการ วิธีการ หรือเครื่องมือที่ถูกสร้างขึ้น มา เพื่อให้ประชาชนในชุมชนต่าง ๆ วิจัยตนเอง สืบค้นข้อมูลภายในชุมชนและที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ประมวลข้อมูล วิเคราะห์สังเคราะห์ การทำประชาพิจัยจึงเป็นการวิจัยตนเองของประชาชน โดยประชาชนเพื่อประชาชน เพราะหัวใจของประชาพิจัย คือ กระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยให้ชุมชนค้นพบ “ทุน” อันหลากหลาย อันเป็นศักยภาพที่แท้จริงของตนเอง รวมทั้งพบแนวทางในการพัฒนา ทุน ดังกล่าวไปสู่การพึ่งตนเอง ทำให้ชุมชนหลุดพ้นจากวิถีคิดแบบพึ่งพาเป็นการเรียนรู้ รู้จักตัวเอง รู้ความต้องการ และความจำเป็นที่แท้จริง รู้จักโลก และผลกระทบต่าง ๆ ของการเปลี่ยนแปลงโลกที่มีต่อวิถีชุมชน.. รู้จักรากเหง้าและเอกลักษณ์ทางสังคม วัฒนธรรมของตนเอง

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเทคนิคทางด้านการวิจัยหลายขั้นตอนมาใช้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเทคนิค โดยทำการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยทำการวิจัยแบบเลือกกรณีศึกษา (Case Study) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้มีคณะวิจัยร่วมซึ่งเป็นนักวิจัยในท้องถิ่นและคนในชุมชนร่วม

ดำเนินการวิจัยและเก็บข้อมูล ศึกษาทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ปัญหาต่าง ๆ มีขั้นตอนโดยสรุป ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัย ขั้นตอนการวิจัย การเตรียมทีมวิจัย เตรียมชุมชน และเวทีการสร้างความรู้ร่วมกับคณะทำงาน ดังนี้

1. ระเบียบวิธีวิจัยการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของการจัดการ โดยได้นำกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนที่สำคัญคือ

1.1 การศึกษาบริบทและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของชุมชน โดยนำเทคนิคเชิงชาติพันธุ์วรรณา (Ethnography) เทคนิคประชาพิจัยและพัฒนา (People Research and Development- PR&D) (เสรี พงศ์พิศ, 2547: 98-100) ซึ่งเทคนิคเชิงชาติพันธุ์วรรณา เป็นการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ชุมชนทำให้เห็นเรื่องราวความเป็นมาของชุมชน ว่ามีลักษณะอย่างไร ส่วนเทคนิค PR&D เป็นการนำมาวิเคราะห์ให้เห็นถึง ทุนทางสังคมและวัฒนธรรม ทุนทรัพยากรที่สามารถนำมาสร้างองค์ความรู้ ต่อยอด และสามารถหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสานได้

1.2 เพื่อหารูปแบบ เนื้อหา และกระบวนการที่เหมาะสมในการบูรณาการและเชื่อมโยง ทุนทางสังคม ซึ่งมีเทคนิคการวิจัยที่สามารถสรุปได้ ดังนี้

1.2.1 เทคนิคเชิงชาติพันธุ์วรรณา เป็นการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ เพื่อเข้าถึงกลุ่มชาติพันธุ์ และเนื่องจากผู้วิจัยมีทีมผู้ช่วย และคณะวิจัยที่สามารถสื่อสารได้ มีวัฒนธรรมใกล้เคียงกัน ทำให้เกิดความใกล้ชิดและได้ข้อมูลที่ถูกต้องเชื่อถือได้

1.2.2 เทคนิคประชาพิจัยและพัฒนา PR&D ซึ่งเป็นกระบวนการที่ผู้วิจัยให้คนในชุมชนร่วมวิจัยชุมชน เกิดการมีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างนักวิจัยกับกลุ่มเป้าหมายและสมาชิกในชุมชน

ซึ่งในขั้นตอนการดำเนินการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้นำเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ร่วมกัน และทำการสังเกต สัมภาษณ์ ประชุมกลุ่มย่อยประกอบ จนมองเห็นภาพรวมของพื้นที่วิจัยได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ในการนำเทคนิคประชาพิจัยและพัฒนา PR&D ส่งผลให้สามารถสืบค้นข้อมูลครอบคลุม ทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ สังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ส่งผลให้มีการดำเนินการร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ มีกระบวนการทำงาน การเรียนรู้ การวางแผน และการวิเคราะห์ร่วมกัน ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพื่อเติมเต็มในประเด็นที่เกี่ยวกับบริบทชุมชน และปัจจัยปัญหาที่มีในชุมชน และร่วมกันแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ เพื่อนำผลที่ได้มาในการแก้ไขปัญหา ในเชิงปฏิบัติการตามที่คนในชุมชนได้ร่วมกันวางแผนไว้ ก่อให้เกิดแนวทางการพัฒนาศักยภาพ การสร้างพื้นที่วัฒนธรรมเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายและสอดคล้องยุทธศาสตร์องค์การรวมทั้งยุทธศาสตร์จังหวัดและระดับชาติแก้ไขปัญหาผ่านชุมชนผ่านกระบวนการเรียนรู้เชื่อมโยงตามอัยาศัยได้ตลอดชีวิต ที่จะนำมาซึ่งการแก้ไขปัญหา

2. ขั้นตอนการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสืบค้นข้อมูลภายในชุมชนและส่วนบริบทอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมเพื่อนำมาซึ่งกระบวนการจัดการศึกษาตามอัยาศัยเพื่อแก้ไขปัญหาการพนัน โดยกระบวนการวิจัยแบบประชาพิจัยและพัฒนา PR&D เป็นขั้นตอนการวิจัยที่ส่งเสริมให้ชุมชนค้นพบ ทุนทางสังคม ที่มีอยู่เพื่อสร้างความรัก ความหวงแหน ความภูมิใจและเห็นคุณค่า อันเป็นศักยภาพที่

แท้จริงของชุมชน และนำข้อมูลที่ได้มาประมวลและวิเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางร่วมกับวิธีการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อแก้ไขปัญหาการพินันได้อย่างยั่งยืน

3. การเตรียมทีม ได้ดำเนินการดังนี้

3.1 การเตรียมทีมวิจัย ผู้วิจัยได้คัดเลือกทีมงานมาช่วยในกระบวนการวิจัย 3 ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิรายุ ทรัพย์สิน หัวหน้าทีม ดร.วันชัย สุขตาม และ ดร.สิริพัฒน์ ลาภจิตร

3.2 ทีมงานวิจัยชุมชน ผู้วิจัยได้ประสานกับผู้นำในพื้นที่ชุมชน และมีการคัดเลือกผู้วิจัยร่วมภายในท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและเป็นที่ยอมรับจากชุมชน โดยการเสนอชื่อจากชุมชน โดยเป็นผู้ที่มีความคิดรอบรู้เรื่องราวและความเคลื่อนไหว สามารถทำงานร่วมกับชุมชนโดยสามารถประสานงานกับชุมชนและหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนได้เป็นอย่างดี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการจัดเก็บข้อมูลจาก 2 แหล่งข้อมูลที่สำคัญคือการเก็บข้อมูลในระดับมหภาคหรือแบบกว้าง (Macro Level) และการเก็บในระดับจุลภาคหรือการเก็บเชิงลึก (Micro Level) โดยใช้วิธีการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร รายงานการวิจัย บทความ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาระดับมหภาค ส่วนการศึกษาข้อมูลในระดับจุลภาคจะใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างและจัดบันทึกความเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 2 แหล่งดังกล่าวข้างต้น โดยมีขั้นตอนในการรวบรวมข้อมูลอันประกอบด้วย 1) การรวบรวมข้อมูลในระดับปฐมภูมิ 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลในระดับทุติยภูมิ 3) วิธีการออกแบบการสัมภาษณ์ 4) การเข้าไปในพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล 5) การรวบรวมข้อมูล และ 6) การจัดระเบียบข้อมูล โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

การรวบรวมข้อมูลในระดับปฐมภูมิผู้วิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยใช้แบบการสัมภาษณ์เจาะลึกแบบมีโครงสร้าง ผู้วิจัยได้บันทึกคำให้สัมภาษณ์แล้วนำมาจัดระบบประเด็นความเห็นที่เป็นทิศทางเดียวกันและอยู่ภายใต้กรอบแนวคิดในการวิจัย นอกจากนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องมากขึ้น ผู้วิจัยได้ทำการทวนสอบข้อมูลจากสภาพแวดล้อมของผู้ให้สัมภาษณ์โดยการ สังเกตโดยไม่มีส่วนร่วม (Non-Participation Observation) ซึ่งผู้วิจัยได้สังเกตเกี่ยวกับบริบทชุมชน เช่น สภาพแวดล้อมโดยรวม อันประกอบด้วยสภาพแวดล้อมทางพื้นที่ ลักษณะที่อยู่อาศัย บ้านเรือน การแต่งกาย ภาษาและท่าทางที่ใช้ในการสื่อสาร การคมนาคมและรูปแบบวัฒนธรรมที่ปรากฏ รวมทั้งการสังเกตรูปแบบประเพณี วิถีความเชื่อของประชาชนในพื้นที่ การรวบรวมข้อมูลในระดับทุติยภูมิผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลตลอดจนได้บันทึกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย จากเอกสารบทความทางวิชาการ ที่สะท้อนถึงรูปแบบของวัฒนธรรมชุมชน กลุ่มชาติพันธุ์ ความเชื่อ การบริหารการพัฒนาและความยั่งยืนตามกระแสโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีวิตของคนในชุมชน

การออกแบบการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้วิจัยได้ออกแบบการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นการสัมภาษณ์โดยได้ให้ผู้สัมภาษณ์อธิบายถึงเหตุผลรวมทั้งแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระโดยการใช้คำถามปลายเปิดซึ่งในขั้นตอนในการสร้างแบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญและได้นำมาปรับแก้ไขตรวจสอบ

การเข้าไปเก็บข้อมูลในพื้นที่เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ก่อนการดำเนินการสัมภาษณ์จริงผู้วิจัยได้เดินทางเข้าไปในพื้นที่วิจัย เพื่อทำการศึกษาสภาพทั่วไปของพื้นที่โดยผู้วิจัยได้ใช้เทคนิควิธีวิจัยภาคสนาม (Field Research) ซึ่งมีขั้นตอนที่สำคัญคือ

1) ผู้วิจัยเข้าไปในพื้นที่เพื่อศึกษาภาพรวมของพื้นที่ตลอดจนได้ทำการศึกษาลักษณะของพื้นที่ แผนชุมชน ลักษณะการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ วัฒนธรรมชุมชน ประเพณี ความเชื่อ

2) ประสานกับส่วนราชการภายในพื้นที่ เช่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานพระพุทธศาสนา โดยผ่านผู้ช่วยวิจัยและที่ปรึกษาในพื้นที่ ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นเครือข่ายเชื่อม (Linking Pin) เพื่อติดต่อบุคคลที่จะสัมภาษณ์

3) สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยผู้วิจัยต้องอธิบายให้ผู้สัมภาษณ์เข้าใจถึงวัตถุประสงค์สำคัญของข้อมูลที่จะได้จากการสัมภาษณ์

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1) เก็บรวบรวมข้อมูลภาพรวมของพื้นที่เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ความพร้อม วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ ข้อมูลพื้นฐาน และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้โดยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) การพูดคุย (Oral History) 2) เก็บรวบรวมข้อมูลองค์ประกอบสำคัญของชุมชนทั้งทางด้านกายภาพอันประกอบด้วยสภาพแวดล้อมทางสังคม ทนทางเศรษฐกิจ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณีที่สำคัญ รวมทั้งการรวบรวมข้อมูลการที่ชุมชนได้รับการสนับสนุนจากภายนอกผลกระทบของกระแสโลกาภิวัตน์ เพื่อเป็นข้อมูลที่น่าไปสู่การเสนอมาตรการและแนวทางการพัฒนาศักยภาพ การสร้างความมั่นคงทางวัฒนธรรม การส่งเสริมการท่องเที่ยวและการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดน โดยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) การพูดคุย (Oral History) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (In-depth Interview) หลังจากที่ได้ข้อมูลภาพรวมของพื้นที่และองค์ประกอบสำคัญของชุมชนแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการหาแนวทางพัฒนา โดยวิธีการพูดคุย (Oral History) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) วิเคราะห์ (SWOT) และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (In-depth Interview)

การจัดระเบียบข้อมูล

ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจะถูกจัดกลุ่มตามความเห็นตามประเด็นการวิจัยภายใต้กรอบแนวคิดในการวิจัย โดยแต่ละประเด็นจะเป็นการสรุปความเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ เพื่อประมวลผลของความคิดเห็นทั้งที่คิดเห็นร่วมและคิดเห็นแตกต่าง รวมทั้งเหตุผลและข้อเสนอแนะ จากนั้นผู้วิจัยจะได้ทำการจัดระเบียบข้อมูลเพื่ออธิบายความ (Explanation) และทำการแยกประเด็นความคิดเห็นที่แตกต่างไว้อีกกลุ่มหนึ่ง โดยมีการวิเคราะห์ถึงความคิดเห็น และเหตุผลที่เป็นความคิดเห็นส่วนใหญ่ที่สามารถตอบคำถามการวิจัยว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยหรือไม่ เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น โดยการสรุปความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ที่ตอบคำถามการวิจัยในแต่ละประเด็นและการนำเสนอผลการวิจัย

การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ได้แก่ การแสวงหาความเชื่อถือได้ของข้อมูลจากแหล่งที่แตกต่างกัน (สุภางค์ จันทวานิช, 2547 : 31-33) ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation)

1) ด้านข้อมูล (Data)

1.1) ด้านเอกสาร ใช้การรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกันที่มาจากแหล่งต่างกัน

1.2) ด้านบุคคล ใช้การรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกันจากบุคคลหลายคน ได้แก่

นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ชวนา และประชาชนทั่วไป

2) ด้านทฤษฎี ได้ใช้ทฤษฎีตามที่กล่าวไว้ในบทที่ 2 เป็นเครื่องตรวจสอบ

3) ด้านผู้วิจัย ใช้ข้อมูลจากผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยในประเด็นข้อมูลเรื่องเดียวกันมา

ตรวจสอบว่าได้ข้อมูลผลการวิจัยตรงกันหรือไม่

การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

การสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. การจัดระเบียบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยจัดกลุ่มตามประเด็นการวิจัยโดยมีการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ

2. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ว่าในแต่ละประเด็นมีความสำคัญและมีความสัมพันธ์กันแต่อย่างไรและมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่อย่างไร

3. การพรรณนาตรรกะ (Logical Descriptive Analysis) ซึ่งในแต่ละระดับจะแสดงถึงบริบทชุมชนวัฒนธรรมชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรมความเชื่อ ของกลุ่มเป้าหมายและแสดงถึงความพึงพอใจของประชาชนที่ได้จากการสัมภาษณ์

4. การตีความหมาย (Interpretation) ซึ่งเกิดจากการที่ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นตามหัวข้อที่กำหนดไว้ในกรอบการวิจัย

5. การเปรียบเทียบข้อมูล (Data Benchmarking Analysis) โดยการนำเสนอผลการวิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์เปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้จากเอกสาร ตำราและบทความเชิงวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเปรียบเทียบตามแนวคิดทฤษฎีที่ได้ศึกษาไว้

6. การสรุปวิเคราะห์ผลการศึกษา

7. นำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เป็นรูปธรรมอันเกิดจากการสังเคราะห์องค์ความรู้จากกรณีศึกษา เพื่อการออกแบบองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมชุดค่าสถิติสำเร็จรูปด้วยคอมพิวเตอร์ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 6 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ จำนวน (Frequency) และ ร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 พฤติกรรมในการดื่มเหล้า (สุรา) ค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ จำนวน (Frequency) และ ร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 3 การรับรู้ความหมายในการดื่มเหล้า (สุรา) ค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ จำนวน (Frequency) และ ร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าชาว ค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นต่อผลกระทบต่อการใช้สุรา ค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะทางที่เหมาะสมในการป้องกัน ลดละเลิกดื่มเหล้า ข้อเสนอแนะต่อการจัดการ เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาจากคำถามปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็นและการสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และพรรณนาความ

เกณฑ์การแปลความหมายข้อมูล

แบบสอบถามที่ใช้เก็บข้อมูลวิจัยค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ จำนวน (Frequency) และ ร้อยละ (Percentage) ใช้แบบสอบถามแบบลิเคิร์ต (Likert scales) ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (Homsin et al. (2006) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 82-83) ตามเกณฑ์คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด

การแปลเกณฑ์การให้คะแนนข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าชาว แบบสอบถามเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ให้คะแนนแต่ละข้อในแบบสอบถาม โดยกำหนดไว้ 5 ระดับตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert) ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

ระดับมากที่สุด กำหนดให้ 5 คะแนน

ระดับมาก กำหนดให้ 4 คะแนน

ระดับปานกลาง กำหนดให้ 3 คะแนน

ระดับน้อย กำหนดให้ 2 คะแนน

ระดับน้อยที่สุด กำหนดให้ 1 คะแนน

สำหรับเกณฑ์การให้คะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าชาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน เป็นข้อความเชิงบวกและข้อความเชิงลบ ซึ่งได้มีการผันกลับข้อมูลและอธิบายให้กับผู้ตอบคำถามฟังแล้ว มีการแปลงคำว่า “ผลดี และผลไม่ดี” หรือผลเชิงบวก ผลเชิงลบ เช่น ผลกระทบที่ดีมาก เป็นข้อความเชิงบวก ค่าระดับคะแนน 5 ผลกระทบที่ไม่ดีมากๆ เป็นข้อความเชิงลบ ค่าระดับคะแนน 5

เกณฑ์การให้ค่าคะแนน	คะแนนข้อความเชิงบวก	คะแนนข้อความเชิงลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วยมาก	4	2
เห็นด้วยปานกลาง	3	3
เห็นด้วยน้อย	2	4
เห็นด้วยน้อยที่สุด	1	5

เกณฑ์การแปลความหมายข้อมูล: การวิเคราะห์แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แปลผลตามเกณฑ์ในแต่ละระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 82-83) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
 ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมาก
 ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อย
 ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

กิจกรรม วิธีการ เครื่องมือและกลุ่มเป้าหมาย

ตารางที่ 3.3 กิจกรรม วิธีการ เครื่องมือและกลุ่มเป้าหมาย

ลำดับที่	วัตถุประสงค์	รายละเอียดกิจกรรม	วิธีการ/ เครื่องมือ	กลุ่มเป้าหมาย	หมายเหตุ
1	1.เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดื่มเหล้าขาว การรับรู้ถึงความหมายและผลกระทบจากการดื่มเหล้าขาวและผลกระทบต่อผู้ไม่ดื่มเหล้าขาว	1.การศึกษาเชิงคุณภาพโดยการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นและเก็บข้อมูลขั้นทุติยภูมิจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2.การศึกษาภาคสนามโดยใช้เทคนิคการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมและสัมภาษณ์ ประเมิน (AUDIT) กลุ่มเป้าหมาย 3.ประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนกิจกรรม	ลงพื้นที่ภาคสนามแบบประเมินพฤติกรรมดื่มสุรา (AUDIT)	เก็บข้อมูลจากวัยรุ่นหญิง 30 คน และ ผู้ใหญ่ 85 คน รวม 115 คน	เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball sampling)
2	2.เพื่อศึกษาความสัมพันธ์สาเหตุของปัจจัยในระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชนและระดับสังคมวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน	1.นำข้อค้นพบมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัย ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชนและระดับสังคมวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน 2.สัมภาษณ์เชิงลึก(In-depth interview) จากกลุ่มผู้รู้ ได้แก่ นักวิชาการ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำหมู่บ้าน ผู้สูงอายุ พระสงฆ์ ผู้นำในการประกอบพิธีกรรมและผู้หญิงในชุมชนอีสานที่ดื่มเหล้าขาว 3.สรุปวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอเบื้องต้น	ลงพื้นที่สัมภาษณ์	เก็บข้อมูลจากวัยรุ่นหญิง 30 คน และ ผู้ใหญ่ 85 คน รวม 115 คน	
3	3.เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบและให้ข้อเสนอแนะในการป้องกันหรือลด ละ เลิกการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน	1.วิเคราะห์ผลกระทบจากการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนโดยเก็บแบบสอบถาม 2.จัดการประชุมสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) ใน 3 แห่ง ๆ ละ 15 คน รวมกลุ่มเป้าหมายจำนวน 45 คนในพื้นที่ 3 อำเภอ จังหวัดสุรินทร์ จากกลุ่มผู้รู้ ได้แก่ นักวิชาการ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำหมู่บ้าน ผู้สูงอายุ พระสงฆ์ ผู้นำในการประกอบ	ลงพื้นที่สัมภาษณ์ สอบถาม สนทนากลุ่ม	-วิเคราะห์ผลกระทบเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากวัยรุ่นหญิง 30คน และ	

ตารางที่ (ต่อ)

ลำดับที่	วัตถุประสงค์	รายละเอียดกิจกรรม	วิธีการ/ เครื่องมือ	กลุ่มเป้าหมาย	หมายเหตุ
		พิธีกรรมและผู้หญิงในชุมชนอีสานที่ดื่มเหล้าขาว เพื่อหาผลกระทบและให้ข้อเสนอแนะในการป้องกันหรือลดเลิกการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน 2. ระดมความคิดเห็น 3. วิเคราะห์ผลกระทบและข้อเสนอแนะที่เหมาะสม 4. ประชุมเพื่อนำเสนอข้อมูลและข้อเสนอแนะ		ผู้ใหญ่ 85 คน รวม 115 คน --ข้อเสนอแนะ จัดสนทนากลุ่ม	

กระบวนการเกี่ยวกับจริยธรรมวิจัย

งานวิจัย เรื่องความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสานและผลกระทบจากการดื่มสุรา ได้เสนอผ่านคณะกรรมการจริยธรรมวิจัย โดยมีกระบวนการดังนี้

1. เกณฑ์การคัดเลือกอาสาสมัครเข้าสู่โครงการ (Inclusion criteria)

1.1 เกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัย (Inclusion criteria) กลุ่มตัวอย่าง/อาสาสมัครวิจัย เป็นผู้หญิงที่ดื่มเหล้าขาว มีทั้งกลุ่มเยาวชนและกลุ่มผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นกลุ่มที่สามารถสื่อสารและสามารถตอบคำถามได้ เป็นกลุ่มที่ผู้นำชุมชนระบุตัวตนได้ โดยมาทำการเลือกพิจารณาว่ากลุ่มที่น่าจะได้รับประโยชน์ต่อการวิจัย หรือกลุ่มที่มีคุณสมบัติสอดคล้องตามขอบเขตการวิจัยกำหนดที่จะเข้าสู่การวิจัยในการสัมภาษณ์ สอบถาม และสนทนากลุ่ม โดยได้รับการคัดเลือกอย่างปราศจากอคติ หรือการบังคับ

1.2 หลังจากอาสาสมัครให้ความยินยอมที่จะเข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้แล้ว ผู้วิจัยจะขอตรวจสอบคุณสมบัติ เพื่อคัดกรองว่าท่านมีคุณสมบัติที่เหมาะสมที่จะเข้าร่วมในการวิจัยในการให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการวิจัยนี้ ได้แก่ การให้คำสัมภาษณ์ การตอบแบบสอบถาม และการสนทนากลุ่มย่อย

3) หากอาสาสมัครมีคุณสมบัติตามเกณฑ์คัดเข้าโครงการวิจัยนี้ ผู้วิจัยขออนุญาตเข้าพบตามวันเวลาที่ผู้ทำวิจัยนัดหมายและความพร้อมของท่านเพื่อทำการสัมภาษณ์และสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยดังกล่าว รวมถึงการเชิญร่วมสนทนากลุ่ม โดยตลอดระยะเวลาที่อยู่ในโครงการวิจัย

2. เกณฑ์การคัดอาสาสมัครออกจากการศึกษา (Exclusion criteria)

2.1 กรณีอาสาสมัครไม่มีความพร้อมในการให้ข้อมูล ไม่ยินดีเข้าร่วมโครงการวิจัยนั้น อาสาสมัครสามารถถอนตัวได้ตลอดเวลา ซึ่งหากอาสาสมัครเห็นว่าอาจจะได้รับความเสี่ยงตั้งแต่ความเสี่ยงเล็กน้อยที่ไม่มากกว่าความเสี่ยงในชีวิตประจำวัน เช่น เสียเวลา ไม่สะดวก ไม่สบาย สูญเสียรายได้ จนถึงความเสี่ยงต่อร่างกาย ต่อจิตใจ ความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจและสังคม หรือความไม่พึง

ประสงค์ได้ทั้งสิ้นไม่มากนักน้อย ดังนั้นผู้ทำการวิจัยจะชี้แจงถึงความเสี่ยงและหากอาสาสมัครไม่สบายหรือไม่มีความพร้อมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยในการระหว่างการสัมภาษณ์หรือสอบถามข้อมูล กรุณาแจ้งผู้ทำวิจัยในกรณีได้ทราบอาการดังกล่าวข้างต้น ขอให้อาสาสมัครรายงานให้ผู้ทำวิจัยทราบโดยเร็วเพื่อคัดอาสาสมัครออกจากการศึกษาวิจัย

2.2 เกณฑ์การคัดออกผู้เข้าร่วมการวิจัย (Exclusion criteria) กลุ่มตัวอย่าง/อาสาสมัครวิจัยที่ถูกคัดเลือกเข้าโครงการแล้ว แต่อาจมีอันตรายหรือโอกาสเสี่ยงกับผลแทรกซ้อนจากการวิจัยได้มากกว่าคนปกติหรือกลุ่มตัวอย่าง/อาสาสมัครวิจัยรายอื่น

2.3 ในการเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ อาสาสมัครอาจจะได้รับความเสี่ยงตั้งแต่ความเสี่ยงเล็กน้อยที่ไม่มากกว่าความเสี่ยงในชีวิตประจำวัน เช่น เสียเวลา ไม่สะดวก ไม่สบาย สูญเสียรายได้จนถึงความเสี่ยงต่อร่างกาย ต่อจิตใจ ความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจและสังคม หรือความไม่พึงประสงค์ได้ทั้งสิ้นไม่มากนักน้อย ดังนั้นผู้ทำการวิจัยจะชี้แจงถึงความเสี่ยง และหากอาสาสมัครไม่สบายหรือไม่มีความพร้อมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยในการระหว่างการสัมภาษณ์หรือสอบถามข้อมูล กรุณาแจ้งผู้ทำวิจัยในกรณีได้ทราบอาการดังกล่าวข้างต้น ขอให้อาสาสมัครรายงานให้ผู้ทำวิจัยทราบโดยเร็ว ถ้าหากไม่ยินดีเข้าร่วมโครงการวิจัย อาสาสมัครสามารถถอนตัวได้ตลอดเวลา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์การวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสานครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลการวิจัยนำเสนอตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลการศึกษาพฤติกรรมการดื่มเหล้าขาว การรับรู้ถึงความหมายและผลกระทบจากการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน และผลกระทบต่อผู้ไม่ดื่มเหล้าขาว
2. ผลการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัย ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน และระดับสังคมวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน
3. ผลการวิเคราะห์ผลกระทบและให้ข้อเสนอแนะในการป้องกันหรือ ลด ละ เลิก การดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน
4. ผลการสังเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ใหม่จากประสบการณ์และตัวแบบในพื้นที่ โดยนำเสนอแนวคิดและนวัตกรรมใหม่ที่นำเสนอต่อการป้องกันหรือ ลด ละ เลิก การดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงและแนวทางการส่งเสริมสุขภาพที่ดีในชุมชนอีสาน

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาพฤติกรรมการดื่มเหล้าขาว การรับรู้ถึงความหมายและผลกระทบจากการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน และผลกระทบต่อผู้ไม่ดื่มเหล้าขาว

1.1 วิถีชีวิตและแบบแผนพฤติกรรมการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน

พฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้หญิงในชุมชนอีสาน กรณีศึกษาจังหวัดสุรินทร์ พบว่า พฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้หญิงในชุมชน เป็นไปตามวิถีชีวิตวิถีชุมชน ความเชื่อ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียม และประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ซึ่งในจังหวัดสุรินทร์มีวิถีชีวิตและแบบแผนพฤติกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิม 3 ชาติพันธุ์คือ เขมร ลาว กูย (ส่วย)

วิถีชีวิต วิถีชุมชน

ในพื้นที่ศึกษา 3 แห่งของจังหวัดสุรินทร์ ได้แก่ อำเภอปราสาท อำเภอท่าตูม และอำเภอเมือง ซึ่งพบว่าสถิติมีการกินเหล้ามากที่สุดในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ พบว่า วิถีชีวิตและแบบแผนพฤติกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมใน 3 ชาติพันธุ์ คือเขมร ลาว กูย (ส่วย) โดยใน 2 อำเภอ คือ อำเภอปราสาทและอำเภอท่าตูม ส่วนใหญ่มีการดำรงอยู่แบบคนชนบททั่วไป ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ทำนา พื้นที่นาส่วนใหญ่ได้รับจากมรดกตกทอดมาจากบรรพบุรุษ สำหรับผู้หญิงกลุ่มตัวอย่างในเขตอำเภอเมืองซึ่งมีลักษณะเป็นสังคมกึ่งเมืองกึ่งชนบทจะมีทั้งกลุ่มทำการเกษตรและรับจ้าง มีการสื่อสารโดยใช้ภาษาไทยและภาษาถิ่นเฉพาะของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ วิถีชีวิตส่วนใหญ่ดำรงอยู่ด้วยการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่โดยเฉพาะทรัพยากรป่าไม้ และแหล่งน้ำลำธาร เช่น แม่น้ำมูลในอำเภอท่าตูม แม่น้ำชีในอำเภอเมือง ส่วนอำเภอปราสาทอยู่ใกล้กับภูเขาพนมดงรัก ทุกคนในชุมชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดสนิทสนม ช่วยเหลือเกื้อกูลกันและมีความสามัคคีกัน อยู่แบบพึ่งพาอาศัย มีการสืบทอดแบบแผนการดำรงชีวิตมาจากรุ่นสู่รุ่น ของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ และมีการผสมผสานวัฒนธรรมประเพณีของแต่ละชาติพันธุ์ เช่น จากการแต่งงานข้ามชาติพันธุ์ หรือ การเข้าไปอยู่อาศัยในชุมชนของชาติพันธุ์นั้น ๆ เป็นต้น มีการยึดถือและปฏิบัติตามแบบวิถีชุมชนที่สืบทอดมาจากอดีต

มีความเชื่อในพิธีกรรม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณีต่าง ๆ ตั้งแต่การเกิด แก่ เจ็บ และ การตาย คนทุกกลุ่มวัยทั้งเพศชายและเพศหญิงของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องและ สัมพันธ์กับการต้มสุราและเครื่องต้มแอลกอฮอล์ โดยเริ่มตั้งแต่กลุ่มเยาวชนหรือเยาวชน วัยแรงงาน และกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุและมีพฤติกรรมการดื่มเหล้าและเครื่องต้มแอลกอฮอล์ ตั้งแต่ช่วงเช้า จนกระทั่งช่วงเย็น อาทิเช่น การดื่มเหล้าก่อนทานอาหารมื้อเช้าและช่วงเย็น นิยมดื่มเหล้าและ เครื่องต้มแอลกอฮอล์ก่อนไปทำงานและช่วงหลังเลิกงานหรือกลับจากไร่นาซึ่งส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร และรับจ้างทั่วไป เป็นต้น ประกอบกับร้านค้าชุมชนนั้นผู้ดื่มสามารถหาซื้อเหล้าและเครื่องต้ม แอลกอฮอล์ได้ง่าย สะดวก และสามารถซื้อเหล้าหรือเครดิตเหล้ามาดื่มก่อนได้

ในอดีตผู้หญิงอยู่บ้านจะต้มเหล้าขายเพื่อนำมาใช้ในงานพิธีกรรม งานประเพณีต่าง ๆ และ เลี้ยงต้อนรับแขกบ้านแขกเรือน บางคนอาจจะต้มเหล้าขายไว้ขาย ทำให้ในชุมชนมีเหล้าขายหาซื้อขาย กันได้ง่ายและซื้อได้ในราคาถูก ต่อมารัฐมีกฎหมายห้ามทำเหล้าเถื่อนถือเป็นผิดกฎหมาย ทำให้การ ต้มเหล้าหรือเหล้าเถื่อนจึงต้องต้มหลังบ้านเพราะกลัวถูกจับ แต่ในขณะที่เดียวกันในชุมชนยังมีความ จำเป็นต้องใช้เหล้าหรือสุราที่บ้านเพื่อใช้ในงานพิธีกรรมและกิจกรรมหลายอย่าง ทำให้มีการต่อรอง และต่อสู้ของชาวบ้านว่าภูมิปัญญาชาวบ้านในการต้มเหล้าหรือสุราที่บ้าน ควรได้รับการสนับสนุน ส่งเสริม จนกระทั่งปี พ.ศ.2546 ได้กฎหมายให้มีการทำสุราที่บ้านได้ จึงทำให้ผู้หญิงในชุมชนมีความ ถนัดในการต้มเหล้ามากกว่าผู้ชาย ทำให้ผู้หญิงมีโอกาสเสี่ยงต่อการติดเหล้า ประกอบกับผู้ชายส่วนใหญ่ทำงานนอกบ้าน ในสังคมชนบทผู้หญิงจะอยู่ดูแลลูกหลานและทำงานบ้าน ปลูกพืชผักสวนครัว ซึ่งทำให้ปวดเมื่อยตามร่างกายและรับภาระกดดันหลายอย่างทั้งค่าของกินค่าของใช้ ค่าทำบุญ ค่าขนม ให้หลาน ทำให้ต้องพึ่งพาเหล้าเพื่อช่วยผ่อนคลาย ช่วยลดความกดดัน ทำให้สนุกสนานเพลิดเพลิน และมีกำลังวังชาทำงานได้ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้หญิงมีโอกาสเสี่ยงที่จะติดเหล้า นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้หญิงอยู่บ้านมีการรวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมในสังคม เช่น กลุ่มทอผ้า กลุ่มทอเสื่อ กลุ่มจักรสาน กลุ่มช่วยงานวัด กลุ่มช่วยงานหมู่บ้านโดยช่วยงานเป็นแม่ครัว ซึ่งเจ้าของงานจะจัดเหล้ามาให้ดื่มกัน หรือก็มีการชักชวนกันกินเหล้า ส่วนกลุ่มที่รวมตัวกันดื่มเหล้าตามมุมหรือแหล่งต่าง ๆ จะเรียกว่า “กลุ่มล่ายอง” ทำให้ผู้หญิงกลุ่มนี้มีโอกาสเสี่ยงต่อการติดเหล้า นอกจากนี้ยังมีคนถูกหวย (ถูกเบอร์) ในแต่ละงวด หาซื้อมาเลี้ยงเพื่อนฝูง ซึ่งโดยส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้ซื้อมากินเอง แต่เจ้าภาพงานหรือเจ้ามือ ซื้อมาให้ดื่ม ซึ่งการดื่มเหล้าและเครื่องต้มแอลกอฮอล์อาจส่งผลกระทบต่อเองชุมชนและสังคม เช่น เสี่ยงดัง ทะเลาะกับเพื่อนบ้าน ไม่สนใจครอบครัว เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เป็นอันตรายต่อการขับซั้งรถ เป็นต้น แต่วิถีชีวิตของคนบางกลุ่มและวิถีชุมชนแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ยังมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องและ สัมพันธ์กับการต้มสุราและเครื่องต้มแอลกอฮอล์มาจนถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 4.1 การรวมกลุ่มของผู้หญิงในชุมชนชนบท ต้มเหล้าชาวดองยา, เหล้ายาต้องผสมสมุนไพร น้ำผึ้ง มะนาว

ปัจจุบันผู้หญิงมีบทบาทกับสังคมชุมชนค่อนข้างมาก ทั้งงานในบ้านครัวเรือน งานภายในและภายนอกชุมชน ซึ่งผู้หญิงต้องทำงานคล้ายผู้ชายทั้งงานหนักงานเบา เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระครอบครัว และยังต้องรับผิดชอบดูแลงานในบ้านอาหารการกินในครอบครัว ผู้หญิงในชุมชนอีสานมีความเชื่อว่าการดื่มเหล้าขาวหรือ“การเป๊กเหล้าขาว” ทำให้มีร่างกายมีกำลังวังชา ชับน้ำคาวปลา มดลูกเข้าอู่เร็ว สมส่วนมีสุขภาพดี ทานข้าวได้และที่สำคัญ คือ เป็นที่ยอมรับของสังคมโดยการดื่มเหล้าขาวหรือการเป๊กเหล้าขาวในชุมชนอีสานยังถือเป็นพฤติกรรมหนึ่งทางสังคมที่มีความเชื่อค่านิยมและวัฒนธรรมที่ผสมผสานกันอย่างเหนียวแน่นเปรียบเสมือนการทำหน้าที่เชื่อมสัมพันธ์ของคนในชุมชนให้มีชีวิตชีวา อีกทั้งวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนอีสานนั้นยังเปิดโอกาสให้เกิดการดื่มเหล้าขาวมากเช่นเทศกาล สงกรานต์ ปีใหม่ งานแต่ง งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานทอดกฐิน งานสังสรรค์ หรืองานประเพณีสำคัญของชุมชนตามคติความเชื่อแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์

สำหรับกลุ่มเยาวชนหญิง วิถีชีวิตและแบบแผนพฤติกรรมกรรมการดื่มเหล้า พบว่าส่วนใหญ่เยาวชนหญิงมีแบบแผนการดำเนินชีวิตแบบรักสนุก ชอบเที่ยวเตร่ ไม่เชื่อฟังพ่อแม่ มีกลุ่มเพื่อนเฉพาะ มีทั้งนักศึกษานอกระบบและผู้ที่อยู่เรียนกลางคัน ไม่ได้เรียนหนังสือ เมื่อมีการรวมกลุ่มกินเหล้าด้วยงบประมาณมีน้อย ยังไม่มีรายได้ ต้องขอเงินพ่อแม่ใช้ จึงซื้อเหล้าและเครื่องดื่ม เช่น น้ำแดง โฉก เพื่อมาผสมกับเหล้าทำให้ได้ปริมาณเยอะขึ้น และเมื่อใช้เหล้าขาวผสมกับน้ำแดงหรือโฉกดื่ม ก็จะดูเหมือนพวกเขากินน้ำแดงหรือน้ำโฉก ทำให้ลดแรงต้านจากครอบครัวและสังคมหมู่บ้านที่มองว่าเด็กผู้หญิงกินเหล้าไม่ดี นอกจากนั้นปัจจุบันเยาวชนจะนิยมดื่มเหล้าปั่น เนื่องจากดูมีรสนิยมมากขึ้น นอกจากนี้ก็ยังมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทอื่นด้วย เช่น เหล้าสี เบียร์ ไวน์ เป็นต้น สาเหตุของการดื่มเหล้าของเยาวชนหญิงส่วนใหญ่ดื่มเหล้าเพราะเพื่อนชักชวน รองลงมา คือ ดื่มเหล้าเพราะอยากลอง, ดื่มเหล้าเพราะมีเรื่องกลุ้มใจ ไม่สบายใจ มีส่วนน้อยที่ดื่มเหล้าเพราะครอบครัวญาติพี่น้องชักชวน หรือเป็นครอบครัวที่ดื่มเหล้า

ความเชื่อ

โดยส่วนใหญ่กลุ่มชาติพันธุ์ เขมรและกวย (ส่วย) มีความเชื่อว่าการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ช่วยแก้ปวดเมื่อย หรือผ่อนคลายกล้ามเนื้อ โดยการใช้เหล้าขาวกับสมุนไพรที่เก็บหามาได้ในพื้นที่มาหมักหรือดองยากับเหล้าขาว เรียกว่า “เหล้าดองยา” มีความเชื่อว่าเป็นยาบำรุงร่างกาย ทำให้เจริญอาหาร เลือดลมสูบฉีดดีขึ้น ชับน้ำคาวปลาทำให้ มีร่างกายสมส่วน กระปรี้กระเปร่า ทำให้มีกำลังวังชา เป็นต้น ส่วนกลุ่มเยาวชนและผู้สูงอายุมักนิยมดื่มในเช้าและช่วงเย็น โดยเยาวชนและกลุ่มวัยทำงานอายุไม่เกิน 40 ปีมักนิยมดื่มเบียร์ หรือ สบายกับกลุ่มเพื่อน ๆ ส่วนผู้สูงอายุทั้งหญิงชายจะนิยมดื่มเหล้าขาว โดยจะดื่มในช่วงเช้าก่อนทานอาหารและช่วงเย็น ส่วนใหญ่นิยมดื่มเหล้าขาว ครั้งละ 1 เป๊ก หรือประมาณ 1 ½-2 แก้วดื่มมาตรฐาน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวในจังหวัดสุรินทร์ จะมีรูปแบบพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่คล้ายกับกลุ่มชาติพันธุ์เขมรและกวย (ส่วย) แต่จะแตกต่างกันไปจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ไปบ้างโดยเฉพาะการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ควบคู่กับการรับประทานอาหารในแต่ละมื้อโดยเฉพาะอาหารประเภทสุก ๆ ดิบ ๆ เช่น ลาบ ก้อย ชกเล็ก ซึ่งเป็นอาหารประเภทที่กลุ่มชาติพันธุ์ลาวนิยมรับประทาน กลุ่มชาติพันธุ์ลาวเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ชื่นชอบความสนุกสนาน รื่นเริงบันเทิงใจและเมื่อมีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความสนุกสนาน รื่นเริงบันเทิงใจ ก็จะมีสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาเกี่ยวข้อง

เนื่องจากในอดีตในพื้นที่ชนบทเป็นพื้นที่ที่ห่างไกลความเจริญ การคมนาคมไม่สะดวก มีความยากลำบาก ประชาชนส่วนใหญ่เผชิญกับปัญหาภัยแล้ง และความยากจน การนำสุรามาไหว้เจ้าที่นา

เจ้าที่ไร่จะช่วยให้ผลผลิตทางการเกษตรจากไร่นามีผลผลิตมากขึ้น เช่น การไหว้เจ้าที่หรือผีในนาข้าว การไหว้เจ้าที่เจ้าทาง เป็นต้น ในกลุ่มเยาวชนของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวพบว่า การดื่มสุราร่วมกับ เครื่องดื่มประเภทชูกำลัง จะทำให้สดชื่นและไม่ทำลายสุขภาพ และทำให้ดื่มได้เยอะไม่รู้สึกรู้สึกมีอาการ เมา กลุ่มชาติพันธุ์กวย (ส่วย) นับถือวิญญาณ ภูติผีปีศาจ เจ้าที่เจ้าทาง เจ้าป่าเจ้าเขา และผีปอบ จึงใช้ สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพิธีกรรม เช่น การรำกล่อม หรือผีมือ ซึ่งเป็นพิธีกรรมในการรักษา โรคที่ความคล้ายคลึงกับการรำมะมวดในชาติพันธุ์เขมร และการรำผีฟ้าในชาติพันธุ์ลาว กลุ่มชาติพันธุ์ กวย (ส่วย) มีความเชื่อว่าสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นสัญลักษณ์แห่งความอุดมสมบูรณ์ และใช้ เป็นเครื่องดื่มที่ใช้เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม บุคคลในชุมชน การดื่มสุราจะช่วยให้สมอง ปลอดโปร่งช่วยให้เกิดแนวคิดสร้างสรรค์ สามารถเกิดแนวคิดเพื่อค้นหาทางออกหรือแก้ไขปัญหา ต่าง ๆ ได้ดี นอกจากนี้พฤติกรรมการดื่มเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มชาติพันธุ์เขมรและกวย (ส่วย) ยังพบว่า มีความเชื่อว่า สุราเป็นยารักษาโรค อาทิเช่น สุราขาว 40 ดีกรี หมักผสมกับสมุนไพร รากไม้สกัดให้ตัวยาแล้วนำไปบริโภค เรียกว่า เหล้าต้องยามีสรรพคุณช่วยบำรุงร่างกาย บำรุงโลหิต บรรเทาอาการปวดเมื่อย ในกลุ่มสตรีมีครรภ์จะช่วยในการขับน้ำคาวปลา และช่วยขับเลือดเสียออก จากร่างกายในกรณีที่เกิดอุบัติเหตุหรือฟกช้ำในจากการตอยหรือตกจากต้นไม้ โดยมีการผสมกับ น้ำตาลทรายขาว 1-2 ช้อน ดื่มทันทีที่เกิดอุบัติเหตุ สุราขาวผสมกับสมุนไพรในป่าช่วยรักษาและ บรรเทาอาการบาดเจ็บภายนอกจากสัตว์มีพิษกัดต่อยเช่น แมงป่อง ตะขาบ งู และสัตว์มีพิษอื่น ๆ สุรา ช่วยสร้างความอบอุ่นแก่ร่างกาย โดยเฉพาะในฤดูหนาว และในอดีตสุราช่วยป้องกันโรคระบาดที่ เกิดขึ้นได้ดี โดยเฉพาะโรคหิวตักโรคหรือโรคระบาดอื่น ๆ ในกลุ่มกลุ่มชาติพันธุ์เขมร และกวย (ส่วย) เหล้าขาวหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบหลักสำคัญในพิธีกรรมเช่นไหว้ (แซน) เนื่องจากมี ความเชื่อว่าสุราขาวเปรียบเหมือนน้ำบริสุทธิ์เมื่อนำมาถวายบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์จะช่วยให้เกิดมงคลแก่ ชีวิต ครอบครัวและชุมชน เหล้า (สุรา) เป็นเครื่องมือในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคล กลุ่ม ชุมชน เมื่อนำมาใช้เป็นเครื่องดื่มในต้อนรับแขกผู้มาเยือน เพราะเป็นการแสดงถึงความมีน้ำใจของผู้ให้ ในกลุ่มผู้หญิงและผู้สูงอายุมีความเชื่อว่าการดื่มเหล้าโดยเฉพาะเหล้าขาวก่อนมื้ออาหารจะช่วยเจริญ อาหาร ในกลุ่มวัยแรงงานการดื่มสุราจะช่วยให้เลือดลมสูบฉีด ร่างกายกระปรี้กระเปร่าสดชื่น สามารถ ทำงานได้ปกติไม่เมื่อยล้า ส่วนในกลุ่มชาติพันธุ์ลาวมีความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยมเกี่ยวกับการดื่มสุรา และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์การดื่มเพียง 1 แก้ว หรือ 1 เป๊ก ช่วยบรรเทาอาการเมาค้าง และการดื่มสุรา ขาวช่วยดับกลิ่นคาวของอาหารที่ปรุง จากเนื้อสัตว์ดิบๆ สุราขาวช่วยรักษาผู้บาดเจ็บจากการถูกฟ้าผ่า โดยกรณีที่มีผู้ถูกฟ้าผ่าและยังคง หายใจหรือยังไม่เสียชีวิต การนำสุราขาวให้ผู้ป่วยที่ถูกฟ้าผ่าดื่มทันที จะช่วยให้หัวใจเต้นดีขึ้นและฟื้นคืนสติได้ การดื่มสุราขาวกับเกลือจะช่วยบรรเทาอาการเป็นตะคริวได้ การนำสุราขาวมาทาแผลเพื่อฆ่าเชื้อในเด็กทารกแรกเกิด หรือแผลในช่องคลอดโดยผสมกับขมิ้นและ ไพล ช่วยรักษาแผลในหญิงหลังคลอดได้ดี การดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มชาติพันธุ์ลาว บ่งบอกถึงความเป็นผู้ใหญ่ มีความสามารถเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อนหรือกลุ่มในสังคมชุมชน การดื่ม สุราช่วยผ่อนคลาย ความเครียดจากการทำงานและปัญหาชีวิต ดังนั้น ในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์จึงมี รูปแบบพฤติกรรมการดื่มเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและพิธีกรรมที่สืบ ทอดมาแต่ในอดีต เนื่องจากเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่นับถือผีบรรพบุรุษ ผีบ้านผีเรือน ผีไร่ผืนนา สังคมชุมชน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีการรวมกลุ่มช่วยงานหรือลงแรงหรือแลกเปลี่ยนมาช่วยงานกัน ซึ่งเป็นระบบ ความสัมพันธ์ของเหล้ากับวิถีชีวิต ค่านิยม และความเชื่อของชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ที่เกี่ยวกับการดื่ม เหล้าจนถึงปัจจุบัน ในการนำเหล้ามาใช้ดื่มเพื่อบำรุงร่างกายและช่วยในเรื่องสุขภาพบรรเทาอาการ

ปวดเมื่อย บำรุงโลหิตในกลุ่มหญิงมีครรภ์ หลังคลอด การป้องกันโรค โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นความเชื่อในกลุ่มสังคมชนบทในจังหวัดสุรินทร์รวมถึงในอีสานด้วย

ภาพที่ 4.2 เหล้าและเครื่องดื่ม เป็นส่วนประกอบเพื่อเช่นไหว้ในพิธีกรรมต่าง ๆ

กลุ่มชาติพันธุ์ไทย-เขมร และไทย-กวย (ส่วย) มีความเชื่อว่าการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ช่วยแก้ปวดเมื่อย หรือผ่อนคลายกล้ามเนื้อ โดยการใช้เหล้าขาวกับสมุนไพรที่เก็บหามาได้ในพื้นที่มาหมักหรือดองยากับเหล้าขาว เรียกว่า “เหล้าดองยา” มีความเชื่อว่าเป็นยาบำรุงร่างกาย ทำให้เจริญอาหาร เลือดลมสูบฉีดดีขึ้น ขับน้ำคาวปลาทำให้ มีร่างกายสมบูรณ์ กระปรี้กระเปร่า ทำให้มีกำลังวังชา ส่วนกลุ่มชาติพันธุ์ไทย-ลาว ในจังหวัดสุรินทร์ จะมีรูปแบบพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่คล้ายกับกลุ่มชาติพันธุ์เขมรและกวย (ส่วย) แต่จะแตกต่างไปจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ไปบ้างโดยเฉพาะการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ควบคู่กับการรับประทานอาหารในแต่ละมื้อ โดยเฉพาะอาหารประเภทสุก ๆ ดิบ ๆ เช่น ลาบ ก้อย ชกเล็ก ซึ่งเป็นอาหารประเภทที่กลุ่มชาติพันธุ์ลาวนิยมรับประทาน กลุ่มชาติพันธุ์ลาวเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ชื่นชอบความสนุกสนาน รื่นเริงบันเทิงใจ และเมื่อมีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความสนุกสนาน รื่นเริงบันเทิงใจ ก็จะมีสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาเกี่ยวข้อง ดังบทสัมภาษณ์ตอนหนึ่งว่า

“ชาวบ้านและตัวฉันเองมีความเชื่อว่าเป็นยาบำรุงร่างกาย เพราะเมื่อดื่มไปแล้วโดยดื่มให้พอเหมาะทำให้เจริญอาหาร เลือดลมสูบฉีดดี หน้าตาผิวพรรณดูมีเลือดลมดี ขับน้ำคาวปลาให้กับผู้หญิงหลังคลอดลูก ทำให้มีร่างกายสมบูรณ์ กระปรี้กระเปร่าทำให้มีกำลังวังชาทำงานได้ ไม่ค่อยปวดเมื่อยตามเนื้อตัวเท่าไร” (คนที่ 1, สัมภาษณ์ 9 พฤศจิกายน 2562)

“คนเฒ่าคนแก่แนะนำให้กินเหล้าขาว ช่วยทำให้เจริญอาหารกินข้าวได้เยอะ เลือดลมดี หน้ามีเลือดฝาดและขับน้ำคาวปลาหลังคลอดลูก ทำให้หมดลูกเข้าอยู่เร็ว และร่างกายแข็งแรง ก็เริ่มกินมาตั้งแต่ตั้งท้องแล้วคลอดลูกก็กินเรื่อยมา แต่ก็ดื่มเหล้าขาวไม่เยอะ” (คนที่ 2 , สัมภาษณ์ 9 เดือน พฤศจิกายน 2562)

“กลุ่มชาติพันธุ์ไทย-ลาว นิยมดื่มสุรา เหล้าขาว เบียร์ หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ควบคู่กับการกินข้าวในแต่ละมื้อ โดยมีความเชื่อว่าจะถ้ากินเหล้าขาวสัก 1 เป๊ก ทำให้เจริญอาหาร กินอาหารอร่อย (คนที่ 3 , สัมภาษณ์ 9 เดือน พฤศจิกายน 2562)

“คนลาวชอบกินเหล้าเบียร์ ตอนกินข้าว และจะกินกับอาหารสุก ๆ ดิบ ๆ เช่น ลาบ ก้อย ชกเล็ก ทำให้กินข้าวแสบ อาหารเผาผลาญดี อีกทั้งคนลาวชื่นชอบความสนุกสนาน (มักมวน) และเมื่อมีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความสนุกสนาน รื่นเริงบันเทิงใจ ก็จะมีสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาเกี่ยวข้อง (คนที่ 4, สัมภาษณ์ 10 เดือนพฤศจิกายน 2562)

“กลุ่มชาติพันธุ์ไทย-เขมร เชื้อถือโซกลาง ฤกษ์ยาม การรักษาโรคแบบพื้นบ้าน ยึดถือพิธีกรรมเกี่ยวกับการเกิด การตาย การแต่งงาน การนับเวลา วัน เดือน ปี ดังนั้นในงานพิธีกรรมต่าง ๆ จะมีเหล้าขาวเพื่อทำการเซ่นไหว้บนบาลศาลกล่าว ซึ่งเชื่อว่าเหล้าขาวเป็นเหมือนน้ำศักดิ์สิทธิ์” (คนที่ 5, สัมภาษณ์ 10 เดือนพฤศจิกายน 2562)

ขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมและวัฒนธรรมชุมชน

ด้วยขนบธรรมเนียมและประเพณี พิธีกรรมและวัฒนธรรมในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ มีการใช้เหล้าขาว (สุราขาว) เพื่อประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ในการเซ่นไหว้บรรพบุรุษ ผีบ้านผีเรือน เจ้าที่เจ้าทาง เจ้าป่าเจ้าเขา ผีไร่ผืนนา ตัวอย่างเช่น เด็กที่เกิดในชุมชนชาติพันธุ์เขมรและกวย จะมีพิธีกรรมสู่ขวัญเด็ก และจัดงานเลี้ยงโดยมีอาหารคาวหวานและมีการใช้เหล้าขาว (เครื่องแซน) เพื่อประกอบพิธีเซ่นไหว้บอกบรรพบุรุษให้รับรู้และคุ้มครองลูกหลานให้ร่วมเย็นเป็นสุข ทั้งนี้มีการเชิญเพื่อนบ้านหรือคนในชุมชนมาร่วมแสดงความยินดี ซึ่งจะมีการจัดเลี้ยงอาหารคาวหวานให้กับผู้ที่มาร่วมงาน ซึ่งมีความเชื่อว่าถ้าได้ทานข้าวปลาอาหารและเครื่องดื่มที่เซ่นไหว้จากบรรพบุรุษแล้วจะทำให้มีชีวิตที่ดี มีความเจริญรุ่งเรือง มีชีวิตที่สมบูรณ์ จึงทำให้คนมาร่วมงานได้มีโอกาสในการดื่มเหล้าขาวหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังนั้น พฤติกรรมการดื่มเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยทั่วไปมักจะปรากฏชัดในพื้นที่ชุมชนชนบทและตามโอกาสงานเทศกาลสำคัญต่าง ๆ ในพื้นที่ซึ่งมีความเชื่อ ความคิด ทัศนคติ และค่านิยมของกลุ่มชาติพันธุ์และกลุ่มสังคมชุมชนนั้น ๆ โดยเฉพาะในกลุ่มสตรีซึ่งเป็นแม่ครัวและคนช่วยจัดงาน จึงมีเหล้ามาเป็นเครื่องชูกำลังและสร้างสีสันในงาน เป็นต้น การจัดหาสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะมีไว้ทั้งในงานมงคลหรืองานบุญประเพณี งานพิธีกรรมต่างๆ และ โอกาสสำคัญต่าง ๆ เช่น งานมงคลหรืองานบุญประเพณี ได้แก่ งานแต่ง งานบวช งานกฐิน งานทอดผ้าป่า งานพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น พิธีกรรมเซ่นไหว้ผีบ้านผีเรือน ผีไร่ผืนนา พิธีกรรมเสี่ยงทายก่อนทำนา (จับเด็มปุย) พิธีกรรมลงเกี่ยวข้าว พิธีกรรมเอาข้าวขึ้นยุ้งฉาง การสะเดาะเคราะห์ การเซ่นผีบรรพบุรุษ (ภาษาเขมร “แซนโฆนตา”) เป็นต้น ส่วนในพิธีกรรมอื่น ๆ ได้ใช้เหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในการเซ่นไหว้ เช่น การเซ่นไหว้เจ้าที่ การไหว้ศาลปู่ตา การไหว้หลักบ้าน การขอขมาลาโทษ การบายศรีสู่ขวัญ การทำขวัญต่าง ๆ หรือแม้แต่การผูกแขน (“จองไต” ในภาษาเขมร) ซึ่งสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มชาติพันธุ์เขมรและกวย (ส่วน) ถือว่าเป็นสัญลักษณ์ของการแสดงหรือบ่งบอกถึงฐานะทางด้านเศรษฐกิจของบุคคลนั้น ๆ

ภาพที่ 4.3 พิธีกรรมแซนบอกลีบรรพบุรุษ (ภาษาเขมร “แซนโฌนตา”) จะมีเหล่าข้าวและเครื่องต็มในการทำพิธี

ภาพที่ 4.4 พิธีกรรมงานขึ้นบ้านใหม่ จะมีเหล่าข้าวและเครื่องต็มในการประกอบพิธีกรรม

ภาพที่ 4.5 ของเซ่นไหว้ในงานประเพณีพิธีกรรมของชาวบ้านอีสานจะมีผู้หญิงสูงอายุมาทำการเซ่นไหว้

ภาพที่ 4.6 การรำรำในพิธีกรรมการเล่นกลมอพร้อมเครื่องเซ่นไหว้ ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย-กวย

วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมและประเพณีชุมชนของชาวสุรินทร์ โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบกับวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมและประเพณีในรอบ 12 เดือน (ฮีต 12) พบว่า สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีบทบาทสำคัญในประเพณีรอบ 12 เดือน ได้แก่ ในเดือนยี่ มีประเพณี “บุญคุณลาน” (บุญคุณลานสู่ขวัญข้าว) หรือ “บุญกุ่มข้าวใหญ่” ในเดือนสามมีประเพณี เช่น ประเพณีบุญข้าวจี ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว ส่วนการเสี่ยงทายก่อนทำนา (จับเด็มปุย) และการสู่ขวัญข้าว (“ฮาวปริงสโรว”) ของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรซึ่งเป็นพิธีกรรมการเรียกขวัญข้าว เพื่อระลึกถึงคุณพระแม่โพสพ เทวดาฟ้าดินที่อารักษ์ที่คอยปกป้องรักษาท้องทุ่งนา ในเดือน 10 จะมีประเพณีเกี่ยวข้าว ในอดีตจะมีการลงแขกเพื่อเกี่ยวข้าว ซึ่งจะมีเพื่อนบ้านมาช่วยเกี่ยวข้าว ก่อนเกี่ยวข้าวจะมีการเซ่นไหว้พระแม่โพสพและผีไร่นาจ และมีการเลี้ยงข้าวปลาอาหารรวมทั้งเหล้าและเครื่องดื่มให้คนมาช่วยเกี่ยวข้าว ส่วนเดือน 11 จะมีพิธีกรรมเอาข้าวขึ้นยุ้งฉาง เป็นต้น โดยในพิธีกรรมดังกล่าวนี้จะใช้เหล้าเป็นส่วนประกอบในการเซ่นไหว้ควบคุมกับอาหารคาวหวานและดอกไม้ธูปเทียน นอกจากนี้สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะใช้เป็นเครื่องไหว้ประกอบสำคัญ ในพิธีรำแม่มด หรือรำมะมวด ซึ่งถือเป็นเครื่องเซ่นไหว้ (“เครื่องแซน” ในภาษาเขมร) รวมทั้งแม่หมอหรือผู้นำพิธีต้องดื่มสุราที่นำมาไหว้ เพื่อให้พิธีสำเร็จลุล่วง ซึ่งในพิธีกรรมนี้ส่วนใหญ่ผู้หญิงจะเป็นแม่หมอ (“มะมวด” ในภาษาเขมร) รวมทั้งพิธีกรรม “แซนโฏนตา” หรือการเซ่นไหว้ผีและวิญญาณบรรพบุรุษของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรใช้เหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเครื่องเซ่นไหว้ กลุ่มชาติพันธุ์ลาว มีพิธีกรรม “การรำผีฟ้า” ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับ “รำมะมวด” ของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร และ “รำสะเอง” ของกลุ่มชาติพันธุ์กวย (ส่วย) สุราเป็นเครื่องไหว้ในพิธีการไหว้ครูหรือ คายอ้อของการแสดงหมอลำ โดยเชื่อว่าพิธีดังกล่าว ช่วยให้การแสดงของคณะหมอลำลุล่วงไปด้วยดีไม่มีอุปสรรค ให้ผู้ชมชื่นชอบการแสดง กลุ่มชาติพันธุ์ลาวและชาติพันธุ์อื่น ๆ ใช้สุราและเครื่องแอลกอฮอล์ในการเซ่นไหว้และขอมาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในป่าเพื่อเปิดทางและมีให้เกิดอันตรายในการเดินเข้าป่า สุราและเครื่องแอลกอฮอล์ใช้เป็นสิ่งตอบแทนคนมาช่วยงานลงแขก เช่น การลงแขกดำนา ลงแขกเกี่ยวข้าว ลงแขกการช่วยงานช่วงเทศกาลสำคัญ ๆ ของชุมชน เช่น งานฉลองปีใหม่ งานเทศกาลสงกรานต์ในเดือนเมษายน งานลอยกระทงในเดือนพฤศจิกายน งานขึ้นบ้านใหม่ งานแต่ง เป็นต้น ในพิธีแต่งงาน (“แซนการ์” ในภาษา เขมร) ธรรมเนียมปฏิบัติในการแต่งงานของกลุ่มชาติ

พันธุ์เขมรโดยฝ่ายเจ้าบ่าวจะเป็นผู้จัดหาสิ่งต่าง ๆ ไว้ต้อนรับผู้ใหญ่ฝ่ายหญิง และแขกผู้มาร่วมงาน ชาติเสียมได้ คือ เหล้า (สุรา) และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กลุ่มชาติพันธุ์กวย มีความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษ และพิธีกรรมความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงช้าง และพิธีกรรมรำสะเองหรือสะเอง เครื่องไหว้บวงสรวง สำคัญที่ชาติมิได้ คือ เหล้าขาว กลุ่มชาติพันธุ์กวยมีวัฒนธรรมในการใช้เหล้า (สุรา) และเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบในกิจกรรมพิธีกรรมและงานบุญเทศกาลในรอบ 12 เดือน เหมือนกลุ่ม ชาติพันธุ์อื่น ๆ เช่น ในช่วงเทศกาลปีใหม่จะดื่มเลี้ยงสังสรรค์ เทศกาลสงกรานต์ ประเพณีที่เด่นชัด คือ พิธีวันสารทเดือนสิบ หรือวันสารทกวย (ส่วย) หรือ ภัยซำก เป็นประเพณีที่จัดขึ้นเพื่อเซ่นไหว้ดวง วิญญาณของบรรพบุรุษ เป็นการรำลึกถึงบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว หรือเรียกว่า บุญเดือนสิบ คล้าย กับพิธี “แซนโฎนตา” ของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร ซึ่งจะมีในพื้นที่ใช้ศึกษาทั้งอำเภอ ปราสาท อำเภอ ทำตุม และอำเภอเมืองที่อยู่นอกเทศบาลนั้น ปัจจุบันพิธีกรรม “แซนโฎนตา” ทางจังหวัดสุรินทร์ได้จัด ให้เป็นงานประเพณีประจำจังหวัดสุรินทร์ขึ้น งานบุญประเพณีจึงมีบทบาทสำคัญต่อสังคมชุมชนมาก ยิ่งขึ้น ซึ่งในชุมชนมีการจัดงานบุญประเพณี 12 เดือน และยังคงรักษารูปแบบประเพณีดั้งเดิมมีการใช้ เครื่องเซ่นไหว้ตามรูปแบบโบราณและกลุ่มชาติพันธุ์ ดังบทสัมภาษณ์ตอนหนึ่งว่า

“งานบุญประเพณีพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย-เขมร ให้ความสำคัญกับพิธีกรรมมาก และ ของเซ่นไหว้ในงานประเพณีพิธีกรรมจะมีอาหารคาวหวาน และที่สำคัญจะต้องมี เหล้า เช่น เหล้าขาว เปียร์ น้ำหวาน น้ำส้ม น้ำเขียว ซึ่งงานพิธีกรรมเกี่ยวกับข้าว เช่น “จับเดิมปู้จ” (การเสี่ยงทายก่อน ทำนา) และ “ฮาวปริง สโรว”(การสู่วัชวัก) ในช่วงการเซ่นไหว้บรรพบุรุษ เจ้าที่เจ้าทาง จะมีการเท น้ำหวาน และเหล้าลงในแก้วเปล่าหรือถาด และคนที่มาร่วมงานจะช่วยกันเรียกหรือบอกผีบรรพบุรุษ ให้ทราบว่าคุณหลานได้มาทำบุญตามประเพณีให้แล้ว และขอให้ดูแลคุ้มครองลูกหลานให้อยู่เป็นสุข เมื่อทำพิธีเสร็จผู้คนที่มาร่วมงานก็จะทานอาหารที่เซ่นไหว้ร่วมกัน เป็นการกินเอาบุญ จึงมีการกินเหล้า สังสรรค์สนุกสนานกันต่อ” (นาง อ. สัมภาษณ์ 15 พฤศจิกายน 2562)

“ในงานพิธีกรรมส่วนมากคนสูงวัยโดยเฉพาะผู้หญิงจะทำการเซ่นไหว้เป็นตัวหลัก เมื่อทำ พิธีกรรมเสร็จแล้ว ก็จะทำกับข้าวกับปลาที่เอามาเซ่นไหว้ด้วยกัน รวมทั้งมีการกินเหล้า เปียร์ที่เอ มาเซ่นไหว้ ทำให้บางคน เมื่อมีงานบุญก็จะมาร่วมกัน เพื่อมาทำบุญ สังสรรค์กับเพื่อนบ้าน และได้กิน เหล้าพูดคุยกันสนุกสนาน” (นาง ส. สัมภาษณ์ 15 พฤศจิกายน 2562)

“งานพิธีกรรมส่วนใหญ่จะใช้เหล้าขาวในการเซ่นไหว้ ทั้งงานมงคล และงานอวมงคล ซึ่ง เจ้าภาพโดยเฉพาะในเขตชนบท จะจัดหาอาหารและเครื่องดื่มให้กับแขกที่มาร่วมงาน และปัจจุบันจะ จัดโต๊ะเงินให้ทานโดยที่โต๊ะอาหารจะมีเครื่องดื่มเหล้าเปียร์และน้ำหวาน” (นาง ท. สัมภาษณ์ 15 พฤศจิกายน 2562)

“บางงานโดยเฉพาะในพื้นที่เขตชนบท ทางเจ้าภาพจะจัดเตรียมอาหารและเครื่องดื่มให้แขก เรือที่มาในงานอย่างเต็มที่ มีอาหารและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทั้งเหล้าสี เหล้าขาว เปียร์ ไวน์ ไค้ค สไปรท์ เพื่อแสดงความเป็นผู้มีฐานะของเจ้าภาพ” (นาง ก. สัมภาษณ์ 15 พฤศจิกายน 2562)

“งานแต่งงาน ในช่วงพิธีกรรมในบางชุมชนได้มีกลุ่มเพื่อนหรือญาติพี่น้องเชียร์ให้คู่บ่าวสาวดื่ม เหล้าอาจเป็นเหล้าขาวหรือเปียร์เพื่อให้เกิดความฮึกเหิม และรู้สึกสนุกสนาน จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่อาจ ทำให้คู่บ่าวสาวติดใจในรสชาติความหอมของเหล้า และอาจจะมีโอกาสที่จะชอบกินเหล้าต่อไปใน อนาคตได้” (นาง จ. สัมภาษณ์ 15 พฤศจิกายน 2562)

“สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะใช้เป็นเครื่องไหว้ประกอบสำคัญ ใน พิธีรำแม่มวด หรือ รำแม่มัวด ซึ่งถือเป็นเครื่องเซ่นไหว้ในพิธีกรรมของชนชาวเขมร รวมทั้งแม่หมอบหรือผู้นำพิธีต้องดื่มสุราที่นำมาไหว้” (นาง น. สัมภาษณ์ 15 พฤศจิกายน 2562)

“กลุ่มชาติพันธุ์ลาว มีพิธีกรรม “การรำผีฟ้า” ซึ่งเป็นพิธีกรรมที่มีความคล้ายคลึงกับ “รำแม่มัวด” ของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร ซึ่งพิธีกรรมนี้จะมีเครื่องเซ่นไหว้ประกอบด้วยอาหารคาวหวาน และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รวมทั้งน้ำหวาน ดังนั้นคนมาร่วมงานมีโอกาสที่ดื่มเหล้า บางคนเห็นคนอื่นดื่มก็ลองจิบเหล้าตามเพื่อน” (นาง ป. สัมภาษณ์ 15 พฤศจิกายน 2562)

“กลุ่มเขมร ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีพิธีกรรมมาก ตั้งแต่เรื่องเกี่ยวกับการเกิด การตาย การแต่งงาน การนับเวลา วัน เดือน ปี การเชื่อถือโหราศาสตร์ ฤกษ์ยาม การรักษาโรคแบบพื้นบ้าน โดยในพิธีกรรมจะมีเหล้าขาวเพื่อมาประกอบกับเครื่องเซ่นบูชา” (นาง ส. สัมภาษณ์ 15 พฤศจิกายน 2562)

ปัจจุบันผู้หญิงมีบทบาทกับสังคมชุมชนค่อนข้างมาก ทั้งงานในบ้านครัวเรือน งานภายในและภายนอกชุมชน ซึ่งผู้หญิงต้องทำงานคล้ายผู้ชายทั้งงานหนักงานเบา เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระครอบครัว และยังต้องรับผิดชอบดูแลงานในบ้านทั้งของใช้อาหารการกินของคนในครอบครัว พฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้หญิงในชุมชนอีสาน กรณีศึกษาจังหวัดสุรินทร์ โดยสรุปพบว่า พฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้หญิงในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนชนบท ยังเป็นไปตามวิถีชีวิต วิถีชุมชน ความเชื่อ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียม และประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ วรรณนา ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้หญิงที่กินเหล้าขาวในพื้นที่วิจัย 3 แห่ง สามารถสรุปเปรียบเทียบได้ ดังนี้

กลุ่มชาติพันธุ์ไทย-เขมร	กลุ่มชาติพันธุ์ไทย-เขมร, กูย	กลุ่มชาติพันธุ์ไทย-เขมร, กูย, ลาว
“แซนโฎนตา”: ใช้เหล้าเช่นผี	การแต่งงาน: ให้ผู้หญิงกินเหล้า	ขึ้นบ้านใหม่: ใช้เหล้าขาวเช่นไหว้เจ้าที่

ภาพที่ 4.7 เปรียบเทียบงานประเพณีพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย-เขมร, ไทย-กูย, ไทย-ลาว (เหล้าเป็นของเซ่นไหว้งานประเพณีพิธีกรรมของชาวบ้านอีสาน และส่วนมากผู้หญิงจะทำการเซ่นไหว้)

จากภาพที่ 4.7 เปรียบเทียบงานประเพณีพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในพื้นที่กลุ่มตัวอย่างในเขตจังหวัดสุรินทร์ พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ไทย-เขมร มีประเพณีพิธีกรรมทั้งทางพุทธและทางพราหมณ์ เช่น การ “แซนโฎนตา” หรือการเซ่นไหว้ผีบรรพบุรุษ ซึ่งองค์ประกอบเครื่องเซ่นไหว้จะมีการใช้เหล้าขาวเพื่อทำการเซ่นผีบรรพบุรุษ นอกจากนี้ กลุ่มชาติพันธุ์ไทย-เขมร และไทย-กูย มีประเพณีวัฒนธรรมการแต่งงาน ซึ่งจะมีการให้ผู้หญิงกินเหล้าในช่วงพิธีกรรม เพื่อให้ผู้หญิงได้เรียนรู้การดื่มเหล้าและเรียนรู้รสชาติของเหล้าที่ช่วยสร้างทั้งความสุขและกำลังวังชาให้ผู้ดื่ม สำหรับประเพณี

วัฒนธรรมบ้านใหม่ มีทั้งกลุ่มชาติพันธุ์ไทย-เขมร, ไทย-กูย และ ไทย-ลาว ที่มีการทำพิธีกรรมคล้ายกัน มีโดยองค์ประกอบเครื่องเช่นไห้วจะใช้เหล้าขาวเช่นไห้วเจ้าที่เจ้าทาง ผีปูดตา เพื่อให้รับรู้รับทราบว่า ลูกหลานได้มีบ้านใหม่เพื่อให้อยู่เย็นเป็นสุขคุ้มครองลูกหลานคนที่อยู่อาศัยมีความสุขความเจริญ

จากการเก็บข้อมูลความเชื่อและพฤติกรรมการกินเหล้าขาวของผู้หญิงอีสาน ปัจจุบันผู้หญิงมีบทบาทกับสังคมชุมชนค่อนข้างมาก ทั้งงานภายในและภายนอกชุมชน งานเลี้ยงสังสรรค์ ประชาชนทุกเพศทุกวัยจึงเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้สะดวก ผนวกกับมีการจัดงานเลี้ยงต่าง ๆ มากขึ้น ผู้หญิงในชุมชนอีสานมีความเชื่อว่าการดื่มเหล้าขาวหรือเรียกกันว่า “การเป๊กเหล้าขาว” ทำให้มีร่างกายมีกำลังวังชา สมส่วนมีสุขภาพดีทานข้าวได้และที่สำคัญคือเป็นที่ยอมรับของสังคมโดยการดื่มเหล้าขาวหรือการเป๊กเหล้าขาวในชุมชนอีสานยังถือเป็นพฤติกรรมหนึ่งทางสังคมที่มีความเชื่อค่านิยมและวัฒนธรรมที่ผสมผสานกันอย่างเหนียวแน่นเปรียบเสมือนการทำหน้าที่เชื่อมสัมพันธ์ของคนในชุมชนให้มีชีวิตชีวา อีกทั้งวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนอีสานนั้นยังเปิดโอกาสให้เกิดการดื่มเหล้าขาวมากเช่นเทศกาลสงกรานต์ปีใหม่ งานแต่งงาน ทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานทอดกฐิน งานสังสรรค์ หรือแม้แต่งานประเพณีสำคัญของชุมชนตามคติความเชื่อแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ปัจจุบันในสังคมอีสานการดื่มเหล้าขาวหรือการเป๊กเหล้าขาวส่วนใหญ่สามารถพบได้โดยมักพบในกลุ่มวัยแรงงานจนกระทั่งผู้สูงอายุ ทั้งผู้ชายและผู้หญิง รวมทั้งกลุ่มเยาวชนและเยาวชน ซึ่งจะเปรียบเทียบความเชื่อและพฤติกรรมการกินเหล้าขาวของผู้หญิงอีสานระหว่างผู้ใหญ่และเยาวชน ดังนี้

ตารางที่ 4.1 เปรียบเทียบความเชื่อและพฤติกรรมการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงอีสานระหว่างผู้ใหญ่และเยาวชน

ลักษณะ	ผู้ใหญ่	เยาวชน (13-20 ปี)
ความเชื่อ	ผู้หญิงกินเหล้าขาวเพื่อช่วยแก้ปวดเมื่อยจากการทำงานหรืออ่อนคลายกล้ามเนื้อ โดยการใช้เหล้าขาวกับสมุนไพรที่เก็บหาได้ในพื้นที่มาหมักหรือดองยากับเหล้าขาวเรียกว่า “เหล้าดองยา” ในพื้นที่บ้านทุ่งโก อ.ท่าตูม บางกลุ่มจะกินเหล้าดอง ผสมน้ำผึ้งและมะนาว และมีความเชื่อว่าเป็นยาบำรุงร่างกาย ทำให้เจริญอาหาร เลือดลมสูบฉีดดีขึ้น ชับน้ำคาวปลาทำให้ มีร่างกายสมส่วน กระปรี้กระเปร่า ทำให้มีกำลังวังชา และทำให้อารมณ์ดี	เยาวชนกินเหล้าเพราะมีความเชื่อว่าการกินเหล้าแล้วจะทำให้รู้สึกกระปรี้กระเปร่า ถ้ากินพอควร จะร่างกาย คึกคัก สนุกสนาน ทำให้มีความสุข ลืมความทุกข์ ทำให้เข้ากับกลุ่มเพื่อนและสังคมได้
ประเพณี พิธีกรรม	ผู้หญิงทั้งวัยผู้ใหญ่ กลางคน และผู้สูงอายุ มีโอกาสได้กินเหล้าที่นำมาเช่นไห้ว ในงานบุญประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ อีกทั้งมีการจัดงานเลี้ยงต่าง ๆ มากขึ้น ส่งผลให้ผู้หญิงโดยเฉพาะผู้นำสตรีเข้าสู่วงจรของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือเหล้าขาว เป็นการดื่มเพื่อให้เกียรติกับเจ้าภาพ	เยาวชนกินเหล้ามีโอกาสได้กินเหล้าช่วงงานบุญประเพณีและมีการสังสรรค์กันต่อ ทำให้มีโอกาสดื่มเหล้าที่นำมาเช่นไห้วในงานพิธีต่าง ๆ หรือเพื่อนชวนหรือดื่มตามผู้ใหญ่ แต่ส่วนใหญ่จะรวมกลุ่มดื่มกับกลุ่มเดียวกันหรือกลุ่มเพื่อนสนิทกัน
พฤติกรรมส่วนบุคคล	เป็นพฤติกรรมส่วนบุคคล ความชอบส่วนบุคคล บางคนติดในรสชาติว่ามีกลิ่นหอม บางคนกินเหล้าจนติดเหล้า ต้องกินเป็นประจำ เข้า เย็น ถ้าไม่ได้กินจะรู้สึกมวนท้อง ไม่มีแรงทำงาน บางคนกินเหล้ากับเพื่อน กินคนเดียวหรือกินทั้งสามภรรยาและลูก ผู้หญิงบาง	เยาวชนกินเหล้าเพื่ออยากลองอยากเรียนรู้ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผสมน้ำผลไม้ หรือ ready-to-drink (RTD) และเหล้าปั่น กำลังเป็นที่นิยมกับหมู่เยาวชน ซึ่งมีดีกรีเทียบเท่าหรือต่ำกว่าเบียร์ แต่ง

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ลักษณะ	ผู้ใหญ่	เยาวชน (13-20 ปี)
พฤติกรรมส่วนบุคคล	รายมีการดื่มหรือเปิดที่ร้านของชำในหมู่บ้านเป็นเวลา เช่นเวลาเข้าก่อนไปทำงานและเวลาเย็นหลังเลิกงาน บางรายซื้อเหล้าขาวเป็นขวดมาดื่มที่บ้าน	กลืนและรสใหม่ ๆ รวมถึงการลดขนาดบรรจุภัณฑ์ให้มีขนาดเล็กลงเพื่อให้มีราคาต่ำและเยาวชนสามารถพกพาไปยังสถานที่ต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น

หมายเหตุ : จากการสัมภาษณ์ และการสังเกต

1.2 ลักษณะพฤติกรรมการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงอีสาน

(1) ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างผู้ใหญ่ เป็นผู้หญิงที่อยู่ในวัยแรงงานและผู้สูงอายุ มีอายุตั้งแต่ 21-60 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่อายุ 51-60 ปี ร้อยละ 55.29 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 85.88 รองลงมา มีสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ 8.24 มีหม้าย (สามีเสียชีวิต) คิดเป็นร้อยละ 3.53 มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 2.00 และตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์เขมร คิดเป็นร้อยละ 52.94 รองลงมา คือ ชาติพันธุ์ลาว คิดเป็นร้อยละ 35.30 และชาติพันธุ์กวย (ส่วย) คิดเป็นร้อยละ 11.76 ตามลำดับ ส่วนใหญ่ใช้ภาษาเขมรในการสื่อสาร คิดเป็นร้อยละ 48.24 รองลงมา คือ ภาษาลาว (ไทย - อีสาน) คิดเป็นร้อยละ 41.18 และน้อยที่สุด คือ ภาษาส่วย คิดเป็นร้อยละ 10.58 ตามลำดับ นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 83.53 รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 10.58 และไม่ได้เรียนหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 3.53 ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 2.35 ตามลำดับ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 96.47 รองลงมา คือ อาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 2.35 และไม่ได้ประกอบอาชีพมีจำนวนน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 1.18 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีสมาชิก 4-6 คนคิดเป็นร้อยละ 52.94 รองลงมา มีสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า 3 คน คิดเป็นร้อยละ 43.53 มีสมาชิก 7-8 คนคิดเป็นร้อยละ 2.35 และสมาชิก 9 คน มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.18 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.94 รองลงมาคือ มีรายได้มากกว่า 5,000 -10,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 30.59 มีรายได้มากกว่า 10,000-20,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 29.41 และมีรายได้ 30,001 - 40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 7.06 ปรากฏดังตารางที่ 4.2

พฤติกรรมการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในวัยผู้ใหญ่เกิดจากความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรม รวมถึงพฤติกรรมความชอบส่วนบุคคล โดยผู้หญิงมีความเชื่อว่าการกินเหล้าขาวเพื่อช่วยแก้ปวดเมื่อยจากการทำงาน หรือ ผ่อนคลายกล้ามเนื้อ โดยการใช้เหล้าขาวกับสมุนไพรที่เก็บหามาได้ในพื้นที่หมักหรือดองยากับเหล้าขาว เรียกว่า “เหล้าดองยา” ในพื้นที่บ้านทุ่งโก อำเภอน้ำขุ่น, บ้านตานี อำเภอบราสาท บางกลุ่มจะกินเหล้าดอง ผสมน้ำผึ้งและมะนาว และมีความเชื่อว่าเป็นยาบำรุงร่างกาย ทำให้เจริญอาหาร เลือดลมสูบฉีดดีขึ้น ขันน้ำควาปลาทำให้ มีร่างกายสมส่วน กระปรี้กระเปร่า ทำให้มีกำลังวังชา และทำให้อารมณ์ดี สำหรับด้านประเพณีและพิธีกรรมนั้น ผู้หญิงทั้งวัยผู้ใหญ่ กลางคน และผู้สูงอายุ มีโอกาสได้ ดื่มเหล้าที่นำมาเซ่นไหว้ ในงานบุญประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ อีกทั้งยังมี การจัดงานเลี้ยงต่าง ๆ มากขึ้น ส่งผลให้ผู้หญิงโดยเฉพาะผู้นำสตรีเข้าสู่วงจรของการดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือเหล้าขาว เป็นการดื่มเพื่อให้เกียรติกับเจ้าภาพ นอกจากนี้ยังเป็นพฤติกรรมส่วนบุคคล ความชอบส่วนบุคคล บางคนติดในรสชาติว่ามีกลิ่นหอม บางคนfnj,เหล้าจืดดื่มแล้ว ต้อง

กินเป็นประจำ เข้า เย็น ถ้าไม่ได้ดื่มจะรู้สึกมวนท้อง ไม่มีแรงทำงาน บางคนดื่มเหล้ากับเพื่อน ดื่มคนเดียว หรือดื่มทั้งสามีภรรยาและลูก ผู้หญิงบางรายมีการดื่มหรือเปิดที่ร้านขายของชำในหมู่บ้านเป็นเวลา เช่น เวลาเช้าก่อนไปทำงานและเวลาเย็นหลังเลิกงาน บางรายซื้อเหล้าขาวเป็นขวดมาดื่มที่บ้าน

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้หญิงชุมชนในอีสานที่มีพฤติกรรมดื่มเหล้าขาว (กลุ่มผู้ใหญ่)

ข้อมูลส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างผู้ใหญ่	จำนวน (คน) (n=85 คน)	ร้อยละ
<u>อายุ</u>		
มากกว่า 20-30 ปี	6	7.06
31-40 ปี	10	11.76
41-50 ปี	14	16.47
51-60 ปี	47	55.29
60 ปีขึ้นไป	7	8.24
<u>สถานภาพ</u>		
สมรส	73	85.88
หม้าย/หย่าร้าง	7	8.24
หม้าย (เสียชีวิต)	3	3.53
โสด	2	2.35
<u>กลุ่มชาติพันธุ์</u>		
กลุ่มชาติพันธุ์เขมร	45	52.94
กลุ่มชาติพันธุ์ลาว	30	35.30
กลุ่มชาติพันธุ์กวย (ส่วย)	10	11.76
<u>ใช้ภาษา</u>		
ภาษาเขมร	41	48.24
ภาษาลาว (ไทย – อีสาน)	35	41.18
ภาษาส่วย	9	10.58
<u>นับถือศาสนา</u>		
พุทธ	85	100.00
<u>จบการศึกษา</u>		
ระดับประถมศึกษา	71	83.53
ระดับมัธยมศึกษา	9	10.58
ไม่ได้เรียนหนังสือ	3	3.53
ระดับปริญญาตรี	2	2.35
<u>ประกอบอาชีพ</u>		
เกษตรกรรม	82	96.47
รับจ้าง	2	2.35
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	1	1.18

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างผู้ใหญ่	จำนวน (คน) (n=85 คน)	ร้อยละ
<u>สมาชิกในครอบครัว</u>		
สมาชิก 4-6 คน	45	52.94
สมาชิกมากกว่า 3 คน	37	43.53
มีสมาชิก 7- 8 คน	2	2.35
สมาชิก 9 คน	1	1.18
<u>รายได้</u>		
รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อปี	28	32.94
รายได้มากกว่า 5,000 -10,000 บาทต่อปี	26	30.59
รายได้มากกว่า 10,000-20,000 บาทต่อปี	25	29.41
รายได้ 30,001 – 40,000 บาท	6	7.06

กลุ่มเยาวชนหญิง เป็นนักเรียนในระบบ-นอกระบบ และไม่ได้เรียน มีอายุตั้งแต่ 13-20 ปี ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับพ่อแม่ 15 คน คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาอาศัยกับตายาย 9 คน หรือร้อยละ 30 อยู่กับญาติ 3 คนหรือร้อยละ 10 และอยู่กับเพื่อน 3 คนหรือร้อยละ 10 กลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์เขมร จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 46.67 รองลงมาคือ ชาติพันธุ์ลาว จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 และและชาติพันธุ์กวย (ส่วย) จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 ตามลำดับ ส่วนใหญ่ใช้ภาษาเขมรในการสื่อสาร จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 46.67 รองลงมา คือ ภาษาลาว (ไทย-อีสาน) จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 และน้อยที่สุด คือ ภาษาส่วย จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.00 ตามลำดับ นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนใหญ่ศึกษานอกระบบ 14 คน คิดเป็นร้อยละ 46.67 รองลงมาศึกษาในระบบ 10 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ไม่ได้เรียนหนังสือ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 (ดังตารางที่ 4.3) พฤติกรรมการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในเยาวชนเกิดจากทั้งความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรม รวมถึงพฤติกรรมความชอบส่วนบุคคล วัยรุ่นกินเหล้าเพราะมีความเชื่อว่ากินเหล้าแล้วจะทำให้รู้สึกกระปรี้กระเปร่า ถ้ากินพอควรจะร่างกายแข็งแรง สุขุสนาน ทำให้มีความสุข ลืมความทุกข์ ทำให้เข้ากับกลุ่มเพื่อนและสังคมได้ ในส่วนของงานบุญประเพณีมีส่วนร่วมทำให้ วัยรุ่นมีโอกาสได้กินเหล้าช่วงงานบุญประเพณีและมีการสังสรรค์กันต่อ ทำให้มีโอกาสดื่มเหล้าที่นำมาเช่นไห่ในงานพิธีต่างๆ หรือเพื่อนชวน หรือดื่มตามผู้ใหญ่ แต่ส่วนใหญ่จะรวมกลุ่มดื่มกับกลุ่มเดียวกันหรือกลุ่มเพื่อนสนิทกัน ส่วนด้านพฤติกรรมส่วนบุคคล พบว่า วัยรุ่นกินเหล้าเพื่ออยากลองอยากเรียนรู้ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผสมน้ำผลไม้ หรือ ready-to-drink (RTD) และเหล้าปั่น กำลังเป็นที่นิยมกับหมู่วัยรุ่น ซึ่งมีดีกรีเทียบเท่าหรือต่ำกว่าเบียร์ แต่งกลิ่นและรสใหม่ๆ รวมถึงการลดขนาดบรรจุภัณฑ์ให้มีขนาดเล็กลงเพื่อให้มีราคาต่ำและวัยรุ่นสามารถพกพาไปยังสถานที่ต่างๆ ได้ง่ายขึ้น พฤติกรรมการดื่มในวัยรุ่นหญิงมองหาผลิตภัณฑ์ที่ตอบโจทย์ด้านรสชาติของเครื่องดื่มที่มีดีกรีต่ำ หรือมีความขมน้อย และสามารถตอบโจทย์ในด้านสังคมที่ดื่มแล้วดูทันสมัย

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้หญิงชุมชนในอีสานที่มีพฤติกรรมดื่มเหล้าขาว (กลุ่มเยาวชนหญิง)

ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป กลุ่มตัวอย่างเยาวชนหญิง	จำนวน (คน) (n=30 คน)	ร้อยละ
<u>อาศัยอยู่กับ</u>		
พ่อแม่	15	50.00
ตายาย	9	30.00
ญาติ	3	10.00
เพื่อน	3	10.00
<u>กลุ่มชาติพันธุ์</u>		
กลุ่มชาติพันธุ์เขมร	14	46.67
กลุ่มชาติพันธุ์ลาว	12	40.00
กลุ่มชาติพันธุ์กวย (ส่วย)	4	13.33
<u>ใช้ภาษา</u>		
ภาษาเขมร	14	46.67
ภาษาลาว (ไทย – อีสาน)	12	40.00
ภาษาส่วย	4	13.00
<u>นับถือศาสนา</u>		
พุทธ	30	100.00
<u>การศึกษา</u>		
ศึกษานอกระบบ	14	46.67
ศึกษาในระบบ	10	33.33
ไม่ได้เรียนหนังสือ	6	20.00

(2) สถานการณ์ความถี่ในการดื่มเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงอีสานในกลุ่มผู้ใหญ่

กลุ่มผู้ใหญ่ : สถานการณ์ความถี่ในการดื่มเหล้าขาวและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงในชุมชนอีสาน พบว่าจำนวนสมาชิกผู้ดื่มในครัวเรือน มีผู้ดื่มคนเดียวมีจำนวนมากที่สุด จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 42.35 รองลงมา คือ ดื่มจำนวน 4 – 5 คน มี 30 คน คิดเป็นร้อยละ 35.30 และ ดื่มจำนวน 2–3 คน มี 19 คน คิดเป็นร้อยละ 22.35 ตามลำดับ ดื่มเหล้าขาวและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีทุกวันมีจำนวนมากที่สุด จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 68.24 รองลงมาคือ ดื่มเป็นบางครั้ง มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 18.82 ดื่มสัปดาห์/ครั้ง จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 9.41 และน้อยที่สุด ดื่ม 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.53 ตามลำดับ มีประสบการณ์ดื่มเหล้าขาวและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุดคือดื่มในงานบุญประเพณีจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 68.24 รองลงมา คือ ดื่มช่วงอยู่ไฟ/หลังคลอดบุตร จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 14.12, ดื่มในงานสังสรรค์ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 11.76 และดื่มในงานกิจกรรมสังคม จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5.88 ตามลำดับ อายุที่ดื่มครั้งแรกเฉลี่ยมากที่สุดอยู่ที่ 45 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 28.24 รองลงมา ดื่มครั้งแรกอายุ 30 ปี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 22.35 ดื่มครั้งแรกอายุ 40 ปีขึ้นไป จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ดื่มครั้งแรกอายุ 25 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ

14.12 ต้มครั้งแรกอายุ 35 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 12.94 และน้อยที่สุดต้มครั้งแรกอายุ 32 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.35 ตามลำดับ ระยะเวลาในการต้มเหล้ามากที่สุด คือ ต้มเหล้ามา 11-20 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 31.76 รองลงมาคือต้มเหล้ามา 5-10 ปี มีจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 28.24 ต้มเหล้ามานานมากกว่า 20 ปี มีจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 22.35 ต้มเหล้ามา 3-4 ปี มีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 9.41 ต้มเหล้ามา 1-2 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 8.24 ปรากฏดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ข้อมูลสถานการณ์ความถี่ในการต้มเหล้าและเครื่องต้มแอลกอฮอล์ของผู้หญิงในชุมชนอีสาน (กลุ่มตัวอย่างผู้ใหญ่)

ข้อมูลการต้มเหล้าของผู้หญิงในชุมชน (กลุ่มผู้ใหญ่)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
<u>จำนวนสมาชิกผู้ต้มในครัวเรือน</u>		
มีผู้ต้มคนเดียว	36	42.35
ต้มจำนวน 4 – 5 คน	30	35.30
ต้มจำนวน 2 – 3 คน	19	22.35
<u>ต้มเหล้าขาวหรือเครื่องต้มแอลกอฮอล์</u>		
ต้มทุกวัน	58	68.24
ต้มสัปดาห์/ครั้ง	8	9.41
ต้ม 1-2 ครั้ง/สัปดาห์	3	3.53
ต้มเป็นบางครั้ง	16	18.82
<u>มีประสบการณ์ต้มเหล้าขาวหรือเครื่องต้มแอลกอฮอล์</u>		
ต้มในงานบุญประเพณี	58	68.24
ต้มในงานสังสรรค์	10	11.76
ต้มในงานกิจกรรมสังคม	5	5.88
ต้มช่วงอยู่ไฟ/หลังคลอดบุตร	12	14.12
<u>อายุที่ต้มครั้งแรกเฉลี่ย</u>		
อายุ 45 ปี	24	28.24
อายุ 30 ปี	19	22.35
อายุ 40 ปี	17	20.00
อายุ 25 ปี	12	14.12
อายุ 35 ปี	11	12.94
อายุ 32 ปี	2	2.35
<u>ระยะเวลาในการต้มเหล้า</u>		
ต้มเหล้ามา 11-20 ปี	27	31.76
คือต้มเหล้ามา 5-10 ปี	24	28.24
ต้มเหล้ามานานมากกว่า 20 ปี	19	22.35
ต้มเหล้ามา 3-4 ปี	8	9.41
ต้มเหล้ามา 1-2 ปี	7	8.24

ภาพที่ 4.8 ร้านขายของชำในหมู่บ้าน (ซ้าย), อุปกรณ์การตวงเหล้าขาว มีแก้วเล็ก (เบ็ก) กรวย (ขวา)

กลุ่มเยาวชนหญิง : ในสถานการณ์ความถี่ในการดื่มเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงอีสานในกลุ่มเยาวชน พบว่ามีการรวมกลุ่มดื่มเหล้าจำนวน 4 – 5 คน มีมากที่สุด จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 66.66 รองลงมา คือ ดื่มจำนวน 2 – 3 คน มีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 และมีผู้ดื่มคนเดียว มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ตามลำดับ ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกวัน มีจำนวนมากที่สุดจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 ดื่มสัปดาห์/ครั้งจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67, ดื่มเหล้าเป็นครั้งคราว จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 และน้อยที่สุด ดื่ม 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ตามลำดับ มีประสบการณ์ดื่มเหล้าขาวหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุดคือ ดื่มในงานสังสรรค์ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 63.33 รองลงมา คือ ดื่มในงานกิจกรรมสังคม จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 และดื่มในงานบุญประเพณี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 ตามลำดับ อายุที่ดื่มครั้งแรกเฉลี่ยมากที่สุดอยู่ที่ 20 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 รองลงมาดื่มครั้งแรกอายุ 21ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23.34 ดื่มครั้งแรกอายุ 19 ปีขึ้นไป จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ดื่มครั้งแรกอายุ 18 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 ดื่มครั้งแรกอายุ 15 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 และน้อยที่สุดดื่มครั้งแรกอายุ 13 ปี มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.33 ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ข้อมูลสถานการณ์ความถี่ในการดื่มเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้หญิงในชุมชนอีสาน (กลุ่มเยาวชนหญิง)

ข้อมูลการดื่มเหล้าของหญิงในชุมชน (กลุ่มเยาวชนหญิง)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกผู้ดื่มในครัวเรือน		
ดื่มจำนวน 4 – 5 คน	20	66.66
ดื่มจำนวน 2 – 3 คน	8	26.67
มีผู้ดื่มคนเดียว	2	6.67
ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์		
ดื่มทุกวัน	16	53.33
ดื่มสัปดาห์/ครั้ง	8	26.67
ดื่ม 1-2 ครั้ง/สัปดาห์	2	6.67

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ข้อมูลการดื่มเหล้าของหญิงในชุมชน (กลุ่มเยาวชนหญิง)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ดื่มเป็นครั้งคราว	4	13.33
<u>มีประสบการณ์ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์</u>		
ดื่มในงานสังสรรค์	19	63.33
ดื่มในงานกิจกรรมสังคม	8	26.67
ดื่มในงานบุญประเพณี	3	10.00
<u>อายุที่ดื่มครั้งแรกเฉลี่ย</u>		
อายุ 20 ปี	8	26.67
อายุ 21 ปี	7	23.34
อายุ 19 ปี	6	20.00
อายุ 18 ปี	4	13.33
อายุ 15 ปี	4	13.33
อายุ 13 ปี	1	3.33

(3) ลักษณะการดื่มเหล้าขาวและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

กลุ่มผู้ใหญ่ : ลักษณะการดื่มเหล้าขาวและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ส่วนใหญ่ชอบดื่มเป็นกลุ่ม 2 คนขึ้นไป จำนวน 49 คน คิดเป็น ร้อยละ 57.65 รองลงมา คือ ดื่มคนเดียว จำนวน 23 คน คิดเป็น ร้อยละ 27.06 และเป็นผู้ดื่มที่สามารถดื่มได้ทั้งคนเดียวและเป็นกลุ่ม จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 15.29 ตามลำดับ โดยสถานที่ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุด คือ เลือกดื่มน้ำที่บ้าน/ที่พักตัวเอง จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 31.76 สถานที่งานบุญประเพณี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 29.41 สถานที่ไปรับจ้าง จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 15.30 การรวมกลุ่มดื่มที่บ้านเพื่อน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 11.77 ดื่มในชุมชนหรือร้านค้า จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5.88 และอื่นๆ (เลือกดื่มน้ำได้ในครัวเรือนและในชุมชนร้านค้าร้านอาหาร) มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 5 คน คิดเป็น ร้อยละ 5.88 ช่วงเวลาที่ผู้ดื่มมักดื่มคือ ช่วงเย็นก่อนรับประทานอาหาร จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 42.35 รองลงมาคือ ช่วงค่ำก่อนนอน จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 21.18 ช่วงเช้านก่อนรับประทานอาหาร จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 12.94 อื่น ๆ (ช่วงงานบุญ/ช่วยทำครัวอาจเป็นช่วงเช้าหรือบ่าย จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 10.58 ช่วงกลางวันก่อนรับประทานอาหารกลางวัน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 8.24 และช่วงที่มีการดื่มน้อยที่สุดคือ ดื่มตลอดวันไม่ระบุช่วงเวลา จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.71 ตามลำดับ ช่วงวันที่นิยมดื่มมีมากที่สุดคือ ช่วงเทศกาลหรือมีงานในชุมชน จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 82.35 และ อื่นๆ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 17.65 ชนิดเหล้า(สุรา)หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นิยมมากที่สุด คือ เหล้าขาว จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 69.41 รองลงมา สุราสี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 15.30 เบียร์จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 9.41 เหล้ายาดอง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.53 สุราพื้นบ้าน มีความนิยมดื่มน้อยที่สุดจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.35 ตามลำดับ (เนื่องจากมีขายน้อยและไม่มีขาย) (ดังตารางที่ 4.6)

ค่าใช้จ่ายในการดื่มเหล้าขาวของหญิงในชุมชนกลุ่มผู้ใหญ่อีกครั้ง และเฉลี่ยต่อวัน

ก. ค่าใช้จ่ายในการดื่มเหล้าขาวเฉลี่ยต่อครั้ง จำนวน 10 บาท (1 เป๊ก) จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 64.01 รองลงมาคือ มีค่าใช้จ่ายการดื่ม/ครั้ง 20 บาท (2 เป๊ก) จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 31.76 และดื่มครั้งละ 30 - 35 บาท (ขวดลิโพอ) จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.53

ข. ค่าใช้จ่ายในการดื่มเหล้าขาวเฉลี่ยต่อวัน จำนวน 20 บาท (2 เป๊ก) จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 42.35, รองลงมา ดื่มเหล้าขาวเฉลี่ยวันละ 30 - 35 บาท (ขวดลิโพอ) จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 29.42, ดื่มเหล้าขาวเฉลี่ยวันละ 10 บาท (1 เป๊ก) จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 14.12, ดื่มเหล้าขาวเฉลี่ยวันละ 60-65 บาท (ขวดกลาง) จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 11.76 และดื่มเหล้าขาวเฉลี่ยวันละ 110 - 120 บาท (ขวดใหญ่) จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.35 (ดังตารางที่ 4.6)

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการดื่มเหล้าขาวต่อครั้ง /และต่อวัน พบว่า ในวันหนึ่งอาจกินหลายครั้งแล้วแต่โอกาส เช่น เช้า เที่ยง เย็น ค่ำ ก่อนนอน หรือ ไม่สบายปวดเมื่อยร่างกาย เป็นต้น บางรายหรือบางวันไม่ได้เสียค่าใช้จ่ายในการซื้อเหล้าขาวหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เนื่องจากมีนายจ้างหรือเจ้าของงาน ชื้อมาให้ดื่ม อีกทั้งถ้าเพื่อนบ้านใครถูกห่วยถูกเบอร์ก็จะซื้อเหล้าเปียร์มาให้ดื่มฉลองด้วยกัน

ตารางที่ 4.6 ข้อมูลลักษณะการดื่มเหล้าขาวและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงชุมชนอีสาน (กลุ่มผู้ใหญ่)

ลักษณะการดื่มเหล้าของหญิงในชุมชน (กลุ่มผู้ใหญ่)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กลุ่มการดื่มสุรา		
ดื่มเป็นกลุ่ม 2 คนขึ้นไป	49	57.65
ดื่มได้ทั้งคนเดียวและเป็นกลุ่ม	13	15.29
ดื่มคนเดียว	23	27.06
สถานที่ดื่มสุรา		
รวมกลุ่มดื่มที่บ้านเพื่อน	10	11.77
ดื่มที่สถานที่ไปรับจ้าง	13	15.30
สถานที่งานบุญประเพณี	25	29.41
ดื่มที่บ้าน/ที่พักตัวเอง	27	31.76
ดื่มในชุมชนหรือร้านค้า	5	5.88
อื่นๆ (เลือกดื่มได้ทั้งในครัวเรือน ร้านค้าและร้านอาหาร)	5	5.88
ช่วงเวลาที่ชอบดื่ม		
ช่วงเช้าก่อนรับประทานอาหาร	11	12.94
ช่วงเย็นก่อนรับประทานอาหาร	36	42.35
ช่วงบ่ายๆ หลังเลิกงาน	9	10.58
ช่วงค้ำก่อนนอน	18	21.18
ดื่มตลอดวันไม่ระบุช่วงเวลา	4	4.71
ช่วงวันที่นิยมดื่ม		
ช่วงเทศกาลหรือมีงานชุมชน	70	82.35
อื่นๆ (แก่กระษัย, กินข้าว, แก้วปวดเมื่อย, เพื่อชวน)	15	17.65

ตารางที่ 4.6 ข้อมูลลักษณะการดื่มเหล้าขาวและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงชุมชนอีสาน (กลุ่มผู้ใหญ่)

ลักษณะการดื่มเหล้าของหญิงในชุมชน (กลุ่มผู้ใหญ่)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
<u>ชนิดเหล้า (สุรา)หรือแอลกอฮอล์ที่นิยม</u>		
เหล้าขาว	58	68.24
เบียร์/สปาย	11	12.94
สุราสี	6	7.05
สุราพื้นบ้าน	2	2.35
เหล้ายาดอง	8	9.41
<u>ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการดื่มเหล้าขาวต่อครั้ง /และต่อวัน</u> (วันหนึ่งอาจกินหลายครั้ง เช่น เช้า เที่ยง เย็น ค่า ก่อนนอน)	55 / 12	64.01 / 14.12
จำนวน 10 บาท (1 เป๊ก)	27 / 36	31.76 / 42.35
จำนวน 20 บาท (2 เป๊ก)	3 / 25	3.53 / 29.42
จำนวน 30-35 บาท (ขวดลิโพ/ ก๊ก)	0 / 10	0 / 11.76
จำนวน 60-65 บาท (ขวดกลาง)	0 / 2	0 / 2.35
จำนวน 110-120 บาท (ขวดใหญ่)		

เยาวชนหญิง : มีลักษณะการดื่มเหล้าขาวและหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ส่วนใหญ่ชอบดื่มเป็นกลุ่ม 2 คนขึ้นไป จำนวน 22 คน คิดเป็น ร้อยละ 73.33 รองลงมา คือ เป็นผู้ดื่มที่สามารถดื่มได้ทั้งคนเดียวและเป็นกลุ่ม จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 และดื่มคนเดียว จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 ตามลำดับ โดยสถานที่ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุด คือ รวมกลุ่มดื่มที่บ้านเพื่อน จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 ดื่มที่ร้านอาหาร จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 สถานที่งานบุญประเพณี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 ดื่มที่บ้านตัวเอง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 และดื่มในชุมชนหรือร้านค้า จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 อื่นๆ (เลือกดื่มได้ทั้งในครัวเรือนและในชุมชนร้านคามีจำนวนน้อยที่สุด) ช่วงเวลาที่ผู้ดื่มมักดื่มคือ ช่วงเย็นพร้อมรับประทานอาหาร จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 รองลงมาคือ ช่วงบ่าย จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 และช่วงที่มีการดื่มน้อยที่สุดคือ ดื่มตลอดวันไม่ระบุช่วงเวลา จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ตามลำดับ ช่วงวันที่นิยมดื่มมีมากที่สุดคือ ช่วงเทศกาลหรือมีงานในชุมชน จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 และ อื่นๆ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 ชนิดเหล้า (สุรา) หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นิยมมากที่สุด คือ เหล้าขาวผสมกับน้ำอัดลมโค้กหรือน้ำแดง เพราะราคาถูกและได้ปริมาณมาก เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผสมน้ำผลไม้ หรือ ready-to-drink (RTD) และเหล้าขาวปั่น กำลังเป็นที่นิยมกับหมู่วัยรุ่น เนื่องจากมีคิกรเทียบเท่าหรือต่ำกว่าเบียร์ แต่งกลิ่นและรสใหม่ๆ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมาคือ เบียร์/สปาย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 สุราสี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 สุราพื้นบ้าน มีความนิยมดื่มน้อยที่สุดจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.33 ตามลำดับ (เนื่องจากมีขายน้อยและไม่มีขาย) ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการดื่มเหล้าเฉลี่ยต่อครั้ง 30-35 บาท (ขวดลิโพ/ก๊ก) จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 76.67 รองลงมามีค่าใช้จ่ายการดื่มจำนวน 60-65 บาท (ขวดกลาง) คิดเป็นร้อยละ 23.33, ดื่มเหล้าขาวน้อยกว่า 35 บาท คิดเป็นร้อยละ

16.67 ต้มเหล้าขาว 100 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.00 และน้อยที่สุดมีต้มเหล้าขาวน้อยกว่า 200 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.7) ทั้งนี้จากการสอบถามเพิ่มเติมพบว่า บางรายไม่ได้เสียค่าใช้จ่ายในการซื้อเหล้าหรือเครื่องต้ม เนื่องจากมีรุ่นพี่หรือเพื่อนหรือเจ้าของงาน ชื้อมาให้ต้มเลี้ยงฉลอง

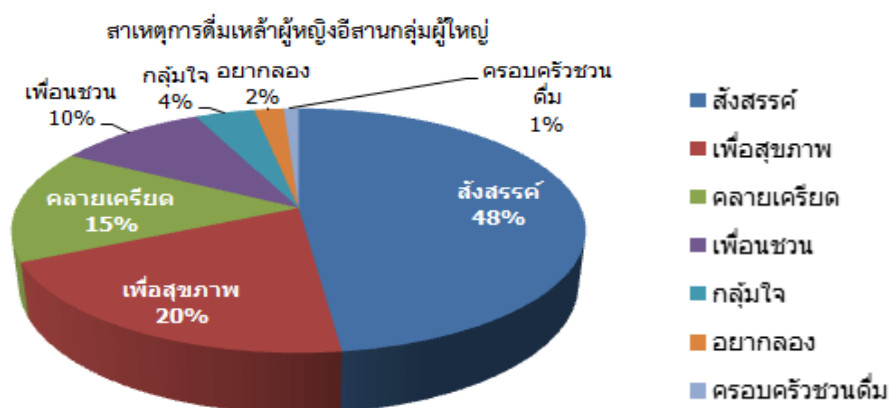
ตารางที่ 4.7 ข้อมูลลักษณะการต้มเหล้าและเครื่องต้มแอลกอฮอล์ของหญิงชุมชนอีสาน (กลุ่มเยาวชน)

ลักษณะการต้มเหล้าของหญิงในชุมชน (กลุ่มเยาวชน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
<u>กลุ่มการต้มสุรา</u>		
ต้มเป็นกลุ่ม 2 คนขึ้นไป	22	73.33
ต้มได้ทั้งคนเดียวและเป็นกลุ่ม	5	16.67
ต้มคนเดียว	3	10.00
<u>สถานที่ต้มสุรา</u>		
รวมกลุ่มต้มที่บ้านเพื่อน	12	40.00
ต้มที่ร้านอาหาร	10	33.33
สถานที่งานบุญประเพณี	4	13.33
ต้มที่บ้าน/ที่พักตัวเอง	2	6.67
ต้มในชุมชนหรือร้านค้า	2	6.67
อื่นๆ (เลือกต้มได้ทั้งในครัวเรือนและในชุมชนร้านค้า)	-	-
<u>ช่วงเวลาที่ชอบต้ม</u>		
ช่วงเย็นพร้อมรับประทานอาหาร	24	80.00
ช่วงบ่าย	4	13.33
ต้มตลอดวันไม่ระบุช่วงเวลา	2	6.67
<u>ช่วงวันที่นิยมต้ม</u>		
ช่วงเทศกาลหรือมีงานชุมชน	25	83.33
อื่นๆ (แก้กระษัย, กินข้าว, แก้ปวดเมื่อย, เพื่อชวน)	5	16.67
<u>ชนิดเหล้า (สุรา)หรือแอลกอฮอล์ที่นิยม</u>		
เหล้าขาวผสมน้ำอัดลมโค้กหรือน้ำแดง ฯลฯ	20	66.67
เบียร์/สไป	6	20.00
สุราสี	3	10.00
สุราพื้นบ้าน	1	3.33
<u>ค่าใช้จ่ายในการต้มต่อครั้งเฉลี่ย</u>		
น้อยกว่า 35 บาท	5	16.67
จำนวน 30-35 บาท (ขวดลิโพอ/กัก)	18	76.67
จำนวน 60-65 บาท (ขวดกลาง)	7	23.33
จำนวน 100 บาท	3	10.00
น้อยกว่า 200 บาท	2	6.67

(4) สาเหตุของการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน

กลุ่มผู้ใหญ่ : สาเหตุของการดื่ม พบว่า สาเหตุการดื่มเหล้า (สุรา) และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ส่วนใหญ่ให้เหตุผลเป็นการดื่มเพื่อสังสรรค์/งานบุญประเพณี จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 48.23 รองลงมา คือ ดื่มเพื่อสุขภาพ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ดื่มเพื่อคลายเครียด/ผ่อนคลาย จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 14.12 ดื่มเพราะเพื่อนชวน จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 9.41 ดื่มเพราะมีเรื่องกลุ้มใจ จำนวน 4 คนคิดเป็นร้อยละ 4.71 ดื่มเพราะอยากลองอยากรู้ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.35 ส่วนการดื่มตามคนในครอบครัวมีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.18 ตามลำดับ ประเภทสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ส่วนใหญ่นิยมชนิดเหล้า(สุรา)หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นิยมมากที่สุด คือ เหล้าขาว จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 70.59 รองลงมา สุราสี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 14.12 เบียร์ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 9.41 เหล้ายาดอง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.53 สุราพื้นบ้าน มีความนิยมดื่มน้อยที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.35 ตามลำดับ เหตุผลที่ความถี่ของการดื่มสุราขาวมีมากกว่าการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทอื่น เนื่องมาจากราคาที่ถูกดื่มง่ายไม่เปลือง หาซื้อได้ง่ายในชุมชน มีขนาดการจำหน่ายทั้งแบบย่อยให้เลือกซื้อ เช่น แบบครึ่งขวดหรือเป็นแก้วเล็ก หรือเรียกว่า “เป็ก” หรือเป็น “ก๊ก” ซื้อมาใส่ขวด M150 กลับบ้านหรือพกพาไปเพื่อดื่มในพื้นที่ต่าง ๆ ได้ง่าย ไม่เสียรสชาติ นอกจากนี้ การดื่มสุราขาวไม่ต้องมีองค์ประกอบที่เป็นส่วนผสมในการเพิ่มรสชาติ เช่น ไม่ต้องเติมน้ำแข็ง/โซดาก็สามารถดื่มได้ตามต้องการ ส่วนการเลือกดื่มเบียร์คือ ดื่มง่ายปริมาณแอลกอฮอล์ไม่มาก และสุราสีมักนิยมเลือกดื่มเฉพาะตามโอกาสเนื่องจากราคาแพง ต้องหาซื้อที่ร้านค้าใหญ่ในชุมชนเมือง ไม่มีการแบ่งขายและหากจะดื่มก็นิยมดื่มผสมน้ำแข็ง/โซดา หรือน้ำมากกว่าดื่มเพียวๆ สำหรับปริมาณการดื่ม หากเป็นสุราขาว นิยมซื้อดื่มเป็นเป็ก ก๊ก ขวดทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ และโดยส่วนใหญ่ผู้ดื่มจะนิยมดื่มสุราขาวมากที่สุด โดยนิยมดื่มเป็นเป็ก ครั้งละ 1 - 2 เป็ก จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 44.71 รองลงมา คือ ดื่มเป็นเป็กครั้งละ 3 - 4 เป็ก จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 28.23 ดื่มเป็นก๊ก จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 23.53 ส่วนการดื่มตั้งแต่จำนวน 1 ขวดขึ้นไป มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.53 ส่วนสุราสีจะนิยมดื่มเป็นขวด จำนวน 1 - 2 ขวด โดยเฉพาะการดื่มในช่วงงานเทศกาลสำคัญที่ดื่มร่วมกันเป็นกลุ่ม จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 64.71 ส่วนเบียร์ นิยมซื้อดื่มเป็นขวดประมาณ 1 - 2 ขวด จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 29.41 เหล้ายาดองนิยมซื้อดื่มเป็นขวดประมาณ 1 - 2 ขวด จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.53 สุราพื้นบ้าน มีความนิยมดื่มน้อยที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.35 ตามลำดับ สาเหตุที่ยังคงดื่มส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าเพื่อนชวน/มีเพื่อนดื่ม จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 37.65 รองลงมาคือ เกิดความเคยชิน/เปรี้ยวปาก จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 22.35 ยังดื่มเพื่อสังคม จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 16.47 ยังดื่มเพื่อสุขภาพ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 9.41 ดื่มเพื่อคลายเครียด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 9.41 เห็นคนอื่นดื่มจึงอยากดื่ม จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7 ดังภาพแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 สาเหตุของการดื่มเหล้า (สุรา) และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้หญิงอีสาน (กลุ่มผู้ใหญ่)

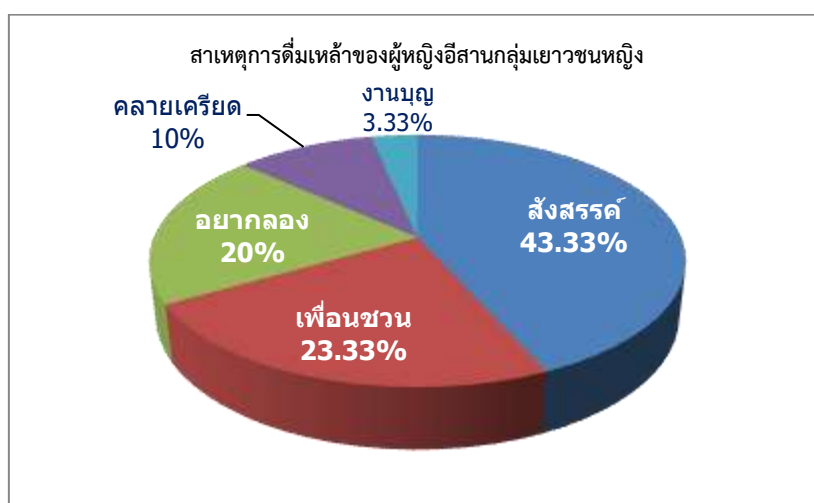
ตารางที่ 4.8 ข้อมูลสาเหตุของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงอีสาน (กลุ่มตัวอย่างผู้ใหญ่)

สาเหตุการดื่มเหล้าของหญิงในชุมชน (กลุ่มผู้ใหญ่)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เหตุผลในการดื่ม		
ดื่มเพื่อสังสรรค์/ งานบุญประเพณี	41	48.23
ดื่มเพื่อสุขภาพ/ หลังคลอดลูกหรืออยู่ไฟ	17	20.00
ดื่มเพื่อคลายเครียด/ผ่อนคลาย	12	14.12
ดื่มเพราะเพื่อนชวน	8	9.41
ดื่มเพราะมีเรื่องกลุ่มใจ	4	4.71
ดื่มเพราะอยากลองอยากรู้	2	2.35
ดื่มตามคนในครอบครัว	1	1.18
ประเภทสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์		
เหล้าขาว	60	70.59
สุราสี	12	14.12
เบียร์	8	9.41
เหล้ายาดอง	3	3.53
สุราพื้นบ้าน	2	2.35
การนิยมดื่ม		
นิยมดื่มเป็นเป็ก ครั้งละ 1 - 2 เป็ก	38	44.71
ดื่มเป็นเป็กครั้งละ 3 - 4 เป็ก	24	28.23
ดื่มเป็นกัก	20	23.53
ดื่มตั้งแต่จำนวน 1 ขวดขึ้นไป	3	2.53
การนิยมดื่มจำนวนขวด		
-สุราสีจะนิยมดื่มเป็นขวด จำนวน 1- 2 ขวด	55	64.71
-ส่วนเบียร์นิยมซื้อดื่มเป็นขวด จำนวน 1 – 2 ขวด	25	29.41
-เหล้ายาดองนิยมดื่มเป็นขวด จำนวน 1 – 2 ขวด	3	3.53
-สุราพื้นบ้านนิยมดื่มเป็นขวด จำนวน 1 – 2 ขวด	2	2.34

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

สาเหตุการตี้มเหล่าของหญิงในชุมชน (กลุ่มผู้ใหญ่)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สาเหตุที่ยังคงตี้ม		
เพื่อนชวน/มีเพื่อนตี้ม	32	37.65
เกิดความเคยชิน/เปรี้ยวปาก	19	22.35
ยังตี้มเพื่อสังคม	14	16.47
ยังตี้มเพื่อสุขภาพ	8	9.41
ตี้มเพื่อคลายเครียด	8	9.41
เห็นคนอื่นตี้มจึงอยากตี้ม	4	4.71

กลุ่มเยาวชนหญิง : สาเหตุของการตี้ม พบว่า สาเหตุการตี้มเหล่า (สุรา) และเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ส่วนใหญ่ให้เหตุผลเป็นการตี้มเพื่อสังสรรค์/กิจกรรมสังสรรค์ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 43.34 รองลงมาคือ ตี้มเพราะเพื่อนชวน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23.33 ตี้มเพราะอยากลองอยากรู้ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ตี้มเพราะมีเรื่องกลุ่มใจตี้มเพื่อคลายเครียด/ผ่อนคลาย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 ตี้มเพราะงานบุญประเพณี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.33 ตามลำดับ ประเภทสุราหรือเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ส่วนใหญ่นิยมชนิดเหล่า (สุรา) หรือเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ที่นิยมมากที่สุดคือ เหล้าขาว จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 43.33 รองลงมา เบียร์/สพาย จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 สุราสี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 สุราพื้นบ้าน มีความนิยมตี้มน้อยที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ตามลำดับ เหตุผลที่ความถี่ของการตี้มสุราขาวมีมากกว่าการตี้มสุราและเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ประเภทอื่น เนื่องจากราคาถูกหาตี้มง่ายไม่เปลือง หาซื้อได้ง่ายในชุมชนและสามารถนำมาผสมกับเครื่องตี้มอื่นชนิดอื่นเช่น น้ำแดง โศก ทำให้ได้ปริมาณมาก มีขนาดการจำหน่ายเป็นขวดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กทั้งแบบย่อยให้เลือกซื้อ เช่น แบบครึ่งขวดหรือเป็นแก้วเล็ก หรือเรียกว่า “เป๊ก” หรือเป็น “ก๊ก” ซื้อสุราขาวใส่ขวด M150 กลับบ้านหรือพกพาไปเพื่อตี้มในพื้นที่ต่าง ๆ ได้ง่าย ไม่เสียรสชาติ นอกจากนี้ การตี้มสุราขาวสามารถนำไปผสมกับ น้ำแดง น้ำโศก โศดาก็สามารถตี้มได้ตามต้องการ ทำเป็นเหล่าปั่น (สามารถเลือกกลิ่นได้ เช่น น้ำแดง แต่งโม สีฟ้าบลูโทนิค) และเหล่าปั่นสามารถรสชาติได้ด้วย ช่วยสร้างบรรยากาศในการกินเล่นเป็นการสร้างค่านิยมใหม่ในการกินเหล่า ส่วนเหล่าป็อก (เอาเหล่าขาวมาใส่เกลือมะนาว โศดา) ส่วนการเลือกตี้มเบียร์คือ ตี้มง่ายปริมาณแอลกอฮอล์ไม่มาก และสุราสีมักนิยมเลือกตี้มเฉพาะตามโอกาสเนื่องจากราคาแพง ต้องรวบรวมเงินกับเพื่อนๆ ซึ่งต้องหาซื้อที่ร้านค้าใหญ่ในชุมชนเมือง ไม่มีการแบ่งขายและหากจะตี้มก็นิยมตี้มผสมน้ำแข็ง/โศดา มากกว่าตี้มเพียวๆ สำหรับปริมาณการตี้ม หากเป็นสุราขาว นิยมซื้อตี้มเป็นขวดขนาดกลาง ขน ดใหญ่ และขนาดเล็ก (ก๊ก) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเงินที่มีหรือตามงบที่ได้รวบรวมจากกลุ่มมาได้ สาเหตุที่วัยรุ่นยังคงตี้มส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าเพื่อนชวน/มีเพื่อนตี้มจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาคือ มีงานสังสรรค์ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ตี้มเพื่อคลายเครียดให้ลืมความทุกข์ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 อยากตี้มเกิดความเคยชิน/เปรี้ยวปาก จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 และเห็นคนอื่นตี้มจึงอยากตี้ม จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.33 ดังภาพแผนภูมิที่ 2 และตารางที่ 4.9

แผนภูมิที่ 2 สาเหตุของการดื่มเหล้า (สุรา) และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้หญิงอีสาน (กลุ่มเยาวชน)

ตารางที่ 4.9 ข้อมูลสาเหตุของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้หญิงอีสาน (กลุ่มเยาวชนหญิง)

สาเหตุการดื่มเหล้าของผู้หญิงในชุมชน (กลุ่มเยาวชนหญิง)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เหตุผลในการดื่ม		
-ดื่มเพื่อสังสรรค์/กิจกรรมสังสรรค์	13	43.34
-ดื่มเพราะเพื่อนชวน	7	23.33
-ดื่มเพราะอยากลองอยากรู้	6	20.00
-ดื่มเพราะมีเรื่องกลุ้มใจเพื่อคลายเครียด/ผ่อนคลาย	3	10.00
-ดื่มเพราะงานบุญประเพณี	1	3.33
ประเภทสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์		
เหล้าขาวผสมกับน้ำอัดลม	13	43.33
เบียร์/สปาย	9	30.00
สุราสี	6	20.00
สุราพื้นบ้าน	2	6.67
สาเหตุที่ยังคงดื่ม		
เพื่อนชวน/มีเพื่อนดื่ม	12	40.00
มีงานสังสรรค์	10	33.33
ดื่มเพื่อคลายเครียดให้ลืมความคิด	5	16.67
อยากดื่มเกิดความเคยชิน/เปรี้ยวปาก	2	6.67
เห็นคนดื่มจึงอยากดื่ม	1	3.33

1.3 การรับรู้ความหมายของการดื่มเหล้าขาวและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้หญิงในชุมชน

(1) กลุ่มผู้ใหญ่

การรับรู้ความหมายของการดื่มเหล้าขาวและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้หญิงในชุมชนอีสานในกลุ่มผู้ใหญ่ จากการเก็บข้อมูลตัวเลข พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่

ตอบถูกต้องมากที่สุด 5 ลำดับแรก คือ ปัจจุบันในประเทศไทยมีกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และกำหนดโทษ (ร้อยละ 93.00) ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่ผู้ที่มีอายุไม่ครบ 20 ปี บริบูรณ์ (ร้อยละ 82.00) การดื่มสุราเป็นสาเหตุทำให้เกิดความบกพร่องทางระบบประสาท (ร้อยละ 74.00) การดื่มสุราเป็นสาเหตุทำให้เกิดหลายโรคตับแข็ง โรคภัยที่อวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย (ร้อยละ 65.00) และวัด สถานศึกษา หอพัก สถานที่ราชการไม่สามารถเป็นที่ดื่มสุราได้ (ร้อยละ 58.00) ส่วนการรับรู้ ความหมายเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ตอบผิดมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ช่วยในการเจริญอาหาร กินข้าวได้ นอนหลับ (ร้อยละ 64.00) บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ไม่ควรดื่ม (ร้อยละ 55.00) และวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษาประเทศไทยให้งดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ร้อยละ 47.00) ตามลำดับ

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในทัศนคติความคิดเห็นของหญิงกลุ่มผู้ใหญ่เกี่ยวกับการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชน แบ่งทัศนคติเป็น 2 กลุ่มคือ 1) กลุ่มที่ความเห็นว่า การดื่มเหล้าไม่ใช่เรื่องเสียหายและยอมรับได้ ดื่มเพื่อสุขภาพ แก้ปวดเมื่อยจากการทำงาน ทำให้ทานข้าวได้ มีแรงทำงาน อีกทั้งในงานเทศกาลหรืองานของชุมชน รวมทั้งสังคมปัจจุบันเปิดกว้างให้ผู้หญิงกินเหล้าได้ และเป็นการเข้าสังคมได้ ผนวกกับงานสังสรรค์ต่าง ๆ ก็จะมีเหล้าเบียร์ให้กับแขกที่มาร่วมงานหรือร่วมทำกิจกรรมหรือช่วยงานครัว ส่วนกลุ่มผู้หญิงที่ดื่ม “ยาตองเหล้า” ยังคงปักใจเชื่อว่า “ยาตองเหล้า” ดื่มแล้วช่วยรักษาสุขภาพ ซึ่งมีการนำเหล้าขาวมาใส่ดองกับยาสมุนไพร น้ำมะนาว หรือน้ำผึ้ง เมื่อดื่มจะช่วยแก้ปวดเมื่อย ลดอาการบวมเจ็บของกล้ามเนื้อ ขับน้ำคาวปลา มดลูกเข้าอู่เร็ว เป็นต้น 2) กลุ่มที่เห็นว่าการดื่มเหล้าไม่ดีเป็น อันตรายหรือโทษต่อร่างกาย หากขับชี่รอาจเกิดอันตรายหรืออุบัติเหตุได้ง่าย เพราะไม่สามารถควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกายได้ จึงพยายามไม่ดื่มหรือดื่มปริมาณน้อยพอเหมาะ แต่ก็ยังอยากดื่มเพราะดื่มแล้วช่วยให้หายปวดเมื่อย ทำงานได้ ช่วยผ่อนคลาย ความเครียด ดื่มแล้วรู้สึกอารมณ์ดีและมีความสุข

(2) กลุ่มเยาวชนหญิง

การรับรู้ความหมายของการดื่มเหล้าขาวและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ในกลุ่มเยาวชนหญิง มีความเห็นเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ว่า มีทัศนคติว่าการดื่มเหล้าของผู้หญิงสามารถแบ่งความเห็นเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มที่ความเห็นว่า การดื่มเหล้าไม่ใช่เรื่องเสียหายและยอมรับได้ เพราะสังคมปัจจุบันเปิดกว้างให้ผู้หญิงกินเหล้าได้ และเป็นการเข้าสังคมกับกลุ่มเพื่อน ผนวกกับงานสังสรรค์ต่าง ๆ ก็จะมีเหล้าเบียร์ให้กับแขกที่มาร่วมงานหรือ มาร่วมทำกิจกรรม การดื่มเหล้าช่วยผ่อนคลาย ความเครียด ดื่มแล้วทำให้อารมณ์ดี ลืมความทุกข์และรู้สึกมีความสุข 2) กลุ่มที่เห็นว่าการดื่มเหล้าไม่ดีเป็นอันตรายหรือโทษต่อร่างกาย เช่น ทำให้เกิดการทะเลาะวิวาทไม่สามารถควบคุมตัวเองได้ การขับชี่รอาจเกิดอุบัติเหตุ หรือเกิดโรคอื่น ๆ เป็นต้น แต่ถ้าดื่มไม่มาก ก็อาจไม่กระทบต่อการดำเนินชีวิต

1.4 การวัดพฤติกรรมการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน

การศึกษาวัดพฤติกรรมการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ได้เก็บข้อมูลทำการสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่จำนวน 115 คน โดยใช้เครื่องมือเก็บข้อมูลเพื่อประเมินพฤติกรรมการดื่มเหล้า (สุรา) AUDIT ปรากฏผลการดื่มเหล้า (สุรา) หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดังนี้

กลุ่มผู้ใหญ่ มีพฤติกรรมการดื่มเหล้าขาวและหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นิยมมากที่สุด คือ เหล้าขาว จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 70.59 รองลงมา สุราสีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 11.76 เบียร์ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 9.14 เหล้ายาตอง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.53 สุรา

พื้นบ้าน มีความนิยมดื่มน้อยที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.35 นอกจากนี้ยังมีผู้ดื่มทั้งเหล้าขาว และยาตองเหล้า จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 64.71

กลุ่มเยาวชนหญิง ชนิดเหล้า (สุรา) หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นิยมมากที่สุด คือ เหล้าขาว ผสมกับน้ำอัดลม เช่น โด๊กหรือน้ำแดง เพราะราคาถูกและได้ปริมาณมาก เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผสม น้ำผลไม้หรือ ready-to-drink (RTD) และเหล้าขาวปั่น กำลังเป็นที่นิยมกับหมู่วัยรุ่น เนื่องจากมีดีกรี เทียบเท่าหรือ ต่ำกว่าเบียร์ แต่งกลิ่นและรสใหม่ๆ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 43.33 รองลงมา เบียร์/สเปย์ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 สุราสี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 และ สุราพื้นบ้าน มีความนิยมดื่มน้อยที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67

ระดับการดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ระดับการดื่มเหล้าขาวและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ปรากฏดังนี้

ตารางที่ 4.10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	จำนวน (n=115)	ร้อยละ
ระดับการดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์		
- ดื่มแบบเสี่ยงน้อย (AUDIT score = 0 - 7)	84	73.04
- ดื่มแบบมีความเสี่ยง (AUDIT score = 8 - 15)	20	17.39
- ดื่มแบบอันตราย (AUDIT score = 16 - 19)	7	6.08
- ดื่มแบบติด (AUDIT score 20 - 40)	4	3.47
การดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบปกติและผิดปกติ		
- ปกติ (AUDIT score < 8)	84	73.04
- ผิดปกติ (AUDIT score ≥ 8)	33	26.96

จากตารางที่ 4.10 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มากกว่าครึ่งหนึ่งดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงน้อย จำนวน 84 คน (ร้อยละ 73.04) 1 ใน 3 เริ่มมีการดื่มแบบมีความเสี่ยง จำนวน 33 คน (ร้อยละ 26.96) จำแนกเป็น 4 กลุ่ม คือ แบบมีความเสี่ยง จำนวน 20 คน (ร้อยละ 17.39) ดื่มแบบอันตราย จำนวน 7 คน (ร้อยละ 6.08) และดื่มแบบติด จำนวน 4 คน (ร้อยละ 3.47) และการดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นการดื่มแบบปกติ จำนวน 84 คน (ร้อยละ 73.04) ส่วนดื่มแบบผิดปกติ จำนวน 33 คน (ร้อยละ 26.96)

1.5 ผลกระทบจากการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน และผลกระทบต่อผู้ไม่ดื่มเหล้าขาว

การศึกษาผลกระทบจากการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน และผลกระทบต่อผู้ไม่ดื่มเหล้าขาว จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างสามารถวิเคราะห์ออกมาเป็นกลุ่มอาชีพ ที่เป็นกลุ่มโรค (โรคประจำ ครั้งคราว) และกลุ่มไม่มีโรค ทำการสัมภาษณ์ถึงผลกระทบ และ ผลกระทบต่อผู้ไม่ดื่มเหล้าขาว

1. กลุ่มอาชีพ

กลุ่มตัวอย่างผู้หญิงในชุมชนที่ดื่มเหล้าขาว มีอาชีพเกษตรกรรม และรับจ้างทั่วไป นอกจากนี้มีบางกลุ่มที่หลังว่างเว้นจากการทำงานและทำการเกษตรแล้วจะทอผ้าไหม ทำจักสาน เลี้ยง

ลูกเลี้ยงหลาน เป็นต้น จากการสัมภาษณ์ในทัศนคติของผู้หญิงกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการดื่มเหล้าขามีทั้งผลกระทบเชิงบวกและผลกระทบเชิงลบต่อผู้ดื่มเหล้าขาว ดังนี้

ผลกระทบเชิงบวก : การดื่มเหล้าถ้าพอเหมาะเพื่อช่วยให้มีแรงในการทำงาน มีกำลังวังชา ทำให้รู้สึกกระปรี้กระเปร่า ไปทำงานได้และยังช่วยปวดเมื่อยกล้ามเนื้อที่ทำงานหนักจากการแบกหามของหรือทำการเกษตรปลูกพืชผักทำงาน ดังบทสัมภาษณ์ตอนหนึ่งดังนี้

“...ฉันทำงานหนักมาตลอด ทางบ้านทำนาและรับจ้างทั่วไป เช่น ดำนาปลูกข้าว เกี่ยวข้าว ต้องก้มตลอดเวลา หวานปุ๋ยก็ต้องแบกและหิ้วถุงปุ๋ยไปที่นาไกล ๆ ถ้าตอนเช้าได้จิบเหล้าขาวสักเป๊กทำให้มีแรงทำงาน พอบ่าย ๆ อากาศเริ่มร้อนก็รู้สึกเหนื่อย ปวดเมื่อยตามตัว ถ้าช่วงเย็น ๆ กินอีกสักเป๊กรู้สึกสดชื่นไปทำกับข้าวกับปลาให้ครอบครัวทาน แต่บางทีก็คุยกับเพื่อน ๆ” (นาง น. สัมภาษณ์ 15 พฤศจิกายน 2562)

ผลกระทบต่อผู้ไม่ดื่มเหล้าขาว ได้แก่ ผู้ที่ดื่มเหล้าอาจมีปากเสียงกับเพื่อนบ้าน กับคนในครอบครัวทั้งสามีและลูกหลาน ไม่พอใจกัน เกิดการทะเลาะวิวาทกัน คุยกันไม่เข้าใจ หลง ๆ ลืม ๆ เช่น ยืมเงินเพื่อบ้านแล้วไม่ได้ยืมเงิน ส่งผลให้เกิดการทำเลาะกัน ไม่คุยกัน ทำให้ผิดใจกันเกิดขึ้นได้ บางรายทะเลาะกัน

ผลกระทบเชิงลบ : การดื่มเหล้าขาวมาก ส่งผลทำให้เกิดปัญหาร่างกายผู้ดื่ม เช่น มีน้ำหนักขึ้น ลุกไปทำงานไม่ไหว ไม่ได้ไปทำงานขาดรายได้ อีกทั้งปัญหาต่อสุขภาพของผู้ดื่มแล้วยังก่อให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วย การดื่มสุราเป็นปริมาณมากจะให้ผลเสียต่อร่างกายทำให้เป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดโรคตับแข็ง มะเร็ง ความดันโลหิตสูง เลือดออกทางเดินอาหาร ฯลฯ ส่วนผลกระทบต่อสังคมชุมชน ได้แก่ เพื่อบ้านไม่ยอมคุยด้วย ตัวเหม็นเหล้า พุดจาไม่เพราะทำให้ไม่มีใครอยากเข้าใกล้ และก่อให้เกิดอุบัติเหตุเป็นผลให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินของตนเองและผู้อื่นอีกด้วย

2. กลุ่มมีโรค

การดื่มติดต่อกันมาหลายปี สร้างปัญหาที่ส่งผลต่อผู้ดื่มเหล้าเองและครอบครัว อาจส่งผลต่อสุขภาพ เกิดโรคร้ายตามมา เช่น มีโทษต่อระบบทางเดินอาหาร โรคกระเพาะอาหาร โรคพิษสุราเรื้อรัง โรคตับแข็ง โรคความดัน โรคหัวใจ และหลอดเลือด กระบวนการการรับรู้บกพร่อง ทำลายบุคลิกภาพของตนเอง การทำกิจวัตรประจำวันและการดูแลความสะอาดส่วนบุคคลบกพร่อง เกิดโรควิตกกังวลหรือซึมเศร้ารู้สึกหดหู่ใจ เป็นต้น สำหรับผู้ดื่มจนเป็นอันตรายต่อสุขภาพสามารถจำแนกอยู่ 2 ประเภท คือ กลุ่มโรคประจำ และกลุ่มเป็นโรคครั้งคราว

กรณีศึกษาผลกระทบจากการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน และผลกระทบต่อผู้ไม่ดื่มเหล้าขาว

จากกรณีศึกษาครอบครัวผู้หญิงที่ดื่มเหล้า ใน 4 กรณี คือ 1) ผู้หญิงที่ดื่มคนเดียว 2) ครอบครัวผู้หญิงดื่มกับคู่สมรส 3) ผู้หญิงดื่มกับหัวหน้าครอบครัวและสมาชิกดื่มเหล้า และ 4) ครอบครัวที่ผู้หญิงดื่มกับเพื่อนบ้าน จนเป็นสาเหตุให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย เศรษฐกิจ สังคม หรือปัญหาขัดแย้งในครอบครัว และเปรียบเทียบกับครัวเรือนที่ดื่มแต่ไม่เกิดผลกระทบ เป็นส่วนการศึกษาที่พยายามให้เห็นว่าครอบครัวที่มีสมาชิกดื่มเหล้าเพียงหนึ่งคนก็มีผลกระทบที่เกิดขึ้นไม่มากนักน้อยตามความรุนแรงของปัญหา แต่ฝ่ายที่แบกรับปัญหา คือ ครอบครัว

การคัดเลือกครัวเรือนเพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบจากการดื่มได้กระทำภายหลังจากเก็บข้อมูลชุมชนไปในระยะหนึ่ง ซึ่งได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลประเมินการดื่มแอลกอฮอล์ (AUDIT) และการสอบถามร้านค้าในชุมชนเพื่อยืนยันข้อมูล โดยในการเลือกไม่ได้เลือกครัวเรือนเพื่อแสดงผลทางสถิติ แต่เป็นการเลือกเพื่อวัตถุประสงค์ต้องการเปรียบเทียบในเชิงเนื้อหาของผลที่เกิดจากการดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของสมาชิกในครัวเรือน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เกิดผลกระทบและกลุ่มที่ไม่เกิดผลกระทบ โดยคัดเลือกจากครัวเรือนที่สมาชิกดื่มเหล้าเป็น “ประจำ” จากครอบครัว 4 ประเภท คือ

1. ครอบครัวที่ผู้หญิงดื่มคนเดียว
2. ครอบครัวที่ผู้หญิงดื่มกับคู่สมรส
3. ครอบครัวที่ผู้หญิงดื่มกับหัวหน้าครอบครัวและสมาชิก
4. ครอบครัวที่ผู้หญิงดื่มกับเพื่อนบ้าน

เมื่อได้รายชื่อครอบครัวทั้งหมดแล้ว จึงตามกลับไปสัมภาษณ์เชิงลึกอีกครั้ง กับกลุ่มเป้าหมายและสมาชิกในครัวเรือนรวมทั้งผู้ที่ดื่มด้วย ด้วยวิธีการดังกล่าวจึงได้ครัวเรือนที่ติดตามสัมภาษณ์กรณีศึกษาจำนวนครัวเรือนที่เกิดผลกระทบทั้งสิ้น 15 ครอบครัว จำนวนครัวเรือนที่ไม่เกิดผลกระทบทั้งสิ้น 85 ครัวเรือน

จำนวนครัวเรือนที่คัดเลือกเป็นกลุ่มของครัวเรือนที่เกิดผลกระทบเพียงจำนวน 15 ครัวเรือนเท่านั้น ซึ่งทั้ง 15 ครัวเรือน นี้เป็นครอบครัวที่ผู้หญิงดื่มคนเดียว 4 ครัวเรือน ครอบครัวที่ผู้หญิงดื่มกับคู่สมรสมีจำนวน 3 ครัวเรือน ครอบครัวที่ผู้หญิงดื่มกับหัวหน้าครอบครัวและสมาชิก 2 ครัวเรือน ครอบครัวที่ผู้หญิงดื่มกับเพื่อนบ้าน 6 ครัวเรือน

การวิเคราะห์ข้อมูลผลกระทบที่เกิดจากการผู้หญิงดื่มเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จากกลุ่มตัวอย่าง 28 คน มีการดื่มทุกวันหรือเกือบทุกวัน มีลักษณะการดื่มเหล้าเป็น “ประจำ” ซึ่งได้รับผลกระทบจากการดื่มเหล้า ทั้งด้านสุขภาพอนามัย ก่อให้เกิดอุบัติเหตุและเกิดปัญหาความขัดแย้งทะเลาะวิวาทกับคนในครอบครัวหรือเพื่อนบ้าน และกระทบต่อเศรษฐกิจค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องดื่ม ทั้งนี้ผลกระทบจากการดื่มฯ เกิดมากที่สุดกับกลุ่มที่ดื่มฯ เป็น “ประจำ” ซึ่งจะมีผลเสียที่เกิดขึ้นกับครอบครัวที่มีสมาชิกมากกว่า 1 คน ดื่มเหล้า ได้สร้างความเสียหายให้แก่ครอบครัวมากกว่าครอบครัวที่มีสมาชิกดื่มเพียงคนเดียว มีข้อมูลแสดงว่าครอบครัวผู้ดื่มเป็นประจำทั้ง 4 ประเภทนั้น ครอบครัวที่ผู้หญิงดื่มกับหัวหน้าครอบครัวและสมาชิก เป็นครอบครัวที่มีโอกาสจะเกิดผลเสียต่อครอบครัวได้มากที่สุด รองลงมา คือ ครอบครัวที่ผู้หญิงดื่มกับคู่สมรส, ครอบครัวที่ผู้หญิงดื่มกับเพื่อนบ้าน, ครอบครัวที่ผู้หญิงดื่มคนเดียว โดยเรียงลำดับผลกระทบที่เกิดขึ้นมากที่สุดไปน้อยสุด คือ 1) การทะเลาะวิวาท 2) สุขภาพ 3) การเงิน และ 4) อุบัติเหตุ ดังนี้

1) การทะเลาะวิวาท เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นมากอันดับที่ 1 มีข้อมูลแสดงว่าครอบครัวที่ผู้หญิงดื่มกับหัวหน้าครอบครัวและสมาชิก มีโอกาสจะเกิดผลเสียต่อครอบครัวได้มากที่สุด รองลงมา คือ ครอบครัวที่ผู้หญิงดื่มกับคู่สมรส, ครอบครัวที่ผู้หญิงดื่มกับเพื่อนบ้าน, ครอบครัวที่ผู้หญิงดื่มคนเดียว ดังกรณีตัวอย่างเช่น ครอบครัวอำเภอเมือง หมู่ 11 ตำบลสลักได นาง ท. อายุ 66 ปี ดื่มเหล้าขาวมา 40 ปี แล้ว ดื่มเหล้าทั้งสามีและลูกชาย 2 คน เมื่อดื่มเหล้าก็จะทะเลาะวิวาทกันเสียดัง และผู้หญิง (ภรรยา) ก็จะทำว่าสามีไม่หยุด ขณะที่สามีดื่มเหล้าก็จะหาเรื่องทะเลาะทั้งครอบครัวมีทำลายข้าวของ และมีการลงไม้ลงมือทุบตีกันตามมา

2) **สุขภาพและอนามัย** เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นมากอันดับที่ 2 มีข้อมูลแสดงว่า ครอบครัวที่ผู้หญิงตีกับคู่สมรส เป็นครอบครัวที่มีโอกาสจะเกิดผลเสียต่อครอบครัวได้มากที่สุด รองลงมา คือ ครอบครัวที่ผู้หญิงตีกับเพื่อนบ้าน, ครอบครัวที่ผู้หญิงตีกับหัวหน้าครอบครัวและสมาชิก และ ครอบครัวที่ผู้หญิงตีคนเดียวครอบครัวอำเภอท่าตูม หมู่ 8 ตำบลทุ่งโก นาง อ. อายุ 60 ปี ตีแม่เหล้าขามา 45 ปี แล้ว แต่ก่อนเป็นความดันต่ำ จึงตีแม่เหล้าขาดอง และทำให้ตีแม่เหล้าขามาเรื่อย ๆ ตอนนี้เป็นโรคกระเพาะอาหาร ตาเหลือง ตัวเหลือง ส่วนสามีตีแม่เหล้าจนหน้าบวมตัวบวม เคยเข้าโรงพยาบาลรักษาตัวมาแล้วด้วยโรคพิษสุราเรื้อรัง

3) **การเงิน** มีปัญหา เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นมากอันดับที่ 3 มีข้อมูลแสดงว่า ครอบครัวที่ผู้หญิงตีกับคู่สมรส เป็นครอบครัวที่มีโอกาสจะเกิดผลเสียต่อครอบครัวได้มากที่สุด รองลงมาคือ ครอบครัวที่ผู้หญิงตีกับหัวหน้าครอบครัวและสมาชิก, ครอบครัวที่ผู้หญิงตีกับเพื่อนบ้าน และ ครอบครัวที่ผู้หญิงตีคนเดียว ดังกรณีตัวอย่างเช่น ครอบครัวอำเภอปราสาท หมู่ 3 ตำบลธานี นาง ท. อายุ 54 ปี ตีแม่เหล้าขามา 34 ปี แล้ว ตีแม่เหล้าทั้งสามี เงินที่หามาได้จากการรับจ้างและทำงานก็เอามาซื้อเหล้ากิน และบางครั้งก็ซื้อเลี้ยงเพื่อนฝูง ไม่มีเหลือ จึงไปรับจ้างทั่วไป ได้เงินมาก็ซื้อกับข้าว และแบ่งซื้อเหล้ามากินเป็นประจำ ทำให้ไม่มีเงินเหลือเก็บ มีเงินใช้เป็นวัน ๆ

4) **เกิดอุบัติเหตุ** เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นมากอันดับที่ 4 มีข้อมูลแสดงว่า ครอบครัวที่ผู้หญิงตีกับหัวหน้าครอบครัวและสมาชิก มีโอกาสจะเกิดผลเสียต่อครอบครัวได้มากที่สุด รองลงมา คือ ครอบครัวที่ผู้หญิงตีกับเพื่อนบ้าน, ครอบครัวที่ผู้หญิงตีกับคู่สมรส, และ ครอบครัวที่ผู้หญิงตีคนเดียว ดังกรณีตัวอย่างเช่น ครอบครัวอำเภอเมือง หมู่ 11 ตำบลสลักไถ่ นาง ส. อายุ 44 ปี ตีแม่เหล้าขามา 24 ปี แล้ว สามีก็ตีแม่เหล้า เมื่อตีแม่เหล้าก็จะมีปากเสียงทะเลาะกันเสมอ เคยขับรถยนต์ตอนเมาเหล้าและรถไปชนรถคันอื่น ได้รับความเจ็บเข้าโรงพยาบาล ส่วนลูกที่ไปด้วยไม่ได้รับความเจ็บ

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการตีแม่เหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน

ผู้วิจัยนำข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการตีแม่เหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ) 2) ระดับครอบครัว (ความสัมพันธ์ในครอบครัว) 3) ระดับชุมชน (ความสัมพันธ์ในชุมชน) และ 4) ระดับสังคม (แรงสนับสนุนทางสังคม) ที่ได้จากการเก็บข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 4 มาดำเนินการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.11 – 4.15 ดังนี้

ตารางที่ 4.11 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการตีแม่เหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน โดยภาพรวม

สาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการตีแม่เหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. ระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ)	3.70	0.37	มาก	2
2. ระดับครอบครัว (ความสัมพันธ์ในครอบครัว)	3.42	0.34	ปานกลาง	4
3. ระดับชุมชน (ความสัมพันธ์ในชุมชน)	3.72	0.34	มาก	1
4. ระดับสังคม (แรงสนับสนุนทางสังคม)	3.55	0.44	มาก	3
โดยภาพรวม	3.61	0.19	มาก	

จากตารางที่ 4.11 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน โดยภาพรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.61$, S.D. = 0.19) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3 ปัจจัย โดยสามารถเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ ระดับชุมชน (ความสัมพันธ์ในชุมชน) ($\bar{x} = 3.72$, S.D. = 0.34) รองลงมา คือ ระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ) ($\bar{x} = 3.70$, S.D. = 0.37) และระดับสังคม (แรงสนับสนุนทางสังคม) ($\bar{x} = 3.55$, S.D. = 0.44) ตามลำดับ และมีปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง อีก 1 ด้าน คือ ระดับครอบครัว (ความสัมพันธ์ในครอบครัว) ($\bar{x} = 3.42$, S.D. = 0.34)

ตารางที่ 4.12 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ)

สาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านระดับบุคคล	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. การดื่มเหล้าช่วยให้สุขภาพจิตดี อารมณ์ดี เพลิดเพลิน	4.03	0.59	มาก	1
2. เหล้าขาวช่วยให้ร่างกายมีกำลังวังชา มีแรงงานทำงาน	3.85	1.07	มาก	2
3. เหล้าขาวหรือสุราใช้เป็นยา/ ยาดองเหล้า	3.64	1.01	มาก	6
4. เหล้าขาวช่วยให้ร่างกายสมส่วนมีสุขภาพดี	3.55	0.92	มาก	7
5. เหล้าขาวช่วยลดความเครียด	3.77	0.74	มาก	4
6. อยากลองดื่มเหล้าเพื่อเป็นประสบการณ์	3.83	0.80	มาก	3
7. เหล้าขาวราคาไม่แพง สามารถซื้อดื่มได้			ปาน	
	3.43	0.91	กลาง	8
8. เหล้าขาวมีรสชาติทำให้อยากดื่ม	3.73	0.77	มาก	5
เฉลี่ย	3.70	0.37	มาก	

จากตารางที่ 4.12 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ) พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.70$, S.D. = 0.37)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 7 ประเด็น โดยสามารถเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้ คือ การดื่มเหล้าช่วยให้สุขภาพจิตดี อารมณ์ดี เพลิดเพลิน ($\bar{x} = 4.03$, S.D. = 0.59) รองลงมา คือ เหล้าขาวช่วยให้ร่างกายมีกำลังวังชา มีแรงงานทำงาน ($\bar{x} = 3.85$, S.D. = 1.07) อยากลองดื่มเหล้าเพื่อเป็นประสบการณ์ ($\bar{x} = 3.83$, S.D. = 0.80) เหล้าขาวช่วยลดความเครียด ($\bar{x} = 3.77$, S.D. = 0.74) เหล้าขาวมีรสชาติทำให้อยากดื่ม ($\bar{x} = 3.73$, S.D. = 0.77) เหล้าขาวหรือสุราใช้เป็นยา/ ยาดองเหล้า ($\bar{x} = 3.64$, S.D. = 1.01) เหล้าขาวช่วยให้ร่างกายสมส่วนมีสุขภาพดี ($\bar{x} = 3.55$, S.D. = 0.92) ตามลำดับ และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง มี 1 ประเด็น คือ เหล้าขาวราคาไม่แพง สามารถซื้อดื่มได้ ($\bar{x} = 3.43$, S.D. = 0.91)

ตารางที่ 4.13 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการตีแม่เหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านระดับครอบครัว (ความสัมพันธ์ในครอบครัว)

สาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการตีแม่เหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ในระดับครอบครัว (ความสัมพันธ์ในครอบครัว)	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. พ่อแม่หรือญาติให้ไปซื้อเหล้าจึงเป็นจุดเริ่มต้นในการตีแม่เหล้า	3.64	0.85	มาก	1
2. ครอบครัวชวนตีแม่เหล้า	3.40	0.85	ปานกลาง	4
3. ครอบครัวยอมรับ เปิดโอกาสให้ตีแม่เหล้า	2.85	0.92	ปานกลาง	5
4. เกิดจากปัญหาครอบครัวจึงเป็นเหตุให้ตีแม่เหล้า	3.63	0.91	มาก	2
5. มีเวลาว่างไม่ได้ทำอะไร จึงตีแม่เหล้าให้สนุกสนาน	3.59	0.91	มาก	3
เฉลี่ย	3.42	0.34	มาก	-

จากตารางที่ 4.13 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการตีแม่เหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านระดับครอบครัว (ความสัมพันธ์ในครอบครัว) พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.42$, S.D. = 0.34)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3 ประเด็น โดยสามารถเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ พ่อแม่หรือญาติให้ไปซื้อเหล้าจึงเป็นจุดเริ่มต้นในการตีแม่เหล้า ($\bar{x} = 3.64$, S.D. = 0.85) รองลงมา คือ เกิดจากปัญหาครอบครัวจึงเป็นเหตุให้ตีแม่เหล้า ($\bar{x} = 3.63$, S.D. = 0.91) และ มีเวลาว่างไม่ได้ทำอะไร จึงตีแม่เหล้าให้สนุกสนาน ($\bar{x} = 3.59$, S.D. = 0.91) ตามลำดับ และมีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง อีก 2 ประเด็นได้แก่ ครอบครัวชวนตีแม่เหล้า ($\bar{x} = 3.40$, S.D. = 0.85) และ ครอบครัวยอมรับ เปิดโอกาสให้ตีแม่เหล้า ($\bar{x} = 2.85$, S.D. = 0.92) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.14 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการตีแม่เหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสานด้านระดับชุมชน (ความสัมพันธ์ในชุมชน)

สาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการตีแม่เหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ในระดับชุมชน (ความสัมพันธ์ในชุมชน)	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. ในชุมชนสามารถหาซื้อเหล้าขาวได้ง่าย ขายตามร้านค้าในหมู่บ้าน	3.70	0.82	มาก	4
2. เพื่อน/เพื่อนบ้านในหมู่บ้านชักชวนตีแม่เหล้า	4.10	0.80	มาก	1
3. มีงานบุญ งานพิธีกรรมในหมู่บ้าน	3.69	0.91	มาก	5
4. ในงานบุญหมู่บ้านมีเหล้าให้กิน ไม่ต้องหาซื้อ	3.77	0.78	มาก	2
5. งานพิธีกรรมจะมีการใช้เหล้าขาวเพื่อเซ่นผี ผู้ตีแม่เหล้าต่อจะโชคดีมีชีวิตที่ดี	3.72	0.77	มาก	3
6. เป็นค่านิยมหรือวัฒนธรรมชุมชนในการเลี้ยงต้อนรับกัน	3.30	0.90	ปานกลาง	6
เฉลี่ย	3.72	0.34	มาก	-

จากตารางที่ 4.14 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านระดับชุมชน (ความสัมพันธ์ในชุมชน) พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.72$, S.D. = 0.34)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 5 ประเด็น โดยสามารถเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้ คือ เพื่อน/เพื่อนบ้านในหมู่บ้านชักชวนดื่มเหล้า ($\bar{x} = 4.10$, S.D. = 0.80) รองลงมา คือ ในงานบุญหมู่บ้านมีเหล้าให้กิน ไม่ต้องหาซื้อ ($\bar{x} = 3.77$, S.D. = 0.78) งานพิธีกรรมจะมีการใช้เหล้าขาวเพื่อเซ่นผี ผู้ดื่มกินต่อจะโชคดีมีชีวิตที่ดี ($\bar{x} = 3.72$, S.D. = 0.77) ในชุมชนสามารถหาซื้อเหล้าขาวได้ง่าย ขายตามร้านค้าในหมู่บ้าน ($\bar{x} = 3.70$, S.D. = 0.82) และ มีงานบุญ งานพิธีกรรมในหมู่บ้าน ($\bar{x} = 3.39$, S.D. = 0.91) ตามลำดับ และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลางมี 1 ประเด็น คือ เป็นค่านิยมหรือวัฒนธรรมชุมชนในการเลี้ยงต้อนรับกัน ($\bar{x} = 3.30$, S.D. = 0.90)

ตารางที่ 4.15 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านระดับสังคม (แรงสนับสนุนทางสังคม)

สาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ในระดับสังคม (แรงสนับสนุนทางสังคม)	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. ดื่มเหล้าเพื่อเข้าสังคม	3.82	0.84	มาก	1
2. ดื่มเหล้าเพื่อสังสรรค์กับเพื่อนฝูง	3.72	0.90	มาก	3
3. ดื่มเหล้าตามกลุ่มสังคมวัฒนธรรมแต่ละแห่ง	3.03	0.91	ปานกลาง	5
4. การดื่มเหล้าทำให้กล้าแสดงออกต่อสังคม กล้าพูดคุย	3.45	0.78	มาก	4
5. สังคมมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการดื่มเหล้า	3.73	0.88	มาก	2
เฉลี่ย	3.55	0.44	มาก	-

จากตารางที่ 4.15 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านระดับสังคม (แรงสนับสนุนทางสังคม) พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.55$, S.D. = 0.44)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 4 ประเด็น โดยสามารถเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ดื่มเหล้าเพื่อเข้าสังคม ($\bar{x} = 3.82$, S.D. = 0.84) รองลงมา คือ สังคมมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการดื่มเหล้า ($\bar{x} = 3.73$, S.D. = 0.88) ดื่มเหล้าเพื่อสังสรรค์กับเพื่อนฝูง ($\bar{x} = 3.72$, S.D. = 0.90) และการดื่มเหล้าทำให้กล้าแสดงออกต่อสังคม กล้าพูดคุย ($\bar{x} = 3.45$, S.D. = 0.78) ตามลำดับ และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลางมี 1 ประเด็น คือ ดื่มเหล้าตามกลุ่มสังคมวัฒนธรรมแต่ละแห่ง ($\bar{x} = 3.03$, S.D. = 0.91)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบต่อการใช้เหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน

ผู้วิจัยนำข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบต่อการใช้เหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสังคม 2) ด้านเศรษฐกิจ 3) ด้านสุขภาพ และ 4) ด้านความ

มั่นคงในชีวิต ที่ได้จากการเก็บข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 4 มาดำเนินการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.16 - 4.20 ดังนี้

ตารางที่ 4.16 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน โดยภาพรวม

ผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.	แปลผล
1. ด้านสังคม	3.87	0.37	มาก
2. ด้านเศรษฐกิจ	4.13	0.41	มาก
3. ด้านสุขภาพ	3.98	0.52	มาก
4. ด้านความมั่นคงในชีวิต	4.01	0.58	มาก
โดยภาพรวม	4.00	0.34	มาก

จากตารางที่ 4.16 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.00$, S.D. = 0.34) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ ด้านเศรษฐกิจ ($\bar{x} = 4.13$, S.D. = 0.41) รองลงมา คือ ด้านความมั่นคงในชีวิต ($\bar{x} = 4.01$, S.D. = 0.58) ด้านสุขภาพ ($\bar{x} = 3.98$, S.D. = 0.52) และด้านสังคม ($\bar{x} = 3.87$, S.D. = 0.37) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.17 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม

ผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. การดื่มสุราทำให้ขาดสติก่อให้เกิดปัญหาทางกฎหมายและศีลธรรม	3.93	0.76	มาก	3
2. การดื่มสุราทำให้มีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อน/เพื่อนบ้าน	3.99	0.54	มาก	2
3. การดื่มสุราทำให้มีพฤติกรรมขาดความยับยั้งชั่งใจ/เสี่ยงต่ออุบัติเหตุเกี่ยวกับเพื่อนบ้าน	3.86	0.71	มาก	5
4. การดื่มสุราทำให้ไม่เป็นที่ยอมรับของคนในสังคม	3.70	0.83	มาก	7
5. เพื่อนบ้านไม่ยกยอคบหาสมาคมด้วย อันเกิดจากการดื่มสุรา	4.07	0.88	มาก	1
6. การทำให้รู้สึกหวาดกลัว ถูกคุกคาม และรู้สึกไม่ปลอดภัย	3.90	0.88	มาก	4
7. การเป็นคู่กรณีของอุบัติเหตุ ทางจราจร	3.70	0.84	มาก	8
8. การก่อคดีอาชญากรรมและคดีอื่น ๆ อันเกิดจากการดื่มสุรา	3.78	0.85	มาก	6
เฉลี่ย	3.87	0.37	มาก	

จากตารางที่ 4.17 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.87$, S.D. = 0.37)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกประเด็น เรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ คือ เพื่อนบ้านไม่ยากคบหาสมาคมด้วย อันเกิดจากการดื่มสุรา ($\bar{x} = 4.07$, S.D. = 0.88) รองลงมา คือ การดื่มสุราทำให้มีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อน/เพื่อนบ้าน ($\bar{x} = 3.99$, S.D. = 0.54) การดื่มสุราทำให้ขาดสติก่อให้เกิดปัญหาทางกฎหมายและศีลธรรม ($\bar{x} = 3.93$, S.D. = 0.76) ประเด็นที่ 6 การทำให้รู้สึกหวาดกลัวถูกคุกคามและรู้สึกไม่ปลอดภัย ($\bar{x} = 3.90$, S.D. = 0.88) การดื่มสุราทำให้มีพูดจาหยาบคาย/เสียงดัง รบกวนเพื่อนบ้าน ($\bar{x} = 3.86$, S.D. = 0.71) การก่อคดีอาชญากรรมและคดีอื่น ๆ อันเกิดจากการดื่มสุรา ($\bar{x} = 3.78$, S.D. = 0.85) การดื่มสุราทำให้ไม่เป็นที่ยอมรับของคนในสังคม ($\bar{x} = 3.70$, S.D. = 0.83) และ การเป็นคู่กรณีของอุบัติเหตุทางจราจร ($\bar{x} = 3.70$, S.D. = 0.84) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.18 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านเศรษฐกิจ

ผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชน อีสาน ด้านเศรษฐกิจ	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบน		
		มาตรฐาน S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. การมีปัญหาทางการเงิน ที่ต้องนำมาซื้อเหล้า	4.30	0.73	มาก	1
2. การดื่มเหล้าทำให้มีภาวะหนี้สิน	4.22	0.66	มาก	3
3. ทรัพย์สินถูกทำลายเสียหายได้แก่ บ้านเรือน รถยนต์ สิ่งของ	3.90	0.79	มาก	8
4. ทำให้ยากจน ไม่มีรายได้มาใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน	4.19	0.85	มาก	4
5. เกิดการขาดงานหรือการละทิ้งงาน ทำให้สูญเสียรายได้	4.25	0.72	มาก	2
6. การได้รับการบาดเจ็บจากการเกิดอุบัติเหตุและการ เจ็บป่วยจากการดื่มแอลกอฮอล์ทำให้เป็นภาระในการดูแล และค่าใช้จ่าย	4.12	0.74	มาก	5
7. การดื่มสุราเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุต้องเสีย ค่ารักษา ค่าเสียหายให้กับคู่กรณี	3.99	0.86	มาก	7
8. ค่าใช้จ่ายในการซื้อ สุรา สามารถเก็บออมไว้ เป็นค่าใช้จ่าย จ่ายที่จำเป็นอย่างอื่นได้	4.06	0.89	มาก	6
เฉลี่ย	4.13	0.41	มาก	

จากตารางที่ 4.18 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านเศรษฐกิจ พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.13$, S.D. = 0.41)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกประเด็น เรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ คือ การมีปัญหาทางการเงิน ที่ต้องนำมาซื้อเหล้า ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = 0.73) รองลงมา คือ เกิดการขาดงานหรือการละทิ้งงาน ทำให้สูญเสียรายได้ ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = 0.72) การดื่มเหล้าทำให้มีภาวะหนี้สิน ($\bar{x} = 4.22$, S.D. = 0.66) ทำให้ยากจน ไม่มีรายได้มาใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.85) การได้รับการบาดเจ็บจากการเกิดอุบัติเหตุและการเจ็บป่วย

จากการดื่มแอลกอฮอล์ทำให้เป็นภาระในการดูแลและค่าใช้จ่าย ($\bar{x} = 4.12$, S.D. = 0.74) ค่าใช้จ่ายในการซื้อสุราสามารถเก็บออมไว้เป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นอย่างอื่นได้ ($\bar{x} = 4.06$, S.D. = 0.89) การดื่มสุราเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุต้องเสียค่ารักษา ค่าเสียหายให้กับคู่กรณี ($\bar{x} = 3.99$, S.D. = 0.86) และทรัพย์สินถูกทำลายเสียหายได้แก่บ้านเรือนรถยนต์สิ่งของ ($\bar{x} = 3.90$, S.D. = 0.79) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.19 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสุขภาพ

ผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสุขภาพ	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. การดื่มสุราเป็นการทำลายบุคลิกภาพของตนเอง	3.93	0.92	มาก	4
2. การดื่มสุราทำให้การทํากิจวัตรประจำวันและการดูแลสุขภาพสะอาดส่วนบุคคลบกพร่อง	4.07	0.90	มาก	2
3. การดื่มสุราเป็นอันตรายต่อสุขภาพ	3.91	0.85	มาก	5
4. การเป็นโรควิตกกังวลหรือซึมเศร้ารู้สึกหดหู่ใจ	4.18	0.64	มาก	1
5. การดื่มสุราทำให้ร่างกายอ่อนเพลีย ทำงานไม่ได้	3.96	0.81	มาก	3
6. การดื่มสุราเป็นโรคอื่น ๆ ตามมาอีก	3.84	0.78	มาก	6
เฉลี่ย	3.98	0.52	มาก	

จากตารางที่ 4.19 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสุขภาพ พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.98$, S.D. = 0.52)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยสามารถเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ คือ การเป็นโรควิตกกังวลหรือซึมเศร้ารู้สึกหดหู่ใจ ($\bar{x} = 4.18$, S.D. = 0.64) รองลงมา คือ การดื่มสุราทำให้การทํากิจวัตรประจำวัน และการดูแลสุขภาพสะอาดส่วนบุคคลบกพร่อง ($\bar{x} = 4.07$, S.D. = 0.90) การดื่มสุราทำให้ร่างกายอ่อนเพลีย ทำงานไม่ได้ ($\bar{x} = 3.96$, S.D. = 0.81) การดื่มสุราเป็นการทำลายบุคลิกภาพของตนเอง ($\bar{x} = 3.93$, S.D. = 0.92) การดื่มสุราเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ($\bar{x} = 3.91$, S.D. = 0.85) และการดื่มสุราเป็นโรคอื่น ๆ ตามมาอีก ($\bar{x} = 3.84$, S.D. = 0.78) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.20 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านความมั่นคงในชีวิต

ผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านความมั่นคงในชีวิต	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. การดื่มสุราทำให้เกิดปัญหาทะเลาะเบาะแว้งในครอบครัว	4.18	0.81	มาก	1
2. การมีปัญหาภายในครอบครัว แยกแยกหรือหย่าร้าง	4.06	0.88	มาก	3
3. การถูกทำร้ายร่างกายอันเกิดจากการดื่มสุรา	3.93	0.75	มาก	8
4. การเกิดความเครียดและปัญหาสุขภาพจากการดูแลผู้ที่ ดื่มแอลกอฮอล์	4.03	0.79	มาก	4
5. เกิดการทะเลาะการดูแลลูกหลานและสมาชิกในครอบครัว	3.97	0.89	มาก	6
6. คนในครอบครัวอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย	3.98	0.96	มาก	5
7. คนในครอบครัวถูกดูต่ำ ทูบตี และทำร้ายร่างกาย	3.83	0.85	มาก	9
8. การดื่มสุราทำให้ครอบครัว ได้รับความเดือนร้อน	3.96	0.99	มาก	7
9. การเป็นโรควิตกกังวลหรือซึมเศร้ารู้สึกไม่สบายใจจาก การดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว	4.13	0.84	มาก	2
เฉลี่ย	4.01	0.58	มาก	

จากตารางที่ 4.20 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านความมั่นคงในชีวิต พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.01$, S.D. = 0.58)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยสามารถเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ คือ การดื่มสุราทำให้เกิดปัญหาทะเลาะเบาะแว้งในครอบครัว ($\bar{x} = 4.18$, S.D. = 0.81) รองลงมา คือ การเป็นโรควิตกกังวลหรือซึมเศร้ารู้สึกไม่สบายใจจากการดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว ($\bar{x} = 4.13$, S.D. = 0.84) การมีปัญหาภายในครอบครัวหรือแยกแยกหรือหย่าร้าง ($\bar{x} = 4.06$, S.D. = 0.88) การเกิดความเครียดและปัญหาสุขภาพจากการดูแลผู้ที่ดื่มแอลกอฮอล์ ($\bar{x} = 4.03$, S.D. = 0.79) คนที่อาศัยในครอบครัวอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย ($\bar{x} = 3.98$, S.D. = 0.96) เกิดการทะเลาะการดูแลลูกหลานและสมาชิกในครอบครัว ($\bar{x} = 3.97$, S.D. = 0.89) การดื่มสุราทำให้ครอบครัว ได้รับความเดือนร้อน ($\bar{x} = 3.96$, S.D. = 0.99) การถูกทำร้ายร่างกายอันเกิดจากการดื่มสุรา ($\bar{x} = 3.93$, S.D. = 0.75) และ คนที่อาศัยในครอบครัวถูกดูต่ำ ทูบตี และทำร้ายร่างกาย ($\bar{x} = 3.83$, S.D. = 0.85) ตามลำดับ

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ผู้หญิงในชุมชนอีสาน ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัันมีผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.1 ผู้หญิงในชุมชนอีสาน ที่มีประเภผู้ตอบต่างกัันมีผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.21 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน จำแนกตามประเภผู้ตอบ (n = 115)

ผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาว	ประเภผู้ตอบ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
1. ด้านสังคม	เยาวชน (อายุต่ำกว่า 20 ปี)	30	4.06	0.43	3.456	.001*
	ผู้ใหญ่	85	3.80	0.32		
2. ด้านเศรษฐกิจ	เยาวชน (อายุต่ำกว่า 20 ปี)	30	4.13	0.56	-.002	.998
	ผู้ใหญ่	85	4.13	0.34		
3. ด้านสุขภาพ	เยาวชน (อายุต่ำกว่า 20 ปี)	30	3.99	0.56	.076	.939
	ผู้ใหญ่	85	3.98	0.51		
4. ด้านความมั่นคงในชีวิต	เยาวชน (อายุต่ำกว่า 20 ปี)	30	3.43	0.79	-5.293	.000*
	ผู้ใหญ่	85	4.21	0.29		
ภาพรวม	เยาวชน (อายุต่ำกว่า 20 ปี)	30	3.88	0.51	-1.635	.111
	ผู้ใหญ่	85	4.04	0.24		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.21 พบว่า ผู้หญิงในชุมชนอีสาน ที่มีประเภผู้ตอบต่างกััน มีระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่าผู้หญิงในชุมชนอีสาน ที่มีประเภผู้ตอบต่างกัันคือผู้ใหญ่กับเยาวชน มีระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาว ด้านสังคม และด้านความมั่นคงในชีวิต แตกต่างกัันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ พบว่าไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.2 ผู้หญิงในชุมชนอีสาน ที่มีอายุต่างกันมีผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.22 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน จำแนกตามอายุ (n = 115)

ผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน		n	$\bar{X}$	S.D.	F	Sig.
1. ด้านสังคม	ต่ำกว่า 20 ปี	30	4.06	0.43	3.406	.011*
	20 - 29 ปี	5	3.80	0.21		
	30 - 39 ปี	17	3.84	0.31		
	40 - 49 ปี	30	3.85	0.34		
	50 ปีขึ้นไป	33	3.74	0.32		
2. ด้านเศรษฐกิจ	ต่ำกว่า 20 ปี	30	4.13	0.56	.937	.445
	20 - 29 ปี	5	4.38	0.28		
	30 - 39 ปี	17	4.11	0.27		
	40 - 49 ปี	30	4.19	0.31		
	50 ปีขึ้นไป	33	4.05	0.38		
3. ด้านสุขภาพ	ต่ำกว่า 20 ปี	30	3.99	0.56	3.085	.019*
	20 - 29 ปี	5	4.67	0.12		
	30 - 39 ปี	17	4.04	0.49		
	40 - 49 ปี	30	3.99	0.37		
	50 ปีขึ้นไป	33	3.83	0.59		
4. ด้านความมั่นคงในชีวิต	ต่ำกว่า 20 ปี	30	3.43	0.79	15.524	.000*
	20 - 29 ปี	5	3.96	0.13		
	30 - 39 ปี	17	4.20	0.27		
	40 - 49 ปี	30	4.26	0.25		
	50 ปีขึ้นไป	33	4.21	0.32		
ภาพรวม	ต่ำกว่า 20 ปี	30	3.88	0.51	1.900	.116
	20 - 29 ปี	5	4.16	0.07		
	30 - 39 ปี	17	4.05	0.19		
	40 - 49 ปี	30	4.08	0.23		
	50 ปีขึ้นไป	33	3.97	0.28		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.22 พบว่า ผู้หญิงในชุมชนอีสาน ที่มีอายุต่างกัน มีระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่าผู้หญิงในชุมชนอีสาน ที่มีอายุต่างกัน มีระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาว ด้านสังคม ด้านสุขภาพ และด้านความมั่นคงในชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านเศรษฐกิจ พบว่าไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.3 ผู้หญิงในชุมชนอีสาน ที่มีการศึกษาต่างกันมีผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.23 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน จำแนกตามการศึกษา (n = 115)

ผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน		n	$\bar{X}$	S.D.	F	Sig.
1. ด้านสังคม	ประถมศึกษา	71	3.80	0.33	3.765	.026*
	มัธยมศึกษา	40	3.99	0.41		
	ปวช./ปวส.	4	3.78	0.24		
2. ด้านเศรษฐกิจ	ประถมศึกษา	71	4.10	0.34	.957	.387
	มัธยมศึกษา	40	4.15	0.50		
	ปวช./ปวส.	4	4.38	0.32		
3. ด้านสุขภาพ	ประถมศึกษา	71	3.87	0.48	6.954	.001*
	มัธยมศึกษา	40	4.11	0.54		
	ปวช./ปวส.	4	4.67	0.14		
4. ด้านความมั่นคงในชีวิต	ประถมศึกษา	71	4.25	0.29	24.256	.000*
	มัธยมศึกษา	40	3.58	0.73		
	ปวช./ปวส.	4	3.94	0.14		
ภาพรวม	ประถมศึกษา	71	4.02	0.25	1.280	.282
	มัธยมศึกษา	40	3.94	0.45		
	ปวช./ปวส.	4	4.15	0.08		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.23 พบว่า ผู้หญิงในชุมชนอีสาน ที่มีการศึกษาต่างกัน มีระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่าผู้หญิงในชุมชนอีสาน ที่มีการศึกษาต่างกัน มีระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาว ด้านสังคม ด้านสุขภาพ และด้านความมั่นคงในชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านเศรษฐกิจ พบว่าไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.4 ผู้หญิงในชุมชนอีสาน ที่มีสถานภาพต่างกันมีผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.24 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน จำแนกตามสถานภาพ (n = 115)

ผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน		n	$\bar{X}$	S.D.	F	Sig.
1. ด้านสังคม	โสด	32	4.00	0.40	3.248	.043*
	สมรส	64	3.81	0.34		
	หม้าย (หย่าร้าง)	19	3.85	0.34		
2. ด้านเศรษฐกิจ	โสด	32	4.21	0.51	.906	.407
	สมรส	64	4.09	0.36		
	หม้าย (หย่าร้าง)	19	4.11	0.34		
3. ด้านสุขภาพ	โสด	32	4.05	0.56	.382	.683
	สมรส	64	3.95	0.51		
	หม้าย (หย่าร้าง)	19	3.99	0.53		
4. ด้านความมั่นคงในชีวิต	โสด	32	3.55	0.81	17.793	.000*
	สมรส	64	4.19	0.33		
	หม้าย (หย่าร้าง)	19	4.16	0.32		
ภาพรวม	โสด	32	3.93	0.48	.816	.445
	สมรส	64	4.02	0.27		
	หม้าย (หย่าร้าง)	19	4.04	0.22		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.24 พบว่า ผู้หญิงในชุมชนอีสานที่มีสถานภาพต่างกัน มีระดับผลกระทบต่อ การดื่มเหล้าขาวในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่าผู้หญิงในชุมชนอีสาน ที่มีสถานภาพต่างกัน มีระดับผลกระทบต่อ การดื่มเหล้าขาว ด้านสังคม และด้านความมั่นคงในชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ส่วนด้านสุขภาพ และด้านเศรษฐกิจ พบว่าไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.5 ผู้หญิงในชุมชนอีสาน ที่มีอาชีพต่างกันมีผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.25 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน จำแนกตามอาชีพ (n = 115)

ผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน		n	$\bar{X}$	S.D.	F	Sig.
1. ด้านสังคม	เกษตรกร	47	3.77	0.32	3.506	.010*
	รับจ้าง	34	3.87	0.32		
	นักเรียน/นักศึกษา	29	4.06	0.43		
	อื่น ๆ	5	3.70	0.15		
2. ด้านเศรษฐกิจ	เกษตรกร	47	4.07	0.38	.799	.528
	รับจ้าง	34	4.21	0.25		
	นักเรียน/นักศึกษา	29	4.13	0.57		
	อื่น ๆ	5	4.09	0.21		
3. ด้านสุขภาพ	เกษตรกร	47	3.92	0.38	.784	.538
	รับจ้าง	34	4.05	0.25		
	นักเรียน/นักศึกษา	29	3.98	0.57		
	อื่น ๆ	5	3.87	0.21		
4. ด้านความมั่นคงในชีวิต	เกษตรกร	47	4.22	0.33	14.774	.000*
	รับจ้าง	34	4.21	0.24		
	นักเรียน/นักศึกษา	29	3.42	0.79		
	อื่น ๆ	5	4.05	0.14		
ภาพรวม	เกษตรกร	47	4.00	0.28	1.734	.148
	รับจ้าง	34	4.09	0.15		
	นักเรียน/นักศึกษา	29	3.87	0.52		
	อื่น ๆ	5	3.92	0.22		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.25 พบว่า ผู้หญิงในชุมชนอีสาน ที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่าผู้หญิงในชุมชนอีสาน ที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาว ด้านสังคม และด้านความมั่นคงในชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านเศรษฐกิจ และด้านสุขภาพ พบว่าไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.6 ผู้หญิงในชุมชนอีสาน ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.26 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน (n = 115)

ผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน		n	$\bar{X}$	S.D.	F	Sig.
1. ด้านสังคม	ต่ำกว่า 5,000 บาท	46	3.81	0.30	4.010	.009*
	5,000 - 10,000 บาท	35	3.80	0.36		
	20,001 - 30,000 บาท	4	3.72	0.06		
	มากกว่า 50,000 บาท	30	4.06	0.43		
2. ด้านเศรษฐกิจ	ต่ำกว่า 5,000 บาท	46	3.81	0.30	.707	.550
	5,000 - 10,000 บาท	35	3.80	0.36		
	20,001 - 30,000 บาท	4	3.72	0.06		
	มากกว่า 50,000 บาท	30	4.06	0.43		
3. ด้านสุขภาพ	ต่ำกว่า 5,000 บาท	46	3.81	0.30	.143	.934
	5,000 - 10,000 บาท	35	3.80	0.36		
	20,001 - 30,000 บาท	4	3.72	0.06		
	มากกว่า 50,000 บาท	30	4.06	0.43		
4. ด้านความมั่นคงในชีวิต	ต่ำกว่า 5,000 บาท	46	3.81	0.30	19.973	.000*
	5,000 - 10,000 บาท	35	3.80	0.36		
	20,001 - 30,000 บาท	4	3.72	0.06		
	มากกว่า 50,000 บาท	30	4.06	0.43		
ภาพรวม	ต่ำกว่า 5,000 บาท	46	3.81	0.30	1.826	.147
	5,000 - 10,000 บาท	35	3.80	0.36		
	20,001 - 30,000 บาท	4	3.72	0.06		
	มากกว่า 50,000 บาท	30	4.06	0.43		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.26 พบว่า ผู้หญิงในชุมชนอีสาน ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่าผู้หญิงในชุมชนอีสาน ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาว ด้านสังคม และด้านความมั่นคงในชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านเศรษฐกิจ และด้านสุขภาพ พบว่าไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 สาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว มีอิทธิพลต่อผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ในภาพรวม

ตารางที่ 4.27 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนที่ได้จากความถดถอยพหุคูณของสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว ที่มีอิทธิพลกับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ในภาพรวม

ผลวิเคราะห์	SS	DF	MS	F	Sig.
Regression	2.013	4	.503	5.098	.001*
Residual	10.855	110	.099		
Total	12.868	114			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.27 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า สาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว มีอิทธิพลต่อระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 4.28 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวกับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ในภาพรวม

ตัวแปร	Y	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄
Y	1.000	.365*	.164	-.025	-.144
X ₁		1.000	.098	-.058	-.194
X ₂			1.000	.054	.026*
X ₃				1.000	.148
X ₄					1.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หมายเหตุ Y หมายถึง ตัวแปรตาม คือ ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ในภาพรวม

X₁ หมายถึง ระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ)

X₂ หมายถึง ระดับครอบครัว (ความสัมพันธ์ในครอบครัว)

X₃ หมายถึง ระดับชุมชน (ความสัมพันธ์ในชุมชน)

X₄ หมายถึง ระดับสังคม (แรงสนับสนุนทางสังคม)

จากตารางที่ 4.28 พบว่า ผลการทดสอบความสัมพันธ์เชิงเส้น (Test of Linearity) พบว่ามีเพียงตัวแปรอิสระ ในด้านระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ) มีความสัมพันธ์เชิงเส้นกับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .05 โดยมีค่า (r) ตั้งแต่ -.144 ถึง .365 จากความสัมพันธ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้นำมาทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุในลำดับต่อไป

ตารางที่ 4.29 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของของสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว ที่มีต่อระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ในภาพรวม

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
(ค่าคงที่)	2.633	.572		4.601	.000*		
1. ระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ)	.309	.083	.336	3.742	.000*	.951	1.052
2. ระดับครอบครัว (ความสัมพันธ์ใน ครอบครัว)	.131	.087	.133	1.509	.134	.985	1.015
3. ระดับชุมชน (ความสัมพันธ์ในชุมชน)	-.001	.088	-.001	-.010	.992	.974	1.026
4. ระดับสังคม (แรงสนับสนุนทาง สังคม)	-.063	.069	-.082	-.912	.364	.942	1.061
R = .395, R ² = .156, Adjusted R Square = .126, Durbin-Watson = 2.113							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.29 พบว่า จากค่า Tolerance แต่ละค่าไม่เกินกว่า 1 และ ค่า VIF แต่ละค่าไม่เกินกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเอง จึงไม่ทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity (Myers, 1990)

โดยผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวร่วมกันมีความสัมพันธ์กับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ในภาพรวม ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .395 และสามารถรวมกันพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละ 15.6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ $\pm .126$

สมการพยากรณ์ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ในภาพรวม โดยใช้คะแนนดิบ สามารถเขียนได้ดังนี้

$$Y(\text{ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน}) = 2.633 + .309$$

(ระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ))

สามารถพยากรณ์ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ในภาพรวม โดยใช้คะแนนมาตรฐาน สามารถเขียนได้ดังนี้

$$Z(\text{ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน}) = .336$$

(ระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ))

โดยสามารถอธิบายอิทธิพลของตัวแปรได้ดังนี้ ถ้าหากปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว ด้านระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ) เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จึงทำให้ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ในภาพรวม เพิ่มขึ้น .336 หน่วย

ดังนั้นสรุปได้ว่ามีตัวแปรสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว ด้านระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ) มีอิทธิพลทางบวกกับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

เพื่อการอธิบายผลการศึกษาคือความมีอิทธิพลของสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว ในระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ) ที่มีต่อระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสานในภาพรวม ให้มีความละเอียดมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ โดยจำแนกเป็นรายข้อของแต่ละปัจจัยเพื่อให้เห็นความมีอิทธิพลของแต่ละปัจจัยให้มีความละเอียดมากยิ่งขึ้น ดังตารางที่ 4.30

ตารางที่ 4.30 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของของสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว ในด้านระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ) ที่มีต่อระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ในภาพรวม

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(ค่าคงที่)	2.217	.356		6.220	.000*
1. การดื่มเหล้าช่วยให้สุขภาพจิตดี อารมณ์ดี เพลิดเพลิน	.187	.049	.329	3.812	.000*
2. เหล้าขาวช่วยให้ร่างกายมีกำลังวังชา มีแรงงานทำงาน	.049	.028	.157	1.740	.085
3. เหล้าขาวหรือสุราใช้เป็นยา/ ยาต่อเหล้า	.036	.040	.106	.879	.381
4. เหล้าขาวช่วยให้ร่างกายสมส่วนมีสุขภาพดี	.023	.042	.063	.549	.584
5. เหล้าขาวช่วยลดความเครียด	-.008	.040	-.018	-.210	.834
6. อยากลองดื่มเหล้าเพื่อเป็นประสบการณ์	.126	.038	.300	3.344	.001*
7. เหล้าขาวราคาไม่แพง สามารถซื้อดื่มได้	.054	.033	.145	1.644	.103
8. เหล้าขาวมีรสชาติดีทำให้อยากดื่ม	.000	.038	.000	-.004	.996

R = 497, R² = .247, Adjusted R Square = .190, Durbin-Watson = 2.239, F = 4.341, Sig. = .000*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โดยผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวร่วมกันมีความสัมพันธ์กับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ในภาพรวม ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .497 และสามารถร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละ 24.7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ $\pm .190$

สมการพยากรณ์ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ในภาพรวม โดยใช้คะแนนดิบ สามารถเขียนได้ดังนี้

Y (ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน) = 2.217 + .187 (การดื่มเหล้าช่วยให้สุขภาพจิตดี อารมณ์ดี เพลิดเพลิน) + .126 (อยากลองดื่มเหล้าเพื่อเป็นประสบการณ์)

สามารถพยากรณ์ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ในภาพรวม โดยใช้คะแนนมาตรฐาน สามารถเขียนได้ดังนี้

Z (ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน) = .329 (การดื่มเหล้าช่วยให้สุขภาพจิตดี อารมณ์ดี เพลิดเพลิน) + .300 (อยากลองดื่มเหล้าเพื่อเป็นประสบการณ์)

โดยสามารถอธิบายอิทธิพลของตัวแปรได้ตามลำดับความสำคัญดังนี้

1. การดื่มเหล้าช่วยให้สุขภาพจิตดี อารมณ์ดี เพลิดเพลิน เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จึงทำให้ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ในภาพรวม เพิ่มขึ้น .329 หน่วย

2. อยากลองดื่มเหล้าเพื่อเป็นประสบการณ์ เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จึงทำให้ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ในภาพรวม เพิ่มขึ้น .300 หน่วย

ดังนั้นสรุปได้ว่ามีตัวแปรสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว ในระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ) 2 ตัวแปร ได้แก่ การดื่มเหล้าช่วยให้สุขภาพจิตดี อารมณ์ดี เพลิดเพลิน และอยากลองดื่มเหล้าเพื่อเป็นประสบการณ์ มีอิทธิพลทางบวกกับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 2.1 สาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว มีอิทธิพลต่อผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม

ตารางที่ 4.31 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนที่ได้จากความถดถอยพหุคูณของสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวที่มีอิทธิพลกับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม

ผลวิเคราะห์	SS	DF	MS	F	Sig.
Regression	3.359	4	.840	7.729	.000*
Residual	11.949	110	.109		
Total	15.308	114			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.31 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า สาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว มีอิทธิพลต่อระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 4.32 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวกับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม

ตัวแปร	Y	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄
Y	1.000	.160*	.347*	.040	.266*
X ₁		1.000	.098	-.058	-.194*
X ₂			1.000	.054	.026
X ₃				1.000	.148
X ₄					1.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หมายเหตุ Y หมายถึง ตัวแปรตาม คือ ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม

X₁ หมายถึง ระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ)

X₂ หมายถึง ระดับครอบครัว (ความสัมพันธ์ในครอบครัว)

X₃ หมายถึง ระดับชุมชน (ความสัมพันธ์ในชุมชน)

X₄ หมายถึง ระดับสังคม (แรงสนับสนุนทางสังคม)

จากตารางที่ 4.32 ผลการทดสอบความสัมพันธ์เชิงเส้น (Test of Linearity) พบว่าตัวแปรอิสระ ในด้านระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ) ด้านระดับครอบครัว (ความสัมพันธ์ในครอบครัว) และด้านระดับสังคม (แรงสนับสนุนทางสังคม) มีความสัมพันธ์เชิงเส้นกับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยมีค่า (r) ตั้งแต่ .160 ถึง .347 จากความสัมพันธ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้นำมาทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณในลำดับต่อไป

ตารางที่ 4.33 ผลการวิเคราะห์หือทธิพลของของสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว ที่มีต่อระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
(ค่าคงที่)	1.173	.600		1.954	.053		
1. ระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ)	.186	.087	.185	2.144	.034*	.951	1.052
2. ระดับครอบครัว (ความสัมพันธ์ในครอบครัว)	.345	.091	.322	3.789	.000*	.985	1.015
3. ระดับชุมชน (ความสัมพันธ์ในชุมชน)	-.012	.093	-.011	-.126	.900	.974	1.026
4. ระดับสังคม (แรงสนับสนุนทางสังคม)	.245	.072	.295	3.403	.001*	.942	1.061
R = .468, R ² = .219, Adjusted R Square = .191 Durbin-Watson = 1.647							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.33 พบว่า จากค่า Tolerance แต่ละค่าไม่เกินกว่า 1 และ ค่า VIF แต่ละค่าไม่เกินกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเอง จึงไม่ทำให้เกิดปัญหา Multi Collinearity (Myers, 1990)

โดยผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวร่วมกันมีความสัมพันธ์กับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .468 และสามารถร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละ 21.9 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± .191

สมการพยากรณ์ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม โดยใช้คะแนนดิบ สามารถเขียนได้ดังนี้

$$\hat{Y} (\text{ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน}) = 1.173 + .345 (\text{ระดับครอบครัว (ความสัมพันธ์ในครอบครัว)}) + .245 (\text{ระดับสังคม (แรงสนับสนุนทางสังคม)}) + .186 (\text{ระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ)})$$

สามารถพยากรณ์ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม โดยใช้คะแนนมาตรฐาน สามารถเขียนได้ดังนี้

$$Z (\text{ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน}) = .322 (\text{ระดับครอบครัว (ความสัมพันธ์ในครอบครัว)}) + .295 (\text{ระดับสังคม (แรงสนับสนุนทางสังคม)}) + .185 (\text{ระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ)})$$

โดยสามารถอธิบายอิทธิพลของตัวแปรได้ตามลำดับความสำคัญดังนี้

1. ระดับครอบครัว (ความสัมพันธ์ในครอบครัว) เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จึงทำให้ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม เพิ่มขึ้น .322 หน่วย

2. ระดับสังคม (แรงสนับสนุนทางสังคม) เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จึงทำให้ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม เพิ่มขึ้น .295 หน่วย

3. ระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ) เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จึงทำให้ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม เพิ่มขึ้น .185 หน่วย

ดังนั้นสรุปได้ว่ามีตัวแปรสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว 3 ตัวแปร ได้แก่ ด้านระดับครอบครัว (ความสัมพันธ์ในครอบครัว), ระดับสังคม (แรงสนับสนุนทางสังคม) และระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ) มีอิทธิพลทางบวกกับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

เพื่อการอธิบายผลการศึกษาคือความมีอิทธิพลของสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว ของแต่ละปัจจัย ที่มีต่อระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสานด้านสังคม ให้มีความละเอียดมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ โดยจำแนกเป็นรายข้อของแต่ละปัจจัย เพื่อให้เห็นความมีอิทธิพลของแต่ละปัจจัยให้มีความละเอียดมากยิ่งขึ้น ดังตารางที่ 4.26

ตารางที่ 4.34 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของของสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว ในด้านระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ) ที่มีต่อระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(ค่าคงที่)	2.617	.376		6.961	.000*
1. การดื่มเหล้าช่วยให้สุขภาพจิตดี อารมณ์ดี เพลิดเพลิน	.103	.052	.166	1.993	.049*
2. เหล้าขาวช่วยให้ร่างกายมีกำลังวังชา มีแรงงานทำงาน	-.084	.030	-.244	-2.798	.006*
3. เหล้าขาวหรือสุราใช้เป็นยา/ ยาตองเหล้า	-.070	.043	-.192	-1.643	.103
4. เหล้าขาวช่วยให้ร่างกายสมส่วนมีสุขภาพดี	.123	.044	.308	2.771	.007*
5. เหล้าขาวช่วยลดความเครียด	.100	.042	.201	2.368	.020*
6. อยากลองดื่มเหล้าเพื่อเป็นประสบการณ์	.042	.040	.091	1.049	.296
7. เหล้าขาวราคาไม่แพง สามารถซื้อดื่มได้	.142	.034	.351	4.108	.000*
8. เหล้าขาวมีรสชาติดีทำให้อยากดื่ม	-.017	.040	-.035	-.416	.678

R = 544, R² = .295, Adjusted R Square = .242, Durbin-Watson = 1.632, F = 5.556, Sig. = .000*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โดยผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวร่วมกันมีความสัมพันธ์กับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .544 และสามารถร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละ 29.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ $\pm .242$

สมการพยากรณ์ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม โดยใช้คะแนนดิบ สามารถเขียนได้ดังนี้

$$Y$$
 (ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน) = 2.617 + .142 (เหล้าขาวราคาไม่แพง สามารถซื้อดื่มได้) + .123 (เหล้าขาวช่วยให้ร่างกายมีส่วนมีสุขภาพดี) + .103 (การดื่มเหล้าช่วยให้สุขภาพจิตดี อารมณ์ดี เพลิดเพลิน) + .100 (เหล้าขาวช่วยลดความเครียด) - .084 (เหล้าขาวช่วยให้ร่างกายมีกำลังวังชา มีแรงงานทำงาน)

สามารถพยากรณ์ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม โดยใช้คะแนนมาตรฐาน สามารถเขียนได้ดังนี้

$$Z$$
 (ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน) = .351 (เหล้าขาวราคาไม่แพง สามารถซื้อดื่มได้) + .308 (เหล้าขาวช่วยให้ร่างกายมีส่วนมีสุขภาพดี) + .201 (เหล้าขาวช่วยลดความเครียด) + .166 (การดื่มเหล้าช่วยให้สุขภาพจิตดี อารมณ์ดี เพลิดเพลิน) -.244 (เหล้าขาวช่วยให้ร่างกายมีกำลังวังชา มีแรงงานทำงาน)

โดยสามารถอธิบายอิทธิพลของตัวแปรได้ตามลำดับความสำคัญดังนี้

1. เหล้าขาวราคาไม่แพง สามารถซื้อดื่มได้ เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จึงทำให้ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม เพิ่มขึ้น .351 หน่วย
2. อยากล่องดื่มเหล้าเพื่อเป็นประสบการณ์ เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จึงทำให้ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม เพิ่มขึ้น .308 หน่วย
3. เหล้าขาวช่วยลดความเครียด เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จึงทำให้ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม เพิ่มขึ้น .201 หน่วย
4. การดื่มเหล้าช่วยให้สุขภาพจิตดี อารมณ์ดี เพลิดเพลินเพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จึงทำให้ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม เพิ่มขึ้น .166 หน่วย
5. เหล้าขาวช่วยให้ร่างกายมีกำลังวังชา มีแรงงานทำงาน เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จึงทำให้ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม ลดลง .244 หน่วย

ดังนั้นสรุปได้ว่ามีตัวแปรสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว ในระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ) 5 ตัวแปรได้แก่ เหล้าขาวราคาไม่แพง สามารถซื้อดื่มได้, เหล้าขาวช่วยให้ร่างกายมีส่วนมีสุขภาพดี, เหล้าขาวช่วยลดความเครียด, การดื่มเหล้าช่วยให้สุขภาพจิตดี อารมณ์ดี เพลิดเพลิน มีอิทธิพลทางบวกกับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ส่วนประเด็นเหล้าขาวช่วยให้ร่างกายมีกำลังวังชา มีแรงงานทำงานมีอิทธิพลทางลบกับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม

ตารางที่ 4.35 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว ในด้านระดับครอบครัว (ความสัมพันธ์ในครอบครัว) ที่มีต่อระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(ค่าคงที่)	2.378	.315		7.555	.000*
1. พ่อแม่หรือญาติให้ไปซื้อเหล้าจึงเป็นจุดเริ่มต้นในการดื่มเหล้า	.220	.036	.509	6.083	.000*
2. ครอบครัวชวนดื่มเหล้า	.019	.036	.045	.535	.594
3. ครอบครัวยอมรับ เปิดโอกาสให้ดื่มเหล้า	.005	.033	.012	.146	.884
4. เกิดจากปัญหาครอบครัวจึงเป็นเหตุให้ดื่มเหล้า	.052	.034	.131	1.560	.122
5. มีเวลาว่างไม่ได้ทำอะไร จึงดื่มเหล้าให้สนุกสนาน	.117	.035	.293	3.325	.001*
R = .528, R ² = .279, Adjusted R Square = .246, Durbin-Watson = 1.725, F = 8.432, Sig. = .000*					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โดยผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวร่วมกันมีความสัมพันธ์กับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .528 และสามารถร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละ 27.9 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ $\pm .246$

สมการพยากรณ์ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม โดยใช้คะแนนดิบ สามารถเขียนได้ดังนี้

$$Y$$
 (ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน) = 2.378 + .220 (พ่อแม่หรือญาติให้ไปซื้อเหล้าจึงเป็นจุดเริ่มต้นในการดื่มเหล้า) + .117 (มีเวลาว่างไม่ได้ทำอะไร จึงดื่มเหล้าให้สนุกสนาน)

สามารถพยากรณ์ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม โดยใช้คะแนนมาตรฐาน สามารถเขียนได้ดังนี้

$$Z$$
 (ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน) = .509 (พ่อแม่หรือญาติให้ไปซื้อเหล้าจึงเป็นจุดเริ่มต้นในการดื่มเหล้า) + .293 (มีเวลาว่างไม่ได้ทำอะไร จึงดื่มเหล้าให้สนุกสนาน)

โดยสามารถอธิบายอิทธิพลของตัวแปรได้ตามลำดับความสำคัญดังนี้

1. พ่อแม่หรือญาติให้ไปซื้อเหล้าจึงเป็นจุดเริ่มต้นในการดื่มเหล้า เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จึงทำให้ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม เพิ่มขึ้น .509 หน่วย

2. มีเวลาว่างไม่ได้ทำอะไร จึงดื่มเหล้าให้สนุกสนาน เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จึงทำให้ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม เพิ่มขึ้น .293 หน่วย

ดังนั้นสรุปได้ว่ามีตัวแปรสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว ในระดับครอบครัว (ความสัมพันธ์ในครอบครัว) 2 ตัวแปร ได้แก่ พ่อแม่หรือญาติให้ไปซื้อเหล้าจึงเป็นจุดเริ่มต้นในการดื่มเหล้า และมีเวลาว่างไม่ได้ทำอะไร จึงดื่มเหล้าให้สนุกสนาน มีอิทธิพลทางบวกกับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 4.36 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของของสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว ในด้านระดับสังคม (แรงสนับสนุนทางสังคม) ที่มีต่อระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(ค่าคงที่)	2.999	.272		11.018	.000*
1. ดื่มเหล้าเพื่อเข้าสังคม	.143	.040	.330	3.540	.001*
2. ดื่มเหล้าเพื่อสังสรรค์กับเพื่อนฝูง	.041	.037	.101	1.099	.274
3. ดื่มเหล้าตามกลุ่มสังคมวัฒนธรรมแต่ละแห่ง	.009	.037	.023	.243	.808
4. การดื่มเหล้าทำให้กล้าแสดงออกต่อสังคม กล้าพูดคุย	.054	.044	.115	1.232	.221
5. สังคมมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการดื่มเหล้า	-.012	.039	-.030	-.317	.752

R = .361, R² = .131, Adjusted R Square = .091, Durbin-Watson = 1.617, F = 3.276, Sig. = .009*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โดยผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวร่วมกันมีความสัมพันธ์กับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .361 และสามารถร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละ 13.1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± .091

สมการพยากรณ์ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม โดยใช้คะแนนดิบ สามารถเขียนได้ดังนี้

$\hat{Y}$ (ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน) = 2.999 + .143 (ดื่มเหล้าเพื่อเข้าสังคม)

สามารถพยากรณ์ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม โดยใช้คะแนนมาตรฐาน สามารถเขียนได้ดังนี้

Z (ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน) = .330 (ดื่มเหล้าเพื่อเข้าสังคม)

โดยสามารถอธิบายอิทธิพลของตัวแปรได้ว่า ถ้าหากความคิดเห็นต่อต้มเหล้าเพื่อเข้าสังคม เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จึงทำให้ระดับผลกระทบต่อการต้มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม เพิ่มขึ้น .330 หน่วย

ดังนั้นสรุปได้ว่ามีตัวแปรสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการต้มเหล้าขาว ในระดับสังคม (แรงสนับสนุนทางสังคม) 1 ตัวแปร ได้แก่ ความคิดเห็นต่อการต้มเหล้าเพื่อเข้าสังคม มีอิทธิพลทางบวกกับระดับผลกระทบต่อการต้มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 2.2 สาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการต้มเหล้าขาว มีอิทธิพลต่อผลกระทบต่อการต้มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านเศรษฐกิจ

ตารางที่ 4.37 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนที่ได้จากความถดถอยพหุคูณของสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการต้มเหล้าขาว ที่มีอิทธิพลกับระดับผลกระทบต่อการต้มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านเศรษฐกิจ

ผลวิเคราะห์	SS	DF	MS	F	Sig.
Regression	.855	4	.214	1.307	.049*
Residual	17.987	110	.164		
Total	18.842	114			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.29 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า สาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการต้มเหล้าขาว ไม่มีอิทธิพลต่อระดับผลกระทบต่อการต้มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านเศรษฐกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 4.38 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการต้มเหล้าขาว กับระดับผลกระทบต่อการต้มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านเศรษฐกิจ

ตัวแปร	Y	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄
Y	1.000	.202*	.053	.044	-.055
X ₁		1.000	.098	-.058	-.194*
X ₂			1.000	.054	.026
X ₃				1.000	.148
X ₄					1.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หมายเหตุ Y หมายถึง ตัวแปรตาม คือ ระดับผลกระทบต่อการต้มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านเศรษฐกิจ

X₁ หมายถึง ระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ)

- X₂ หมายถึง ระดับครอบครัว (ความสัมพันธ์ในครอบครัว)
 X₃ หมายถึง ระดับชุมชน (ความสัมพันธ์ในชุมชน)
 X₄ หมายถึง ระดับสังคม (แรงสนับสนุนทางสังคม)

จากตารางที่ 4.38 พบว่า ผลการทดสอบความสัมพันธ์เชิงเส้น (Test of Linearity) พบว่า ตัวแปรอิสระ ในด้านของภาพรวม และรายด้านทุกด้าน มีความสัมพันธ์เชิงเส้นกับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านเศรษฐกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยมีค่า (r) ตั้งแต่ -.055 ถึง .202 จากความสัมพันธ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้นำมาทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณในลำดับต่อไป

ตารางที่ 4.39 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของของสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว ที่มีต่อระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านเศรษฐกิจ

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
(ค่าคงที่)	3.020	.737		4.100	.000		
1. ระดับบุคคล (พฤติกรรมการรับรู้ และทัศนคติ)	.219	.106	.197	2.062	.042	.951	1.052
2. ระดับครอบครัว (ความสัมพันธ์ในครอบครัว)	.037	.112	.031	.334	.739	.985	1.015
3. ระดับชุมชน (ความสัมพันธ์ในชุมชน)	.069	.114	.057	.607	.545	.974	1.026
4. ระดับสังคม (แรงสนับสนุนทางสังคม)	-.024	.088	-.026	-.272	.786	.942	1.061
R = .213, R ² = .045, Adjusted R Square = .011, Durbin-Watson = 1.841							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.39 พบว่า จากค่า Tolerance แต่ละค่าไม่เกินกว่า 1 และ ค่า VIF แต่ละค่าไม่เกินกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเอง จึงไม่ทำให้เกิดปัญหา MultiCollinearity (Myers, 1990)

โดยผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวร่วมกันมีความสัมพันธ์กับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านเศรษฐกิจ ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .213 และสามารถร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละ 4.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ $\pm .011$

สมการพยากรณ์ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านเศรษฐกิจ โดยใช้คะแนนดิบ สามารถเขียนได้ดังนี้

$\hat{Y}$ (ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน) = 3.020 + .219 (ระดับครอบครัว (ความสัมพันธ์ในครอบครัว))

สามารถพยากรณ์ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านเศรษฐกิจ โดยใช้คะแนนมาตรฐาน สามารถเขียนได้ดังนี้

Z (ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน) = .197 (ระดับครอบครัว (ความสัมพันธ์ในครอบครัว))

โดยสามารถอธิบายอิทธิพลของตัวแปรได้ว่า ถ้าหากความเห็นต่อด้านระดับครอบครัว (ความสัมพันธ์ในครอบครัว) เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จึงทำให้ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านเศรษฐกิจ เพิ่มขึ้น .197 หน่วย

ดังนั้นสรุปได้ว่ามีตัวแปรสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว 1 ตัวแปร ได้แก่ ระดับครอบครัว (ความสัมพันธ์ในครอบครัว) มีอิทธิพลทางบวกกับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านเศรษฐกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานวิจัย

เพื่อการอธิบายผลการศึกษาค่าความมีอิทธิพลของสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว ที่มีต่อระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ให้มีความละเอียดมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ โดยจำแนกเป็นรายชื่อของแต่ละปัจจัยเพื่อให้เห็นความมีอิทธิพลของแต่ละปัจจัยให้มีความละเอียดมากยิ่งขึ้น

ตารางที่ 4.40 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของของสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว ด้านระดับครอบครัว (ความสัมพันธ์ในครอบครัว) ที่มีต่อระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านเศรษฐกิจ

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(ค่าคงที่)	2.451	.445		5.507	.000*
1. การดื่มเหล้าช่วยให้สุขภาพจิตดี อารมณ์ดี เพลิดเพลิน	.184	.061	.267	3.000	.003*
2. เหล้าขาวช่วยให้ร่างกายมีกำลังวังชา มีแรงงานทำงาน	.041	.035	.108	1.164	.247
3. เหล้าขาวหรือสุราใช้เป็นยา/ ยาดองเหล้า	-.024	.050	-.059	-.476	.635
4. เหล้าขาวช่วยให้ร่างกายสมส่วนมีสุขภาพดี	.030	.052	.068	.573	.568
5. เหล้าขาวช่วยลดความเครียด	-.018	.050	-.034	-.370	.712
6. อยากลองดื่มเหล้าเพื่อเป็นประสบการณ์	.179	.047	.352	3.800	.000*

ตารางที่ 4.40 (ต่อ)

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(ค่าคงที่)	2.451	.445		5.507	.000*
7. เหล้าขาวราคาไม่แพง สามารถซื้อดื่มได้	.032	.041	.071	.781	.437
8. เหล้าขาวมีรสชาติดีทำให้อยากดื่ม	.007	.047	.014	.155	.877

R = .445, R² = .198, Adjusted R Square = .137, Durbin-Watson = 2.013, F = 3.265, Sig. = .002*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โดยผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวร่วมกันมีความสัมพันธ์กับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านเศรษฐกิจ ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .445 และสามารถร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละ 19.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± .137

สมการพยากรณ์ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านเศรษฐกิจ โดยใช้คะแนนดิบ สามารถเขียนได้ดังนี้

$\hat{Y}$ (ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน) = 2.451 + .184 (การดื่มเหล้าช่วยให้สุขภาพจิตดี อารมณ์ดี เพลิดเพลิน) + .179 (อยากลองดื่มเหล้าเพื่อเป็นประสบการณ์)

สามารถพยากรณ์ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านเศรษฐกิจ โดยใช้คะแนนมาตรฐาน สามารถเขียนได้ดังนี้

Z (ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน) = .352 (อยากลองดื่มเหล้าเพื่อเป็นประสบการณ์) + .267 (การดื่มเหล้าช่วยให้สุขภาพจิตดี อารมณ์ดี เพลิดเพลิน)

โดยสามารถอธิบายอิทธิพลของตัวแปรได้ตามลำดับความสำคัญดังนี้

1. อยากลองดื่มเหล้าเพื่อเป็นประสบการณ์ เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จึงทำให้ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านเศรษฐกิจ เพิ่มขึ้น .352 หน่วย

2. การดื่มเหล้าช่วยให้สุขภาพจิตดี อารมณ์ดี เพลิดเพลิน เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จึงทำให้ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านเศรษฐกิจ เพิ่มขึ้น .267 หน่วย

ดังนั้นสรุปได้ว่ามีตัวแปรสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว ด้านระดับครอบครัว (ความสัมพันธ์ในครอบครัว 2 ตัวแปร ได้แก่ อยากลองดื่มเหล้าเพื่อเป็นประสบการณ์ และการดื่มเหล้าช่วยให้สุขภาพจิตดี อารมณ์ดี เพลิดเพลิน) มีอิทธิพลทางบวกกับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 2.3 สาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว มีอิทธิพลต่อผลกระทบต่อ การดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสุขภาพ

ตารางที่ 4.41 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนที่ได้จากความถดถอยพหุคูณของสาเหตุและปัจจัยที่ ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว ที่มีอิทธิพลกับระดับผลกระทบต่อ การดื่มเหล้าขาวของ ผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสุขภาพ

ผลวิเคราะห์	SS	DF	MS	F	Sig.
Regression	7.691	4	1.923	6.929	.051
Residual	30.524	110	.277		
Total	38.215	114			

ตารางที่ 4.33 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า สาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่ม เหล้าขาว ไม่มีอิทธิพลต่อระดับผลกระทบต่อ การดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสุขภาพ ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 2.4 สาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว มีอิทธิพลต่อผลกระทบต่อ การดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านความมั่นคงในชีวิต

ตารางที่ 4.42 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนที่ได้จากความถดถอยพหุคูณของสาเหตุและปัจจัยที่ ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว ที่มีอิทธิพลกับระดับผลกระทบต่อ การดื่มเหล้าขาวของ ผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านความมั่นคงในชีวิต

ผลวิเคราะห์	SS	DF	MS	F	Sig.
Regression	7.691	4	1.923	6.929	.000*
Residual	30.524	110	.277		
Total	38.215	114			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.42 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า สาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่ม เหล้าขาว มีอิทธิพลต่อระดับผลกระทบต่อ การดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านความมั่นคง ในชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 4.43 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว กับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านความมั่นคงในชีวิต

ตัวแปร	Y	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄
Y	1.000	.368*	.064	-.019	-.318*
X ₁		1.000	.098	-.058	-.194*
X ₂			1.000	.054	.026
X ₃				1.000	.148
X ₄					1.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หมายเหตุ Y หมายถึง ตัวแปรตาม คือ ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านความมั่นคงในชีวิต

X₁ หมายถึง ระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ)

X₂ หมายถึง ระดับครอบครัว (ความสัมพันธ์ในครอบครัว)

X₃ หมายถึง ระดับชุมชน (ความสัมพันธ์ในชุมชน)

X₄ หมายถึง ระดับสังคม (แรงสนับสนุนทางสังคม)

จากตารางที่ 4.43 พบว่า ผลการทดสอบความสัมพันธ์เชิงเส้น (Test of Linearity) พบว่าตัวแปรอิสระ ในด้านระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ) และระดับสังคม (แรงสนับสนุนทางสังคม) มีความสัมพันธ์เชิงเส้นกับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านความมั่นคงในชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยมีค่า (r) ตั้งแต่ -.318 ถึง .368 จากความสัมพันธ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้นำมาทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณในลำดับต่อไป

ตารางที่ 4.44 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว ที่มีต่อระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านความมั่นคงในชีวิต

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
(ค่าคงที่)	2.937	.960		3.061	.003*		
1. ระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ)	.499	.138	.315	3.604	.000*	.951	1.052
2. ระดับครอบครัว (ความสัมพันธ์ในครอบครัว)	.065	.146	.038	.447	.655	.985	1.015

ตารางที่ 4.44 (ต่อ)

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
(ค่าคงที่)	2.937	.960		3.061	.003*		
3. ระดับชุมชน (ความสัมพันธ์ในชุมชน)	.061	.148	.036	.415	.679	.974	1.026
4. ระดับสังคม (แรงสนับสนุนทางสังคม)	-.345	.115	-.263	2.998	.003*	.942	1.061

R = .449, R² = .201, Adjusted R Square = .172, Durbin-Watson = 1.610

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.44 พบว่า จากค่า Tolerance แต่ละค่าไม่เกินกว่า 1 และ ค่า VIF แต่ละค่าไม่เกินกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเอง จึงไม่ทำให้เกิดปัญหา MultiCollinearity (Myers, 1990)

โดยผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวร่วมกันมีความสัมพันธ์กับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านความมั่นคงในชีวิต ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .449 และสามารถร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละ 20.1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ $\pm .172$

สมการพยากรณ์ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านความมั่นคงในชีวิต โดยใช้คะแนนดิบ สามารถเขียนได้ดังนี้

$$\hat{Y}$$
 (ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน) = 2.937 + .499 (ระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ)) - .345 (ระดับสังคม (แรงสนับสนุนทางสังคม))

สามารถพยากรณ์ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านความมั่นคงในชีวิต โดยใช้คะแนนมาตรฐาน สามารถเขียนได้ดังนี้

$$Z$$
 (ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน) = .315 (ระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ)) - .263 (ระดับสังคม (แรงสนับสนุนทางสังคม))

โดยสามารถอธิบายอิทธิพลของตัวแปรได้ตามลำดับความสำคัญดังนี้

1. ระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ) เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จึงทำให้ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านความมั่นคงในชีวิต เพิ่มขึ้น .315 หน่วย
2. ระดับสังคม (แรงสนับสนุนทางสังคม) เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จึงทำให้ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านความมั่นคงในชีวิต ลดลง .263 หน่วย

ดังนั้นสรุปได้ว่ามีตัวแปรสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว 2 ตัวแปร ได้แก่ ระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ) และระดับสังคม (แรงสนับสนุนทางสังคม) มีอิทธิพลทางบวกกับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านความมั่นคงในชีวิต ส่วนประเด็นระดับสังคม (แรงสนับสนุนทางสังคม) มีอิทธิพลทางลบกับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้า

ชาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านความมั่นคงในชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

เพื่อการอธิบายผลการศึกษาคือความมีอิทธิพลของสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวในระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ) ที่มีต่อระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสานด้านความมั่นคงในชีวิต ให้มีความละเอียดมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์หาค่าถ้อยพหุคูณ โดยจำแนกเป็นรายข้อของแต่ละปัจจัยเพื่อให้เห็นความมีอิทธิพลของแต่ละปัจจัยให้มีความละเอียดมากยิ่งขึ้น ดังตารางที่ 4.45

ตารางที่ 4.45 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของของสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว ในด้านระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ) ที่มีต่อระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านความมั่นคงในชีวิต

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(ค่าคงที่)	2.433	.561		4.337	.000*
1. การดื่มเหล้าช่วยให้สุขภาพจิตดี อารมณ์ดี เพลิดเพลิน	.242	.077	.247	3.138	.002*
2. เหล้าขาวช่วยทำให้ร่างกายมีกำลังวังชา มีแรงงานทำงาน	.170	.045	.314	3.807	.000*
3. เหล้าขาวหรือสุราใช้เป็นยา/ ยาตองเหล้า	.272	.064	.472	4.271	.000*
4. เหล้าขาวช่วยทำให้ร่างกายมีส่วนมีสุขภาพดี	-.101	.066	-.161	-1.534	.128
5. เหล้าขาวช่วยลดความเครียด	-.104	.063	-.132	-1.651	.102
6. อยากลองดื่มเหล้าเพื่อเป็นประสบการณ์	-.020	.060	-.028	-.341	.734
7. เหล้าขาวราคาไม่แพง สามารถซื้อดื่มได้	.011	.051	.017	.213	.832
8. เหล้าขาวมีรสชาติดีทำให้อยากดื่ม	-.050	.059	-.066	-.835	.406

R = .610, R² = .372, Adjusted R Square = .324, Durbin-Watson = 2.150, F = 7.844, Sig. = .000*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โดยผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวร่วมกันมีความสัมพันธ์กับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านความมั่นคงในชีวิต ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .610 และสามารถร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละ 37.2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ $\pm .324$

สมการพยากรณ์ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านความมั่นคงในชีวิต โดยใช้คะแนนดิบ สามารถเขียนได้ดังนี้

$\bar{Y}$ (ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน) = $2.433 + .272$ (เหล้าขาวหรือสุราใช้เป็นยา/ ยาดองเหล้า) + $.242$ (การดื่มเหล้าช่วยให้สุขภาพจิตดี อารมณ์ดี เพลิดเพลิน) + $.170$ (เหล้าขาวช่วยทำให้ร่างกายมีกำลังวังชา มีแรงงานทำงาน)

สามารถพยากรณ์ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านความมั่นคงในชีวิต โดยใช้คะแนนมาตรฐาน สามารถเขียนได้ดังนี้

Z (ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน) = $.472$ (เหล้าขาวหรือสุราใช้เป็นยา/ ยาดองเหล้า) + $.314$ (เหล้าขาวช่วยทำให้ร่างกายมีกำลังวังชา มีแรงงานทำงาน) + $.24$ (การดื่มเหล้าช่วยให้สุขภาพจิตดี อารมณ์ดี เพลิดเพลิน)

โดยสามารถอธิบายอิทธิพลของตัวแปรได้ตามลำดับความสำคัญดังนี้

1. เหล้าขาวหรือสุราใช้เป็นยา/ ยาดองเหล้า เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จึงทำให้ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านความมั่นคงในชีวิต เพิ่มขึ้น $.472$ หน่วย

2. เหล้าขาวช่วยทำให้ร่างกายมีกำลังวังชา มีแรงงานทำงาน เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จึงทำให้ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านความมั่นคงในชีวิต เพิ่มขึ้น $.314$ หน่วย

3. การดื่มเหล้าช่วยให้สุขภาพจิตดี อารมณ์ดี เพลิดเพลิน เพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วย จึงทำให้ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านความมั่นคงในชีวิต เพิ่มขึ้น $.247$ หน่วย

ดังนั้นสรุปได้ว่ามีตัวแปรสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว ในระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ) 3 ตัวแปร ได้แก่ ความคิดเห็นต่อประเด็นเหล้าขาวหรือสุราใช้เป็นยา/ ยาดองเหล้า, เหล้าขาวช่วยทำให้ร่างกายมีกำลังวังชา มีแรงงานทำงาน และการดื่มเหล้าช่วยให้สุขภาพจิตดี อารมณ์ดี เพลิดเพลิน มีอิทธิพลทางบวกกับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านความมั่นคงในชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.05$ เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ผลกระทบและให้ข้อเสนอแนะในการป้องกันหรือ ลด ละ เลิก การดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สัมภาษณ์ และสนทนากลุ่มในประเด็นข้อเสนอแนะในการป้องกันหรือ ลด ละ เลิก การดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน เพื่อดำเนินการในระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน และระดับหน่วยงาน มีดังนี้

1. ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย พบว่า สาเหตุการดื่มเหล้าขาวหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของ ส่วนใหญ่ให้เหตุผลเป็นการดื่มเพื่อสังสรรค์/งานบุญประเพณี มากที่สุด รองลงมา คือ ดื่มเพื่อสุขภาพ, ดื่มเพื่อคลายเครียด/ผ่อนคลาย, ดื่มเพราะเพื่อนชวน, ดื่มเพราะมีเรื่องกลุ้มใจ, ดื่มเพราะอยากลองอยากรู้ ส่วนเยาวชน สาเหตุของการดื่มเหล้าขาว พบว่า ส่วนใหญ่ให้เหตุผลเป็นการดื่มเพื่อสังสรรค์/กิจกรรมสังสรรค์ รองลงมา คือ ดื่มเพราะเพื่อนชวน, ดื่มเพราะอยากลองอยากรู้ คิดเป็นร้อยละ, ดื่มเพราะมีเรื่องกลุ้มใจดื่มเพื่อคลายเครียด/ผ่อนคลาย, ดื่มเพราะงานบุญประเพณี และ จากการประเมินพฤติกรรมการดื่มเหล้า (AUDIT) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มากกว่าครึ่งหนึ่งคือร้อยละ 73.04 ดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงน้อย และผู้ดื่ม 1 ใน 3 เริ่มมีการดื่มแบบมีความเสี่ยง (ร้อยละ 26.96) จำแนกเป็น 4 กลุ่ม คือ แบบมีความเสี่ยง (ร้อยละ 17.39) ดื่มแบบอันตราย (ร้อยละ 6.08) และดื่มแบบติด (ร้อยละ 3.47) และการดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่า

ครึ่งหนึ่งเป็นการดื่มแบบปกติ (ร้อยละ 73.04) ส่วนดื่มแบบผิดปกติ (ร้อยละ 26.96) ซึ่งมีจำนวนไม่มาก จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 การจัดงานบุญประเพณีวัฒนธรรม พิธีกรรม หรือกิจกรรมทางสังคม ควรปรับเปลี่ยนเป็นรูปแบบใหม่ในแนว “สร้างสรรค์ชุมชนสร้างสุข : ลด ละ เลิกเหล้า” โดยกิจกรรมทางสังคม ลดละเลิกเหล้า และในวันสำคัญหรือวันที่มีกิจกรรมทางสังคม เช่น วันแม่ วันพ่อ วันเกิด ฉลองเรียนจบ ฉลองรับปริญญา ฉลองได้งานทำ ฉลองงานแต่ง เป็นต้น โดยปรับรูปแบบจากการเลี้ยงสังสรรค์จากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปรับเป็นน้ำเพื่อสุขภาพ มีการทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เช่น ปลูกต้นไม้ในวันเกิดของตัวเอง วันพ่อ วันแม่ หรือวันมงคลต่าง ๆ โดยการทำอาหารด้วยตนเองเพื่อดูแลสุขภาพ การปลูกผัก ซึ่งจะเป็นการลดรายจ่าย การทำกิจกรรมอื่นเพื่อไม่ให้รู้สึกว่างหรือเหงา การทำกิจกรรมจะทำให้ได้ออกกำลังกายและทำให้เพลิดเพลินมีความสุข เมื่อเวลาว่างไปทำกิจกรรมที่เกิดประโยชน์ก็จะทำให้ผู้เคยดื่มเหล้าไม่มุงคิดไปถึงแต่เรื่องการดื่มเหล้า การชวนเพื่อกินเหล้า แต่ปรับเป็นชวนเพื่อทำกิจกรรมเพื่อสังคมและชุมชน

1.2 ปรับทัศนคติ ส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องว่า ผลของการดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกจากจะทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพของผู้ดื่มแล้วยังก่อให้เกิดมีปัญหาคือความสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วย การดื่มสุราเป็นปริมาณมากจะทำให้ผลเสียต่อร่างกาย ทำให้เป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดโรคตับแข็ง มะเร็ง ความดันโลหิตสูง เลือดออกทางเดินอาหาร ฯลฯ และก่อให้เกิดอุบัติเหตุเป็นผลให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินของตนเองและผู้อื่นอีกด้วย

1.3 ส่งเสริมค้นหาต้นแบบคนที่สามารถ ลด ละ เลิกเหล้า และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้ที่ดื่มเหล้าทั้งกลุ่มติดเหล้า กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มแบบเสี่ยง หรือกลุ่มอยากลดดื่มเหล้า โดยความร่วมมือระหว่างชุมชน ภูมิปัญญา หน่วยงานในพื้นที่ชุมชน และจังหวัด ภาครัฐช่วยสร้างแรงจูงใจส่งเสริมทำโครงการกิจกรรมที่เกิดประโยชน์และสร้างรายได้ให้กับชุมชน

2. จากการศึกษาผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชน พบว่า ได้รับผลกระทบสูงสุดด้านเศรษฐกิจ คือ การมีปัญหาทางการเงิน ที่ต้องนำมาซื้อเหล้า, เกิดการขาดงานหรือการละทิ้งงานทำให้สูญเสียรายได้, การดื่มเหล้าทำให้มีภาวะหนี้สิน, ทำให้ยากจนไม่มีรายได้มาใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน, การได้รับการบาดเจ็บจากการเกิดอุบัติเหตุและการเจ็บป่วยจากการดื่มแอลกอฮอล์ทำให้เป็นภาระในการดูแลและค่าใช้จ่าย, การดื่มสุราเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุต้องเสียค่ารักษา ค่าเสียหายให้กับคู่กรณี และ ทรัพย์สินถูกทำลายเสียหายได้แก่บ้านเรือนรถยนต์สิ่งของ ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

2.1 ควรมีอาสาชุมชนหรือทีมสุขภาพชุมชนโดยอาจมาร่วมมือกับศูนย์ส่งเสริมสุขภาพตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล ในการดูแลผู้ดื่มและครอบครัวเชิงรุกในชุมชนในการสอดส่องดูแลและช่วยเหลือเพื่อเป็นการกระตุ้นและเสริมสร้างแรงจูงใจในการเลิกดื่ม โดยให้ครอบครัวและผู้ดื่มมีส่วนร่วมในการวางแผนการดูแลตนเองตนเองและการเลิกดื่ม นอกจากนี้ยังพบว่าครอบครัวได้รับผลกระทบด้านร่างกายและจิตใจจากการดื่มเหล้าของสมาชิกในครอบครัวโดยเกิดความเครียดและปัญหาสุขภาพจากการดูแลผู้ดื่ม ดังนั้นควรมีการประเมินภาวะเครียดและปัญหาสุขภาพของสมาชิกในครอบครัวของผู้ดื่ม เพื่อค้นหาปัญหาและวางแผนช่วยเหลือควบคู่กันไปทั้งครอบครัวและตัวผู้ดื่มด้วย

2.2 ส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน และตระหนักในการใช้จ่ายอย่างระมัดระวัง เพื่อลดปัญหาหนี้สิน เพื่อตรวจสอบการใช้จ่ายของตนเองและครอบครัวเพื่อสำหรับวางแผนการใช้จ่าย เพื่อลดปัญหาหนี้สินและการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น โดยสามารถดำเนินการได้ทั้งในระดับโรงเรียนสถานศึกษา องค์กรการบริหารส่วนตำบล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.3 กิจกรรมในการป้องกันแก้ไขการดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มเยาวชน โดยการความใส่ใจจากทั้งสถานศึกษา ครอบครัว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดกิจกรรมหรือการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวการปรับพฤติกรรมทางปัญญา โปรแกรมเสริมสร้างทักษะชีวิตร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคม อบรมการมีอาชีพเสริมเพื่อให้ลดเวลาหรือใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับตนเองและครอบครัวรวม ช่วยลดความเสี่ยงต่อสิ่งยั่วยุหรือสิ่งเสพติด โปรแกรมการควบคุมตนเอง การสร้างพันธะสัญญา เพื่อนเตือนเพื่อน การเข้าค่าย การเข้าวัดปฏิบัติธรรม การส่งเสริมเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาสัปดาห์ละครั้ง การส่งเสริมให้มีกิจกรรมสันทนาการ เช่น เล่นดนตรี กีฬา การแข่งขันกีฬาเยาวชนในหมู่บ้านหรือโรงเรียน หรือร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ เป็นต้น

3. ผลจากการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ที่ได้รับผลกระทบลำดับที่ 2 คือ ด้านความมั่นคงในชีวิต พบว่าโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยคือ การดื่มสุราทำให้เกิดปัญหาทะเลาะเบาะแว้งในครอบครัว, การเป็นโรคติดกั๊งวลหรือซึมเศร้ารู้สึกไม่สบายใจจากการดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว, การมีปัญหาภายในครอบครัวหรือแตกแยกหรือหย่าร้าง, การเกิดความเครียดและปัญหาสุขภาพจากการดูแลผู้ที่ดื่มแอลกอฮอล์, คนที่อาศัยในครอบครัวอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย, เกิดการทะเลาะ การดูแลลูกหลานและสมาชิกในครอบครัว, การดื่มสุราทำให้ครอบครัว ได้รับความเดือนร้อน, การถูกทำร้ายร่างกายอันเกิดจากการดื่มสุรา และ คนที่อาศัยในครอบครัวถูกดูต่ำทุบตีและทำร้ายร่างกาย ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

3.1 ครอบครัวและชุมชนควรให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่นในการควบคุม หรือลดพฤติกรรมการดื่มการดื่มสุราและเครื่องแอลกอฮอล์ในครัวเรือนและชุมชน

3.2 ผู้นำครอบครัวและสมาชิกในครอบครัว ควรปรึกษาหารือทางออกร่วมกัน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือให้คำปรึกษา และ การให้ความรู้เกี่ยวกับการดื่มสุรา และอันตรายที่อาจเกิดขึ้นหากดื่มมากกว่านี้ และชื่นชมพฤติกรรมที่ดีที่เสี่ยงต่ำ การให้การบำบัดแบบสั้น การฝึกอบรม การให้คำปรึกษา การรับฟังอย่างเห็นอกเห็นใจและการเสริมสร้างแรงจูงใจ เสริมแรงกระตุ้น โดยมีการดำเนินงาน ได้แก่ 1) การให้คำแนะนำแบบสั้น โดยการคัดกรองปัญหาการดื่มสุรา ประเมินปัญหาการดื่มและปัญหาที่เกี่ยวข้อง สะท้อนปัญหาและให้คำแนะนำว่าอยู่ในกลุ่มดื่มแบบเสี่ยงสูง ควรบันทึกผลหรือสถานการณ์ที่เป็นผลจากการดื่ม 2) ประเมินแรงจูงใจ ความพร้อมในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และให้คำแนะนำที่เหมาะสมตามระดับ 3) ตั้งเป้าหมาย ในการลด/ละ/เลิก หรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรม 4) การติดตามดูแล เพื่อติดตามพฤติกรรมดื่ม แก้ไขปัญหาอุปสรรค กำหนดวิธีการแก้ไขอย่างชัดเจน

3.3 ควรมีการศึกษาขนาดและผลกระทบจากการเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อครอบครัวและสังคมมากขึ้นทั้งในประเด็นด้านเศรษฐกิจและด้านอื่น ๆ ระหว่างชุมชน ศึกษาวิจัยกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งระดับพื้นที่และระดับจังหวัดเพื่อเชื่อมโยง การดูแลผู้ดื่มและผู้ที่ได้รับ

ผลกระทบ เพื่อพัฒนารูปแบบการให้บริการดูแลช่วยเหลือและส่งเสริมที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อผู้ดื่มและครอบครัว

3.4 ประชาชนในพื้นที่ควรมีข้อตกลงในการควบคุมมาตรการการ การบริโภคสถานที่ และช่วงเวลาในการจำหน่าย สถานที่ และกลุ่มช่วงอายุในการดื่มสุราและเครื่องแอลกอฮอล์ และควรยึดหลักการดำเนินชีวิตตามแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อการดำรงชีวิตที่ปกติสุข ไม่มีหนี้สินและเกิดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดผลกระทบจากการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ตอนที่ 5 ผลการสังเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ใหม่จากประสบการณ์และตัวแบบในพื้นที่โดยนำเสนอแนวคิดและนวัตกรรมใหม่ที่นำเสนอใจต่อการป้องกันหรือ ลด ละ เลิก การดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงและแนวทางการส่งเสริมสุขภาพที่ดีในชุมชนอีสาน

1. ตัวกำหนดพฤติกรรมและความเสี่ยงในการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงอีสานกรณีศึกษาจังหวัดสุรินทร์

ผลการสังเคราะห์ตัวกำหนดพฤติกรรมการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงอีสาน ในพื้นที่กรณีศึกษาจังหวัดสุรินทร์ สามารถวิเคราะห์ได้ 3 ลักษณะ มีความเสี่ยงที่จะทำให้มีโอกาสติดเหล้าได้ ซึ่งสามารถแบ่งระดับความเสี่ยงติดเหล้าได้ 3 ระดับ คือ ระดับที่ 1 = ดื่มแบบเสี่ยง, ระดับที่ 2 = การติดสุรา และระดับที่ 3 = การดื่มแบบอันตราย มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 การดื่มเหล้าเป็น “ครั้งคราว” เป็นพฤติกรรมที่กำหนดโดยสังคมและประเพณีวัฒนธรรม

การดื่มเหล้าเป็น “ครั้งคราว” เป็นการดื่มเมื่อมีโอกาสหรือมีความจำเป็นหรือจำยอมเพื่อนฝูง โดยเฉพาะบริบทของสังคมไทยอีสาน ซึ่งมีขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมหรือเทศกาลต่าง ๆ ตลอดทั้งปี จึงทำให้คนในชุมชนหรือคนที่มาร่วมงานหรือร่วมทำกิจกรรมได้มีโอกาสดื่มเหล้าด้วยกัน ทำให้ผู้ที่ดื่มไม่รู้สึกเคอะเขิน เพราะมีเพื่อนดื่มเหล้า การดื่มในลักษณะนี้ แม้เป็นพฤติกรรมการดื่มที่ไม่ได้เกิดขึ้นจากกฎเกณฑ์หรือการบังคับ แต่ขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมประเพณีของสังคมที่คนส่วนใหญ่ถือปฏิบัติเป็นทำให้เป็นส่วนผลักดันให้คนในสังคมต้องดื่มตามกัน งานต่าง ๆ เหล่านี้ เครื่องดื่มถูกจัดเตรียมโดยเจ้าภาพหรือเจ้าของงาน หรือซื้อกินกันเอง ซึ่งจะจัดเตรียมเครื่องดื่มเหล้ายาปลาบั้งให้เพียงพอกับแขกที่มาร่วมงาน เช่น งานปีใหม่ งานสงกรานต์เพื่อเฉลิมฉลองวันปีใหม่ ส่งท้ายฤดูการเพาะปลูกที่ผ่านมา งานกฐิน งานผ้าป่า งานขึ้นบ้านใหม่ งานแซนโฎนตา (เช่นไหว้บรรพบุรุษ) บางงานร่วมเฉลิมฉลองจนถึงเช้า เช่น ฉลองงานบวช งานแต่งงาน งานศพซึ่งในชนบทการดื่มเพื่ออยู่ช่วยงานดื่มเพื่ออยู่เป็นเพื่อนเจ้าภาพในงานมงคลและงานอวมงคล ส่วนในงานแต่งระหว่างทำพิธีเช่นไหว้ผีบรรพบุรุษ ก็จะทำให้เจ้าสาวดื่มเหล้าขาว (ซึ่งถือเป็นน้ำบริสุทธิ์) ซึ่งจะเป็จุดเริ่มต้นที่ทำให้ผู้หญิงมีโอกาสได้ดื่มเหล้ารู้จักรสชาติของเหล้า ทำให้ในโอกาสต่อ ๆ ไป ผู้หญิงอาจจะอยากดื่มเหล้าอีกได้ ทั้งนี้ผู้หญิงส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้จัดการงานหรือแม่งาน (“แม่ตั้งเคา” เรียกในภาษาเขมร) และช่วยเป็นแม่ครัวในงาน ซึ่งจะต้องไปซื้อของซื้อเหล้าและเครื่องดื่ม ช่วยจัดเตรียมข้าวของเครื่องดื่มและทำกับข้าวกับปลาอาหารให้กับแขกที่มาร่วมงาน ประกอบกับเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็ถูกจัดเก็บไว้ที่ครัวหรือโรงครัว จึงทำให้ผู้หญิงได้มีโอกาสดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังนั้นการดื่มเหล้าครั้งคราวจึงเป็นพฤติกรรมที่กำหนดโดยสังคมและประเพณีวัฒนธรรม มีตัวอย่างในงานแต่งงานของลูกสาวผู้ใหญ่บ้าน มีการเตรียมเหล้าและเครื่องดื่มเพื่อจัดเลี้ยงฉลองร่วม 1 แสนบาท โดยแบ่งเป็นค่าเหล้าใช้

เงินเป็นหลักหมื่นบาทราว 38,000 บาท เป็นการเตรียมเครื่องดื่มให้เพียงพอแก่แขกที่มาร่วมงาน และถือเป็นฐานะทางเศรษฐกิจของเจ้าภาพด้วย

ภาพที่ 4.9 พิธีกรรม ประเพณีและวัฒนธรรมชาวอีสาน จะมีเหล้าขาวและเครื่องดื่มเป็นองค์ประกอบเพื่อเซ่นไหว้

1.2 การดื่มเหล้าเป็น “ครั้งคราว” เป็นพฤติกรรมที่กำหนดโดยค่านิยมของสังคมและชุมชน

ค่านิยมของคนในสังคมและชุมชนปัจจุบันว่าสังคมเมืองหรือสังคมชนบท จะใช้การดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสื่อกลางในการสังสรรค์ การเข้าสังคมหรือกิจกรรมทางสังคม เป็นการดื่มที่เป็น “ครั้งคราว” อีกลักษณะหนึ่งซึ่งเป็นการสังสรรค์สมาคมกับเพื่อนฝูงหรือญาติมิตร หรือผู้น้อยกับผู้ใหญ่ หรือนายจ้างกับลูกจ้าง หรือลูกจ้างด้วยกันเองของสังคมคนอีสาน ดื่มหลังจากทำงานเสร็จ ซึ่งส่วนใหญ่ นายจ้างจัดซื้อให้ เช่น จ้างดำนา จ้างเกี่ยวข้าว จ้างเก็บผลผลิต เลี้ยงญาติพี่น้องเพราะได้รถใหม่ หรือหากใครในชุมชนหมู่บ้านถูกห่วย “ถูกเบอร์” ถูกล้อตเตอร์รี่ ก็จะเป็นคนซื้อมาฉลองกับเพื่อนฝูง ซึ่งแสดงความมีน้ำใจของคนอีสาน และปัจจุบันสังคมและชุมชนต่างยอมรับการดื่มเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มผู้หญิง จากงานวิจัย พบว่า ในหมู่บ้านกรณีศึกษา มีการรวมกลุ่มของกลุ่มแม่บ้านหรือสตรี เพื่อทำงานหรือกิจกรรมทางสังคม เช่น กลุ่มทอผ้าไหม กลุ่มปลูกผักอินทรีย์ กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ กลุ่มจักรสาน กลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น ซึ่งจะมีการสังสรรค์กันในลักษณะเช่นเดียวกับที่กล่าวข้างต้น ในกิจกรรมดังกล่าวเป็นสถานการณ์ที่ต้องมีการดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังเช่น บ. บอกว่า “มีกลุ่มรู้ใจดื่มเหล้า แต่ในกลุ่มดื่มเพื่อให้ทำงานได้ ดื่มเพื่อสังสรรค์ในกลุ่ม ดื่มเหล้าเมื่อเสร็จภารกิจ หรือขายผลผลิตได้ เมื่อดื่มเหล้าทำให้รู้สึกสนุกสนานคลายเครียดอารมณ์ดี เราดื่มเฉพาะในกลุ่มก็ไม่ได้มีผลเสียหายหรือผลกระทบกับใคร มีบ้างที่บางคนกินแล้วเสียงดังขึ้นเรื่อย ๆ แต่ก็ทำให้บรรยากาศสนุกสนานมีตัวตลกไว้แซวกันเล่นในก๊อติ้มเหล้า” ลักษณะดังกล่าวจึงเป็นการดื่มแบบ “ครั้งคราว” เป็นพฤติกรรมที่กำหนดโดยค่านิยมของสังคมและชุมชนนั้น ๆ

ภาพที่ 4.10 ไหว้รถคันใหม่ จะมีข้าวปลาอาหาร เหล้าขาวและเครื่องต้มเพื่อเซ่นบอกรถที่เจ้าทาง เลี้ยงญาติ (ชาย) ต้มเหล้าหลังจากทำงานเสร็จ เพื่อช่วยผ่อนคลาย (ขวา)

1.3 การต้มเหล้าเป็น “ประจำ” เป็นพฤติกรรมที่กำหนดโดยรสนิยมส่วนบุคคล

ผู้ที่ต้มเหล้าเป็น “ประจำ” โดยส่วนใหญ่เป็นผู้มีประสบการณ์การต้มสุราครั้งแรก แล้วพัฒนาไปเป็นคนต้มเหล้าประจำ การต้มประจำในส่วนผู้ดื่มที่ผู้หญิงจะมีน้อยกว่าชาย ซึ่งจากการศึกษาในหมู่บ้านหนึ่งจะมีผู้หญิงที่ดื่มประจำราว 3-4 คน กลุ่มนี้ ต้มเหล้าโดยอาศัยความชอบหรือรสนิยมและความต้องการของตัวเองเป็นหลัก ผู้หญิงหลายคนต้มเหล้าเพื่อให้เจริญอาหาร จะดื่มก่อนอาหารเย็นหรือดื่มหลังจากทำงานเสร็จ หรือดื่มทั้งเช้า เย็นและค่ำ มีทั้งดื่มครั้งละ 1-2 เป๊ก, 1 ก๊ก, ครึ่งขวด จะขึ้นอยู่กับสถานะทางการเงินในขณะนั้น บางชุมชนจะรวมกลุ่มต้มเหล้า ชาวบ้านเรียกกลุ่มนี้ว่า “ล่ายอง” หากเป็นแหล่งที่นัดหมายกันประจำได้ต้นไม้ ก็จะเรียกว่า กลุ่มต้นขนุน ต้นมะยม เป็นต้น การศึกษาครั้งนี้พบว่า พฤติกรรมการต้มเหล้าของผู้หญิงที่ดื่มประจำนี้ ดังเช่น ท.บอกว่า “ได้ดื่มครั้งแรกตอนแต่งงาน และมาดื่มอีกทีตอนคลอดลูกคนแรก ต่อมาเมื่อได้กลิ่นเหล้าขาวมีกลิ่นหอมจึงรู้สึกอยากดื่มอีก และทานมาเรื่อย ๆ ประกอบกับทำงานรับจ้าง ต้มเพื่อให้คลายปวดเมื่อย มีแนวโน้มจะให้เกิดอันตรายเกิดขึ้นกับผู้ดื่มและคนรอบข้าง ดังเช่น ว. ต้มหลังจากเสร็จงานเกี่ยวข้าว แล้วขับรถมอเตอร์ไซด์กลับบ้าน ปรากฏว่ารถลงข้างทางได้รับบาดเจ็บแขนขาตลอด ต้องรักษาตัวทำงานไม่ได้หลายวัน

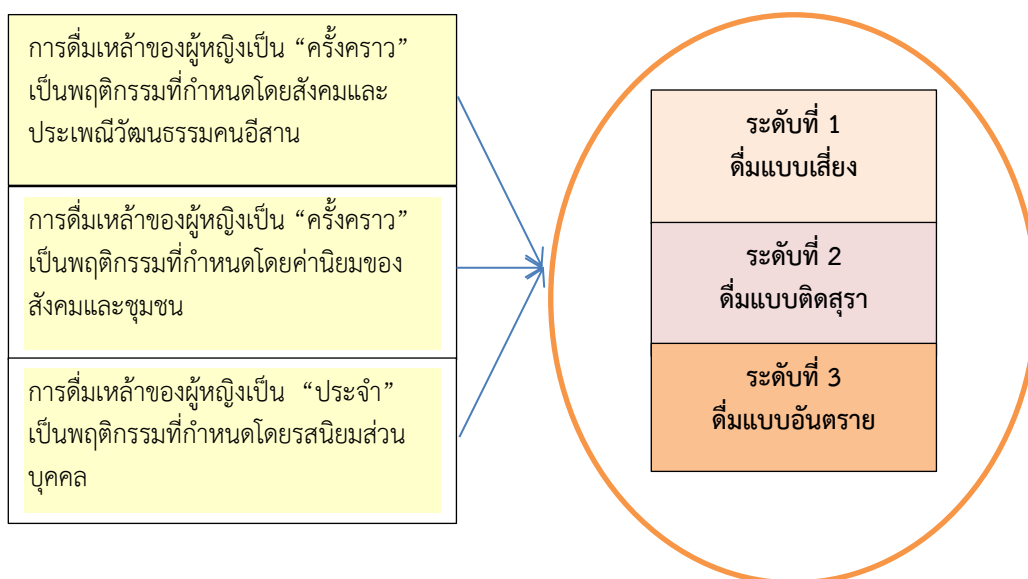

ภาพที่ 4.11 การรวมกลุ่มของผู้หญิงในชุมชนชนบท ต้มเหล้าขาวดองยา, เหล้ายาต้องผสมสมุนไพร น้ำผึ้ง มะนาว

ผลการวิเคราะห์ตัวกำหนดพฤติกรรมกรรมการตีหม้อข้าวของผู้หญิงอีสาน ในพื้นที่กรณีศึกษา จังหวัดสุรินทร์ สามารถวิเคราะห์ได้ 3 ลักษณะ คือ

1. การตีหม้อข้าวเป็น “ครั้งคราว” เป็นพฤติกรรมที่กำหนดโดยสังคมและประเพณีวัฒนธรรม
2. การตีหม้อข้าวเป็น “ครั้งคราว” เป็นพฤติกรรมที่กำหนดโดยค่านิยมของสังคมและชุมชน
3. การตีหม้อข้าวเป็น “ประจำ” เป็นพฤติกรรมที่กำหนดโดยรสนิยมส่วนบุคคล

โดยพฤติกรรมกรรมการตีหม้อข้าวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ทั้ง 3 ลักษณะ มีความเสี่ยงที่จะทำให้อาจมีโอกาสตีหม้อข้าวได้ ซึ่งสามารถแบ่งระดับความเสี่ยงตีหม้อข้าวได้ 3 ระดับ คือ ระดับที่ 1 = ตีแบบเสี่ยง, ระดับที่ 2 = การตีสุรา และ ระดับที่ 3 = การตีแบบอันตราย ดังนั้นจึงต้องศึกษาข้อมูลเชิงลึกเพื่อหาสาเหตุ ปัจจัยความสัมพันธ์ในการตีหม้อข้าว และผลกระทบจากการตีหม้อข้าว เพื่อหาแนวทางหรือมาตรการในการป้องกัน หรือลดละเลิกในการตีหม้อข้าวหรือเครื่องตีหม้อแอลกอฮอล์ต่อไป

ภาพที่ 4.12 ผลวิเคราะห์ตัวกำหนดพฤติกรรมและความเสี่ยงการตีหม้อข้าวของผู้หญิงอีสาน กรณีศึกษาจังหวัดสุรินทร์

2. แนวคิดและนวัตกรรมใหม่ต่อการป้องกันหรือ ลด ละ เลิก การตีหม้อ

โมเดลหมู่บ้าน "ลด-ละ-เลิกอบายมุข อยู่ดีมีสุข ด้วยวิถีพอเพียง" มีรูปแบบในการจัดการ โดยมีปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิตผลลัพธ์ และผลสะท้อนกลับ เพื่อนำไปปรับปรุงรูปแบบต่อไป

1. ประชุมหมู่บ้าน เพื่อให้รับทราบข้อมูลชุมชน ทั้งเรื่องเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และสภาพปัญหาชุมชน ข้อสรุปตัวเลขที่ชัดเจนว่าชาวบ้านแบกรับค่าใช้จ่ายที่ไม่เกิดประโยชน์ที่ล้วนมาจากอบายมุข เหล้า บุหรี่ เล่นการพนัน การซื้อหวย ล้วนแต่เป็นค่าใช้จ่ายไม่เกิดประโยชน์ ซึ่งชาวบ้านต้องเสียไปทุกเดือน แต่กลับไม่มีรายได้ที่แน่นอน ไม่มีงานทำ เพื่อรับรู้ปัญหาและหาทางแก้ปัญหาร่วมกัน ด้วยแนวคิดการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดจากความต้องการของชุมชน คือทางออกของการแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน โดยมีเจ้าหน้าที่รัฐขององค์การบริหารส่วนตำบลหรือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) มาเป็นพี่เลี้ยง

2. รวมพลคนช่วยชาติ โดยผู้นำชุมชนตั้งกลุ่มแกนนำ พระสงฆ์ ปราชญ์ชาวบ้าน องค์กร เครือข่ายงดเหล้า ศูนย์เฝ้าระวังธุรกิจสุรา มามีส่วนร่วมในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลประเด็นปัญหา สาเหตุของปัญหาในชุมชนทั้งการดื่มเหล้า ยาเสพติดและปัญหาอื่น ๆ ดำเนินการร่างรูปแบบกิจกรรม/ โครงการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว/คนในชุมชน และสร้างสรรค์กิจกรรมโครงการใหม่ที่เป็น ประโยชน์ต่อชุมชน โดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อประโยชน์ของชุมชน

3. ประชาคมหมู่บ้านสร้างกติกาชุมชน กำหนดรูปแบบกิจกรรมหรือโครงการ เช่น กิจกรรม การงดเหล้า ลด ละ เลิกเหล้า บุหรี่/ยาสูบ กิจกรรมวันต่อต้านยาเสพติด กิจกรรมการแข่งขันกีฬาต้าน ยาเสพติด กิจกรรมลานกีฬาต้านยาเสพติด กิจกรรมส่งเสริมกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ที่กลุ่มสตรีสนใจ เช่น กลุ่มทอผ้า กลุ่มจักรสาน ประดิษฐ์ดอกไม้แห้ง กลุ่มเพาะเห็ด กลุ่มดนตรีพื้นเมือง กิจกรรมเพื่อนช่วย เพื่อน กิจกรรมงานศพปลอดเหล้า กิจกรรมลดเหล้าหลังเลิกงาน กิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ กิจกรรม เครือข่ายคนต้นแบบ ศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่ เป็นต้น

4. จัดทำมาตรการหรือสัญญาชุมชน งดเหล้า และลด ละ เลิกเหล้าบุหรี่ยาสูบ ซึ่งเป็น มาตรการบังคับคนในพื้นที่ ห้ามมิให้มีการมาทะเลาะวิวาท โดยกำหนดให้การจัดงานเลี้ยง งานรื่นเริง บ้านเทิง งานมงคล และอวมงคล ต่าง ๆ ให้เจ้าภาพประกาศงดเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สิ่งของมีนเมา หากมีการละเมิดฝ่าฝืนกฎระเบียบสังคม ผู้ฝ่าฝืนจะถูกลงโทษตามกฎหมายที่กำหนดไว้ โดย ถูกปรับและเอาค่าปรับมาพัฒนาชุมชน โดยกระบวนการต่าง ๆ ให้ผ่านการประชาคมหมู่บ้าน

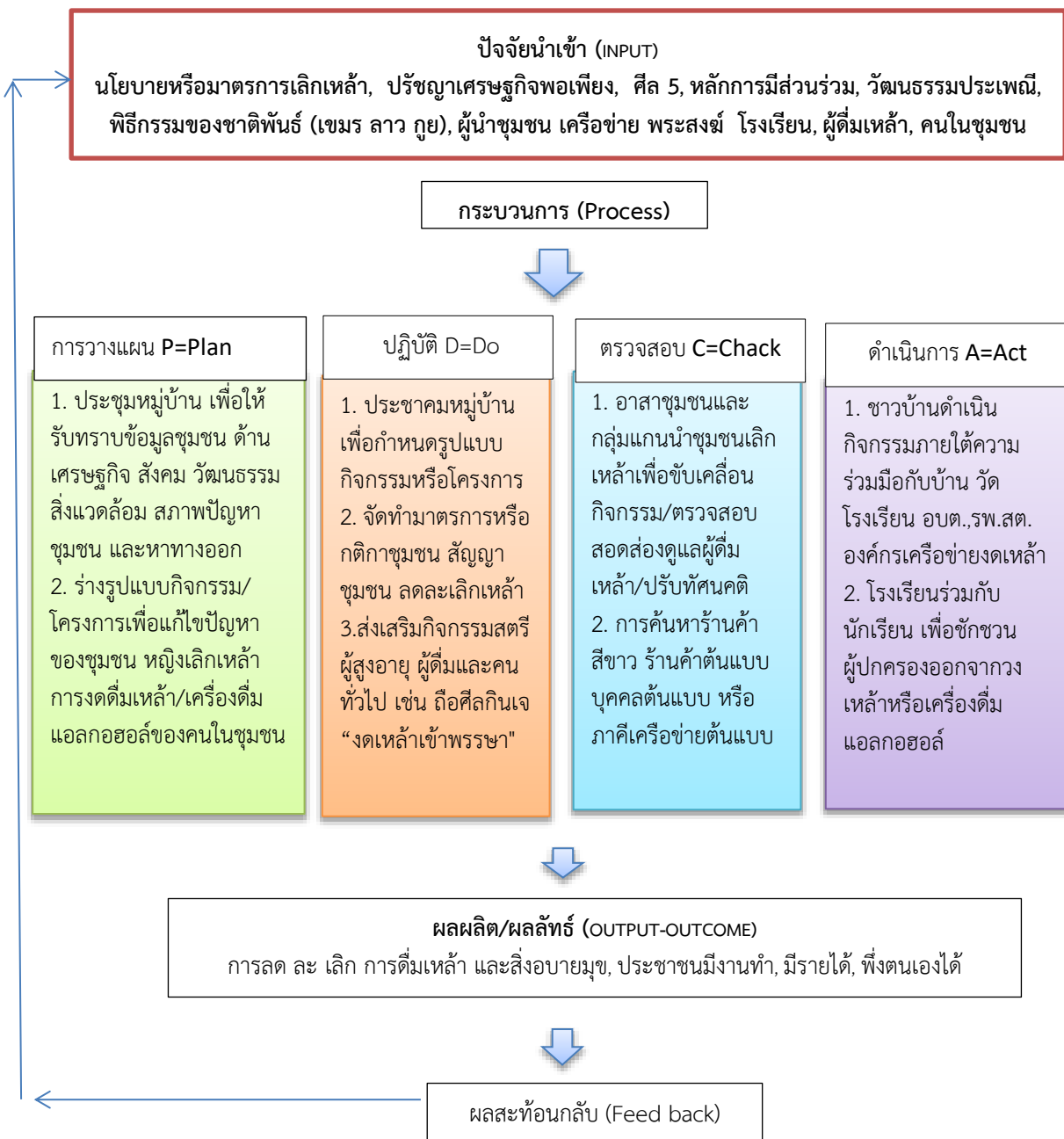
5. มีอาสาชุมชนและกลุ่มแกนนำชุมชนเลิกเหล้าเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรม ฆราวาส ประชาสัมพันธ์เชิญชวนเพื่อนบ้าน ภาคประชาชนและภาคีเครือข่ายเข้าร่วมกิจกรรม เป็นผู้สอดส่อง ดูแลตรวจสอบผู้ดื่มเหล้าในชุมชนและวัดปริมาณแอลกอฮอล์ เข้าพูดคุยสร้างทัศนคติใหม่ให้ผู้ดื่มเหล้า เข้าใจคุณและโทษจากการดื่มเหล้า โมเดลหมู่บ้าน "ลด-ละ-เลิกอบายมุข อยู่ดีมีสุข ด้วยวิถีพอเพียง" เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน การรับทราบข้อมูลและข้อเท็จจริงในประเด็นปัญหา วิธีการ แก้ไข และกิจกรรมที่ต้องดำเนินการ

6. การค้นหาร้านค้าสีขาว ร้านค้าต้นแบบ บุคคลต้นแบบ หรือภาคีเครือข่ายต้นแบบ เพื่อให้ ภาคประชาชนเห็นว่าการดำเนินกิจกรรม/โครงการดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ชุมชน เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมสุขภาพอนามัย ตลอดจนสามารถสร้างชุมชนต้นแบบปลอดเหล้าหรือ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่แท้จริง ซึ่งถือเป็นผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรมของและเป็นตัวชี้วัดของของ ความสำเร็จ

7. ชาวบ้านดำเนินกิจกรรมภายใต้ความร่วมมือบ้านกับวัด โรงเรียน องค์กรบริหารส่วน ตำบล (อบต.) ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพตำบล หรือ รพสต. เช่น กิจกรรมการงดเหล้า ลดละเลิกเหล้า กิจกรรมต้านยาเสพติด กิจกรรมการแข่งขันกีฬา กิจกรรมลานกีฬา กิจกรรมส่งเสริมกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ทั้งกลุ่มทอผ้าไหม กลุ่มจักรสาน ประดิษฐ์ดอกไม้แห้ง กลุ่มเพาะเห็ด กลุ่มดนตรีพื้นเมือง กิจกรรม เพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมงานศพปลอดเหล้า กิจกรรมลดเหล้าหลังเลิกงาน ปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ เกษตรอินทรีย์วิถีพอเพียง เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง

8. โรงเรียนร่วมดำเนินงานด้วยมอบการบ้านให้นักเรียน ให้ชักชวนผู้ปกครองออกจากวงเหล้า มีพระสงฆ์เข้ามาสอนในโรงเรียน มีหลักสูตรของวัด กิจกรรมตามหลักธรรม และโรงเรียนมาเติมในวิถี ชีวิต เช่น จิตสำนึก บ้านวัด โรงเรียน โครงการเป็นค่ายคุณธรรม หลีกเสี่ยงปัจจัยเสี่ยง โดยให้นักเรียน คิดข้อตกลงระเบียบของเขเอง เป็นกติกาของโรงเรียน

9. ส่งเสริมกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส และคนทั่วไป เช่น กิจกรรมถือศีลกินเจ "งดเหล้าเข้าพรรษา" กิจกรรมเครือข่ายคนต้นแบบ ศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่ โดยมีภาคีเครือข่ายในพื้นที่ เช่น อบต. รพ.สต. โรงเรียน ปราชญ์ชุมชน พระสงฆ์ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมและประเมินผลกิจกรรม

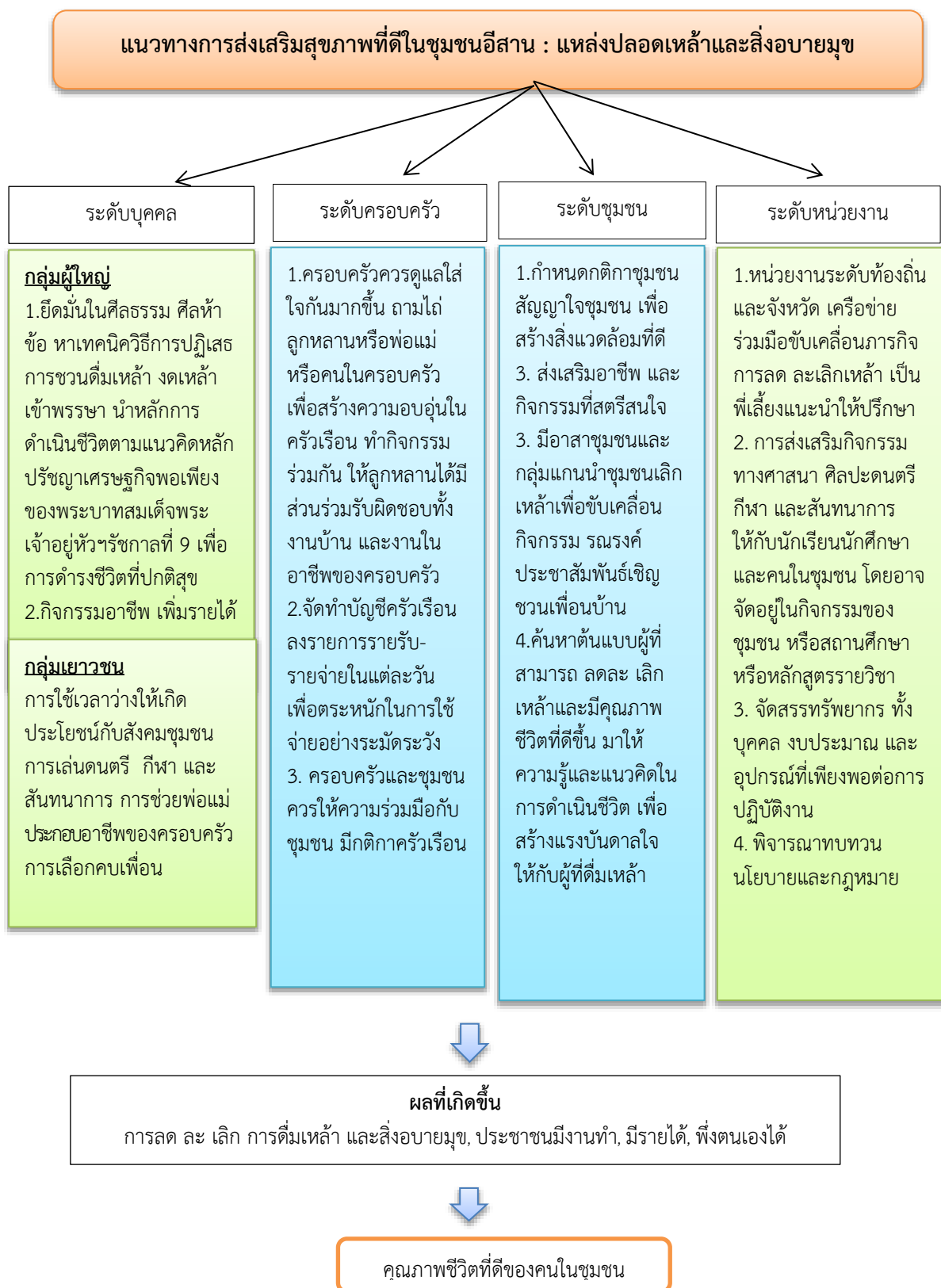
ภาพที่ 4.13 โมเดลหมู่บ้าน "ลด-ละ-เลิกอบายมุข อยู่ดีมีสุข ด้วยวิถีพอเพียง"

3. แนวทางการส่งเสริมสุขภาพที่ดีในชุมชนอีสาน

แนวทางการส่งเสริมสุขภาพที่ดีในชุมชนอีสานเพื่อให้ปลอดจากการดื่มเหล้าและสิ่งอบายมุข โดยมี ข้อเสนอแนะในการป้องกันหรือ ลด ละ เลิก การดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสานทั้งกลุ่ม

ผู้ใหญ่และกลุ่มเยาวชน รวมทั้งกลุ่มผู้ดื่มเหล้าในชุมชน มีแนวทางการส่งเสริมทั้งในระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน และหน่วยงานระดับพื้นที่ ดังนี้

ภาพที่ 4.14 แนวทางการส่งเสริมสุขภาพที่ดีในชุมชนอีสาน : แหล่งปลอดเหล้าและสิ่งอบายมุข

การสนทนากลุ่มข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการสนทนากลุ่มกับผู้ที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมอีกครั้ง เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2563 โดยเชิญหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่น อำเภอ จังหวัด หน่วยงานสาธารณสุขในระดับพื้นที่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล คณะกรรมการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์จังหวัดสุรินทร์ นักศึกษา (เยาวชน) องค์กรเครือข่ายงดเหล้า เครือข่ายสถาบันอุดมศึกษารู้เท่าทันปัญหาแอลกอฮอล์ ภาคประชาสังคม เช่น เครือข่ายองค์กรงดเหล้าในพื้นที่ ผู้ประสานงานเครือข่ายเฝ้าระวังธุรกิจสุรา หน่วยงานฝ่ายข่าวของจังหวัด เป็นต้น

ปัจจุบันการดำเนินการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ภายใต้ยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติและใช้ พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 และ พ.ร.บ.ภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 เป็นเครื่องมือที่ สามารถควบคุมปริมาณผู้ตี้มเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ไม่ให้เพิ่มสูงขึ้นอย่างก้าวกระโดด แต่เป้าหมายของธุรกิจแอลกอฮอล์ได้เบนเข็มสู่เยาวชนเพิ่มมากขึ้น ดูได้จากการโฆษณา และกิจกรรม CSR ในขณะที่ผู้บริโภคเดิมมีแนวโน้มเป็นผู้บริโภคประจำ และบริโภคหนัก จนส่งผลกระทบต่อสุขภาพ เศรษฐกิจ ปัญหาโรคระบาดโควิด - 19 มีการประกาศพระราชกำหนดฉุกเฉินนับตั้งแต่วันที่ 26 มีนาคม 2563 ห้ามการจำหน่ายเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในช่วงเวลาดังกล่าวเพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรค จึงมีความเป็นไปได้ที่ปริมาณการบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์จะไม่สูงขึ้น แต่จากสถานการณ์ที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าเมื่อปัจจัยที่มีผลกระทบผ่านไปปริมาณการบริโภคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์จะกลับมาสูงอีกครั้ง ทำให้มีความจำเป็นจะต้องดำเนินการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์อย่างต่อเนื่อง จริงจัง และดำเนินการในหลายมาตรการควบคู่กัน เช่น การควบคุมการเข้าถึงด้วยการเพิ่มภาษีจนส่งผลกระทบต่อราคาเครื่องตี้มแอลกอฮอล์สูงขึ้นมากพอต่อการลดกำลังซื้อ การบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดจริงจัง การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ ปรับทัศนคติ การขับเคลื่อนกลไกในระดับพื้นที่ตั้งภาคีเครือข่าย โดยเฉพาะชุมชน เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการปัญหา รวมถึงการจัดบริการสุขภาพ เพิ่มการคัดกรองเพื่อดึงผู้มีปัญหาเข้าสู่ระบบ สิ่งเหล่านี้ช่วยลดปริมาณการตี้มและลดปัญหาที่มาจากเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ได้ นอกจากนี้ในการสนทนากลุ่มมีข้อเสนอแนะทั้งเชิงการใช้กฎหมาย นโยบาย และการรณรงค์เชิงชุมชน / การสร้างสิ่งแวดล้อม ที่เหมาะกับการลด ละ เลิก อีกทั้งปัญหาจากธุรกิจน้ำเมา ทั้งในการทำการตลาดโดยตรงหรือโดยอ้อม หรือ/และการแทรกแซงนโยบายในพื้นที่ด้วย ผลประโยชน์ หรือแรงจูงใจอื่นๆ เช่น ในการจัดงานประเพณีต่างๆ เป็นต้น โดยมีข้อเสนอแนะที่สำคัญดังนี้

1. สร้างกติกาชุมชนเองเพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี ส่งเสริมอาชีพ กิจกรรมที่กลุ่มสตรีสนใจ และมีกิจกรรมที่ครอบครัวร่วมกัน หนุนเสริมหน่วยงานรัฐและองค์กรเครือข่ายงดเหล้าทำงานในทิศทางที่กำหนดไว้ร่วมกัน
2. จัดทำแผนปฏิบัติการด้านการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ระดับชาติ ระยะที่ 2 พ.ศ. 2564 –2570 เพื่อทดแทนแผนยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติที่กำลังจะครบวาระ
3. ประชาสัมพันธ์ ทำความเข้าใจกับผู้นำชุมชน แกนนำแม่บ้าน แกนนำเยาวชน เพื่อให้ทราบเข้าใจและรณรงค์การลดละเลิกตี้มเหล้า ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ และสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับโทษ พิษภัย และกฎหมายให้กับประชาชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน เพื่อปรับทัศนคติเกี่ยวกับเหล้าและเครื่องตี้มแอลกอฮอล์

4. ขับเคลื่อนกลไกการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับจังหวัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่น อำเภอ จังหวัด เชื่อมโยงขับเคลื่อนการทำงานกับภาคประชาสังคม เช่น เครือข่ายองค์กรงดเหล้าในพื้นที่
5. พัฒนากฎหมายเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้มีความชัดเจน และครอบคลุมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในทุกมิติ
6. ใช้มาตรการด้านภาษีและราคา เพื่อปรับให้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีราคาสูงขึ้นเพื่อลดการเข้าถึงของประชาชนโดยเฉพาะเยาวชน
7. สร้างแรงจูงใจ และเพิ่มความเข้มงวด จริงจัง และต่อเนื่องในการบังคับใช้กฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่
9. สร้างเครือข่ายในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่ระดับนโยบาย จนถึงระดับพื้นที่
10. สนับสนุนการจัดสรรปัจจัยนำเข้า(บุคลากร/งบประมาณ/วัสดุอุปกรณ์) ที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานจัดการกับปัญหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่
11. ปรับรูปแบบกิจกรรมทางสังคมหรือการเลี้ยงสังสรรค์เป็นทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา ศิลปะ ดนตรี กีฬา และันทนาการให้กับนักเรียน นักศึกษาและคนในชุมชน การบังคับกฎหมายกับผู้ขายและผู้บริโภคให้เข้มงวด
12. พัฒนาระบบการให้บริการคัดกรอง บำบัดรักษาผู้มีปัญหาการดื่มสุรา และให้บริการให้ครอบคลุมการติดตามโดยใช้เครือข่ายในชุมชน
13. พัฒนาระบบข้อมูล และระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงานควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
14. ลดการแทรกแซงจากรูกรักเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ควบคุมการโฆษณาแฝงในรูปแบบต่างๆ

ภาพที่ 4.15 การสนทนากลุ่มกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและองค์กรเครือข่ายการงดเหล้า

ข้อเสนอแนะทั้งเชิงการใช้กฎหมาย นโยบาย และการรณรงค์เชิงชุมชน / การสร้างสิ่งแวดล้อม ที่เหมาะสมกับการลด ละ เลิกเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ที่ประชุมในการสนทนากลุ่มได้มีความเห็นและมีข้อเสนอแนะทั้งเชิงการใช้กฎหมาย นโยบาย และการรณรงค์เชิงชุมชน / การสร้างสิ่งแวดล้อม ที่เหมาะสมกับการลด ละ เลิกเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

(1) ด้านกฎหมาย

จากการสนทนากลุ่มเห็นว่า กฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับชาติ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 แผนปฏิบัติการด้านการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับชาติ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องนั้น เป็นกฎหมายที่ออกมาเพื่อเป็นเพียงการชะลอการดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กฎหมายไม่ได้เน้นเอาคนเข้าคุก แต่เป็นการออกกฎหมายมาเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขมียุทธศาสตร์ของกระทรวง โดยการจำกัดการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน และตามมาตราข้อ 29 ห้ามมิให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่เด็กหรือเยาวชนอายุต่ำกว่า 20 ปี จะถูกปรับและหรือจำคุก ส่วนกฎหมายข้อ 28 ระบุห้ามขายวันพระ ร้านค้าห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกิน 5 ทุ่ม ซึ่งกฎหมายข้อนี้จะช่วยเรื่องการลดการดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถ้าไม่มีคนไปร้องเรียนว่าร้านค้านี้ขายเหล้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกิน 5 ทุ่มต้องมีพยานหลักฐาน หากไม่มีก็ไม่สามารถไปดำเนินการจับผู้ขายได้ กฎหมายที่ออกมาจึงเป็นเครื่องมือที่พยายามควบคุมปริมาณผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ให้เพิ่มสูงขึ้นอย่างก้าวกระโดด แต่เป้าหมายของธุรกิจแอลกอฮอล์ได้เบนเข็มสู่เยาวชนเพิ่มมากขึ้น ดูได้จากการโฆษณา ด้วยกฎหมายมีเขียนแค่ห้ามโฆษณา และบางบริษัททำกิจกรรม CSR (กิจกรรมทำประโยชน์ให้กับสังคม) ดังนั้นการใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 แทบจะไม่ได้ผลเลย ประกอบกับ พ.ร.บ.ภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 ต้องทำยอดให้ได้สูง จึงมีการเปิดร้านเหล้าตามถนนใหญ่ ๆ ทำให้ผู้ใหญ่หรือเด็กและเยาวชนจึงเข้าถึงได้ง่าย แม้ว่าจะมีกฎหมายออกมาว่าห้ามมีร้านเหล้าหรือธุรกิจแอลกอฮอล์อยู่ติดกับสถานศึกษา วัด สถานที่ทำงานของหน่วยงาน แต่ร้านค้าก็สามารถเปิดได้ถ้าอยู่คนละฝั่งถนนของสถานศึกษาหรือหน่วยงาน จากการสนทนากลุ่มมีมติมองซึ่งสะท้อนถึงสภาพปัญหาในพื้นที่และแนวทางในการดำเนินการแก้ไข ดังความเห็นของผู้สนทนากลุ่มดังนี้

“กฎหมายขาดความชัดเจน ดังเช่นกฎหมายกำหนดว่าห้ามจำหน่ายเหล้าให้กับเด็กอายุต่ำกว่า 20 ปี ดังนั้นคนอายุเกินจึงสามารถไปซื้อเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาให้เด็กกินได้” (ความเห็นคนที่ 1)

“ช่องโหว่ของกฎหมายทำให้ผู้เกี่ยวข้องไม่สามารถดำเนินการตามกฎหมายได้ เช่นสรรพสามิตไม่สามารถจับเด็กหรือเยาวชนที่ดื่มเหล้าไม่ได้หรือคนดื่มในที่สาธารณะไม่ได้ ต้องเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตำรวจ” (ความเห็นคนที่ 2)

“สาเหตุปัญหาคือผู้หญิงขาดความรู้ เช่น เหล้ามีผลต่อโรคต่างๆ เช่น โรคตับแข็ง โรคมะเร็ง เหล้ามีส่วนกระตุ้นต่อเซลล์มะเร็ง 13 อย่าง เช่น มะเร็งเต้านม มดลูก เบาหวาน เป็นต้น เมื่อกฎหมายเป็นเครื่องมือในการควบคุมและชะลอการดื่ม ติดตามอย่างต่อเนื่องเพื่อลดปัญหาทั้งด้านสังคม สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ” (ความเห็นคนที่ 3)

“กฎหมายเป็นเครื่องมือหนึ่งที่เป็นปลายเหตุ กฎหมายเป็นแค่การชะลอการดื่มเหล้า กฎหมายที่ออกมาจึงเป็นเครื่องมือที่พยายามควบคุมปริมาณผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ให้เพิ่มสูงขึ้น

อย่างก้าวกระโดด แต่เป้าหมายของธุรกิจแอลกอฮอล์ได้เบนเข็มสู่เยาวชนเพิ่มมากขึ้น ดูได้จากกรณีโฆษณา ด้วยกฎหมายมีเขียนคำว่าห้ามโฆษณา และบางบริษัททำกิจกรรม CSR” (ความเห็นคนที่ 4)

“ร้านค้าหรือร้านอาหารที่มีเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีการจัดโปรโมชั่นลดแลกแจกแถมก่อน 2 ทุ่มหรือ 3 ทุ่ม มีการใช้สัญลักษณ์สีแดง สีเขียว เป็น DNA เพื่อจูงใจเรียกลูกค้าเข้าร้าน” (ความเห็นคนที่ 5)

“ร้านค้าส่วนใหญ่ต้องการรายได้ ถ้าร้านถูกจับก็จะโทรไปบอกร้านอื่นๆ หรือร้านในเครือข่ายว่าช่วงนี้มาการตรวจตราจับกุมหากขายผิดกฎหมาย ร้านอื่นๆ ก็จะเอาเหล้าไปซ่อนไว้และไม่ขายให้กับเด็กและขายตามเวลาที่กฎหมายกำหนด” (ความเห็นคนที่ 6)

การทำการตลาดของบริษัทหรือร้านเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

1. ร้านค้าในชุมชนรู้จัก มีความคุ้นเคยหรือสนิทสนมกัน สามารถพูดคุยนกันได้ง่าย เช่น การให้เชื้อหรือเซ็นเหล้ากันได้ แอบขายเหล้าช่วงที่ห้ามขาย มีการแบ่งขาย ขวดเล็ก ก๊ก เป๊ก ส่วนใหญ่บริษัทหรือร้านค้าใหญ่ๆ ไม่สามารถแบ่งขายได้ คนที่มีรายได้น้อยก็จะสามารถเข้าถึงได้ง่าย เนื่องจากเหล่าชาวมารูถูก ทำให้ชาวบ้าน คนรับจ้าง เกษตรกร จึงเลือกที่จะดื่มเหล้าขาวเพราะราคาถูก

2. ร้านค้ามีการจัดโปรโมชั่นการขาย เพื่อสร้างแรงจูงใจ เช่น ซื้อมีเยียร์ จึงจะขายเหล้าขาวให้หรือซื้อเหล้าขาวจะได้ของแถม เป็นต้น

3. ด้วยเหล้าได้ถูกจัดเกรดให้เข้าถึงได้ง่าย มีรูปแบบการแบ่งขายเช่น เหล้าขาวมีการแบ่งเป็นก๊ก เป๊ก ร้านค้ามีสินเชื่อบริษัท โดยให้จ่ายหนี้ต่างสิ้นเดือนหรือช่วงหลังเก็บเกี่ยวพืชผลการเกษตร เป็นต้น

4. งานเทศกาลในระดับจังหวัด เช่น งานช้างสุรินทร์ งานแข่งเรือ บุญบั้งไฟ งานกีฬา งานวิ่งต่างๆ เป็นต้น ซึ่งแต่ก่อนเคยมีการสนับสนุนจากบริษัทและร้านค้าเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อาจเป็นในรูปแบบ น้ำดื่ม งบประมาณในการจัดงาน เป็นต้น ผลกระทบคือ คนกินเหล้าทะเลาะวิวาททุบตี ยิงกันทำให้ได้รับบาดเจ็บ เกิดการสูญเสียทรัพย์สินของและชีวิต เป็นต้น

5. การสร้างค่านิยมการดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความต่อเนื่อง และสามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้มากกว่าจากสื่อที่เร็วที่สุดเช่น เฟสบุ๊กส์ โทรทัศน์ วิทยุ โลกออนไลน์ ทวิตเตอร์ ป้ายโฆษณา เป็นต้น

6. บริษัทและเอเยนต์มีของแถม ทั้งทางตรงและทางอ้อม เมื่อเอเยนต์ได้รับเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาจากบริษัท เพื่อไปหรือยอดขาย เมื่อซื้อเหล้ามาขายแล้วต้องมีของแถมเพื่อแข่งขัน โดยวิธีการสร้างแรงจูงใจให้เอเยนต์กระจายไปยังร้านค้าชุมชน เช่น ถ้าขายได้ตามเป้าจะได้เป็นทองเป็นรางวัล หรือหากร้านซื้อ 100 ลัง มีการแถมเหล้าให้ 5 ลัง หรือมีแถมของใช้ เช่น ถังกะละมัง กีฬาวอยซ์เซอร์ การ์ดเงินสด เป็นต้น

ข้อเสนอแนวทางการป้องกันหรือกลไกการลดละเลิกพฤติกรรมการดื่มเหล้า

การรณรงค์ เชิญชวน/การสร้างสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับการลด ละ เลิกเหล้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในการสนทนากลุ่มมีข้อเสนอในเรื่องการขับเคลื่อนโดยความร่วมมือของชุมชน ร้านค้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์กรเครือข่าย ภาคประชาสังคม การจัดตั้งพื้นที่สร้างสรรค์ การจัดกิจกรรมรักษาสุขภาพ รมรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาและเทศกาลงานบุญประเพณี โดยดำเนินงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งมีข้อเสนอแนะดังบทสนทนากลุ่มบางตอน ดังนี้

“เมื่อกฎหมายมีแล้ว ควรมีเครือข่าย หรือสภาผู้นำชุมชน ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล” หนุนเสริมกิจกรรม เช่น งานศพปลอดเหล้า ไม่ขายเหล้าในวันพระ เช่นในหลายพื้นที่มีสภาผู้นำชุมชนเป็นแกนนำขับเคลื่อนโครงการลดละเลิกเหล้า มีการกำหนดเป็นกติกาชุมชน มีการตรวจเยี่ยมร่วมกับ รพ.สต. มีการตรวจสอบติดตามสอดส่องดูแลร่วมกัน

อาทิ บ้านสำโรง อำเภอเมืองสุรินทร์ บ้านนาดี อำเภอเขวาสินรินทร์ เป็นต้น อยากรให้มีนโยบายจากผู้ว่าราชการจังหวัด และมีการควบคุม กำกับติดตามอย่างต่อเนื่องเพื่อลดปัญหาทั้งด้านสังคมเศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม” (ความเห็นคนที่ 4)

“ใช้กฎหมายควบคุมร้านค้าอย่างเคร่งครัด ขายเหล้าตามเวลาที่กฎหมายกำหนดให้ขาย คือ ขายได้ในเวลา 11.00-14.00 น. และ 17.00-24.00 น. รวมถึงวันพระ นอกจากนี้ใช้กฎหมายควบคุมร้านค้าในการขาย ห้ามขายให้เด็กที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ใช้กฎหมายควบคุมให้ร้านค้างดขายเหล้าในที่เกี่ยวข้องกับด้านพุทธศาสนา เช่น วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา อาสาหบูชา วิสาหบูชา มาฆบูชา” (ความเห็นคนที่ 5)

“สร้างกติกาชุมชนเพื่อสร้างสิ่งแวดล้อม กิจกรรมอาชีพ กิจกรรมที่กลุ่มสตรีสนใจ มีกิจกรรมที่ครอบครัวสามารถทำร่วมกันได้ ปรับเปลี่ยนทัศนคติให้เห็นโทษ/ผลเสียของการดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การชักชวนเป็นเพื่อคูคิด มิตรร่วมแก้ปัญหาจากชุมชน” (ความเห็นคนที่ 6)

“ตั้งเป็นธรรมนูญชุมชนในเรื่องลดละเลิกพฤติกรรมการดื่มเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กำหนดให้สถานที่ราชการปลอดเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กำหนดงานในชุมชนเป็นงานปลอดเหล้า เช่น งานศพ งานแต่ง งานบวช งานกฐิน รวมถึงการงดเหล้าในกิจกรรมวิถีชุมชน” (ความเห็นคนที่ 7)

“การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ในครอบครัวและชุมชน ปรับเปลี่ยนการดื่มเป็นการลดปริมาณการดื่ม หลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง สถานที่ สิ่งแวดล้อมที่ทำให้สตรีเข้าถึงเหล้าได้ง่าย” (ความเห็นคนที่ 8)

“ศึกษาจากกรณีโรคระบาดโควิด 19 เช่น กรณีที่เกิดจากการรวมกลุ่มสังสรรค์ ดื่มเหล้า หรือใช้แก้วดื่มเหล้าร่วมกัน เกิดการแพร่ระบาดของโรคได้ง่าย” (ความเห็นคนที่ 9)

(2) ด้านนโยบาย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในแนวทางการป้องกัน ลดละเลิกการดื่มเหล้า เพื่อเตรียมการและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ซึ่งอาศัยกระบวนการพัฒนาศาสตร์ มาตรการ และแผนงานให้สามารถมองเห็นถึงความเป็นไปได้ในอนาคตได้อย่างครอบคลุม ซึ่งนำไปสู่การดำเนินการเชื่อมโยงขับเคลื่อนการทำงานกับภาคประชาสังคม โดยเชื่อมโยงนโยบายระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับจังหวัด-อำเภอ และชุมชนดังนี้

นโยบายระดับชาติ

ข้อเสนอแนะระดับนโยบายการควบคุมเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

1) รัฐบาลควรให้การส่งเสริมสนับสนุนโครงการกิจกรรมหรือแนวทางการดำเนินงานการป้องกัน การลด ละ เลิก การดื่มเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครัวเรือน ชุมชนและในท้องถิ่นให้ทั่วถึงทุกพื้นที่และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และหนุนเสริมหน่วยงานภาครัฐ องค์กรเครือข่ายเพื่อทำงานมุ่งไปในทิศทางเดียวกัน ปรับยุทธศาสตร์และมาตรการในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พัฒนากฎหมายให้มีความชัดเจน

2) การกำกับติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน การลด ละ เลิกการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครัวเรือน ชุมชนและในท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์และพิจารณาทบทวนประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในนโยบายดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

3) จัดสรรทรัพยากร ทั้งบุคคล งบประมาณ และเครื่องมืออุปกรณ์ที่เป็นปัจจัยหลักในการดำเนินงานให้เพียงพอต่อการปฏิบัติการ รวมถึงการพัฒนานวัตกรรม โดยสนับสนุนให้สถานศึกษา องค์กรเครือข่ายภาคประชาสังคมร่วมมือในการพัฒนาควบคุมผู้ดื่มเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

4) ส่งเสริมการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่น อำเภอ จังหวัด หน่วยงานสาธารณสุขในระดับพื้นที่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัดสุรินทร์ เพื่อเชื่อมการขับเคลื่อนการทำงานของภาคประชาสังคม เช่น เครือข่ายองค์กรงดเหล้าในพื้นที่ รวมทั้งการจัดตั้งเครือข่ายหรือองค์กรเพื่อลงไปให้ความรู้เกี่ยวกับคุณ และโทษของเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับสตรี เด็กและเยาวชนรวมทั้งคนในชุมชน และ

5) การบังคับใช้กฎหมาย มีการพิจารณาทบทวนมาตรการ, นโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้มีความเหมาะสมที่จะยกระดับหรือพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนให้อยู่ดีมีสุข ไม่มีหนี้สิน ใช้กฎหมายควบคุมร้านค้าอย่างเคร่งครัด ห้ามขายเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี กำหนดสถานที่ราชการปลอดเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยใช้เครือข่ายหรือสภาผู้นำชุมชนเป็นกลไกในการขับเคลื่อนภารกิจและสอดส่องตรวจสอบดูแล ประชาสัมพันธ์ ทำความเข้าใจกับผู้นำชุมชน แกนนำแม่บ้าน แกนนำเยาวชน เพื่อให้ทราบ เข้าใจและรณรงค์การลดละเลิกดื่มเหล้า

นโยบายระดับกระทรวง

1. กระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงพัฒนาสังคมความมั่นคงของมนุษย์ ส่งเสริมและหนุนเสริมหน่วยงานในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง องค์กรเครือข่ายการงดเหล้าในพื้นที่และภาคประชาสังคมในการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับชาติ ระยะที่ 2 พ.ศ. 2564 –2570 เพื่อทดแทนแผนยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติที่กำลังจะครบวาระ

2. กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงพัฒนาสังคมความมั่นคงของมนุษย์ และสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กำหนดมาตรการในการสร้างเสริมสุขภาพของประชาชน เพื่อให้ตระหนักถึงพิษภัยของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ให้ครอบคลุมทั้งในกลุ่มสตรี เด็กและเยาวชน ผู้ชาย และนักดื่มหน้าใหม่ เพื่อช่วยป้องกันมิให้เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย

3. กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงพัฒนาสังคมความมั่นคงของมนุษย์ และสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ร่วมมือกับองค์กรเครือข่ายงดเหล้าในระดับพื้นที่ และคณะกรรมการระดับจังหวัด ควรร่วมกันพัฒนากลไกการบริหารจัดการในส่วนกลาง และระดับจังหวัด อำเภอ และพื้นที่เพื่อสนับสนุนการประชาสัมพันธ์ การให้ความรู้ถึงโทษและพิษภัยจากการดื่มเหล้า การคัดกรอง และการบำบัดรักษาผู้มีปัญหาการดื่มเหล้า เพื่อกำหนดมาตรการและสนับสนุนงบประมาณและพัฒนาศักยภาพบุคลากรเพื่อรองรับการทำงานในการสร้างเสริมสุขภาพของประชาชน

4. กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงพัฒนาสังคมความมั่นคงของมนุษย์ และสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กรมการแพทย์ กรมสนับสนุนบริหารสุขภาพ ประสานทำงานการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม การให้ความรู้ตามโรงเรียน หน่วยงาน ร้านค้าเกี่ยวกับกฎหมาย โทษ และพิษภัยจากการดื่มเหล้า ทำงานประสานกับระดับจังหวัดในส่วนของกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) กำหนดมาตรการและแนวปฏิบัติกับผู้ปฏิบัติงานในการสร้างเสริมสุขภาพของประชาชน

นโยบายระดับจังหวัด

1. จังหวัดและอำเภอหนุนเสริมกิจกรรมในส่งเสริมการงดดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยผู้ใหญ่บ้านทำประชาคมหมู่บ้าน มีกติกามาตรการของหมู่บ้าน โดยร่วมกับภาคประชาสังคมในการขับเคลื่อนทำงานร่วมกันไปในทิศทางเดียวกัน คือ การงดเหล้าใน

งานศพ งานบวช งานแต่งงาน เป็นต้น มีการทำป้ายแขวนในงานบุญหรืองานอวมงคลอย่างชัดเจนว่าไม่เลี้ยงเหล้า ถ้าเจ้าภาพไม่เลี้ยงเหล้าในงานจะมีเงินสนับสนุน จัดอาหารเลี้ยงแบบประหยัด ทำให้ประหยัดรายจ่ายของเจ้าภาพเป็นจำนวนมากประมาณ 10,000-30,000 บาทต่องาน นอกจากนี้ ออกเป็นมาตรการให้ร้านค้าจะหยุดขายเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันพระหรืองานบุญประเพณี ปัจจุบันนี้มีหมู่บ้าน ในอำเภอปราสาท อำเภอท่าตูม และอำเภอเมืองจังหวัดสุรินทร์ มีกิจกรรมงดเหล้าเข้าพรรษา ประกวดหมู่บ้าน สุขภาพดีวิถีพุทธในระดับอำเภอ มีกลุ่มคนงดเหล้าเรียกว่ากลุ่ม “คนหัวใจเพชร” ช่วงเข้าพรรษา ชุมชนไม่มีกิจกรรมใดๆ เพิ่มจากเดิม แต่มีการดำเนินการต่อเนื่อง ทั้งเรื่องงดเหล้าในงานศพ งานบวช งานแต่งงาน และงดเหล้าเข้าพรรษา โดยถ้าเป็นช่วงเข้าพรรษาจะมีคนมาร่วมกิจกรรมสวดมนต์ ไหว้พระ ทำสมาธิในวันพระมากกว่าปกติ มีทั้งเด็ก เยาวชน ผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ มีทั้งคนที่ดื่มและไม่ดื่ม ดังนั้นจึงควรจัดกิจกรรมรณรงค์การงดเหล้าและลดละเลิกเหล้าอย่างต่อเนื่อง มีการติดตามประเมินผล จัดเก็บข้อมูลเป็นระบบและส่งผลยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันขับเคลื่อนงานไปในทิศทางเดียวกัน

2. ส่งเสริมให้มีคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) ครอบคลุมทั่วประเทศ ร่วมทำงานกับองค์กรเครือข่ายงดเหล้าในระดับพื้นที่ เพื่อทำหน้าที่ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ให้ความรู้ และปรับทัศนคติต่อผู้ดื่ม จัดกิจกรรมสร้างสรรค์สร้างอาชีพและประชาสัมพันธ์ข้อมูล ให้กับกลุ่มเสี่ยง นักดื่มหน้าใหม่ เพื่อลดปัญหาสังคมเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม

3. เสริมสร้างเครือข่ายหรือองค์การเครือข่ายงดเหล้าให้เข้มแข็ง บูรณาการทำงานร่วมกันกับภาคประชาสังคม หน่วยงานและชุมชน แลกเปลี่ยนข้อมูลและเรียนรู้ร่วมกัน และทำการศึกษาวิจัย เพื่อเป็นประโยชน์ได้แนวทางสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนและนักดื่มสตรี

นโยบายระดับชุมชน/พื้นที่

1. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) มีการกระตุ้นและรณรงค์จัดโครงการกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่และจังหวัด เพื่อแก้ปัญหาการลดเหล้าหลังเลิกงาน โดยเน้นถึงปัญหาสุขภาพในด้านต่างๆ และเรื่องค่าใช้จ่ายของบุคคลที่เลิกเหล้าได้ก็นำมาเป็นบุคคลตัวอย่าง เป็นวิทยากร สร้างคุณค่าให้กับคนที่เลิกเหล้าได้ จากนั้นก็ขยายเครือข่ายไปยังสภาชุมชน โรงเรียน สภาเด็กและเยาวชน โดยมีกระบวนการหนุนเสริมให้เด็ก เยาวชนไปชวนผู้ปกครองของตนเองมา งดเหล้า แล้วก็นำเด็กที่พ่อแม่มีปัญหาดื่มเหล้า หรือเด็กที่มีปัญหาครอบครัวมาเป็นเรื่องเล่า แล้วให้โอกาสหากพ่อแม่เลิกเหล้าได้ มีการให้ทุนการศึกษาและมีการนำเคสเหล่านี้ไปเล่าต่อ สื่อสารต่อครอบครัวอื่น มีระบบฐานข้อมูลเก็บสถิติทั้งผู้ดื่มเก่า และผู้ดื่มหน้าใหม่ รวมทั้งข้อมูลจำนวนผู้ลด ละ เลิกเหล้า ข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพของผู้ดื่ม การเข้ามารับการรักษาเบื้องต้นทั้งโรคหรืออาการเจ็บป่วยจากการดื่มเหล้าและการเกิดจากอุบัติเหตุต่างๆ แล้วเสนอแนวทางแก้ไข โดยเปิดเวทีร่วมกันกับหน่วยงานและองค์การเครือข่ายงดเหล้า เพื่อสะท้อนปัญหาและหาแนวทางออกร่วมกันกับชุมชน ดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับชุมชน และองค์กรเครือข่ายงดเหล้า มีการขับเคลื่อนโครงการโดยส่วนราชการและองค์กรหลายภาคส่วน อาทิ องค์กรบริหารส่วนตำบล องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล ผู้นำชุมชน สภาผู้นำชุมชน แกนนำ รพ.สต.อสม. องค์กรเครือข่ายงดเหล้า เครือข่ายเฝ้าระวังธุรกิจสุรา เป็นต้น โดยมีการประชุมวางแผนร่วมกันและมีการมอบหมายงานที่ชัดเจนว่าองค์กรใด ใครจะรับผิดชอบทำอะไรที่ไหนอย่างไร และมีการถอดบทเรียนจากบุคคลต้นแบบ ทำให้คนมาเรียนรู้จากต้นแบบ แล้วทำต่อ ๆ กันไป มีกลุ่มแกนนำหรือสภาผู้นำชุมชน โดยมีระบบการ

ติดตามตรวจสอบข้อมูลจำนวนสถิติและขยายผล เช่น ช่วงเทศกาลและงานบุญประเพณี สมาชิกในชุมชนมีโอกาสเข้าถึงเหล่าและยาเสพติด ดังนั้นจึงต้องมีฐานข้อมูลจำนวนหญิงผู้ดื่มเหล้าเป็นประจำ และข้อมูลผู้ดื่มเป็นครั้งคราวหรือนักดื่มหน้าใหม่ มีผู้ประสงค์เข้าโครงการลดละเลิกเหล้า และช่วงออกพรรษานั้นมีผู้เข้าร่วมโครงการก็คน แล้วประสบความสำเร็จดเหล้าก็คน มีการติดตามอย่างต่อเนื่อง มีเวทีเพื่อคุยกันประจำหรือการประชุมกันทุกเดือนของส่วนราชการและผู้นำชุมชนในพื้นที่ มีการสะท้อนปัญหาต่าง ๆ ทั้งเรื่องสุขภาพ อุบัติเหตุ ปัญหาครอบครัว ปัญหาหนี้สิน และปัญหาสังคมของคนในชุมชน โดยนำเอาปัญหาต่าง ๆ มาพิจารณาผลกระทบ เพื่อร่วมกันวางแผน แก้ไขปัญหาพร้อมทั้งเสริมกำลังผู้นำชุมชน สถาบันครอบครัว สภาชุมชน สภาเด็กและเยาวชนไปด้วย ในการขับเคลื่อนโครงการและกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งปัจจัยความสำเร็จของชุมชน เกิดจากความร่วมมือของทุกภาคส่วน

(3) ด้านมาตรการ

มาตรการที่ 1: ยุทธศาสตร์การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

- 1.1 พัฒนากฎหมายให้มีความชัดเจน และครอบคลุมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในทุกมิติ
- 1.2 มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตามพระราชบัญญัติควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ระดับจังหวัด โดยผู้ว่าราชการจังหวัดลงนาม และระดับอำเภอในรูปแบบคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบล (พชต.)
- 1.3 จัดทำแผนปฏิบัติการด้านการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับชาติ ระยะที่ 2 พ.ศ. 2564 – 2570 เพื่อทดแทนแผนยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติที่กำลังจะครบวาระ
- 1.4 จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการระดับชาติ ระดับจังหวัด/อำเภอเพื่อติดตามตรวจสอบพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและหาแนวทางในการขับเคลื่อนงานที่เหมาะสมในพื้นที่ของแต่ละจังหวัด
- 1.5 ส่งเสริมภาคีเครือข่ายหรือองค์กรภาคประชาสังคมเพื่อลงไปให้ความรู้เกี่ยวกับคุณและโทษของเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับสตรี เด็กและเยาวชนรวมทั้งคนในชุมชน โดยมีการจัดตั้งแสวงหาเครือข่ายเพื่อทำงานในทิศทางที่กำหนดไว้ร่วมกัน
- 1.6 พัฒนาระบบข้อมูล และระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงานควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
- 1.7 พัฒนาระบบการให้บริการคัดกรอง บำบัดรักษาผู้มีปัญหาการดื่มสุรา และการให้บริการให้ครอบคลุมการติดตามโดยใช้เครือข่ายในชุมชน

มาตรการที่ 2: การบังคับใช้กฎหมายและสร้างสิ่งแวดล้อมปลอดสุราและยาเสพติด

2.1 พิจารณาทบทวนมาตรการ, นโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้มีความเหมาะสมที่จะยกระดับหรือพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนให้อยู่ดีมีสุข ไม่มีหนี้สิน ใช้กฎหมายควบคุมร้านค้าอย่างเคร่งครัด ห้ามขายเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้ผู้ที่มิอายุต่ำกว่า 20 ปี กำหนดสถานที่ราชการปลอดเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยใช้เครือข่ายหรือสภาผู้นำชุมชนเป็นกลไกในการขับเคลื่อนภารกิจและสอดส่องตรวจสอบ

2.2 ให้คณะกรรมการและเครือข่ายองค์กรงดเหล้า ลงพื้นที่ตรวจเตือน ประชาสัมพันธ์ในด้านกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผลิตภัณฑ์ยาสูบ และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างบูรณาการในช่วงเทศกาลงานบุญประเพณีของพื้นที่ และเรื่องร้องเรียนที่ได้รับแจ้ง ร่วมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่

2.3 ประชุมราชการเพื่อชี้แจงข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้กับผู้ประกอบการ/ร้านค้าทราบ และขอความร่วมมือให้ดำเนินการตามกฎหมายกำหนด

2.4 อบรมผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน สตรีหรือแกนนำแม่บ้าน และแกนนำเยาวชนเพื่อให้ความรู้ด้านกฎหมายเบื้องต้น ทั้งกฎหมายเฉพาะและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2.5 ประชาสัมพันธ์ ทำความเข้าใจกับผู้นำชุมชน แกนนำแม่บ้าน แกนนำเยาวชน เพื่อให้ทราบ เข้าใจและรณรงค์การลดละเลิกดื่มเหล้า

มาตรการที่ 3: การกำกับติดตามช่วยเหลือให้ผู้ดื่ม ลด ละเลิกการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

3.1 รัฐบาลควรให้การส่งเสริมสนับสนุนโครงการกิจกรรมหรือแนวทางการดำเนินงานการป้องกัน การลด ละ เลิก การดื่มเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครัวเรือน ชุมชนและในท้องถิ่นให้ทั่วถึงทุกพื้นที่และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และหนุนเสริมหน่วยงานภาครัฐ องค์กรเครือข่าย

3.2 การช่วยบำบัดให้ผู้ลด เลิกดื่ม เลิกสูบบุหรี่ ตามระบบการคัดกรอง บำบัดรักษา

3.3 จัดสรรทรัพยากร ทั้งบุคคล งบประมาณ และเครื่องมืออุปกรณ์ที่เป็นปัจจัยหลักในการดำเนินงานให้เพียงพอต่อการปฏิบัติภารกิจ

3.4 พัฒนาศักยภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล คลินิก และเยี่ยมเยียนเสริมพลังพื้นที่ในการขับเคลื่อนงาน ค้นหาต้นแบบที่ลดละเลิกการดื่มเหล้าเป็นตัวอย่างให้ประชาชนได้เรียนรู้ และพัฒนาเขาให้เป็นแกนนำในการลดละเลิกเหล้า

3.5 ดำเนินการกำกับติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการลด ละ เลิกการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครัวเรือน ชุมชนและในท้องถิ่น เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์และพิจารณาทบทวนประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในนโยบายดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

มาตรการที่ 4: สนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรและสถานศึกษาปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

4.1 สนับสนุนการดำเนินงานควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และอบายมุข รวมถึงงานสาธารณสุขด้านอื่นๆ ในชุมชนและสถานศึกษา

4.2 ส่งเสริมการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่น อำเภอ จังหวัด หน่วยงานสาธารณสุขในระดับพื้นที่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัดสุรินทร์ เพื่อเชื่อมการขับเคลื่อนการทำงานของภาคประชาสังคม เช่น เครือข่ายองค์กรงดเหล้าในพื้นที่

4.3 สนับสนุนการศึกษาและพัฒนาการใช้สมุนไพรเพื่อการบำบัดรักษาผู้มีปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนภารกิจการสนับสนุนบริการสุขภาพประชาชน

4.4 การจัดตั้งเครือข่ายหรือองค์กรเพื่อลงไปให้ความรู้เกี่ยวกับคุณและโทษของเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับสตรี เด็กและเยาวชนรวมทั้งคนในชุมชน

4.5 พัฒนาศักยภาพครู นักเรียน บุคลากรทางการศึกษา เพื่อดำเนินงานหรือจัดทำโครงการสถานศึกษาปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และอบายมุข ตลอดจนสามารถพัฒนาเป็นสถานศึกษาต้นแบบระดับตำบล อำเภอ จังหวัด และเขตสุขภาพ

4.6 ควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลจากหน่วยงานที่ผู้ได้รับผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์ได้ใช้บริการหรือขอรับความช่วยเหลือร่วมด้วย

มาตรการที่ 5: การพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและเฝ้าระวังผู้ดื่มเหล้า

5.1 สร้างกติกาชุมชนเองเพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี ส่งเสริมอาชีพ กิจกรรมที่กลุ่มสตรีสนใจ และมีกิจกรรมที่ครอบครัวร่วมกัน หนุนเสริมหน่วยงานรัฐและและเครือข่ายทำงานในทิศทางที่กำหนดไว้ร่วมกัน

5.2 ส่งเสริมอาชีพ กิจกรรมที่กลุ่มสตรีสนใจ และมีกิจกรรมที่ครอบครัวร่วมกัน หนุนเสริมหน่วยงานรัฐและและเครือข่ายทำงานในทิศทางที่กำหนดไว้ร่วมกัน

5.3 ประชาสัมพันธ์ ทำความเข้าใจกับผู้นำชุมชน แกนนำแม่บ้าน แกนนำเยาวชน เพื่อให้ทราบ เข้าใจและรณรงค์การลดละเลิกดื่มเหล้า

5.4 ประชาสัมพันธ์ติดป้ายห้ามสูบบุหรี่/ห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในสถานที่ที่ห้ามตามกฎหมาย

5.5 สนับสนุนให้เกิดชุมชนต้นแบบปลอดเหล้าสุราและอบายมุข อย่างต่อเนื่อง และขยายให้ครบทุกหมู่บ้านในตำบล

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการดื่มเหล้าขาว การรับรู้ถึงความหมายและผลกระทบจากการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน 2) ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน 3) วิเคราะห์ผลกระทบและให้ข้อเสนอแนะ

โดยใช้กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การสัมภาษณ์จากกลุ่มเป้าหมาย 45 คน สอบถามกลุ่มตัวอย่าง 115 คน และสนทนากลุ่มย่อยใน 3 แห่ง ๆ ละ 15 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง แบบลูกโซ่ (Snowball sampling) ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลศึกษาพฤติกรรมการดื่มเหล้าขาว การรับรู้ถึงความหมายและผลกระทบจากการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน และผลกระทบต่อผู้ไม่ดื่มเหล้าขาว
2. ผลศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัย ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชนและระดับสังคมวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน
3. ผลวิเคราะห์ผลกระทบและให้ข้อเสนอแนะในการป้องกันหรือ ลด ละ เลิก การดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน
4. ผลสังเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ใหม่จากประสบการณ์และตัวแบบในพื้นที่ โดยนำเสนอแนวคิดและนวัตกรรมใหม่ที่น่าสนใจต่อการป้องกันหรือ ลด ละ เลิก การดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงและแนวทางการส่งเสริมสุขภาพที่ดีในชุมชนอีสาน

1. พฤติกรรมการดื่มเหล้าขาว การรับรู้ถึงความหมายและผลกระทบจากการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน

พฤติกรรมการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน มีความเกี่ยวข้องกับงานประเพณี วัฒนธรรมชุมชน ความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยมเกี่ยวกับการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีการนำเหล้ามาใช้ประกอบในประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ การรับรู้ถึงความหมายของการดื่มเหล้าแบ่งเป็น 2 ทศณะคือ 1) กลุ่มที่มีความเห็นว่าการดื่มเหล้าไม่ใช่เรื่องเสียหายและยอมรับได้ “ยาต้องเหล้า” ดื่มช่วยรักษาสุขภาพ 2) กลุ่มที่เห็นว่าการดื่มเหล้าไม่ดีเป็นอันตรายต่อร่างกาย ชีวิตและทรัพย์สิน ผลประเมินพฤติกรรมการดื่มเหล้าขาวพบว่าเป็นการดื่มแบบปกติมีร้อยละ 73.04 ส่วนดื่มแบบผิดปกติมีร้อยละ 26.96 ส่วนผลกระทบจากการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ในมิติของกลุ่มอาชีพมีทศณะต่างกัน โดยกลุ่มเกษตรกรและรับจ้างมีทศณะในเชิงบวกว่าการดื่มเหล้าช่วยให้มีแรงทำงาน, อารมณ์ดี เชิงลบเห็นว่าเป็นอันตรายต่อสุขภาพ มีปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มนักเรียนนักศึกษาไม่มีทศณะในเชิงบวกว่าการดื่มเหล้าทำให้มีเพื่อนและสังคมยอมรับ เชิงลบมีปัญหาเศรษฐกิจและความมั่นคงในชีวิต สรุปโดยสังเขปดังนี้

1.1 วิถีชีวิตและแบบแผนพฤติกรรมกรรมการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน

วิถีชีวิตและแบบแผนพฤติกรรมกรรมการดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้หญิงในชุมชนอีสาน กรณีศึกษาจังหวัดสุรินทร์ พบว่า พฤติกรรมการดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้หญิงในชุมชน เป็นไปตามวิถีชีวิต วิถีชุมชน ความเชื่อ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมและประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา รวมทั้งทัศนคติและค่านิยมเกี่ยวกับการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีการนำเหล้ามาใช้ประกอบในประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ ซึ่งในจังหวัดสุรินทร์ มีวิถีชีวิตและแบบแผนพฤติกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมใน 3 ชาติพันธุ์ คือเขมร ลาว กูย (ส่วย) วิถีชีวิต วิถีชุมชน ในพื้นที่ศึกษา 3 แห่งของจังหวัดสุรินทร์ ได้แก่ อำเภอปราสาท อำเภอท่าตูม และอำเภอเมือง ซึ่งพบว่าสถิติมีการกินเหล้ามากที่สุดในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า วิถีชีวิตและแบบแผนพฤติกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมใน 3 ชาติพันธุ์ คือเขมร ลาว กูย (ส่วย) โดยใน 2 อำเภอ คือ อำเภอปราสาทและอำเภอท่าตูม ส่วนใหญ่มีการดำรงอยู่แบบคนชนบททั่วไป ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ทำนา พื้นที่นาส่วนใหญ่ได้รับจากมรดกตกทอดมาจากบรรพบุรุษ สำหรับผู้หญิงกลุ่มตัวอย่างในเขตอำเภอเมืองซึ่งมีลักษณะเป็นสังคมกึ่งเมืองกึ่งชนบทจะมีทั้งกลุ่มทำการเกษตรและรับจ้าง มีการสื่อสารโดยใช้ภาษาไทยและภาษาถิ่นเฉพาะของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ วิถีชีวิตส่วนใหญ่ดำรงอยู่ด้วยการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่โดยเฉพาะทรัพยากรป่าไม้ และแหล่งน้ำลำธาร เช่น แม่น้ำมูลในอำเภอท่าตูม แม่น้ำชีในอำเภอเมือง ส่วนอำเภอปราสาทอยู่ใกล้กับภูเขาพนมดงรัก ทุกคนในชุมชนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดสนิทสนม ช่วยเหลือเกื้อกูลกันและมีความสามัคคีกัน อยู่แบบพึ่งพาอาศัย มีการสืบทอดแบบแผนการดำรงชีวิตมาจากรุ่นสู่รุ่นของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ และมีการผสมผสานวัฒนธรรมประเพณีของแต่ละชาติพันธุ์ เช่น จากการแต่งงานข้ามชาติพันธุ์ หรือ การเข้าไปอยู่อาศัยในชุมชนของชาติพันธุ์นั้นๆ เป็นต้น มีการยึดถือและปฏิบัติตามแบบวิถีชุมชนที่สืบทอดมาจากอดีต มีความเชื่อในพิธีกรรม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณีต่าง ๆ ตั้งแต่การเกิด แก่ เจ็บ และการตาย คนทุกกลุ่มวัยทั้งเพศชายและเพศหญิงของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเริ่มตั้งแต่กลุ่มวัยรุ่นหรือเยาวชน วัยแรงงาน และกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุและมีพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตั้งแต่ช่วงเช้าจนกระทั่งช่วงเย็น อาทิเช่น การดื่มเหล้าก่อนทานอาหารมื้อเช้าและช่วงเย็น นิยมดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนไปทำงานและช่วงหลังเลิกงานหรือกลับจากไร่สวนซึ่งส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรและรับจ้างทั่วไป เป็นต้น ประกอบกับร้านค้าชุมชนนั้นผู้ดื่มสามารถหาซื้อเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่าย สะดวก และสามารถซื้อเหล้าหรือเครดิตเหล้ามาดื่มก่อนได้

ความเชื่อ

กลุ่มชาติพันธุ์ไทย- เขมร และไทย-กูย (ส่วย) มีความเชื่อว่าการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ช่วยแก้ปวดเมื่อย หรือผ่อนคลายกล้ามเนื้อ โดยการใช้เหล้าขาวกับสมุนไพรที่เก็บหามาได้ในพื้นที่มาหมักหรือดองยากับเหล้าขาว เรียกว่า “เหล้าดองยา” มีความเชื่อว่าเป็นยาบำรุงร่างกาย ทำให้เจริญอาหาร เลือดลมสูบฉีดดีขึ้น ขับน้ำคาวปลาทำให้ มีร่างกายสมส่วน กระปรี้กระเปร่า ทำให้มีกำลังวังชา ส่วนกลุ่มชาติพันธุ์ไทย-ลาว ในจังหวัดสุรินทร์ จะมีรูปแบบพฤติกรรมกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่คล้ายกับกลุ่มชาติพันธุ์เขมรและกูย(ส่วย) แต่จะแตกต่างไปจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ไปบ้างโดยเฉพาะการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ควบคู่กับการรับประทานอาหารในแต่ละมื้อ โดยเฉพาะอาหารประเภทสุก ๆ ดิบ ๆ เช่น ลาบ ก้อย ชกเล็ก ซึ่งเป็นอาหารประเภทที่กลุ่มชาติพันธุ์

ลาวนิยมรับประทาน กลุ่มชาติพันธุ์ลาวเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ชื่นชอบความสนุกสนาน รื่นเริงบันเทิงใจ และเมื่อมีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความสนุกสนาน รื่นเริงบันเทิงใจ ก็จะมีสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาเกี่ยวข้อง

ขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมและวัฒนธรรมชุมชน

ด้วยขนบธรรมเนียมและประเพณี พิธีกรรมและวัฒนธรรมในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ มีการใช้เหล้าขาว (สุราขาว) เพื่อประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ในการเช่นไหว้บรรพบุรุษ ฝังบ้านผีเรือน เจ้าที่เจ้าทาง เจ้าป่าเจ้าเขา ฝังผีนา ตัวอย่างเช่น เด็กที่เกิดในชุมชนชาติพันธุ์เขมรและกวย จะมีพิธีกรรมสู่ขวัญเด็ก และจัดงานเลี้ยงโดยมีอาหารคาวหวานและมีการใช้เหล้าขาว (เกรียงแซน) เพื่อประกอบพิธีเช่นไหว้บอกบรรพบุรุษให้รับรู้และคุ้มครองลูกหลานให้ร่วมเย็นเป็นสุข ทั้งนี้มีการเชิญเพื่อนบ้านหรือคนในชุมชนมาร่วมแสดงความยินดี ซึ่งจะมีการจัดเลี้ยงอาหารคาวหวานให้กับผู้ที่มาร่วมงาน ซึ่งมีความเชื่อว่าถ้าได้ทานข้าวปลาอาหารและเครื่องดื่มที่ได้เช่นไหว้จากบรรพบุรุษแล้วจะทำให้มีชีวิตที่ดี มีความเจริญรุ่งเรือง มีชีวิตที่สมบูรณ์ จึงทำให้คนมาร่วมงานได้มีโอกาสในการดื่มเหล้าขาวหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังนั้นพฤติกรรมการดื่มเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยทั่วไปมักจะปรากฏชัดในพื้นที่ชุมชนชนบทและตามโอกาสงานเทศกาลสำคัญต่างๆ ในพื้นที่ซึ่งมีความเชื่อ ความคิด ทศนคติ และค่านิยมของกลุ่มชาติพันธุ์และกลุ่มสังคมชุมชนนั้น ๆ โดยเฉพาะในกลุ่มสตรีซึ่งเป็นแม่ครัวและคนช่วยจัดงาน จึงมีเหล้ามาเป็นเครื่องชูกำลังและสร้างสีสันในงาน เป็นต้น การจัดหาสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะมีไว้ทั้งในงานมงคลหรืองานบุญประเพณี งานพิธีกรรมต่างๆ และ โอกาสสำคัญต่าง ๆ เช่นงานมงคลหรืองานบุญประเพณี ได้แก่ งานแต่ง งานบวช งานกฐิน งานทอดผ้าป่า งานพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น พิธีกรรมเช่นไหว้ผีบ้านผีเรือน ฝังผีนา พิธีกรรมเสี่ยงทายก่อนทำนา (จับเด็มปุย) พิธีกรรมลงเกี่ยวข้าว พิธีกรรมเอาข้าวขึ้นยุ้งฉาง การสะเดาะเคราะห์ การเช่นผีบรรพบุรุษ (ภาษาเขมร “แซน โจนตา”) เป็นต้น ส่วนในพิธีกรรมอื่น ๆ ได้ใช้เหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในการเช่นไหว้ เช่น การเช่นไหว้เจ้าที่ การไหว้ศาลปู่ตา การไหว้หลักบ้าน การขอขมาลาโทษ การบายศรีสู่ขวัญ การทำขวัญต่าง ๆ หรือแม้แต่การผูกแขน (“จองตาย” ในภาษาเขมร) ซึ่งสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มชาติพันธุ์เขมรและกวย (ส่วย) ถือว่าเป็นสัญลักษณ์ของการแสดงหรือบ่งบอกถึงฐานะทางด้านเศรษฐกิจของบุคคลนั้น ๆ

จากการเก็บข้อมูลความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยมและพฤติกรรมการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงอีสานของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยปัจจุบันผู้หญิงมีบทบาทกับสังคมชุมชนค่อนข้างมาก ทั้งงานภายในและภายนอกชุมชน งานเลี้ยงสังสรรค์ ประชาชนทุกเพศทุกวัยจึงเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้สะดวก ผนวกกับมีการจัดงานเลี้ยงต่าง ๆ มากขึ้น ผู้หญิงในชุมชนอีสานมีความเชื่อว่าการดื่มเหล้าขาวหรือเรียกกันว่า “การเป๊กเหล้าขาว” ทำให้มีร่างกายมีกำลังวังชา สมส่วนมีสุขภาพดีทานข้าวได้และที่สำคัญคือเป็นที่ยอมรับของสังคมโดยการดื่มเหล้าขาวหรือการเป๊กเหล้าขาวในชุมชนอีสานยังถือเป็นพฤติกรรมหนึ่งทางสังคมที่มีความเชื่อค่านิยมและวัฒนธรรมที่ผสมผสานกันอย่างเหนียวแน่น เปรียบเสมือนการทำหน้าที่เชื่อมสัมพันธ์ของคนในชุมชนให้มีชีวิตชีวา อีกทั้งวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนอีสานนั้นยังเปิดโอกาสให้เกิดการดื่มเหล้าขาวมากเช่นเทศกาลสงกรานต์ปีใหม่ งานแต่งงาน ทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานทอดกฐิน งานสังสรรค์ หรือแม้แต่งานประเพณีสำคัญของชุมชนตามคติความเชื่อแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ปัจจุบันในสังคมอีสานการดื่มเหล้าขาวหรือการเป๊กเหล้าขาวส่วนใหญ่สามารถ

พบได้โดยมักพบในกลุ่มวัยแรงงานจนกระทั่งผู้สูงอายุทั้งผู้ชายและผู้หญิง รวมทั้งกลุ่มวัยรุ่นและเยาวชน ทั้งนี้ในกรณีศึกษาได้แยกพิจารณาประเด็นศึกษาพฤติกรรมการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ระหว่างกลุ่มผู้ใหญ่และวัยรุ่น ดังนี้

กลุ่มผู้ใหญ่ วิถีชีวิตและแบบแผนพฤติกรรมการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชน ด้วยปัจจุบันผู้หญิงมีบทบาทกับสังคมชุมชนค่อนข้างมาก ทั้งงานในบ้านครัวเรือน งานภายในและภายนอกชุมชน งานบุญประเพณีและพิธีกรรมและกิจกรรมของชุมชน การทำมาหาเลี้ยงชีพ เช่น การทำนา ทำสวนทำไร่ การทำงานนอกภาคการเกษตร เช่น ทอผ้า จักรสาน ทำขนมขาย เป็นต้น ซึ่งผู้หญิงต้องทำงานคล้ายผู้ชายทั้งงานหนักงานเบา เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระครอบครัว และยังต้องรับผิดชอบดูแลงานในบ้านอาหารการกินในครอบครัว เมื่อร่างกายมีการอ่อนล้าจากการทำงาน มีความเครียดจากภาวะเศรษฐกิจ และการแก้ปัญหาของครอบครัว รวมทั้งกิจกรรมทางสังคมวัฒนธรรม ประเพณีและพิธีกรรม ผู้หญิงในชุมชนอีสานจึงมีโอกาสในการเข้าถึงเหล้าผนวกกับความเชื่อและทัศนคติว่าการดื่มเหล้าขาวหรือ“การเป๊กเหล้าขาว” เป็นการเข้าสังคมและมีเจ้าภาพจัดหาเครื่องดื่มมาให้ ทำให้ได้มีโอกาสได้สังสรรค์พูดคุย สอบถามทุกข์สุขของญาติพี่น้องและเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ยังมีความเชื่อว่าการดื่มเหล้าขาวทำให้มีร่างกายมีกำลังวังชา ร่างกายอบอุ่น ขับน้ำคาวปลา มดลูกเข้าอู่เร็ว สมส่วนมีสุขภาพดี ทานข้าวได้ เป็นต้น และที่สำคัญปัจจุบันยังเป็นที่ยอมรับของสังคม โดยการดื่มเหล้าขาวหรือการเป๊กเหล้าขาวในชุมชนอีสานยังถือเป็นพฤติกรรมหนึ่งทางสังคมที่มีความเชื่อค่านิยมและวัฒนธรรมที่ผสมผสานกันอย่างเหนียวแน่นเปรียบเสมือนการทำหน้าที่เชื่อมสัมพันธ์ของคนในชุมชนให้มีชีวิตชีวา อีกทั้งวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนอีสานนั้นยังเปิดโอกาสให้เกิดการดื่มเหล้าขาวมากขึ้น เช่น เทศกาลสงกรานต์ งานปีใหม่ งานแต่ง งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานทอดกฐิน งานสังสรรค์หรืองานประเพณีสำคัญของชุมชนตามคติความเชื่อแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์

กลุ่มวัยรุ่นหญิง วิถีชีวิตและแบบแผนพฤติกรรมการดื่มเหล้า พบว่าส่วนใหญ่วัยรุ่นหญิงมีพฤติกรรมการดื่มเหล้าตามทัศนคติ ความเชื่อ วัฒนธรรมและค่านิยมสมัยใหม่ ให้ความสำคัญกับสังคมเพื่อนฝูง มีการดื่มเหล้าสังสรรค์ในกิจกรรมทางสังคม การเลี้ยงฉลอง การดำเนินชีวิตแบบรักสนุก ชอบเที่ยวเตร่ ไม่เชื่อฟังพ่อแม่ มีกลุ่มเพื่อนเฉพาะ มีทั้งนักเรียนนอกกระสอบและผู้ที่ออกเรียนกลางคัน ไม่ได้เรียนหนังสือ เมื่อมีการรวมกลุ่มกินเหล้าด้วยงบประมาณมีน้อย ยังไม่มีรายได้ ต้องขอเงินพ่อแม่ใช้ จึงซื้อเหล้าและเครื่องดื่ม เช่น น้ำแดง โค้ก เพื่อมาผสมกับเหล้าทำให้ได้ปริมาณเยอะขึ้น และเมื่อใช้เหล้าผสมกับน้ำแดงหรือโค้กดื่ม ก็จะดูเหมือนพวกเขา กินน้ำแดงหรือน้ำโค้ก ทำให้ลดแรงต้านจากครอบครัวและสังคมหมู่บ้านที่มองว่าเด็กผู้หญิงกินเหล้าไม่ดี ปัจจุบันวัยรุ่นจะนิยมเหล้าปั่น ดูมีรสนิยมมากขึ้น นอกจากนี้ก็ยังมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทอื่นด้วย เช่น เหล้าสี เบียร์ไวน์ เป็นต้น สาเหตุของการดื่มเหล้าของเยาวชนหญิงส่วนใหญ่ดื่มเหล้าเพราะเพื่อนชักชวน รองลงมาคือ ดื่มเหล้าเพราะอยากลอง, ดื่มเหล้าเพราะมีเรื่องกลุ้มใจ ไม่สบายใจ มีส่วนน้อยที่ดื่มเหล้าเพราะครอบครัวญาติพี่น้องชักชวน หรือเป็นครอบครัวที่ดื่มเหล้า

1.2 ลักษณะพฤติกรรมการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงอีสาน

(1) ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างผู้ใหญ่เป็นผู้หญิงที่อยู่ในวัยแรงงานและผู้สูงอายุ มีอายุตั้งแต่ 20-60 ปี ส่วนใหญ่อายุ 56 ปี มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 87.00 รองลงมา มีสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง คิดเป็น

ร้อยละ 8.00 มีหม้าย (สามีเสียชีวิต) คิดเป็นร้อยละ 3.00 มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 2.00 และตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์เขมร คิดเป็นร้อยละ 52.00 รองลงมาคือ ชาติพันธุ์ลาว คิดเป็นร้อยละ 35.00 และชาติพันธุ์กวย (ส่วย) คิดเป็นร้อยละ 13 ตามลำดับ ส่วนใหญ่ใช้ภาษาเขมรในการสื่อสาร คิดเป็นร้อยละ 48.70 รองลงมา คือภาษาลาว (ไทย – อีสาน) คิดเป็นร้อยละ 41.30 และน้อยที่สุด คือ ภาษาส่วย คิดเป็นร้อยละ 10.00 ตามลำดับ นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 84.00 รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 10.00 และไม่ได้เรียนหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 3.00 ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 2.00 ตามลำดับ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 97.0 รองลงมา คือ อาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 2.00 และไม่ได้ประกอบอาชีพมีจำนวนน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 1.00 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีสมาชิก 4-6 คนคิดเป็นร้อยละ 52.80 รองลงมา มีสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า 3 คน คิดเป็นร้อยละ 44.20 มีสมาชิก 7 - 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.20 และสมาชิก 9 คน มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.80 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.80 รองลงมาคือ มีรายได้มากกว่า 5,000 -10,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 30.20 มีรายได้มากกว่า 10,000-20,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 30.00 และมีรายได้ 30,001 - 40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 7.00 พฤติกรรมการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในวัยผู้ใหญ่เกิดจากความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรม รวมถึงพฤติกรรมความชอบส่วนบุคคล โดยผู้หญิงมีความเชื่อว่าการกินเหล้าขาวเพื่อช่วยแก้ปวดเมื่อยจากการทำงาน หรือผ่อนคลายกล้ามเนื้อ โดยการใช้เหล้าขาวกับสมุนไพรที่เก็บหามาได้ในพื้นที่มาหมักหรือดองยากับเหล้าขาว เรียกว่า “เหล้าดองยา” ในพื้นที่บ้านหนองโก อำเภอกำแพงแสน บางกลุ่มจะกินเหล้ายาต้อง ผสมน้ำผึ้งและมะนาว และมีความเชื่อว่าเป็นยาบำรุงร่างกาย ทำให้เจริญอาหาร เลือดลมสูบฉีดดีขึ้น ขับน้ำคาวปลาทำให้ มีร่างกายสมส่วน กระปรี้กระเปร่า ทำให้มีกำลังวังชา และทำให้อารมณ์ดี สำหรับด้านประเพณีและพิธีกรรมนั้น ผู้หญิงทั้งวัยผู้ใหญ่ กลางคน และผู้สูงอายุ มีโอกาสได้ กินเหล้าที่นำมาเช่นไห้ว ในงานบุญประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ อีกทั้งมีการจัดงานเลี้ยงต่าง ๆ มากขึ้น ส่งผลให้ผู้หญิงโดยเฉพาะผู้นำสตรีเข้าสู่วงจรของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือเหล้าขาว เป็นการดื่มเพื่อให้เกียรติกับเจ้าภาพ นอกจากนี้ยังเป็นพฤติกรรมส่วนบุคคล ความชอบส่วนบุคคล บางคนติดในรสชาติว่ามีกลิ่นหอม บางคนกินเหล้าจนติดเหล้า ต้องกินเป็นประจำ เข้า เย็น ถ้าไม่ได้กินจะรู้สึกมวนท้อง ไม่มีแรงทำงาน บางคนกินเหล้ากับเพื่อน กินคนเดียวหรือกินทั้งสามีภรรยาและลูก ผู้หญิงบางรายมีการดื่มหรือเป๊กที่ร้านขายของชำในหมู่บ้านเป็นเวลา เช่นเวลาเช้าก่อนไปทำงานและเวลาเย็นหลังเลิกงาน บางรายซื้อเหล้าขาวเป็นขวดมาดื่มที่บ้าน

ส่วนวัยรุ่นหญิงมีอายุตั้งแต่ 13-20 ปี ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับพ่อแม่ 15 คนหรือร้อยละ 50 รองลงมาอาศัยกับตายาย 9 คน หรือร้อยละ 30 อยู่กับญาติ 3 คนหรือร้อยละ 10 และอยู่กับเพื่อน 3 คนหรือร้อยละ 10 กลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์เขมร คิดเป็นร้อยละ 46.67 รองลงมาคือ ชาติพันธุ์ลาว คิดเป็นร้อยละ 40.00 และและชาติพันธุ์กวย (ส่วย) คิดเป็นร้อยละ 13.33 ตามลำดับ ส่วนใหญ่ใช้ภาษาเขมรในการสื่อสาร คิดเป็นร้อยละ 46.67 รองลงมา คือภาษาลาว (ไทย-อีสาน) คิดเป็นร้อยละ 40.00 และน้อยที่สุด คือ ภาษาส่วย คิดเป็นร้อยละ 13.00 ตามลำดับ นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนใหญ่ศึกษานอกระบบ 14 คน คิดเป็นร้อยละ 46.67 รองลงมา ศึกษาในระบบ 10 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ไม่ได้เรียนหนังสือ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00

พฤติกรรมการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในวัยรุ่นเกิดจากทั้งความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรม รวมถึงพฤติกรรมความชอบส่วนบุคคล วัยรุ่นกินเหล้าเพราะมีความเชื่อว่ากินเหล้าแล้วจะทำให้รู้สึกกระปรี้กระเปร่า ถ้ากินพอควรจะร่างกายคึกคัก สนุกสนาน ทำให้มีความสุข สัมความทุกข์ ทำให้เข้ากับกลุ่มเพื่อนและสังคมได้ ในส่วนของงานบุญประเพณีมีส่วนทำให้ วัยรุ่นมีโอกาสได้กินเหล้าช่วงงานบุญประเพณีและมีการสังสรรค์กันต่อ ทำให้มีโอกาสดื่มเหล้าที่นำมาเช่นไหว้ในงานพิธีต่างๆ หรือเพื่อนชวน หรือดื่มตามผู้ใหญ่ แต่ส่วนใหญ่จะรวมกลุ่มดื่มกับกลุ่มเดียวกันหรือกลุ่มเพื่อนสนิทกัน ส่วนด้านพฤติกรรมส่วนบุคคล พบว่า วัยรุ่นกินเหล้าเพื่ออยากลองอยากเรียนรู้ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผสมน้ำผลไม้ หรือ ready-to-drink (RTD) และเหล้าปั่น กำลังเป็นที่นิยมกับหมู่วัยรุ่น ซึ่งมีดีกรีเทียบเท่าหรือต่ำกว่าเบียร์ แต่งกลิ่นและรสใหม่ๆ รวมถึงการลดขนาดบรรจุภัณฑ์ให้มีขนาดเล็กลงเพื่อให้มีราคาต่ำ และวัยรุ่นสามารถพกพาไปยังสถานที่ต่างๆ ได้ง่ายขึ้น พฤติกรรมการดื่มในวัยรุ่นหญิงมองหาผลิตภัณฑ์ที่ตอบโจทย์ด้านรสชาติของเครื่องดื่มที่มีดีกรีต่ำ หรือมีความขมน้อย และสามารถตอบโจทย์ในด้านสังคมที่ดื่มแล้วดูทันสมัย

(2) สถานการณ์ความถี่ในการดื่มเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงอีสานในกลุ่มผู้ใหญ่

กลุ่มผู้ใหญ่ : สถานการณ์ความถี่ในการดื่มเหล้าขาวและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงในชุมชนอีสาน พบว่าจำนวนสมาชิกผู้ดื่มในครัวเรือน มีผู้ดื่มคนเดียวมีจำนวนมากที่สุด จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 42.35 รองลงมา คือ ดื่มจำนวน 4 – 5 คน มี 30 คน คิดเป็นร้อยละ 35.30 และ ดื่มจำนวน 2-3 คน มี 19 คน คิดเป็นร้อยละ 22.35 ตามลำดับ ดื่มเหล้าขาวและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีทุกวันมีจำนวนมากที่สุด จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 68.24 รองลงมาคือ ดื่มเป็นบางครั้ง มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 18.82 ดื่มสัปดาห์/ครั้ง จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 9.41 และน้อยที่สุด ดื่ม 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.53 ตามลำดับ มีประสบการณ์ดื่มเหล้าขาวและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุดคือดื่มในงานบุญประเพณีจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 68.24 รองลงมา คือ ดื่มช่วงอยู่ไฟ/หลังคลอดบุตร จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 14.12, ดื่มในงานสังสรรค์ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 11.76 และดื่มในงานกิจกรรมสังคม จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5.88 ตามลำดับ อายุที่ดื่มครั้งแรกเฉลี่ยมากที่สุดอยู่ที่ 45 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 28.24 รองลงมา ดื่มครั้งแรกอายุ 30 ปี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 22.35 ดื่มครั้งแรกอายุ 40 ปีขึ้นไป จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ดื่มครั้งแรกอายุ 25 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 14.12 ดื่มครั้งแรกอายุ 35 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 12.94 และน้อยที่สุดดื่มครั้งแรกอายุ 32 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.35 ตามลำดับ ระยะเวลาในการดื่มเหล้ามากที่สุด คือ ดื่มเหล้ามา 11-20 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 31.76 รองลงมาคือดื่มเหล้ามา 5-10 ปี มีจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 28.24 ดื่มเหล้ามานานมากกว่า 20 ปี มีจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 22.35 ดื่มเหล้ามา 3-4 ปี มีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 9.41 ดื่มเหล้ามา 1-2 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 8.24 ตามลำดับ

กลุ่มเยาวชนหญิง : ในสถานการณ์ความถี่ในการดื่มเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหญิงอีสานในกลุ่มเยาวชน พบว่ามีการรวมกลุ่มดื่มเหล้าจำนวน 4 – 5 คน มีมากที่สุด จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 66.66 รองลงมา คือ ดื่มจำนวน 2 – 3 คน มีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 และ มีผู้ดื่มคนเดียว มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ตามลำดับ ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุก

วัน มีจำนวนมากที่สุดจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 ต้มสัปดาห์/ครั้งจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67, ต้มเหล่าเป็นครั้งคราว จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 และน้อยที่สุด ต้ม 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ตามลำดับ มีประสบการณ์ต้มเหล่าขาวหรือเครื่องต้มแอลกอฮอล์มากที่สุดคือ ต้มในงานสังสรรค์ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 63.33 รองลงมา คือ ต้มในงานกิจกรรมสังคม จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 และต้มในงานบุญประเพณี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 ตามลำดับ อายุที่ต้มครั้งแรกเฉลี่ยมากที่สุดอยู่ที่ 20 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 รองลงมาต้มครั้งแรกอายุ 21ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23.34 ต้มครั้งแรกอายุ 19 ปีขึ้นไป จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ต้มครั้งแรกอายุ 18 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 ต้มครั้งแรกอายุ 15 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 และน้อยที่สุดต้มครั้งแรกอายุ 13 ปี มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.33 ตามลำดับ

(3) ลักษณะการต้มเหล่าขาวและเครื่องต้มแอลกอฮอล์

กลุ่มผู้ใหญ่ : ลักษณะการต้มเหล่าขาวและเครื่องต้มแอลกอฮอล์ ส่วนใหญ่ชอบต้มเป็นกลุ่ม 2 คนขึ้นไป จำนวน 49 คน คิดเป็น ร้อยละ 57.65 รองลงมา คือ ต้มคนเดียว จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 27.06 และเป็นผู้ต้มที่สามารถต้มได้ทั้งคนเดียวและเป็นกลุ่ม จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 15.29 ตามลำดับ โดยสถานที่ต้มสุราหรือเครื่องต้มแอลกอฮอล์มากที่สุด คือ เลือกต้มที่บ้าน/ที่พักตัวเอง จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 31.76 สถานที่งานบุญประเพณี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 29.41 สถานที่ไปรับจ้าง จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 15.30 การรวมกลุ่มต้มที่บ้านเพื่อน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 11.77 ต้มในชุมชนหรือร้านค้า จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5.88 และอื่นๆ (เลือกต้มได้ทั้งในครัวเรือนและในชุมชนร้านค้าร้านอาหาร) มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5.88 ช่วงเวลาที่ผู้ต้มมักต้มคือ ช่วงเย็นก่อนรับประทานอาหาร จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 42.35 รองลงมาคือ ช่วงค่ำก่อนนอน จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 21.18 ช่วงเช้าก่อนรับประทานอาหารเช้า จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 12.94 อื่น ๆ (ช่วงงานบุญ/ช่วยทำครัวอาจเป็นช่วงเช้าหรือบ่าย จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 10.58 ช่วงกลางวันก่อนรับประทานอาหารกลางวัน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 8.24 และช่วงที่มีการต้มน้อยที่สุดคือ ต้มตลอดวันไม่ระบุช่วงเวลา จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.71 ตามลำดับ ช่วงวันที่นิยมต้มมีมากที่สุดคือ ช่วงเทศกาลหรือมีงานในชุมชน จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 82.35 และ อื่นๆ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 17.65 ชนิดเหล่า(สุรา)หรือเครื่องต้มแอลกอฮอล์ที่นิยมมากที่สุด คือ เหล้าขาว จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 69.41 รองลงมา สุราสี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 15.30 เบียร์จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 9.41 เหล้ายาดอง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.53 สุราพื้นบ้าน มีความนิยมต้มน้อยที่สุดจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.35 ตามลำดับ (เนื่องจากมีขายน้อยและไม่มีขาย)

ค่าใช้จ่ายในการต้มเหล่าขาวของหญิงในชุมชนกลุ่มผู้ใหญ่เฉลี่ยต่อครั้ง และเฉลี่ยต่อวัน

ก. ค่าใช้จ่ายในการต้มเหล่าขาวเฉลี่ยต่อครั้ง จำนวน 10 บาท (1 เป็ก) จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 64.01 รองลงมาคือ มีค่าใช้จ่ายการต้ม/ครั้ง 20 บาท (2 เป็ก) จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 31.76 และต้มครั้งละ 30 - 35 บาท (ขวดลิโพ/กัก) จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.53

ข. ค่าใช้จ่ายในการต้มเหล่าขาวเฉลี่ยต่อวัน จำนวน 20 บาท (2 เป็ก) จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 42.35, รองลงมา ต้มเหล่าขาวเฉลี่ยวันละ 30 - 35 บาท (ขวดลิโพ) จำนวน 25 คน คิดเป็น

ร้อยละ 29.42, ต้มเหล้าขาวเฉลี่ยวันละ 10 บาท (1 เป๊ก) จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 14.12, ต้มเหล้าขาวเฉลี่ยวันละ 60--65 บาท (ขวดกลาง) จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 11.76 และต้มเหล้าขาวเฉลี่ยวันละ 110 - 120 บาท (ขวดใหญ่) จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.35

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการต้มเหล้าขาวต่อครั้ง /และต่อวัน พบว่า ในวันหนึ่งอาจกินหลายครั้งแล้วแต่โอกาส เช่น เช้า เที่ยง เย็น ค่า ก่อนนอน หรือ ไม่สบายปวดเมื่อยร่างกาย เป็นต้น บางรายหรือบางวันไม่ได้เสียค่าใช้จ่ายในการซื้อเหล้าขาวหรือเครื่องต้มแอลกอฮอล์เนื่องจากมีนายจ้างหรือเจ้าของงาน ซ้อมมาให้ดื่ม อีกทั้งถ้าเพื่อนบ้านใครถูกห่วยถูกเบอร์ก็จะซื้อเหล้าเปียร์มาให้ดื่มฉลองด้วยกัน

กลุ่มเยาวชนหญิง : มีลักษณะการต้มเหล้าขาวและหรือเครื่องต้มแอลกอฮอล์ ส่วนใหญ่ชอบต้มเป็นกลุ่ม 2 คนขึ้นไป จำนวน 22 คน คิดเป็น ร้อยละ 73.33 รองลงมา คือ เป็นผู้ต้มที่สามารถต้มได้ทั้งคนเดียวและเป็นกลุ่ม จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 และต้มคนเดียว จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 ตามลำดับ โดยสถานที่ต้มสุราหรือเครื่องต้มแอลกอฮอล์มากที่สุด คือ รวมกลุ่มต้มที่บ้านเพื่อน จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 ต้มที่ร้านอาหาร จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 สถานที่งานบุญประเพณี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 ต้มที่บ้านตัวเอง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 และต้มในชุมชนหรือร้านค้า จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 อื่นๆ (เลือกต้มได้ทั้งในครัวเรือนและในชุมชนร้านค้ามีจำนวนน้อยที่สุด) ช่วงเวลาที่ผู้ต้มมักต้มคือ ช่วงเย็นพร้อมรับประทานอาหาร จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 รองลงมาคือ ช่วงบ่าย จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 และช่วงที่มีการดื่มน้อยที่สุดคือ ต้มตลอดวันไม่ระบุช่วงเวลา จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ตามลำดับ ช่วงวันที่นิยมต้มมีมากที่สุดคือ ช่วงเทศกาลหรือมีงานในชุมชน จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 และ อื่นๆ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 ชนิดเหล้า(สุรา)หรือเครื่องต้มแอลกอฮอล์ที่นิยมมากที่สุด คือ เหล้าขาวผสมกับน้ำอัดลมโค้กหรือน้ำแดง เพราะราคาถูกและได้ปริมาณมาก เครื่องต้มแอลกอฮอล์ผสมน้ำผลไม้ หรือ ready-to-drink (RTD) และเหล้าขาวปั่นกำลังเป็นที่นิยมกับหมู่วัยรุ่น เนื่องจากมีดีกรีเทียบเท่าหรือต่ำกว่าเปียร์ แต่งกลิ่นและรสใหม่ๆ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมาคือ เปียร์/สปาย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 สุราสี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 สุราพื้นบ้าน มีความนิยมดื่มน้อยที่สุดจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.33 ตามลำดับ (เนื่องจากมีขายน้อยและไม่มีขาย) ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการต้มเหล้าเฉลี่ยต่อครั้ง 30-35 บาท (ขวดลิโพ/กัก) จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 76.67 รองลงมามีค่าใช้จ่ายการต้มจำนวน 60-65 บาท (ขวดกลาง) คิดเป็นร้อยละ 23.33, ต้มเหล้าขาวน้อยกว่า 35 บาท คิดเป็นร้อยละ 16.67 ต้มเหล้าขาว 100 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.00 และน้อยที่สุดมีต้มเหล้าขาวน้อยกว่า 200 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 4.7) ทั้งนี้จากการสอบถามเพิ่มเติมพบว่า บางรายไม่ได้เสียค่าใช้จ่ายในการซื้อเหล้าหรือเครื่องต้ม เนื่องจากมีรุ่นพี่หรือเพื่อนหรือเจ้าของงาน ซ้อมมาให้ดื่มเลี้ยงฉลอง

(4) สาเหตุของการต้มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน

กลุ่มผู้ใหญ่ : สาเหตุของการต้ม พบว่า สาเหตุการต้มเหล้า (สุรา) และการต้มเครื่องต้มแอลกอฮอล์ ส่วนใหญ่ให้เหตุผลเป็นการต้มเพื่อสังสรรค์/งานบุญประเพณี จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 48.23 รองลงมา คือ ต้มเพื่อสุขภาพ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ต้มเพื่อคลายเครียด/ผ่อนคลาย จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 14.12 ต้มเพราะเพื่อนชวน จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ

9.41 ต้มเพราะมีเรื่องกั้มใจ จำนวน 4 คนคิดเป็นร้อยละ 4.71 ต้มเพราะอยากลองอยากรู้ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.35 ส่วนการต้มตามคนในครอบครัวมีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.18 ตามลำดับ ประเภทสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ส่วนใหญ่นิยมชนิดเหล้า(สุรา)หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นิยมมากที่สุด คือ เหล้าขาว จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 70.59 รองลงมา สุราสี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 14.12 เบียร์ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 9.41 เหล้ายาดอง จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.53 สุราพื้นบ้าน มีความนิยมตมน้อยที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.35 ตามลำดับ เหตุผลที่ความถี่ของการต้มสุราขาวมีมากกว่าการต้มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทอื่น เนื่องมาจากราคาที่ถูกลงต้มง่ายไม่เปลือง หาซื้อได้ง่ายในชุมชน มีขนาดการจำหน่ายทั้งแบบย่อยให้เลือกซื้อ เช่น แบบครึ่งขวดหรือเป็นแก้วเล็ก หรือเรียกว่า “เป๊ก” หรือเป็น “ก๊ก” ซ้อสุราขาวใส่ขวด M150 กลับบ้านหรือพกพาไปเพื่อต้มในพื้นที่ต่าง ๆ ได้ง่าย ไม่เสีรรสชาติ นอกจากนี้ การต้มสุราขาวไม่ต้องมีองค์ประกอบที่เป็นส่วนผสมในการเพิ่มรสชาติ เช่น ไม่ต้องเติมน้ำแข็ง/โซดาก็สามารถต้มได้ตามต้องการ ส่วนการเลือกต้มเบียร์คือ ต้มง่ายปริมาณแอลกอฮอล์ไม่มาก และสุราสีมักนิยมเลือกต้มเฉพาะตามโอกาสเนื่องจากราคาแพง ต้องหาซื้อที่ร้านค้าใหญ่ในชุมชนเมือง ไม่มีการแบ่งขายและหากจะต้มก็นิยมตมผสมน้ำแข็ง/โซดา หรือน้ำมากกว่าต้มเพียว ๆ สำหรับปริมาณการต้ม หากเป็นสุราขาว นิยมซื้อต้มเป็นเป๊ก ก๊ก ขวดทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ และโดยส่วนใหญ่ผู้ต้มจะนิยมต้มสุราขาวมากที่สุด โดยนิยมต้มเป็นเป๊ก ครั้งละ 1 - 2 เป๊ก จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 44.71 รองลงมา คือ ต้มเป็นเป๊กครั้งละ 3 - 4 เป๊ก จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 28.23 ต้มเป็นก๊ก จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 23.53 ส่วนการต้มตั้งแต่จำนวน 1 ขวดขึ้นไป มีจำนวนน้อยที่สุดจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.53 ส่วนสุราสีจะนิยมต้มเป็นขวด จำนวน 1 - 2 ขวด โดยเฉพาะการต้มในช่วงงานเทศกาลสำคัญที่ต้มร่วมกันเป็นกลุ่ม จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 64.71 ส่วนเบียร์นิยมซื้อต้มเป็นขวดประมาณ 1 - 2 ขวด จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 29.41 เหล้ายาดอง นิยมซื้อต้มเป็นขวดประมาณ 1 - 2 ขวด จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.53 สุราพื้นบ้าน มีความนิยมตมน้อยที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.35 ตามลำดับ สาเหตุที่ยังคงต้มส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า เพื่อนชวน/มีเพื่อนต้ม จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 37.65 รองลงมาคือ เกิดความเคยชิน/เปรี้ยวปาก จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 22.35 ยังต้มเพื่อสังคม จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 16.47 ยังต้มเพื่อสุขภาพ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 9.41 ต้มเพื่อคลายเครียด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 9.41 เห็นคนอื่นต้มจึงอยากต้ม จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7 ตามลำดับ

กลุ่มเยาวชนหญิง : สาเหตุของการต้ม พบว่า สาเหตุการต้มเหล้า(สุรา)และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ส่วนใหญ่ให้เหตุผลเป็นการต้มเพื่อสังสรรค์/กิจกรรมสังสรรค์ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 43.34 รองลงมาคือ ต้มเพราะเพื่อนชวน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23.33 ต้มเพราะอยากลองอยากรู้ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ต้มเพราะมีเรื่องกั้มใจต้มเพื่อคลายเครียด/ผ่อนคลาย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 ต้มเพราะงานบุญประเพณี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.33 ตามลำดับ ประเภทสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ส่วนใหญ่นิยมชนิดเหล้า(สุรา)หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นิยมมากที่สุดคือ เหล้าขาว จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 43.33 รองลงมา เบียร์/สพาย จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 สุราสี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 สุราพื้นบ้าน มีความนิยมตมน้อยที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ตามลำดับ เหตุผลที่ความถี่ของการต้มสุราขาว

มีมากกว่าการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทอื่น เนื่องจากราคาถูกหาดื่มง่ายไม่เปลือง หาซื้อได้ง่ายในชุมชนและสามารถนำมาผสมกับเครื่องดื่มอื่นชนิดอื่นเช่น น้ำแดง โศก ทำให้ได้ปริมาณมาก มีขนาดการจำหน่ายเป็นขวดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กทั้งแบบย่อยให้เลือกซื้อ เช่น แบบครึ่งขวดหรือเป็นแก้วเล็ก หรือเรียกว่า “เป๊ก” หรือเป็น “ก๊ก” ซ้อสุราขาวใสขวด M150 กลับบ้านหรือพกพาไปเพื่อดื่มในพื้นที่ต่าง ๆ ได้ง่าย ไม่เสียรสชาติ นอกจากนี้ การดื่มสุราขาวสามารถนำไปผสมกับ น้ำแดง น้ำโศก โขดาก็สามารถดื่มได้ตามต้องการ ทำเป็นเหล้าปั่น (สามารถเลือกกลิ่นได้ เช่น น้ำแดง แดงโม สีฟ้าบลูโทนิค) และเหล้าปั่นสามารถสาเลลิได้ด้วย ช่วยสร้างบรรยากาศในการกินเล่น เป็นการสร้างค่านิยมใหม่ในการกินเหล้า ส่วนเหล้าปอก (เอาเหล้าขาวมาใส่เกลือมะนาว โขด) ส่วนการเลือกดื่มเปียร์คือ ดื่มง่ายปริมาณแอลกอฮอล์ไม่มาก และสุราสีมักนิยมเลือกดื่มเฉพาะตามโอกาส เนื่องจากราคาแพง ต้องรวบรวมเงินกับเพื่อนๆ ซึ่งต้องหาซื้อที่ร้านค้าใหญ่ในชุมชนเมือง ไม่มีการแบ่งขายและหากจะดื่มก็นิยมดื่มผสมน้ำแข็ง/โซดา มากกว่าดื่มเพียวๆ สำหรับปริมาณการดื่ม หากเป็นสุราขาว นิยมซื้อดื่มเป็นขวดขนาดกลาง ขน ดใหญ่ และขนาดเล็ก (ก๊ก) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเงินที่มีหรือตามงบที่ได้รวบรวมจากกลุ่มมาได้ สาเหตุที่วัยรุ่นยังคงดื่มส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าเพื่อนชวน/มีเพื่อนดื่มจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาคือ มีงานสังสรรค์ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ดื่มเพื่อคลายเครียดให้ลืมความทุกข์ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 อยากดื่มเกิดความเคยชิน/เปรี้ยวปาก จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 และเห็นคนอื่นดื่มจึงอยากดื่ม จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.33 ตามลำดับ

1.3 การรับรู้ความหมายของการดื่มเหล้าขาวและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้หญิงในชุมชน

(1) กลุ่มผู้ใหญ่

การรับรู้ความหมายของการดื่มเหล้าขาวและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้หญิงในชุมชนอีสานในกลุ่มผู้ใหญ่ จากการเก็บข้อมูลตัวเลข พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ตอบถูกต้องมากที่สุด 5 ลำดับแรก คือ ปัจจุบันในประเทศไทยมีกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และกำหนดโทษ (ร้อยละ 93.00) ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่ผู้ที่มีอายุไม่ครบ 20 ปี บริบูรณ์ (ร้อยละ 82.00) การดื่มสุราเป็นสาเหตุทำให้เกิดความบกพร่องทางระบบประสาท (ร้อยละ 74.00) การดื่มสุราเป็นสาเหตุทำให้เกิดหลายโรคตับแข็ง โรคร้ายที่ร้ายแรงต่าง ๆ ของร่างกาย (ร้อยละ 65.00) และวัด สถานศึกษา หอพัก สถานที่ราชการไม่สามารถเป็นที่ดื่มสุราได้ (ร้อยละ 58.00) ส่วนการรับรู้ความหมายเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ตอบผิดมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ช่วยในการเจริญอาหาร กินข้าวได้ นอนหลับ (ร้อยละ 64.00) บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ไม่ควรดื่ม (ร้อยละ 55.00) และวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษาประเทศไทยให้งดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ร้อยละ 47.00) ตามลำดับ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในทัศนคติเห็นของหญิงกลุ่มผู้ใหญ่เกี่ยวกับการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชน แบ่งทัศนคติเป็น 2 กลุ่มคือ 1) กลุ่มที่ความเห็นว่า การดื่มเหล้าไม่ใช่เรื่องเสียหายและยอมรับได้ ดื่มเพื่อสุขภาพ แก่ปวดเมื่อยจากการทำงาน ทำให้ทานข้าวได้ มีแรงทำงาน อีกทั้งในงานเทศกาลหรืองานของชุมชน รวมทั้งสังคมปัจจุบันเปิดกว้างให้ผู้หญิงกินเหล้าได้ และเป็นการเข้าสังคมได้ ผนวกกับงานสังสรรค์ต่าง ๆ ก็จะมีเหล้าเปียร์ให้กับแขกที่มาร่วมงานหรือร่วมทำกิจกรรมหรือช่วยงานครัว ส่วน

กลุ่มผู้หญิงที่ดื่ม “ยาตองเหล้า” ยังคงปักใจเชื่อว่า “ยาตองเหล้า” ดื่มแล้วช่วยรักษาสุขภาพ ซึ่งมีการนำเหล้าขามาใส่ตองกับยาสมุนไพร น้ำมะนาว หรือน้ำผึ้ง เมื่อดื่มจะช่วยแก้ปวดเมื่อย ลดอาการบวมเจ็บของกล้ามเนื้อ ขับน้ำคาวปลา มดลูกเข้าอู่เร็ว เป็นต้น 2) กลุ่มที่เห็นว่าการดื่มเหล้าไม่ดีเป็นอันตรายหรือโทษต่อร่างกาย หากขับขีรถอาจเกิดอันตรายหรืออุบัติเหตุได้ง่าย เพราะไม่สามารถควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกายได้ จึงพยายามไม่ดื่มหรือดื่มปริมาณน้อยพอเหมาะ แต่ก็ยังอยากดื่มเพราะดื่มแล้วช่วยให้หายปวดเมื่อย ทำงานได้ ช่วยผ่อนคลาย ความเครียด ดื่มแล้วรู้สึกอารมณ์ดีและมีความสุข

(2) กลุ่มเยาวชนหญิง

การรับรู้ความหมายของการดื่มเหล้าขาวและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้หญิงในชุมชนอีสานในกลุ่มเยาวชนหญิง มีความเห็นเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ว่า มีทัศนะว่าการดื่มเหล้าของผู้หญิงสามารถแบ่งความเห็นเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มที่เห็นว่า การดื่มเหล้าไม่ใช่เรื่องเสียหายและยอมรับได้ เพราะสังคมปัจจุบันเปิดกว้างให้ผู้หญิงกินเหล้าได้ และเป็น การเข้าสังคมกับกลุ่มเพื่อน ผนวกกับงานสังสรรค์ต่าง ๆ ก็จะมีเหล้าเปียร์ให้กับแขกที่มาร่วมงานหรือ มาร่วมทำกิจกรรม การดื่มเหล้าช่วยผ่อนคลายความเครียด ดื่มแล้วทำให้อารมณ์ดี สัมความทุกข์และรู้สึกมีความสุข 2) กลุ่มที่เห็นว่า การดื่มเหล้าไม่ดีเป็นอันตรายหรือโทษต่อร่างกาย เช่น ทำให้เกิดการทะเลาะวิวาทไม่สามารถควบคุมตัวเองได้ การขับขีรถอาจเกิดอุบัติเหตุ หรือเกิดโรคอื่น ๆ เป็นต้น แต่ถ้าดื่มไม่มาก ก็อาจไม่กระทบต่อการดำเนินชีวิต

1.4 การวัดพฤติกรรมการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน

การศึกษาวัดพฤติกรรมการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ได้เก็บข้อมูลทำการสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่จำนวน 115 คน โดยใช้เครื่องมือเก็บข้อมูลเพื่อประเมินพฤติกรรมการดื่มเหล้า (สุรา) AUDIT ปรากฏผลการดื่มเหล้า (สุรา) หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ดังนี้

กลุ่มผู้ใหญ่ เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ดื่มเหล้าขาว ซึ่งมีพฤติกรรมการดื่มเหล้าขาวและหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นิยมมากที่สุด คือเหล้าขาว จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 70.59 รองลงมา สุราสีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 11.76 เปียร์ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 9.14 เหล้ายาดอง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.53 สุราพื้นบ้าน มีความนิยมดื่มน้อยที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.35 นอกจากนี้ยังมีผู้ดื่มทั้งเหล้าขาวและยาตองเหล้า จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 64.71

กลุ่มเยาวชนหญิง เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ดื่มเหล้าขาว ซึ่งมีพฤติกรรมการดื่มเหล้าขาวชนิดเหล้า (สุรา) หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นิยมมากที่สุด คือ เหล้าขาวผสมกับน้ำอัดลม เช่น โค้กหรือน้ำแดง เพราะราคาถูกและได้ปริมาณมาก เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผสมน้ำผลไม้หรือ ready-to-drink (RTD) และเหล้าขาวปั่น กำลังเป็นที่นิยมกับหมู่วัยรุ่น เนื่องจากมีดีกรีเทียบเท่าหรือต่ำกว่าเปียร์ แต่งกลิ่นและรสใหม่ๆ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 43.33 รองลงมา เปียร์/สพาย จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 สุราสี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 และสุราพื้นบ้าน มีความนิยมดื่มน้อยที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67

จากการประเมินพฤติกรรมการดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (AUDIT) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มากกว่าครึ่งหนึ่งดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงน้อย จำนวน 84 คน (ร้อยละ 73.04) 1 ใน 3 เริ่มมีการดื่มแบบมีความเสี่ยง จำนวน 33 คน (ร้อยละ 26.96) จำแนกเป็น 4 กลุ่ม คือ แบบมีความเสี่ยง จำนวน 20 คน (ร้อยละ 17.39) ดื่มแบบอันตราย จำนวน 7 คน (ร้อยละ

6.08) และดื่มแบบติด จำนวน 4 คน (ร้อยละ 3.47) และการดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าครั้งหนึ่งเป็นการดื่มแบบปกติ จำนวน 84 คน (ร้อยละ 73.04) ส่วนดื่มแบบผิดปกติ จำนวน 33 คน (ร้อยละ 26.96)

1.5 ผลกระทบจากการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน และผลกระทบต่อผู้ไม่ดื่มเหล้าขาว

การศึกษาผลกระทบจากการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน และผลกระทบต่อผู้ไม่ดื่มเหล้าขาว จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างสามารถวิเคราะห์ออกมาเป็นกลุ่มอาชีพ ที่เป็นกลุ่มโรค (โรคประจำ ครั้งคราว) และกลุ่มไม่มีโรค ทำการสัมภาษณ์ถึงผลกระทบ และ ผลกระทบต่อผู้ไม่ดื่มเหล้าขาว

ผลกระทบต่อผู้ดื่มเหล้าขาว

1) กลุ่มอาชีพ

1.1) กลุ่มตัวอย่างผู้หญิงวัยผู้ใหญ่ในชุมชนที่ดื่มเหล้าขาว มีอาชีพเกษตรกรกรรม และรับจ้างทั่วไป นอกจากนี้มีบางกลุ่มที่หลังว่างเว้นจากการทำงานและทำการเกษตรแล้วจะทอผ้าไหม ทำจรรย์สาน เลี้ยงลูกเลี้ยงหลาน ทำขนมขาย สีนค้าไอท้อป เป็นต้น จากการสัมภาษณ์ในทัศนคติของผู้หญิงกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการดื่มเหล้าขาวมีทั้งผลกระทบเชิงบวกและผลกระทบต่อผู้ดื่มเหล้าขาว ดังนี้

ผลกระทบเชิงบวก : ผู้หญิงกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 73.04) ดื่มเหล้าขาวประเภทดื่มแบบปกติ จะดื่มเหล้าขาวปริมาณน้อยหรือประมาณตนเองได้ว่าควรดื่มเท่าไร ดื่มอย่างไรให้เหมาะสมกับสถานการณ์ หรืองานที่ต้องทำให้แล้วเสร็จ ดื่มไม่ให้เสียงาน เช่น บางคนดื่มเช้า 1 เป๊ก หรือเย็น 1 เป๊ก ทำให้ขยันทำงาน สู้งานได้ทั้งวัน อยู่ทำสวนทำนาทำไร่ ทอผ้าไหม งานจักสาน ทำขนมขาย ทำงานรับจ้างได้ตลอดทั้งวัน ทำให้มีรายได้จากการทำงาน บางคนดื่มเฉพาะช่วงงานประเพณี วัฒนธรรมหรือพิธีกรรมที่ได้เข้าไปร่วมกิจกรรมด้วย ซึ่งสังคมชนบทจะให้ความสำคัญกับชุมชน ก็จะไปช่วยเหลืองานกัน เจ้าภาพจัดเหล้ามาให้ดื่มก็จะดื่มเล็กน้อย หรือดื่มเพื่อให้เกียรติกับเจ้าภาพ หรือดื่มพอเป็นพิธี จะมีความเกรงอกเกรงใจกัน ไม่สร้างความเดือนร้อนให้กับชุมชน เพื่อไม่ให้เพื่อนบ้านหรือคนชุมชนมองว่าไม่ดี ทำตัวเสียหาย ขณะเดียวกันในการดื่มก็เพื่อสร้างบรรยากาศให้สนุกสนาน เป็นกันเอง เช่น บางคนดื่มแล้ว อารมณ์ดี ช่วยเหลืองานดี ช่วยงานชุมชนอย่างดี คุยสนุกสนาน ร้องรำทำเพลง ทำให้บรรยากาศในงานบุญประเพณี หรือกิจกรรมในชุมชนมีความครึกครื้นสนุกสนาน มีการแซวกันเล่น เป็นต้น ทำให้คนมาร่วมงานมีความสนุกสนานไปด้วย การดื่มเหล้าถ้าพอเหมาะจะช่วยให้มีแรงในการทำงาน มีกำลังวังชา ทำให้รู้สึกกระปรี้กระเปร่า กินข้าวได้อร่อยกินได้เยอะ เลือดลมหมุนเวียนดี ไปทำงานได้และยังช่วยปวดเมื่อยกล้ามเนื้อที่ทำงานหนักจากการแบกหามของหรือทำการเกษตรปลูกพืชผักทำงาน นอนหลับสบาย เป็นต้น ซึ่งเป็นความเชื่อที่ส่งผลต่อจิตใจ เมื่อจิตใจดี กำลังใจดี ก็ทำให้มีพลังหรือแรงที่จะทำงานได้ การดื่มเหล้าขาวประเภท “เหล้าต้องยา” ด้วยในพื้นที่ศึกษามีการเอาเหล้าขาวใส่สมุนไพร มะนาว และน้ำผึ้ง ซึ่งส่วนประกอบหลักทั้ง 3 ส่วน กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามิประโยชน์ต่อร่างกาย กรณีมีการใช้เหล้าขาวในปริมาณน้อย ช่วยให้ร่างกายอบอุ่น ขับน้ำคาวปลา มดลูกเข้าอู่เร็ว ร่างกายสมส่วน ร่างกายฟื้นตัวได้เร็ว ทำงานหนักได้ ไม่เป็นภาระครอบครัว

ผลกระทบเชิงลบ : การดื่มเหล้าขาวมาก ส่งผลทำให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพและร่างกายผู้ดื่ม เช่น มีน้้ำหนัก มีอาการซึม เดินเซเพราะควบคุมการเดินไม่ได้ มีอาการเมา อาเจียน อ่อนเพลีย หมดเร็วแรง แขนขาอ่อน ลุกไปทำงานไม่ไหว ไม่ได้ไปทำงานขาดรายได้ มีหนี้สิน ทะเลาะกับคนใกล้ชิดหรือคนในครอบครัว มีการทุบตีกัน อีกทั้งปัญหาด้านเศรษฐกิจเพราะต้องนำเงินมาซื้อเหล้า ทำให้มีหนี้สิน ขายที่นาเพื่อใช้หนี้ที่เกิดจากการใช้ในชีวิตประจำวันและหนี้จากการดื่มเหล้า ยังก่อให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วย เกิดการทะเลาะเบาะแว้งกับคนในครอบครัว ลูกหลานหรือเพื่อนบ้าน การดื่มสุราเป็นปริมาณมากจะให้ผลเสียมีอันตรายต่อร่างกาย ทำให้เป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดโรคกระเพาะอาหาร ปวดท้อง เลือดออกทางเดินอาหาร โรคตับแข็ง มะเร็ง ความดันโลหิตสูง ระบบประสาท เป็นต้น ส่วนผลกระทบต่อสังคมชุมชน ได้แก่ เพื่อนบ้านไม่ยกยอด้วย ตัวเหม็นเหล้า พุดจาไม่เพราะทำให้ไม่มีใครอยากเข้าใกล้ และก่อให้เกิดอุบัติเหตุเป็นผลให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินของตนเองและผู้อื่น จากข้อมูลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างพบว่ามีจำนวน 4 ราย ที่หย่ากันเนื่องจากมีการทุบตีกันบ่อยและไม่ดูแลลูกและค่าใช้จ่ายในบ้าน ดิดหนี้สินเพื่อนบ้านและร้านค้า

1.2) กลุ่มตัวอย่างผู้หญิงในชุมชนที่ดื่มเหล้าขาว ที่เป็นวัยรุ่นนักเรียนนักศึกษา

ผลกระทบเชิงบวก : การดื่มเหล้าขาวและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นนักเรียนนักศึกษาได้พบปะสังสรรค์พูดคุยกันมากขึ้น ได้ปรึกษาหารือกันทั้งเรื่องเรียนและปัญหาต่างๆ ได้ระบายความเครียด พุดคุยหยอกล้อกัน ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ทำให้รู้สึกสนุกสนาน ทำให้มีเพื่อนมาก และเพื่อนๆ ต่างให้การยอมรับในการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ได้ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน หากมีงานประเพณีหรืองานพิธีกรรมในหมู่บ้านก็มาร่วมงานช่วยเหลือกันทำงานเป็นอย่างดี

กล่าวโดยสรุปผลกระทบจากการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสานกรณีศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ของกลุ่มอาชีพ พบว่ามีผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบในด้านสังคมชุมชน ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านความมั่นคงในชีวิตครอบครัว กล่าวคือ 1) ด้านสังคมชุมชน ผลกระทบเชิงบวก ได้รับการช่วยเหลืองานบุญหรือกิจกรรมในหมู่บ้านหรือชุมชนอย่างดี พุดคุยสนุกสนานทำให้คลายเครียด ทำให้บรรยากาศในงานสนุกสนานครึกครื้น ส่วนผลกระทบเชิงลบ หากดื่มในปริมาณมากไม่สามารถควบคุมตัวเองได้อาจทะเลาะเบาะแว้งกับเพื่อนบ้านและคนในครอบครัว พุดจาหยาบคาย เพื่อนบ้านหรือเพื่อนฝูงไม่ยกยอพุดคุยด้วย ก่อเรื่องราวทุบตีคนอื่น ทำให้ไม่เป็นที่ยอมรับของคนในสังคมชุมชน 2) ด้านสุขภาพ ผลกระทบเชิงบวก ช่วยให้ร่างกายอบอุ่น เหล้าต้องยาสมุนไพรน้ำผึ้งและมะนาว หลังคลอดลูกหากดื่มช่วยขับน้ำคาวปลา มดลูกเข้าอู่เร็ว ร่างกายฟื้นตัวได้เร็ว ร่างกายสมส่วนทำงานหนักได้ ไม่เป็นภาระครอบครัว ส่วนผลกระทบเชิงลบ เช่น มีน้้ำหนักปวดหัว มีอาการซึม รู้สึกมีเมา อาเจียน อ่อนเพลีย ลุกไปทำงานหรือไปเรียนหนังสือไม่ไหว บางรายมีความดันโลหิตสูง เป็นโรคกระเพาะ เลือดออกทางเดินอาหาร ระบบประสาท 3) ด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบเชิงบวกหากขยันทำงานก็จะมีรายได้เข้ามาเลี้ยงครอบครัว และเบไว้ทำบุญและยามขัดสนจำเป็น ส่วนผลกระทบเชิงลบ พบว่าถ้าดื่มบ่อยหรือประจำจะมีหนี้สิน ใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น มีรายได้ไม่เพียงพอที่จะนำไปใช้จ่ายในครอบครัว 4) ด้านความมั่นคงในชีวิต ผลกระทบเชิงลบ อาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุเป็นผลให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินของตนเองและผู้อื่น อาจพิการแขนขา ทำให้หมดอนาคต หยุดเรียนและอาจไม่ได้เรียนหนังสือต่อไป

2) กลุ่มมีโรค

การดื่มเหล้าขาวติดต่อกันมาหลายปี สร้างปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อผู้ดื่มเหล้าเองและครอบครัว ปัญหาด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ รวมทั้งปัญหาด้านสังคมชุมชน โดยที่ส่งผลกระทบต่อด้านสุขภาพ เกิดโรคร้ายตามมา เช่น มีอันตรายต่อระบบทางเดินอาหาร โรคกระเพาะอาหาร เลือดออกในช่องท้อง โรคพิษสุราเรื้อรัง โรคตับแข็ง โรคความดัน โรคหัวใจ และโรคหลอดเลือด กระบวนการการรับรู้บกพร่อง ทำลายบุคลิกภาพของตนเอง การทำกิจวัตรประจำวันและการดูแลความสะอาดส่วนบุคคลบกพร่อง เกิดโรควิตกกังวลหรือซึมเศร้ารู้สึกหดหู่ใจ เป็นต้น สำหรับผู้ดื่มจนเป็นอันตรายต่อสุขภาพสามารถจำแนกอยู่ 2 ประเภท คือ กลุ่มโรคประจำและกลุ่มเป็นโรคครั้งคราว จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างมีผู้ดื่มเหล้าขาวจนเกิดผลกระทบต่อสุขภาพจำนวนรวม 27 คน แบ่งเป็นกลุ่มโรคประจำ 8 คน และกลุ่มเป็นโรคครั้งคราว 19 คน

1) กลุ่มโรคประจำมักเป็นกับกลุ่มผู้ใหญ่ เนื่องจากดื่มมาเป็นระยะเวลาาน และคิดว่าดื่มแล้วคงไม่ติดเหล้าเพราะรู้ถึงโทษหรืออันตรายจากการดื่มเหล้า และคิดว่าดื่มเพื่อเข้าสังคมหรือในงานประเพณีพิธีกรรมต่างๆ แต่เมื่อดื่มไปเรื่อยๆ ก็จะทำให้ติดเหล้า และส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกาย ชีวิตและทรัพย์สิน มีปัญหาด้านเศรษฐกิจ มีหนี้สิน และมีปัญหาครอบครัว ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ เกิดปากเสียงทะเลาะกัน และมีการหย่าร้างกัน

2) กลุ่มเป็นโรคครั้งคราว มีทั้งกลุ่มผู้ใหญ่และกลุ่มวัยรุ่นหญิง ซึ่งเป็นกลุ่มที่สามารถควบคุมตัวเองได้ รู้จักปฏิเสธการดื่มเหล้าถ้าถูกชักชวน และรู้ถึงโทษและอันตรายที่จะเกิดจากการดื่มเหล้า และจะส่งผลเสียหลายประการทำให้ไม่มีเงินเก็บและเป็นหนี้สิน มีปัญหาครอบครัว เพื่อนบ้านหรือเพื่อนกันเอง ดังนั้นกลุ่มนี้เมื่อมีโอกาสในการดื่มเหล้าบ้าง ก็อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกาย ปัญหาสุขภาพ ส่วนมากที่พบในนักเรียนนักศึกษาเป็นปัญหาสุขภาพระยะสั้นหรือผลทางสุขภาพอันเนื่องมาจากการ ดื่มหนัก ส่งผลทำให้มีอาการต่างๆ เช่น ปวดหัว มึนหัว อ่อนเพลีย โรคกระเพาะมากกว่าที่พบปัญหาสุขภาพเรื้อรัง เหมือนที่พบในวัยผู้ใหญ่ เช่น ความดันโลหิตสูง โรคตับแข็ง อาการติดสุราเรื้อรัง อาการแพ้คลื่นจากฤทธิ์สุราหรืออาการติดเหล้า ดังบทสัมภาษณ์ตอนหนึ่งว่า

ผลกระทบของการดื่มเหล้าที่มีต่อผู้อื่นหรือผลกระทบต่อผู้ไม่ดื่มเหล้าขาว

ผลกระทบของการดื่มเหล้าที่มีต่อผู้อื่นหรือผลกระทบต่อผู้ไม่ดื่มเหล้าขาว เป็นมิติหนึ่งของผลกระทบที่เกิดจากการดื่มเหล้า โดยในงานวิจัยนี้ให้ความสนใจศึกษาผลกระทบเชิงลบที่เกิดขึ้นกับบุคคลอื่นนอกจากผู้ดื่ม ซึ่งมีลักษณะตามรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ดื่มกับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากผู้ดื่มเหล้า ได้แก่ กรณีผู้ดื่มเป็นสมาชิกในครอบครัว ลูกหลาน ญาติพี่น้อง เพื่อนร่วมงาน หรือคนแปลกหน้า องค์กรหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ผลกระทบมีหลากหลายระดับครอบคลุมตั้งแต่ความรุนแรงในระดับเล็กน้อย เช่น การรู้สึกรำคาญใจ จนถึงผลกระทบที่รุนแรงมาก เช่น การถูกทำร้ายร่างกาย และทำลายทรัพย์สิน สูญเสียเงินหรือค่าใช้จ่ายจากการรักษาตัวหรือเข้าโรงพยาบาล การจ่ายเงินให้กับคู่อริ เป็นต้น จากข้อมูลการสัมภาษณ์สามารถจำแนกผลกระทบของการดื่มเหล้าที่มีต่อผู้อื่นได้ 4 กลุ่ม คือ 1) ระดับบุคคล 2) ระดับครอบครัว 3) ระดับชุมชน และ 4) ระดับสังคม ดังนี้

1. ระดับบุคคล: เคยถูกคนที่ดื่มแอลกอฮอล์ พุดจาหยาบคายใส่, เคยถูกกล่าวหาจากผู้ดื่ม, เคยรู้สึกเสียใจหรือการเพิกเฉยไม่สนใจเรา เนื่องจากการดื่มของคนในครอบครัว, เคยต้องดูแลคนในครอบครัว, ต้องเสียรายจ่ายจากผลกระทบจากการดื่มๆ เช่น ค่าสินไหมทดแทน ค่าทำขวัญ ค่าไกล่เกลี่ย ค่าซ่อมรถ เป็นต้น

2. ระดับครอบครัว: คนในครอบครัวต้องดูแลผู้ดื่มเหล้า, เคยต้องทำความสะอาด (บ้าน) เช็ดพื้นหลังจากการดื่มหรือการอาเจียนของผู้ดื่มเหล้า, ดูแลเช็ดเนื้อเช็ดตัวให้, เมื่อคนในครอบครัวดื่มเหล้าทำให้งานกิจกรรมในชุมชนต่างๆ ที่เราเข้าร่วมด้วยหมดสนุกหรือเกิดปัญหา, เคยรู้สึกเสียใจจากการเพิกเฉยจากการดื่มของคนในครอบครัว, เคยมีปัญหาทางการเงิน เป็นหนี้ มีเงินไม่พอสำหรับใช้จ่ายในชีวิตประจำวันซึ่งเป็นผลมาจากการดื่มของคนในครอบครัว, ทรัพย์สินเสียหาย, สิ่งของในบ้านถูกเอาไปจำหน่าย, เคยถูกทำร้ายร่างกาย, เสียเวลาเสียเงินที่ต้องใช้ดูแลรักษาผู้ดื่มในการได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุหรือจากการป่วยเป็นโรค

3. ระดับชุมชน: รู้สึกไม่ปลอดภัยเมื่ออยู่ในสถานที่สาธารณะเพราะการดื่มของคนแปลกหน้า, ชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการดื่มเหล้าของบุคคลอื่นจำเป็นต้องไปใช้บริการจากหน่วยงานที่ให้บริการพบว่ามีเล็กน้อย ได้แก่ ร้อยละ 5.6 เคยต้องไปขอความช่วยเหลือ หรือขอคำแนะนำจากผู้นำชุมชน, เพื่อน, เพื่อนบ้าน ผู้นำศาสนา, หรือหน่วยบริการอื่น ๆ (ที่ไม่เป็นทางการ), ร้อยละ 4.5 เคยต้องโทรศัพท์ขอความช่วยเหลือจากตำรวจ เนื่องจากการดื่มของคนอื่น และร้อยละ 4.2 เคยต้องหยุด/ขาด/ลางาน (หรือหยุดเรียน) เพราะได้รับอันตรายหรือผลกระทบจากการดื่มของคนอื่น, มีผู้เคยได้รับผลกระทบจนต้องไปรับบริการหน่วยกู้ภัย, แผนกฉุกเฉินที่โรงพยาบาลหรือพักรักษาตัวในโรงพยาบาล เพราะได้รับบาดเจ็บ หรือได้รับผลกระทบจากการดื่มของคนอื่น

4. ระดับสังคม : รู้สึกหวาดกลัว เมื่อต้องเผชิญหน้ากับคนแปลกหน้าที่ดื่มตามถนนหรือในสถานที่สาธารณะต่าง ๆ, ต้องตื่นขึ้นกลางดึกหรือนอนไม่หลับเพราะมีการส่งเสียงดังรบกวนจากวงเหล้าหรือผู้มีเมานอกบริเวณบ้านหรืออยู่ใกล้บ้าน, มีการขว้างปาสิ่งของออกมาจากบ้าน, ด้านสังคมเสียสัมพันธภาพกับเพื่อนบ้านที่คนของเราผู้ดื่มเหล้าไปทะเลาะและสร้างปัญหากับชาวบ้าน

2. ผลศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัย ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชนและระดับสังคมวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน

ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน พบว่าโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.61$, S.D. = 0.19) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3 ปัจจัย คือ ระดับชุมชน ($\bar{x} = 3.72$, S.D. = 0.34) รองลงมา คือ ระดับบุคคล ($\bar{x} = 3.70$, S.D. = 0.37) และ ระดับสังคม ($\bar{x} = 3.55$, S.D. = 0.44) ตามลำดับ และมีปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง คือ ระดับครอบครัว ($\bar{x} = 3.42$, S.D. = 0.34) โดยแต่ละด้านปรากฏผลดังนี้

1) ระดับบุคคล ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ) พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.70$, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 7 ประเด็น โดยสามารถเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้คือ การดื่มเหล้าช่วยให้สุขภาพจิตดี อารมณ์

ดี เพลิดเพลิน ($\bar{x} = 4.03$, S.D. = 0.59) รองลงมาคือ เหล้าขาวช่วยทำให้ร่างกายมีกำลังวังชา มี
 แรงงานทำงาน ($\bar{x} = 3.85$, S.D. = 1.07) อยากรองดื่มเหล้าเพื่อเป็นประสบการณ์ ($\bar{x} = 3.83$, S.D.
 = 0.80) เหล้าขาวช่วยลดความเครียด ($\bar{x} = 3.77$, S.D. = 0.74) เหล้าขาวมีรสชาติดีทำให้อยากดื่ม ($\bar{x}$
 = 3.73, S.D. = 0.77) เหล้าขาวหรือสุราใช้เป็นยา/ ยาต่อเหล้า ($\bar{x} = 3.64$, S.D. = 1.01) เหล้า
 ขาวช่วยทำให้ร่างกายสมส่วนมีสุขภาพดี ($\bar{x} = 3.55$, S.D. = 0.92) ตามลำดับ และประเด็นที่มี
 ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือ เหล้าขาวราคาไม่แพง สามารถซื้อดื่มได้ ($\bar{x} = 3.43$, S.D. = 0.91)
 ตามลำดับ

2) ระดับครอบครัว ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของ
 ผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านระดับครอบครัว (ความสัมพันธ์ในครอบครัว) พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ใน
 ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.42$, S.D. = 0.34) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
 3 ประเด็น โดยสามารถเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ พ่อแม่หรือญาติให้ไปซื้อเหล้าจึงเป็นจุด
 เริ่มต้นในการดื่มเหล้า ($\bar{x} = 3.64$, S.D. = 0.85) รองลงมาคือ เกิดจากปัญหาครอบครัวจึงเป็นเหตุให้
 ดื่มเหล้า ($\bar{x} = 3.63$, S.D. = 0.91) และมีเวลาว่างไม่ได้ทำอะไร จึงดื่มเหล้าให้สนุกสนาน ($\bar{x}$
 = 3.59, S.D. = 0.91) ตามลำดับ และมีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง คือ ครอบครัวชวนดื่ม
 เหล้า ($\bar{x} = 3.40$, S.D. = 0.85) และ ครอบครัวยอมรับ เปิดโอกาสให้ดื่มเหล้า ($\bar{x} = 2.85$, S.D. =
 0.92) ตามลำดับ

3) ระดับชุมชน ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของ
 ผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านระดับชุมชน (ความสัมพันธ์ในชุมชน) พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ
 มาก ($\bar{x} = 3.72$, S.D. = 0.34) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 5 ประเด็น
 โดยสามารถเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้คือ เพื่อน/เพื่อนบ้านในหมู่บ้านชักชวนดื่มเหล้า ($\bar{x}$
 = 4.10, S.D. = 0.80) รองลงมาคือ ในงานบุญหมู่บ้านมีเหล้าให้กิน ไม่ต้องหาซื้อ ($\bar{x} = 3.77$, S.D. =
 0.78) งานพิธีกรรมจะมีการใช้เหล้าขาวเพื่อเซ่นผี ผู้ดื่มกินต่อจะโชคดีมีชีวิตที่ดี ($\bar{x} = 3.72$, S.D. =
 0.77) ในชุมชนสามารถหาซื้อเหล้าขาวได้ง่าย ขายตามร้านค้าในหมู่บ้าน ($\bar{x} = 3.70$, S.D. = 0.82)
 และ มีงานบุญ งานพิธีกรรมในหมู่บ้าน ($\bar{x} = 3.39$, S.D. = 0.91) ตามลำดับ และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ย
 อยู่ระดับปานกลาง คือ เป็นค่านิยมหรือวัฒนธรรมชุมชนในการเลี้ยงต้อนรับกัน ($\bar{x} = 3.30$, S.D. =
 0.90) ตามลำดับ

4) ระดับสังคม ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของ
 ผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านระดับสังคม (แรงสนับสนุนทางสังคม) พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ
 มาก ($\bar{x} = 3.55$, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 4 ประเด็น
 โดยสามารถเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ดื่มเหล้าเพื่อเข้าสังคม ($\bar{x} = 3.82$, S.D. = 0.84)
 รองลงมา คือ สังคมมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการดื่มเหล้า ($\bar{x} = 3.73$, S.D. = 0.88) ดื่มเหล้าเพื่อ
 สันสนธิกับเพื่อนฝูง ($\bar{x} = 3.72$, S.D. = 0.90) และ การดื่มเหล้าทำให้กล้าแสดงออกต่อสังคม กล้า
 พูดคุย ($\bar{x} = 3.45$, S.D. = 0.78) ตามลำดับ และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง คือ ดื่มเหล้า
 ตามกลุ่มสังคมวัฒนธรรมแต่ละแห่ง ($\bar{x} = 3.03$, S.D. = 0.91)

3. ผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน

ผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.00$, S.D.=0.34) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับมากไปน้อยคือ ด้านเศรษฐกิจ ($\bar{x}=4.13$, S.D.=0.41) รองลงมาคือด้านความมั่นคงในชีวิต ($\bar{x}=4.01$, S.D.=0.58) ด้านสุขภาพ ($\bar{x}=3.98$, S.D.=0.52) และด้านสังคม ($\bar{x}=3.87$, S.D.=0.37) โดยแต่ละด้านปรากฏผลดังนี้

1) **ด้านสังคม** ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.87$, S.D.=0.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกประเด็น เรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ คือ เพื่อนบ้านไม่ยกคบหาสมาคมด้วย อันเกิดจากการดื่มสุรา ($\bar{x}=4.07$, S.D.=0.88) รองลงมา คือ การดื่มสุราทำให้มีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อน/เพื่อนบ้าน ($\bar{x}=3.99$, S.D.=0.54) การดื่มสุราทำให้ขาดสติ ก่อให้เกิดปัญหาทางกฎหมายและศีลธรรม ($\bar{x}=3.93$, S.D.=0.76) การทำให้รู้สึกหวาดกลัวถูกคุกคามและรู้สึกไม่ปลอดภัย ($\bar{x}=3.90$, S.D.=0.88) การดื่มสุราทำให้มีพุดจาหยาบคาย/เสียงดังรบกวนเพื่อนบ้าน ($\bar{x}=3.86$, S.D.=0.71) การก่อคดีอาชญากรรมและคดีอื่น ๆ อันเกิดจากการดื่มสุรา ($\bar{x}=3.78$, S.D.=0.85) การดื่มสุราทำให้ไม่เป็นที่ยอมรับของคนในสังคม ($\bar{x}=3.70$, S.D.=0.83) และการเป็นคู่กรณีของอุบัติเหตุทางจราจร ($\bar{x}=3.70$, S.D.=0.84) ตามลำดับ

2) **ด้านเศรษฐกิจ** ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านเศรษฐกิจ พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.13$, S.D.=0.41) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกประเด็น เรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ การมีปัญหาทางด้านการเงิน ที่ต้องนำมาซื้อเหล้า ($\bar{x}=4.30$, S.D.=0.73) รองลงมาคือ เกิดการขาดงานหรือการละทิ้งงาน ทำให้สูญเสียรายได้ ($\bar{x}=4.25$, S.D.=0.72) การดื่มเหล้าทำให้มีภาวะหนี้สิน ($\bar{x}=4.22$, S.D.=0.66) ทำให้ยากจน ไม่มีรายได้มาใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ($\bar{x}=4.19$, S.D.=0.85) การได้รับการบาดเจ็บจากการเกิดอุบัติเหตุและการเจ็บป่วยจากการดื่มแอลกอฮอล์ทำให้เป็นภาระในการดูแลและค่าใช้จ่าย ($\bar{x}=4.12$, S.D.=0.74) ค่าใช้จ่ายในการซื้อสุราสามารถเก็บออมไว้เป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นอย่างอื่นได้ ($\bar{x}=4.06$, S.D.=0.89) การดื่มสุราเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุต้องเสียค่ารักษา ค่าเสียหายให้กับคู่กรณี ($\bar{x}=3.99$, S.D.=0.86) และ ทรัพย์สินถูกทำลายเสียหายได้แก่บ้านเรือนรถยนต์สิ่งของ ($\bar{x}=3.90$, S.D.=0.79) ตามลำดับ

3) **ด้านสุขภาพ** ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสุขภาพ พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.98$, S.D.=0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยสามารถเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ การเป็นโรควิตกกังวลรู้สึกหดหู่ใจ ($\bar{x}=4.18$, S.D.=0.64) รองลงมา คือ การดื่มสุราทำให้การทำกิจวัตรประจำวัน และการดูแลสุขภาพส่วนบุคคลบกพร่อง ($\bar{x}=4.07$, S.D.=0.90) การดื่มสุราทำให้ร่างกายอ่อนเพลีย ทำงานไม่ได้ ($\bar{x}=3.96$, S.D.=0.81) การดื่มสุราเป็นการทำลายบุคลิกภาพของตนเอง ($\bar{x}=3.93$, S.D.=0.92) การดื่มสุราเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ($\bar{x}=3.91$, S.D.=0.85) และ การดื่มสุราเป็นโรคอื่น ๆ ตามมาอีก ($\bar{x}=3.84$, S.D.=0.78) ตามลำดับ

4) **ด้านความมั่นคงในชีวิตครอบครัว** ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านความมั่นคงในชีวิต พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.01$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยสามารถเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้คือ การดื่มสุราทำให้เกิดปัญหาทะเลาะเบาะแว้งในครอบครัว ($\bar{x} = 4.18$, S.D. = 0.81) รองลงมาคือ การเป็นโรควิตกกังวลหรือซึมเศร้ารู้สึกไม่สบายใจจากการดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว ($\bar{x} = 4.13$, S.D. = 0.84) การมีปัญหาภายในครอบครัวหรือแตกแยกหรือหย่าร้าง ($\bar{x} = 4.06$, S.D. = 0.88) การเกิดความเครียดและปัญหาสุขภาพจากการดูแลผู้ที่ดื่มแอลกอฮอล์ ($\bar{x} = 4.03$, S.D. = 0.79) คนที่อาศัยในครอบครัวอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย ($\bar{x} = 3.98$, S.D. = 0.96) เกิดการละเลยการดูแลลูกหลานและสมาชิกในครอบครัว ($\bar{x} = 3.97$, S.D. = 0.89) การดื่มสุราทำให้ครอบครัวได้รับความเดือนร้อน ($\bar{x} = 3.96$, S.D. = 0.99) การถูกทำร้ายร่างกายอันเกิดจากการดื่มสุรา ($\bar{x} = 3.93$, S.D. = 0.75) และคนที่อาศัยในครอบครัวถูกดูต่ำ ทุบตี และทำร้ายร่างกาย ($\bar{x} = 3.83$, S.D. = 0.85) ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ผู้หญิงในชุมชนอีสาน ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัันมีผลกระทบต่อ การดื่มเหล้าขาวแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบระดับผลกระทบต่อ การดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสานในด้านคุณลักษณะของบุคคล ผลการวิเคราะห์สมมติฐาน ในประเด็นการเปรียบเทียบระหว่างประเภทผู้ตอบข้อมูล อายุ การศึกษา สถานภาพ อาชีพ และ รายได้ สรุปผลได้ดังนี้

1. ประเภทผู้ตอบ : ผู้หญิงในชุมชนอีสาน ที่มีประเภทผู้ตอบต่างกัน (ผู้ใหญ่และวัยรุ่นหญิง) มีระดับผลกระทบต่อ การดื่มเหล้าขาวในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่าผู้หญิงในชุมชนอีสาน ที่มีประเภทผู้ตอบต่างกันคือผู้ใหญ่กับวัยรุ่น มีระดับผลกระทบต่อ การดื่มเหล้าขาว ด้านสังคม และด้านความมั่นคงในชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ พบว่าไม่แตกต่างกัน

2. อายุ : เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่าผู้หญิงในชุมชนอีสาน ที่มีอายุต่างกัน มีระดับผลกระทบต่อ การดื่มเหล้าขาว ด้านสังคม ด้านสุขภาพ และด้านความมั่นคงในชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านเศรษฐกิจ พบว่าไม่แตกต่างกัน

3. การศึกษา : เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่าผู้หญิงในชุมชนอีสาน ที่มีการศึกษาต่างกัน มีระดับผลกระทบต่อ การดื่มเหล้าขาว ด้านสังคม ด้านสุขภาพ และด้านความมั่นคงในชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านเศรษฐกิจ พบว่าไม่แตกต่างกัน

4. สถานภาพ : เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่าผู้หญิงในชุมชนอีสาน ที่มีสถานภาพต่างกัน มีระดับผลกระทบต่อ การดื่มเหล้าขาว ด้านสังคม และด้านความมั่นคงในชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านสุขภาพ และด้านเศรษฐกิจ พบว่าไม่แตกต่างกัน

5. อาชีพ : เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่าผู้หญิงในชุมชนอีสาน ที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาว ด้านสังคม และด้านความมั่นคงในชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านเศรษฐกิจ และด้านสุขภาพ พบว่าไม่แตกต่างกัน

6. รายได้ : เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่าผู้หญิงในชุมชนอีสาน ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาว ด้านสังคม และด้านความมั่นคงในชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านเศรษฐกิจ และด้านสุขภาพ พบว่าไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 สาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว มีอิทธิพลต่อผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ในภาพรวม

ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัย ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน และระดับสังคมที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า สาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว มีอิทธิพลต่อระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์เชิงเส้น (Test of Linearity) พบว่า มีเพียงตัวแปรอิสระ ในด้านระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ) มีความสัมพันธ์เชิงเส้นกับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยมีค่า (r) ตั้งแต่ -.144 ถึง .365 โดยด้านระดับบุคคลมีอิทธิพลทางบวกกับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย และพบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวร่วมกันมีความสัมพันธ์กับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ในภาพรวม ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .497 และสามารถร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละ 24.7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์จำแนกตัวแปรในรายข้อ สรุปได้ว่า มีตัวแปรสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว ในระดับบุคคล 2 ตัวแปร ได้แก่ การดื่มเหล้าช่วยให้สุขภาพจิตดี อารมณ์ดี เพลิดเพลิน และอยากลองดื่มเหล้าเพื่อเป็นประสบการณ์ มีอิทธิพลทางบวกกับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 2.1 สาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว มีอิทธิพลต่อผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า สาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว มีอิทธิพลต่อระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ผลการทดสอบความสัมพันธ์เชิงเส้น (Test of Linearity) พบว่า ตัวแปรอิสระ ในด้านระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ) ด้านระดับครอบครัว (ความสัมพันธ์ในครอบครัว) และด้านระดับสังคม (แรงสนับสนุนทางสังคม) มีความสัมพันธ์เชิงเส้นกับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยมีค่า (r) ตั้งแต่ .160 ถึง .347 จากความสัมพันธ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้นำมาทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณในลำดับต่อไป

สรุปได้ว่ามีตัวแปรสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการตี๋มเหล่าขาว 3 ตัวแปรได้แก่ ด้าน ระดับครอบครัว, ระดับสังคม และระดับบุคคล มีอิทธิพลทางบวกกับระดับผลกระทบต่อการตี๋มเหล่าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย และเมื่อวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ โดยจำแนกเป็นรายข้อของแต่ละปัจจัย พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวร่วมกันมีความสัมพันธ์กับระดับผลกระทบต่อการตี๋มเหล่าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .544

ระดับบุคคล : ผลทดสอบความสัมพันธ์จำแนกตัวแปรในรายข้อ สรุปได้ว่ามีตัวแปรสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการตี๋มเหล่าขาว ในระดับบุคคล 5 ตัวแปรได้แก่ เหล้าขาวราคาไม่แพง สามารถซื้อตี๋มได้, เหล้าขาวช่วยทำให้ร่างกายสมส่วนมีสุขภาพดี, เหล้าขาวช่วยลดความเครียด, การตี๋มเหล่าช่วยให้สุขภาพจิตดี อารมณ์ดี เพลิดเพลิน มีอิทธิพลทางบวกกับระดับผลกระทบต่อการตี๋มเหล่าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ส่วนประเด็นเหล้าขาวช่วยทำให้ร่างกายมีกำลังวังชา มีแรงงานทำงานมีอิทธิพลทางลบกับระดับผลกระทบต่อการตี๋มเหล่าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม

ระดับครอบครัว : ผลทดสอบความสัมพันธ์จำแนกตัวแปรในรายข้อ สรุปได้ว่ามีตัวแปรสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการตี๋มเหล่าขาว ในระดับครอบครัว 2 ตัวแปร ได้แก่ พ่อแม่หรือญาติให้ไปซื้อเหล้าจึงเป็นจุดเริ่มต้นในการตี๋มเหล่า และมีเวลาว่างไม่ได้ทำอะไร จึงตี๋มเหล่าให้สนุกสนาน มีอิทธิพลทางบวกกับระดับผลกระทบต่อการตี๋มเหล่าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ระดับสังคม : ผลเมื่อทดสอบความสัมพันธ์จำแนกตัวแปรในรายข้อ สรุปได้ว่ามีตัวแปรสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการตี๋มเหล่าขาว ในระดับสังคม 1 ตัวแปร ได้แก่ ความคิดเห็นต่อการตี๋มเหล่าเพื่อเข้าสังคม มีอิทธิพลทางบวกกับระดับผลกระทบต่อการตี๋มเหล่าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 2.2 สาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการตี๋มเหล่าขาว มีอิทธิพลต่อผลกระทบต่อการตี๋มเหล่าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน **ด้านเศรษฐกิจ**

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า สาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการตี๋มเหล่าขาว มีอิทธิพลต่อระดับผลกระทบต่อการตี๋มเหล่าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านเศรษฐกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์เชิงเส้น (Test of Linearity) พบว่า ตัวแปรอิสระ ในด้านของภาพรวม และรายด้านทุกด้าน มีความสัมพันธ์เชิงเส้นกับระดับผลกระทบต่อการตี๋มเหล่าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านเศรษฐกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยมีค่า (r) ตั้งแต่ -.055 ถึง .202 จากความสัมพันธ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้นำมาทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณในลำดับต่อไป โดยผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวร่วมกันมีความสัมพันธ์กับระดับผลกระทบต่อการตี๋มเหล่าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านเศรษฐกิจ ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .213 และสามารถร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละ 4.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ $\pm .011$ ดังนั้นสรุปได้

ว่ามีตัวแปรสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว 1 ตัวแปร ได้แก่ ระดับครอบครัว (ความสัมพันธ์ในครอบครัว) มีอิทธิพลทางบวกกับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านเศรษฐกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานวิจัย

ผลทดสอบความสัมพันธ์จำแนกตัวแปรในรายข้อ สรุปได้ว่ามีตัวแปรสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านระดับครอบครัว 2 ตัวแปร ได้แก่ อยากล่องดื่มเหล้าเพื่อเป็นประสบการณ์ และการดื่มเหล้าช่วยให้สุขภาพจิตดี อารมณ์ดี เพลิดเพลิน มีอิทธิพลทางบวกกับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 2.3 สาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว มีอิทธิพลต่อผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน **ด้านสุขภาพ**

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า สาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว ไม่มีอิทธิพลต่อระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านสุขภาพ ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 2.4 สาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว มีอิทธิพลต่อผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน **ด้านความมั่นคงในชีวิต**

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า สาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว มีอิทธิพลต่อระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านความมั่นคงในชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์เชิงเส้น (Test of Linearity) พบว่า ตัวแปรอิสระ ในด้านระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ) และระดับสังคม (แรงสนับสนุนทางสังคม) มีความสัมพันธ์เชิงเส้นกับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านความมั่นคงในชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยมีค่า (r) ตั้งแต่ -.318 ถึง .368 จากความสัมพันธ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้นำมาทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณในลำดับต่อไป โดยผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวร่วมกันมีความสัมพันธ์กับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านความมั่นคงในชีวิต ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .449 และสามารถร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละ 20.1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ $\pm .172$

ดังนั้นสรุปได้ว่ามีตัวแปรสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว 2 ตัวแปร ได้แก่ ระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ) และระดับสังคม (แรงสนับสนุนทางสังคม) มีอิทธิพลทางบวกกับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านความมั่นคงในชีวิต ส่วนประเด็นระดับสังคม (แรงสนับสนุนทางสังคม) มีอิทธิพลทางลบกับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านความมั่นคงในชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย โดยผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวร่วมกันมีความสัมพันธ์กับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านความมั่นคงในชีวิต ในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .610 และสามารถร่วมกันพยากรณ์ตัว

แปรตามได้ร้อยละ 37.2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ $\pm .324$

ผลทดสอบความสัมพันธ์จำแนกตัวแปรในรายข้อ สรุปได้ว่ามีตัวแปรสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว ในระดับบุคคล 3 ตัวแปร ได้แก่ ความคิดเห็นต่อประเด็นเหล้าขาวหรือสุราใช้เป็นยา/ ยาต้องเหล้า, เหล้าขาวช่วยทำให้ร่างกายมีกำลังวังชา มีแรงงานทำงาน และการดื่มเหล้าช่วยให้สุขภาพจิตดี อารมณ์ดี เพลิดเพลิน มีอิทธิพลทางบวกกับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสานด้านความมั่นคงในชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ผลกระทบและให้ข้อเสนอแนะในการป้องกันหรือ ลด ละ เลิก การดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สัมภาษณ์ และสนทนากลุ่มในประเด็นข้อเสนอแนะในการป้องกันหรือ ลด ละ เลิก การดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน เพื่อดำเนินการในระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน และระดับหน่วยงาน มีข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกัน ลดละเลิกการดื่มเหล้า ได้แก่ ควรมีอาสาชุมชนหรือทีมสุขภาพชุมชน ส่งเสริมให้ทำบัญชีครัวเรือนเพื่อตระหนักในการใช้จ่าย ส่งเสริมอาชีพให้คนชุมชนค้นหาต้นแบบผู้ที่สามารถ ลดละ เลิกเหล้าและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้ที่ดื่มเหล้า กิจกรรมรณรงค์ไม่ดื่มสุรา ข้อตกลงร่วมกันเป็นกติกาสังคมชุมชน เพื่อสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยแก่ชุมชน ปรับรูปแบบกิจกรรมทางสังคมหรือการเลี้ยงสังสรรค์ เป็นทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา ศิลปะ ดนตรี กีฬา และสนทนาการให้กับนักเรียนนักศึกษาและคนในชุมชน โดยมีการวิเคราะห์ผลกระทบและนำข้อเสนอแนะ จากผลการศึกษา ดังนี้

1. ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย พบว่า สาเหตุการดื่มเหล้าขาวหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของ ส่วนใหญ่ให้เหตุผลเป็นการดื่มเพื่อสังสรรค์/งานบุญประเพณี มากที่สุด รองลงมา คือ ดื่มเพื่อสุขภาพ, ดื่มเพื่อคลายเครียด/ผ่อนคลาย, ดื่มเพราะเพื่อนชวน, ดื่มเพราะมีเรื่องกลุ้มใจ, ดื่มเพราะอยากลองอยากรู้ ส่วนวัยรุ่น สาเหตุของการดื่มเหล้าขาว พบว่า ส่วนใหญ่ให้เหตุผลเป็นการดื่มเพื่อสังสรรค์/กิจกรรมสังสรรค์ รองลงมาคือ ดื่มเพราะเพื่อนชวน, ดื่มเพราะอยากลองอยากรู้ คิดเป็นร้อยละ, ดื่มเพราะมีเรื่องกลุ้มใจดื่มเพื่อคลายเครียด/ผ่อนคลาย, ดื่มเพราะงานบุญประเพณี และ จากการประเมินพฤติกรรมการดื่มเหล้า (AUDIT) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มากกว่าครึ่งหนึ่งคือร้อยละ 73.04 ดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงน้อย และผู้ดื่ม 1 ใน 3 เริ่มมีการดื่มแบบมีความเสี่ยง (ร้อยละ 26.96) จำแนกเป็น 4 กลุ่ม คือ แบบมีความเสี่ยง (ร้อยละ 17.39) ดื่มแบบอันตราย (ร้อยละ 6.08) และดื่มแบบติด (ร้อยละ 3.47) และการดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นการดื่มแบบปกติ (ร้อยละ 73.04) ส่วนดื่มแบบผิดปกติ (ร้อยละ 26.96) ซึ่งมีจำนวนไม่มาก จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 การจัดงานบุญประเพณีวัฒนธรรม พิธีกรรม หรือกิจกรรมทางสังคม ควรปรับเปลี่ยนเป็นรูปแบบใหม่ในแนว “สร้างสรรค์ชุมชนสร้างสุข : ลด ละ เลิกเหล้า” โดยกิจกรรมทางสังคม ลดละเลิกเหล้า และในวันสำคัญหรือวันที่มีกิจกรรมทางสังคม เช่น วันแม่ วันพ่อ วันเกิด ฉลองเรียน

จบ ฉลองรับปริญญา ฉลองได้งานทำ ฉลองงานแต่ง เป็นต้น โดยปรับรูปแบบจากการเลี้ยงสังสรรค์ จากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปรับเป็นน้ำเพื่อสุขภาพ มีการทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เช่น ปลูกต้นไม้ในวันเกิดของตัวเอง วันพ่อ วันแม่ หรือวันมงคลต่างๆ โดยการรับประทานอาหารด้วยตนเองเพื่อดูแลสุขภาพ การปลูกผัก ซึ่งจะเป็นการลดรายจ่าย การทำกิจกรรมอื่นเพื่อไม่ให้รู้สึกว่างหรือเหงา การทำกิจกรรมจะทำให้ได้ออกกำลังกายและทำให้เฟลิดเฟลินมีความสุข เมื่อเวลาว่างไปทำกิจกรรมที่เกิดประโยชน์ก็จะทำให้ผู้เคยดื่มเหล้าไม่มุงคิดไปถึงแต่เรื่องการดื่มเหล้า การชวนเพื่อนกินเหล้า แต่ปรับเป็นชวนเพื่อทำกิจกรรมเพื่อสังคมและชุมชน

1.2 ปรับทัศนคติ ส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องว่า ผลของการดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกจากจะทำให้เกิดปัญหาสุขภาพของผู้ดื่มแล้วยังก่อให้เกิดมีปัญหความสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วย การดื่มสุราเป็นปริมาณมากจะให้ผลเสียต่อร่างกาย ทำให้เป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดโรคตับแข็ง มะเร็ง ความดันโลหิตสูง เลือดออกทางเดินอาหาร ฯลฯ และก่อให้เกิดอุบัติเหตุเป็นผลให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินของตนเองและผู้อื่นอีกด้วย

1.3 ส่งเสริมค้นหาต้นแบบคนที่สามารถ ลด ละ เลิกเหล้า และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้ที่ดื่มเหล้าทั้งกลุ่มติดเหล้า กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มแบบเสี่ยง หรือกลุ่มอยากลองดื่มเหล้า โดยความร่วมมือระหว่างชุมชน ภูมิปัญญา หน่วยงานในพื้นที่ชุมชน และจังหวัด ภาครัฐช่วยสร้างแรงจูงใจส่งเสริมทำโครงการกิจกรรมที่เกิดประโยชน์และสร้างรายได้ให้กับชุมชน

2. จากการศึกษาผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชน พบว่า ได้รับผลกระทบสูงสุดด้านเศรษฐกิจ คือ การมีปัญหาทางการเงิน ที่ต้องนำมาซื้อเหล้า, เกิดการขาดงานหรือการละทิ้งงานทำให้สูญเสียรายได้, การดื่มเหล้าทำให้มีภาวะหนี้สิน, ทำให้ยากจนไม่มีรายได้มาใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน, การได้รับการบาดเจ็บจากการเกิดอุบัติเหตุและการเจ็บป่วยจากการดื่มแอลกอฮอล์ทำให้เป็นภาระในการดูแลและค่าใช้จ่าย, การดื่มสุราเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุต้องเสียค่ารักษา ค่าเสียหายให้กับคู่กรณี และ ทรัพย์สินถูกทำลายเสียหายได้แก่บ้านเรือนรถยนต์สิ่งของ ดังนั้น จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

2.1 ควรมีอาสาชุมชนหรือทีมสุขภาพชุมชนโดยอาจมาร่วมมือกับศูนย์ส่งเสริมสุขภาพตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล ในการดูแลผู้ดื่มและครอบครัวเชิงรุกในชุมชนในการสอดส่องดูแลและช่วยเหลือเพื่อเป็นการกระตุ้นและเสริมสร้างแรงจูงใจในการเลิกดื่ม โดยให้ครอบครัวและผู้ดื่มมีส่วนร่วมในการวางแผนการดูแลตนเองตนเองและการเลิกดื่ม นอกจากนี้ยังพบว่าครอบครัวได้รับผลกระทบด้านร่างกายและจิตใจจากการดื่มเหล้าของสมาชิกในครอบครัวโดยเกิดความเครียดและปัญหาสุขภาพจากการดูแลผู้ดื่ม ดังนั้นควรมีการประเมินภาวะเครียดและปัญหาสุขภาพของสมาชิกในครอบครัวของผู้ดื่ม เพื่อค้นหาปัญหาและวางแผนช่วยเหลือควบคู่กันไปทั้งครอบครัวและผู้ดื่มด้วย

2.2 ส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน และตระหนักในการใช้จ่ายอย่างระมัดระวัง เพื่อลดปัญหาหนี้สิน เพื่อตรวจสอบการใช้จ่ายของตนเองและครอบครัวเพื่อสำหรับวางแผนการใช้จ่าย เพื่อลดปัญหาหนี้สินและการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น โดยสามารถดำเนินการได้ทั้งในระดับโรงเรียนสถานศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.3 กิจกรรมในการป้องกันแก้ไขการดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มวัยรุ่น โดยการความใส่ใจจากทั้งสถานศึกษา ครอบครัว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดกิจกรรมหรือการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวการปรับพฤติกรรมทางปัญญา โปรแกรมเสริมสร้างทักษะชีวิตร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคม อบรมการมีอาชีพเสริมเพื่อให้ลดเวลาหรือใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับตนเองและครอบครัวรวม ช่วยลดความเสี่ยงต่อสิ่งยั่วยุหรือสิ่งเสพติด โปรแกรมการควบคุมตนเอง การสร้างพันธะสัญญา เพื่อนเตือนเพื่อน การเข้าค่าย การเข้าวัดปฏิบัติธรรม การส่งเสริมเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาสัปดาห์ละครั้ง การส่งเสริมให้มีกิจกรรมสันทนาการ เช่น เล่นดนตรี กีฬา การแข่งขันกีฬาเยาวชนในหมู่บ้านหรือโรงเรียน หรือร่วมกับหน่วยงานต่างๆ เป็นต้น

3. ผลจากการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ที่ได้รับผลกระทบลำดับที่ 2 คือ ด้านความมั่นใจในชีวิต พบว่าโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยคือ การดื่มสุราทำให้เกิดปัญหาทะเลาะเบาะแว้งในครอบครัว, การเป็นโรคติดกัญชาหรือซึมเศร้ารู้สึกไม่สบายใจจากการดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว, การมีปัญหาภายในครอบครัวหรือแตกแยกหรือหย่าร้าง, การเกิดความเครียดและปัญหาสุขภาพจากการดูแลผู้ดื่มแอลกอฮอล์, คนที่อาศัยในครอบครัวอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย, เกิดการทะเลาะ การดูแลลูกหลานและสมาชิกในครอบครัว, การดื่มสุราทำให้ครอบครัว ได้รับความเดือนร้อน, การถูกทำร้ายร่างกายอันเกิดจากการดื่มสุรา และ คนที่อาศัยในครอบครัวถูกดูต่ำทุบตีและทำร้ายร่างกาย ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

3.1 ครอบครัวและชุมชนควรให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่นในการควบคุม หรือลดพฤติกรรมดื่มการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครัวเรือนและชุมชน

3.2 ผู้นำครอบครัวและสมาชิกในครอบครัว ควรปรึกษาหารือทางออกร่วมกัน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือให้คำปรึกษา และ การให้ความรู้เกี่ยวกับการดื่มสุรา และอันตรายที่อาจเกิดขึ้นหากดื่มมากกว่านี้ และชื่นชมพฤติกรรมดื่มที่เสี่ยงต่ำ การให้การบำบัดแบบสั้น การฝึกอบรม การให้คำปรึกษา การรับฟังอย่างเห็นอกเห็นใจและการเสริมสร้างแรงจูงใจ เสริมแรงกระตุ้น โดยมีการดำเนินงาน ได้แก่ 1) การให้คำแนะนำแบบสั้น โดยการคัดกรองปัญหาการดื่มสุรา ประเมินปัญหาการดื่มและปัญหาที่เกี่ยวข้อง สะท้อนปัญหาและให้คำแนะนำว่าอยู่ในกลุ่มดื่มแบบเสี่ยงสูง ควรบันทึกผลหรือสถานการณ์ที่เป็นผลจากการดื่มเหล้า 2) ประเมินแรงจูงใจ ความพร้อมในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และให้คำแนะนำที่เหมาะสมตามระดับความเสี่ยง 3) ตั้งเป้าหมาย ในการลด/ละ/เลิก หรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรม 4) การติดตามดูแล เพื่อติดตามพฤติกรรมดื่ม แก้ไขปัญหาอุปสรรค กำหนดวิธีการแก้ไขอย่างชัดเจน

3.3 ควรมีการศึกษาขนาดและผลกระทบจากการเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อครอบครัวและสังคมมากขึ้นทั้งในประเด็นด้านเศรษฐกิจและด้านอื่นๆ ระหว่างชุมชน ผู้ศึกษาวิจัยกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งระดับพื้นที่และระดับจังหวัด เพื่อเชื่อมโยงการดูแลผู้ดื่มและผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการดื่ม เพื่อพัฒนารูปแบบการให้บริการดูแลช่วยเหลือและส่งเสริมที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อผู้ดื่มและครอบครัว

3.4 ประชาชนในพื้นที่ควรมีข้อตกลงในการควบคุมมาตรการ การบริโภคสถานที่ และช่วงเวลาในการจำหน่าย สถานที่ และกลุ่มช่วงอายุในการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และควร

ยึดหลักการดำเนินชีวิตตามแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อการดำรงชีวิตที่ปกติสุข ไม่มีหนี้สินและเกิดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดผลกระทบจากการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

3.5 ส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา ศิลปะ ดนตรี กีฬา และสันทนาการให้กับนักเรียน นักศึกษาและคนในชุมชน โดยอาจจัดอยู่ในกิจกรรมของชุมชน หรือสถานศึกษาในระบบและนอกระบบ หรือหลักสูตรรายวิชา หรือกิจกรรมนักศึกษา

3.6 ปรับรูปแบบกิจกรรมทางสังคมหรือการเลี้ยงสังสรรค์เป็นทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เช่น การปลูกต้นไม้วันพ่อ วันแม่ หรือวันเกิด จิตอาสาทำความสะอาดหมู่บ้าน ชุมชน วัด สถานที่สาธารณะชุมชน เป็นต้น

3.7 กิจกรรมรณรงค์ไม่ดื่มสุรา ข้อตกลงร่วมกันเป็นกติกาชุมชนเพื่อสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยแก่ชุมชน ได้มีพื้นที่ให้ทุกฝ่ายได้แสดงความคิดเห็นในกิจกรรมรณรงค์ไม่ดื่มสุรา เพื่อให้ผู้ดื่มเหล้าหรือคนในชุมชนเกิดความตระหนักต่อผลกระทบหรือสภาพปัญหาที่อาจจะเกิดจากการดื่มเหล้าของคนในครอบครัวหรือคนใกล้ชิดหรือคนในชุมชน เพื่อหาแนวทางออกร่วมกันในชุมชน

3.8 การบังคับกฎหมายกับผู้ขายและผู้บริโภคให้เข้มงวด เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาจากต้นทาง การไม่ให้เด็กอายุต่ำกว่ากฎหมายกำหนดซื้อเหล้าได้ และเอาผิดกับผู้ขายตามกฎหมายอย่างเข้มงวด เพื่อลดการดื่มเหล้าหรือสาเหตุปัญหาผลกระทบที่จะเกิดขึ้นทั้งผู้ดื่มเหล้า ผู้ใกล้ชิดหรือครอบครัวและชุมชนสังคม

ตอนที่ 5 ผลการสังเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ใหม่จากประสบการณ์และตัวแบบในพื้นที่โดยนำเสนอแนวคิดและนวัตกรรมใหม่ที่นำสนใจต่อการป้องกันหรือ ลด ละ เลิก การดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงและแนวทางการส่งเสริมสุขภาพที่ดีในชุมชนอีสาน

1. ตัวกำหนดพฤติกรรมและความเสี่ยงในการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงอีสานกรณีศึกษาจังหวัดสุรินทร์

ผลการสังเคราะห์ตัวกำหนดพฤติกรรมการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงอีสาน ในพื้นที่กรณีศึกษาจังหวัดสุรินทร์ สามารถวิเคราะห์ได้ 3 ลักษณะ มีความเสี่ยงที่จะทำให้มีโอกาสติดเหล้าได้ ซึ่งสามารถแบ่งระดับความเสี่ยงติดเหล้าได้ 3 ระดับ คือ ระดับที่ 1 = ดื่มแบบเสี่ยง, ระดับที่ 2 = การติดสุรา และระดับที่ 3 = การดื่มแบบอันตราย มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 การดื่มเหล้าเป็น “ครึ่งคราว” เป็นพฤติกรรมที่กำหนดโดยสังคมและประเพณีวัฒนธรรม

การดื่มเหล้าเป็น “ครึ่งคราว” เป็นการดื่มเมื่อมีโอกาสหรือมีความจำเป็นหรือจ่ายอมเพื่อนฝูง โดยเฉพาะบริบทของสังคมไทยอีสาน ซึ่งมีขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมหรือเทศกาลต่างๆ ตลอดทั้งปี จึงทำให้คนในชุมชนหรือคนที่มาร่วมงานหรือร่วมทำกิจกรรมได้มีโอกาสดื่มเหล้าด้วยกัน ทำให้ผู้ที่ดื่มไม่รู้สึกเคอะเขิน เพราะมีเพื่อนดื่มเหล้า การดื่มในลักษณะนี้ แม้เป็นพฤติกรรมการดื่มที่มีได้เกิดขึ้นจากกฎเกณฑ์หรือการบังคับ แต่ขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมประเพณีของสังคมที่คนส่วนใหญ่ถือปฏิบัติเป็นทำให้เป็นส่วนผลักดันให้คนในสังคมต้องดื่มตามกัน งานต่างๆ เหล่านี้ เครื่องดื่มถูกจัดเตรียมโดยเจ้าภาพหรือเจ้าของงาน หรือซื้อกินกันเอง ซึ่งจะจัดเตรียมเครื่องดื่มเหล้ายาปลาปิ้งให้

เพียงพอกับแขกที่มาร่วมงาน เช่น งานปีใหม่ งานสงกรานต์เพื่อเฉลิมฉลองวันปีใหม่ ส่งท้ายฤดูกาล เพาะปลูกที่ผ่านมา งานกฐิน งานผ้าป่า งานขึ้นบ้านใหม่ งานแซนโฌนตา (เช่นไหว้บรรพบุรุษ) บางงาน ร่วมเฉลิมฉลองจนถึงเช้าเช่น ฉลองงานบวช งานแต่งงาน งานศพซึ่งในชนบทการดื่มเพื่ออยู่ช่วยงาน ดื่มเพื่ออยู่เป็นเพื่อนเจ้าภาพในงานมงคลและงานอวมงคล ส่วนในงานแต่งระหว่างทำพิธีเช่นไหว้ผี บรรพบุรุษ ก็จะทำให้เจ้าสาวดื่มเหล้าขาว (ซึ่งถือเป็นน้ำบริสุทธิ์) ซึ่งจะเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ผู้หญิงมี โอกาสได้ดื่มเหล้ารู้จักรสชาติของเหล้า ทำให้ในโอกาสต่อไป ผู้หญิงอาจจะอยากดื่มเหล้าอีกได้ ทั้งนี้ ผู้หญิงส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้จัดงานหรือแม่งาน (“แม่ตั้งเคา” เรียกในภาษาเขมร) และช่วยเป็นแม่ครัว ในงาน ซึ่งจะต้องไปซื้อของซื้อเหล้าและเครื่องดื่ม ช่วยจัดเตรียมข้าวของเครื่องดื่มและทำกับข้าวกับ ปลาอาหารให้กับแขกที่มาร่วมงาน ประกอบกับเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็ถูกจัดเก็บไว้ที่ครัว หรือโรงครัว จึงทำให้ผู้หญิงได้มีโอกาสดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังนั้นการดื่มเหล้าครั้งคราว จึงเป็นพฤติกรรมที่กำหนดโดยสังคมและประเพณีวัฒนธรรม มีตัวอย่างในงานแต่งงานของลูกสาว ผู้ใหญ่บ้าน มีการเตรียมเหล้าและเครื่องดื่มเพื่อจัดเลี้ยงฉลองร่วม 1 แสนบาท โดยแบ่งเป็นค่าเหล้าใช้ เงินเป็นหลักหมื่นบาทราว 38,000 บาท เป็นการเตรียมเครื่องดื่มให้เพียงพอกับแขกที่มาร่วมงาน และถือเป็นฐานะทางเศรษฐกิจของเจ้าภาพด้วย

1.2 การดื่มเหล้าเป็น “ครั้งคราว” เป็นพฤติกรรมที่กำหนดโดยค่านิยมของสังคมและชุมชน

ค่านิยมของคนในสังคมและชุมชนปัจจุบันว่าสังคมเมืองหรือสังคมชนบท จะใช้การดื่มเหล้า หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสื่อกลางในการสังสรรค์ การเข้าสังคมหรือกิจกรรมทางสังคม เป็นการ ดื่มที่เป็น “ครั้งคราว” อีกลักษณะหนึ่งซึ่งเป็นการสังสรรค์สมาคมกับเพื่อนฝูงหรือญาติมิตร หรือผู้น้อย กับผู้ใหญ่ หรือนายจ้างกับลูกจ้าง หรือลูกจ้างด้วยกันเองของสังคมคนอีสาน ดื่มหลังจากทำงานเสร็จ ซึ่งส่วนใหญ่ นายจ้างจัดซื้อให้ เช่น จ้างดำนา จ้างเกี่ยวข้าว จ้างเก็บผลผลิต เลี้ยงญาติพี่น้องเพราะได้ รถใหม่ หรือหากใครในชุมชนหมู่บ้านถูกหวย “ถูกเบอร์” ถูกล้อตเตอร์รี่ ก็จะเป็นคนซื้อมาฉลองกับ เพื่อนฝูง ซึ่งแสดงความมีน้ำใจของคนอีสาน และปัจจุบันสังคมและชุมชนต่างยอมรับการดื่มเหล้าและ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มผู้หญิง จากงานวิจัย พบว่า ในหมู่บ้านกรณีศึกษา มีการรวมกลุ่มของกลุ่ม แม่บ้านหรือสตรี เพื่อทำงานหรือกิจกรรมทางสังคม เช่น กลุ่มทอผ้าไหม กลุ่มปลูกผักอินทรีย์ กลุ่มปุ๋ย อินทรีย์ กลุ่มจักรสาน กลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น ซึ่งจะมีการสังสรรค์กันในลักษณะเช่นเดียวกับที่กล่าว ข้างต้น ในกิจกรรมดังกล่าวเป็นสถานการณ์ที่ต้องมีการดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังเช่น บ. บอกว่า “มีกลุ่มรู้ใจดื่มเหล้า แต่ในกลุ่มดื่มเพื่อให้ทำงานได้ ดื่มเพื่อสังสรรค์ในกลุ่ม ดื่มเหล้าเมื่อเสร็จ ภารกิจ หรือขายผลผลิตได้ เมื่อดื่มเหล้าทำให้รู้สึกสนุกสนานคลายเครียดอารมณ์ดี เราดื่มเฉพาะใน กลุ่มก็ไม่ได้มีผลเสียหายหรือผลกระทบกับใคร มีบ้างที่บางคนกินแล้วเสียงดังขึ้นเรื่อย ๆ แต่ก็ทำให้ บรรยากาศสนุกสนานมีตัวตลกไว้แซวกันเล่นในกักดื่มเหล้า” ลักษณะดังกล่าวจึงเป็นการดื่มแบบ “ครั้ง คราว” เป็นพฤติกรรมที่กำหนดโดยค่านิยมของสังคมและชุมชนนั้น ๆ

1.3 การดื่มเหล้าเป็น “ประจำ” เป็นพฤติกรรมที่กำหนดโดยรสนิยมส่วนบุคคล

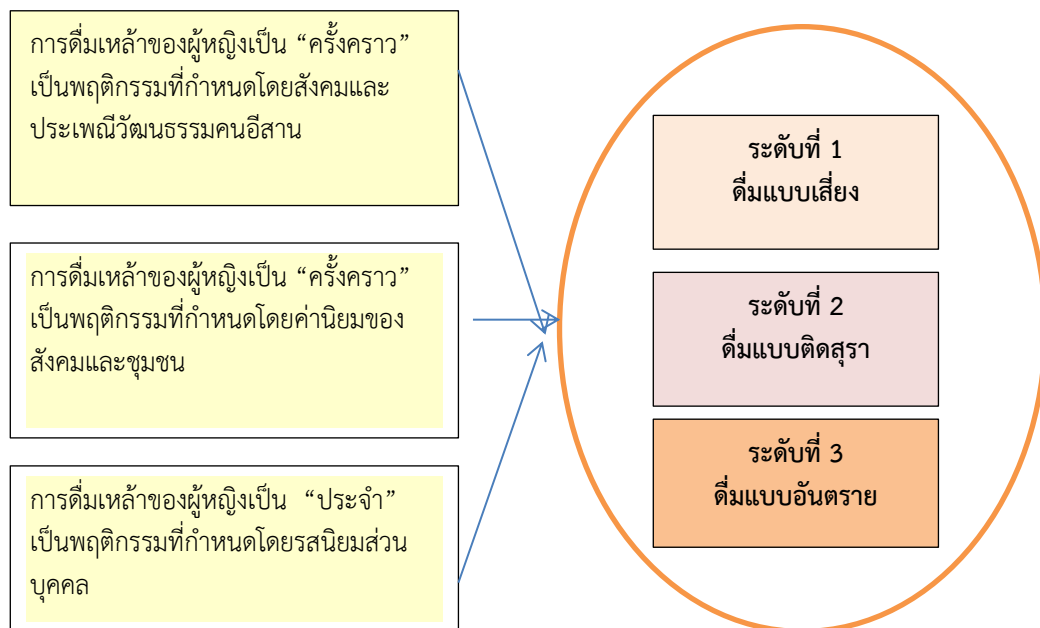
ผู้ที่ดื่มเหล้าเป็น “ประจำ” โดยส่วนใหญ่เป็นผู้มีประสบการณ์การดื่มสุราครั้งแรก แล้วพัฒนา ไปเป็นคนดื่มเหล้าประจำ การดื่มประจำในส่วนผู้ดื่มที่ผู้หญิงจะมีน้อยกว่าชาย ซึ่งจากการศึกษาใน หมู่บ้านนี้จะมีผู้หญิงที่ดื่มประจำราว 3-4 คน กลุ่มนี้ ดื่มเหล้าโดยอาศัยความชอบหรือรสนิยมและ

ความต้องการของตัวเองเป็นหลัก ผู้หญิงหลายคนต้มเหล้าเพื่อให้เจริญอาหาร จะต้มก่อนอาหารเย็น หรือต้มหลังจากทำงานเสร็จ หรือต้มทั้งเช้า เที่ยง เย็นและค่ำ มีทั้งต้มครั้งละ 1-2 เป็ก, 1 ก๊ก, ครึ่งขวด จะขึ้นอยู่กับสถานะทางการเงินในขณะนั้น บางชุมชนจะรวมกลุ่มต้มเหล้า ชาวบ้านเรียกกลุ่มนี้ว่า “ล่ายอง” หากเป็นแหล่งที่นัดหมายกันประจำได้ต้นไม้ ก็จะเรียกว่า กลุ่มต้นขนุน ต้นมะยม เป็นต้น การศึกษาครั้งนี้พบว่า พฤติกรรมการต้มเหล้าของผู้หญิงที่ต้มประจำนี้ ดังเช่น ท.บอกว่า “ได้ต้มครั้งแรกตอนแต่งงาน และมาต้มอีกทีตอนคลอดลูกคนแรก ต่อมาเมื่อได้กลิ่นเหล้าขาวมีกลิ่นหอมจึงรู้สึกอยากต้มอีก และทานมาเรื่อย ๆ ประกอบกับทำงานรับจ้าง ต้มเพื่อให้คลายปวดเมื่อย มีแนวโน้มจะให้เกิดอันตรายเกิดขึ้นกับผู้ต้มและคนรอบข้าง ดังเช่น ว. ต้มหลังจากเสร็จงานเกี่ยวกับข้าว แล้วขับรถมอเตอร์ไซด์กลับบ้าน ปรากฏว่ารถลงข้างทางได้รับบาดเจ็บแขนขาถลอก ต้องรักษาตัวทำงานไม่ได้หลายวัน

ผลการวิเคราะห์ตัวกำหนดพฤติกรรมการต้มเหล้าขาวของผู้หญิงอีสาน ในพื้นที่กรณีศึกษา จังหวัดสุรินทร์ สามารถวิเคราะห์ได้ 3 ลักษณะ คือ

1. การต้มเหล้าเป็น “ครั้งคราว” เป็นพฤติกรรมที่กำหนดโดยสังคมและประเพณีวัฒนธรรม
2. การต้มเหล้าเป็น “ครั้งคราว” เป็นพฤติกรรมที่กำหนดโดยค่านิยมของสังคมและชุมชน
3. การต้มเหล้าเป็น “ประจำ” เป็นพฤติกรรมที่กำหนดโดยรสนิยมส่วนบุคคล

โดยพฤติกรรมการต้มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ทั้ง 3 ลักษณะ มีความเสี่ยงที่จะทำให้อาจมีโอกาสติดเหล้าได้ ซึ่งสามารถแบ่งระดับความเสี่ยงติดเหล้าได้ 3 ระดับ คือ ระดับที่ 1 = ต้มแบบเสี่ยง, ระดับที่ 2 = การติดสุรา และ ระดับที่ 3 = การต้มแบบอันตราย ดังนั้นจึงต้องศึกษาข้อมูลเชิงลึกเพื่อหาสาเหตุ ปัจจัยความสัมพันธ์ในการต้มเหล้า และผลกระทบจากการต้มเหล้า เพื่อหาแนวทางหรือมาตรการในการป้องกัน หรือลดละเลิกในการต้มเหล้าหรือเครื่องต้มแอลกอฮอล์ต่อไป

ภาพที่ 5.1 ผลวิเคราะห์ตัวกำหนดพฤติกรรมและความเสี่ยงการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงอีสานกรณีศึกษาจังหวัดสุรินทร์

2. แนวคิดและนวัตกรรมใหม่ต่อการป้องกันหรือ ลด ละ เลิก การดื่มเหล้า

โมเดลหมู่บ้าน "ลด-ละ-เลิกอบายมุข อยู่ดีมีสุข ด้วยวิถีพอเพียง" มีรูปแบบในการจัดการ โดยมีปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิตผลลัพธ์ และผลสะท้อนกลับ เพื่อนำไปปรับปรุงรูปแบบต่อไป

1. ประชุมหมู่บ้าน เพื่อให้รับทราบข้อมูลชุมชน ทั้งเรื่องเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และสภาพปัญหาชุมชน ข้อสรุปตัวเลขที่ชัดเจนว่าชาวบ้านแบกรับค่าใช้จ่ายที่ไม่เกิดประโยชน์ที่ล้นมาจากอบายมุข เหล้า บุหรี่ เล่นการพนัน การซื้อหวย ล้วนแต่เป็นค่าใช้จ่ายไม่เกิดประโยชน์ ซึ่งชาวบ้านต้องเสียไปทุกเดือน แต่กลับไม่มีรายได้ที่แน่นอน ไม่มีงานทำ เพื่อรับรู้ปัญหาและหาทางแก้ปัญหาร่วมกัน ด้วยแนวคิดการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดจากความต้องการของชุมชน คือทางออกของการแก้ปัญหาย่างยั่งยืน โดยมีเจ้าหน้าที่รัฐขององค์การบริหารส่วนตำบลหรือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) มาเป็นพี่เลี้ยง

2. รวมพลคนช่วยชาติ โดยผู้นำชุมชนดึงกลุ่มแกนนำ พระสงฆ์ ปราชญ์ชาวบ้าน องค์กรเครือข่ายงดเหล้า ศูนย์เฝ้าระวังธุรกิจสุรา มามีส่วนร่วมในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลประเด็นปัญหาสาเหตุของปัญหาในชุมชนทั้งการดื่มเหล้า ยาเสพติดและปัญหาอื่น ๆ ดำเนินการร่างรูปแบบกิจกรรม/โครงการเพื่อแก้ไขปัญหาหญิงเลิกเหล้า/คนในชุมชน และสร้างสรรค์กิจกรรมโครงการใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน โดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อประโยชน์ของชุมชน

3. ประชาคมหมู่บ้านสร้างกติกาสังคม กำหนดรูปแบบกิจกรรมหรือโครงการ เช่น กิจกรรมการงดเหล้า ลด ละ เลิกเหล้า บุหรี่/ยาสูบ กิจกรรมวันต่อต้านยาเสพติด กิจกรรมการแข่งขันกีฬาต้าน

ยาเสพติด กิจกรรมลานกีฬาต้านยาเสพติด กิจกรรมส่งเสริมกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ที่กลุ่มสตรีสนใจ เช่น กลุ่มทอผ้า กลุ่มจักรสาน ประดิษฐ์ดอกไม้แห้ง กลุ่มเพาะเห็ด กลุ่มดนตรีพื้นเมือง กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมงานศพปลอดเหล้า กิจกรรมลดเหล้าหลังเลิกงาน กิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุ กิจกรรมเครือข่ายคนต้นแบบ ศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่ เป็นต้น

4. จัดทำมาตรการหรือสัญญาชุมชน งดเหล้า และลด ละ เลิกเหล้าบุหรี่ปริมาณ ซึ่งเป็นการบังคับคนในพื้นที่ ห้ามมิให้มีการเมาทะเลาะวิวาท โดยกำหนดให้การจัดงานเลี้ยง งานรื่นเริง บันเทิง งานมงคล และอวมงคล ต่าง ๆ ให้เจ้าภาพประกาศงดเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สิ่งของมีนเมา หากมีการละเมิดฝ่าฝืนกฎระเบียบสังคม ผู้ฝ่าฝืนจะถูกลงโทษตามกฎหมายที่กำหนดไว้ โดยถูกปรับและเอาค่าปรับมาพัฒนาชุมชน โดยกระบวนการต่าง ๆ ให้ผ่านการประชาคมหมู่บ้าน

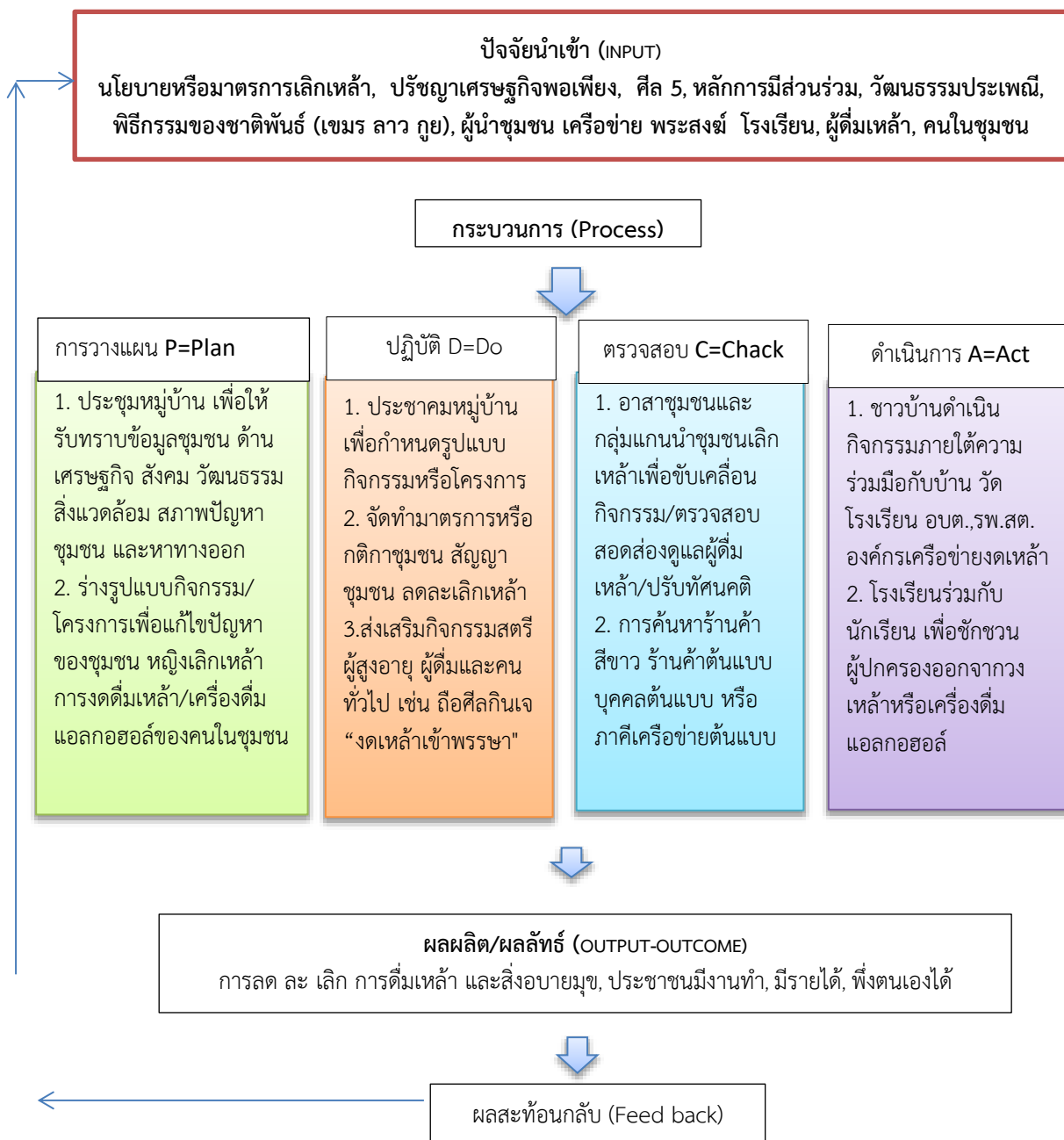
5. มีอาสาชุมชนและกลุ่มแกนนำชุมชนเลิกเหล้าเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรม รมรงค์ ประชาสัมพันธ์เชิญชวนเพื่อนบ้าน ภาคประชาชนและภาคีเครือข่ายเข้าร่วมกิจกรรม เป็นผู้สอดส่องดูแลตรวจสอบผู้ดื่มเหล้าในชุมชนและวัดปริมาณแอลกอฮอล์ เข้าพูดคุยสร้างทัศนคติใหม่ให้ผู้ดื่มเหล้าเข้าใจคุณและโทษจากการดื่มเหล้า โมเดลหมู่บ้าน "ลด-ละ-เลิกอบายมุข อยู่ดีมีสุข ด้วยวิถีพอเพียง" เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน การรับทราบข้อมูลและข้อเท็จจริงในประเด็นปัญหา วิธีการแก้ไข และกิจกรรมที่ต้องดำเนินการ

6. การค้นหาร้านค้าสีขาว ร้านค้าต้นแบบ บุคคลต้นแบบ หรือภาคีเครือข่ายต้นแบบ เพื่อให้ภาคประชาชนเห็นว่าการดำเนินกิจกรรม/โครงการดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ชุมชน เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมสุขภาพอนามัย ตลอดจนสามารถสร้างชุมชนต้นแบบปลอดเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่แท้จริง ซึ่งถือเป็นผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรมของและเป็นตัวชี้วัดของของความสำเร็จ

7. ชาวบ้านดำเนินกิจกรรมภายใต้ความร่วมมือบ้านกับวัด โรงเรียน องค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพตำบล หรือ รพสต. เช่น กิจกรรมการงดเหล้า ลดละเลิกเหล้า กิจกรรมต้านยาเสพติด กิจกรรมการแข่งขันกีฬา กิจกรรมลานกีฬา กิจกรรมส่งเสริมกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ทั้งกลุ่มทอผ้าไหม กลุ่มจักรสาน ประดิษฐ์ดอกไม้แห้ง กลุ่มเพาะเห็ด กลุ่มดนตรีพื้นเมือง กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมงานศพปลอดเหล้า กิจกรรมลดเหล้าหลังเลิกงาน ปลุกผักสวนครัวรั้วกินได้ เกษตรอินทรีย์วิถีพอเพียง เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง

8. โรงเรียนร่วมดำเนินงานด้วยมอบการบ้านให้นักเรียน ให้ชักชวนผู้ปกครองออกจากวงเหล้า มีพระสงฆ์เข้ามาสอนในโรงเรียน มีหลักสูตรของวัด กิจกรรมตามหลักธรรม และโรงเรียนมาเติมในวิถีชีวิต เช่น จิตสำนึก บ้านวัด โรงเรียน โครงการเป็นค่ายคุณธรรม หลีกเลี้ยงปัจจัยสี่ โดยให้นักเรียนคิดข้อตกลงระเบียบของตัวเอง เป็นกติกาของโรงเรียน

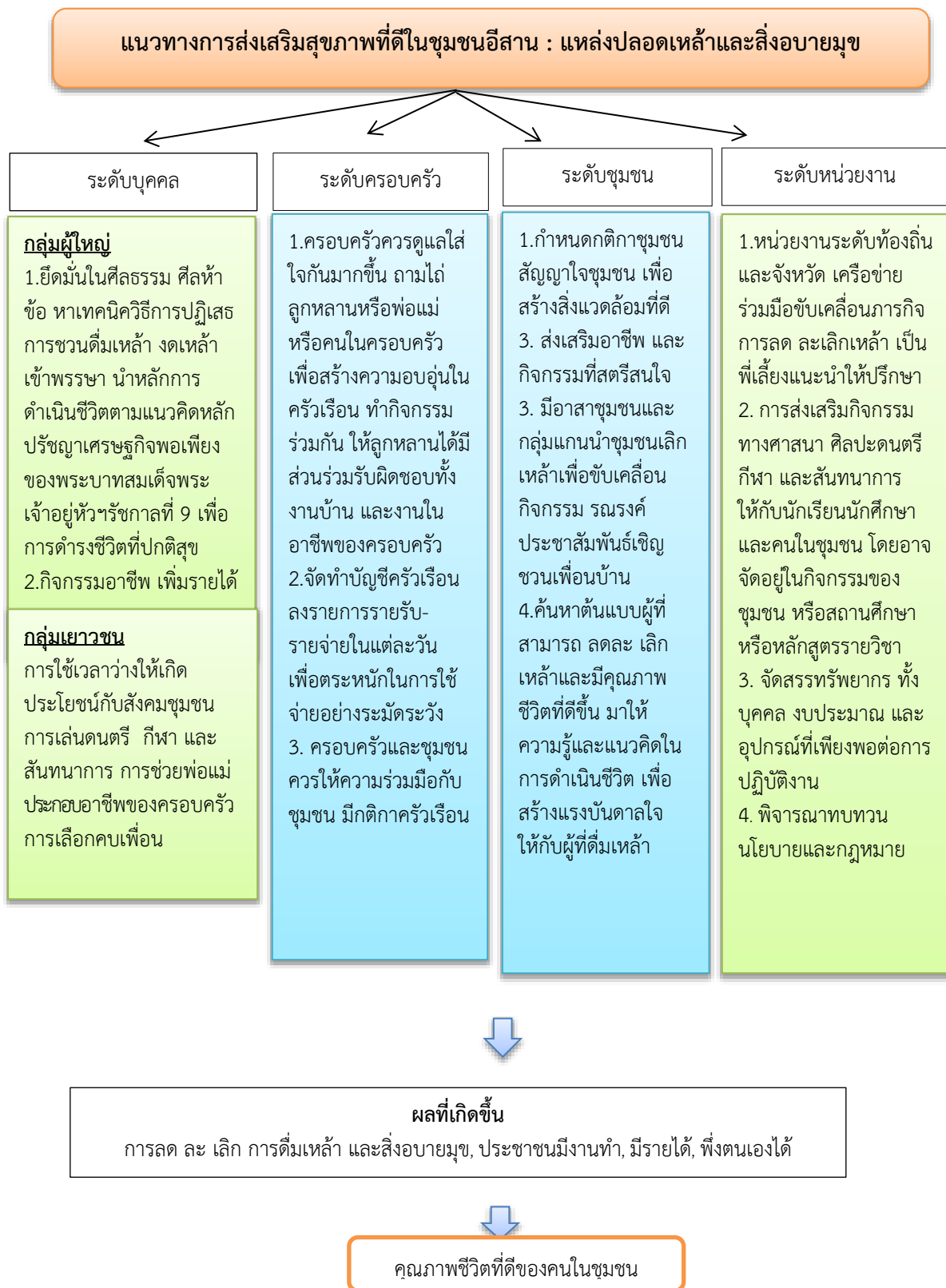
9. ส่งเสริมกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ ผู้ดื่มเหล้า และคนทั่วไป เช่น กิจกรรมถือศีลกินเจ "งดเหล้าเข้าพรรษา" กิจกรรมเครือข่ายคนต้นแบบ ศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่ โดยมีภาคีเครือข่ายในพื้นที่ เช่น อบต. รพ.สต. โรงเรียน ปราชญ์ชุมชน พระสงฆ์ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมและประเมินผลกิจกรรม

ภาพที่ 5.2 โมเดลหมู่บ้าน "ลด-ละ-เลิกอบายมุข อยู่ดีมีสุข ด้วยวิถีพอเพียง"

3. แนวทางการส่งเสริมสุขภาพที่ดีในชุมชนอีสาน

แนวทางการส่งเสริมสุขภาพที่ดีในชุมชนอีสานเพื่อให้ปลอดจากการดื่มเหล้าและสิ่งอบายมุข โดยมี ข้อเสนอแนะในการป้องกันหรือ ลด ละ เลิก การดื่มเหล้าชาวของผู้หญิงในชุมชนอีสานทั้งกลุ่มผู้ใหญ่และกลุ่มเยาวชน รวมทั้งกลุ่มผู้ดื่มเหล้าในชุมชน มีแนวทางการส่งเสริมทั้งในระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน และหน่วยงานระดับพื้นที่ ดังนี้

ภาพที่ 5.3 แนวทางการส่งเสริมสุขภาพที่ดีในชุมชนอีสาน : แหล่งปลอดเหล้าและสิ่งอบายมุข

การสนทนากลุ่มข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการสนทนากลุ่มกับผู้ที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมอีกครั้ง เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2563 โดยเชิญหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่น อำเภอ จังหวัด หน่วยงานสาธารณสุขในระดับพื้นที่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล คณะกรรมการควบคุมเครื่องต็มแอลกอฮอล์จังหวัดสุรินทร์ นักศึกษา (เยาวชน) องค์กรเครือข่ายงดเหล้า เครือข่ายสถาบันอุดมศึกษารู้เท่าทันปัญหาแอลกอฮอล์ ภาคประชาสังคม เช่น เครือข่ายองค์กรงดเหล้าในพื้นที่ ผู้ประสานงานเครือข่ายเฝ้าระวังธุรกิจสุรา หน่วยงานฝ่ายข่าวของจังหวัด

ปัจจุบันการดำเนินการควบคุมเครื่องต็มแอลกอฮอล์ภายใต้ยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติและใช้ พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องต็มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 และ พ.ร.บ.ภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 เป็นเครื่องมือที่ สามารถควบคุมปริมาณผู้ต็มเครื่องต็มแอลกอฮอล์ไม่ให้เพิ่มสูงขึ้นอย่างก้าวกระโดด แต่เป้าหมายของธุรกิจแอลกอฮอล์ได้เบนเข็มสู่เยาวชนเพิ่มมากขึ้น ดูได้จากการโฆษณา และกิจกรรม CSR ในขณะที่ผู้บริโภคเดิมมีแนวโน้มเป็นผู้บริโภคประจำ และบริโภคหนัก จนส่งผลกระทบต่อ การเกิดอุบัติเหตุ การทะเลาะวิวาท ทำร้ายร่างกายและปัญหาในครอบครัว ในปี 2563 มีปัจจัยภายนอก ทั้งสภาพเศรษฐกิจ ปัญหาโรคระบาดโควิด – 19 มีการประกาศพระราชกำหนดฉุกเฉินนับตั้งแต่วันที่ 26 มีนาคม 2563 ห้ามการจำหน่ายเครื่องต็มแอลกอฮอล์ในช่วงเวลาดังกล่าวเพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรค จึงมีความเป็นไปได้ที่ปริมาณการบริโภคเครื่องต็มแอลกอฮอล์จะไม่สูงขึ้น แต่จากสถานการณ์ที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าเมื่อปัจจัยที่มีผลกระทบผ่านไปปริมาณการบริโภคเครื่องต็มแอลกอฮอล์จะกลับมาสูงอีกครั้ง ทำให้มีความจำเป็นจะต้องดำเนินการควบคุมเครื่องต็มแอลกอฮอล์อย่างต่อเนื่อง จริงจัง และดำเนินการในหลายมาตรการควบคู่กัน เช่น การควบคุมการเข้าถึงด้วยการเพิ่มภาษีจนส่งผลกระทบต่อราคาเครื่องต็มแอลกอฮอล์สูงขึ้นมากพอต่อการลดกำลังซื้อ การบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดจริงจัง การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ ปรับทัศนคติ การขับเคลื่อนกลไกในระดับพื้นที่ถึงภาคีเครือข่าย โดยเฉพาะชุมชน เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการปัญหา รวมถึงการจัดบริการสุขภาพ เพิ่มการคัดกรองเพื่อดึงผู้มีปัญหาเข้าสู่ระบบ สิ่งเหล่านี้ช่วยลดปริมาณการต็ม และลดปัญหาที่มาจากการต็มเครื่องต็มแอลกอฮอล์ได้ นอกจากนี้ในการสนทนากลุ่มมีข้อเสนอแนะ ทั้งเชิงการใช้กฎหมาย นโยบาย และการรณรงค์เชิงชุมชน / การสร้างสิ่งแวดล้อม ที่เหมาะกับการลด ละ เลิก อีกทั้งปัญหาจากธุรกิจน้ำเมา ทั้งในการทำตลาดโดยตรงหรือโดยอ้อม หรือ/และการแทรกแซงนโยบายในพื้นที่ด้วย ผลประโยชน์ หรือแรงจูงใจอื่นๆ เช่น ในการจัดงานประเพณีต่างๆ เป็นต้น โดยมีข้อเสนอแนะที่สำคัญดังนี้

1. สร้างกติกาชุมชนเองเพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี ส่งเสริมอาชีพ กิจกรรมที่กลุ่มสตรีสนใจ และมีกิจกรรมที่ครอบครัวร่วมกัน หนุนเสริมหน่วยงานรัฐและองค์กรเครือข่ายงดเหล้าทำงานในทิศทางที่กำหนดไว้ร่วมกัน
2. จัดทำแผนปฏิบัติการด้านการควบคุมเครื่องต็มแอลกอฮอล์ระดับชาติ ระยะที่ 2 พ.ศ. 2564 –2570 เพื่อทดแทนแผนยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติที่กำลังจะครบวาระ
3. ประชาสัมพันธ์ ทำความเข้าใจกับผู้นำชุมชน แกนนำแม่บ้าน แกนนำเยาวชน เพื่อให้ทราบ เข้าใจและรณรงค์การลดละเลิกต็มเหล้า ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ และสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับ

โทษ พิษภัย และกฎหมายให้กับประชาชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน เพื่อปรับทัศนคติเกี่ยวกับเหล้า และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

4. ขับเคลื่อนกลไกการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับจังหวัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่น อำเภอ จังหวัด เชื่อมโยงขับเคลื่อนทำงานกับภาคประชาสังคม เช่น เครือข่ายองค์กรงดเหล้าในพื้นที่

5. พัฒนากฎหมายเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้มีความชัดเจน และครอบคลุมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในทุกมิติ

6. ใช้มาตรการด้านภาษีและราคา เพื่อปรับให้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีราคาสูงขึ้นเพื่อลดการเข้าถึงของประชาชนโดยเฉพาะเยาวชน

7. สร้างแรงจูงใจ และเพิ่มความเข้มงวด จริงจัง และต่อเนื่องในการบังคับใช้กฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่

9. สร้างเครือข่ายในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่ระดับนโยบาย จนถึงระดับพื้นที่

10. สนับสนุนการจัดสรรปัจจัยนำเข้า(บุคลากร/งบประมาณ/วัสดุอุปกรณ์) ที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานจัดการกับปัญหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่

11. ปรับรูปแบบกิจกรรมทางสังคมหรือการเลี้ยงสังสรรค์เป็นทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา ศิลปะ ดนตรี กีฬา และสันทนาการให้กับนักเรียน นักศึกษาและคนในชุมชน การบังคับกฎหมายกับผู้ขายและผู้บริโภคให้เข้มงวด

12. พัฒนาระบบการให้บริการคัดกรอง บำบัดรักษาผู้มีปัญหาการดื่มสุรา และให้บริการให้ครอบคลุมการติดตามโดยใช้เครือข่ายในชุมชน

13. พัฒนาระบบข้อมูล และระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงานควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

14. ลดการแทรกแซงจากธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ควบคุมการโฆษณาแฝงในรูปแบบต่างๆ

ข้อเสนอแนะทั้งเชิงการใช้กฎหมาย นโยบาย และการรณรงค์เชิงชุมชน / การสร้างสิ่งแวดล้อม ที่เหมาะกับการลด ละ เลิกเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

จากการสนทนากลุ่มได้มีความเห็นและมีข้อเสนอแนะทั้งเชิงการใช้กฎหมาย นโยบาย และการรณรงค์เชิงชุมชน/การสร้างสิ่งแวดล้อม ที่เหมาะกับการลด ละ เลิกเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

(1) ด้านกฎหมาย

จากการสนทนากลุ่มเห็นว่า กฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับชาติ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 แผนปฏิบัติการด้านการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับชาติ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องนั้น เป็นกฎหมายที่ออกมาเพื่อเป็นเพียงการชะลอการดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กฎหมายไม่ได้เน้นเอาคนเข้าคุก แต่เป็นการออกกฎหมายมาเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขมียุทธศาสตร์ของกระทรวง โดยการจำกัดการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน และตามมาตราข้อ 29 ห้ามมิให้จำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่เด็กหรือเยาวชนอายุต่ำกว่า 20 ปี จะถูกปรับและหรือจำคุก ส่วนกฎหมายข้อ 28 ระบุห้ามขายวันพระ ร้านค้าห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกิน 5 ทุ่ม ซึ่งกฎหมายข้อนี้จะช่วยเรื่องการลดการดื่มเหล้า

หรือเครื่องตีแอลกอฮอล์ ถ้าไม่มีคนไปร้องเรียนว่าร้านค้านี้ขายเหล้าเครื่องตีแอลกอฮอล์เกิน 5 ทุ่ม ต้องมีพยานหลักฐาน หากไม่มีก็ไม่สามารถไปดำเนินการจับผู้ขายได้ กฎหมายที่ออกมาจึงเป็นเครื่องมือที่พยายามควบคุมปริมาณผู้ตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ไม่ให้เพิ่มสูงขึ้นอย่างก้าวกระโดด แต่เป้าหมายของธุรกิจแอลกอฮอล์ได้เบนเข็มสู่เยาวชนเพิ่มมากขึ้น ดูได้จากการโฆษณา ด้วยกฎหมายมีเขียนแค่ห้ามโฆษณา และบางบริษัททำกิจกรรม CSR (กิจกรรมทำประโยชน์ให้กับสังคม) ดังนั้นการใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตีแอลกอฮอล์ พ.ศ.2551 แทบจะไม่ได้ผลเลย ประกอบกับ พ.ร.บ.ภาษีสรรพสามิต พ.ศ.2560 ต้องทำยอดให้ได้สูง จึงมีการเปิดร้านเหล้าตามถนนใหญ่ ๆ ทำให้ผู้ใหญ่หรือเด็กและเยาวชนจึงเข้าถึงได้ง่าย แม้ว่าจะมีกฎหมายออกมาว่าห้ามมีร้านเหล้าหรือธุรกิจแอลกอฮอล์อยู่ติดกับสถานศึกษา วัด สถานที่ทำงานของหน่วยงาน แต่ร้านค้าก็สามารถเปิดได้ถ้าอยู่คนละฝั่งถนนของสถานศึกษาหรือหน่วยงาน จากการสนทนากลุ่มมีมติมองซึ่งสะท้อนถึงสภาพปัญหาในพื้นที่และแนวทางในการดำเนินการแก้ไข ดังความเห็นของผู้สนทนากลุ่มดังนี้

“กฎหมายขาดความชัดเจน ดังเช่นกฎหมายกำหนดว่าห้ามจำหน่ายเหล้าให้กับเด็กอายุต่ำกว่า 20 ปี ดังนั้นคนอายุเกินจึงสามารถไปซื้อเหล้าหรือเครื่องตีแอลกอฮอล์มาให้เด็กกินได้”

“ช่องโหว่ของกฎหมายทำให้ผู้เกี่ยวข้องไม่สามารถดำเนินการตามกฎหมายได้ เช่นสรรพสามิตไม่สามารถจับเด็กหรือเยาวชนที่ตีเหล้าไม่ได้หรือคนตีในที่สาธารณะไม่ได้ ต้องเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตำรวจ”

“สาเหตุปัญหาคือผู้หญิงขาดความรู้ เช่น เหล้ามีผลต่อโรคต่างๆ เช่น โรคตับแข็ง โรคมะเร็ง เหล้ามีส่วนกระตุ้นต่อเซลล์มะเร็ง 13 อย่าง เช่น มะเร็งเต้านม มดลูก เบาหวาน เป็นต้น เมื่อกฎหมายเป็นเครื่องมือในการควบคุมและชะลอการตี ติดตามอย่างต่อเนื่องเพื่อลดปัญหาทั้งด้านสังคมสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ”

“กฎหมายเป็นเครื่องมือหนึ่งที่เป็นปลายเหตุ กฎหมายเป็นแค่การชะลอการตีเหล้า กฎหมายที่ออกมาจึงเป็นเครื่องมือที่พยายามควบคุมปริมาณผู้ตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ไม่ให้เพิ่มสูงขึ้นอย่างก้าวกระโดด แต่เป้าหมายของธุรกิจแอลกอฮอล์ได้เบนเข็มสู่เยาวชนเพิ่มมากขึ้น ดูได้จากการโฆษณา ด้วยกฎหมายมีเขียนแค่ห้ามโฆษณา และบางบริษัททำกิจกรรม CSR”

“ร้านค้าหรือร้านอาหารที่มีเหล้าและเครื่องตีแอลกอฮอล์ มีการจัดโปรโมชั่นลดแลกแจกแถมก่อน 2 ทุ่มหรือ 3 ทุ่ม มีการใช้สัญลักษณ์สีแดง สีเขียว เป็น DNA เพื่อจูงใจเรียกลูกค้าเข้าร้าน”

การทำการตลาดของบริษัทหรือร้านเครื่องตีแอลกอฮอล์

1. ร้านค้าในชุมชนรู้จัก มีความคุ้นเคยหรือสนิทสนมกัน สามารถพูดคุยกันได้ง่าย เช่น การให้เชื่อหรือเซ็นเหล้ากันได้ แอบขายเหล้าช่วงที่ห้ามขาย มีการแบ่งขาย ขวดเล็ก ก๊ก เป็ก ส่วนใหญ่บริษัทหรือร้านค้าใหญ่ๆ ไม่สามารถแบ่งขายได้ คนที่มีรายได้น้อยก็จะสามารถเข้าถึงได้ง่าย เนื่องจากเหล้าขาวมีราคาถูก ทำให้ชาวบ้าน คนรับจ้าง เกษตรกร จึงเลือกที่จะตีเหล้าขาวเพราะราคาถูก

2. ร้านค้ามีการจัดโปรโมชั่นการขาย เพื่อสร้างแรงจูงใจ เช่น ซื้อมั้ยี่ร์ จึงจะขายเหล้าขาวให้หรือซื้อเหล้าขาวจะได้ของแถม เป็นต้น

3. ด้วยเหล้าได้ถูกจัดเกรดให้เข้าถึงได้ง่าย มีรูปแบบการแบ่งขายเช่น เหล้าขาวมีการแบ่งเป็น ก๊ก เป็ก ร้านค้ามีสินเชื่อ โดยให้จ่ายหนี้ต่างสิ้นเดือนหรือช่วงหลังเก็บเกี่ยวพืชผลการเกษตร เป็นต้น

4. งานเทศกาลในระดับจังหวัด เช่น งานช้างสุรินทร์ งานแข่งเรือ บุญบั้งไฟ งานกีฬา งานวิ่งต่างๆ เป็นต้น ซึ่งแต่ก่อนเคยมีการสนับสนุนจากบริษัทและร้านค้าเหล่าหรือเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ อาจเป็นในรูปแบบ น้ำตี้ม งบประมาณในการจัดงาน เป็นต้น ผลกระทบคือ คนกินเหล้าทะเลาะวิวาททุบตี ยิงกันทำให้ได้รับบาดเจ็บ เกิดการสูญเสียทรัพย์สินของและชีวิต เป็นต้น

5. การสร้างค่านิยมการตี้มเหล้าหรือเครื่องตี้มแอลกอฮอล์มีความต่อเนื่อง และสามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้มากกว่าจากสื่อที่เร็วที่สุดเช่น เฟสบุ๊คส์ โททท์สน์ วิทยุ ไลน์ ทวิตเตอร์ ป้ายโฆษณา เป็นต้น

ข้อเสนอแนวทางการป้องกันหรือกลไกการลดละเลิกพฤติกรรมการตี้มเหล้า

การรณรงค์ เชิญชวน/การสร้างสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับการลด ละ เลิกเหล้าเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ในการสนทนากลุ่มมีข้อเสนอในเรื่องการขับเคลื่อนโดยความร่วมมือของชุมชน ร้านค้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์กรเครือข่าย ภาคประชาสังคม การจัดตั้งพื้นที่สร้างสรรค์ การจัดกิจกรรมรักษาสุขภาพ รณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาและเทศกาลงานบุญประเพณี โดยดำเนินงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งมีข้อเสนอแนะดังบทสนทนากลุ่มบางตอน ดังนี้

“เมื่อกฎหมายมีแล้ว ควรจะมีเครือข่าย หรือสภาผู้นำชุมชน ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล” หนุนเสริมกิจกรรม เช่น งานศพปลอดเหล้า ไม่ขายเหล้าในวันพระ เช่นในหลายพื้นที่มีสภาผู้นำชุมชนเป็นแกนนำขับเคลื่อนโครงการลดละเลิกเหล้า มีการกำหนดเป็นกติกาชุมชน มีการตรวจเยี่ยมร่วมกับ รพ.สต. มีการตรวจสอบติดตามสอดส่องดูแลร่วมกัน อาทิ บ้านสำโรง อำเภอเมืองสุรินทร์ บ้านนาดี อำเภอเขวาสินรินทร์ เป็นต้น อยากรให้มีนโยบายจากผู้ว่าราชการจังหวัด และมีการควบคุม กำกับติดตามอย่างต่อเนื่องเพื่อลดปัญหาทั้งด้านสังคมเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม”

“ใช้กฎหมายควบคุมร้านค้าอย่างเคร่งครัด ขายเหล้าตามเวลาที่กฎหมายกำหนดให้ขาย คือ ขายได้ในเวลา 11.00-14.00 น. และ 17.00-24.00 น. รวมถึงวันพระ นอกจากนี้ใช้กฎหมายควบคุมร้านค้าในการขาย ห้ามขายให้เด็กที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ใช้กฎหมายควบคุมให้ร้านค้างดขายเหล้าในที่เกี่ยวข้องกับด้านพุทธศาสนา เช่น วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา อาสาหบูชา วิสาหบูชา มาฆบูชา”

“สร้างกติกาชุมชนเพื่อสร้างสิ่งแวดล้อม กิจกรรมอาชีพ กิจกรรมที่กลุ่มสตรีสนใจ มีกิจกรรมที่ครอบครัวสามารถทำร่วมกันได้ ปรับเปลี่ยนทัศนคติให้เห็นโทษ/ผลเสียของการตี้มเหล้าหรือเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ การชักชวนเป็นเพื่อคู่คิด มีตร่วมแก้ปัญหาจากชุมชน”

“ตั้งเป็นธรรมนูญชุมชนในเรื่องลดละเลิกพฤติกรรมการตี้มเหล้าและเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ กำหนดให้สถานที่ราชการปลอดเหล้าหรือเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ กำหนดงานในชุมชนเป็นงานปลอดเหล้า เช่น งานศพ งานแต่ง งานบวช งานกฐิน รวมถึงการงดเหล้าในกิจกรรมวิถีชุมชน”

“การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ในครอบครัวและชุมชน ปรับเปลี่ยนการตี้มเป็นการลดปริมาณการตี้ม หลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง สถานที่ สิ่งแวดล้อมที่ทำให้สตรีเข้าถึงเหล้าได้ง่าย”

“ศึกษาจากกรณีโรคระบาดโควิด 19 เช่น กรณีที่เกิดจากการรวมกลุ่มสังสรรค์ ตี้มเหล้า หรือใช้แก้วตี้มเหล้าร่วมกัน เกิดการแพร่ระบาดของโรคได้ง่าย”

(2) ด้านนโยบาย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในแนวทางการป้องกัน ลดละเลิกการตี้มเหล้า เพื่อเตรียมการและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ซึ่งอาศัยกระบวนการพัฒนายุทธศาสตร์ มาตรการ และแผนงาน

ให้สามารถมองเห็นถึงความเป็นไปได้ในอนาคตได้อย่างครอบคลุม ซึ่งนำไปสู่การดำเนินการเชื่อมโยงขับเคลื่อนการทำงานกับภาคประชาสังคม โดยเชื่อมโยงนโยบายระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับจังหวัด-อำเภอ และชุมชนดังนี้

นโยบายระดับชาติ

ข้อเสนอแนะระดับนโยบายการควบคุมเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

1) รัฐบาลควรให้การส่งเสริมสนับสนุนโครงการกิจกรรมหรือแนวทางการดำเนินงานการป้องกัน การลด ละ เลิก การดื่มเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครัวเรือน ชุมชนและในท้องถิ่นให้ทั่วถึงทุกพื้นที่และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และหนุนเสริมหน่วยงานภาครัฐ องค์กรเครือข่ายเพื่อทำงานมุ่งไปในทิศทางเดียวกัน ปรบยุทศาสตร์และมาตรการในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พัฒนากฎหมายให้มีความชัดเจน

2) การกำกับติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน การลด ละ เลิกการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครัวเรือน ชุมชนและในท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์และพิจารณาบทวนประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในนโยบายดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

3) จัดสรรทรัพยากร ทั้งบุคคล งบประมาณ และเครื่องมืออุปกรณ์ที่เป็นปัจจัยหลักในการดำเนินงานให้เพียงพอต่อการปฏิบัติการกิจ รวมถึงการพัฒนานวัตกรรม โดยสนับสนุนให้สถานศึกษา องค์กรเครือข่ายภาคประชาสังคมร่วมมือในการพัฒนาควบคุมผู้ดื่มเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

4) ส่งเสริมการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่น อำเภอ จังหวัด หน่วยงานสาธารณสุขในระดับพื้นที่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัดสุรินทร์ เพื่อเชื่อมการขับเคลื่อนการทำงานของภาคประชาสังคม เช่น เครือข่ายองค์กรงดเหล้าในพื้นที่ รวมทั้งการจัดตั้งเครือข่ายหรือองค์กรเพื่อลงไปให้ความรู้เกี่ยวกับคุณและโทษของเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับสตรี เด็กและเยาวชนรวมทั้งคนในชุมชน และ

5) การบังคับใช้กฎหมาย มีการพิจารณาบทวนมาตรการ, นโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้มีความเหมาะสมที่จะยกระดับหรือพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนให้อยู่ดีมีสุข ไม่มีหนี้สิน ใช้กฎหมายควบคุมร้านค้าอย่างเคร่งครัด ห้ามขายเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี กำหนดสถานที่ราชการปลอดเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยใช้เครือข่ายหรือสภาผู้นำชุมชนเป็นกลไกขับเคลื่อนภารกิจและสอดส่องตรวจสอบดูแล ประชาสัมพันธ์ ทำความเข้าใจกับผู้นำชุมชน แกนนำแม่บ้าน แกนนำเยาวชน เพื่อให้ทราบเข้าใจและรณรงค์การลดละเลิกดื่มเหล้า

นโยบายระดับกระทรวง

1. กระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงพัฒนาสังคมความมั่นคงของมนุษย์ ส่งเสริมและหนุนเสริมหน่วยงานในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง องค์กรเครือข่ายการงดเหล้าในพื้นที่และภาคประชาสังคมในการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับชาติ ระยะที่ 2 พ.ศ. 2564 –2570 เพื่อทดแทนแผนยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติที่กำลังจะครบวาระ

2. กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงพัฒนาสังคมความมั่นคงของมนุษย์ และสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กำหนดมาตรการในการสร้างเสริมสุขภาพของประชาชน เพื่อให้ตระหนัก

ถึงพิษภัยของเครื่องตัดแอลกอฮอล์ ให้ครอบคลุมทั้งในกลุ่มสตรี เด็กและเยาวชน ผู้ชาย และนักดื่มหน้าใหม่ เพื่อช่วยป้องกันมิให้เข้าถึงเครื่องตัดแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย

3. กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงพัฒนาสังคมความมั่นคงของมนุษย์ และสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ร่วมมือกับองค์กรเครือข่ายงดเหล้าในระดับพื้นที่ และคณะกรรมการระดับจังหวัด ควรร่วมกันพัฒนากลไกการบริหารจัดการในส่วนกลาง และระดับจังหวัด อำเภอ และพื้นที่เพื่อสนับสนุนการประชาสัมพันธ์ การให้ความรู้ถึงโทษและพิษภัยจากการดื่มเหล้า การคัดกรอง และการบำบัดรักษาผู้มีปัญหาการดื่มเหล้า เพื่อกำหนดมาตรการและสนับสนุนงบประมาณและพัฒนาศักยภาพบุคลากรเพื่อรองรับการทำงานในการสร้างเสริมสุขภาพของประชาชน

4. กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงพัฒนาสังคมความมั่นคงของมนุษย์ และสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กรมการแพทย์ กรมสนับสนุนบริหารสุขภาพ ประสานงานการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม การให้ความรู้ตามโรงเรียน หน่วยงาน ร้านค้าเกี่ยวกับกฎหมาย โทษ และพิษภัยจากการดื่มเหล้า ทำงานประสานกับระดับจังหวัดในส่วนของกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) กำหนดมาตรการและแนวปฏิบัติกับผู้ปฏิบัติงานในการสร้างเสริมสุขภาพของประชาชน

นโยบายระดับจังหวัด

1. จังหวัดและอำเภอหนุนเสริมกิจกรรมในส่งเสริมการงดดื่มสุราและเครื่องตัดแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยผู้ใหญ่บ้านทำประชาคมหมู่บ้าน แล้วเริ่มมีมาตรการของหมู่บ้าน โดยร่วมกับภาคประชาสังคมในการขับเคลื่อนทำงานร่วมกันไปในทิศทางเดียวกัน คือ การงดเลี้ยงเหล้าในงานศพ” งานไหนเลี้ยงเหล้า กลุ่มแม่บ้านจะไม่ไปช่วยงานศพ มีการทำป้ายแขวนในงานศพอย่างชัดเจนว่าไม่เลี้ยงเหล้าในงานศพ ถ้าเจ้าภาพไม่เลี้ยงเหล้าในงานศพจะมีเงินสนับสนุน จัดอาหารเลี้ยงแบบประหยัด ทำให้ประหยัดรายจ่ายของเจ้าภาพเป็นจำนวนมากประมาณ 10,000-30,000 บาทต่องาน นอกจากนี้ออกเป็นมาตรการให้ร้านค้าจะหยุดขายเหล้าหรือเครื่องตัดแอลกอฮอล์ในวันพระหรืองานบุญประเพณี ปัจจุบันนี้มีหมู่บ้าน ในอำเภอปราสาท อำเภอท่าตูมและอำเภอเมืองจังหวัดสุรินทร์ มีกิจกรรมงดเหล้าเข้าพรรษา ประกวอดหมู่บ้าน สุขภาพดีวิถีพุทธในระดับอำเภอ มีกลุ่มคนงดเหล้าเรียกว่ากลุ่ม “คนหัวใจเพชร” ช่วงเข้าพรรษา ชุมชนไม่มีกิจกรรมใดๆ เพิ่มจากเดิม แต่มีการดำเนินการต่อเนื่อง ทั้งเรื่อง งดเหล้าในงานศพ งานบวช งานแต่งงาน และงดเหล้าเข้าพรรษา โดยถ้าเป็นช่วงเข้าพรรษาจะมีคนมาร่วมกิจกรรมสวดมนต์ ไหว้พระ ทำสมาธิในวันพระมากกว่าปกติ มีทั้งเด็ก เยาวชน ผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ มีทั้งคนที่ดื่มและคนที่ไม่ดื่ม ดังนั้นจึงควรจัดกิจกรรมรณรงค์การงดเหล้าและลดละเลิกเหล้าอย่างต่อเนื่อง มีการติดตามประเมินผล จัดเก็บข้อมูลเป็นระบบและส่งผลยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนงานไปในทิศทางเดียวกัน

2. ส่งเสริมให้มีคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) ครอบคลุมทั่วประเทศ ร่วมทำงานกับองค์กรเครือข่ายงดเหล้าในระดับพื้นที่ เพื่อทำหน้าที่ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ให้ความรู้ และปรับทัศนคติต่อผู้ดื่ม จัดกิจกรรมสร้างสรรค์สร้างอาชีพและประชาสัมพันธ์ข้อมูล ให้กับกลุ่มเสี่ยง นักดื่มหน้าใหม่ เพื่อลดปัญหาสังคมเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม

3. เสริมสร้างเครือข่ายหรือองค์การเครือข่ายงดเหล้าให้เข้มแข็ง บูรณาการทำงานร่วมกันกับภาคประชาสังคม หน่วยงานและชุมชน แลกเปลี่ยนข้อมูลและเรียนรู้ร่วมกัน

นโยบายระดับชุมชน/พื้นที่

1. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) มีการกระตุ้นและรณรงค์จัดโครงการกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่และจังหวัด เพื่อแก้ปัญหาการลดเหล้าหลังเลิกงาน โดยเน้นถึงปัญหาสุขภาพในด้านต่างๆ และเรื่องค่าใช้จ่ายของบุคคลที่เลิกเหล้าได้ก็นำมาเป็นบุคคลตัวอย่าง เป็นวิทยากร สร้างคุณค่าให้กับคนที่เลิกเหล้าได้ จากนั้นก็ขยายเครือข่ายไปยังสภาชุมชน โรงเรียน สภาเด็กและเยาวชน โดยมีกระบวนการหนุนเสริมให้เด็ก เยาวชนไปชวนผู้ปกครองของตนเองมางดเหล้า แล้วก็นำเด็กที่พ่อแม่มีปัญหาติ่มเหล้า หรือเด็กที่มีปัญหาครอบครัวมาเป็นเรื่องเล่า แล้วให้โอกาสหากพ่อแม่เลิกเหล้าได้ มีการให้ทุนการศึกษาและมีการนำเคสเหล่านี้ไปเล่าต่อ สื่อสารต่อครอบครัวอื่น มีระบบฐานข้อมูลเก็บสถิติทั้งผู้ติ่มเก่า และผู้ติ่มหน้าใหม่ รวมทั้งข้อมูลจำนวนผู้ลด ละ เลิกเหล้า ข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพของผู้ติ่ม การเข้ามารับการรักษาเบื้องต้นทั้งโรคหรืออาการเจ็บป่วยจากการติ่มเหล้าและการเกิดจากอุบัติเหตุต่างๆ แล้วเสนอแนวทางแก้ไข โดยเปิดเวทีร่วมกันกับหน่วยงานและองค์กรเครือข่ายงดเหล้า เพื่อสะท้อนปัญหาและหาแนวทางออกร่วมกันกับชุมชน ดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับชุมชน และองค์กรเครือข่ายงดเหล้า มีการขับเคลื่อนโครงการโดยส่วนราชการและองค์กรหลายภาคส่วน อาทิ องค์กรบริหารส่วนตำบล องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล ผู้นำชุมชน สภาผู้นำชุมชน แกนนำ รพ.สต.อสม. องค์กรเครือข่ายงดเหล้า เครือข่ายเฝ้าระวังธุรกิจสุรา เป็นต้น โดยมีการประชุมวางแผนร่วมกันและมีการมอบหมายงานที่ชัดเจนว่าองค์กรใด ใครจะรับผิดชอบทำอะไรไหนอย่างไร และมีการถอดบทเรียนจากบุคคลต้นแบบ ทำให้คนมาเรียนรู้จากต้นแบบ แล้วทำต่อ ๆ กันไป มีกลุ่มแกนนำหรือสภาผู้นำชุมชน โดยมีระบบการติดตามตรวจสอบข้อมูลจำนวนสถิติและขยายผล เช่น ช่วงเทศกาลและงานบุญประเพณี สมาชิกในชุมชนมีโอกาสเข้าถึงเหล้าและยาเสพติด ดังนั้นจึงต้องมีฐานข้อมูลจำนวนหญิงผู้ติ่มเหล้าเป็นประจำ และข้อมูลผู้ติ่มเป็นครั้งคราวหรือนักติ่มหน้าใหม่ มีผู้ประสงค์เข้าโครงการลดละเลิกเหล้า และช่วงออกพรรษานั้นมีผู้เข้าร่วมโครงการก็คน แล้วประสบความสำเร็จงดเหล้าก็คน มีการติดตามอย่างต่อเนื่อง มีเวทีเพื่อคุยกันประจำหรือการประชุมกันทุกเดือนของส่วนราชการและผู้นำชุมชนในพื้นที่ มีการสะท้อนปัญหาต่าง ๆ ทั้งเรื่องสุขภาพ อุบัติเหตุ ปัญหาครอบครัว ปัญหาหนี้สิน และปัญหาสังคมของคนในชุมชน โดยนำเอาปัญหาต่าง ๆ มาพิจารณาผลกระทบ เพื่อร่วมกันวางแผน แก้ไขปัญหาพร้อมทั้งเสริมกำลังผู้นำชุมชน สถาบันครอบครัว สภาชุมชน สภาเด็กและเยาวชนไปด้วย ในการขับเคลื่อนโครงการและกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งปัจจัยความสำเร็จของชุมชน เกิดจากความร่วมมือของทุกภาคส่วน

(3) ด้านมาตรการ

มาตรการที่ 1: ยุทธศาสตร์การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

- 1.1 พัฒนากฎหมายให้มีความชัดเจน และครอบคลุมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในทุกมิติ
- 1.2 มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตามพระราชบัญญัติควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ระดับจังหวัด โดยผู้ว่าราชการจังหวัดลงนาม และระดับอำเภอในรูปแบบคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบล (พชต.)

- 1.3 จัดทำแผนปฏิบัติการด้านการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ระดับชาติ ระยะที่ 2 พ.ศ. 2564 – 2570 เพื่อทดแทนแผนยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติที่กำลังจะครบวาระ
- 1.4 จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการระดับชาติ ระดับจังหวัด/อำเภอเพื่อติดตามตรวจสอบพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและหาแนวทางในการขับเคลื่อนงานที่เหมาะสมในพื้นที่ของแต่ละจังหวัด
- 1.5 ส่งเสริมภาคีเครือข่ายหรือองค์กรภาคประชาสังคมเพื่อลงไปให้ความรู้เกี่ยวกับคุณและโทษของเหล้าและเครื่องตี้มแอลกอฮอล์กับสตรี เด็กและเยาวชนรวมทั้งคนในชุมชน โดยมีการจัดตั้งแสวงหาเครือข่ายเพื่อทำงานในทิศทางที่กำหนดไว้ร่วมกัน
- 1.6 พัฒนาระบบข้อมูล และระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงานควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์
- 1.7 พัฒนาระบบการให้บริการคัดกรอง บำบัดรักษาผู้มีปัญหาการตี้มสุรา และการให้บริการให้ครอบคลุมการติดตามโดยใช้เครือข่ายในชุมชน

มาตรการที่ 2: การบังคับใช้กฎหมายและสร้างสิ่งแวดล้อมปลอดสุราและยาเสพติด

2.1 พิจารณาทบทวนมาตรการ, นโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ให้มีความเหมาะสมที่จะยกระดับหรือพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนให้อยู่ดีมีสุข ไม่มีหนี้สิน ใช้กฎหมายควบคุมร้านค้าอย่างเคร่งครัด ห้ามขายเหล้าหรือเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ให้ผู้ที่อายุต่ำกว่า 20 ปี กำหนดสถานที่ราชการปลอดเหล้าและเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ โดยใช้เครือข่ายหรือสภาผู้นำชุมชนเป็นกลไกในการขับเคลื่อนภารกิจและสอดส่องตรวจสอบ

2.2 ให้คณะกรรมการและเครือข่ายองค์กรงดเหล้า ลงพื้นที่ตรวจเตือน ประชาสัมพันธ์ในด้านกฎหมายควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ผลิตภัณฑ์ยาสูบ และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างบูรณาการในช่วงเทศกาลงานบุญประเพณีของพื้นที่ และเรื่องร้องเรียนที่ได้รับแจ้ง ร่วมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่

2.3 ประชุมราชการเพื่อชี้แจงข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้กับผู้ประกอบการ/ร้านค้าทราบ และขอความร่วมมือให้ดำเนินการตามกฎหมายกำหนด

2.4 อบรมผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน สตรีหรือแกนนำแม่บ้าน และแกนนำเยาวชนเพื่อให้ความรู้ด้านกฎหมายเบื้องต้น ทั้งกฎหมายเฉพาะและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2.5 ประชาสัมพันธ์ ทำความเข้าใจกับผู้นำชุมชน แกนนำแม่บ้าน แกนนำเยาวชน เพื่อให้ทราบ เข้าใจและรณรงค์การลดละเลิกตี้มเหล้า

มาตรการที่ 3: การกำกับติดตามช่วยเหลือให้ผู้ตี้ม ลด ละเลิกการตี้มสุราและเครื่องตี้มแอลกอฮอล์

3.1 รัฐบาลควรให้การส่งเสริมสนับสนุนโครงการกิจกรรมหรือแนวทางการดำเนินงานการป้องกัน การลด ละ เลิก การตี้มเหล้าและเครื่องแอลกอฮอล์ในครัวเรือน ชุมชนและในท้องถิ่นให้ทั่วถึงทุกพื้นที่และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และหนุนเสริมหน่วยงานภาครัฐ องค์กรเครือข่าย

3.2 การช่วยบำบัดให้ผู้ตี้ม เลิกตี้ม เลิกสูบ ตามระบบการคัดกรอง บำบัดรักษา

3.3 จัดสรรทรัพยากร ทั้งบุคคล งบประมาณ และเครื่องมืออุปกรณ์ที่เป็นปัจจัยหลักในการดำเนินงานให้เพียงพอต่อการปฏิบัติการกิจ

3.4 พัฒนาศักยภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล คลินิก และเยี่ยมเยียนเสริมพลังพื้นที่ในการขับเคลื่อนงาน ค้นหาต้นแบบที่ลดละเลิกการดื่มเหล้าเป็นตัวอย่างให้ประชาชนได้เรียนรู้ และพัฒนาเขาให้เป็นแกนนำในการลดละเลิกเหล้า

3.5 ดำเนินการกำกับติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการลด ละ เลิกการดื่มสุราและเครื่องแอลกอฮอล์ในครัวเรือน ชุมชนและในท้องถิ่น เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์และพิจารณาทบทวนประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในนโยบายดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

มาตรการที่ 4: สนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรและสถานศึกษาปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

4.1 สนับสนุนการดำเนินงานควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และอบายมุข รวมถึงงานสาธารณสุขด้านอื่นๆ ในชุมชนและสถานศึกษา

4.2 ส่งเสริมการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่น อำเภอ จังหวัด หน่วยงานสาธารณสุขในระดับพื้นที่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัดสุรินทร์ เพื่อเชื่อมการขับเคลื่อนการทำงานของภาคประชาสังคม เช่น เครือข่ายองค์กรงดเหล้าในพื้นที่

4.3 สนับสนุนการศึกษาและพัฒนาการใช้สมุนไพรเพื่อการบำบัดรักษาผู้มีปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนภารกิจการสนับสนุนบริการสุขภาพประชาชน

4.4 การจัดตั้งเครือข่ายหรือองค์กรเพื่อลงไปให้ความรู้เกี่ยวกับคุณและโทษของเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับสตรี เด็กและเยาวชนรวมทั้งคนในชุมชน

4.5 พัฒนาศักยภาพครู นักเรียน บุคลากรทางการศึกษา เพื่อดำเนินงานหรือจัดทำโครงการสถานศึกษาปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และอบายมุข ตลอดจนสามารถพัฒนาเป็นสถานศึกษาต้นแบบระดับตำบล อำเภอ จังหวัด และเขตสุขภาพ

4.6 ควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลจากหน่วยงานที่ผู้ได้รับผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์ได้ใช้บริการหรือขอรับความช่วยเหลือร่วมด้วย

มาตรการที่ 5: การพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและเฝ้าระวังผู้ดื่มเหล้า

5.1 สร้างกติกาชุมชนเองเพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี ส่งเสริมอาชีพ กิจกรรมที่กลุ่มสตรีสนใจ และมีกิจกรรมที่ครอบครัวร่วมกัน หนุนเสริมหน่วยงานรัฐและเครือข่ายทำงานในทิศทางที่กำหนดไว้ร่วมกัน

5.2 ส่งเสริมอาชีพ กิจกรรมที่กลุ่มสตรีสนใจ และมีกิจกรรมที่ครอบครัวร่วมกัน หนุนเสริมหน่วยงานรัฐและเครือข่ายทำงานในทิศทางที่กำหนดไว้ร่วมกัน

5.3 ประชาสัมพันธ์ ทำความเข้าใจกับผู้นำชุมชน แกนนำแม่บ้าน แกนนำเยาวชน เพื่อให้ทราบ เข้าใจและรณรงค์การลดละเลิกดื่มเหล้า

5.4 ประชาสัมพันธ์ติดป้ายห้ามสูบบุหรี่/ห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในสถานที่ที่ห้ามตามกฎหมาย

5.5 สันนิษฐานให้เกิดชุมชนต้นแบบปลอดเหล้าสุราและอบายมุข อย่างต่อเนื่อง และขยายให้ครบทุกหมู่บ้านในตำบล

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่สำคัญมาอภิปรายผล ดังนี้

1. พฤติกรรมการดื่มเหล้าขาว การรับรู้ถึงความหมายและผลกระทบจากการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน

1.1 จากการศึกษาวิถีชีวิตและแบบแผนพฤติกรรมการดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้หญิงในชุมชนอีสาน กรณีศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ผลวิจัยพบว่า พฤติกรรมการดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้หญิงในชุมชน เป็นไปตามวิถีชีวิต วิถีชุมชน ความเชื่อ วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมและประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา รวมทั้งทัศนคติและค่านิยมเกี่ยวกับการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีการนำเหล้ามาใช้ประกอบในประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ สอดคล้องกับอุดม บัวศรี (2540) อธิบายไว้ว่า ในวัฒนธรรมทางคตินิยม (Moral Culture) ของชาวชนบท ในส่วนคติเกี่ยวกับความเชื่อที่ถือเป็นแนวทางหรือคติของการดำเนินชีวิต เช่น ความเชื่อเรื่องตาแฮก ปูตา เรื่องผีและเทวดา การถือโชคลาง คธาอาคม เป็นต้น จึงเกิดมีพิธีเลี้ยงผี พิธีบายศรีสู่ขวัญ ในพิธีดังกล่าวจะมี “เหล้า” อยู่ในส่วนประกอบของเครื่องเซ่นไหว้ อันเป็นน้ำบริสุทธิ ถือว่าศักดิ์สิทธิ์ เพื่อใช้ขับไล่เสนียดจัญไร สอดคล้องกับงานวิจัย ของรังสรรค์ โฉมยา และสมบัติ ท้ายเรือคำ (2549) ได้ทำการศึกษาวิจัยถึงปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่อีสาน พบว่าในระดับบุคคลตัวแปรที่มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด 3 อันดับคือ การจงใจ สถานการณ์ที่ทำให้เกิดการดื่ม และทัศนคติที่มีต่อการดื่มในระดับชุมชนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์สูงสุด 3 อันดับคือ วิถีประชาจาริตประเพณี และค่านิยมของสังคม ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการดื่มสุรารทั้งทางตรงทางอ้อมคือ สถานการณ์ที่ทำให้เกิดการดื่ม ประเพณี การจงใจ ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการดื่มสุรารทั้งทางตรงทางอ้อมคือ ค่านิยม วิถีประชา การรับรู้เรื่องแอลกอฮอล์จากครอบครัว การรับรู้ผลเสียของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ บรรจง ควรคง (2551) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มสุราของวัยรุ่น กรณีศึกษาชุมชนสวย ลาว เขมร อำเภอนาทม จังหวัดสุรินทร์ ที่พบว่าวัฒนธรรมประเพณี หรือกิจกรรมในชุมชนมีผลที่เอื้อต่อการดื่มสุราของผู้ดื่ม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญวรรณ์ แจ่มใส และคณะ (2561) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและชุมชน และทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมการดื่มของกลุ่มชาติพันธุ์ ลาว กูยและเขมร : กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ พบว่าพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามวิถีชีวิต ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา พบว่า ประชาชนทุกกลุ่มวัยมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตลอดทั้งวัน กลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดนศรีสะเกษ มีความเชื่อ ความคิด ทัศนคติ และค่านิยม เกี่ยวกับการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีการนำสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาใช้ประกอบในประเพณี และพิธีกรรมต่างๆ

1.2 การรับรู้ถึงความหมายของการดื่มเหล้าแบ่งเป็น 2 ทักษะคือ 1) กลุ่มที่มีความเห็นว่าการดื่มเหล้าไม่ใช่เรื่องเสียหายและยอมรับได้ “ยาตองเหล้า” ดื่มช่วยรักษาสุขภาพ 2) กลุ่มที่เห็นว่าการดื่มเหล้าไม่ดีเป็นอันตรายต่อร่างกาย ชีวิตและทรัพย์สิน ส่วนผลกระทบจากการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ในมิติของกลุ่มอาชีพมีทักษะต่างกัน โดยกลุ่มเกษตรกรและรับจ้างมีทักษะในเชิงบวกว่าการดื่มเหล้าช่วยให้มีแรงทำงาน, อารมณ์ดี เชิงลบเห็นว่าเป็นอันตรายต่อสุขภาพ มีปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มนักเรียนนักศึกษา มีทักษะในเชิงบวกว่าการดื่มเหล้าทำให้มีเพื่อนและสังคมยอมรับ เชิงลบมีปัญหาเศรษฐกิจและความมั่นคงในชีวิต พฤติกรรมการดื่มเหล้าเกิดการเลียนแบบตามผู้ใหญ่ มีการตั้งวงหรือกลุ่มเช่นเดียวกับที่ผู้ใหญ่กระทำ สอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจมาศ ดวงจำปา (2547) ที่พบว่ากลุ่มเกษตรกรบางกลุ่มมีความเชื่อว่าเหล้าช่วยในการกระตุ้นร่างกายให้ทำงานได้ดี ดังมีงานวิจัยในจังหวัดขอนแก่นที่พบว่าชาวนาดื่มเหล้าหลังจากใช้ยาฆ่าแมลง โดยเฉพาะเหล้ากลั่นจะช่วยขับไล่ หรือชะล้าง กำจัดพิษจากสารเคมีออกจากร่างกาย และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิจิตรา ปัญญาชัย และคณะ (2551) ได้ทำการศึกษาวิจัยสถานการณ์การดื่มสุราของเด็กและเยาวชนในจังหวัดพะเยา พบว่าวัยรุ่นมีการเลียนแบบตามผู้ใหญ่ มีการตั้งวงและหมუნเวียนกันไปเช่นเดียวกับที่ผู้ใหญ่กระทำ ซึ่งผู้ปกครองก็รับรู้แต่ไม่สามารถห้ามปรามได้

2. ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน

จากการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ผลวิจัยพบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3 ปัจจัย คือ ระดับชุมชน รองลงมาคือระดับบุคคล และ ระดับสังคม ตามลำดับ และมีปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง คือ ระดับครอบครัว โดยผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย พบว่า สาเหตุการดื่มเหล้าขาวหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของ ส่วนใหญ่ให้เหตุผลเป็นการดื่มเพื่อสังสรรค์/งานบุญประเพณี มากที่สุด รองลงมา คือ ดื่มเพื่อสุขภาพ, ดื่มเพื่อคลายเครียด/ผ่อนคลาย, ดื่มเพราะเพื่อนชวน, ดื่มเพราะมีเรื่องกลุ้มใจ, ดื่มเพราะอยากลองอยากรู้ ส่วนเยาวชน สาเหตุของการดื่มเหล้าขาว พบว่า ส่วนใหญ่ให้เหตุผลเป็นการดื่มเพื่อสังสรรค์/กิจกรรมสังสรรค์ รองลงมาคือ ดื่มเพราะเพื่อนชวน, ดื่มเพราะอยากลองอยากรู้ คิดเป็นร้อยละ, ดื่มเพราะมีเรื่องกลุ้มใจดื่มเพื่อคลายเครียด/ผ่อนคลาย, ดื่มเพราะงานบุญประเพณี สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิ่งแก้ว จันดีบ และคณะ (2557) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสุราและสารเสพติดของชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ กล่าวไว้ว่า เงื่อนไขปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มสุราของชาวบ้าน โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นและวัยทำงาน เพราะชุมชนยังคงมีค่านิยมเรื่องการใช้สุราเป็นสัญลักษณ์ในการสร้างสัมพันธ์ไมตรีระหว่างกันในชุมชนหรือพิธีกรรมในเทศกาลหรือโอกาสพิเศษ และสอดคล้องกับงานธัญวรรณ์ แจ่มใสและคณะ (2561) การศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและชุมชนและทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมการดื่มของกลุ่มชาติพันธุ์ ลาว กูยและเขมร : กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า สาเหตุการดื่มส่วนใหญ่ให้เหตุผลเป็นการดื่มแก้เครียด/ผ่อนคลาย นิยมดื่ม สุราขาว เปียร์ และสุราสี รูปแบบพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผลรวมพบว่า 1) ด้านวิถีประชา อยู่ในระดับปานกลาง, ด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี อยู่ในระดับมาก, ด้านวัฒนธรรมกลุ่มฯ และชุมชนสังคม อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดน ได้แก่ เพศ อาชีพ รายได้ ความเชื่อ บุคคล ชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม อย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 บรรจง วรรคง (2551) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มสุราของวัยรุ่น กรณีศึกษาชุมชนสวย ลาว เขมร อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ผลวิจัยปัจจัยเอื้อ พบว่า ปัจจัยรายได้ครอบครัว ระยะทางของแหล่งซื้อสุรา วัฒนธรรม ประเพณี หรือกิจกรรมในชุมชนมีผลที่เอื้อต่อการดื่มสุราของผู้ดื่ม สอดคล้องกับแนวคิด วิชัย โปะยะจินดา และคณะ (2544) ในด้านขนบธรรมเนียม ประเพณีและค่านิยมของสังคมส่วนใหญ่ถือปฏิบัติ มีส่วนผลักดันให้คนไทยดื่มสุรา เช่น การนิยมดื่มสุราในเทศกาลปีใหม่ สงกรานต์ ถือว่าเป็นการเฉลิมฉลองงานแต่งงาน งานศพ มีการดื่มสุรามากเพื่อให้มีเพื่อนอยู่เป็นเพื่อน “ศพ” จนถึงรุ่งเช้า งานต่าง ๆ นี้ เจ้าภาพจะจัดเตรียมสุราไว้อย่างมากมาย เพราะถ้าเตรียมไม่พอ ถือว่า “เสียหน้า” สอดคล้องกับแนวคิดของ วิไล บุตะเคียน (2552) ได้ศึกษารูปแบบการบริโภคเหล้าในวิถีพื้นบ้าน “ จองตาย จูยการ ” ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเชื้อสายเขมร กรณีศึกษา ตำบลตะเคียนราม อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่ได้กล่าวว่ารูปแบบการบริโภคเหล้า ได้ถูกนำมาปรับใช้ในวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน เพื่อแสดงหรือบ่งบอกเกี่ยวกับเรื่องของกิจกรรมทางสังคม การสร้างเสริมขวัญกำลังใจระหว่างเจ้าภาพหรือผู้จัดงานและ แขกผู้มาเยือนหรือผู้ที่เข้าร่วมงาน นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างชื่อเสียง ให้ความสำคัญแก่คนที่มีเกียรติที่เรานับถือให้มาร่วมงาน สุรายังถือเป็นเครื่องดื่มในการฉลองเทศกาลสำคัญๆ เช่น เทศกาลสงกรานต์ บุญปีใหม่ งานแต่ง เป็นต้น รวมทั้งในพิธีแต่งงาน (หรือ แชนการ์ ในภาษาเขมร) เป็นต้น

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 7 ประเด็น โดยสามารถเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้คือ การดื่มเหล้าช่วยให้สุขภาพจิตดี อารมณ์ดี เพลิดเพลิน รองลงมาคือ เหล้าช่วยทำให้ร่างกายมีกำลังวังชา มีแรงงานทำงาน, อยากรองดื่มเหล้าเพื่อเป็นประสบการณ์, เหล้าช่วยลดความเครียด, เหล้าขามีสรสชาติทำให้อยากดื่ม, เหล้าขาวหรือสุราใช้เป็นยา/ ยาดองเหล้า, เหล้าช่วยทำให้ร่างกายสมส่วนมีสุขภาพดี ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของวิชัย โปะยะจินดา และคณะ (2544) อธิบายว่าความเชื่อใน ส่วนผู้หญิงเชื่อว่าการกินเหล้าทำให้หญิงหลังคลอดมดลูกเข้าอู่เร็วขึ้น เพราะการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะช่วยให้การหมุนเวียนเลือดในร่างกายดีขึ้น นอกจากนี้ วิเศษ สุจินพริหม และ สหัทยา วิเศษ (2559) ที่ได้วิจัยเรื่อง สุรา นารี กับการจัดการตนเองของชุมชนในจังหวัดพะเยา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสุรากับผู้หญิงในสังคมสมัยใหม่มาจากการเปลี่ยนแปลงไปสู่เกษตรเชิงพาณิชย์ พะเยาเป็นจังหวัดที่ "มีผู้หญิงนักดื่มมากที่สุด" สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากสาวล่องใต้ที่กลับมาอยู่บ้านและนำวัฒนธรรมการดื่มจากที่ทำงานมาเผยแพร่ ผู้หญิงได้ใช้สุราเป็นตัวระบายความเครียด ปกปิดความทุกข์ สอดคล้องกับ สุพานี สฤษฏ์วานิช, 2552) ที่พบว่า ความเครียดเป็นภาวะความกดดันอันเนื่องมาจากการที่คนเรามีปัญหา มีความกังวล ไม่สบายใจ ไม่พึงพอใจหรือมีความต้องการดื่มเหล้าเพื่อลดความเครียด

ส่วนกลุ่มวัยรุ่นพบการดื่มเหล้ามีสาเหตุมาจาก งานเลี้ยงสังสรรค์ ความอยากรู้อยากลอง ต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจิตรา ปัญญาชัย และคณะ (2551) ได้ทำการศึกษาวิจัยสถานการณ์การดื่มสุราของเด็กและเยาวชนในจังหวัดพะเยา เปรียบเทียบกับ 5-6 ปีที่ผ่านมา ที่กล่าวถึงเหตุผลที่วัยรุ่นชอบดื่มสุรา ส่วนใหญ่มาจากกลุ่มเพื่อน ความอยากรู้อยากลอง ต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน อยากรสนุกและเพื่อการเข้ากลุ่มสังคมเพื่อน และการได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน และมีแนวโน้มมากขึ้น สอดคล้องกับงานของสุวรรณา เรืองกาญจนเศรษฐ์ (2552) อธิบายว่าช่วงวัยรุ่นเป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงจะมีความสัมพันธ์กับบุคคลภายนอก

ครอบครัวมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อนวัยรุ่นมีความต้องการในการที่จะเป็นที่ยอมรับของเพื่อน มีการรวมกลุ่มเพื่อนรุ่นเดียวกัน ซึ่งส่วนใหญ่มีความคิดหรือทำ อะไรคล้าย ๆ กันมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน กลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลมากต่อทัศนคติ ความสนใจและพฤติกรรม การแสดงออกของวัยรุ่น ดังนั้น การที่เราอยู่ในกลุ่มหรือมีเพื่อนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ย่อมส่งผลให้เกิดการเลียนแบบหรือทำตามเพื่อนได้ มีหลายการศึกษาทั้งในต่างประเทศ และประเทศไทย ที่ศึกษาการดื่มแอลกอฮอล์ในเยาวชนทั้งหญิงและชายที่พบว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนมีความสัมพันธ์หรือทำนายการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นได้ ดังเช่น การศึกษาในกลุ่มนักเรียนหญิงมัธยม (อัญชลี เหมชะญาติ และศรีวรรณ ยอดนิล, 2555) พบว่า นักเรียนที่มีเพื่อนสนิทดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีโอกาสเสี่ยงต่อการดื่มสูงเป็น 3.76 เท่า (95% CI = 2.05 - 7.00) ของนักเรียนที่ไม่มีเพื่อนสนิทดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สอดคล้องกับการศึกษาในกลุ่มนักศึกษาหญิงระดับอุดมศึกษา (อัญชลี เหมชะญาติ, 2553) พบว่า นักศึกษาที่มีเพื่อนสนิทดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีโอกาสเสี่ยงดื่มสูงเป็น 7.07 เท่า (95% CI = 2.17 - 23.04) ของนักศึกษาที่ไม่มีเพื่อนสนิทดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญวรัตน์ แจ่มใส และคณะ (2561) ได้วิจัยเรื่องการศึกษากิจกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและชุมชน และทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมการดื่มของกลุ่มชาติพันธุ์ ลาว กูยและเขมร : กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ปัจจัยด้านส่วนบุคคล เป็นองค์ประกอบปัจจัยที่มีผลเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุด โดยเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การถูกชักชวนจากเพื่อนให้ดื่มสุรา หรือ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และไม่เคยปฏิเสธที่จะดื่มนั้น นักดื่มให้เหตุผลว่า การบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้มีเพื่อนมาก และเพื่อนๆ ต่างให้การยอมรับในการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มและความอยากรู้อยากลองเป็นปัจจัยหนึ่ง ซึ่งยอมรับว่าเป็นการส่งเสริมให้มีการบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้ดื่มมากขึ้น

3. ผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน

จากผลการศึกษาผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับจากไปน้อยคือ ด้านเศรษฐกิจ รองลงมาคือ ด้านความมั่นคงในชีวิต ด้านสุขภาพ และด้านสังคม ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ โดยผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน พบว่า ได้รับผลกระทบสูงสุดด้านเศรษฐกิจ คือ การมีปัญหาทางการเงิน ที่ต้องนำมาซื้อเหล้า, เกิดการขาดงานหรือการละทิ้งงานทำให้สูญเสียรายได้, การดื่มเหล้าทำให้มีภาวะหนี้สิน, ทำให้ยากจนไม่มีรายได้มาใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน, การได้รับการบาดเจ็บจากการเกิดอุบัติเหตุและการเจ็บป่วยจากการดื่มแอลกอฮอล์ทำให้เป็นภาระในการดูแลและค่าใช้จ่าย, การดื่มสุราเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุต้องเสียค่ารักษา ค่าเสียหายให้กับคู่กรณีและทรัพย์สินถูกทำลายเสียหายได้แก่บ้านเรือนรถยนต์สิ่งของ

2. ด้านความมั่นคงในชีวิต เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยสามารถเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้คือ การดื่มสุราทำให้เกิดปัญหาทะเลาะเบาะแว้งในครอบครัว รองลงมาคือ การเป็นโรคติดกัญวลหรือซึมเศร้ารู้สึกไม่สบายใจจากการดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว การมีปัญหาภายในครอบครัวหรือแตกแยกหรือหย่าร้าง การเกิด

ความเครียดและปัญหาสุขภาพจากการดูแลผู้ที่ดื่มแอลกอฮอล์, คนที่อาศัยในครอบครัวอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย, เกิดการละเลยการดูแลลูกหลานและสมาชิกในครอบครัว, การดื่มสุราทำให้ครอบครัว ได้รับความเดือนร้อน, การถูกทำร้ายร่างกายอันเกิดจากการดื่มสุรา และ คนที่อาศัยในครอบครัวถูกดูต่ำ ทุบตี และทำร้ายร่างกาย

3. ด้านสุขภาพ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความเกี่ยวข้องกับระดับมากทุกประเด็น โดยสามารถเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ การเป็นโรควิตกกังวลรู้สึกหดหู่ รongลงมา คือ การดื่มสุราทำให้การทำงานประจำวัน และการดูแลความสะอาดส่วนบุคคลบกพร่อง, การดื่มสุราทำให้ร่างกายอ่อนเพลีย ทำงานไม่ได้, การดื่มสุราเป็นการทำลายบุคลิกภาพของตนเอง, การดื่มสุราเป็นอันตรายต่อสุขภาพ และ การดื่มสุราเป็นโรคอื่น ๆ ตามมา

4. ด้านสังคม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความเกี่ยวข้องกับระดับมากทุกประเด็น เรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้คือ เพื่อนบ้านไม่ยกคบหาสมาคมด้วย อันเกิดจากการดื่มสุรา รongลงมาคือ การดื่มสุราทำให้มีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อน/เพื่อนบ้าน, การดื่มสุราทำให้ขาดสติก่อให้เกิดปัญหาทางกฎหมายและศีลธรรม, การทำให้รู้สึกหวาดกลัวถูกคุกคามและรู้สึกไม่ปลอดภัย, การดื่มสุราทำให้มีพูดจาหยาบคาย/เสียงดัง, รบกวนเพื่อนบ้าน การก่อคดีอาชญากรรมและคดีอื่นๆ อันเกิดจากการดื่มสุรา, การดื่มสุราทำให้ไม่เป็นที่ยอมรับของคนในสังคม และการเป็นคู่กรณีของอุบัติเหตุทางจราจร

สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ จังอินทร์ และสมเดช พิณจสุนทร (2560) ผลการวิจัยพบว่าครอบครัวได้รับผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์ของผู้ป่วยที่ดื่มแอลกอฮอล์ด้านเศรษฐกิจมากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 84.8 โดยร้อยละ 37.0 ขาดคนทำงานช่วยครอบครัวและร้อยละ 27.8 พบปัญหาทางการเงินของครอบครัว รongลงมาคือผลกระทบด้านร่างกายและจิตใจของคนในครอบครัวร้อยละ 74.6 โดยร้อยละ 33.3 เกิดความเครียดและปัญหาสุขภาพจากการดูแลผู้ที่ดื่มแอลกอฮอล์ รongลงมาคือร้อยละ 31.5 การมีปัญหาภายในครอบครัวหรือมีปัญหาชีวิตสมรส และการเป็นโรควิตกกังวลหรือซึมเศร้ารู้สึกไม่สบายใจจากการดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว และผลกระทบด้านสังคมพบร้อยละ 61.7 โดยการเป็นคู่กรณีของอุบัติเหตุทางจราจร ร้อยละ 15.7 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรทัย วลีวงศ์ และคณะ (2558) ได้วิจัยเรื่อง ผลกระทบของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อบุคคลรอบข้างของผู้ดื่มในประเทศไทย ผลวิจัยพบว่า โดยมีเฉพาะบางประเด็นที่เป็นเหตุการณ์รุนแรง เช่น อุบัติเหตุจราจร ความรุนแรงในครอบครัว เป็นต้น ผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์ต่อผู้อื่นในหน่วยงานบริการที่ศึกษาจากสามภาคส่วนหลัก พบว่าผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์ต่อผู้อื่นนั้นมีความหลากหลาย และมีระดับความรุนแรงที่แตกต่างกันไป เช่น ผลกระทบต่อร่างกาย จิตใจ ทรัพย์สิน ด้านการเงิน การทำงาน ทั้งที่เป็นผลกระทบโดยตรงจากการดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบโดยอ้อมที่มีการดื่มและการเมาแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดปัญหาและมีความรุนแรงมากขึ้น โดยข้อมูลรูปแบบเหตุการณ์ของปัญหาที่พบได้บ่อย ค่อนข้างมีความรุนแรงและส่งผลกระทบตามต่อเนื่อง อาจแบ่งได้เป็น 4 กลุ่มหลัก ได้แก่ (1) ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก (2) อุบัติเหตุจราจร (3) อาชญากรรมต่อชีวิตและร่างกาย และทรัพย์สิน และ(4) ผลกระทบอื่น ๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริลักษณ์ นิยกิจ (2559) วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชน ตำบลไรร้อย อำเภอมืองจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของ

ประชาชนตำบลไทรน้อย อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานีมี พบปัจจัยที่ร่วมกันทำนายพฤติกรรม การดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนตำบลไทรน้อย อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 4 ตัว คือ สัมพันธภาพในครอบครัว แรงสนับสนุนทางสังคม ทักษะชีวิตเกี่ยวกับเครื่องดื่ม สอดคล้องกับงานอดิศจีร์ หลายชูไทย (2550) พบว่า พฤติกรรมการดื่มของนักเรียนที่สุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หาซื้อได้ง่าย นั้นมีผลสูงมากต่อการดื่มของวัยรุ่น 5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มของกลุ่มนักเรียน นักศึกษาหลายด้านทั้ง ในระดับสังคม ระดับชุมชน ระดับกลุ่ม ระดับครอบครัว และระดับบุคคล ที่มีผลต่อการดื่มของกลุ่ม วัยรุ่น และสอดคล้องกับธัญวรรณ์ แจ่มใส และและศรณรงค์ ปล่องทอง (2561) ได้วิจัยเรื่องการศึกษา พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและชุมชน และทักษะชีวิตที่มีต่อ วัฒนธรรมการดื่มของกลุ่มชาติพันธุ์ ลาว กูยและเขมร : กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ปัจจัยที่ เกี่ยวข้องกับการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ชายแดน ได้แก่ เพศ อาชีพ รายได้ ความเชื่อ บุคคล ชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม

ผลทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประเภทผู้ตอบ : ผู้หญิงในชุมชนอีสาน ที่มีประเภทผู้ตอบต่างกัน (ผู้ใหญ่และวัยรุ่นหญิง) มีระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธ สมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่าผู้หญิงในชุมชนอีสาน ที่มีประเภทผู้ตอบต่างกันคือ ผู้ใหญ่กับวัยรุ่น มีระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาว ด้านสังคม และด้านความมั่นคงในชีวิต แตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ พบว่าไม่แตกต่างกัน และในประเด็นด้าน ความมั่นคงในชีวิต ผลทดสอบสมมติฐานตัวแปรสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว 2 ตัว แปรได้แก่ ระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ) และระดับสังคม (แรงสนับสนุนทางสังคม) มีอิทธิพลทางบวกกับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านความมั่นคงใน ชีวิต ส่วนประเด็นระดับสังคม (แรงสนับสนุนทางสังคม) มีอิทธิพลทางลบกับระดับผลกระทบต่อ การดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านความมั่นคงในชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย โดยผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวร่วมกันมี ความสัมพันธ์กับระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ด้านความมั่นคงในชีวิต ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ผลทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์จำแนกตัวแปรในรายข้อ สรุปได้ว่ามี ตัวแปรสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาว ในระดับบุคคล 3 ตัวแปร ได้แก่ 1) ความคิดเห็น ต่อประเด็นเหล้าขาวหรือสุราใช้เป็นยา/ ยาต้องเหล้า 2) เหล้าขาวช่วยทำให้ร่างกายมีกำลังวังชามี แรงงานทำงาน และ 3) การดื่มเหล้าช่วยให้สุขภาพจิตดี อารมณ์ดี เฟลิดเฟลิน มีอิทธิพลทางบวกกับ ระดับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสานด้านความมั่นคงในชีวิต อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

จากผลการทดสอบสมมติฐานสามารถอธิบายได้ว่า การดื่มเหล้าถือเป็นเรื่องปกติของ สังคมไทยของสังคมคนจังหวัดสุรินทร์ โดยคนไทยคุ้นชินกับการดื่มเหล้า และมีการดื่มเหล้าสอดแทรก อยู่ในเกือบทุกงานสังสรรค์ ด้วยขนบธรรมเนียมและประเพณี พิธีกรรมและวัฒนธรรมในแต่ละกลุ่ม ชาติพันธุ์ มีการใช้เหล้าขาว (สุราขาว) เพื่อประกอบพิธีกรรมต่างๆ ในการเซ่นไหว้บรรพบุรุษ ฝังบ้านผี เรือน เจ้าที่เจ้าทาง เจ้าป่าเจ้าเขา ฝังผีนา ตัวอย่างเช่น เด็กที่เกิดในชุมชนชาติพันธุ์เขมรและกูย จะมี พิธีกรรมสู่ขวัญเด็กและจัดงานเลี้ยงโดยมีอาหารคาวหวานและมีการใช้เหล้าขาว (เกรียงแขน) เพื่อ ประกอบการเซ่นไหว้บอกบรรพบุรุษให้รับรู้และคุ้มครองลูกหลานให้ร่วมเย็นเป็นสุข ทั้งนี้มีการเชิญ

เพื่อนบ้านหรือคนในชุมชนมาร่วมแสดงความยินดี ซึ่งจะมีการจัดเลี้ยงอาหารคาวหวานให้กับผู้ที่มาร่วมงาน ซึ่งมีความเชื่อว่าถ้าได้ทานข้าวปลาอาหารและเครื่องดื่มที่ได้เช่นไห้จากบรรพบุรุษแล้วจะทำให้มีชีวิตที่ดี มีความเจริญรุ่งเรือง มีชีวิตที่สมบูรณ์ จึงทำให้คนมาร่วมงานได้มีโอกาสในการดื่มเหล้าขาวหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังนั้นพฤติกรรมการดื่มเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยทั่วไปมักจะปรากฏชัดในพื้นที่ชุมชนชนบทและตามโอกาสงานเทศกาลสำคัญต่างๆ ในพื้นที่ซึ่งมีความเชื่อความคิด ทัศนคติ และค่านิยมของกลุ่มชาติพันธุ์และกลุ่มสังคมชุมชนนั้น ๆ โดยเฉพาะในกลุ่มสตรีซึ่งเป็นแม่ครัวและคนช่วยจัดงาน จึงมีเหล้ามาเป็นเครื่องชูกำลังและสร้างสีสันในงาน เป็นต้น การจัดหาสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะมีไว้ทั้งในงานมงคลหรืองานบุญประเพณี งานพิธีกรรมต่างๆ และโอกาสสำคัญต่าง ๆ เช่นงานมงคลหรืองานบุญประเพณี ได้แก่ งานแต่ง งานบวช งานกฐิน งานทอดผ้าป่า งานพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น พิธีกรรมเช่นไหว้ผีบ้านผีเรือน ผีไร่ผืนนา พิธีกรรมเสี่ยงทายก่อนทำนา (จับเต็มปุย) พิธีกรรมลงเกี่ยวข้าว พิธีกรรมเอาข้าวขึ้นยุ้งฉาง การสะเดาะเคราะห์ การเช่นผีบรรพบุรุษ (ภาษาเขมร “แซนโฌนตา”) เป็นต้น ส่วนในพิธีกรรมอื่น ๆ ได้ใช้เหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในการเช่นไหว้ เช่น การเช่นไหว้เจ้าที่ การไหว้ศาลปู่ตา การไหว้หลักบ้าน การขอขมาลาโทษ การบายศรีสู่ขวัญ การทำขวัญต่าง ๆ หรือแม้แต่การผูกแขน (“จองตาย” ในภาษาเขมร) ซึ่งสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มชาติพันธุ์เขมรและกวย (ส่วย) เป็นการสร้างเสริมขวัญกำลังใจ และการให้เกียรติกับผู้มาเยือนหรือมาร่วมงาน ถือว่าเป็นสัญลักษณ์ของการแสดงหรือบ่งบอกถึงฐานะทางด้านเศรษฐกิจของบุคคลนั้น ๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ วิสัย บุตะเคียน (2552) ได้ศึกษารูปแบบการบริโภคเหล้าในวิถีพื้นบ้าน “จองตาย จูยการ” ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเชื้อสายเขมร กรณีศึกษา ตำบลตะเคียนราม อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่ได้กล่าวว่รูปแบบการบริโภคเหล้า ได้ถูกนำมาปรับใช้ในวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน เพื่อแสดงหรือบ่งบอกเกี่ยวกับเรื่องของกิจกรรมทางสังคม การสร้างเสริมขวัญกำลังใจระหว่างเจ้าภาพหรือผู้จัดงานและ แขกผู้มาเยือนหรือผู้ที่เข้ามาร่วมงาน นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างชื่อเสียง ให้ความสำคัญแก่คนที่มีการดื่มที่เรานับถือให้มาร่วมงาน สุรายังถือเป็นเครื่องดื่มในการฉลองเทศกาลสำคัญๆ เช่น เทศกาลสงกรานต์ บุญปีใหม่ งานแต่ง เป็นต้น รวมทั้งในพิธีแต่งงาน (หรือ แซนการ์ ในภาษาเขมร) เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญวรรณ์ แจ่มใส และศรณรงค์ ปล่องทอง (2561) ได้ศึกษาพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามวิถีชีวิตความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์วรรณนา ในพื้นที่ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ พบว่ารูปแบบพฤติกรรมการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของด้านขนบธรรมเนียมประเพณี อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านวิถีประเพณีและด้านสังคมชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าพฤติกรรมการดื่มเหล้าของกลุ่มชาติพันธุ์และหรือเขตพื้นที่อีสาน จะมีความเชื่อขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการดื่มเหล้า

แต่กระนั้น การดื่มเหล้าก็ก่อให้เกิดปัญหาแก่ตัวบุคคล สังคมและชุมชนได้กล่าวคือ หากมีการดื่มเหล้าในปริมาณที่ “มาก” เกินไป และดื่มมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน จนกลายเป็นการดื่มแบบมีความเสี่ยง การดื่มแบบอันตราย และการดื่มแบบติด (ผู้ดื่มติดสุราเรื้อรัง) ด้วยเพราะเหล้าออกฤทธิ์ต่อสมอง ทำให้ผู้ดื่มที่ดื่มมากเกินไปไม่สามารถควบคุมตัวเองได้ ทั้งการเคลื่อนไหวของร่างกาย และสติในการพูดจา เมื่อเกิดอาการติดเหล้าและบ่อยครั้งที่การดื่มสุรามากเกินไปจะนำไปสู่ความรุนแรง และจะนำไปสู่การทะเลาะวิวาทหรือการก่อคดีต่าง ๆ เกิดผลกระทบต่อผู้ใกล้ชิดหรือคนในครอบครัว ซึ่ง

สามารถเปรียบเทียบกับงานวิจัยของศิริลักษณ์ นียกิจ (2559) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนตำบลไร่น้อย อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี พบปัจจัยที่ร่วมกันทำนายพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนตำบลไร่น้อย อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 4 ตัว คือสัมพันธภาพในครอบครัว แรงสนับสนุนทางสังคม ทักษะชีวิตเกี่ยวกับเครื่องดื่ม และ เพศชาย โดยสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนตำบลไร่น้อย อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ได้ร้อยละ 60.5

โดยสรุปจากผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องและงานวิจัยที่ผู้วิจัยทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน จังหวัดที่มีพฤติกรรมการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างสม่ำเสมอในรอบปีที่แล้ว พบว่า จังหวัดสุรินทร์ เป็น 1 ใน 5 จังหวัดทั่วประเทศที่มีอัตราการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างสม่ำเสมอ และเป็นจังหวัดลำดับที่ 1 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีอัตราการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างสม่ำเสมออยู่ที่ร้อยละ 40.6 ซึ่งมีแนวโน้มของพฤติกรรมการดื่มที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561) ผลการวิจัยเชิงคุณภาพพบว่าปัจจัยที่เป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงจังหวัดสุรินทร์ โดยผู้หญิงในชุมชนอีสานมีความเชื่อว่าการดื่มเหล้าขาวหรือเรียกกันว่า “การเป๊กเหล้าขาว” ทำให้มีร่างกายมีกำลังวังชา สมส่วนมีสุขภาพดี ทำให้ทานข้าวได้และที่สำคัญคือเป็นที่ยอมรับของสังคมโดยการดื่มเหล้าขาวหรือการเป๊กเหล้าขาวในชุมชนอีสานยังถือเป็นพฤติกรรมหนึ่งทางสังคมที่มีความเชื่อค่านิยมและวัฒนธรรมที่ผสมผสานกันอย่างเหนียวแน่นเปรียบเสมือนการทำหน้าที่เชื่อมสัมพันธ์ของคนในชุมชนให้มีชีวิตชีวา ประกอบกับวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนอีสานนั้นยังเปิดโอกาสให้เกิดการดื่มเหล้าขาวมาก เช่น เทศกาลสงกรานต์ปีใหม่ งานแต่งงาน ทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานทอดกฐิน งานพิธีกรรม งานสังสรรค์ หรือแม้แต่งานประเพณีสำคัญของชุมชนตามคติความเชื่อแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ (เขมร ลาว กูย) ซึ่งในสังคมอีสานการดื่มเหล้าขาวหรือการเป๊กเหล้าขาวส่วนใหญ่สามารถพบได้ทั้งกลุ่มวัยรุ่น วัยแรงงาน จนกระทั่งผู้สูงอายุทั้งผู้ชายและผู้หญิง สอดคล้องกับผลวิจัยข้อมูลเชิงปริมาณที่พบว่า การดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีสาเหตุหรือปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเหล้าอันได้แก่ ระดับชุมชน (งานประเพณีพิธีกรรม ความสัมพันธ์ในชุมชน) ระดับตัวบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ) และระดับสังคม (แรงสนับสนุนทางสังคม) โดยผลประเมินพฤติกรรมการดื่มเหล้าขาวพบว่าเป็นการดื่มแบบปกติมีร้อยละ 73.04 ส่วนดื่มแบบผิดปกติ (การดื่มแบบเสี่ยง การดื่มแบบอันตราย และการดื่มแบบติดสุราเรื้อรัง) มีร้อยละ 26.96 หรือ 1 ใน 4 ของผู้ดื่มเหล้าขาว อันก่อให้เกิดปัญหาและผลกระทบต่อทั้งตัวผู้ดื่มและคนรอบข้างในครอบครัว ชุมชนและสังคม ทั้งนี้สามารถวิเคราะห์ได้ว่าผู้หญิงส่วนใหญ่ในชุมชนในกลุ่มผู้ดื่มแบบปกตินั้นรู้จักวิธีการดื่มเหล้าขาวเพราะรู้คุณและโทษดังเช่น “เหล้าขาดอง” ซึ่งมีส่วนผสมของสมุนไพร น้ำผึ้ง และมะนาว โดยมีการนำเหล้ามาเป็นส่วนประกอบเพื่อเป็นตัวนำหรือสื่อนำ สมุนไพร น้ำผึ้ง และมะนาวที่มีคุณประโยชน์ต่อร่างกาย เข้าไปสู่กระแสเลือด เมื่อปริมาณเหล้ามีสัดส่วนน้อยกว่าก็จะทำให้โทษจากฤทธิ์เหล้าขาวมีผลกระทบต่อร่างกายน้อย แต่ถ้าหากส่วนผสมของเหล้าขาวปริมาณมากและดื่มอย่างต่อเนื่อง เหล้าขาวก็จะสะสมในร่างกายเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ขณะเดียวกันการดื่มเหล้าก็ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตที่สำคัญคือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านความมั่นคงในชีวิต ด้านสุขภาพ และด้านสังคม

ข้อเสนอแนะในการป้องกันหรือ ลด ละ เลิก การตีแม่เหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน

ข้อเสนอแนะในการป้องกันหรือ ลด ละ เลิก การตีแม่เหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ทั้งกลุ่มผู้ใหญ่และกลุ่มเยาวชน มีข้อเสนอแนะในระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน และหน่วยงานระดับพื้นที่

1. ข้อเสนอแนะระดับบุคคล

1) ผู้ใหญ่กลุ่มหญิงที่ตีแม่เหล้าขาวหรือกลุ่มที่ตีแม่เหล้าหรือเครื่องตีแม่แอลกอฮอล์ ควรยึดมั่นในศีลธรรม ศีลห้าข้อ หาเทคนิควิธีการปฏิเสธการชวนตีแม่เหล้า งดเหล้าเข้าพรรษา นำหลักการดำเนินชีวิตตามแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 เพื่อการดำรงชีวิตที่ปกติสุข ไม่มีหนี้สินและเกิดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดผลกระทบจากการตีสุราและเครื่องตีแม่แอลกอฮอล์ สำรองและทำบัญชีครัวเรือนค่าใช้จ่ายในแต่ละวัน และมีการนำเงินไปซื้อเหล้าหรือของที่ไม่จำเป็นมากนักน้อยแค่ไหนเพื่อวางแผนการใช้จ่ายเงิน ฝึกทักษะงานอาชีพต่างๆ เช่น การทอผ้าไหม งานจักสาน การทำขนม ปลูกพืชผักสวนครัวรั้วกินได้ เกษตรอินทรีย์วิถีพอเพียง เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และสร้างรายได้ให้กับครอบครัว

2) กลุ่มเด็กและเยาวชนหรือวัยรุ่น ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์กับสังคมชุมชนเพื่อสร้างชาติ บ้านเมืองในอนาคต การเล่นดนตรี กีฬาและสันทนาการ การช่วยพ่อแม่ประกอบอาชีพของครอบครัว ทั้งนี้ผู้ปกครองและประชาชนในพื้นที่ควรให้ความสำคัญและสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง รวมทั้งสร้างความตระหนักแก่ลูกหลานให้รู้ถึงคุณและโทษจากการตีแม่เหล้าและเครื่องแอลกอฮอล์เพื่อลดนักตีแม่หน้าใหม่ในชุมชน และลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการตีสุราและเครื่องแอลกอฮอล์ และปัญหาด้านการเรียน อีกทั้งโรงเรียนช่วยจัดกิจกรรมเสริมสร้างสันทนาการ เช่น กิจกรรมการแข่งขันกีฬา กิจกรรมลานกีฬา กิจกรรมส่งเสริมทักษะงานอาชีพ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะระดับครอบครัว

1) ครอบครัวควรดูแลใส่ใจกันมากขึ้น ถามไถ่ลูกหลานหรือพ่อแม่หรือคนในครอบครัวเพื่อสร้างความอบอุ่นในครัวเรือน ทั้งนี้คนในครอบครัวควรหาช่วงว่างทำกิจกรรมร่วมกัน หรือให้ลูกหลานได้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบทั้งงานบ้านงานเรือน และงานในอาชีพของครอบครัว เช่น การทอผ้าไหม มัดย้อมไหม จักสานตะกร้า ฝึกอาชีพให้ลูกหลานเด็กวัยรุ่นเพื่อให้เกิดความใกล้ชิด ปรับรูปแบบกิจกรรมที่ต้องทำกับสังคมชุมชนหรือการเลี้ยงสัตว์เป็นทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เช่น การปลูกต้นไม้วันพ่อ วันแม่ หรือวันเกิด จิตอาสาทำความสะอาดหมู่บ้าน ชุมชน วัด สถานที่สาธารณะชุมชน เป็นต้น

2) การจัดทำบัญชีครัวเรือน ลงรายการรายรับ-รายจ่ายในแต่ละวัน เพื่อตระหนักในการใช้จ่ายอย่างระมัดระวัง เพื่อตรวจสอบการใช้จ่ายของตนเองและครอบครัวเพื่อสำหรับวางแผนการใช้จ่ายเพื่อลดปัญหาหนี้สินและการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น

3) ครอบครัวและชุมชนควรให้ความร่วมมือกับชุมชน กติกาชุมชน สัญญาใจชุมชน หน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่นในการควบคุม หรือลดพฤติกรรมการตีแม่เหล้าและเครื่องแอลกอฮอล์ในครัวเรือนและชุมชน

3. ข้อเสนอแนะระดับชุมชน

1) ประชาชนในพื้นที่ควรมีข้อตกลงร่วมกันในชุมชนในการกำหนดกติกาชุมชน สัญญาใจชุมชน เพื่อสร้างเป็นระเบียบเรียบร้อยให้กับชุมชน ในการควบคุมมาตรการการตีหม้อ เหล้า สถานที่ และช่วงเวลาในการจำหน่าย และกลุ่มช่วงอายุในการดื่มสุราและเครื่องแอลกอฮอล์ และควรมียึดหลักการดำเนินชีวิตตามแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อการดำรงชีวิตอย่างปกติสุข พึ่งตนเองได้ ไม่มีหนี้สินและเกิดปัญหาอื่นๆ ที่จะเกิดผลกระทบจากการตีหม้อและเครื่องตีหม้อแอลกอฮอล์

2) ผู้นำชุมชน แกนนำชุมชน ปราชญ์ชุมชน ผู้นำศาสนาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการยึดถือปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี ควรสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในการใช้สุราและเครื่องแอลกอฮอล์ประกอบพิธีเช่นไหว้ในพิธีกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เด็ก เยาวชนและคนในชุมชนเกิดความเข้าใจและยังคงสืบสานประเพณีอันดีงามของชุมชน

3) ชุมชนควรมีการจัดทำแผนงานเชิงรุกในการป้องกัน ลด และยุติพฤติกรรม การตีหม้อหรือเครื่องแอลกอฮอล์ในช่วงเทศกาล วันสำคัญต่าง ๆ เช่น ส่งเสริมกิจกรรมลดละเลิก การดื่มสุราในชุมชน เช่น งดเหล้า เข้าพรรษา กฐินปลอดเหล้า งานศพปลอดเหล้า หรือการส่งเสริมให้ไม่มีการจำหน่าย สุราและเครื่องตีหม้อแอลกอฮอล์ในวันพระและวันสำคัญทางศาสนา เป็นต้น ควบคู่กับมาตรการหรือข้อตกลงให้ร้านค้าปลีกในหมู่บ้านปฏิบัติ ตามกฎหมายมีการห้ามจำหน่ายสุราแก่เด็ก เยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี อย่างเคร่งครัด

4) มีอาสาชุมชนและกลุ่มแกนนำชุมชนเลิกเหล้าเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรม รณรงค์ประชาสัมพันธ์เชิญชวนเพื่อนบ้าน ภาคประชาชนและภาคีเครือข่ายเข้าร่วมกิจกรรม เป็นผู้สอดส่องดูแลตรวจสอบผู้ตีหม้อในชุมชนและวัดปริมาณแอลกอฮอล์ เข้าพูดคุยสร้างทัศนคติใหม่ให้ผู้ตีหม้อเข้าใจคุณและโทษจากการตีหม้อ โมเดลหมู่บ้าน “ลด-ละ-เลิกอบายมุข อยู่ดีมีสุข ด้วยวิถีพอเพียง” เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน การรับทราบข้อมูลและข้อเท็จจริงในประเด็นปัญหา วิธีการแก้ไข และกิจกรรมที่ต้องดำเนินการร่วมกัน

5) ค้นหาต้นแบบผู้ที่สามารถ ลด ละ เลิกเหล้าและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มาให้ความรู้และแนวคิดในการดำเนินชีวิต เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้ตีหม้อ ชุมชนควรสร้างแนวทางและแผนงานในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน เพื่อป้องกัน ลด และยุติพฤติกรรม การดื่มสุราและเครื่องแอลกอฮอล์ในชุมชน อาทิ การเข้าร่วมเครือข่ายชุมชน งดเหล้า การสร้างบุคคลต้นแบบลดละเลิก รวมทั้ง การประสานงานกับหน่วยงานในท้องถิ่นในการจัดทำศูนย์ ประสานงานและให้คำปรึกษา “การลด ละ เลิกเหล้าในชุมชน”

6) กิจกรรมในชุมชนนั้น ควรปรับปรุงแบบกิจกรรมทางสังคมของชุมชนหรือการเลี้ยงสังสรรค์ เป็นทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เช่น การปลูกต้นไม้วันพ่อ วันแม่ จิตอาสาทำความสะอาดหมู่บ้าน ชุมชน วัด สถานที่สาธารณะชุมชน เป็นต้น เพื่อให้คนในชุมชนมีกิจกรรมร่วมกันเป็นการสร้างความอบอุ่นในชุมชนให้มีความรักใคร่กลมเกลียวกัน

7) กิจกรรมรณรงค์ไม่ดื่มสุรา ข้อตกลงร่วมกันเป็นกติกาชุมชนเพื่อสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยแก่ชุมชน ได้มีพื้นที่ให้ทุกฝ่ายได้แสดงความคิดเห็นในกิจกรรมรณรงค์ไม่ดื่มสุรา เพื่อให้ผู้ดื่ม

เหล่าหรือคนในชุมชนเกิดความตระหนักต่อผลกระทบหรือสภาพปัญหาที่อาจจะเกิดจากการดื่มเหล้าของคนในครอบครัวหรือคนใกล้ชิดหรือคนในชุมชน เพื่อหาแนวทางออกมาร่วมกันในชุมชน

4. ข้อเสนอแนะระดับหน่วยงานท้องถิ่นและจังหวัด

1) หน่วยงานระดับท้องถิ่น (เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลตำบล ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพตำบล รพ.สต.) และระดับจังหวัด ควรร่วมมือในการขับเคลื่อนภารกิจการตลาด เลิกเหล้าชุมชน โดยเป็นพี่เลี้ยงให้กับชุมชน ให้ข้อเสนอแนะปรึกษา และเป็นจุดเริ่มต้นทำกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิตชุมชน โดยร่วมวางแผนงานและแนวทางที่ ชัดเจนในการป้องกัน ลด และยุติพฤติกรรม การดื่มเหล้าและเครื่องแอลกอฮอล์ในชุมชน

2) หน่วยงานในระดับพื้นที่ รวมทั้ง วัด และสถานศึกษา สร้างเครือข่ายความร่วมมือ ในการส่งเสริมแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในพื้นที่อีสาน กลุ่มเด็กเยาวชน กลุ่มผู้หญิง และกลุ่มบุคคลที่มีความเสี่ยงหรือมีพฤติกรรมเสี่ยงในการดื่มเหล้าและเครื่องแอลกอฮอล์ โดยการส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา ศิลปะ ดนตรี กีฬา และสันหนนาการให้กับนักเรียนนักศึกษาและคนในชุมชน โดยอาจจัดอยู่ในกิจกรรมของชุมชน หรือสถานศึกษาในระบบและนอกระบบ หรือหลักสูตรรายวิชา หรือกิจกรรมนักศึกษา

3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การให้ความรู้เกี่ยวกับการดื่มสุรา และอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ที่อาจเกิดขึ้นหากดื่มมากกว่าปกติ (หรือกลุ่มดื่มแบบเสี่ยง กลุ่มดื่มแบบติดสุรา กลุ่มดื่มแบบอันตราย) ให้การชื่นชมพฤติกรรม การดื่มที่เสี่ยงต่ำ การให้การบำบัดแบบสั้น การฝึกอบรม การให้คำปรึกษา การรับฟังอย่างเห็นอกเห็นใจและการเสริมสร้างแรงจูงใจ เสริมแรงกระตุ้นให้ลดละเลิกเหล้า

4) ข้อเสนอแนะระดับนโยบายและระดับประเทศ อาทิเช่น 1) รัฐบาลควรให้การส่งเสริม สนับสนุนโครงการกิจกรรมหรือแนวทางการดำเนินงานการป้องกัน การลด ละ เลิก การดื่มเหล้าและ เครื่องแอลกอฮอล์ในครัวเรือน ชุมชนและในท้องถิ่นให้ทั่วถึงทุกพื้นที่ 2) ดำเนินการกำกับติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานโครงการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน การลด ละ เลิกการดื่มสุราและเครื่อง แอลกอฮอล์ในครัวเรือน ชุมชนและในท้องถิ่น เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์และพิจารณา ทบทวน ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในนโยบายดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง 3) จัดสรรทรัพยากร ทั้งบุคคล งบประมาณ และเครื่องมืออุปกรณ์ที่เป็นปัจจัยหลักในการดำเนินงานให้เพียงพอต่อการปฏิบัติภารกิจ และ 4) พิจารณา ทบทวนมาตรการและนโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการควบคุม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้มีความเหมาะสมที่จะยกระดับหรือพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนให้ อยู่ดีมีสุข ไม่มีหนี้สิน

5. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายป้องกัน การลด ละ เลิก การดื่มเหล้าและหรือเครื่องแอลกอฮอล์

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายป้องกัน การลด ละ เลิกการดื่มเหล้าและเครื่องแอลกอฮอล์ ได้แก่

1) รัฐบาลควรให้การส่งเสริมสนับสนุนโครงการกิจกรรมหรือแนวทางการดำเนินงานการป้องกัน การลด ละ เลิก การดื่มเหล้าและเครื่องแอลกอฮอล์ในครัวเรือน ชุมชนและในท้องถิ่นให้ทั่วถึงทุกพื้นที่และ ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และหนุนเสริมหน่วยงานภาครัฐ องค์การเครือข่าย 2) ดำเนินการกำกับ ติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน การลด ละ เลิกการดื่มสุราและ เครื่องแอลกอฮอล์ในครัวเรือน ชุมชนและในท้องถิ่น เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์และพิจารณา ทบทวน ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในนโยบายดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง 3) จัดสรรทรัพยากร ทั้งบุคคล

งบประมาณ และเครื่องมืออุปกรณ์ที่เป็นปัจจัยหลักในการดำเนินงานให้เพียงพอต่อการปฏิบัติการกิจ

4) ส่งเสริมการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่น อำเภอ จังหวัด หน่วยงานสาธารณสุขในระดับพื้นที่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัดสุรินทร์ เพื่อเชื่อมการทำงานของภาคประชาสังคม เช่น เครือข่ายองค์กรงดเหล้าในพื้นที่ รวมทั้งการจัดตั้งเครือข่ายหรือองค์กรเพื่อลงไปให้ความรู้เกี่ยวกับคุณและโทษของเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับสตรี เด็กและเยาวชนรวมทั้งคนในชุมชน และ 5) พิจารณา ทบทวนมาตรการ, นโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้มีความเหมาะสมที่จะยกระดับหรือพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนให้อยู่ดีมีสุข ไม่มีหนี้สิน ใช้กฎหมายควบคุมร้านค้าอย่างเคร่งครัด ห้ามจำหน่ายเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้ผู้ที่อายุต่ำกว่า 20 ปี กำหนดสถานที่ราชการปลอดเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยใช้เครือข่ายหรือสภาผู้นำชุมชนเป็นกลไกในการขับเคลื่อนภารกิจและสอดส่องตรวจสอบ โดยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในมาตรการควบคุมการดื่มเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังนี้ คือ 1) ยุทธศาสตร์การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเชื่อมการทำงานกับองค์กรเครือข่าย ภาคประชาสังคมและชุมชน 2) การบังคับใช้กฎหมายและสร้างสิ่งแวดล้อมปลอดเหล้าและยาเสพติด 3) การกำกับติดตามช่วยเหลือให้ผู้ดื่ม ลด ละเลิกการดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 4) สนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรและสถานศึกษา ปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และ 5) การพัฒนามาตรการชุมชนในการควบคุมและเฝ้าระวังผู้ดื่มเหล้า

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มเฉพาะ เช่น วัยรุ่น ผู้ใหญ่ หรือตามช่วงวัย เพื่อจะได้ทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มต่าง ๆ ที่มีความจำเพาะตามกลุ่มนั้น ๆ ซึ่งจะใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด

2) ควรศึกษาวิจัยแนวทางการส่งเสริมการดำเนินงานของหน่วยงานระดับพื้นที่ ในการปฏิบัติการกิจ โครงการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต การป้องกันการช่วยจากการดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

3) ควรศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมและแนวโน้มการดื่มสุราของกลุ่มวัยต่างๆ ในกลุ่มชาติพันธุ์เขมร กูย (ส่วย) และลาว ในเขตพื้นที่ชุมชนอื่น เช่น ชุมชนเมือง หรือชุมชนที่มีลักษณะวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ทางกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยต่างๆ ว่าแตกต่างกันหรือไม่ และหาแนวทางป้องกันแก้ไขลดละเลิกเหล้าชุมชน

4) ควรศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกัน แก้ไข และลด ละเลิกการดื่มเหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน โดยในระยะแรกอาจนำร่องหรือทดลองปฏิบัติการในบางชุมชน เพื่อพัฒนาเป็นชุมชนนำร่องและทำการขยายผลการดำเนินงานไปสู่ชุมชนอื่นต่อไป

5) ควรศึกษาพิจารณาทบทวนมาตรการและนโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้มีความเหมาะสมที่จะยกระดับหรือพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนให้อยู่ดีมีสุข โดยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ จังอินทร์ และสมเดช พินิจสุนทร. (2560). “พฤติกรรมกรรมการตีมีแอลกอฮอล์และผลกระทบต่อครอบครัวของผู้ตีมีแอลกอฮอล์ที่เข้าบำบัดในโรงพยาบาลธัญญารักษ์อุดรธานี.” **วารสารการพัฒนาศักยภาพชุมชน มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. 5(3) กรกฎาคม - กันยายน 2560 : 487-501.
- กมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล. (2542). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตีมีเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ของนักเรียนอาชีวศึกษาชาย ในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเอกศึกษาศาสตร์และอนามัยครอบครัว. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กวรรณ บุษบง. (2557). **พฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิตสาขาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน**. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กรรณิการ์ ฐิติบุญสุวรรณ และคณะ. (2552). “ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ของการขาดงานและด้วยประสิทธิภาพการทำงานจากการบริโภคแอลกอฮอล์.” **วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข**. 1(3).
- กันยา สุวรรณแสง. (2536). **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพฯ : รวมสาส์น.
- กิริติ บุญเจือ. (2529). **หลักความเชื่อของชาวคริสต์คาทอลิก (คริสต์ศาสนาภาคแรก)**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- กุลิสรา สุวรรณนที. (2550). **พฤติกรรมกรรมการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น: ศึกษากรณีนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม**. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เกษณา กิ่งก้าน. (2554). **ประสิทธิผลการใช้โปรแกรมการบำบัดดูแลเชิงรุกในชุมชนสำหรับผู้ที่เป็โรคติดสุรา โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านวังตระคร้อ อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย**. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- จิตติพร ไวโรจน์วิทยาการ. (2551). **ปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนที่ประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- จิตติ นิสัยนต์, มณเฑียร ทักษณา และศุภานัน อินทับทิม. (2549). **พฤติกรรมกรรมการตีมีแอลกอฮอล์ของนักเรียนอาชีวศึกษา จังหวัดพิษณุโลก**. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- จรรยา เศรษฐพงษ์, เกียรติกำจร กุศล, สายฝน เอกวางกูร และปิยธิดา จุลละเปี้ย. (2553). “พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของวัยรุ่นในจังหวัดนครศรีธรรมราช.” **วารสารการพยาบาลและการศึกษา ปีที่ 3** : 51 - 63.
- ภาณุวัฒน์ ศิวะสกุลราช. (2557). **แนวคิดพื้นฐานพฤติกรรมมนุษย์**. เข้าถึงได้จาก www.geh2001.sru.ac.th
- ชุตตา จิตพิทักษ์. (2530). **พฤติกรรมศาสตร์เบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : สารมวลชน.

- เชษฐ รัชดาพรธนาธิกุล. (2552). การประเมินผลการบังคับใช้กฎหมายตาม พ.ร.บ. เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- ไชยันต์ สกกุลศรีประเสริฐ. (2559). แบบแผนความคิดที่ไม่เหมาะสมจากวัยเยาว์ สภาวะของแบบแผนความคิดกับการดื่มสุราในนักศึกษา. ภาควิชาสังคมและสุขภาพ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับทุนสนับสนุนวิทยานิพนธ์จากศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- ชีวะฮวย แซ่ลิ้ม กนกพร หมูพยัคฆ์ และ นันทวัน สุวรรณรูป. (2560). “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น.” วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์. ปีที่ 37 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน 2560 : 25-36.
- ฉัตรสมน พงศ์ภิญโญ. (2555). การติดตามผลการค้าเสรีในเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).
- ฉัตรสมน พงศ์ภิญโญ ปิติ ศรีแสงนาม นภาง เอกอัคร และณัฐธัญญา เลอพิไลเบิร์ต. (2558). การค้าสุราในโลกไร้พรมแดน. โดย ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- ทักษพล ธรรมรังสี (บรรณาธิการ). (2556). สถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบในประเทศไทย ปี 2556 โดย ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ. นนทบุรี : บริษัท เดอะ กราฟิโก ซิสเต็มส์ จำกัด.
- ทักษพล ธรรมรังสี ประพัตร์ เนรมิตพิทักษ์กุล กมลภา วัฒนาพร. (2554). ผลการศึกษาแอลกอฮอล์กับการบาดเจ็บในช่วงเทศกาลวันหยุดเมื่อเทียบกับช่วงปกติ. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ.
- ธัญวรรณ์ แจ่มใส และคณะ. (2561). การศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและชุมชน และทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมการดื่มของกลุ่มชาติพันธุ์ ลาว กูยและเขมร : กรณีศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
- นพพล กรรณิกา. (2552). ประเมินผลการรณรงค์ “งดเหล้าเข้าพรรษาปี 2554”: กรณีศึกษาประชาชนอายุ 15 ปีขึ้นไปใน 24 จังหวัด ทั่วประเทศ. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- นพพล วิทย์วรพงศ์ (บรรณาธิการ). (2557). ทศวรรษศูนย์วิจัยปัญหาสุรา : สถานะความรู้เพื่อการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- นพพล วิทย์วรพงศ์ สมทิพ วัฒนพงษ์วานิช กมลนันธ์ มีถาวร และพงศกร เรืองเดชจร. (2559). นโยบายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทยในรอบ 5P. โดย ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- นิษฐา หรุ่นเกษม. (2556). จับได้ คาหนัง คาเขา กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดของกลุ่มธุรกิจแอลกอฮอล์. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).
- นันทนา สำเภา. (2557). พฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้. เข้าถึงได้จาก <http://www.nana-bio.com/e-learning/Behavior/Learned.html>
- เนื้อแพร เล็กเฟื่องฟู ญัฐ ธารพานิช กิจวัตร ทาเจริญ สุขใจ ว่องไวศิริวัฒน์ และนพพล วิทย์วรพงศ์. (2558). “เหล้า ความจริง” รายงานสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมไทย ประจำปี พ.ศ. 2558. โดย ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- บรรจง ควรคง. (2551). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มสุราของวัยรุ่น กรณีศึกษาชุมชนสวย ลาว เขมร อำเภอนาทม จังหวัดสุรินทร์. นนทบุรี : ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.

- บัณฑิต ศรไพศาล จุฑาภรณ์ แก้วมุงคุณ และกมลลา วัฒนพร. (2553). รายงานสถานการณ์สุราประจำปี พ.ศ. 2553 : สถานการณ์ด้านอุปสงค์ สถานการณ์ด้านผลกระทบ สถานการณ์ด้านอุปทาน สถานการณ์ด้านมาตรการ สถานการณ์เด่น : สุราโลกเสรี.
- บุญทริกา บุญไชยแสน, ศิริพร หงษ์ทะนีย์, ศิรินันท์ ปะนะญูเต และนันทนัช ตั้งจาตุรโสกถ. (2555). การเข้าถึงแอลกอฮอล์ การรับรู้ และการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคามและผู้อำนวยการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบเขตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญเกื้อ วัชรเสถียร. (2543). **พฤติกรรม**. ใน เอกสารประกอบการสอน วิชา 424 111 Principles of Biology (หน้า 1-8). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปิยะ ทองบาง. (2550). **ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ในเขตอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปราณี ทองคำ อติญาณ ศรีเกษตริน และรัตติยา เพชรน้อย. (2549). “พฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี.” **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี**. 17 : 169-183.
- ปริทรรศ ศิลปกิจ และพันธ์ุภา กิตติรัตนไพบูลย์. (2552). **แบบประเมินปัญหาการดื่มสุรानานวปฏิบัติสำหรับสถานพยาบาลปฐมภูมิ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ทานตะวันเปเปอร์.
- ประพักษ์ นรมิคพิทักษ์กุล และทักษพล ธรรมรังสี. (2553). แอลกอฮอล์และการบาดเจ็บในช่วงเทศกาล : กรณีศึกษาจากผู้บาดเจ็บรุนแรงในช่วงสงกรานต์ ปี 2553. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ.
- พงษ์เดช สารการ และคณะ. (2552). **พฤติกรรมกรรมการดื่มและผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มแรงงานภาคอุตสาหกรรม จังหวัดนครราชสีมา**. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2538). **พุทธธรรม**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551. (2551, 13 กุมภาพันธ์). ราชกิจจานุเบกษา.
- พันธ์ุภา กิตติรัตนไพบูลย์ สุนันท์ จำรูญสวัสดิ์ (บรรณาธิการ). (2557). ทศวรรษแห่งการเรียนรู้และการขับเคลื่อน กิ่งทศวรรษแผนงานการพัฒนาระบบ การดูแลผู้มีปัญหาการดื่มสุรา : รูปแบบการดูแลผู้มีปัญหาการดื่มสุราในบริบทที่หลากหลายในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพรัตน์ อ้นอินทร์. (2552). “การปรับลดพฤติกรรมการดื่มสุราที่เป็นปัญหาต่อสุขภาพของวัยรุ่นโดยการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันในวัยรุ่นอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน.” **วารสารสวนปรุง**. (25) :13-27.
- ภัทรกร พลพนาธรรม. (2558). **การกระจายตัวของจุดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบมหาวิทยาลัยในกรุงเทพฯ และปริมณฑล**. โดย ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- มุฮัมหมัดฟาหิม์ ตาละ. (2562). **เครื่องดื่มไร้แอลกอฮอล์ คนดื่มไม่เมา แต่สังคมมิน**. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) หน่วยระบาดวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ยุทธ ศักดิ์เดชะนัต. (2527). “**กฎหมายกับสังคม**” ใน **กฎหมายกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ยูพา จิวพัฒน์กุล และธนิษฐา สมัย. (2557). “การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของครอบครัวไทย.”
วารสารพยาบาลทหารบก. 15(2) : 305-311.
- เยาวลักษณ์ ยานุช และศิริพร ยอดกมลศาสตร์. (2559). ผู้หญิงกับสุราที่บ้าน ชุมชนสะเอียบ. โดย ศูนย์วิจัย
ปัญหาสุรา. นนทบุรี : โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. กรุงเทพฯ :
อักษรเจริญทัศน์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ :
นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- รังสรรค์ โฉมยาและสมบัติ ท้ายเรือคำ. (2549). ปัจจัยเชิงสาเหตุทุกระดับของพฤติกรรมการบริโภค
สุราของชาวอีสาน ศึกษาปัจจัยสภาพทางสังคม วัฒนธรรม และปัจจัยระดับบุคคล.
รายงานการวิจัย. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- รัศมี สังข์ทอง กาญจน์สุนภัส บาลทิพย์ อนุมนตรี อินทนนท์ อุไรวรรณ พัฒนสัตยาวงศ์ และนุรตส์นัม อุมูดี.
(2561). การศึกษาภาระงานของสถานบริการแก่ผู้ได้รับผลกระทบของการบริโภคเครื่องดื่ม
แอลกอฮอล์จากบุคคลอื่น โครงการความร่วมมือระหว่างองค์การอนามัยโลกและประเทศไทยระยะ
ที่สอง. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) หน่วยระบาดวิทยา คณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ลักขณา สริวัฒน์. (2544). จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- วิชัย โปษยะจินดา และคณะ. (2544). สุราในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิมลสิทธิ์ หรยางกุล. (2526). วิเคราะห์ในระบบทางเดินอาหาร 2. กรุงเทพฯ : กรุงเทพเวชสาร.
- วิรยา บุญรินทร์. (2556). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของ
นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- วัลย์ บุตะเคียน. (2552). การศึกษารูปแบบการบริโภคเหล้าในวิถีพื้นบ้าน “ จองดาญ จูการ ” ของกลุ่ม
ชาติพันธุ์ไทยเชื้อสายเขมร กรณีศึกษา ตำบลตะเคียนราม อำเภอภูสิงห์ จังหวัด ศรีสะเกษ.
รายงาน การวิจัย. นนทบุรี : ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- วิเศษ สุจินทร์ และสหทัย วิเศษ. (2559). สุรา นารี กับการจัดการตนเองของชุมชนในจังหวัดพะเยา.
โดยศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- วัลลภา กุณตียะ. (2557). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในนักเรียน
อาชีวศึกษาชาย จังหวัดชัยนาท. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศรีรัช ลอยสมุทร. (2561). เจาะลึกกลยุทธ์ธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา.
กรุงเทพฯ : สหมิตรการพัฒนากาแฟพิมพ์.
- ศรีรัช ลาภใหญ่. (2550). การศึกษางานโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีผลต่อความรู้สึก
อยากทดลองดื่ม และการจดจำตราสินค้าในกลุ่มเยาวชนและวัยรุ่น ปี 2550. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ศิริลักษณ์ นิยกิจ. (2559). “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของ
ประชาชน ตำบลไร่น้อย อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี.” วารสารสำนักงานป้องกัน
ควบคุมโรคที่ 10. ปีที่ 14 เล่มที่ 2 เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม 2559 : 16-32.

- ศูนย์ความเป็นเลิศด้านการวิจัยระบบสุขภาพและการแพทย์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. (2562). **เครื่องตีม แอลกอฮอล์ต่ำ กระตุ้นนักตีมเยาวชนและผู้หญิง จูงใจให้เกิดนักตีมหน้าใหม่**. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- ศูนย์วิจัยเพื่อการพัฒนาสังคมและธุรกิจ (SAB). (2562). **การสำรวจความคิดเห็นต่อการจ้างงานสงกรานต์ปลอดเหล้า ปี 2562**. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.). (2554). **การประชุมวิชาการสุราระดับภูมิภาค ครั้งที่ 1 เรื่อง ร่วมสรรค์สร้างวิชาการ เพื่อจัดการปัญหาจากเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในระดับพื้นที่**. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วันที่ 5 กันยายน 2554 ณ โรงแรมเจริญธานี ปรีณิเชส ขอนแก่น อ.เมือง จ.ขอนแก่น. ภาคเหนือ วันที่ 19 กันยายน 2554 ณ โรงแรม ฮอลิเดย์ อินน์ อ.เมือง จ.เชียงใหม่.
- ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. (2560). **ร้านเหล้ารอบสถานศึกษา สถานการณ์ ปัญหาสู่แนวทางแก้ไขที่เหมาะสม**. นนทบุรี : ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.). (2562). **แอลกอฮอล์ อุปสรรคของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน**. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) หน่วยระบาดวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.). (2562). **ผลการสำรวจเบื้องต้น เรื่องเหตุการณ์ความรุนแรงในช่วงเทศกาลสงกรานต์ ปี 2652**. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) หน่วยระบาดวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2559). **การประชุมวิชาการ สุราระดับชาติ ครั้งที่ 9 เรื่อง สานพลังพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชนให้พ้นภัยสุรา**. ระหว่างวันที่ 24-25 พฤศจิกายน 2559 ณ โรงแรมรามารการ์เดนส์ กรุงเทพฯ.
- ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. (2557). **เรื่องเล่า ก้าว 10 งานวิจัยเด่นรอบทศวรรษแห่งการเรียนรู้และการขับเคลื่อนนโยบายเพื่อลดปัญหาแอลกอฮอล์ในสังคมไทย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- สมาน มานะกิจ. (2539). **ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยติดเชื้อของผู้บริหาร และพนักงานสถานพยาบาลเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคม, คณะพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สนิท สมัครการ. (2539). **ความเชื่อและศาสนาในสังคมไทยวิเคราะห์เชิงสังคม-มานุษยวิทยา**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สลิลทิพย์ โกพลรัตน์. (2558). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตีมเครื่องตีมแอลกอฮอล์แบบผิดปกติของนักเรียนชายอาชีพศึกษาจังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สาวิตรี อัจฉนาคกรชัย (บรรณาธิการ). (2560). **แอลกอฮอล์และเป้าหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืน อุปสรรคสำคัญของการพัฒนา**. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ และหน่วยระบาดวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สาวิตรี อัจฉนาคกรชัย และอรทัย วลีวงศ์. (2563). **รายงานสถานการณ์การดำเนินนโยบายควบคุมเครื่องตีมแอลกอฮอล์ของประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. 2551-2561**. กรุงเทพฯ : สหมิตรการพัฒนากิจการพิมพ์.
- สาวิตรี อัจฉนาคกรชัย และคณะ. (2552). **การเฝ้าระวังพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องตีมแอลกอฮอล์และพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย**. สงขลา: คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- สุรพล พะยอมรัมย์. (2545). **จิตวิทยาอุตสาหกรรม**. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2533). **การสื่อสารกับสังคม**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรศักดิ์ ไชยสงค์. (2554). **ชนิดเครื่องตีแมลงกอล**. เข้าถึงได้จาก <http://cas.or.th/index.php/research/read/1>
- สุรศักดิ์ ไชยสงค์ กัณณพนต์ ภักดีเศรษฐกุล และทักษพล ธรรมรังสี. (2556). รายงานสถานการณ์การบริโภคเครื่องตีแมลงกอลรายจังหวัด พ.ศ. 2554 โดย ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ. นนทบุรี : บริษัท เดอะ กราฟิโก ซิสเต็มส์ จำกัด.
- สุวรรณณี แสงอาทิตย์. (2550). **ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ดื่มสุราและสารเสพติดในวัยรุ่น**. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพเด็กมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- โสฬรรณ อินทสิทธิ์. (2554). **กระบวนการและความสัมพันธ์ของการตีแมลงกอลกับการใช้ยาเสพติดในวัยรุ่น**. รายงานการวิจัย. นนทบุรี : ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2555). **การสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2554**. กรุงเทพฯ : สำนักงานสถิติแห่งชาติ, กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2561). **การสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2561**. กรุงเทพฯ : สำนักงานสถิติแห่งชาติ, กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
- หนึ่งฤทัย มีสะอาด. (2551). **ปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเบียร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเอกบริหารการกฎหมาย การแพทย์และสาธารณสุข, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อารีกุล พวงสุวรรณ. (2553). **ผลกระทบของความตกลงการค้านานาชาติต่อนโยบายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- องค์การอนามัยโลก. (2562). **สถานการณ์แอลกอฮอล์และสุขภาพโลก พ.ศ. 2561**. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) หน่วยระบาดวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อรทัย วลีวงศ์. (2559). **ข้อมูลมาตรการลดราคาเตี๊ยน และมาตรการกำหนดเนื้อหา รูปแบบ และเงื่อนไขของลากผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และโอกาสในการพัฒนากฎหมายลดราคาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย**. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- อรทัย วลีวงศ์ จันทนา จันทรโคตรแก้ว สุรศักดิ์ ไชยสงค์ และทักษพล ธรรมรังสี. (2558). **การศึกษาผลกระทบของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อบุคคลรอบข้างผู้ดื่ม ในประเทศไทย (ระยะที่ 1)**. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา
- อรทัย วลีวงศ์, สุรศักดิ์ ไชยสงค์ และทักษพล ธรรมรังสี. (2553). **บทบาทและพฤติกรรมของพ่อแม่ที่มีต่อผลการตีแมลงกอลของเยาวชนไทย**. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- อุกฤษฏ์ ปัทมานันท์ อติศร เสมรัมย์ ธีรพล ตันตระกูลทรัพย์ วินิสสา อูซชิน อนรรฆ พิทักษ์ธานี และณภัทร อู่เจริญ. (2559). **อุตสาหกรรมผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศในกลุ่มอาเซียนที่มีโอกาสและแนวโน้มส่งผลกระทบต่อประเทศไทย**. โดย ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) ร่วมกับศูนย์แม่โขงศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เด็อนตุลา.
- อานนท์ อาภาภิรมย์. (2525). **สังคมวิทยา**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- อติศวร หลายชูไทย. (2550). **พฤติกรรมการตีแมลงกอลของนักเรียน**. เข้าถึงได้จาก <http://cas.or.th/index.php/research/read/3>

- อุดม บัวศรี. (2540). **วัฒนธรรมอีสาน**. ขอนแก่น : ภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อุดมศักดิ์ แซ่โจ้ว, พลเทพ วิจิตรคุณากร และสาวิตรี อัจฉนาภกรชัย. (2559). **ข้อเท็จจริงและตัวเลข: เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย**. สงขลา : ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
- อุษา ศิลป์เรืองวิไล. (2551). การรับรู้และการตีความเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. เข้าถึงได้จาก <http://cas.or.th/index.php/research/read/82>
- อัญชลี เหมชะญาตี และศรีวรรณ ยอดนิล. (2555). “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี.” **วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม**. 8(1) : 115 - 128.
- อรรถ นันทจักร. (2531). **กฎหมายอีสานฉบับต่าง ๆ : รูปแบบและพัฒนา**. อานาจเจริญ : ศูนย์วัฒนธรรมอีสาน. โรงเรียนอานาจเจริญ.

- Bandura, A. (1986). **Social foundations of thought and action: a social cognitive theory**. New Jersey: Prentice-Hall.
- Bandura, Albert. (1986). Self-Efficacy: Town a Unify Theory of Behavior Change. *Psychology Review*.
- Kendler, H. H. (1963). **Attitude**. Retrieved from <http://sarawud.Wordpress.com>
- Kotler, P. (1999). **Marketing management**. NewYork: HarperBusiness.
- Polanyi, M., & Nonaka, I. (1991). **The knowledge creating company**. Boston MA: Harvard Business School.
- Rosenberg, M. J., & Hovland, C.I. (1960). **Cognitive, Affective and Behavioral Components Of Attitudes**. “In M. J. Rosenberg, C. I. Hovland (Eds.), *Attitude organization and change: An analysis of consistency among attitude components*. New Haven: Yale University Press.
- Reboussin, B. A., Song, E.-Y., Shrestha, A., Lohman, K. K., & Wolfson, M. (2006). A latent class analysis of underage problem drinking: Evidence from a community sample of 16-20 year olds. *Drug Alcohol Dependence*, 83(3), 199 - 209.
- World Health Organization. (2015). **The Harm to Others from Drinking**. A WHO/Thai Health International Collaborative Research Project. National report for Thailand.
- Yeh, M., and Chiang, I. (2005). **Comparison of the predictors of alcohol use and misuse among Han and aboriginal students in Taiwan**. *Addictive Behaviors*, 30 : 989-1000.

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
เรื่องความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการตีมูลค่า
ของผู้หญิงในชุมชนอีสาน

ทำให้สนุกสนานมีความสุข เชื่อมสัมพันธ์ของคนในชุมชนให้มีชีวิตชีวา อื่นๆ .....

ตอนที่ 2 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการตีมเครื่องตีมแอลกอฮอล์/เหล้าขาว

1. เมื่อท่านตีมเครื่องตีมแอลกอฮอล์หรือตีมเหล้าขาวรู้สึกเป็นอย่างไร

.....
 .....

2. อายุที่ตีมครั้งแรก .....

3. สาเหตุของการตีมครั้งแรก

.....
 .....

4. เหตุผลที่ยังคงตีมอยู่

.....
 .....

5. ประเภทเครื่องตีมแอลกอฮอล์/เหล้าที่ท่านตีม เช่น .....

ประเภทเครื่องตีมแอลกอฮอล์/เหล้าที่ท่านตีมประจำ .....

6. ความถี่ในการตีม .....

6.1 เหล้าขาว .....

6.2 เครื่องตีมแอลกอฮอล์/เหล้าอื่นๆ (ระบุ) .....

.....
 .....

7. ปริมาณในการตีม .....

8. ช่วงเวลาในการตีม .....

9. โอกาสในการตีม .....

.....
 .....

10. บุคคลร่วมตีม .....

11. สถานที่ที่ตีม .....

12. ค่าใช้จ่ายในการตีมแต่ละครั้ง.....

ตอนที่ 3 ผลกระทบจากการเครื่องตีมแอลกอฮอล์/เหล้า

3.1 ผลกระทบต่อตนเอง .....

3.2 ผลกระทบต่อเศรษฐกิจการเงิน.....

3.3 ผลกระทบต่อครอบครัว.....

3.4 ผลกระทบต่อชุมชนสังคม .....

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะทางที่เหมาะสมการลดละเลิกพฤติกรรมกรรมการตีมเหล้า

4.1 ความคิดเห็นต่อการตีมเครื่องตีมแอลกอฮอล์/เหล้าขาว.....

.....
 .....

4.2 ข้อเสนอแนะทางที่เหมาะสมในการลดละเลิกพฤติกรรมกรรมการตีมเหล้า.....

.....
 .....

.....
 .....

แบบประเมินพฤติกรรมการดื่มเหล้าขาว (AUDIT)

ชื่อ..... อายุ.....ปี วันที่ประเมิน...../...../.....
บ้านเลขที่ ..... หมู่ที่..... บ้าน..... ตำบล .....อำเภอ.....จังหวัด.....

คำชี้แจง: คำถามแต่ละข้อต่อไปนี้จะถามถึงประสบการณ์การดื่มขาวสุรปในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา โดยสุรปหมายถึงเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทุกชนิด ได้แก่ เหล้าขาว เบียร์ เหล้าสาโท กระแช่ วิสกี้ สเปย์ไวน์ เป็นต้น ขอให้ตอบตามความเป็นจริง

ข้อคำถาม	0	1	2	3	4	คะแนน
1. ท่านดื่มสุรปบ่อยเพียงไร	ไม่เคยเลย	เดือนละครั้งหรือน้อยกว่า	2-4 ครั้งต่อเดือน	2-3 ครั้งต่อสัปดาห์	4 ครั้งขึ้นไปต่อสัปดาห์	
2. เลือกตอบเพียงข้อเดียว เวลาที่ท่านดื่มสุรป โดยทั่วไปแล้วท่านดื่มประมาณเท่าไรต่อวัน หรือ	1-2 ดื่มมาตรฐาน	3-4 ดื่มมาตรฐาน	5-6 ดื่มมาตรฐาน	7-9 ดื่มมาตรฐาน	ตั้งแต่ 10 ดื่มมาตรฐานขึ้นไป	
-2.1 ถ้าโดยทั่วไปดื่มเหล้า เช่น เหล้าขาว แมโซง หงส์ทอง หงส์ทิพย์เหล้าขาว 40 ดีกรี ดื่มประมาณ เท่าไรต่อวัน หรือ	2-3 ฝา/เป๊ก	1/4 แบน	1/2 แบน	3/4 แบน	1 แบนขึ้นไป	
-2.2 ถ้าโดยทั่วไปดื่มเบียร์ เช่น สิงห์ ไฮเนเกน ลีโอ เชียร์ ไทเกอร์ ช้างดื่มประมาณเท่าไรต่อวัน	1-1.5 กระป๋อง/ 1/2-3/4 ขวด	2-3 กระป๋อง/ 1-1.5 ขวด	3.5-4 กระป๋อง/ 2 ขวด	4.5-7 กระป๋อง/ 3-4 ขวด	7 กระป๋อง/ 4 ขวดขึ้นไป	
3. บ่อยครั้งเพียงไรที่ท่านดื่มเบียร์ 4 กระป๋อง ขึ้นไป	ไม่เคยเลย	น้อยกว่าเดือนละครั้ง	เดือนละครั้ง	สัปดาห์ละครั้ง	ทุกวัน หรือเกือบทุกวัน	
4. ในช่วงหนึ่งปีที่ผ่านมา มีบ่อยครั้งเพียงไรที่ท่านพบว่า ท่านไม่สามารถหยุดดื่มได้ หากท่านได้เริ่มดื่มไปแล้ว	ไม่เคยเลย	น้อยกว่าเดือนละครั้ง	เดือนละครั้ง	สัปดาห์ละครั้ง	ทุกวัน หรือเกือบทุกวัน	
5. ในช่วงหนึ่งปีที่ผ่านมา มีบ่อยเพียงไรที่ท่านไม่ได้ทำสิ่งที่ท่านควรจะทำตามปกติ เพราะท่านมัวแต่ไปดื่มสุรปเสีย	ไม่เคยเลย	น้อยกว่าเดือนละครั้ง	เดือนละครั้ง	สัปดาห์ละครั้ง	ทุกวัน หรือเกือบทุกวัน	
6. ในช่วงหนึ่งปีที่ผ่านมา มีบ่อยเพียงไรที่ท่านต้องรีบดื่มสุรปทันทีในตอนเช้า เพื่อจะได้ดำเนินชีวิตตามปกติหรือถอนอาการเมาค้างจากการดื่มหนักในคืนที่ผ่านมา	ไม่เคยเลย	น้อยกว่าเดือนละครั้ง	เดือนละครั้ง	สัปดาห์ละครั้ง	ทุกวัน หรือเกือบทุกวัน	

7. ในช่วงหนึ่งปีที่แล้ว มีบ่อยเพียงไรที่ท่านรู้สึกไม่ดีโกรธหรือเสียใจ เนื่องจากท่านได้ทำบางสิ่งบางอย่างลงไป ขณะที่ท่านดื่มสุราเข้าไป	ไม่เคยเลย	น้อยกว่าเดือนละครึ่ง	เดือนละครึ่ง	สัปดาห์ละครึ่ง	ทุกวัน หรือเกือบทุกวัน	
8. ในช่วงหนึ่งปีที่แล้ว มีบ่อยเพียงไรที่ท่านไม่สามารถจำได้ว่าเกิดอะไรขึ้นในคืนที่ผ่าน มา เพราะว่าท่านได้ดื่มสุราเข้าไป	ไม่เคยเลย	น้อยกว่าเดือนละครึ่ง	เดือนละครึ่ง	สัปดาห์ละครึ่ง	ทุกวัน หรือเกือบทุกวัน	
9. ตัวท่านเองหรือคนอื่น เคยได้รับบาดเจ็บซึ่งเป็นผลจากการดื่มสุราของท่านหรือไม่	ไม่เคยเลย		เคยเกิดขึ้นในช่วงหนึ่งปีที่แล้ว		เคยเกิดขึ้นในช่วงหนึ่งปีที่แล้ว	
10. เคยมีแพทย์หรือบุคลากรทางการแพทย์หรือเพื่อฝูงญาติพี่น้องแสดงความเป็นห่วงเป็นใยต่อการดื่มสุราของท่านหรือไม่	ไม่เคยเลย		เคยเกิดขึ้นในช่วงหนึ่งปีที่แล้ว		เคยเกิดขึ้นในช่วงหนึ่งปีที่แล้ว	
คะแนนรวม						

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการตีแม่เหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อทำการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของการตีแม่เหล้าขาว ในเขตจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการให้ข้อมูลของท่านในครั้งนี้ จะไม่นำคำตอบมาเปิดเผยเป็นรายบุคคล แต่จะนำไปประมวลผลในภาพรวม โปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อ ตรงกับสภาพความเป็นจริงและตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด เพื่อนำผลวิจัยเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางการแก้ปัญหาและปรับปรุงพฤติกรรมกรรมการตีแม่เหล้า เพื่อการป้องกันสุขภาพและผลกระทบ

2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 พฤติกรรมในการตีแม่เหล้าขาว

ตอนที่ 3 การรับรู้ความหมายในการตีแม่เหล้าขาว

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการตีแม่เหล้าขาว

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นต่อผลกระทบต่อการตีแม่เหล้าขาว

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะที่เหมาะสมในการลดละเลิกตีแม่เหล้า

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์ในการตอบคำถามจากท่านเป็นอย่างดี และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน

1. อายุ

ต่ำกว่า 20 ปี   20 - 29 ปี   30 - 39 ปี   40 - 49 ปี   50 ปีขึ้นไป

2. รายได้

ต่ำกว่า 10,000 บาท   10,000-20,000 บาท   20,001-30,000 บาท
 30,001-40,000 บาท   40,001-50,000 บาท   มากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป   อื่นๆ.....

3. สถานภาพ

โสด   สมรส   หม้าย (คู่สมรสเสียชีวิต)   หม้าย (หย่าร้าง)   อื่นๆ .....

4. การศึกษา

ประถมศึกษา   มัธยมศึกษาตอนต้น   มัธยมศึกษาตอนปลาย   ปวช./ปวส.
 ปริญญาตรี   ปริญญาโท   ปริญญาเอก   อื่นๆ .....

5. อาชีพ

เกษตรกร   ค้าขาย   รับราชการ   นักเรียน/นักศึกษา   อื่นๆ .....

6. ประสบการณ์ทำงาน/เรียนหนังสือ

ต่ำกว่า 5 ปี   5 - 10 ปี   มากกว่า 10 ปี   อื่นๆ .....

7. สมาชิกในครัวเรือน (รวมตัวท่าน) ..... คน

ตอนที่ 3 ข้อมูลการรับรู้ความหมายการดื่มเหล้าขาว

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หรือ X หน้าข้อความ ตามที่ท่านรับรู้และเข้าใจมา

กรณีให้เห็นด้วยให้ทำเครื่องหมายถูก ✓ หากท่านเห็นว่าผิดให้ทำเครื่องหมายผิด X

หน้าข้อความแต่ละข้อ

1. .... ปัจจุบันในประเทศไทยมีกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และกำหนดโทษ
2. .... มีกฎหมายพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551
3. .... ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้แก่ผู้ที่มีอายุไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์
4. .... วันสำคัญทางศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา ประเทศไทยกำหนด
 ใงดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
5. .... การดื่มสุร่าเป็นสาเหตุทำให้เกิดความบกพร่องทางระบบประสาท
6. .... ร่างกายสามารถดูดซึมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้รวดเร็วกว่าสารอาหาร
7. .... เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ช่วยในการเจริญอาหาร กินข้าวได้ นอนหลับ
8. .... เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ช่วยให้ร่างกายมีกำลังวังชา
9. .... เครื่องดื่มแอลกอฮอล์/สุร่าหรือเหล้าใช้เป็นยา
10. .... เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ช่วยให้สุขภาพจิตดี อารมณ์ดี เฟลิดเฟลีน
11. .... แอลกอฮอล์ที่สามารถดื่มได้ คือ เอทิลแอลกอฮอล์ สวนแอลกอฮอล์อื่น ๆ ดื่มไม่ได้
12. .... สถานที่จัดงาน บุญบ้าน สามารถเป็นที่ดื่มสุร่าได้
13. .... วัด สถานศึกษา หอพัก สถานที่ราชการ สามารถเป็นที่ดื่มสุร่าได้
14. .... การดื่มสุร่าผิดศีลข้อ 5 ของศาสนาพุทธ
15. .... การดื่มสุร่าทำให้ความสามารถในการขับขี่ยานพาหนะลดลง
16. .... การดื่มสุร่าเป็นสาเหตุทำให้เกิดโรคตับแข็ง โรคร้ายที่อวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย
17. .... บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ไม่ควรดื่ม
18. .... มีระดับแอลกอฮอล์ในกระแสเลือดต่ำกว่า 50 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ สามารถขับรถได้ตาม
 กฎหมาย
19. .... มีระดับแอลกอฮอล์ในกระแสเลือดมากกว่า 50 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ ไม่สามารถขับรถได้ตาม
 กฎหมาย
20. .... การดื่มสุร่าในปริมาณมากและดื่มมาเป็นเวลานาน มีผลทำให้เกิดอันตรายจากเส้นเลือด ใน
 สมองแตก และหลอดเลือดสมองอุดตัน

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ทั้งนี้ท่านเห็นว่าสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนมีอะไรบ้าง มีอยู่ในระดับใด? โดยมีความคิดเห็น 5 ระดับให้เลือกตอบ คือ

ระดับ 5=มากที่สุด, ระดับ 4=มาก, ระดับ 3=ปานกลาง, ระดับ 2=น้อย, ระดับ 1=น้อยที่สุด

ที่	สาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
		5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
ก	ระดับบุคคล (พฤติกรรม การรับรู้ และทัศนคติ)					
1	การดื่มเหล้าช่วยให้สุขภาพจิตดี อารมณ์ดี เพลิดเพลิน					
2	เหล้าขาวช่วยให้ร่างกายมีกำลังวังชา มีแรงงานทำงาน					
3	เหล้าขาวหรือสุราใช้เป็นยา/ ยาดองเหล้า					
4	เหล้าขาวช่วยให้ร่างกายสมส่วนมีสุขภาพดี					
5	เหล้าขาวช่วยลดความเครียด					
6	อยากลองดื่มเหล้าเพื่อเป็นประสบการณ์					
7	เหล้าขาวราคาไม่แพง สามารถซื้อดื่มได้					
8	เหล้าขาวมีรสชาติดีทำให้อยากดื่ม					
ข	ระดับครอบครัว (ความสัมพันธ์ในครอบครัว)					
1	พ่อแม่หรือญาติให้ไปซื้อเหล้าจึงเป็นจุดเริ่มต้นในการดื่มเหล้า					
2	ครอบครัวชวนดื่มเหล้า					
3	ครอบครัวยอมรับ เปิดโอกาสให้ดื่มเหล้า					
4	เกิดจากปัญหาครอบครัวจึงเป็นเหตุให้ดื่มเหล้า					
5	มีเวลาว่างไม่ได้ทำอะไร จึงดื่มเหล้าให้สนุกสนาน					
ค	ระดับชุมชน (ความสัมพันธ์ในชุมชน)					
1	ในชุมชนสามารถหาซื้อเหล้าขาวได้ง่าย ขายตามร้านค้าในหมู่บ้าน					
2	เพื่อน/เพื่อนบ้านในหมู่บ้านชักชวนดื่มเหล้า					
3	มีงานบุญ งานพิธีกรรม ในหมู่บ้าน					
4	ในงานบุญหมู่บ้านมีเหล้าให้กิน ไม่ต้องหาซื้อ					
5	งานพิธีกรรมจะมีการใช้เหล้าขาวเพื่อเซ่นผี ผู้ดื่มกินต่อจะโชคดีมีชีวิตที่ดี					
6	เป็นค่านิยมหรือวัฒนธรรมชุมชนในการเลี้ยงต้อนรับกัน					

ที่	สาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
		5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
ง	ระดับสังคม (แรงสนับสนุนทางสังคม)					
1	ดื่มเหล้าเพื่อเข้าสังคม					
2	ดื่มเหล้าเพื่อสังสรรค์กับเพื่อนฝูง					
3	ดื่มเหล้าตามกลุ่มสังคมวัฒนธรรมแต่ละแห่ง					
4	การดื่มเหล้าทำให้กล้าแสดงออกต่อสังคม กล้าพูดคุย					
5	สังคมมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการดื่มเหล้า					

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบต่อการใช้เหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ทั้งนี้ท่านเห็นว่าผลกระทบต่อการใช้เหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน มีอะไรบ้าง มีอยู่ในระดับใด? โดยมีความคิดเห็น 6 ระดับให้เลือกตอบ คือ

ระดับ 5=มากที่สุด, ระดับ 4=มาก, ระดับ 3=ปานกลาง, ระดับ 2=น้อย, ระดับ 1=น้อยที่สุด และ 0 = ไม่ได้รับผลกระทบ

ที่	ผลกระทบต่อการใช้เหล้าขาว	ระดับความคิดเห็น					
		5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด	0 ไม่ได้รับผลกระทบ
ก.	ด้านสังคม						
1	การดื่มสุรทำให้ขาดสติก่อให้เกิดปัญหาทางกฎหมายและศีลธรรม						
2	การดื่มสุรทำให้มีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อน/เพื่อนบ้าน						
3	การดื่มสุรทำให้มีพุดจาหยาบคาย/เสียงดัง รบกวนเพื่อนบ้าน						
4	การดื่มสุรทำให้ไม่เป็นที่ยอมรับของคนในสังคม						
5	เพื่อนบ้านไม่อยากคบหาสมาคมด้วย อันเกิดจากการดื่มสุร						
6	การทำให้รู้สึกหวาดกลัวถูกคุกคาม และรู้สึกไม่ปลอดภัย						
7	การเป็นคู่อริของอุบัติเหตุ ทางจราจร						
8	การก่อคดีอาชญากรรมและคดีอื่นๆ อันเกิดจากการดื่มสุร						

ที่	ผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาว	ระดับความคิดเห็น					
		5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด	0 ไม่ได้รับ ผลกระทบ
ข.	ด้านเศรษฐกิจ						
1	การมีปัญหาด้านการเงิน ที่ต้องนำมาซื้อเหล้า						
2	การดื่มสุราเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุต้องเสียค่ารักษา ค่าเสียหายให้กับคู่กรณี						
3	การได้รับการบาดเจ็บจากการเกิดอุบัติเหตุและการเจ็บป่วยจากการดื่มแอลกอฮอล์ทำให้เป็นภาระในการดูแลและค่าใช้จ่าย						
4	การดื่มเหล้าทำให้มีภาวะหนี้สิน						
5	ทรัพย์สินถูกทำลายเสียหายได้แก่บ้านเรือนรถยนต์สิ่งของ						
6	เกิดการขาดงานหรือการละทิ้งงานทำให้สูญเสียรายได้						
7	ทำให้ยากจน ไม่มีรายได้มาใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน						
8	ค่าใช้จ่ายในการซื้อ สุรา สามารถเก็บออมไว้ เป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นอย่างอื่นได้						
ค.	ด้านสุขภาพ						
1	การดื่มสุราเป็นการทำลายบุคลิกภาพของตนเอง						
2	การดื่มสุราทำให้การทำกิจวัตรประจำวันและมีความบกพร่องในการดูแลความสะอาดตนเอง						
3	การดื่มสุราเป็นอันตรายต่อสุขภาพ						
4	การเป็นโรควิตกกังวลหรือซึมเศร้า รู้สึกหดหู่ใจ						
5	การดื่มสุราทำให้เกิดโรคเครียด						
6	การดื่มสุรามีโทษต่อระบบทางเดินอาหาร ภาวะอาหาร						
7	การดื่มสุรามีโทษต่อ ตับ หัวใจ และหลอดเลือด						
8	การดื่มสุราทำให้กระบวนการการรับรู้บกพร่อง						

ที่	ผลกระทบต่อการใช้เหล้าขาว	ระดับความคิดเห็น					
		5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด	0 ไม่ได้รับ ผลกระทบ
9	การดื่มสุราเป็นโรคโรคเรื้อรังอื่น ๆ						
ง.	ด้านความมั่นคงในชีวิต						
1	การดื่มสุราทำให้เกิดปัญหาทะเลา เบาหวานในครอบครัว						
2	การมีปัญหาภายในครอบครัวหรือ ปัญหาชีวิตสมรส						
3	การถูกทำร้ายร่างกายอันเกิดจากการ ดื่มสุรา						
4	การเกิดความเครียดและปัญหา สุขภาพจากการดูแลผู้ที่ดื่ม แอลกอฮอล์						
5	เกิดการละเลยการดูแลสุขภาพและ สมาชิกในครอบครัว						
6	เด็กที่อาศัยในครอบครัวอยู่ใน สถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย						
7	เด็กที่อาศัยในครอบครัวถูกดูดำ ทุบตี และทำร้ายร่างกาย						
8	การดื่มสุราทำให้ครอบครัว ได้รับ ความเดือนร้อน						
9	การเป็นโรควิตกกังวลหรือซึมเศร้า รู้สึกไม่สบายใจจากการดื่ม แอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว						

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะทางที่เหมาะสมในการลดละเลิกพฤติกรรมการดื่มเหล้า

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณ ที่ท่านอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรื่อง ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการตีผลเหล่าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน

คำชี้แจง 1. แบบสัมภาษณ์มีวัตถุประสงค์เพื่อทำการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการตีผลเหล่าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสัมภาษณ์ของท่านในครั้งนี้ จะไม่นำคำตอบมาเปิดเผยเป็นรายบุคคล แต่จะนำไปประมวลผลในภาพรวม เพื่อนำผลวิจัยเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการแรงงานข้ามชาติ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป

2. เพื่อไม่เกิดความเสียหายต่ออาสาสมัคร หรืองานประจำอื่น ๆ ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่พบผู้ประกอบการเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลงานวิจัย เพื่ออนุญาตให้เก็บข้อมูลวิจัยและสัมภาษณ์กับ ผู้บริหาร หัวหน้า หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ถ้าหากอาสาสมัครยินดีเข้าร่วมโครงการวิจัยและยินดีให้ข้อมูล ผู้วิจัยจึงจะดำเนินการเก็บข้อมูลวิจัย สอบถามและสัมภาษณ์ต่อไป และในประเด็นเปราะบางท่านสามารถที่จะไม่ตอบคำถามได้ ทั้งนี้จะใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์ไม่เกิน 45 นาทีต่อราย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ชื่อ-สกุล .....ชื่อเล่น.....

อยู่บ้านที่.....อำเภอ.....จังหวัด.....

1. เพศ ชาย หญิง

2. อายุ .....ปี

3. สถานภาพ

โสด สมรส หม้าย (คู่สมรสเสียชีวิต) หม้าย (หย่าร้าง) อื่นๆ .....

4. การศึกษา

ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ปวช./ปวส.

ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก อื่นๆ .....

5. อาชีพ

เกษตรกร ค้าขาย รับราชการ นักเรียน/นักศึกษา อื่นๆ .....

6. รายได้/ค่าจ้างต่อเดือน จำนวน..... บาท

รายได้มาจากไหนบ้าง.....

7. ที่อยู่อาศัย

บ้านตนเอง อาศัยอยู่กับคนอื่น บ้านเช่า อื่นๆ .....

ประเด็นการสัมภาษณ์

1. ท่านดื่มเหล้าขาวมานานแล้วยัง ท่านเริ่มดื่มตั้งแต่เมื่อไหร่ ท่านเห็นว่าการดื่มเหล้ามีประโยชน์หรือโทษอย่างไร
2. ท่านคิดว่าสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้ท่านดื่มเหล้าขาวมีมาจากเรื่องอะไรบ้าง
3. สาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลทำให้ท่านดื่มเหล้าขาว มีสาเหตุมาจากบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคม หรือไม่ ถ้ามีเป็นเพราะอะไร
  - 3.1 ระดับบุคคล: เช่น ความเชื่อ อายากล่อง ความเครียด หนีสิน มีความทุกข์
  - 1.2 ระดับครอบครัว: เช่น การยอมรับ คนในครอบครัวชวน ปัญหาครอบครัว
  - 3.3 ระดับชุมชน: เช่น เพื่อนชวน การเลียนแบบ งานเลี้ยง งานพิธีกรรม
  - 3.4 ระดับสังคม: เช่น สังสรรค์ เข้าสังคม ถูกบังคับ วัฒนธรรมประเพณี ประสพการณ์
4. ความคิดเห็นว่ามีผลกระทบจากการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน
  - 4.1 ท่านเห็นว่าจากการดื่มเหล้าขาว มีประโยชน์และโทษหรือไม่
  - 4.2 ท่านเห็นว่าจากการดื่มเหล้าขาวของท่านมีผลกระทบในเรื่องใด มีผลกระทบอย่างไร
  - 4.3 ท่านเห็นว่าผลกระทบจากการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสานเกิดผลกระทบในด้านเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และความมั่นคงในชีวิต หรือไม่อย่างไร
5. แนวทางและข้อเสนอแนะในการป้องกันหรือลด ละเลิกการดื่มเหล้าขาวของท่านอย่างไร และสำหรับ
  - 5.1 ท่านแนวทางในการป้องกันหรือลด ละเลิกการดื่มเหล้าขาวของท่านอย่างไร
  - 5.2 ท่านเห็นว่าใครควรเข้ามามีบทบาทช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาเรื่องนี้บ้าง

การสนทนากลุ่ม

งานวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน

ประเด็นหลัก

- 5 สาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน
- 6 ความคิดเห็นต่อผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน
- 7 แนวทางที่เหมาะสมในการลดละเลิกดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน

ประเด็นย่อย

1. สาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน
ท่านเห็นว่าสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสานมีอะไรบ้าง และเป็นอย่างไร
  - 1.1 ระดับบุคคล: เช่น ความเชื่อ อายากลอง ความเครียด หนี้สิน มีความทุกข์
  - 1.2 ระดับครอบครัว: เช่น การยอมรับ คนในครอบครัวชวน ปัญหาครอบครัว
  - 1.3 ระดับชุมชน: เช่น เพื่อนชวน การเลียนแบบ งานเลี้ยง งานพิธีกรรม
  - 1.4 ระดับสังคม: เช่น สังสรรค์ เข้าสังคม ถูกบังคับ วัฒนธรรมประเพณี

ประสบการณ์

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน
  - 2.1 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน มีข้อดี/ข้อเสียหรือไม่
  - 2.2 ท่านเห็นว่าผลกระทบจากการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสานมีด้านใดบ้าง
  - 2.3 ท่านเห็นว่าผลกระทบจากการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสานเกิดผลกระทบในด้านเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และความมั่นคงในชีวิต หรือไม่อย่างไร
3. แนวทางและข้อเสนอแนะในการป้องกันลด ละเลิกการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสาน
  - 3.1 แนวทางและข้อเสนอแนะในการป้องกันหรือลด ละเลิกการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสานที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร
  - 3.2 ใครหรือหน่วยงานใดควรเข้ามามีบทบาทช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา

เอกสารแสดงความยินยอมให้ทำการวิจัยจากอาสาสมัคร

รหัสอาสาสมัคร.....อาชีพ..... อายุ ..... ปี

ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้อ่านคำชี้แจง/รับฟังคำอธิบายจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน หัวหน้าโครงการ และคณะผู้วิจัย เกี่ยวกับการเป็นอาสาสมัครในโครงการวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชนอีสานและผลกระทบจากการดื่มสุรา” โดยข้อความที่อธิบายประกอบด้วย รายละเอียดทั้งหมดเกี่ยวกับที่มาและจุดมุ่งหมายในการทำวิจัย, วิธีการวิจัย, รายละเอียดของขั้นตอนต่างๆ ที่ข้าพเจ้าต้องปฏิบัติและได้รับการปฏิบัติ, ประโยชน์ที่ข้าพเจ้าจะได้รับจากการวิจัย และความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากการเข้าร่วมการวิจัย รวมทั้งแนวทางป้องกันและแก้ไขหากเกิดอันตราย โดยได้อ่าน/รับฟังคำอธิบายข้อความในเอกสารชี้แจงสำหรับอาสาสมัครที่ตอนแนบสอบถาม/ให้สัมภาษณ์/เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม โดยตลอด อีกทั้งยังได้รับคำอธิบายและการตอบข้อสงสัยจากหัวหน้าโครงการวิจัยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ตลอดจนการรับรองจากผู้วิจัยที่จะเก็บรักษาข้อมูลของข้าพเจ้าไว้เป็นความลับ และไม่ระบุชื่อหรือข้อมูลส่วนตัวเป็นรายบุคคลต่อสาธารณชน โดยผลการวิจัยจะนำเสนอในลักษณะภาพรวมที่เป็นการสรุปผลการวิจัยเพื่อประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น

“ในการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครของโครงการวิจัยครั้งนี้ ข้าพเจ้าเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ” และข้าพเจ้าสามารถถอนตัวจากการศึกษานี้เมื่อใดก็ได้ ถ้าข้าพเจ้าปรารถนา โดยจะไม่มีผลกระทบและไม่เสียสิทธิ์ใด ๆ ในการดำเนินการวิจัย ที่ข้าพเจ้าจะได้รับต่อไปในอนาคต

ข้าพเจ้าเข้าใจข้อความในเอกสารชี้แจงอาสาสมัคร และแบบแสดงความยินยอมนี้โดยตลอดแล้วจึงลงลายมือชื่อไว้ ณ ที่นี้

ลงชื่อ.....อาสาสมัคร

(.....)

วันที่.....

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

วันที่.....

ใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

หัวข้อวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการดื่มเหล้าขาวของผู้หญิงในชุมชน
อีสานและผลกระทบจากการดื่มสุรา

วันให้คำยินยอม วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ก่อนที่จะลงนามในใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับการอธิบายจากผู้วิจัยถึง
วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการวิจัยอย่างละเอียดและมีความ
เข้าใจดีแล้ว ข้าพเจ้ายินดีเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ด้วยความสมัครใจ และข้าพเจ้ามีสิทธิที่จะบอกเลิก
การเข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ และการบอกเลิกการเข้าร่วมการวิจัยนี้จะไม่ผลกระทบใดๆ
ต่อข้าพเจ้า

ผู้วิจัยรับรองว่าจะตอบคำถามต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจ ไม่ปิดบัง ซ่อนเร้นจน
ข้าพเจ้าพอใจ ข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าจะถูกเก็บเป็นความลับ และจะเปิดเผยในภาพรวมที่
เป็นการสรุปผลการวิจัย

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้ว และมีความเข้าใจดีทุกประการ และได้ลงนามในใบ
ยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม.....ผู้ยินยอม

(.....)

ลงนาม.....พยาน

(.....)

ลงนาม.....ผู้วิจัย

(.....)

ภาคผนวก ข
ภาพประกอบการสัมภาษณ์
เรื่องความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการตีมูลค่า
ของผู้หญิงในชุมชนอีสาน

ภาพเก็บข้อมูลภาคสนาม

ภาพงานประเพณีและพิธีกรรม ที่มีการใช้เหล้าเป็นองค์ประกอบหรือเครื่องเซ่น

ภาพกิจกรรมสนทนากลุ่ม

ภาพกิจกรรมสนทนากลุ่ม

ประวัติหัวหน้าโครงการวิจัย

ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย) : นางจिरายุ ทรัพย์สิน (ภาษาอังกฤษ) : Jirayu Supsin
ตำแหน่งปัจจุบัน (ทางวิชาการ/ราชการ) : อาจารย์ประจำ
สถานที่ติดต่อ (ที่ทำงาน) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
โทรศัพท์มือถือ 088 5953189 E-mail: jirayu_2515@hotmail.com

ประวัติการศึกษา (ปริญญาตรี-ปริญญาเอก ; สาขา และสถาบัน)

พ.ศ.2537 รัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
พ.ศ.2540 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
พ.ศ.2556 รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์

ผลงานที่ผ่านมา : ผลงานวิจัยและตีพิมพ์ผลงาน (ระดับชาติ และระดับนานาชาติ) ในวารสาร/ปีที่พิมพ์
จिरายุ ทรัพย์สิน และคณะ. (2560, ฉบับพิเศษ เมษายน-มิถุนายน). “รูปแบบการบริหารจัดการองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาลเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่
ประชาคมอาเซียน”. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย. 6(2) : 13-40.

จिरายุ ทรัพย์สิน และคณะ. (2560, พฤษภาคม-สิงหาคม). “รูปแบบการบริหารจัดการเทศบาลที่มี
ประสิทธิภาพบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาลเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”.
วารสารวิชาการธรรมทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 17(2) : 15-28.

จिरายุ ทรัพย์สิน และวันชัย สุขตาม. (2559). “กระบวนการกล่อมเกลางานการเมืองผ่านแนวคิดเชิงชาติพันธุ์
ลาว “ประเพณีบุญข้าวสากเดือนสิบ”. ในการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 1 เรื่อง
พระพุทธศาสนากับสังคมปัจจุบัน. วันที่ 24 เมษายน 2559. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

จिरายุ ทรัพย์สิน ศศิธร ศูนย์กลาง และวันชัย สุขตาม. (2560, มกราคม-มิถุนายน). “การบริหารจัดการ
เทศบาลเมืองสุรินทร์ที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาลเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่
ประชาคมอาเซียน”. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
19(1) : 39-58.

จिरายุ ทรัพย์สิน วันชัย สุขตาม สุรศักดิ์ ชะมารัมย์ และอรวรรณ วันฤกษ์. (2560). “บทบาทของนักศึกษากับ
การพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองในศตวรรษที่ 21: กรณีศึกษานักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์”. ในการประชุมวิชาการระดับชาติ
ครั้งที่ 2 เรื่อง พระพุทธศาสนาในภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงกับการพัฒนาสังคมยุค 4.0. วันที่ 2 สิงหาคม
2560. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี.

- จिरายุ ทรัพย์สิน วันชัย สุขตาม และพระพงษ์พัฒน์ ปานทอง. (2560). **บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยในจังหวัดสุรินทร์**. สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- จिरายุ ทรัพย์สิน วันชัย สุขตาม และศิริพร สมานจิตร. (2560). **แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตำบลตาถูก อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์**. สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- จिरายุ ทรัพย์สิน วันชัย สุขตาม และภานุสิทธิ์ ประทุมทอง. (2560). **แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตำบลดอนจิก อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี**. สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- จिरายุ ทรัพย์สิน วันชัย สุขตาม และพระอนุเทพ นิยมกล้า. (2560). **การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลนาบัว อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์**. สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- จिरายุ ทรัพย์สิน วันชัย สุขตาม และพระवास เกียร. (2560). **บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนระหว่างประเทศไทย กัมพูชา และเวียดนาม**. สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- จिरายุ ทรัพย์สิน วันชัย สุขตาม และสุรศักดิ์ ชะมารัมย์. (2561, มกราคม – มิถุนายน). “ผลกระทบขององค์การแห่งการเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถทางนวัตกรรมขององค์การ”. **วารสารมหาจุฬาริชาการสำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. 5(1) : 16-33.
- จिरายุ ทรัพย์สิน วันชัย สุขตาม อธิมาตร เพิ่มพูน และพิศาล พระงาม. (2561, กันยายน-ตุลาคม). “หมอธรรม: การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมบนพื้นฐานความเชื่อ ประเพณีและวัฒนธรรม”. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์**. 20(ฉบับพิเศษ) : 301-314.
- จिरายุ ทรัพย์สิน วันชัย สุขตาม สุรศักดิ์ ชะมารัมย์ และชนิษฐา ใจสุระ. (2561, กันยายน). “แนวทางการพัฒนาด้านการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์: กรณีศึกษานักศึกษาศาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์”. **วารสารวิจัยราชภัฏรุ่งเกล้า มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา**. 5(3) : 87-94.
- จिरายุ ทรัพย์สิน วันชัย สุขตาม และสุรศักดิ์ ชะมารัมย์. (2562, มกราคม – มิถุนายน). “ธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้ยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0”. **วารสารมหาจุฬาริชาการ สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. 6(1) : 112-132.
- วันชัย สุขตาม จิรายุ ทรัพย์สิน วันชัย สุขตาม และสุรศักดิ์ ชะมารัมย์. (2562, กรกฎาคม - ธันวาคม). “การเสริมสร้างความสามารถภาวะผู้นำดิจิทัลที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารท้องถิ่น ในยุคเปลี่ยนผ่านสู่สังคมดิจิทัล”. **วารสารการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม**. 1(2) : 103-120.

ประวัติผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย) : นายวันชัย สุขตาม (ภาษาอังกฤษ) : Wanchai Suktam
 ตำแหน่งปัจจุบัน (ทางวิชาการ/ราชการ) : อาจารย์
 สถานที่ติดต่อ (ที่ทำงาน) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
 โทรศัพท์มือถือ 091 8358558 E-mail: wanchai2526@srru.ac.th

ประวัติการศึกษา (ปริญญาตรี-ปริญญาเอก ; สาขา และสถาบัน)

- พ.ศ.2549 ศิลปศาสตรบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ วิชาเอกการปกครอง มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 พ.ศ.2551 พุทธศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง) วิชาเอกการบริหารรัฐกิจ ภาควิชา
 รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 พ.ศ.2552 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกการจัดการทุนมนุษย์
 สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
 พ.ศ.2555 รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)
 มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์

ผลงานที่ผ่านมา : ผลงานวิจัยและตีพิมพ์ผลงาน (ระดับชาติ และระดับนานาชาติ) ในวารสาร/ปีที่พิมพ์
 วันชัย สุขตาม และจिरายู ทรัพย์สิน. (2559). “กระบวนการกล่อมเกลากองการเมืองผ่านแนวคิดเชิงชาติพันธุ์
 เขมร “ประเพณีแซนโฎนตา”. ในการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 1 เรื่อง พระพุทธศาสนากับ
 สังคมปัจจุบัน. 24 เมษายน 2559. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Wanchai Suktam and JirayuSupsin. (2016). “Buddhist integration into motivated
 administration of his superiors to subordinators”. Present at the 2th MCU
 International Academic Conference “Buddhist Path to world Peace”.
 Mahachulalongkornrajavidyalaya University. May 19, 2016, Thailand.

จिरายู ทรัพย์สิน และคณะ. (2560, ฉบับพิเศษ เมษายน-มิถุนายน). “รูปแบบการบริหารจัดการองค์กร
 ปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาลเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่
 ประชาคมอาเซียน”. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย. 6(2) : 13-40.

จिरายู ทรัพย์สิน และคณะ. (2560, พฤษภาคม-สิงหาคม). “รูปแบบการบริหารจัดการเทศบาลที่มี
 ประสิทธิภาพบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาลเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”.
 วารสารวิชาการธรรมทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 17(2) : 15-28.

จिरายู ทรัพย์สิน และวันชัย สุขตาม. (2559). “กระบวนการกล่อมเกลากองการเมืองผ่านแนวคิดเชิงชาติพันธุ์
 ลาว “ประเพณีบุญข้าวสากเดือนสิบ”. ในการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 1 เรื่อง
 พระพุทธศาสนากับสังคมปัจจุบัน. วันที่ 24 เมษายน 2559. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัย
 มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- จिरายุ ทรัพย์สิน ศศิธร ศูนย์กลาง และวันชัย สุขตาม. (2560, มกราคม-มิถุนายน). “การบริหารจัดการเทศบาลเมืองสุรินทร์ที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของลัทธิธรรมมาภิบาลเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์**. 19(1) : 39-58.
- จिरายุ ทรัพย์สิน วันชัย สุขตาม สุรศักดิ์ ชะมารัมย์ และอรรวรรณ วันฤกษ์. (2560). “บทบาทของนักศึกษากับการพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองในศตวรรษที่ 21: กรณีศึกษานักศึกษาศาสาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์”. ในการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 2 เรื่อง พระพุทธศาสนาในภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงกับการพัฒนาสังคมยุค 4.0. วันที่ 2 สิงหาคม 2560. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี.
- จिरายุ ทรัพย์สิน วันชัย สุขตาม และพระพงษ์พัฒน์ ปานทอง. (2560). **บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยในจังหวัดสุรินทร์**. สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- จिरายุ ทรัพย์สิน วันชัย สุขตาม และศิริพร สมานจิตร. (2560). **แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตำบลตาถูก อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์**. สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- จिरายุ ทรัพย์สิน วันชัย สุขตาม และภานุสิทธิ์ ประทุมทอง. (2560). **แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตำบลดอนจิก อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี**. สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- จिरายุ ทรัพย์สิน วันชัย สุขตาม และพระอนุเทพ นิยมกล้า. (2560). **การบริหารงานตามหลักธรรมมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลนาบัว อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์**. สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- จिरายุ ทรัพย์สิน วันชัย สุขตาม และพระवास เกียร. (2560). **บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนระหว่างประเทศไทย กัมพูชา และเวียดนาม**. สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- จिरายุ ทรัพย์สิน วันชัย สุขตาม และสุรศักดิ์ ชะมารัมย์. (2561, มกราคม – มิถุนายน). “ผลกระทบขององค์การแห่งการเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถทางนวัตกรรมขององค์การ”. **วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. 5(1) : 16-33.
- จिरายุ ทรัพย์สิน วันชัย สุขตาม อธิมาตร เพิ่มพูน และพิศาล พระงาม. (2561, กันยายน-ตุลาคม). “หมอธรรม: การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมบนพื้นฐานความเชื่อ ประเพณีและวัฒนธรรม”. **วารสาร**
- จिरายุ ทรัพย์สิน วันชัย สุขตาม และสุรศักดิ์ ชะมารัมย์. (2562, มกราคม – มิถุนายน). “ธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้ยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0”. **วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. 6(1) : 112-132.
- วันชัย สุขตาม จิรายุ ทรัพย์สิน วันชัย สุขตาม และสุรศักดิ์ ชะมารัมย์. (2562, กรกฎาคม - ธันวาคม). “การเสริมสร้างความสามารถภาวะผู้นำดิจิทัลที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารท้องถิ่น ในยุคเปลี่ยนผ่านสู่สังคมดิจิทัล”. **วารสารการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม**. 1(2) : 103-120.

ประวัติผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย) : นางสาวสิริพัฒน์ ลาภจิตร (ภาษาอังกฤษ) : Siriphat Lapchit
ตำแหน่งปัจจุบัน (ทางวิชาการ/ราชการ) : อาจารย์ประจำ
สถานที่ติดต่อ (ที่ทำงาน) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
โทรศัพท์มือถือ 090 2764828 E-mail: siriphat.lapjit@gmail.com

ประวัติการศึกษา (ปริญญาตรี-ปริญญาเอก ; สาขา และสถาบัน)

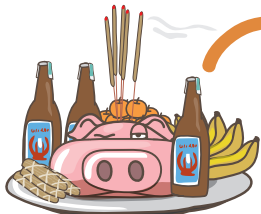
พ.ศ.2530	วิทยาศาสตร์บัณฑิต (จิตวิทยา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ.2551	ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ.2550	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ.2559	รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ยุทธศาสตร์และความมั่นคง) มหาวิทยาลัยบูรพา

ผลงานที่ผ่านมา : ผลงานวิจัยและตีพิมพ์ผลงาน (ระดับชาติ และระดับนานาชาติ) ในวารสาร/ปีที่พิมพ์
ทวีคุณ สวรรค์ตรานนท์ สมหมาย ชินนาค และ สิริพัฒน์ ลาภจิตร. (2552). “การสร้างเครือข่ายภาค
ประชาชนเพื่อสนับสนุนการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมในเขต
พื้นที่ 10”. วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University. 2(1) : 49-61.
ชาตรี มหันตรัตน์ และสิริพัฒน์ ลาภจิตร. (2555). รูปแบบการบริหารจัดการมรดกโลกที่เหมาะสมกับนคร
ประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาและเมืองบิรวาร. รายงานวิจัยนำเสนอต่อคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
จिरศักดิ์ บางท่าไม้ และสิริพัฒน์ ลาภจิตร. (2557). การศึกษาฐานภาษีและความเป็นไปได้ในการจัดเก็บภาษี
ท้องถิ่นเทศบาลตำบลบึงหวาย จ.อุบลราชธานี. รายงานวิจัยนำเสนอต่อคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
จिरศักดิ์ บางท่าไม้ สิริพัฒน์ ลาภจิตรและศุภชัย ดำรงคุณาวุฒิ. (2560). “การพัฒนาศักยภาพการจัดเก็บภาษี
ท้องถิ่นเทศบาลตำบลค่าน้ำแสบ จังหวัดอุบลราชธานี”. วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า. 4(3) : 1-12.
สิริพัฒน์ ลาภจิตร สุทนต์ ศรีไสย และสุพจน์ บุญวิเศษ. (2560, พฤษภาคม-สิงหาคม). “การพัฒนาความ
มั่นคงของชาวนาในเขตอีสานใต้ของประเทศไทย”. วารสารการเมือง การบริหารและกฎหมาย
มหาวิทยาลัยบูรพา. 9(2) : 269-298.
สิริพัฒน์ ลาภจิตร และจिरศักดิ์ บางท่าไม้. (2561, กันยายน-ตุลาคม). “แนวทางการพัฒนาการจัดเก็บภาษี
ขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงหวาย อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี”. วารสาร
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 20(ฉบับพิเศษ) : 199-213.
สิริพัฒน์ ลาภจิตร และสุพจน์ บุญวิเศษ. (2561, กรกฎาคม-ธันวาคม). “แนวทางการเพิ่มศักยภาพชาวนา
อีสานใต้เพื่อคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน”. วารสารเกษมบัณฑิต. 19(2) : 77-91.
โชติพงษ์พันธุ์ สุขศิริมหาไพศาล สิริพัฒน์ ลาภจิตร และวันชัย สุขตาม. (2562, พฤษภาคม-สิงหาคม).
“การพัฒนาองค์การสู่การเป็นองค์การที่ขับเคลื่อนด้วยวัฒนธรรมนวัตกรรมของสถาบันการศึกษา
จังหวัดสุรินทร์”. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 3 (2) : 25-38.

ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อ การดื่มเหล้าขาวของผู้หญิง

ในชุมชน
สุรินทร์

สาเหตุ-ปัจจัย

ประเพณีวัฒนธรรม และพิธีกรรมต่างๆ ในชุมชน

ประเพณีวัฒนธรรม ความเชื่อ ที่คนคิด มีการนำเหล้ามาใช้ประกอบพิธีกรรมต่างๆ เหล้าขาวเป็นหนึ่งในสิ่งสำคัญในการ เช่นไหว้ บรรพบุรุษ ด้บ้านผีเรือน เจ้าที่เจ้าทาง ส่วนไ้หน้า เจ้าปู่เจ้าย่า หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์

ความเชื่อว่าเป็นยา

ดื่มแล้วคลายเครียด ช่วยแก้ปวดเมื่อย ผ่อนคลายกล้ามเนื้อ หมักดองสมุนไพร กับเหล้าขาว "เหล้าดองยา" มีความเชื่อว่าเป็นยาบำรุงร่างกาย เสริมสุขภาพดี ดอง แก้ปวดเมื่อย-โรคภัยต่างๆ

การเข้าสังคม และสังสรรค์

ดื่มเพื่อความบันเทิง งานเลี้ยง งานรื่นเริง เพื่อนร่วมงานให้ดื่ม ดื่มเพื่อให้งานลุล่วง

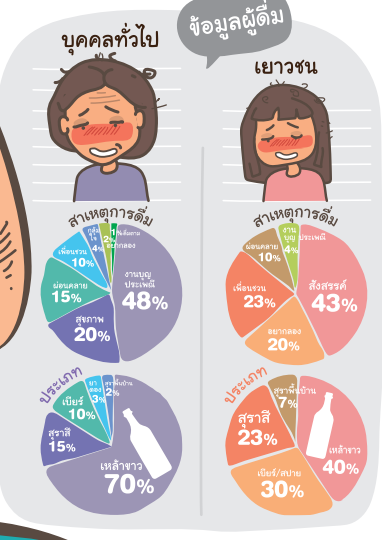
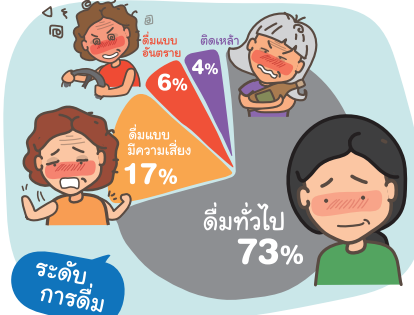

ค่านิยม ทัศนคติ

อยากลอง อยากรู้ ดื่มตาม อดทนกับอาหารอีสานรสจัด ดิบๆ มีความเชื่อว่าเป็นยาขับ ขับลม 1 เป๊ก ทำให้งานทำงาน สุขุมได้ทั้งวัน

ตัวอย่างประเพณีพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ใช้สุราในการประกอบพิธี

- กลุ่มชาติพันธุ์ ไทย-เขมร, เขมรโบราณ ใช้เหล้าเช่นผี
- กลุ่มชาติพันธุ์ ไทย-เขมร, กูย การแต่งงาน ให้ผู้หญิงกินเหล้า
- กลุ่มชาติพันธุ์ ไทย-เขมร, กูย, ลาว จีนบ้านใหม่ ให้เหล้าขาวเช่นไหว้เจ้าที่

ผลกระทบ

ระดับบุคคล

- ขาดสติ นิสัยเปลี่ยน พุดจาหยาบคาย
- เมาแล้วพูดจาให้ร้าย ใส่ความผู้อื่น
- เสียสุขภาพร่างกาย และจิตใจ
- อาจเกิดการทะเลาะวิวาท
- อาจทำให้เสียงาน บกพร่องต่อหน้าที่

ระดับครอบครัว

- คนในครอบครัวต้องคอยดูแลผู้ดื่มสุรา
- ต้องคอยเก็บกวาด-ทำความสะอาดบ้าน
- ถ้าเมาหนักต้องดูแลเช็ดเนื้อเช็ดตัวให้
- อาจเกิดการทะเลาะวิวาทจนเสียทรัพย์สิน
- เพิ่มค่าใช้จ่าย อาจเกิดปัญหาการเงิน เป็นหนี้

ระดับชุมชน

- สร้างความรำคาญ หรือรบกวน
- เสียสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน

ระดับสังคม

- ผู้ที่ดื่มสุรามักอยู่ในสถานที่สาธารณะ
- อาจสร้างความไม่สบายใจให้ผู้อื่นได้
- อาจก่อเหตุทะเลาะวิวาท อันจะทำให้ผู้อื่นเสียหายทางด้านร่างกาย-ทรัพย์สิน

โมเดลหมู่บ้าน "ลด-ละ-เลิก" ภายมุง อยู่ดีมีสุข ด้วยวิถีพอเพียง

P=Plan วางแผน

D=Do ปฏิบัติ

C=Check ตรวจสอบ

A=Act ดำเนินการ

- ประชุมหมู่บ้าน เพื่อรับทราบ ปัญหาชุมชน และหาทางออก
- ร่างรูปแบบกิจกรรม โครงการเพื่อแก้ไข ปัญหาของชุมชน หมู่เล็กเหล่า การงดดื่มเหล้า
- ประชาคมหมู่บ้าน เพื่อกำหนดรูปแบบ กิจกรรมหรือโครงการ
- จัดทำมาตรฐาน ชุมชน งดเหล้า ลดละเลิกบุหรี่ยาสูบ
- ส่งเสริมกิจกรรม ท้องถิ่นใจ "งดเหล้าเข้าพรรษา"
- กลุ่มแกนนำชุมชน เลิกเหล้าเพื่อขับเคลื่อน กิจกรรม/ตรวจสอบ สอดส่องดูแลผู้ดื่มเหล้า /ปรับทัศนคติ
- การค้นหาร้านค้า สีขาว ร้านค้าต้นแบบ บุคคลต้นแบบ หรือ ภาติเครือข่ายต้นแบบ
- ชาวบ้านดำเนิน กิจกรรมภายใต้ความร่วมมือกับบ้าน วัด โรงเรียน, อบต., รพ.สต.
- โรงเรียนร่วมดำเนิน งานด้วยอบการบ้าน ให้นักเรียน ให้งิจกรรม ผู้ปกครองออกจาก วงเหล้า

แนวทางการส่งเสริมสุขภาพที่ดีในชุมชนอีสาน แหล่งปลอดเหล้าและสิ่งอบายมุข

ระดับบุคคล

- กลุ่มผู้ใหญ่ ยึดมั่นในศีลธรรม หา เทคนิควิธีการปฏิเสธการ ชวนดื่มเหล้า อดเหล้าเข้า พรรษา นำหลักการ ด้านชีวิตตามแนวคิด หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอ เพียงของรัชกาลที่ ๙ เพื่อ กิจการดำรงชีวิตที่ปกติสุข
- กลุ่มเยาวชน การใช้เวลาว่างให้เกิด ประโยชน์ เล่นดนตรี กีฬา ช่วยพ่อแม่ทำงาน การเลือกคบเพื่อน

ระดับครอบครัว

- ดูแลเอาใจใส่คนใน ครอบครัว ให้มีส่วนร่วม กับทั้งงานบ้านและอาชีพ ในครอบครัว
- จัดทำปฏิทิน รายรับ -รายจ่าย ใช้จ่ายอย่าง ระมัดระวัง
- ร่วมมือกับชุมชน มี ทัศนคติสัญญาใจในการ ลดละเลิกเหล้า

ระดับชุมชน

- ร่วมกันในการกำหนด กติกาสร้างความเป็น ระเบียบเรียบร้อยให้กับ ชุมชน
- มีแกนนำชุมชนเลิก เหล้า สร้างเครือข่ายงด เหล้าขับเคลื่อนกิจกรรม รณรงค์เชิญชวนเพื่อน บ้าน
- ให้ความรู้และแนวคิด ในการดำเนินชีวิตสร้าง แรงบันดาลใจในการเลิก ดื่มเหล้า ตั้งแต่บุคคลละ เลิกเหล้าที่มีคุณภาพชีวิต ที่ดีขึ้น

ระดับหน่วยงาน

- หน่วยงานระดับท้องถิ่น และจังหวัด เป็นพี่เลี้ยง และนำละเลิกเหล้า ในชุมชน
- ส่งเสริมกิจกรรมทาง ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม กีฬา และสุนันทนาการให้ กับนักเรียนนักศึกษาและ คนในชุมชน
- จัดสรรทรัพยากร บุคคล งบประมาณ ในการปฏิบัติงาน
- ให้ความรู้ รณรงค์ การบังคับใช้กฎหมาย

ประชาชน มีงานทำ มีรายได้ พึ่งตนเองได้